

Nr 104.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till skogsvårdslag; given Stockholms slott den 10 mars 1923.

Under åberopande av bilagda i statsrådet och lagrådet hållna protokoll vill Kungl. Maj:t härmed, jämlikt § 87 regeringsformen, föreslå riksdagen att antaga härvid fogade förslag till skogsvårdslag.

Under Hans Maj:ts
Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

Sven Linders.

Förslag

till

Skogsvårdslag.

Härigenom förordnas som följer:

1 kap. Lagens ändamål och omfattning.

1 §.

Skogsmark skall enligt vad i denna lag stadgas användas till skogsbörd.

Uppsikt över att detta varder iakttaget skall för varje landstingsområde, där denna lag äger tillämpning, utövas av den skogsvårdsstyrelse, som där skall finnas, samt den av skogsvårdsstyrelsen för sådant ändamål antagna personal ävensom de inom kommunerna tillsatta skogsvårdskommittéer.

I fråga om skogsmark, som är underkastad bestämmelserna i denna lag och belägen inom området för stad, som icke deltagar i landsting, utövas tillsynen av skogsvårdsstyrelsen inom det landstingsområde, varav staden omgives.

2 §.

1 mom. Från tillämpningen av denna lag undantagas:

- 1) skogar, belägna inom Västerbottens eller Norrbottens län;
- 2) sådana nedom Västerbottens län belägna skogar, som äro underkastade bestämmelserna i förordningen angående utsyning å viss skog inom Västerbottens och Norrbottens läns lappmarker med flera områden;
- 3) inom Kopparbergs och Gävleborgs län vid storskifte avsatta häradsallmänningar och besparingsskogar;
- 4) skogar, som lyda under lagen angående vård av kommunsskogar, sockenallmänningsskogar samt vissa stiftelsers, föreningars och sällskaps skogar;
- 5) skyddsskogar samt skogar å flygsandsfälten i Hallands län;
- 6) statens till bergshanteringens understöd anslagna skogar;

7) skogar å statens utarrenderade jordbruksdomäner och å ecklesiastika boställen; samt

8) övriga här ovan ej nämnda skogar, varå förordningen den 26 januari 1894 angående hushållningen med de allmänna skogarna i riket äger tillämpning eller som avses i § 4 av nämnda förordning.

2 mom. Ligger skog, som i 1 mom. 7) eller 8) angives, i samfällighet med skog, som lyder under denna lag, skall lagen äga tillämpning å det samfällda skogsområdet i dess helhet.

2 kap. Om avverkning.

Om avverkning av yngre skog.

3 §.

Skog, som icke nått den ålder och utveckling, vid vilken självföryngring kan enligt ortens förhållanden i allmänhet erhållas (*yngre skog*), må icke, utan särskilt tillstånd av skogsvårdsstyrelsen efter ty i 4 § sägs, avverkas annorledes än genom för skogens utveckling ändamålsenlig gallring.

4 §.

1 mom. Tillstånd till avverkning i yngre skog utöver vad i 3 § är medgivet må beviljas allenast:

1:o) där för tillgodoseende av fastighetens eller därmed sambrukad fastighets oundgängliga husbehov eller av sådan rätt till husbehovsfång från fastigheten, som tillkommer innehavare av avverkningsrätt, vilken uppkommit före den 1 januari 1923, icke finnes tillgång till annan skog å fastigheterna eller behovet icke lämpligen kan tillgodoses från sådan; eller

2:o) där avverkningen är avsedd att ingå såsom led i en rationell skogshushållning eller eljest överensstämmer med en god skogsvård.

Tillstånd, varom nu sagts, må dock ej lämnas utan att skogsvårdsstyrelsen finner särskilda skäl därtill föreligga; ägande styrelsen vid sådant tillstånd jämväl meddela de villkor eller andra föreskrifter, som av förhållandena påkallas.

2 mom. Virke, som jämlikt 1 mom. 1:o) blivit avverkat för husbehov, må ej användas för annat ändamål utan skogsvårdsstyrelsens tillstånd.

Om avverkning av äldre skog.

5 §.

Avverkning av skog, vilken icke är att anse såsom yngre, må ej så bedrivas, att skogens återväxt äventyras.

Ej heller må utan skogsvårdsstyrelsens tillstånd avverkning för annat ändamål än i 4 § 1 mom. 1:o) sägs äga rum i sådan omfattning, att fastigheten därigenom skulle komma att för framtiden lida brist på behörlig skog efter ortens förhållanden; dock att utan hinder härav avverkningsrätt, som upplåtits före den 1 januari 1923, må tillgodogöras i enlighet med vad förut gällande lag medgivit.

Gemensamma bestämmelser.

6 §.

Vill någon, med hänsyn till av honom tillärdad eller påbörjad avverkning, påkalla yttrande av skogsvårdsstyrelsen, huruvida viss skog är att anse såsom yngre eller huru avverkning bör företagas utan att stadgandena i 3 eller 5 § varda överträdna, äge han därom göra skriftlig ansökan hos skogsvårdsstyrelsen.

Avverkning, som företages i överensstämmelse med sådant yttrande, är att anse såsom laglig.

7 §.

1 mom. Finner skogsvårdsstyrelsen förutgående undersökning å marken vara behörlig för prövning av fråga, varom i 4, 5 eller 6 § sägs, verkställes sådan undersökning av någon styrelsens tjänsteman med högre skoglig utbildning; ägande styrelsen jämväl, där sådant av förhållandena påkallas, inhämta utlåtande från i lanthushållning sakkunnig person.

Kostnad för dylik undersökning eller utredning skall utgå av medel, som av skogsvårdsstyrelsen förvaltas; dock skall nödig hantlangning utgöras av sökanden.

2 mom. Skogsvårdsstyrelsens slutliga beslut i ärende, varom i 4, 5 eller 6 § sägs, skall angiva den tid, högst fem år, för vilken detsamma skall gälla, samt så fort ske kan bevisligen tillställas sökanden.

8 §.

Sker avverkning i strid mot bestämmelserna i detta kap. eller mot föreskrifter, som enligt detsamma meddelats, eller företages utstämpling eller därmed jämförlig åtgärd för avverkning, som kan antagas komma

i strid mot nämnda bestämmelser eller föreskrifter, äger skogsvårdsstyrelsen att, därest sådant finnes vara av nöden, meddela förbud att å den fastighet, där avverkning sålunda ägt rum eller planlagts, utan skogsvårdsstyrelsens tillstånd verkställa avverkning, med rätt för skogsvårdsstyrelsen att begränsa förbudet att gälla allenast viss del av fastigheten eller eljest på visst sätt inskränka förbudet, såsom genom tillåtelse att avverka träd av vissa mått eller att avverka till den av förbudet berörda fastighetens eller med denna sambrukad fastighets oundgängliga husbehov. Innan förbud varder meddelat, skall fastighetens ägare samt, där avverkning verkställts eller planlagts av annan, jämväl denne beredas tillfälle att yttra sig i ärendet; finner skogsvårdsstyrelsen saken sådan, att den ej kan tåla uppskov, må den dock meddela förbud tillsvidare och intill dess annorlunda varder förordnat.

Avverkningsförbud går genast i verkställighet, men skall skogsvårdsstyrelsen inom trettio dagar efter det förbudet gavs genom stämning till domstolen anhängiggöra talan om förbudets fastställande eller meddelandet av föreskrifter, om och på vilka villkor avverkning må äga rum.

Varder, utan att avverkningsförbud efter ty nu sagts av skogsvårdsstyrelsen meddelats, fråga om avverknings berättigande dragen inför domstol, må denna, jämväl innan målet slutligen prövats, meddela förbud att gälla tills vidare.

Påkallas vid domstolen undersökning å marken eller finner domstolen eljest sådan undersökning vara av nöden, förordne länsstyrelsen på domstolens begäran en skogsstatens tjänsteman att med biträde av två ojävige gode män, vilka av förrättningsmannen utses bland dem, som till ledamöter i ägodelningsrätt eller till gode män vid lantmäteriförrättning i orten valda äro, å stället undersöka förhållandet och avgiva redogörelse däröver till domstolen. Kostnaden för dylik undersökning skall förskjutas av medel, som av skogsvårdsstyrelsen förvaltas, men kan genom domstolens slutliga beslut åläggas vederparten, om han påkallat undersökningen.

Undersökning, som här förut sagts, må jämväl påkallas hos länsstyrelsen av skogsvårdsstyrelsen före eller efter meddelande av förbud men innan målet kommit till domstolens handläggning, så ock av skogsägaren efter det förbud meddelats av skogsvårdsstyrelsen.

9 §.

Sker ej, efter det skogsvårdsstyrelse meddelat avverkningsförbud, stämning till domstol inom den i 8 § andra stycket angivna tid, vare förbudet

förfallet. I andra fall gäller avverkningsförbud, intill dess annorledes av vederbörande myndighet förordnas.

Av skogsvårdsstyrelsen meddelat förbud må av styrelsen återkallas, innan målet anhängiggjorts vid domstolen. Därefter ankommer det på domstolen att, på framställning av skogsägaren och efter skogsvårdsstyrelsens hörande, pröva frågan om förbudets fortbestånd.

3 kap. Om åtgärder för betryggande av återväxt.

10 §.

Där vid avverkning icke kvarlämnats skog av sådan täthet och beskaffenhet, att densamma med hänsyn till rådande naturförhållanden kan anses nöjaktig, samt en tillfredsställande naturlig återväxt ej heller blivit tryggad, skola sådana åtgärder vidtagas, som äro erforderliga för att nöjaktig återväxt inom skäligen tid efter avverkningen kommer att finnas å det avverkade området. Därå uppkommen skog skall vidmakthållas, till dess densamma nått den utveckling, att den ej längre är att räkna som plantskog.

11 §.

Uppkommer i skog skada genom brand, storm, snöbrott, insekts-härjning eller annan dylik händelse eller genom betning av hemdjur eller genom åverkan, skall vad i 10 § föreskrivits om vidtagande av åtgärder för betryggande av nöjaktig återväxt efter avverkning äga motsvarande tillämpning, ändå att skyldighet därtill enligt sagda paragraf ej föreligger.

Där markens ägare ej uppsåtligen förorsakat eller genom åsidosättande av någon honom åliggande skyldighet vållat skadegörelsen och denna ej heller uppkommit genom betning av hemdjur, må åtgärder för återväxtens betryggande icke fordras till större kostnad än som motsvarar värdet av de vid skadegörelsen fällda träd, som finnas kvar å området eller av ägaren tillgodogjorts, ävensom av de kvarstående träd, vilka blivit så skadade, att de ej böra bibehållas eller eljest måste såsom hinderliga för betryggandet av nöjaktig återväxt borttagas, jämte den ersättning markägaren i anledning av skadan uppburit eller kunnat uppbära.

12 §.

För vidtagande av åtgärder, som kunna vara erforderliga för betryggande av skogsåterväxt, är skogsmarkens ägare ansvarig. Är

tvist om äganderätten till marken, skall såsom ägare anses den, vilken med äganderättsanspråk innehar densamma.

Har avverkning företagits av tidigare ägare eller av avverkningsrättsinnehavare, vare jämväl denne gentemot skogsvårdsstyrelsen ansvarig för kostnaderna för de återväxtåtgärder, som av hans avverkning föranledas, men må han av markens ägare söka åter vad han för sådant ändamål utgivit, därest ej annat blivit avtalat eller, vad angår avverkningsrättsinnehavare, han genom överskridande av den upplåtna avverkningsrätten själv varit vållande till att åtgärderna måst vidtagas.

13 §.

Finner skogsvårdsstyrelsen, att åtgärd, som skall vidtagas för betryggande av återväxt, icke varder verkställd så snart lämpligen kan ske, söke styrelsen med den eller dem, som lagenligt äro ansvariga för återväxtens betryggande, träffa överenskommelse om samtliga de åtgärder, som för berörda ändamål böra vidtagas, och om den tid, inom vilken envar av dem skall vara fullgjord. Sådan överenskommelse skall avfattas skriftligen.

14 §.

Kan ej överenskommelse, som i 13 § förmäles, träffas, stämme skogsvårdsstyrelsen in saken till domstol.

Domstolen äger föreskriva de åtgärder för återväxtens betryggande, som av förhållandena påkallas, samt förelägga viss tid, inom vilken vad sålunda föreskrivits skall vara fullgjort.

Finner domstolen, efter därom framställt yrkande eller eljest, undersökning på marken böra före målets avgörande företagas, äger domstolen, med angivande av de hänseenden, i vilka undersökningen påkallas, därom göra framställning hos länsstyrelsen, som meddelar förordnande efter ty i 8 § fjärde stycket sägs.

Kostnaden för undersökning, varom nu sagts, skall förskjutas av skogsvårdsstyrelsen, men stanna på den, som av domstolen vid målets slut därtill provas skyldig.

15 §.

Vad genom överenskommelse eller domstols utslag blivit bestämt om åtgärder för betryggande av återväxt samt om tiden därför vare gällande mot framtida ägare av skogsmarken.

16 §.

Har den tid för vidtagande av åtgärd till återväxtens betryggande, vilken blivit bestämd genom överenskommelse eller domstols utslag, gått till ända, och förekommer anledning antaga, att åtgärden icke fullgjorts, låte skogsvårdsstyrelsen genom besiktning å marken undersöka förhållandet. Dylik besiktning verkställes efter styrelsens förordnande av någon dess tjänsteman med högre skoglig utbildning jämte två av styrelsen tillkallade sådana gode män, som i 8 § fjärde stycket omförmälas. Till sådan förrättning skall markägaren samt, där skogsvårdsstyrelsen avser att gent emot annan göra gällande förpliktelse att ansvara för återväxtkostnaderna, jämväl denne genom styrelsens försorg bevisligen kallas. Redogörelse över förrättningen skall till skogsvårdsstyrelsen avgivas.

Erhålles vederbörandes skriftliga erkännande, att föreskriven åtgärd icke fullgjorts, vare besiktning, som nyss sagts, icke av nöden.

Det ankommer på styrelsen att föranstalta om vidtagande av åtgärd, som enligt första eller andra stycket befunnits eftersatt.

17 §.

Har åtgärd blivit enligt 16 § genom skogsvårdsstyrelsens föranstaltande vidtagen, äger på framställning av styrelsen överexekutor låta hos vederbörande omedelbart uttaga kostnaderna för såväl själva åtgärden som den föregående besiktningen, där styrelsen visar, att försummelse befunnits föreligga och kostnadsbeloppet medelst behöriga räkningar styrkes.

Vill den, av vilken kostnad sålunda utsökts, emot det till betalning fastställda beloppet anställa klander eller eljest söka återvinning, stämme in talan därom till domstol sist inom tre månader från det uttagning av beloppet ägt rum eller, därförutan, betalning skett med förbehåll om rätt för gäldenären att söka återvinning.

18 §.

Går fastighet, vartill hörer skogsmark, å vilken på föranstaltande av skogsvårdsstyrelsen företagits åtgärd enligt 16 §, till försäljning efter utmätning eller i anledning av konkurs, äge styrelsen att ur köpeskillingen utfå ogulden kostnad för samma åtgärd jämte förutgående besiktning med enahanda förmånsrätt, som i 17 kap. 6 § handelsbalken är stadgad för avgäld av fast egendom. Dock upphøre förmånsrätten att gälla, därest styrelsen icke inom tre månader efter det besiktning enligt 16 § ägt rum eller i nämnda paragraf omförmält erkännande lämnats, hos domaren gör anmälan, att styrelsen vill taga sådan förmånsrätt i anspråk.

Sådan anmälan skall införas i in-teckningsprotokollet å nästa rättegångsdag under lagtima ting, så ock i in-teckningsboken. När full betalning skett, skall ock anmälan härom göras och i in-teckningsprotokollet och in-teckningsboken införas efter vad nu sagts.

4 kap. Särskilda bestämmelser angående svärför-yngrade skogar.

19 §.

1 mom. Där i någon trakt på grund av skogsmarks belägenhet i havsbandet eller på höjder eller eljest i särskilt exponerat läge eller till följd av andra naturomständigheter, såsom jordmånens beskaffenhet, jordlagrets tunnhet eller markens benägenhet för försumpning, det i allmänhet måste befaras, att i händelse av ovarsam avverkning av befintlig skog återväxt skulle omöjliggöras eller ock återväxt, som kunde förväntas uppkomma, skulle bliva oskäligt sen eller underhållig, må på framställning av skogsvårdsstyrelsen och efter förutgången syn och undersökning Konungen förordna, att skog inom sådan trakt skall såsom *svärför-yngrad* vara underkastad de i 20—22 §§ meddelade bestämmelser.

Förordnande, varom nu sagts, må även meddelas av länsstyrelsen att gälla, intill dess Konungen i ärendet beslutat.

Finnes förordnande, som efter ty här förut sagts blivit meddelat, i sin helhet eller till någon del icke vidare vara behöfligt, må detsamma av Konungen återkallas.

2 mom. Skogar inom Gottlands län och på Öland skola utan förordnande, varom i 1 mom. sägs, vara underkastade de i 20—22 §§ meddelade bestämmelserna.

20 §.

I fråga om avverkning i svärför-yngrad skog skall vad i 2 kap. är stadgat för där avsedda fall äga motsvarande tillämpning, med iakttagande:

1) att där skogsvårdsstyrelsen finner nödigt att vissa träd överhållas såsom fröträd eller att till skydd för återväxten avverkning till husbehov inom visst område tillsvidare ej må äga rum, styrelsen äger meddela föreskrift härom; skolande i ty fall fröträden förses med tydliga märken och sådant område, varom nyss sagts, å marken tydligt utmärkas, varefter avverkning av fröträden eller inom området ej må ske, förrän skogsvårdsstyrelsen därtill lämnat tillstånd; samt

2) att avverkning för annat ändamål än husbehov må äga rum allenast med tillstånd av skogsvårdsstyrelsen, därvid ägaren vare berättigad att erhålla tillstånd till avverkning på en gång i så stor utsträckning, som är med skogens återväxt förenlig, dock med iakttagande, dels att avverkning i den omfattning, att särskilda åtgärder erfordras för återväxtens betryggande, allenast må medgivas, om sådana åtgärder kunna företagas utan oskäligen kostnad, och dels att, därest icke avverkningen föranlåtes av skogens beskaffenhet eller eljest en god skogsvårds fordringar, fastigheten icke genom avverkningen må komma att för framtiden lida brist på behöflig skog efter ortens förhållanden.

21 §.

Då tillstånd till avverkning enligt 20 § meddelas, skall i allmänhet ske utsynning, som på skogsvårdsstyrelsens förordnande verkställas av någon dess tjänsteman med högre skoglig utbildning. Vid utsynningen skola de utsynade träden genom förrättningsmannens försorg förses med skogsvårdsstyrelsens stämpelmärke såväl vid roten som å stammen vid brösthöjd; börande vid meddelandet av avverkningstillstånd föreskrivas, att vid avverkningen det roten åsatta märket skall kvarlämnas å stubben.

I stället för utsynning må, där sådant finnes vara tillräckligt, allenast anvisning äga rum av viss trakt, därå avverkningen får företagas; skolande därvid gränserna för trakten tydligt utmärkas.

Finner skogsvårdsstyrelsen uppenbart, att genom avverkning, var till tillstånd sökes, skogens återväxt icke äventyras, vare utsynning eller anvisning ej erforderlig.

I tillstånd till avverkning må jämväl innefattas föreskrifter i avseende på sättet för avverkningen, om sådana finnas erforderliga.

22 §.

I fråga om åtgärder för betryggande av återväxt skall beträffande svårföryngrade skogar, jämte vad i övrigt är stadgat i 3 kap., gälla:

1) att då tillstånd till avverkning i svårföryngrad skog meddelas, skogsvårdsstyrelsen tillika skall föreskriva de åtgärder för återväxtens betryggande, med vilkas vidtagande den i 10 § stadgade skyldighet skall anses fullgjord, ävensom den tid, inom vilken dessa åtgärder skola vara verkställda; samt

2) att vad i 15—18 §§ är stadgat för där avsedda fall skall äga motsvarande tillämpning i fråga om återväxtåtgärd, som föreskrivits enligt denna paragraf.

5 kap. Särskilda bestämmelser angående försumpad skogsmark och omläggning av skogsmark.

23 §.

Å försumpad skogsmark, där skogens tillväxt och återväxten uppenbarligen ej kunna utan oskäligen kostnader tryggas genom särskilda åtgärder, äge vad i 3, 5, 10 och 11 §§ stadgats icke tillämpning.

Ingår marken i område, varom förordnande enligt 19 § meddelats, eller är den belägen inom Gottlands län eller på Öland, må skogsvårdsstyrelsen lämna tillstånd till avverkning å densamma utan sådan inkränkning, som stadgas i 20 § 2).

24 §.

Vad i denna lag stadgas skall ej utgöra hinder för skogsmarks omläggning vare sig till trädgård, åker, byggnadstomt, väg eller till annat liknande ändamål och ej heller, så framt marken är därtill lämplig och icke av större ytvidd än som kan anses skäligt, för anordnande medelst röjning eller andra särskilda åtgärder av betesmark för varaktigt betesbruk eller äng; dock med iakttagande av att för dylik omläggning erfordras skogsvårdsstyrelsens tillstånd:

1) därest marken ingår i område, angående vilket förordnande enligt 19 § meddelats, eller den är belägen inom Gottlands län eller på Öland; i vilken händelse avverkning och omläggning må medgivas allenast om marken prövas icke böra fortfarande användas för skogsbröd till skydd mot ödeläggelse av angränsande marker; samt

2) därest omläggning av annan skogsmark, än i 1) sägs, till betesmark eller äng ifrågasättes och å området finnes yngre skog.

Då tillstånd jämlikt denna paragraf lämnas, skall skogsvårdsstyrelsen ock bestämma tid för fullgörandet av åtgärder, som erfordras för det avsedda ändamålet.

25 §.

Därest markägare, mot vilken framställes påstående om vidtagande av åtgärder för återväxtens betryggande, vill omlägga skogsmark till annan i 24 § omnämnd användning, skall skogsvårdsstyrelsen avfordra honom skriftlig förbindelse att inom viss, av styrelsen godkänd tid vidtaga för omläggningen erforderliga åtgärder.

Lämnas ej sådan förbindelse, stämme skogsvårdsstyrelsen in saken till domstol, och äger denna meddela de föreskrifter, till vilka omständigheterna föranleda.

Ifråga om förbindelse och av domstol meddelad föreskrift, som i denna § angives, äge vad i 15 § stadgats motsvarande tillämpning.

Fullgöres icke inom bestämd tid vad markägaren enligt denna paragraf förbundit sig eller fått sig förelagt vidtaga, må på talan av skogsvårdsstyrelsen domstolen efter omständigheterna förelägga ny tid för fullgörande av för markens omläggning erforderliga åtgärder eller förordna om markområdets återförsättande i skogbärande skick och föreskriva vad därför skall vidtagas.

6 kap. Ansvarsbestämmelser.

26 §.

1 mom. Företager någon avverkning i uppenbar strid mot bestämmelserna i denna lag eller i strid mot föreskrift eller avverkningsförbud, som enligt densamma meddelats, eller förfogar någon mot bestämmelsen i 4 § 2 mom. över virke, som blivit avverkat till husbehov, straffes med böter från och med tjugufem till och med femtusen kronor.

Då till straff enligt detta mom. dömes, skall tillika det avverkade virket, där det ligger å skogen kvar eller, om det är bortfört, fortfarande är i avverkarens besittning, tagas i beslag och dömas förbrutet. Undgår dylikt virke beslag, är den, som låtit verkställa avverkningen, skyldig att utgiva ersättning med belopp, motsvarande värdet av samma virke. Har efter avverkningen förbudet återkallats eller förfallit eller blivit genom laga kraftvunnet beslut upphävt, förty att förbudet icke bort meddelas, må icke virke dömas förbrutet eller ersättning utdömas, som här är sagt.

2 mom. Varder i fall, där jämlikt 24 § skogsvårdsstyrelsens tillstånd erfordras för skogsmarks omläggning till annan användning, avverkning företagen, men eftersättes åtgärd, för vars vidtagande tid blivit bestämd efter vad i nämnda § stadgats, vare straffet böter från och med fem till och med femhundra kronor; dock vare, där under den föresatta tiden flera varit för åtgärdens vidtagande ansvariga, den av dem, som finnes ej hava i avsevärd grad bidragit därtill, att åtgärden icke blivit fullgjord, från ansvar fri.

3 mom. Innefattar förseelse, varom här är fråga, förbrytelse mot allmänna strafflagen, skall gärningen bedömas enligt vad i 4 kap. 1 §

strafflagen är för likartat fall stadgat. Förskyller förseelsen enligt 1 mom. här ovan påföljd, som i andra stycket därav sägs, varde ock den påföljd ådömd.

27 §.

Allmänne åklagaren så ock skogsvårdsstyrelsen och dess tjänstemän med högre skoglig utbildning äge lika behörighet att åtala förseelser, varom i 26 § sägs, samt att med beslag belägga virke, som kan dömas förbrutet. Sistberörda befogenhet tillkomme jämväl övrig i 1 § omförmäld skogspersonal; skolande av denna verkställt beslag så snart ske kan och senast inom fjorton dagar anmälas hos någon av de åtalsberättigade.

Varder ej inom fyrtiofem dagar, från det beslag skedde, åtal i laga ordning anställt, vare beslaget förfallet; ägande skogsvårdsstyrelsen att, innan åtal anhängiggjorts, häva beslag, som verkställts av någon dess befattningshavare.

28 §.

Virke, som enligt denna lag dömes förbrutet, skall av åklagaren försäljas å offentlig auktion, så kungjord som om auktion å utmätt lös egendom är stadgat. Begär, innan frågan om virkes förverkande slutligen prövats, virkets ägare, att försäljning skall äga rum, eller finner, på anmälan av åklagare, överexekutor, att fara är för virkets förstörelse eller att kostnaden för dess förvarande skulle bliva större än skäligt är, förordne överexekutor, att virket skall säljas i den ordning nyss sagts; och skall i ty fall virkets ägare, där han är känd och inom riket boende, eller, där han bor utom riket men inom riket har känt ombud, som äger att för honom mottaga stämning och avgiva svaromål, ombudet genom åklagarens försorg bevisligen underrättas om auktionen minst åtta dagar innan den hålles. Anmälan av åklagare, varom här ovan sägs, skall vara åtföljd av fullständig, av två trovärdiga män styrkt förteckning, utvisande virkets mängd och beskaffenhet.

29 §.

Böter, som enligt denna lag ådömas, ävensom genom försäljning av förbrutet virke uppkommen behållning och utdömd ersättning för virke, som undgått beslag, fördelas så, att en fjärdedel, dock högst ett-tusen kronor, tillfaller åklagaren samt återstoden den av vederbörande skogsvårdsstyrelse omhänderhavda skogsvårdskassan; dock att, där någon icke åtalsberättigad verkställt beslaget, denne skall av åklagarandelen

undfå hälften. Har skogsvårdsstyrelsen anställt åtalet, skall det belopp, som eljest skulle tillkomma åklagaren, tillfalla skogsvårdskassan.

Försäljes i beslag taget virke, innan det dömts förbrutet, skall, till dess frågan därom blivit slutligen avgjord, försäljningssumman ned-sättas i riksbanken på sätt särskilt är stadgat; och skall om sådana medels insättning i bankinrättning vidare gälla vad i 160 § utsök-ningslagen sägs.

30 §.

Saknas medel till fulla gäldandet av böter, vartill någon enligt denna lag fälles, skall förvandling ske enligt allmänna strafflagen.

7 kap. Om fullföljd av talan.

31 §.

1 mom. Den, som med skogsvårdsstyrelsens slutliga beslut i ärende, varom i 4, 5, 20, 22 eller 24 § sägs, icke åtnöjes, äger att däröver hos länsstyrelsen anföra besvär, sist innan klockan tolv å trettionde dagen efter det han av beslutet erhållit del; och skall underrättelse därom i beslutet meddelas.

Påkallar klaganden hos länsstyrelsen undersökning på marken eller finner länsstyrelsen eljest sådan undersökning vara av nöden, för-ordne länsstyrelsen en skogsstatens tjänsteman att med biträde av två sådana gode män, som i 8 § fjärde stycket omförmälas, å stället under-söka förhållandet och däröver avgiva redogörelse. Kostnaden för dylik undersökning skall förskjutas av medel, som av skogsvårdsstyrelsen för-valtas, men kan genom länsstyrelsens slutliga beslut åläggas klaganden, om han påkallat undersökningen. Nödig hantlangning skall av klaganden utgöras.

2 mom. Över länsstyrelsens beslut må klagan föras kos Konungen genom besvär, som skola ingivas till jordbruksdepartementet före klockan tolv å trettionde dagen från den dag klaganden erhöi del av samma beslut.

32 §.

Over rättens slutliga utslag i mål enligt denna lag föres klagan genom besvär, ändå att talan ej föres om ansvar.

Har domstol under rättegång meddelat avverkningsförbud på sätt i 8 § tredje stycket sägs, gäller angående klagan över det beslut vad i 16 kap. 10 § första stycket rättegångsbalken stadgas.

Över överexekutors åtgärd i anledning av framställning, varom i 17 § sägs, må ej klagan föras.

Övergångsbestämmelser.

Denna lag, varigenom upphävas lagen den 24 juli 1903 (nr 79 s. 1) angående vård av enskildes skogar, lagen den 13 juni 1908 (nr 44 s. 1) angående vård av enskildes skogar inom Gottlands län samt lagen den 13 april 1922 (nr 158) om fortsatt tillämpning av lagen den 20 juni 1913 angående vård av enskildes skogar på Öland, skall träda i kraft den 1 juli 1923.

Dock skall vid den nya lagens tillämpning iakttagas:

1) Är, då denna lag träder i kraft, avtal om avverkningsrätt, vilket ingåtts före den 1 januari 1905, fortfarande gällande, vare, där åtgärder för återväxtens betryggande bliva erforderliga i anledning av avverkning, som innehavaren av nämnda rätt företager, denne men icke markägaren underkastad ansvarighet för åtgärdernas vidtagande.

Gäller vid denna lags trädande i kraft avtal, som nyss sagts, ingånget under det 1903 års skogsvårdslag ägt tillämpning, skall ansvarigheten för åtgärderna till återväxtens betryggande efter avverkning, som företages på grund av sådant avtal, fortfarande påvila den, som enligt nämnda lag varit underkastad ansvar för återväxtåtgärder.

2) Beträffande avverkning, som ägt rum före denna lags ikraftträdande, skall förut gällande lag äga tillämpning; dock att dels i fråga om den ordning, vari överenskommelse eller domstolsbeslut må ernås angående för återväxtens betryggande erforderliga åtgärder, den nya lagen skall gälla, dels ock förbud enligt tidigare lag ej vidare må meddelas.

3) Har beträffande skog inom Gottlands län eller på Öland utsyning skett eller eljest avverkningstillstånd meddelats enligt den förut där gällande lagen, men avverkningen icke utförts innan den nya lagens ikraftträdande, må den verkställas därefter, dock icke senare än inom fem år från tillståndets meddelande eller den kortare tid, som vid meddelandet bestämts.

4) Vad i den nya lagen stadgas om skyldighet att vidtaga åtgärder till betryggande av återväxt i anledning av skada, varom i 11 § sägs, gäller icke, där sådan skada uppkommit före denna lags trädande i kraft.

5) Är jämlikt tidigare gällande lag om tillfälliga åtgärder till förekommande av skövling av skog å fastighet i enskild ägo förordnande av länsstyrelse meddelat beträffande skog inom kustområde, vare så ansett som hade förordnandet meddelats jämlikt 19 § 1 mom. andra stycket i den nya lagen; och gånge ärendet till Konungen. Har framställning om förordnande, varom nyss nämnts, skett till länsstyrelse men denna icke däröver meddelat beslut före den nya lagens ikraftträdande, skall framställningen anses avse förordnande, varom i denna lags 19 § 1 mom. sägs; och skall av skogsvårdsstyrelsen i samband med framställningen meddelat förordnande, där detsamma är gällande den 30 juni 1923, ej anses hava förfallit med den då upphörande lagen.

6) Kommer skog, som varit underkastad bestämmelserna i lagen angående vård av kommunskogar, sockenallmänningskogor samt vissa stiftelsers, föreningars och sällskaps kogor, att lyda under denna lag, skall föreskrift om åtgärder för återväxtens betryggande, som jämlikt förstnämnda lag meddelats, fortfarande lända till efterrättelse, och skola i övrigt beträffande skyldighet att vidtaga dylika och andra skogsvårdsåtgärder tillämpas bestämmelserna i denna lag, även med avseende på förhållanden, som uppstått under det den förra lagen var tillämplig. Förseelse, som under sistberörda tid begåtts, straffes efter vad då gällde.

*Utdrag av protokollet över jordbruksärenden, hållet inför Hans Maj:t
Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 27 oktober 1922.*

Närvarande:

Statsministern och ministern för utrikes ärendena BRANTING, statsråden
LINDQVIST, THORSSON, OLSSON, SANDLER, SVENSSON, HANSSON, ÅKERMAN,
LINDERS, SCHLYTER, ÖRNE.

Departementschefen, statsrådet Linders anför efter gemensam beredning med chefen för justitiedepartementet:

Sedan riksdagen i särskilda skrivelser, nämligen den 22 maj 1903, nr 136, 22 mars 1904, nr 26, 19 maj 1904, nr 166, 23 april 1907, nr 77, 24 maj 1907, nr 185, 25 april 1908, nr 64, 1 april 1909, nr 63, samt 25 maj 1910, nr 112, gjort framställningar avseende ändringar i gällande skogslagstiftning, uppdrog Kungl. Maj:t den 16 juni 1911 åt en kommitté — skogslagstiftningskommittén — att verkställa utredning i sådant avseende. För att tagas i övervägande vid fullgörandet av uppdraget hava till kommittén överlämnats förutom nämnda riksdags-skrivelser jämväl ett stort antal framställningar från skogsvårdsstyrelsernas möten, från riksdagens justitieombudsman, domänstyrelsen m. fl.

Kommittén avgav den 9 december 1918 ett med del I betecknat betänkande i ämnet. Kommitténs ordförande, landshövdingen K. S. Husberg, som var av från kommittémajoriteten skiljaktig mening, har utarbetat särskilda förslag med motiver, vilka utgöra del II av kommitténs betänkande.

Sedan över betänkandet infordrade yttranden inkommit från länsstyrelser, landsting, hushållningssällskaps förvaltningsutskott, skogsvårdsstyrelser, skogsstatstjänstemän, domänstyrelsen och kammarkollegium ävensom en del korporationer, föreningar och andra sammanslutningar, anhåller jag att få anmäla detta ärende.

Kärnpunkten i kommitténs betänkande är frågan om reformering av den allmänna lagen angående vård av enskildes skogar den 24 juli 1903 (nr 79). Härförutom berör kommitténs förslag skyddsskogarna i riket,
Bihang till riksdagens protokoll 1923. 1 saml. 82 häft. (Nr 104.)

häradsallmänningar, kommuners skogar, vissa stiftelsers och föreningars skogar m. m.

Utom dessa sålunda av kommittébetänkandet berörda skogar finnes inom landet ett flertal andra, för vilka särskilda och olika bestämmelser äro gällande. Vi hava sålunda kronoparker, skogar tillhörande kronans utarrenderade jordbruksdomäner, boställsskogar, skogar å allmänna inrättningars hemman, som icke innehavas med stadgad åborätt, samt skogar å krono- m. fl. hemman, som innehavas med sådan rätt, vilka alla inbegripas under förordningen angående hushållningen med de allmänna skogarna i riket den 26 januari 1894 (nr 17), vidare statens till bergshanteringens understöd anslagna skogar (förordning den 27 maj 1898, nr 55), enskildes skogar inom Gottlands län (lag den 13 juni 1908, nr 44), enskildes skogar inom de delar av Västerbottens och Norrbottens län, som ej höra till lappmarken (förordning den 18 juni 1915, nr 250), skogar å skatte- och frälsehemman m. m. inom sistnämnda båda läns lappmarker m. fl. områden (förordning den 18 juni 1915, nr 251), husbehovsskogar inom vissa områden av omförmälda lappmarker (lag den 5 juni 1909, nr 53), allmänningsskogar i Västerbottens och Norrbottens län (förordning den 18 juni 1920, nr 331) o. s. v. Även beträffande en del av dessa skogar föreligga mer eller mindre aktuella frågor om ändrade eller nya bestämmelser.

Det är sålunda en stor mångfald av skogskategorier och skogs-författningar, som man har att röra sig med. Förklaringen till denna mångfald torde vara att finna i historiska förhållanden, ity att behovet av lagbestämmelser uppstått successivt för en kategori skogar efter en annan och, då så inträffat, har bestämmelsernas inpassning uti någon förutvarande författning icke varit möjlig eller lämplig. Givetvis är emellertid en sådan splittring ägnad att medföra olägenheter icke allenast på grund av svårigheten att överskåda och sammanhålla alla dessa lagstiftnings- och förvaltningsbestämmelser, utan även i åtskilliga praktiska hänseenden, och det synes mig framstå som ett önskemål att en sammanföring och förenkling av dem kunde ske. Ett försök i sådan riktning har gjorts av kommitténs ordförande, vilken i sitt reservationsförslag behandlat detta problem, såvitt det avser andra än statens och vissa dem närstående skogar. Kommitténs majoritet har däremot icke givit sig in härpå utan stannat vid att mera direkt behandla de frågor, som åt kommittén överlämnats. Mot landshövdingen Husbergs förslag, vilket visserligen icke gör anspråk på att vara en slutgiltig lösning av problemet utan endast att vara ett schematiskt förarbete därtill, har i de avgivna yttrandena anmärkts både att förslaget härutinnan hade

ett mera teoretiskt än praktiskt intresse och att det kunde sättas i fråga, om dess klassifikation överhuvudtaget vore riktig och för framtida behov tillfyllestgörande. I varje fall lärer lösandet av berörda problem vara av den beskaffenhet och omfattning, att det måste bliva en uppgift för sig. Därvid torde nämligen böra undersökas, huruvida icke *alla* skogar inom landet, alltså även statens och andra s. k. allmänna skogar, kunna och böra inbegripas i utredningsarbetet, och detta arbete bör icke blott vara ett mer eller mindre mekaniskt sammanställande av befintliga eller nya lagbestämmelser utan även, såsom redan antytts, åsyfta en samman-smältning och förenkling utav dem, såvitt och så långt ske kan.

I betraktande av vad jag nu anfört har det, ehuru vissa skäl kunde tala därför, likväl synts mig icke böra ifrågasättas, att den vidare behandlingen av kommitténs betänkande skulle skjutas fram till att ske gemensamt med en utredning av nyss antydd art. Framför allt kräver frågan om vården av enskildas skogar en snar lösning. Det kan givetvis icke vara tillfredsställande att på ett så viktigt, för hela landets ekonomiska förhållanden betydelsefullt område en provisorisk kristidslagstiftning skall vara gällande år efter år. Den nu gällande lagen av den 27 maj 1921 om tillfälliga åtgärder till förekommande av skövling av skog å fastighet i enskild ägo lärer emellertid icke kunna upphävas, förrän den eftersträfvade reformen av 1903 års lagstiftning genomförts. Det bör för övrigt härvid icke heller lämnas ur sikte, att därmed mycket är undanmjort för ett blivande, alla landets skogar omslutande författningsarbete.

Jag har alltså ansett frågan om reformering av 1903 års lagstiftning rörande vården av enskildas skogar böra framläggas så snart ske kunnat, och förty låtit med ledning av de inkomna yttrandena inom departementet verkställa en överarbetning av kommitténs förslag i sagda delar, ävensom sådana, som synts lämpligen böra samtidigt därmed få sin lösning. Härvid hava utarbetats förslag till skogsvårdslag, lag angående vård av kommunskogar, sockenallmänningsskogar samt vissa stiftelsers, föreningars och sällskaps skogar ävensom lag angående skyddsskogar. Därjämte föranledas av dessa lagar jämkningar i 1857 års förordning om ägors fredande emot skada av annans hemdjur samt om stängsel-skyldighet ävensom i 1907 års lag om servitut, vilka ändringsförslag torde av chefen för justitiedepartementet anmälas för Kungl. Maj:t. Under framhållande att det är min avsikt att senare förelägga Kungl. Maj:t förslag till förordning angående skogsvårdsstyrelser och förordning om ändrad lydelse av 5 § i förordningen den 11 oktober 1912

(nr 275) om skogsvårdsavgift, anhåller jag att i dag få först gå in på förslaget till skogsvårdslag.

Vad angår rubriceringen av denna lag så har densamma synt mig kunna såsom den generella lagen om skogarnas vård helt kort benämnas skogsvårdslag. Den omständighet, att därjämte finnas åtskilliga speciella lagar om skogsskydd bör ej utgöra hinder för en dylik terminologi; jag vill i detta sammanhang erinra om att t. ex. »strafflagen» kompletteras med bl. a. särskild »strafflag för krigsmakten» o. s. v. Det skäl, som föranlett mig att välja den nu antydda benämningen är, förutom önskvärdheten av korta lagrubriker, att rubriken å 1903 års lag ej lämpar sig, därest lagens tillämpning anses böra utsträckas till vissa skogar, som ej äro att beteckna såsom enskildas.

I sitt förslag har kommitténs ordförande icke blott givit den avdelning därav, som motsvarar 1903 års lags giltighetsområde, en annan form och uppställning än kommittémajoriteten, utan även i åtskilliga hänseenden intagit bestämmelser av annan saklig innebörd än i kommitténs förslag. Vidare hava, sedan vid möte mellan skogsvårdsstyrelserna det uppdragits åt vissa personer att utarbeta ett betänkande över kommitténs och dess reservants förslag, dessa delegerade fullgjort sitt uppdrag på det sätt, att de utarbetat ett nytt förslag (Bil. B). Slutligen har domänstyrelsen efter verkställd granskning av de förenämnda förslagen funnit sig böra avgiva ett eget sådant (Bil. C sid. 152). Icke mindre än fyra förslag hava alltså förelegat vid ärendets upptagande till behandling inom departementet. Härvid har givetvis även vad i övrigt i avgivna yttranden förekommit vunnit beaktande, men kommer jag i det följande att huvudsakligen beröra de nämnda fyra förslagens ståndpunkter i de olika spörsmålen.

**Lagens syfte
och räckvidd.**

Kommittén har funnit 1903 års lags otillräcklighet hava sin grund såväl i lagens natur av att vara endast en återväxtlag som ock i bristfälligheter i lagen även såsom återväxtlag.

**Bättre åter-
växtskydd.**

I sistnämnda hänseende har kommittén framhållit tre huvudsynpunkter, nämligen:

att icke erforderligt skydd beretts för ömtåliga återväxtmöjligheter, där dessa förekomma utanför skyddsskogsområde,

att lagen i saknad av bestämmelser om återväxtens kvalitet icke förmår hindra uppkomsten av s. k. skräpskogar,

samt att lagen icke föreskriver reproduktionskyldighet annat än efter avverkning, sålunda icke efter ett skogsbestånds spoliering genom brand, snöbrott m. m.

I samtliga förslagen föreligger enighet om behovet av att utfylla dessa bristfälligheter, ehuruval de härtill syftande föreslagna bestämmelserna i flera avseenden äro olika.

Beträffande återigen frågan, huru långt utöver ramen för en återväxtlag de nya bestämmelserna böra sträcka sig, företräda förslagen olika ståndpunkter. Mera än återväxtskydd?

I kommitténs förslag är härutinnan att bemärka dess uppdelning mellan skogar å ordinära marker och skogar i exponerat läge. Denna uppdelning har visserligen skett med hänsyn till lättare eller svårare föröngningsmöjligheter, men de härav föranledda olika skogsvårdsbestämmelserna innebära för de sistnämnda skogarnas del avverkningsföreskrifter, som i tillämpningen kunna utgöra skydd för bestånd av alla åldrar. Bortsett härifrån upptager kommitténs förslag bestämmelser till bevarande av skogskapitalet, så länge det är att hänföra till växande ungskog, men icke därutöver. Kommittén.

Kommittéreservanten har följt samma huvudprincip, men därtill fogat ett par bestämmelser rörande den äldre skogen. Dels hava nämligen under rubriken »om avverkning i viss äldre skog» upptagits bestämmelser av innehåll, att växtligt slutet skogsbestånd, vari träden över huvud taget nått den ålder, vid vilken användbarhet såsom fröträd efter de i orten i allmänhet rådande förhållanden vore för handen, icke finge — utom för husbehov eller uppodling — avverkas på sådant sätt, att i följd därav särskilda kulturåtgärder bleve nödvändiga för åstadkommande av nöjaktig återväxt, med mindre befogenhet att företaga avverkningen på sätt, som nödvändiggjorde dylika kulturåtgärder, vunnits efter anmälan hos skogsvårdsstyrelsen om avverkningsområdets belägenhet samt det tillärnade sättet för avverkningen och dennas omfattning. Dels ock hava i kapitlet om »skogar, för vilka särskilda bestämmelser skola gälla av annan grund än skogarnas belägenhet eller beskaffenhet», intagits »skogar, vilka på ägares yrkande ställts under planmässigt skogsbruk». Därmed avses, att på anhållan av ägare till skogsområde länsstyrelse finge förordna, att området skulle vara underkastat planmässigt skogsbruk. Dylikt förordnande skulle innebära skogens vårdande enligt särskilt för densamma uppgjord, av skogsvårdsstyrelsen fastställd hushållningsplan, vilken vårdnadsskyldighet skulle inträda, när området komme i efterföljande ägares hand. I motiverna heter det om förstberörda bestämmelser om *avverkning i viss äldre skog* bland annat: Reservanten.

»De avse att i vissa fall, där något överförande till den för skogar i exponerade lägen föreslagna specialregleringen icke bör ifrågakomma, dock bereda utväg att med lagens hjälp tillvarataga befintlig möjlighet att bygga skogens reproduktion på självföryngring och därmed förebygga det äventyrande av skogsbördigheten, som ett åsidosättande av nämnda möjlighet skulle i de avsedda fallen kunna medföra.

Vad som föreslås har en skäligen begränsad räckvidd, betingad av angelägenheten att icke betunga den enskilde med anspråk, som kanske med fog kunde synas obilliga. De ifrågakommande föreskrifterna ha närmast karaktären av ett första steg i en viss riktning, ett steg utöver vilket man för närvarande icke torde böra gå. Kanske skall redan det förslag, för vars närmare innehåll redogörelse nu skall lämnas, trots den snäva tillämplighet, det skulle äga, synas innefatta alltför stränga fordringar. För egen del tror jag dock ej detta.

Vad sålunda föreslagits innefattar icke något som helst underkännande av den satsen, att varken av biologiska eller ekonomiska grunder något bestämt företräde kan i regel tillerkännas den naturliga föryngringen framför den kulturella. Det åsyftar allenast att, där i vissa fall likvärdighet mellan de båda föryngringsätten faktiskt icke äger rum och där företräde måste tillerkännas den naturliga föryngringen, hävda dennas användning.

Förslaget gäller blott växtlig och sluten frömogen skog. Det har syntes lämpligast att låta detsamma omfatta allenast sådan skog, om vilken det kan sägas a priori vara veterligt, att naturlig reproduktion bör kunna påräknas i händelse av avverkning.

Den sålunda gjorda begränsningen har den fördelen, att förslaget därigenom omedelbart anknyter sig till de föreslagna bestämmelserna om avverkning i ungskog och endast kommer att avse sådan skog, som, innan den blev frömogen, lytt under ungskogslagen. Skall den naturliga reproduktionsmöjlighetens tillvaratagande kunna sägas vara med billighet påfordrat, så må det väl framför allt vara i sådant fall, då tillvaron över huvud av för ändamålet användbar fröskog just ter sig såsom resultat av de lagbud, vilka skyddat skogen under uppväxtåren. Att gardera skogens bestånd intill den tid, då den blir frömogen, men då omedelbart utan vidare offra det vunna fröbarhetsresultatet, trots det att dettas tillgodogörande kunde vara av särskilda skäl önskvärt, synes vara en alltför långt driven eftergivenhet.

De skyldigheter och inskränkningar, dem förslaget vill pålägga skogsägaren, gälla vidare långt ifrån *all* avverkning, som han kan vilja företaga i sådant skogsbestånd, som här är i fråga. Vill han göra skäligen gallringar eller beståndsvårdande huggningar, äger han att göra sådant fritt utan någon förutgående underställning till skogsvårdsstyrelsen. Samma är förhållandet, om han väl företager slutavverkning men på sådant sätt, att återväxten kan anses betryggad genom kvarlämnade fröträd. Det är endast i det fall, att den tillämnade avverkningen måste medföra särskilda kulturåtgärder, som han är skyldig göra anmälan och avbida, eventuellt lyda, skogsvårdsstyrelsens beslut.

Att observera är i övrigt, att den avverkare, som företager slutavverkning med fröträdställning utan att göra någon som helst föregående hänvändelse till

skogsvårdsstyrelsen vare sig enligt 18 eller 23 §, icke löper någon risk att bli kriminellt ansvarig allenast av *den* grund, att den gjorda fröträdsställningen sedermera visar sig icke fylla sitt ändamål utan kulturåtgärder bli nödvändiga. Fördringen på, att vid avverkningen träd skola kvarlämnas till det antal och av den beskaffenhet, att reproduktionen kan anses betryggad utan särskilda kulturåtgärder, hänför sig naturligen till tiden för avverkningen på *det* sätt, att om den iakttagna avverkningsmetoden *då* kunnat skäligen anses betryggande, ägaren är fri för efterräkningar, även om det sedan skulle visa sig, att den icke håller vad den lovat. Dess påräknade resultat kan omintetgöras av förhållanden, som då icke kunnat förutses eller vilkas verkan icke kunnat då rätteligen beräknas. Att fordra ett sådant förfarande vid avverkningen, som skulle innefatta en *osviktig* garanti för det avsedda ändamålets vinnande, vore obilligt och är ej heller avsett. Utöver den omsorg, som vanlig normal aktsamhet innebär, kan man rimligtvis icke sträcka anspråken.

För bedömande av den inskränkning, som skogsägaren skulle bli understadad enligt förslaget, bör vidare uppmärksammas, att styrelsen enligt detsamma icke äger giva honom några avverkningsföreskrifter, med mindre styrelsen verkligen finner, att det tillämnade avverknings sättet skulle innebära svårigheter för områdets försättande efter avverkningen i nöjaktigt skogbärande skick, och att, om styrelsen finner sådant, styrelsens föreskrifter icke få gå ut på annat eller mera än att reglera själva *avverknings sättet*. Styrelsen äger giva de föreskrifter beträffande fröträdsställning eller annat sätt för avverkningen, som kunna finnas erforderliga till motverkande av faran för återväxtens förfelände. Någon som helst befogenhet att förbjuda den anmälda avverkningen överhuvud skulle styrelsen icke äga. Skulle förhållandena vara så vanskliga, att nöjaktig återväxt icke kan påräknas, vilket avverknings sätt som än användes, således ej ens genom anlåtande av en än så klok fröträdsställning, får styrelsen icke fördens skull förbjuda avverkningen.»

Rörande skogars ställande under *planmässigt skogsbruk på yrkande av ägaren* anför kommittéreservanten i sina motiv:

»Kommittén har icke funnit skäl att i sina förslag upptaga och tillmötesgå de yrkanden, som under senare åren framträtt därom, att lagstiftningen borde bereda utväg för en skogsägare att få honom tillhörig skog under sådana bestämmelser, som kunde medföra, att skogen bleve för framtiden, och i vilken ägares hand den än kunde komma att befinna sig, ställd under ett uthålligt och i övrigt särskilt aktsamt skogsbruk.

För min del intager jag härutinnan en annan ståndpunkt än kommittén. Den tanke, som i sagda yrkanden kommit till synes, förefaller mig vara i hög grad beaktansvärd och böra, där för ändamålet lämpliga bestämmelser kunna utfinnas, också bringas till genomförande. Därigenom skulle det allmännas intresse av en god skogshushållning på ett alldeles särskilt sätt begagna sig av och anknytas till det likartade intresse, som kunde förefinnas hos en enskild skogsägare; och den åstundan att främja en god skogsvård, som mången gång är hos enskilde skogsägare så högst livlig, är i sanning en faktor av den djupa betydelse, att den bör av lagen hägnas och omhuldas, icke blott av billig hänsyn till den enskildes berättliga nit och goda vilja utan visserligen ock av hänsyn till det allmänna bästa.

Ty för detta är det för visso en stor sak, att så stora områden som möjligt av våra skogsmarker komma under ett genomfört, ej på stunden utan ock på framtiden inriktat klokt brukningssätt; och är situationen den, att den enskilde själv bjuder sin mark till slik reglering, skulle det efter min mening vara föga välbetänkt av det allmänna, från dettas egen synpunkt sett, att icke härav begagna sig.

Den lagreglerade ordning, som åsyftas, synes icke böra göras gällande mot den ägare, som själv vill göra dispositionen i fråga. Han bör givetvis under sin äganderättstid vara oberoende av den ordning för skogens bruk, som han tillärnar. Syftet med denna riktar sig naturligt nog på framtiden; därför har ock i förslaget upptagits föreskrift därom, att den planbestämda vårdnadsskyldigheten skall inträda först när skogsområdet kommer i efterföljande ägares hand. I ett par avseenden, som dock ej gälla själva skogens skötsel, måste emellertid ägaren, sedan han träffat sin disposition om skogens framtida ställande under planmässigt bruk och fått denna disposition fastställd i den ordning, varom nedan närmare sägs, själv bliva i viss mån bunden, på sätt här strax skall nämnas.

Den disposition rörande skogen, som ägaren vill göra, bör helt visst göras gällande i och genom ett särskilt förordnande, meddelat efter särskild prövning av någon myndighet. Ett enbart förklarande av markägaren kan icke vara nog. Dispositionen är av alltför stor betydelse ej blott för framtida ägares rättsställning utan ock för det allmänna, vars tjänster skola tagas i anspråk i rätt vidsträckt omfattning för områdets planläggning och skötselns övervakande, för att den skulle kunna få bindande verkan genom allenast en formlös ensidig akt av ägaren. Bestämmelser i de delar, som nu avses, innehållas i 95 och 96 §§, till vilkas närmare innehåll här hänvisas.

Det framgår av dessa paragrafer att, sedan ägaren begärt och fått länsstyrelsens förordnande, att skogen skall framdeles och efter ägareombyte stå under planmässigt bruk, ägaren icke får ensidigt upphäva detta förordnande utan, om han önskar förordnandets tillbakagång, har att därom göra ansökning hos Konungen. Han skulle ock vara förhindrad att göra området till föremål för jorddelning medelst hemmansklyvning, ägostyckning eller jordavsöndring, med mindre Konungen sådant tillåte. Denna ägarens bundenhet, sedan han gjort sitt förfogande och fått detta fastställt, torde ej kunna sägas innebära någon obillighet; den framgår för övrigt av sakens natur, som innebär, att genom den officiella prövningen och fastställelsen ett slags ömsesidigt rättsförhållande inträtt mellan ägaren och det allmänna, vilken senare part i sin ställning av det allmänneliga skogsintressets vårdare och befrämjare fått och accepterat ett anbud, som sedan icke bör kunna ensidigt återtagas. Att, om några verkliga skäl till ett sådant återtagande finnas, ägaren kan hos Kungl. Maj:t påräkna fullt tillmötesgående är ju en given sak.»

Skogsvårds-
styrelsernas
delegerade.

Den till kommitténs förslag motsatta ståndpunkten, att lägga *avverkning av all skog under* bestämmelser i *lagen*, intages av *skogsvårdsstyrelsernas delegerade*, i vilkas förslag det efter angivandet av ungskogstadgandet heter, att ej heller avverkning av annan skog må äga rum, i fall avverkningen strider mot grunderna för god skogsvård eller fastigheten därigenom skulle komma att lida brist på behövlig skog efter orteus förhållanden. I motiverna yttras det härom:

»Under det att den år 1911 tillsatta skogslagstiftningskommittén arbetade, visade det sig ock för statsmakterna nödvändigt att utan att avvakta resultatet av detta arbete giva skogsvårdsstyrelserna en befogenhet, som innebar icke endast möjlighet att inskrida emot olämplig avverkning av ungskog utan avsevärt därutöver. Det var krisåren och de med dem följande frestelserna till skogsskövling, som nödvändiggjorde en sådan lagstiftning. Här är ej erforderligt att redogöra för denna lagstiftnings närmare innehåll. Detta är av alla känt. Endast det anse vi oss höra konstatera, att hade icke denna kristidslag funnits med dess befogenhet för skogsvårdsstyrelserna att meddela förbud mot olämplig avverkning av ungskog eller i vissa fall mot avverkning, som strede mot grunderna för god skogsvård eller som beröfvade en fastighet dess husbehovsskog, så skulle säkerligen med de höga virkespriser, som under de senaste åren rått, vidsträckt marker varit skövlade på all skog och årtionden fått sota för en tillfällig kristidsvinst. Men vi anse oss också kunna konstatera något mer. Ehuru skogsvårdsstyrelserna måst gå fram med fasthet och bestämdhet vid sitt övervakande av kristidslagens efterlevnad, så lär man dock i stort sett kunna säga, att även de, som träffats av förbuden, hava insett lämpligheten av desamma och särskilt torde markägarna hava förstått, att dessa förbud i längden komma att lända till deras eget bästa.

Det framgår härav, att denna kristidslag länt det allmänna till det bästa och därjämte erkänts såsom klok och befogad även av dem, som träffats av desamma. Sällan lärer därför ett så lämpligt tillfälle vara givet att begagna sig av dessa förhållanden för att i skogsvårdens intresse icke endast till definitiva upphöja de lagbestämmelser, vilka såsom provisoriska visat sig så fördelaktiga, utan jämväl skrida vidare på den sålunda inslagna vägen.

När det nu gällt för oss att uppdraga de grundlinjer, efter vilka enligt vår mening den nya lagstiftningen bör läggas, hava vi icke kunnat undgå att fästa det största avseende vid ovan redan omnämnda förhållande, att den nu gällande lagstiftningen med inberäkning av kristidslagen mot skövling av skog visat sig verka i synnerligen lycklig riktning i skogsvårdshänseende samt därjämte av intresserade parter mottagits med förståelse och förtroende. Vi hava därför ansett det vara riktigt och lämpligt att grunda de nya lagbestämmelserna på 1903 års skogslag samt lagen den 11 juni 1920 om tillfälliga åtgärder till förekommande av skövling av skog å fastighet i enskild ägo.

Från den sistnämnda lagen hava vi hämtat förbudet mot avverkning av ungskog.

Provisoriska lagen innehåller vidare förbud mot avverkning, ifall den strider mot grunderna för god skogsvård eller fastigheten därigenom skulle komma att lida brist på behöflig skog efter ortens förhållanden. Även denna bestämmelse hava vi upptagit i vårt förslag. Den gäller emellertid enligt kristidslagen allenast i fråga om fastigheter, som efter den 14 maj 1918 genom köp, byte eller gåva övergått till annan än föregående ägarens skyldeman i rätt upp- och nedstigande led, syskon eller syskons avkomling, och gäller icke beträffande avverkning på grund av upplåtelse, som skett före den 15 maj 1918. Dessa inskränkningar hava vi däremot icke kunnat godtaga. Det är uppenbart, att är nu ifrågavarande förbud ur skogsvårdssynpunkt önskvärt i fråga om vissa fastigheter, framstår san.ma önskvärdhet jämväl beträffande andra. Det har naturligen också varit hänsynen till den gamle

ägaren och avverkningshavaren, som framkallat inskränkningen i förbudet. Såsom allmän regel torde böra gälla att, därest staten i det allmännas intresse finner en inskränkning i en bestående rätt önskvärd, är den berättigad att vidtaga denna inskränkning, men är å andra sidan skyldig att, för den händelse den enskildes rätt därigenom kan anses bliva på ett stadigvarande sätt kränkt, därför utgiva ersättning. Härav följer i nu föreliggande fall, att rätten att utfärda förbudet finnes för staten. Det återstår endast att tillse, huruvida därav skulle för staten följa någon ersättningsskyldighet. Vad då till en början beträffar fastighetsägaren, så kan det naturligen någon gång medföra olägenhet för honom att icke få bedriva en avverkning så, som han finner det för sig vara för tillfället lämpligast, men för honom kvarstår dock alltid rättigheten att en annan gång, om ock något längre fram i tiden, företaga avverkningen. Sin äganderätt har han alltid kvar, och vanligen lär det väl vara så, att trädet tilltager i värde genom att få kvarstå. Statens rätt att utfärda avverkningsförbud utan ersättningsskyldighet hava statsmakterna redan begagnat sig utav beträffande ungskog. Samma grund lär föreligga jämväl beträffande nu ifrågasatt förbud. Något mer invecklade bliva däremot förhållandena, då det gäller bestående avverkningsrätter. Det är emellertid till en början att märka, att alltsedan den 1 januari 1905 har avverkningsrätt icke kunnat upplätas för längre tid än 5 år och för tiden dessförinnan till den 1 januari 1890 ej för längre tid än 20 år. Den före sistnämnda dag gällande bestämmelsen om högst 50 års upplåtelse-tid har i stort sett haft giltighet sedan ikraftträdandet av förordningen den 13 juni 1800 angående städsel och lega av jord på landet. Det är vidare att uppmärksamma, att de sedan år 1918 för varje år utkommande provisoriska skogslagarna från giltigheten av nu förevarande förbud undantagit allenast upplåtelser, som skett före den 15 maj sistnämnda år. Då dylika lagar med samma bestämmelse torde komma att utfärdas, intill dess den nya skogslagen blir gällande, och detta ej torde kunna beräknas ske före den 1 januari 1923, kommer det nu ifrågasatta utan något undantag gällande förbudet att träffa endast följande upplåtelser, vilka icke förut träffats av likadant förbud, nämligen dels de, som ingåtts under tiden 1 januari—15 maj 1918, för motsvarande tid 1923 dels ock 50 års upplåtelser, som ingåtts före den 1 januari 1890, för tiden 1 januari 1923—1 januari 1940 i den mån, de under den tiden äro giltiga. Den förstnämnda gruppen torde med hänsyn till den återstående korta avverkningstiden icke vara förtjänt av vidare uppmärksamhet, men antalet av till den senare gruppen hörande avverkningsrätter lär kunna vara mer avsevärt. För båda grupperna gäller emellertid att, därest en avverkningsrättsinnehavare till följd av den nya lagstiftningen icke kan tillgodogöra sig trädet, som till honom upplåtits, så lär han enligt vanliga civilrättsliga regler vara berättigad att härför begära ersättning, antingen av upplåtaren eller dennes rättsinnehavare på den grund, att han icke erhållit vad till honom försålts, eller av fastighetsägaren, vilken till följd av den nya lagen kommer att göra en vinst på avverkningsrättsinnehavarens bekostnad därigenom, att de försålda träden bliva i fastigheten kvarstående efter upplåtelse-tidens utgång. Det blir följaktligen samma förhållande som beträffande det under kristiden redan gällande förbudet mot avverkning av ungskog. I fråga om denna har lagstiftaren icke ansett sig vara förhindrad att utan skyldighet att utgiva gottgörelse stadga förbud oavsett giltigheten av dessförinnan avslutade avverkningsupplåtelser och samma rättsgrund synes därför äga sin fulla giltighet även beträffande det nu ifrågasatta förbudet.»

Även *domänstyrelsen* föreslår en bestämmelse, som äsyftar *äldre skog* och vilken lyder: »Å skogsmark, tillhörig enskilde, må vid avverkning av annan skog än ungskog bestånds eller gruppss slutenhet ej hävas i sådan grad, att beståndets eller gruppens vidare utveckling eller fortbestånd äventyras, med mindre avverkningen utföres såsom förnygringshuggning.» Såsom motiv härför yttrar styrelsen:

Da enligt domänstyrelsens uppfattning den allmänna meningen beträffande värden av vårt lands enskilda skogar kräver ett längre gående skydd för desamma än vad nu gällande lagstiftning bereder, synes det styrelsen böra vara grundläggande för hela denna fråga, huru långt man kan gå i att inskränka den enskildes förfoganderätt över sin skog. Att den växande ungskogen måste beredas skydd, därom synas meningarna icke vara delade, utan har styrelsen av de i ärendet avgivna utlåtandena funnit bestyrkt, att tiden nu är inne för vidtagande av en sådan lagstiftningsåtgärd. Men att, såsom skogslagstiftningskommittén gjort, stanna härvid och låta skogsägaren avverka den övriga skogen på sätt honom synes för gott utan annan risk än att få svara för skogsmarkens återförsättande i skogbärande skick, synes styrelsen icke lämpligen böra ifrågakomma. Om man nämligen uppställer såsom mål att av de för handen varande omständigheterna göra det bästa möjliga för skogsskötseln och särskilt återväxten, bör man ock taga vara på alla de tillfällen, som härtill kunna yppa sig. Styrelsen har visserligen här förut tagit avstånd från de bestämmelser, som dels reservanten dels ombudsmötets förslag velat få införda uti skogslagstiftningen beträffande avverkning av annan skog än ungskog, men har styrelsen ändock ej velat släppa tanken på att kunna i lagstiftningen inrycka bestämmelser om att vid avverkning av annan skog än ungskog förnygringens intressen må kunna iakttagas på samma gång som utrymme beredes skogsägaren att utan att komma i delo med lagen eller behöva anlita skogsvårdsstyrelsens biträde kunna utföra sådana avverkningar, vilka endast avse beståndens vård och ans. Domänstyrelsen har sålunda velat gå ett steg längre än skogslagstiftningskommittén och för den skull meddelat direkt anvisning, huru avverkning i annan skog än ungskog bör bedrivas för att återväxten därav skall gagnas. Det har nämligen syns domänstyrelsen rimligt att, då man medgiver den enskilde skogsägaren att utan inskränkning i fråga om kvantiteten avverka honom tillhörig skog, som icke kan hänföras till ungskog, kunna påfordra att, då avverkning företages i den omfattning att trädsmåhållena i skogen, d. v. s. bestånden och grupperna, ej vidare kunna såsom sådana utvecklas eller bestå, densamma utföres såsom förnygringshuggning.

För en skogs utveckling erfordras, att de särskilda småhållena inom skogen, d. v. s. beståndet eller gruppen ständigt få hava en mot dess utvecklingsstadium svarande grad av slutenhet, och uppställer skogen jämväl för sitt fortbestånd krav i samma hänseende, då den nått den ålder att man egentligen icke kan tala om dess vidare utveckling. Det är dessa synpunkter, som varit ledande för domänstyrelsen vid avfattande av nyssnämnda bestämmelser. Häves denna slutenhet till den grad, att beståndet och gruppen icke vidare kan i denna sin egenskap utvecklas eller fortbestå, måste skogsmannen kräva att åtgärder vidtagas för ernående av förnygring,

antingen detta med hänsyn till samtliga härpå inverkan faktorerna bör ske genom kalavverkning och direkta kulturåtgärder eller genom ställande av fröträd och markens beredande för självsådd eller ock genom tillämpande av principerna för en rationell blädning.

Nämnda fordringar beträffande avverkningens utförande lägga emellertid inga som helst hinder för sådana huggningar, som gemenligen benämnas beredningshuggning eller rensningshuggning, men förhindra att s. k. skräpskogar eller maskerade kalhyggen kunna få uppstå utan att skogsvårdsstyrelsen skall kunna häremot ingripa.

Härmed har domänstyrelsen också undgått de svårigheter, vilka såväl betänkan det som reservationen haft vid karakteriserandet av dylika avverkningar.

Domänstyrelsen är fullt medveten om att härmed i skogslagstiftningen införts en ny facklig term på skogsvårdens område nämligen ordet föryngringshuggning, vilken kanske den enskilde skogsägaren icke utan vidare kan i varje fall rätt tolka. Det torde emellertid icke vara möjligt att, då man vill fortskrida på den inslagna vägen att fostra och leda den enskilde skogsägaren till bättre insikt om värden av sin skog, undvika vissa detaljbestämmelser, men synes det styrelsen riktigare att utforma dessa med tillämpande av på området allmänt använda facktermer, om vars rätta innebörd fackmannen icke svävar i tvivelsmål, än att såsom skogslagstiftningskommittén använda uttryck, vilka icke hava vunnit burskap inom den fackliga terminologien. Med den goda uppfattning, som skogsägaren här i landet i allmänhet dock äger om det rent elementära i skogsskötseln, lär det emellertid icke möta svårighet för skogsvårdsstyrelserna att snart nog bibringa allmänheten insikt om vad som menas med föryngringshuggning.

I ordet föryngringshuggning inlägger emellertid skogsmannen jämväl en betydelse, som i vissa fall går något utöver vad här förut anförts. Det är nämligen icke tillfyllest att en föryngringshuggning för att verkligen gagna det avsedda ändamålet enbart bedrives såsom här ovan sagts, ty för föryngringen kräves ej blott markens beredande och besåning samt tillräckligt med ljus, utan jämväl under vissa förhållanden visst skydd för plantskogen under dess uppväxt. I följd härav kunna fall inträffa, och detta särskilt i exponerade lägen eller där jordmånen är synnerligen ömtålig för uttorkning, att hyggena av denna anledning måste högst väsentligt begränsas till sin areal och jämväl understundom förläggas på visst sätt. Bestämmelsen om avverkningens utförande såsom föryngringshuggning inbegriper sålunda också skyldighet att taga hänsyn till nyssnämnda förhållanden.»

Yttranden
öfver delegerades
förslag.

Medan något öfver halva antalet av skogsvårdsstyrelserna i sina till Kungl. Maj:ts avgivna yttranden i förevarande del tillstyrkt de delegerades förslag, har flertalet av de övriga anslutit sig till kommitténs ståndpunkt.

Sveriges skogsägareförbund har som totalomdöme om skogsvårdsstyrelsernas delegerades förslag uttalat, att detsamma både avser att och även, om det skulle bliva antaget, komme att öfverflytta den forstliga förvaltningen av landets enskilda skogar från dessas ägare och deras tjänstemän till skogsvårdsstyrelsernas personal. Till att öfvertaga ett sådant arbete vore emellertid skogsvårdsstyrelserna ingalunda kompetenta och

landets enskilda skogsägare torde i övrigt ingalunda vara benägna att i fråga om förvaltningen av sina skogar helt bliva överlämnade åt styrelsernas godtycke. Detta omdöme har närmare utvecklats på följande sätt:

»Vid ett flyktigt bedömande synes en sådan bestämmelse som att all avverkning skall ske enligt »grunderna för god skogsvård» ingalunda vara olämplig utan fastmer ägnad att utgöra ett gott stöd för skogsvårdsarbetet i landet. Tränger man emellertid djupare in i frågan och verkligen analyserar fram vad en dylik bestämmelse innebär och till vilka konsekvenser den skulle leda, så framstår det snart, att sagda föreskrift skulle medföra lika olyckliga som vitt omfattande verkningar. Förbundet vill här nedan närmare påvisa detta.

Det avgörande för om en avverkning skall vara laglig eller icke är om den överensstämmer med »grunderna för god skogsvård». Här bör då först framhållas, att orden »grunderna för god skogsvård» ta sikte enbart på de forstligt biologiska, men helt bortse från de ekonomiska synpunkterna vid en skogs behandling — — —.

Vad förbundet här ovan anfört har avsett att påvisa det principiellt oriktiga i att formulera en föreskrift om avverkning på sätt som här skett. Förbundet vill härefter övergå till att undersöka denna lagbestämmelses reella innebörd samt att utreda, vilka praktiska konsekvenser, den skulle komma att få.

Enligt § 1 mom 2 får avverkning endast ske i enlighet med »god skogsvård». Denna bestämmelse bör sammanställas med straffbestämmelserna i § 10. I mom. 1 av denna paragraf stadgas dels bötesstraff upp till 500 kronor och dels att det avverkade virket skall tagas i beslag och dömas förbrutet, om avverkning skett i strid mot § 1 mom. 1. Dessa båda paragrafer jämförda med varandra innebära sålunda intet mindre än att all avverkning, som kan påvisas ha skett på annat sätt än enligt »god skogsvård» leder till bötesstraff och det avverkade virkets förlust. Detta även om skogsvårdsstyrelsen alls icke på förhand sett eller uttalat sig om den verkställda avverkningen. Det kan sålunda inträffa, att en skogsägare bona fide och enligt sitt eget förmenande i överensstämmelse med god skogsvård avverkar i sin skog. När därefter avverkningen helt eller delvis är slutförd, kommer en skogsvårdsstyrelsetjänsteman och deklarerar en annan åsikt om innebörden av god skogsvård, varefter hela virkespartiet tages i beslag.

En lagbestämmelse, vars överträdande kan erhålla så ytterst allvarliga följder för skogsägaren, bör naturligtvis vara distinkt formulerad och ej giva rum för en mångfald subjektivt skiftande tolkningar. Huru förhåller det sig härutinnan med termen »god skogsvård»? Det lärer nog ej kunna förnekas, att i praktiken meningarna även bland fackbildade skogsmän gå mycket i sär i fråga om vad som skall anses vara »god skogsvård» i det särskilda fallet. Dels äro en mängd spörsmål på det skogliga området — särskilt vad beträffar norra Sverige — tämligen outredda och beträffande dem bryta sig meningarna skarpt, dels stå i många praktiska skogsfrågor olika riktningar och skolor emot varandra, varvid den ena skolans män utdöma vad den andras anse vara god skogsvård och dels slutligen hava nog olika skogsmän olika stränga krav på omfattningen och dyrbarheten av de åtgärder, som i det särskilda fallet skola vidtagas för att en »god skogsvård» skall vara för handen. För att exemplifiera vad ovan sagts torde endast behöva erinras därom, att striden mellan trakthuggare och blädare fortfarande pågår, särskilt för Norrlands vidkommande, att åsikterna äro ytterst växlande exempelvis rörande granens

försvarlighet på tallmark, rörande ett efter en avverkning kvarstående bestands utvecklingsmöjlighet och om detsamma skall räknas som skräpskog eller ej, rörande lämpligheten av ljushuggningar i förmodat stormkänsliga bestånd, rörande sättet för gallringars utförande, rörande marbuskebestånds duglighet som fullgod aterväxt i vissa fall, rörande bränning som förberedande kulturåtgärd m. m. I dessa och i ett mycket stort antal andra praktiska skogsfrågor äro åsikterna bland skogsmän ytterligt växlande och den ene utdömer, vad den andre tilläventyrs anser försvarligt eller rent av nyttigt och nödvändigt. Att så är förhållandet bevisas bäst därav, att vid så gott som varenda exkursion, där fackbildade skogsmän samlats att ute i bestånden praktiskt diskutera skogsfrågor, debatterna städse bliva synnerligen heta och meningarna bryta sig skarpt.

När nu sålunda åsikterna om vad som i det enskilda fallet är »god skogsvård» kunna vara så ytterligt växlande, så följer därav, att den enskilde skogsägaren med hänsyn till den ytterst allvarliga påföljden av en åtgärd i strid mot »god skogsvård» knappast kan våga företaga en avverkning utan att först genom en av skogsvårdsstyrelsen utförd stämpling på platsen ha fått trygghet för att huggningen blir utförd i enlighet med dess uppfattning om god skogsvård. Denna av skogsvårdsstyrelsemötet förordade nya lagbestämmelse kompletterad med straffbestämmelserna kommer sålunda i realiteten att leda till att knappast någon skogsägare kan företaga en huggning utan att först ha fått stämpling verkställd av skogsvårdsstyrelsen. Vi stå alltså här inför en lag, vars *verkliga* om än ej bokstavliga innebörd är att landets enskilda skogar läggas under utsynings tvång av skogsvårdsstyrelserna: åtminstone gäller detta de enskilda skogar, vilkas ägare ej hava så vederhäftig, fackbildad skogspersonal anställd, att de inför domstol kunna våga en dust med skogsvårdsstyrelsen om vad som menas med god skogsvård i det särskilda fallet.

Det ligger något av överrumplingstaktik i hela detta lagförslag. Det smyger in utsynings tvånget och skogsvårdsstyrelsernas absoluta herravälde över och förmynderskap för skogsägarna på indirekta vägar, som föga falla i ögonen på lekmän eller dem, som ej analysera fram förslaget verkliga innebörd. De nämnda verkningarna av förslaget äro dock ofrånkomliga, och man får vid ett studium av förslaget i dess helhet det intrycket, att det är just detta som förslaget författare innerst avsett.

Man frågar sig emellertid då: Är det nödvändigt eller ens lämpligt, att den enskilda skogslagstiftningen i landet lägges efter den linjen, att skogsvårdsstyrelsernas medverkan i form av stämpling skall krävas vid *all* avverkning, om ej risken av höga bötesstraff och förlusten av avverkat virke skall hänga över skogsägarnas huvuden? (Här bör påpekas att skogsvårdsstyrelsemötet i detta sitt lagförslag utöver dessa skarpa straff i lagen meddelat skogsvårdsstyrelserna rätt att vid minsta konflikt med dessa svävande bestämmelser lägga fastigheten helt eller delvis under avverkningsförbud.) Förbundet är för sin del av den uppfattningen, att skogslagstiftningsfrågans lösande efter denna linje skulle vara synnerligen olyckligt. Det ligger i det allmännas intresse, att skogarna skola bevaras under den period av sitt liv, då de stå i sin starkaste tillväxt och innan de nått sådana dimensioner, som för upprätthållandet av landets trävaruexport kräves. Alla äro därför ense om behovet av ungskogsbestämmelser, och förbundet har för sin del i sitt ovan nämnda underdåniga utlåtande av den 26 november 1920 föreslagit, att begreppet ungskog skall fattas i ganska vid bemärkelse, så att ungskogsskyddet kommer att

sträcka sig ett stycke upp i vad man gemenligen anser vara skogens medelålder. Men därifrån är det ett mycket stort steg till att lägga jämväl den äldre skogen under så hårda bestämmelser, som här skett, och som i realiteten utnyttja i utsyningsväg för alla skogsägare, som ej hava egen fackbildad arbetskraft. Sådana lagbestämmelser kunna icke anses påfordras i det allmännas intresse med hänsyn till skogarnas framtida bestånd och komma med säkerhet därför ej heller att stödjas av den allmänna opinionen i landet. — — —

En fråga, som i förevarande sak är av ej obetydlig vikt är huru den allmänna meningen i landet bland skogsägarna och i skogsintresserade kretsar skulle komma att ställa sig till de här föreliggande båda huvudlinjerna för skogslagstiftningens omläggning. — — — Det torde näppeligen ligga för svenskt kynne att foga sig i statsingripanden i den enskilde medborgarens privata ekonomi i vidare mån, än vad omsorgen om det allmännas väl kräver. I samma stund som skogsägarna känna att myndigheternas ingrepp i deras åtgärder med sin skog icke blott äro betingade av skyddandet av det allmännas intressen utan även ha sin grund i en byråkratisk strävan hos myndigheterna att utöva förmynderskap för den enskilde i hans privatekonomiska förhållanden, så kan man vara förvissad därom, att den lojala förståelsen för lagens krav skall försvinna. Skogsvårdsstyrelseförslaget med dess rätt för sagda styrelse att ingripa i skogsägarnas åtgöranden i långt större omfattning, än vad omsorgen om allmänt väl kräver, och dess straffbestämmelser, som tvinga skogsägaren att be om lov till varje åtgärd å skogen, kommer med säkerhet att ute i landet uppfattas som ett dylikt obefogat statsingripande och kommer därför utan ringaste tvivel att mötas med allmän ovilja och motsträvighet. Förbundet tillåter sig erinra om den enhälliga förkastelsedom, som uttalades över detta förslag första gången detsamma inför vederhäftigt forum var föremål för offentlig diskussion, nämligen å Svenska Skogsvårdsföreningens allmänna möte den 27 november 1920. Därest detta förslag skulle bliva genomfört, vore fara värt, att den ovilja, som ovedersägligen i skogsägarekretsar finnes mot detsamma, hastigt nog skulle komma att rikta sig även mot de myndigheter, som skola handhava lagens tillämpande, och att sålunda det goda samarbete, som åtminstone flerstädes rått mellan skogsvårdsstyrelse och skogsägare, hastigt skulle förloras. Måhända skulle de, som framfört detta nya lagförslag, så snart finna, att de gjort den sak, som de ville gagna, en stor otjänst. Entusiasmen för det nya förslaget lär även i skogsvårdsstyrelsekreter har varit något ojämn och på många håll lär man vara mycket betänksam beträffande gagnet av detsamma.

Till sist bör det undersökas, om skogsvårdsstyrelserna kunna anses vara i stånd att på ett tillfredsställande sätt lösa den arbetsuppgift, som skulle komma att påvila dem, om deras eget lagförslag bleve antaget. Som förbundet här ovan påpekat torde, om den nya lagen finge gällande kraft, knappast någon skogsägare töras verkställa avverkningar utan att först ha fått stämpling av skogsvårdsstyrelsen. Sagda styrelser skulle alltså få ombesörja så gott som alla stämplingar till avsalu å enskilda skogar inom deras respektive tjänstgöringsområden. Detta återigen skulle komma att för dem medföra en enorm arbetsbörda, mångdubbelt större än den nuvarande. De äro emellertid ingalunda rustade eller kompetenta att mottaga denna ökade arbetsbörda. Den nuvarande personalen skulle blott hinna verkställa en bråkdel av de förrättningar, om vilka ansökningar komme att ingå. Skogsvårdsstyrelserna hade då intet annat att göra än att antaga ett stort antal nya

länskogvaktare eller tillfälliga stämplingsbiträden. Det lär emellertid möta svårigheter att på en gång uppbringa det antal av flera hundra personer, som äro fullt kompetenta till denna uppgift. Man finge då förvisso i stället bevittna ett skådespel påminnande om det ifrån bränslekommisionens dagar eller att ett antal personer med tämligen oprövad skoglig sakkunskap släpptes lös å de enskildas skogar för att i egenskap av det allmänna skogsvårdsintressets representanter verkställa de stämplingar, som skogslagen i realiteten förhindrar skogsägarna att själva utföra. Redan efter den utökning av skogsvårdsstyrelsernas arbetsbörda, som orsakades av den provisoriska skogslagens genomförande, torde man å ett och annat ställe haft anledning iakttaga en viss sänkning av kvaliteten i det stämplingsarbete, som verkställdes av skogsvårdsstyrelsernas lägre personal. Orsaken härtill har givetvis legat i att sagda styrelser nödgats anlita mer oprövade och oerfarna arbetskrafter, när ansökningarna om stämplingshjälp i stor utsträckning strömmade in. Om nu arbetsbördan skulle i ett slag ytterligare flerdubblas, så lider det intet tvivel därom, att skogsvårdsstyrelserna skulle nödgas sänka kraven på de personliga (om än ej på examens-) kvalifikationerna hos sina biträden och att därigenom kvaliteten å den hjälp, som skogsägarna av lagen nödgades taga, skulle betänkligt sjunka.

Och även om så vore, att skogsvårdsstyrelserna mot förmodan skulle lyckas förvärva enbart kompetent folk för att möta det ökade arbetet, så skulle de likväl av ekonomiska skäl nödgas inskränka nyanställningen så mycket som möjligt. En följd härav återigen bleve, att handläggandet utav de av de enskilda begärda förrättningarna ofta komme att bli mycket försenat och finge ske i brådskans tecken. Det är emellertid ingalunda likgiltigt för en skogsägare om han får en exempelvis i mars månad ansökt förrättning handlagd under sommaren eller först under påföljande senhöst eller vinter. I det senare fallet kan den för stämplingens försäljande å rot lämpliga tiden hava gått förbi och skogsägaren sålunda åsamkas ekonomisk förlust genom att skogsvårdsstyrelsen ej varit förmögen att i rätt tid verkställa en begärd förrättning. Förbundet tillåter sig här erinra om de många och allvarsamma klagomål, som under vissa tidsperioder framställdes från skogsägare inom skyddsskogs-, lappmarks- och dimensionslagarnas tillämpningsområden i anledning av att de statstjänstemän, som haft att enligt sagda lagar verkställa utsyningar å enskildas skogar, ej medhunnit arbetet i laga tid. Till förbundet har därjämte särskilt under det sista året inkommit klagomål över att skogsvårdsstyrelser i vissa fall förbehållit sig att verkställa stämpling jämlikt provisoriska skogslagens bestämmelser, men sedan dröjt så länge med förrättningens verkställande, att det omsider stämplade virket ej kunnat på grund av konjunkturförändringen säljas. Då sålunda skogsvårdsstyrelserna redan nu ofta ha svårt att inom rimlig tid effektuera gjorda framställningar om stämplingshjälp, så kan man befara, att förhållandena härutinnan skulle bliva verkligt ohållbara, om samma styrelserns arbete i ett slag mångdubblades. Det torde knappast behöva framhållas, att detta skulle välla avsevärt men såväl för de skogsägare, som använda virkesskörden i egen förädlingsrörelse, som för dem, vilka sälja den å rot eller upphuggen. Det är icke likgiltigt för en hemmansägare, om han får stämpling utförd före eller efter den tid, då trävarubolagen i trakten göra sina höstuppköp av virke. Ej heller är det för en person, som själv avverkar sin årsutsyning, likgiltigt om denna blir verkställd före eller efter den tidpunkt, då bortsättning av drivningarna för vintern plägar ske. Stora värden kunna härutinnan stå på spel, och ingenting lärer så

kunna undergräva förtroendet för skogsvårdsstyrelserna som om dessa åsamka skogsägarna förluster genom att icke i tid kunna handlägga åtagna förrättningar.»

Det må ock nämnas, att till departementet inkommit ett protokoll vid möte mellan skogsintresserade inom Medelpad, enligt vilket de fyra lagförslagen där varit föremål för diskussion samt skogsägarna, »tairikt samlade», antagit en resolution, innehållande bland annat, »att den enskilde skogsägarens lagbundenhet bör avse att i det allmännas intresse trygga en tillfredsställande återväxt och i enlighet med den provisoriska skogslagen skydda ungskogen, men icke att i övrigt inskränka den fria förfoganderätten».

Av domänstyrelsen har delegeradeförslaget ägnats följande kritik:

»Förslaget synes visserligen effektivt i fråga om införande av en bättre skötsel å de enskilda skogarna i landet och är ur denna synpunkt att föredraga framför såväl betänkandet som reservationen. Emellertid torde det ej finnas förutsättningar för att den allmänna meningen inom landet skall komma att uppbära ett lagförslag, som så djupt ingriper i den enskildes förfoganderätt över sin skog. För att på ifrågavarande område genom lagstiftning främja en utveckling måste man tillse, att steget framåt för varje gång ej göres längre än vad de vid tillfället rådande förhållandena oundgängligen kräva. Förutsättningarna för att i den omfattning, som här skett, i detta förslag till permanent skogslag bibehålla den provisoriska skogslagens bestämmelser äro ej heller numera tillfinnandes, sedan kristiden med dess högkonjunktur efterföljts av en allmän depression. Talet om att allmänheten enbart befunnit sig väl av den provisoriska skogslagens verkningar, torde möjligen haft fog för sig under själva kristiden, då den rikliga penningtillgången beredde skogsägaren andra möjligheter till förvärv än genom ett realiserande av sitt skogskapital — enbart värdet av en tämligen normal årsavverkning kunde då tillfredsställa rätt betydande krav på kontanta medel. Helt annorlunda lärer nog omdömet om en dylik lag bliva, då vid nedgående konjunkturer eller i övrigt tämligen normala förhållanden en egendomsägare skulle för sin ekonomiska existens behöva i större omfattning omvandla egendomens mognade skogskapital i penningar, men finner sig förhindrad därtill av en sträng skogslag.

Men även om man ser frågan ur skogsvårdsstyrelsernas egen synpunkt och tager hänsyn till deras huvudsakliga och första uppgift, sådan denna i 1903 års riksdags uttalande kommit till uttryck, nämligen att *främja och understödja den enskilda skogshushållningen*, synes det för främjande av ett dylikt arbete ej vara ändamålsenligt att utrusta skogsvårdsstyrelserna med befogenhet att i den grad, som här ifrågasättes, ingripa i den enskildes ekonomiska hushållning.»

Övergår man härefter till yttrandena över *domänstyrelsens förslag*, må omnämnas, att svenska skogsägareförbundet förklarar sin anslutning till detsamma och därvid anfört bl. a.:

Yttranden
över domän-
styrelsens
förslag.

»Domänstyrelsen har gått fram på en ny och fullständigt självständig väg, som helt avviker från de linjer, efter vilka skogslagstiftningskommittén och dess reservant utarbetat sina förslag. Styrelsen har nämligen såsom grundbestämmelse för hela lagförslaget lagt den föreskriften, att avverkning av annan skog än ungskog

Bihang till riksdagens protokoll 1923. 1 saml. 82 häft. (Nr 104.) 5

skall göras *antingen som beståndsvårdshuggning eller ock som föryngringshuggning*. Till denna lagbestämmelse anknytes beträffande ungskog vad den s. k. provisoriska skogslagen därom nu stadgar. Förbundet tvekar icke att beteckna denna utformning av den grundläggande skogslagsbestämmelsen såsom utomordentligt väl funnen. Samtidigt som den bibehåller den nu gällande och i praktiken såsom ändamålsenlig befunna ungskogsbestämmelsen, så skänker den beträffande äldre skog än ungskog full trygghet för att skogsvårdsintressena bliva behörigen tillgodosedda utan att samtidigt några allt för betungande ingrepp ha behövt göras i skogsägarnas förfoganderätt över sin egendom. Det är just beträffande skogen ovan ungskogsgränsen som svårigheterna med en lämpligt avpassad lagbestämmelse framträtt. Skogslagstiftningskommittén har ansett sig böra lämna sagda skog helt fri, men har då samtidigt nödgats framlägga tämligen omständliga bestämmelser till förhindrande av uppkomsten av s. k. skräpskogar. Reservanten har en serie i praktiken knappast tillämpliga föreskrifter om avverkning i gammal skog, medan skogsvårdsstyrelseförslaget, till vilket förbundet längre fram återkommer, även beträffande avverkning i äldre skog sätter skogsägaren under fullkomligt förmynderskap under skogsvårdsstyrelsen. I den provisoriska lagen slutligen hava stadgandena om den äldre skogen gjorts beroende av om skogsägaren förvärvat skogen före eller efter viss dag.

Gent emot denna mångfald av olämpliga eller otillämpliga bestämmelser har nu domänstyrelsen satt det enkla och åt alla sidor rättvisa givande stadgandet: Låt skogsägaren behålla sin ekonomiska frihet över den gamla skogen, men se samtidigt till, att de huggningar i denna skog, han utan kvantitativ inskränkning äger verkställa, bliva utförda med tillgodoseende av skogsvårdens krav.

På samma gång som förbundet får giva sin anslutning till lagförslagets § 1 vill förbundet uttala, att tolkningen och tillämpningen av denna paragraf förvisso ej kommer att erbjuda några svårigheter. Domänstyrelsen påpekar själv, att denna paragraf inför en ny skoglig term, nämligen »föryngringshuggning» i vår skogslagstiftning, men uttalar samtidigt den förhoppning, att en rätt tolkning av denna term skall vid lagens tillämpning kunna ske utan större svårigheter. Förbundet anser denna domänstyrelsens förhoppning välgrundad. Vad ordet föryngringshuggning innebär torde förvisso för de allra flesta skogsägare stå fullkomligt klart; ävenså torde de numera äga tämligen god kännedom om, på vilka olika sätt föryngringshuggningar kunna utföras för att vara ur skogsvårdssynpunkt tillfredsställande.»

Vad slutligen beträffar de av *kommittéreservanten föreslagna bestämmelserna*, hava föreskrifterna för *avverkning i viss äldre skog* icke vunnit någon egentlig anslutning uti de avgivna yttrandena. Det har anmärkts, att desamma, enligt reservantens uttryckliga förklaring avseende icke att bevara skogskapitalet utan att preventivt möjliggöra naturlig föryngring på sådana marker, där resultatet av skogskultur vore ovisst, vore icke blott opåkallade, utan även byggda på skogsvetenskapligt felaktiga förutsättningar. Till stöd för detta omdöme hava anförts skäl, som jämväl återfinnas uti domänstyrelsens kritik av föreskrifterna ifråga, där de erhållit följande avfattning:

»Det är icke enbart skogsbeståndets beskaffenhet, som är avgörande för frågan. Huruvida detsamma bör föryngras genom ställande av fröträd, d. v. s. på naturlig

Yttranden
öfver reser-
vantens
förslag.

väg eller genom kalavverkning, åtföljd av kultur. — Styrelsen förbigår här de gränsfall, då mindre kalhyggen beräknas kunna förses med naturlig förnygring genom besåning från hyggets kanter. — Läge och markbeskaffenhet äro faktorer, som härpå kunna inverka i minst lika hög grad. Å vissa marker, vilka hava benägenhet att fort gräsbindas efter avverkningen, och där läget ingalunda kan sägas vara exponerat, men friställda träd på grund av markbeskaffenhet och rådande vindar lätt stormfällas, kan det vara felaktigt att förmå en markägare att söka erhålla naturlig förnygring. Ty följderna av att på dylika marker ställa fröträd kommer helt säkert i de flesta fall att bliva den, att fröträden stormfällas, marken gräsbindes och förvildas i förväntan på naturlig besåning, och att slutligen intet annat återstår än att vidtaga kulturer, vilka skulle hava ställt sig väsentligt billigare, om de kommit tidigare till utförande. Härjämte bör också beaktas, att en särskilt och successivt skeende avverkning av de stormfällda fröträden kommer att lämna väsentligt lägre behållning, än om desamma fått avverkas i samband med hygget i övrigt.»

Vad beträffar förslaget att *på yrkande av ägaren ställa skogar under planmässigt skogsbruk* har det visserligen på sina håll funnits tilltalande att sålunda en för sin skog intresserad person, som under sin livstid nedlagt betydande arbete och omsorg för förbättrad skogsvård, skulle kunna trygga skogens framtid genom lagens hjälp. Detta har dock ej ansetts kunna tillstyrkas med hänsyn till konsekvenserna, ity att en framtida ägare ej skulle kunna försälja delar av skogsmarken utan ändring av den fastställda planen o. s. v., liksom ock hans rörelsefrihet alltför starkt bleve kringskuren.

Denna fråga har ock varit före uti riksdagen, där 1919 en motion¹ väcktes om hemställan till Kungl. Maj:t om åtgärder för utredning och förslag rörande lag, som innebure, att skogsägare måtte beredas tillfälle att ställa skogsfastighet under kontroll av offentlig myndighet och därvid, med skyldighet att följa av nämnda myndighet fastställd avverkningsplan, åtnjuta förmånen av samma myndighets kontroll avseende främst bevarande och höjande av fastighetens skogskapital. Över motionen, som hänvisades till tillfälliga utskott, erhöles yttrande av domänstyrelsen, vilken därvid till en början uttalade sin fulla anslutning till den tanke, som legat till grund för motionen, och på det livligaste tillstyrkte en lagstiftning i angiven riktning såsom ägande en mycket stor betydelse ur nationalekonomisk synpunkt. Styrelsen anförde vidare bland annat:

»Det måste anses för landet vara av den största betydelse, att det i enskild ägo varande skogskapitalet, så långt möjligt är, undandrages en osund spekulation och förhindras från att för hastigt exploateras. I den mån så skedde skulle också förhindras, att arbetspriserna på vissa trakter tillfälligtvis dreves oskäligt i höjden

¹ A. K. nr 286.

vid forcerade skogsavverkningar för att sedan vid inträffande brist på arbete hastigt nedgå. De fördelar, som av en dylik lagstiftning stå att vinna, torde kunna i huvudsak sammanfattas som bestående i dels för skogsägaren en jämn och framdeles både i kvantitet och värde stegrad avkastning från skogen, dels för arbetarne i en likaledes jämn tillgång på arbete och förtjänst.

Synnerligen viktigt är emellertid, att en lagstiftning av ifrågavarande art så utformas, att densamma, så långt det är möjligt med hänsyn till dess karaktär av lag, icke avskräcker utan hellre inbjuder till att, så som i motionen avses, frivilligt ställa ett skogskapital under offentlig kontroll, varigenom ägaren för all framtid avsäger sig och sina efterkommande den fria förfoganderätten däröver och åtnöjer sig med allenast avkastningen av detsamma. Målet med en sådan lagstiftning kan synbarligen endast nås på frivillighetens och övertygelsens väg, och torde man med hänsyn härtill få bygga förhoppningen om att nå detta mål på erfarenheten om exempelns makt.

Beträffande de linjer, som i motionen uppdragits angående skogshushållningen och skogsskötseln å sådana skogar, som på föreslaget sätt blivit ställda under offentlig kontroll, har styrelsen intet att erinra. I sådant hänseende anser styrelsen det också tillräckligt att i första hand för dylika skogar upprättas allenast mindre detaljerade avverkningsplaner, ty i en intresserad skogsägares hand är en dylik plan fullt tillräcklig att tjäna till ledning vid skogens skötsel. Skulle det sedermera visa sig vid en revision av en sådan plan, att dess anvisningar blivit åsidosatta eller vantolkats, torde skogsägaren böra åläggas att bekosta upprättande av fullständig skogshushållningsplan, och skulle större avverkningar än i avverknings- eller hushållningsplan blivit medgivna företagas eller skogsägaren beträdas med att hava lämnat oriktiga eller vilseledande uppgifter angående avverkningar eller skogsvårdsåtgärder, torde viss påföljd, innefattande begränsad förfoganderätt över skogen och dess avkastning, böra vara föreskriven.

Som av förestående framgått, kommer den offentliga myndighet, under vars kontroll en skog på ifrågasatt sätt skulle komma att ställas, att genom sina underlydande organ åläggas visst arbete härmed. För detta torde emellertid ej någon ersättning böra från skogen eller dess ägare utgå, utan torde samtliga dessa kostnader böra gäldas av staten, då, såsom förut framhållits, den ifrågasatta lagstiftningen kommer att gagna ett särdeles viktigt nationalekonomiskt intresse, och framgången av denna lagstiftning i högsta grad är beroende av att densamma göres så litet tryckande som möjligt för dem, som frivilligt underkastat sig densamma.»

I riksdagen fick motionen det ödet, att den i andra kammaren avstyrktes av utskottet, men bifölls av kammaren, i första kammaren däremot tillstyrktes av utskottet men avslogs av kammaren.¹ Under behandlingen underströkos och utvecklades vidare de av domänstyrelsen anförda skälen för lagbestämmelser i den angivna riktningen. Det framhölls sålunda, att dylika bestämmelser otvivelaktigt skulle bliva av nationalekonomisk betydelse och lända till ökat skogsvårdsintresse hos mången enskild skogsägare. Å motsidan återigen framhölls dels att de

¹ 12 saml. 2 avd. nr 16; 13 saml. 2 avd. nr 6; F. K. prot. 34.1; A. K. prot. 32,73.

konsekvenser, som nödvändigtvis måste medfölja förslaget i form icke blott av skogsägaren åliggande rapportskyldighet och statistik ävensom eventuella straffpåföljder, utan även av restriktioner i fråga om uppdelning av fastigheten, sedan avverknings- eller hushållningsplan därför faststälts m. m., vore ägnade att väcka betänkligheter, dels att bestämmelserna, icke minst på grund av nyssberörda förhållanden, näppeligen kunde förväntas bliva av något praktiskt värde, dels ock att man borde avvakta, huruvida icke den väntade nya skogslagstiftningen bleve sådan, att de ifrågasatta bestämmelserna bleve överflödiga.

I sitt nu över kommittébetänkandet avgivna yttrande har domänstyrelsen uttalat sin fortfarande anslutning till den till grund för motionen liggande tanken samt därför i huvudsak även till reservantens förslag i förevarande hänseende, därvid dock styrelsen förklarat sig hålla före, att ett sådant lagförslag borde utarbetas i överensstämmelse med de grunder, styrelsen angivit i sitt yttrande över motionen.

Såsom av det anförda torde framgå, har någon meningsskiljaktighet icke försports därom, att skydd måste beredas den växande yngre skogen. Frågan har gällt, huruvida man kan gå längre. Därvid är först att erinra om den längst gående principen, som upptagits i *de delegerades förslag*. Dessa hava grundat sin ståndpunkt på det resonemanget, att den provisoriska lagens restriktioner beträffande avverkningen i viss äldre skog visat sig verka i synnerligen lycklig riktning samt av intresserade parter mottagits med förståelse och förtroende, och att sagda bestämmelser för den skull icke blott borde upphöjas till definitiva utan jämväl utsträckas att gälla alla fastigheter i enskild ägo.

Departementschefen.

Nämnda restriktioner innebålla, att å fastighet, som efter den 14 maj 1918 genom köp, byte eller gåva övergått till annan än föregående ägarens make, skyldeman i rätt upp- och nedstigande led, syskon eller syskons avkomling annan avverkning än som i fråga om ungskog är medgiven ej må äga rum, ifall den strider mot grunderna för god skogsvård eller fastigheten därigenom skulle komma att lida brist på behöflig skog efter ortens förhållanden.

Detta de delegerades förslag att avverkning ej må ske, ifall den strider mot grunderna för god skogsvård, har rönt starka gensagor, bland annat på den grund att ett sådant stadgande skulle innebära ett överflyttande av den forstliga förvaltningen av landets enskilda skogar till skogsvårdsstyrelserna. Vad sålunda erinrats torde icke helt sakna fog och de delegerades förslag i denna del har därför ej upptagits av mig.

Domänstyrelsens ståndpunkt sammanfaller med 1903 års lag där-

utinnan, att även styrelsen anser det sätt, varpå avverkningen bedrives, hava sin synnerliga betydelse för återväxtfrågan. Emellertid har styrelsen sökt att i förslaget utforma närmare föreskrifter rörande avverkningsrätten.

Jag har likväl icke kunnat undgå att hysa vissa betänkligheter mot förslagets detaljer. Skogsägareförbundet har visserligen betecknat förslaget såsom enkelt och givande rättvisa åt alla sidor samt uttalat, att vad ordet föryngringshuggning innebär torde för de allra flesta skogsägare stå fullkomligt klart och att de numera torde äga tämligen god kännedom om, på vilka olika sätt föryngringshuggningar kunna utföras för att vara ur skogsvårdssynpunkt tillfredsställande. Detta må väl vittna om att så kan vara förhållandet ifråga om större skogsägare och där skogligt utbildade personer stå till förfogande för skogarnas skötsel. Men att detsamma skulle gälla även alla mindre skogsägare, har domänstyrelsen själv icke vågat förutsätta. Vid sådant förhållande synes det mig böra föredragas att framför detaljerade föreskrifter, som kunna bliva föremål för missuppfattning, bibehålla 1903 års lags mera allmänna stadganden om sättet för avverknings bedrivande, rörande vilkas tolkning under lagens snart tjugooåriga tillvaro utbildats en jämförelsevis fast och tillfredsställande praxis.

Emellertid anser jag, att de bestämmelser om hänsynstagande till gårdens framtida virkesbehov, vilka nu återfinnas i den provisoriska skogslagen, böra bibehållas. Dessa bestämmelser — vilka för övrigt hava sin motsvarighet i gottlandslagens stadgande därom, att vid avverkning för annat ändamål än till gårdens behov eller för skogsmarkens användning till vissa angivna ändamål hänsyn skulle tagas även till gårdens framtida behov — måste anses hava varit av gagn. De framkomna invändningarna mot bestämmelser, som skulle i verkligheten överflytta den forstliga förvaltningen av de enskilda skogarna till skogsvårdsstyrelserna, äro icke tillämpliga här. Skogsägarna skulle hava att själva omhänderhava förvaltningen; men att de därvid skulle vara förpliktade att ej till avsalu avverka skog i sådan omfattning, att gården för framtiden lede brist på virke, lärer blott till deras egen fördel. Den ekonomiska betydelsen för en fastighetsägare av att hava tillgång till skog till husbehov är ju synnerligen stor; och tryggheten av en sådan tillgång torde för lantbefolkningen vara av den största betydelse.

Vad slutligen angår kommittéreservantens förslag att på yrkande av ägare ställa skogar under planmässigt skogsbruk, så synes med de i det nu framlagda förslaget intagna skyddsbestämmelserna behovet av bestämmelser i den omförmälda riktningen i hög grad hava minskats.

Jag har med hänsyn härtill icke funnit skäl föreslå några sådana stadganden.

Jag torde nu få övergå till en närmare redogörelse för de särskilda bestämmelserna i det förslag, som jag låtit utarbета inom departementet.

1 §.

1 mom.: *Komm.* 1 och 19 §§, *reserv.* 3 §, *deleg.* förslag till lag ang. skogsvårdsstyrelse 1 §, *domänst.* 6 §.

*Lagens för-
mål.*

2 mom.: *Komm., deleg.* och *domänst.* slutbestämmelser, *reserv.:* 2, (5), 45—69, 73—93, 100 §§.

I denna paragraf har i nära anslutning till kommittéförslaget 1 § stadgats, att skogsmark skall användas till skogsbörd.

I de förslag och utredningar, som föregingo 1903 års lag, hade ingående behandlats frågan, huruvida i en skogslag borde uttryckligen angivas, å vilken mark densamma skulle hava tillämpning.¹ Det framhölls, att betydelsen av denna fråga låge i att få till stånd ett rätt avvägande och klagörande av förhållandet mellan skogsmark och betesmark, till undvikande av kollision mellan återväxtskydd och betes användning. Frågan visade sig vara så mycket svårlostare som alltifrån de gamla tider, då skogen och skogsmarken betraktades såsom något, där man blott hade att taga vad som erbjöd sig, åskådningen om det riktiga i betande å skogsmarken var djupt fastrotad i folkmedvetandet. I 1903 års lag ordnades saken så, att lagen i sin 1 § angavs avse »skogsmark, tillhörig enskilde», men såsom undantag stadgades, att den ej skulle äga tillämpning å skogsmark, som utlades till nödig beteshage, ej heller utgöra hinder för brukande av nödig betesmark till betning av hemdjur. Sistnämnda bestämmelse — vilken insattes av riksdagen under motivering, att den föreslagna lagen ej åsyftade någon väsentlig inskränkning i betesrätten och att detta borde ytterligare framhåvas utöver vad som låge i bestämmelsen om nödig beteshage — har i sin tillämpning blivit av ödesdiger inverkan på skogsvården genom att betesrätten tillerkändes företräde framför skogsväxten och därmed gränserna mellan skogsmark och betesmark utplånades. Till sin egentliga innebörd hör emellertid bestämmelsen icke till frågan om särskiljandet av skogsmark och betesmark, utan till frågan, i vad mån och på vad villkor bete må få utövas på skogsmark.

Kommittén har i den sistberörda frågan hävdad en mot 1903 års

¹ *Komm. bet.* I s. 152—157.

lag motsatt princip eller skogsvårdens tillgodoseende framför skogsmarkens utnyttjande till bete. Vad angår förhållandet mellan skogsmark och betesmark har kommittén, såsom ovan angivits, bibehållit användningen av beteckningen »skogsmark» utan vidare definition ävensom fortfarande medgivit rätt att uppröja skogsmark till stadigvarande beteskultur, men därvid såsom ett oeftergivligt villkor tillagt, att marken skall vara därtill lämplig. Härjämte har till förekommande av missbruk utav denna medgivna rätt dels föreskrivits, att, om den föregivna omläggningen icke verkställes medelst erforderliga åtgärder och inom behörig tid, marken skall fortfarande användas till skogsbörd dels ock dylik underlåtenhet belagts med bötesansvar. Vidare upptager kommitténs förslag (14 §) en bestämmelse av innehåll att om å viss skogsmark kunde erhållas bete, som vore för ägarens hemdjur oundgängligen nödvändigt, så finge den härför tillitas, men endast såsom nödfallsbete, d. v. s. endast såvida å fastigheten eller därmed sambrukad fastighet icke funnes någon mark, som i befintligt skick eller efter vidtagande av sådana åtgärder, som skäligen kunde anses bära av ägaren för ändamålet verkställas, kunde lämna det erforderliga betet; och så snart användandet till bete ej längre kunde ske eller behovet därav upphörde, skulle vederbörliga åtgärder för skogsvården vidtagas.

Genom dessa bestämmelser har kommittén trots sig hava funnit ett medel att få till stånd ett fränskiljande av skogs- och betesmark från varandra. Om önskvärdheten av ett dylikt fränskiljande yttrar kommittén:

»För kommittén står det klart, att ett bestämt åtskiljande av dessa olika slags marker måste ske, om ett fullt tillfredsställande utbyte för såväl det ena som det andra ändamålet skall ernås. Ett område, där under förevändning av betesnyttning skogsvården eftersättes, skulle i de allra flesta fall giva en avsevärt bättre både skogs- och betesavkastning, om det delades i tvenne delar, som ägnades den ena åt skogsproduktion och den andra åt bete, samt underkastades en härför avpassad intensiv skötsel. Även på en så skött betesmark bör det finnas träd för beskuggning av marken och reglering av fuktigheten i denna, varigenom ett bättre och varaktigare gräsbete erhålles, men att ställa även sålunda glest förekommande träd eller bestånd under skogsvårdslagens bestämmelser skulle vara meningslöst och oriktigt. Med hänsyn till sin uppgift att tjäna betets befrämjande måste de nämligen kunna behandlas enligt detta intresses fordringar, även om dessa stå i strid med skogsvårdens, och dessutom lärer med en ökad intensitet i skötseln av en fastighets betesmark ock följa en begränsning av densamma omfattning och även med hänsyn härtill den därå befintliga skogen bliva av liten betydelse för skogstillgången i landet.»

Kommittén medgiver visserligen, att med de av densamma föreslagna bestämmelserna ett mera omedelbart ernående av det angivna önskemålet

kunde förväntas endast beträffande framtida uppstående förhållanden, medan i fråga om redan befintliga det föreslagna icke innebure någon direkt lösning. Men även i fråga om dem, yttrar kommittén vidare, syntes det kunna vara att förvänta, att genom de ifrågavarande stadgandena ett dylikt gynnsamt resultat så småningom skulle vinnas. Därigenom att betning å skogsmark, varigenom skogsvården eftersattes, icke medgäves, så länge bete kunde erhållas å därför direkt avsedd mark, om denna rätt sköttes och utnyttjades, torde nämligen en dylik skötsel framtvingas på ett sålunda efter betesbehovet avpassat område och i samband med denna omläggning från extensivt till intensivt betesbruk också den utanför nämnda område befintliga marken bliva odisputabel skogsmark. I sista hand finge, där vederbörande skogsvårdsstyrelse påyrkade ett markområdes behandlande som skogsmark, men däremot gjordes invändning om områdets natur av betesmark, frågan avgöras genom rättegång, alltså genom en prövning i varje särskilt fall.

Sedan kommittén till skogsvårdsstyrelserna utsänt ett preliminärt lagtextförslag, varuti använts beteckningen »skogsmark», hade en del styrelser, under häntydning till rådande uppfattningar av vad som därunder kunde hänföras, anmärkt, att nämnda beteckning bleve svävande eller ej täckte vad därmed avsåges, om den ej definierades eller ställdes i motsats mot annan mark. På många trakter hade nämligen ordet skogsmark fått en så begränsad betydelse, att hagmark alltid skulle kunna tänkas falla utom lagens räckvidd. Det inträffade understundom, att en större egendom, som »av hävd» haft en del av den skogbärande marken utlagd till och benämnd hagmark, »hage», delades i smålotter. På en av dessa lotter fölle kanske hela den ursprungliga »hagen» och innehavaren skulle därför kunna anse sig oförhindrad att å detta område överskrida »skogsmarks»-lagens bestämmelser. Vore ett markområde i skifteshandlingarna rubricerat som hagmark, ville i regel skogsägarna icke inräkna densamma under skogsmark, även om den under tidernas lopp vuxit igen och således ej vidare lämpade sig som betesmark. Skifteshandlingarnas särskiljande av skogs-, hag- och betesmark hade ock föranlett fall, då laga syn ansett sig vara förhindrad undersöka områden, som betecknats såsom hag- och betesmark, oaktat denna sedan årtionden uteslutande använts till skogsbörd och ej heller efter avverkningen erfordrades till betesmark.

I anledning av vad sålunda härutinnan anförts yttrar kommittén, att detta så mycket mindre kunde tillerkännas någon avgörande betydelse som redan med 1903 års lags bestämmelser i ämnet det för fritagande från skogsvårdsåtgärder av ett område, som enligt skogsvårdsstyrelsens

yrkande borde behandlas såsom skogsmark, icke varit nog att göra allenast invändning om att området sedan gammalt betecknats eller använts som betesmark. Avgörandet härom hade gjorts beroende på en prövning, huruvida området vore till betesmark lämpligt och behöfligt. Vad beträffade de yppade farhågorna för att gamla skifteshandlingar, enligt vilka ett visst markområde blivit avsett för särskilt ändamål, annat än skogsbörd, skulle förhindra dess betraktande som skogsmark, även om det vore skogbevuxet och icke användes för det avsedda ändamålet, så hade dessa farhågor blivit vederlagda av den uppfattning, som härutinnan gjort sig gällande såväl i rättspraxis som eljest på auktoritativt håll. I motiven till den provisoriska lagen beträffande viss samfälld skogsmark inom Kopparbergs län, som hade avseende på ägor av skogsmarks natur, hette det sålunda: »Huruvida äga skall hänföras till denna kategori, bör tydligtvis avgöras efter ägans naturliga beskaffenhet, oavsett det sätt, varpå ägan rubricerats i skifteshandlingarna. Det kunde möjligen ifrågasättas, huruvida icke från lagens tillämpning bort uteslutas sådana områden, som vid skifte avsatts för visst ändamål, vilket ej väl kan stå tillsammans med bibehållande eller uppdragande av skog å området. Då emellertid i ett ej ringa antal fall de ändamål, varför äga sålunda avsatts, numera förlorat all betydelse för skifteslagen och i många andra fall de för vissa ändamål avsatta ägor äro så rikligt tilltagna, att ändamålen kunna tillgodoses genom användning av en mindre del av dessa ägor, har sådan restriktion beträffande lagens giltighetsområde ej ansetts böra göras.» Till belysande av det anförda har kommittén ock anført exempel på inträffade rättsfall.¹

Övergår man härefter till de övriga förslagen, så har *kommittéreservanten* funnit uttrycket skogsmark vara till sin omfattning alltför svävande och därför, enligt egen förklaring, föga begagnat detsamma och i varje fall icke på sådana ställen, där det kunde framträda med anspråk på att innebära ett mera principiellt bestämmande. I stället för att positivt angiva den mark, varå lagen skulle äga tillämpning, har reservanten därför valt det tillvägagångssättet för frågans lösning, att han angivit de olika slags områden, å vilka lagen *icke* skulle gälla. De markkategorier, som borde falla *utom* lagens räckvidd, hade synts honom kunna språkligt återgivas med skälig tydlighet, medan han funnit det ogörligt att kunna få någon sammanfattande tillräckligt klar beteckning, denna mån de heta skogsmark, egentlig skogsmark eller vad eljest kunde påtänkas, för att något så när oomtvistligt angiva det slags ägor, som skulle lyda under lagen. I enlighet härmed stadgas i

¹ Komm. bet. I s. 161, n. 2 och s. 162 n. 1.

reservationsförslaget, att dess bestämmelser icke gälla beträffande »område för trädgård, åker eller odlad äng, å byggnadstomt eller annan därmed jämförlig mark eller område, som användes till betesmark och som blivit genom röjning och andra för ändamålet erforderliga åtgärder berett för varaktigt betesbruk».

Skogsvårdsstyrelsernas delegerade hava anslutit sig till reservantens tanke, men givit något olika avfattning åt det motsvarande lagrummet.

Domänstyrelsen återigen bibehåller i likhet med kommittén användningen av uttrycket »skogsmark, tillhörig enskilde» för att angiva föremålet för lagens tillämpning. Styrelsen ville emellertid erinra om, att den därom i kommittéförslaget givna föreskriften icke kunde tillämpas å äldre kala marker, enär beträffande dylika markägaren icke ålagts någon kulturskyldighet.

För min del har jag, såsom redan av det anförda framgår, ansett en bestämmelse av det i kommitténs 1 § angivna innehåll böra intagas främst i lagen. Att skogsmark skall användas till skogsbörd är den grundtanke, varpå hela lagen är byggd, och det måste då vara naturligt och riktigt att denna fundamentalsats också kommer till uttryck i densamma.

*Departements-
chefen.*

Vad beträffar angivandet av den mark, varå lagen skall gälla, hyser jag icke någon betänklighet att, i likhet med kommittén och domänstyrelsen, göra detta genom att använda beteckningen skogsmark. Den utredning kommittén lämnat om hittillsvarande uppfattning och tillämpning synes mig tala mot de yppade farhågorna för att nämnda beteckning skulle visa sig så svävande, att markområden, som rätteligen borde falla under lagen, ansåges icke kunna dit hänföras. Till vad kommittén härutinnan anfört må ytterligare, med anledning av anmärkningen från skogsvårdsstyrelsehåll, att skifteshandlingars särskiljande av skogs-, hag- och betesmark föranlett fall, då laga syn ansett sig förhindrad att undersöka områden med de senare beteckningarna, framhållas, att dylika fall torde bliva uteslutna med den föreslagna lagens bestämmelse, att förrättande av laga syn skall ske efter förordnande av domstolen. Denna har därvid att angiva de hänseenden, i vilka undersökningen påkallas, och häruti ingår givetvis även nödigt angivande av det eller de markområden undersökningen skall omfatta.

Att uppsikten över lagens efterlevnad fortfarande bör tillkomma de genom 1903 års lagstiftning tillskapade skogsvårdsstyrelserna, därom har icke någon meningsskiljaktighet försports.

*Uppsikts-
myndighet.*

Skogsvårdsstyrelsernas delegerade hava emellertid ansett stadgandet om att en skogsvårdsstyrelse skall finnas för varje landstingsområde, där lagen gäller, såsom varande av mera organisatorisk art lämpligare hava sin plats i författningen angående skogsvårdsstyrelser och för den skull föreslagit överflyttande av hela förevarande bestämmelse dit. Detta har jag ej ansett mig böra biträda; jag vill här erinra om, att i de förslag, vilka föregingo 1903 års lagstiftning, var bestämmelsen om att uppsikten å lagens efterlevnad skulle tillkomma skogsvårdsstyrelsen intagen i själva skogsvårdslagen, samt bestämmelsen om att en skogsvårdsstyrelse skulle finnas i varje landstingsområde uti förordningen om sådana styrelser. Häremot anmärkte högsta domstolen, att därest tillämpningen av förstberörda civillag skulle göras beroende av att skogsvårdsstyrelser funnes, lagen borde innehålla en föreskrift om att sådana myndigheter skulle anordnas. På grund av denna anmärkning erhöi ifrågavarande bestämmelse sin nuvarande avfattning.

Av kommittén var föreslaget, att om landstingsområde vore så vidsträckt eller eljest förhållandena därinom sådana, att tillsynen å lagens efterlevnad icke lämpligen kunde utövas av en skogsvårdsstyrelse, det skulle ankomma på Konungen på sätt honom lämpligt syntes förordna om flera sådana styrelser. Avfattandet av denna bestämmelse, vilken jämväl upptagits av kommittéreservanten och skogsvårdsstyrelsernas delegerade, synes närmast hava föranletts av förslaget, att de nuvarande skyddsskogarna skulle föras över till skogsvårdsstyrelsernas tillsyn. Då detta ej torde böra ske samt jämväl ett visst fog icke kan fränkännas den från domänstyrelsen och andra håll gjorda invändningen, att en tillämpning av bestämmelsen kunde medföra bristande enhetlighet i lagtillämpningen inom ett landstingsområde, har jag icke ansett mig böra förordna en bestämmelse i sådan riktning.

I ett annat avseende återigen har en av kommittén i förevarande paragraf föreslagen bestämmelse redan blivit godkänd och lagfäst, nämligen bestämmelsen om tillsyn å skogsmark inom stad, som icke deltagar i landsting.

En betydelsefull fråga är, huruvida skogsvårdsstyrelsernas hittillsvarande fullständiga oberoende skall bibehållas eller någon sammanhållande eller högre myndighet bör inrättas. Den närmare behandlingen av denna fråga torde emellertid lämpligast böra ske i samband med förordningen om skogsvårdsstyrelser.

*Undantag från
lagens till-
lämpnings-
område.*

Vid fråga om de undantag, som torde böra ske från lagens tillämpningsområde, möter — bortsett från sådana skogar, som icke äro att

räkna såsom allmänna — främst spörsmålet angående de enskilda skogarna inom Gottlands län. Dessa ställdes som bekant tidigare än andra enskilda skogar under reglerande lagbestämmelser och hava alltjämt lytt under sin särskilda lag, den nu gällande av år 1908.

Kommittén har härutinnan anfört, att bland de vid meddelandet av kommitténs uppdrag angivna ärendena funnes intet, som direkt berörde den för Gottland gällande skogsvårdslagen. Från skogsvårdsstyrelsen därstädes inkom emellertid till kommittén en framställning om ändring i ett par avseenden uti berörda lag. I övrigt förklarade skogsvårdsstyrelsen lagen vara god och, med de angivna restriktionerna, ur forstlig synpunkt tillfyllestgörande samt även från allmänhetens sida, ehuru till en början mött med motvilja och misstro, numera omfattad med förståelse och sympati. Ett avlösande av den nuvarande lagen med en ny skulle därför enligt skogsvårdsstyrelsens övertygelse riva upp det rådande goda förhållandet mellan allmänheten samt lagen och dess handhavare. I betraktande av dessa förhållanden och då Gottland hittills haft sin egen skogslagstiftning ävensom i flera andra hänseenden intoge en särställning, syntes det kommittén, ehuru gottlandslagen i mångt och mycket fått tjäna till förebild för kommitténs förslag till den allmänna skogsvårdslagen, saknas fog för att inlägga Gottland under berörda förslag eller att i den nuvarande lagen göra andra än direkt påkallade ändringar.

Kommittéreservanten har däremot för sin del funnit innehållet av det uppdrag kommittén erhållit icke innebära någon orsak att lämna gottlandslagen oberörd i alla andra punkter än de av skogsvårdsstyrelsen anmärkta. Tvärtom hava beröringspunkterna och sambandet mellan de båda ifrågavarande lagområdena syntts honom vara av den art, att kommittén bort närmare undersöka, huruvida icke i och med den förevarande lagstiftningen gottlandslagen borde i större eller mindre omfattning ändras. Till närmare belysning härav har reservanten lämnat en överblick över den gottländska skogslagstiftningens historik. Denna överblick har syntts honom ådagalägga, att den nuvarande gottländska lagstiftningen ernåtts under fullt hänsynstagande till den å fastlandet gällande lagstiftningen och i avsiktlig anslutning till denna. Men däri låge ock enligt reservantens uppfattning ett sådant inre samband mellan de båda lagstiftningarna, att vid fråga om ändringar i den ena av dem man icke blott kunde utan ock borde taga i övervägande, huruvida motsvarande ändringar borde ske i den andra. Med hänsyn till vad skogsvårdsstyrelsen yttrat, har reservanten slutligen framhållit, att om enligt det sagda en vidsträcktare lagändring vidtoges

rörande Gottland, det ju vore alltför möjligt, att denna till en början skulle mötas med ovilja och misstro, men vore ändringen verkligen god, finge man väl lita på, att den stämningen, såsom det gått ifråga om den nuvarande lagen, skulle så småningom förbytas i förtroende och välvilja.

I enlighet med det anförda har reservanten såsom en särskild avdelning i sitt stora förslag intagit skogarna inom Gottlands län, med bestämmelser härom av i stort sett samma innehåll som beträffande skogar i exponerat läge.

Skogsvårdsstyrelsernas delegerade hava bibehållit Gottlands särställning under egen lag, under framhållande av att emot denna i stort sett några anmärkningar icke framställts.

Domänstyrelsen har anslutit sig till kommitténs uppfattning.

Utav de lokala myndigheterna hava såväl länets landsting och hushållningssällskap som skogsvårdsstyrelsen uttalat sig för ett bibehållande av den gällande särskilda skogslagstiftningen för Gottland utan andra ändringar än i de särskilt ifrågakomna avseendena. Länsstyrelsen har däremot ansett det kunna starkt ifrågasättas, huruvida icke på sätt reservanten föreslagit gottlandslagen lämpligen borde inordnas såsom ett särskilt kapitel i den allmänna skogslagen. I varje fall borde det enligt länsstyrelsens mening komma under noggrant övervägande, huruvida icke, utöver de särskilda bestämmelser som påkallades av å Gottland rådande förhållanden, åtskilliga i förslaget till den allmänna skogslagen förekommande bestämmelser av allmängiltig natur, såsom exempelvis angående särskilt skydd för ungskog, åtgärder för återväxt vid skada å skog genom brand, storm etc., även borde få tillämpning inom nämnda län.

Departement-
schefen.

Vid bedömandet av, huruvida gällande bestämmelser å ett sådant område som skogslagstiftningen äro att anse som tillfyllestgörande eller i behov av förändringar, måste givetvis stor betydelse tillerkännas den uppfattning härom, som gjort sig gällande såväl hos den därav berörda allmänheten som hos vederbörande myndigheter, särskilt den myndighet, vilket det direkta handhavandet av bestämmelserna tillkommer. Hade det icke varit ifrågasatt att nu göra någon som helst ändring i den nuvarande gottlandslagen, kunde man låtit därvid bero. Annorlunda synes mig emellertid frågan ligga på grund av att ändringar i lagen i varje fall äro erforderliga. Med hänsyn härtill torde det riktiga vara att göra en jämförelse mellan gottlandslagen, sådan den skulle bliva med nyssberörda ändringar, samt den nya allmänna skogsvårdslagen för att se, om de därvid framkommande olikheterna äro av beskaffenhet

att motivera ett bibehållande av särskild lag för Gottland eller icke. På grund av det exponerade läge, vari gottlandsskogarna befinna sig, bör denna jämförelse hänföra sig till de bestämmelser i den allmänna skogsvårdslagen, som avse svårförnygrade skogar.

Vad då de avseenden beträffar, vari olikheter skulle förekomma, äro de viktigaste av dessa, att beträffande Gottland:

någon skyldighet icke skulle förefinnas att vidtaga reproduktions-
åtgärder efter avverkning till husbehov,

reproduktionsskyldighet i anledning av inträffad skada å skogen
icke skulle gälla,

omläggning av skogsmark till betes användning icke finge ske
annat än genom dess uppodling till äng,

föranstaltande om eftersatta reproduktionsåtgärders vidtagande en-
dast kunde ske efter domstolsprocedur, samt

förmänsrätt till betalning ur fastigheten för av skogsvårdsstyrelsen
förskjutna kostnader icke skulle gälla.

Av dessa olikheter skulle de flesta innebära lindrigare bestämmelser för de gottländska skogsägarna med den särskilda lagen än enligt den nya skogsvårdslagen. Endast i ett avseende kunde den särskilda lagens ersättande med den nya skogsvårdslagen synas medföra en mildring för skogsägarna, nämligen i fråga om rätten att omlägga skogsmark till betes användning utan att därför behöva uppodla den till äng. De å Gottland förefintliga lövängarna och betesförhållandena torde emellertid göra en dylik ändring utan betydelse.

Beskaffenheten och innebörden av de olikheter, som sålunda skulle förefinnas mellan skogsbestämmelserna för Gottland och för fastlandet, om de förra ändrades i därutinnan angivna hänseenden, torde kunna sägas vara sådan, att därav icke motiveras ett bibehållande av den särskilda gottlandslagen. Då från skogsvårdsstyrelsen anförts, att uttagandet av husbehovsvirke i allmänhet sker på sådant sätt, att fara för återväxten icke uppstår, är detta ett förhållande, som, utom det att det vittnar om en glädjande förståelse hos allmänheten, bör medföra, att konstituerandet av reproduktionsskyldighet även efter husbehovsavverkning komme att verka jämförelsevis ringa ökning i ägarnas skogsvårdsåtgärder och således att kännas föga betungande. Beträffande de övriga följderna av lagändringen för ön torde någon närmare utläggning icke vara erforderlig, då någon anledning att i de berörda avseendena behandla Gottland annorlunda än fastlandet icke lär kunna andragas. I departementets förslag hava alltså de enskilda skogarna inom Gottlands län införts

under den nya allmänna skogsvårdslagen och dess bestämmelser om svårförägnade skogar.

Öland har sedan 1913 provisoriskt inlagts under tillämpning av nyssnämnda Gottlandslag. Då nu skogarna å Gottland inordnas under bestämmelserna i den allmänna skogsvårdslagen, bör detsamma givetvis gälla skogarna å Öland.

- Vad angår de under 2) undantagna skogarna har kommitté-reservanten, däruti understödd av en annan ledamot av kommittén, påyrkat deras överförande från sagda förordning till den nya lagen. På sätt i de övriga förslagen framhållits, torde emellertid i fråga om dessa skogar råda särskilda förhållanden, vilka böra göras till föremål för undersökning, innan ny lagstiftning för dem kan införas.

Såsom jag längre fram kommer att närmare utreda, har jag icke kunnat biträda kommitténs förslag att under de för svårförägnade skogar föreslagna bestämmelserna i den nya lagen inlägga de enligt 1903 års lag om skyddsskogar såsom sådana förklarade skogarna, utan ansett dessa böra bibehållas under sin särskilda lag. I följd härav bliva dessa att undantaga från den nya lagen. Likaså följer därav, att flygsandsfälten i Hallands län, om vilkas bibehållande under gällande specialbestämmelser meningarna visat sig delade, böra sammanställas med skyddsskogarna såsom omförmälda i lagen angående dessa.

Vad angår den formella sidan, så har det synt mig vara både naturligare och mera praktiskt att redan i 1 §, såsom nu skett i dess 2 mom., angiva undantagen från lagens tillämpningsområde än att införa dem som en slutbestämmelse i lagen. Med den generella avfattning, som givits åt lagens rubrik, hava såsom undantag från lagen angivits alla de fall, där särskilda bestämmelser gälla. Mot kommitténs undantagsbestämmelser torde för övrigt kunna erinras, att de ej innebära någon konsekvent genomförd uppdelning av skogarna i »enskildas» och »icke enskildas»; bland undantagen hava av kommittén angivits skogar, som redan genom kommitténs lagrubrik torde varit uteslutna.

2 och 3 §§.

Definition av
»ungskog»?

Komm. 5, 7 §§, 8 § 1 st., 13 §; reserv. 4, 6, 7, 8 §§; deleg. 1 § 1 mom., 4, 5 §§; domänst. 1 § 2 mom., 3 § 2 st.

Efter att hava lämnat en översikt av de många förslag, som framkommit till lösande av frågan om ungskogens bevarande¹, framhåller kommittén, hurusom nämnda förslag visade de stora svårigheter, som mötte vid lösande av berörda fråga, samt att dessa svårigheter först

¹ Komm. bet. I s. 229—236.

och främst hänförde sig till bestämmandet av den skog, som skulle skyddas.

Såväl *kommittén* som *reservanten* hava emellertid sökt definiera den skog, som skolat inbegripas under ungskogsskyddsbestämmelserna, och synas därvid, utan närmare motivering, hava såsom en självtallen sak förutsatt, att sådan definition måste göras. Påtagligen har denna uppfattning stått i sammanhang med anknytandet av straffpåföljd direkt till den givna skyddsbestämmelsens överträdande.

Kommitténs betänkande i förevarande delar avfattades, innan den provisoriska lagen utfärdades.

I denna stadgades, som bekant, att avverkning av »ungskog» ej finge ske annorledes än genom för beståndets utveckling ändamålsenlig gallring, så framt ej skogsvårdsstyrelsen med hänsyn till skogens tillstånd och beskaffenhet funne skäligt medgiva, att avverkning skedde under annan form, att, därest avverkning skedde i strid mot nämnda föreskrift eller utstämpling eller därmed jämförlig åtgärd företoges för avverkning, som uppenbarligen skulle komma i strid mot samma föreskrift, skogsvårdsstyrelsen ägde meddela förbud att å den fastighet, varå avverkning sålunda ägt rum eller planlagts, eller så stor del därav, som skäligt prövades, utan styrelsens tillstånd verkställa avverkning av ungskog för annat ändamål än fastighetens eller därmed sambrukad fastighets oundgängliga husbehov, samt att, om avverkning skedde i strid mot meddelat förbud, straffet bleve böter och förverkande av det avverkade virket eller utgivande av dess värde.

Den provisoriska lagen lämnar således ingen definition å begreppet ungskog. Straffpåföljden anknytes emellertid först till överträdandet av ett meddelat avverkningsförbud.

Kommittén har i en not anført, att den icke i anledning av den mellankomna lagen och dess bestämmelser funnit något skäl att frångå huvudstadgandena i sitt förutuppgjorda förslag.

Kommittéreservanten, vilkens förslag avgavs ett års tid senare än kommitténs och i fråga om huvudregeln för ungskogsskyddet överensstämmer med dennas, har gjort en utförlig jämförelse mellan sina och kommitténs ungskogsbestämmelser å ena sidan samt den provisoriska lagens å den andra. Uti denna jämförelse framhålles, hurusom vissa olikheter mellan lagen och kommittéförslagen måste ses i sammanhang med deras genomgripande olikhet i fråga om påföljden av otillåten ungskogsavverkning. Det heter i framställningen härom:

»I detta fall intaga lagen och förslagen en principiellt olika ställning.

Påföljden är enligt förslagen straffrättslig. På en ungskogsavverkning, vilken

är att anse såsom olovlig, följer enligt förslagen bötesstraff samt förlust av det avverkade virket eller dess värde. Lagen däremot stadgar, att om avverkningen sker i strid mot dess föreskrifter, skogsvårdsstyrelsen äger meddela förbud att å den fastighet, varå avverkningen ägt rum, eller så stor del därav, som skäligt prövas. företaga ungskogsavverkning utan skogsvårdsstyrelsens tillstånd för annat ändamål än fastighetens eller därmed sambrukad fastighets oundgängliga husbehov. Kriminalrättslig påföljd — bötesstraff och virkesförlust — inträder först genom överträdelse av detta avverkningsförbud. Straffpåföljden är enligt förslagen anknuten vid avverkning, som sker i strid mot lagens omedelbart givna avverkningsregler; enligt lagen däremot vid överträdelse av ett skogsvårdsstyrelseförbud, meddelat i anledning av en förelupen mot lagens föreskrifter stridande avverkning.

Genom det sätt, varpå det allmännas inskridande ordnats enligt lagen, får detta väsentligen karaktären av ett förfarande, varigenom en påbörjad lagstridig avverkning kan hejdas eller ett förnyande av en förelupen olaglighet förebyggas. Den olaglighet, som redan medhunnits innan inskridandet sker, blir strafflös; den blir blott en anledning till en på framtiden riktad, med straffbestämmelser förbunden särskild reglering.

I avseende å dessa föreskrifter (= den provisoriska lagens) är nu närmast att märka, att avverkningsförbudet skall gälla den fastighet, varå den lagstridiga avverkningen ägt rum, eller så stor del därav som skäligt prövas. Det kan icke meddelas beträffande någon annan fastighet, som den felande möjligen äger. Förbudet kommer, så vitt jag kan finna, att gravera den fastighet eller det fastighetsområde, som därav träffats, oavsett i vilken ägares hand fastigheten eller området kan komma att befinna sig. En om förbudet okunnig senare ägare blir bunden därav. Om och när han får vetskap om förbudet, torde han kunna göra framställning till skogsvårdsstyrelsen om förbudets återkallande, ty i styrelsens makt att meddela förbudet läser väl ligga befogenhet att återkalla detsamma. Styrelsen kan dock förmodas bliva mycket betänksam att utöva denna befogenhet. Och även om styrelsen skulle finnas benägen till sådan återkallelse, blir den dock för ägaren skäligen värdelös i det fall, att han måhända får vetskap om förbudets tillvaro först efter det han i sin okunnighet råkat överträda detsamma. Hans förseelse *kan* hava i och för sig varit minimal: hans förseelse kan ju t. ex. hava bestått däri, att han i ett ungskogsbestånd företagit en helt rationell gallring utan att dessförinnan begära styrelsens medgivande, ett medgivande, som förvisso icke skulle ha vägrats, om det begärts. Innehåller det befintliga förbudet helt allmänt, att ungskogsavverkning är — fränsett husbehovsuttag — förbjuden utan styrelsens tillstånd, så är han ju skyldig under lagen, och rättvisan — strafförfarande med böter och virkesförlust — bör väl ha sin gång. Man vill dock gärna hoppas, att i det exempelvis anförda fallet någon aktion icke skall anställas. Att man finner sig föranlåten att repliera på en slik förhoppning tycks dock tyda på tillvaron av någon viss svaghet — eller kanske snarare en väl långt driven styrka — i lagen. Svårigheter av nu antydd art uppstå icke i det fall, att lagen själv uppställer ett med straffpåföljd omedelbart förenat förbud och låter detta gälla allmänt, mot varje fastighet och varje avverkare. I och genom lagens bud vet den enskilde utan vidare, vad han har att rätta sig efter.

Meddelar styrelsen sitt avverkningsförbud i den allmänna form, att det skall

gälla fastigheten eller viss del därav, kan det komma att medföra, att ungskogsavverkning icke får utan styrelsens medgivande äga rum å sådant område, där lagen icke alls tänkt sig någon inskränkning av ungskogsavverkningen, t. ex. inägor. Pallet är analogt med det nyss exempelvis anförda, i vilket ett meddelat avverkningsförbud kom att omfatta även rationell ungskogsgallring, fastän lagen enligt sina grundbestämmelser aldrig avsett att lägga något hinder för sådan gallring. Svårigheten att undkomma sistberörda påföljd av ett styrelsebeslut medför nog, att man får hålla tillgodo med *den* påföljden. Däremot är det nog lättare för styrelsen, som ju kan inskränka sitt förbud till viss del av fastigheten, att formulera sin förbudsreglering på sådant sätt, att den icke kommer att äga tillämpning på sådana ägor, som enligt lagens mening böra vara från särskilda ungskogsföreskrifter undantagna.

Styrelsens avverkningsförbud skall gälla »ungskog». Styrelsen kan nog icke inlåta sig på att lämna några närmare föreskrifter om vad med unskog rätteligen skall förstås och uttrycket måste väl fördenskull komma att i styrelsens förbud kvarstå i den något osäkra betydelse, som det har i lagen, till men för en säker tillämpning av styrelseförbudet. Så tillvida kan dock styrelsen åstadkomma vissa mera markerade linjer, som styrelsen, genom sin rätt att bestämma den geografiska omfattningen för sitt förbud, kan begränsa detta till allenast sådana områden, där den växande skogen otvivelaktigt är att beteckna såsom unskog. Detta medel att få till stånd några mera fasta hållpunkter, i sig själv vanskligt och föga lätt-hanterligt, lär nog icke kunna påräkna någon mera genomförd användning.

Det av styrelsen givna avverkningsförbudet får icke gälla avverkning, som sker för tillgodoseende av fastighetens eller därmed sambrukad fastighets oundgängliga husbehov. Uttagandet av ungskogsvirke för detta ändamål skall alltjämt vara oberoende av medgivande från styrelsens sida. Förbehållet om fritt uttagande av husbehovsvirke gäller dock icke i något fall till förmån för innehavare av servituts- eller nyttjanderätt. Det fria husbehovsuttaget är å andra sidan icke gjort beroende därav, huruvida tillgång å annan för ändamålet lämpligen användbar skog finnes å fastigheterna eller ej.

Avverkningsförbud, som av styrelsen meddelas, är icke ovillkorligt. Styrelsen har rätt att meddela undantag därifrån. Styrelsens beslut innebär ju allenast förbud att företaga ungskogsavverkning utan tillstånd av styrelsen. Härmed kan icke menas, att styrelsen skulle äga fritt och efter eget obundet beprövande medgiva ungskogsavverkning, även sådan, som skulle strida mot lagens allmänna grunder. Styrelsen lär väl icke dispensvis kunna medgiva någon annan ungskogsavverkning än den, som, om styrelsens förbudsbeslut icke mellankommit, skulle hava varit den enskilde enligt lagen tillåten. Eljest skulle ju styrelsen kunna statuera en avverkningsfrihet, som överstege den, vilken enligt lagen är tillerkänd den laglydige medborgare, som icke bryter mot lagen och följaktligen icke föranleder något styrelsens inskridande. Att den enskildes rätt till ungskogsavverkning skulle kunna bli större *efter* än *före* styrelsens avverkningsförbud torde väl icke få antagas. Skillnaden före och efter förbudet är väl den, att vad som före förbudet var den enskilde utan vidare medgivet, det tillstoddes honom icke nu under annat villkor, än att styrelsen finner sådana omständigheter föreligga, som enligt lagen skulle tidigare gjort honom berättigad till den ifrågasatta avverkningen. Finner styrelsen detta, lär den å andra sidan ej kunna vägra den begärda avverkningen.

Den avverkningsreglering, som sker genom styrelsens avverkningsförbud, sammanfaller alltså i förevarande avseende med den, som enligt förslagen tänkts böra göras i själva lagen, den ena som den andra förenad med straffbestämmelser för överträdelse. Skillnaden härvidlag är att den kriminalisering, som stadgas, anknyter sig i ena fallet omedelbart till lagens grundregler, i andra fallet till en speciell ukas, tillkommen för att å någon särskild fastighet, där man visat sig icke vilja respektera dessa regler, giva dessa dädanefter den respekt och helgd, som ett straffhot är ägnat att medföra.

I stort sett lär man väl kunna säga om förhållandet mellan den provisoriska lagen och de avgivna förslagen, att man enligt den förra kommer på en omväg och in casu till en reglering av i allt väsentligt enahanda innebörd som den, vilken förslagen utan omgång och med allmän omfattning vill omedelbart statuera.

Till det, som till förmån för kommitténs ståndpunkt kan vara att hämta ur kommitténs motivering för sina förslag, skall jag här tillägga allenast ett par anmärkningar. Den provisoriska lagen synes mig ställa för stora och betungande krav på skogsvårdsstyrelserna ej blott med hänsyn till svårigheten att rätt pröva, om och när ett avverkningsförbud skall meddelas, utan jämväl med hänsyn till den stora vaksamhet rörande försiggående avverkningar, som styrelsen måste utveckla, och de anspråk på ett snabbt inskridande, som måste uppställas för att ej styrelsens inskridande må komma för sent. Risker ligger nära att, trots det mest berömvärda nit och intresse från styrelsernas sida, åtskilliga fall, där deras mellankomst varit påfordrad, kunna komma att bliva, om ej förbisedda, så dock för sent uppmärksammade. Den ojämnhet i lagtillämpningen, som härmed kan följa, kan verka stötande för allmänhetens rättskänsla. Enligt lagen synes styrelsernas fiskaliserande uppgift få en så högst betydande omfattning och tillökning, att styrelsernas allmänna ställning i andra betydelsefulla riktningar kan komma att lida men, kanske till avsevärd skada för andra viktiga skogsintressen, dem styrelserna visat sig så framgångsrikt främja. En svaghet i lagen ligger väl däri, att om en skogsägare lyckats föröda all en fastighets ungskog, det av lagen anvisade rättsmedlet faktiskt blir betydelselöst och att, där ännu en ringa återstod är kvar att skydda, det blir i det närmaste utan betydelse. Är det då icke bättre att flytta den kriminaliserande regleringen till det tidigare stadium, som förslagen avse, och låta densamma, utan sådan belastning av skogsvårdsstyrelserna, som nyss nämnts, träffa en var, som förgriper sig mot de av lagen angivna avverkningsgrunderna, och detta med likartad verkan för dem alla?»

Skogsvårdsstyrelsernas delegerade hava anslutit sig till den provisoriska lagens tillvägagångssätt att använda begreppet ungskog utan definition. I fråga om påföljden av en otillåten ungskogsavverkning hava de delegerade icke blott bibehållit den provisoriska lagens ståndpunkt att anknyta sådan till ett mellankommet avverkningsförbud från skogsvårdsstyrelsen, utan jämväl direkt stadgat straffpåföljd för avverkning, som sker i strid mot lagens avverkningsregler. Det torde vara osäkert, huruvida i sistnämnda åtgärd ligger ett erkännande av det berättigade i kommittéreservantens nyss återgivna betänkligheter mot det i den provisoriska lagen härutinnan följda systemet. Sin anslutning till nämnda

lags tillvägagångssätt att ange unga skog utan att närmare definiera densamma hava de delegerade motiverat med att de funnit den av kommittén och dess reservant givna definitionen icke träffa all ungskog och icke lyckats finna någon annan, som under alla förhållanden innefattade all ungskog utan att samtidigt omfatta mer än som därmed avsåges, samt att det dessutom syntes dem så mycket mindre nödvändigt att erhålla en definition i detta avseende som det i praktiken icke torde möta svårigheter att avgöra vad som under för handen varande förhållanden vore att hänföra till ungskog, såsom ock torde blivit av erfarenheten bekräftat under de krisår, den provisoriska lagen varit gällande.

Domänstyrelsen slutligen använder likaledes begreppet ungskog utan definition samt ansluter straffpåföljd direkt till otillåten avverkning av ungskog. I motiven har styrelsen härom anfört följande:

»Visserligen skulle kunna givas ett visst berättigande åt en skogsägares krav på att erhålla närmare kännedom om vad som avses med ungskog såsom exempelvis dess övre åldersgräns. Men då det dels icke är möjligt att med vissa siffror för olika delar av landet ange en sådan gräns, utan att man omedelbart skulle med hänsyn till särskilda på en ort rådande förhållande komma i konflikt med en dylik bestämmelse, dels en definition av samma åldersgräns på sätt betänkandet anger icke synes styrelsen ändamålsenlig, enär den eljest enligt allmän uppfattning om vad med ungskog verkligen avses icke ger ett exakt uttryck för beståndets beskaffenhet, då det passerar ungskogens övre åldersgräns, har styrelsen icke funnit det möjligt att i lagtexten härom intaga närmare bestämmelser.

Med ungskog avses, då detta begrepp förekommer i samband med skogsindelningar i de södra och mellersta delar av landet, de två yngsta 20-åriga åldersklasserna, medan däremot i andra delarna av landet, där åldersklasserna i regel givits en omfattning av 50 år, man i allmänhet kan säga att skogen vid 80 års ålder icke längre är att räkna såsom ungskog. I stort sett skulle således ungskogens övre gräns ligga emellan 40 och 80 år. Då det emellertid av nyss angivna skäl icke låter sig göra att med särskilda siffror för skilda delar av landet fixera denna övre åldersgräns hos ungskogen, torde icke annat återstå än att låta den allmänna meningen på varje ort, understödd och ledd av den skogsvårdande myndighetens fackkunskap, utbilda en uppfattning om vad som med ungskog bör avses. Visserligen lära icke misstag och givetvis även missgrepp ifråga om ungskogens behandling kunna undvikas under de första åren av tillämpningen av en lag, som stadgar sådana bestämmelser rörande ungskogen som här föreslagits, men då man ju måste förvänta, att skogsvårdsstyrelsen under sådana förhållanden skall veta att med urskillning begagna sin makt att åstadkomma rättelser, torde risken för att lagöverträdelse, föranledda av oförstånd eller missuppfattning skola bestraffas, icke vara så stor att man på grund därav bör hysa betänkligheter mot nu föreslagna bestämmelsen.

Styrelsen, som väl haft under omprövning, huruvida icke andra påföljder än de nu föreslagna kunde tänkas som en följd av överträdelse av lagens före-

skrifter angående avverkning och markvård, har emellertid icke funnit en sådan väg framkomlig, utan ansett sig nödsakad föreslå bötesstraff såsom påföljd för överträdelserna. Då styrelsen tagit detta steg, har styrelsen emellertid gjort det under förvisning om att skogsvårdsstyrelsen, då det gäller tillämpning av skogsvårdsbestämmelser, angående vilkas innebörd den enskilde skogsägaren icke i allmänhet kan förmodas äga full insikt, skall förfara med all urskillning, som är nödvändig för att ändamålet med lagen skall vinnas, och att skogsvårdsstyrelsens uppgift att stödja och främja den enskilda skogsvården icke skall omintetgöras eller förhindras genom ett allt för rigoröst tillämpande av lagens bestämmelser.»

Departementschefen.

Såsom av den lämnade redogörelsen framgår, sammanhänger frågan, huruvida den yngre skog, vilken man vill i lagen bereda ett särskilt skydd, bör där närmare definieras eller icke, på det närmaste med spörsmålet om straffpåföljder för överträdelser av de givna skyddsbestämmelserna. Skola dessa bestämmelser bliva effektiva, måste deras överträdande vara förknippat med sådan påföljd, men skall denna kunna ådömas, måste skyddsbestämmelserna vara tillräckligt fast avfattade. Det har av skogsvårdsstyrelsernas delegerade påståtts, att under den provisoriska lagens giltighetstid erfarenheten visat, att det i praktiken icke mötte någon svårighet att avgöra vad som under för handen varande förhållanden vore att hänföra till ungskog. Detta kan emellertid hava en naturlig förklaring uti de nämnda bestämmelsernas struktur, nämligen att någon risk för en skogsägare att göra sig skyldig till otillåten avverkning på grund av skogens karaktär utav ungskog icke föreligger, förrän skogsvårdsstyrelsen uttryckligen dekreterat denna skogens karaktär. Det är med andra ord skogsvårdsstyrelsen, som från fall till fall avgör, huruvida en viss skog är att betrakta såsom i lagen avsedd ungskog eller icke.

Domänstyrelsen synes visserligen för sin del räkna därpå, att skogsvårdsstyrelserna skola med urskillning begagna sin makt att åstadkomma erforderliga rättelser, så att risken för att lagöverträdelser på grund av oförstånd eller missuppfattning skulle bestraffas icke bleve så stor.

Ehuru även jag för min del är av den uppfattningen, att så kommer att ske, synes det mig dock icke vara tillräckligt att i lagen använda en viss beteckning å den skog, som man vill skydda, utan att giva närmare bestämmelser till ledning vid avgörandet av vad som därmed avses.

Åldersbegränsning.

Finner man det sålunda nödvändigt att definiera den yngre skog man vill skydda, kommer härefter frågan om den närmare utformningen av en dylik definition. Man möter då först den på principiella synpunkter baserade anmärkningen mot kommittéförslaget, att dettas bestämmelse

om den övre ungskogsgränsen byggts på *biologiska* och icke på *ekonomiska* förhållanden. Sålunda har länsstyrelsen i Norrbottens län anfört:

»Då skogshushållning, förnuftigt bedriven, måste anses hava till mål att ur ett visst skogsområde skörda det ej blott för stunden utan även för framtiden ekonomiskt gynnsammaste resultatet, så bör enligt länsstyrelsens mening den lagstiftning, som avser att reglera denna hushållning på ett sätt, som tillvaratager de samhälleliga intressena, även taga sikte på skogshushållningens natur av ekonomisk hantering. Gör den ej detta — något som varken kommitténs eller reservantens förslag enligt länsstyrelsens mening gjort — så förfelar den sitt mål och bör ej godkännas.

Att finna de rätta uttrycken för bestämmelser av sådant innehåll, att skogshushållningens ekonomiska uppgift klart och ostridigt framhålles, är visserligen förenat med stora svårigheter. Men dessa svårigheter möter man även, om man med kommittén vill lägga den biologiska mogenhetsåldern till grund för avverkningen och uppbygga lagen på dessa principer, något som otvetydigt framgår vid ett uppmärksamt granskande av uttrycken i § 5. Detta sakförhållande beror därunder, att skogshushållningen rör sig med begrepp, vilka ej äro eller kunna vara skarpt fastslagna, därför att de hava en olika innebörd allt efter de olika yttre förhållandena, under vilka skogshushållningen utövas. Man måste därför hava klart för sig, att det endast är genom praxis och hävd som de skogliga begreppen erhålla sin för varje trakt allmänt erkända betydelse. Medgiver man detta och likaledes erkänner, att en skogslagstiftning måste giva uttryck för det förhållande, att skogshushållningen är en — med undantag för skyddsskogarna — ekonomisk hantering, så vill det synas länsstyrelsen, att man med fullt fog kunde mot kommitténs förslag till formulering av § 5 uppställa en bestämmelse, som stadgade förbud mot andra än beståndsvärdande avverkningar, innan huvudbeståndet uppnått den ålder, som motsvarade den i orten vid ordnad hushållning allmänt tillämpade omloppstiden.»

Rörande detta uttalande är först att märka, att det synes åsyfta vida längre gående stadganden än en ungskogslagstiftning. Men på samma uppfattning om de ekonomiska synpunkterna såsom de där böra normera lagens avfattning hava grundats jämväl förslag, avseende att stanna vid ungskogsbestämmelser. Så har det exempelvis föreslagits, att såsom ungskog skulle enligt lagen anses skog, vilken ännu icke uppnått en ålder utgörande $\frac{2}{3}$ (eventuellt annan del) av den under liknande förhållanden vid rationellt planlagt skogsbruk allmänt tillämpade avverkningsåldern eller en däremot svarande utveckling.

För min del tror jag emellertid de ekonomiska synpunkterna icke vara möjliga att genomföra. De kunna aldrig bliva nog objektiva för att utgöra grundval för en lag. Förutom den subjektivitet, som alltid i och för sig måste vidlåda en ekonomisk åskådning, tillkommer det, att i ekonomiska förhållanden faktorer spela in, som icke låta på förhand bedöma sig med samma säkerhet eller sannolikhetsgrad som skogens mera orubbade biologiska utveckling. Om en skog nått exempelvis 60 års

Departement-
schefen.

ålder, vem kan då säga, huruvida det är ekonomiskt fördelaktigast, även med hänsyn till framtiden, att omedelbart avverka den och sörja för återväxt eller att lata den stå 10—20 år till? Konjunkturena kunna under dessa år ändra sig åt vilketdera hållet som helst.

I varje fall lärer det få lämnas utom räkningen att, såsom i de omförmälda förslagen angivits, bygga lagens bestämmelse på en i respektive orter allmän omloppstid. Först och främst kunde härvid icke den rent faktiska, av skogsägarna tillämpade avverkningsåldern komma i fråga — ty därmed skulle ju dessa kunna genom ett gemensamt tillvägagående pressa ned lagens åldersbestämmelse efter vad de funne för gott — utan måste en fixering av en trakts allmänna omloppstid, såsom ock i de berörda förslagen avsetts, ske under medverkan av vederbörande skogsvårdsmyndighet. Detta skulle emellertid lätt kunna leda till fastsläendet av fixa ålderssiffror för de respektive landsdelarna, något som ju allmänt och som jag tror med rätta betraktas såsom förkastligt. Till undvikande därav har också i ett förslag intagits klausulen, att den för ett visst fall normerande avverkningsåldern skulle bedömas efter vad som tillämpades *under liknande förhållanden*, med förklaring att häri finge inbegripas icke blott klimatiska, biologiska och dylika förhållanden — vilket i och för sig innebär en ingalunda lätt jämförelse — utan även rent ekonomiska förhållanden, såsom transportmöjligheter, avsättnings- och priskonjunkturer, så att vid högre sådana avverkningsåldern finge sänkas, vid lägre återigen höjas. Men härmed torde allt fast underlag för bestämmelsen vara undanryckt.

Det sist omhandlade förslaget, vilket dock framkommit från framskjutet skogligt fackmannahåll, torde visa svårigheterna i att bygga upp en ungskogslag efter rent ekonomiska linjer. Väl i känslan härav hava ock försök från en del håll gjorts att få fram ungskogsgränsen genom att kombinera ekonomiska och biologiska faktorer. Dessa försök innehålla likväl bestämmelser, så invecklade, att de näppeligen skulle kunna förstås av dem, för vilka lagen är avsedd.¹

Då jag uppehållit mig så utförligt vid dessa frågor, har detta skett på grund av den utomordentliga vikten utav att i förevarande delar få hållbara lagbestämmelser. Det anförda torde ock hava inneburit fullgiltiga skäl för min ståndpunkt att, i likhet med kommittén, anse en på biologiska förhållanden baserad definition av den skog, man vill omgärda med särskilt skydd, vara den lämpligaste. Härmed är dock icke sagt, att jag anser den av kommittén lämnade definitionen böra godtagas. Väl synes mig den däri liggande grundtanken, att

¹ Komm. bet. I. s. 234.

kombinera gränsuppdragandet för sagda skog med förmågan och möjligheten av naturlig förnygring, vara lyckligt funnen. Befogade äro dock de invändningar, som gjorts dels därom, att kommitténs definition icke tillräckligt tydligt återgiver kommitténs mening att fordra icke blott fröalstringsförmåga hos träden utan även en sådan allmän konsistens hos dem, att självförnygring kan påräknas, dels ock därom att händytningen på fröträd eller fröträdsställning noga taget endast passar in på tall men däremot föga eller icke alls på gran och lövträd. Dessa anmärkningar hava därför i förevarande punkt föranlett den ändrade avfattning, som kommit till uttryck i departementets förslag.

En annan ändring, som på samma gång vidtagits, är att i stället för ordet »ungskog» införts termen »yngre skog». Skälet härtill har varit, att man i den officiella skogliga terminologien rör sig med begreppen ung, medelålders och gammal skog och att således därstädes och i tillämpningen av därpå grundade föreskrifter begreppet ungskog har en ovangräns, avsevärt lägre än den man i den nu ifrågasatta lagstiftningen avser. Här tänker man ju blott på en uppdelning i två ålderskategorier, den yngre, som man vill särskilt skydda, och den äldre, och det kan då uppenbarligen icke vara lämpligt att för angivande av den förra begagna en beteckning, som fackmässigt har en annan innebörd eller begränsning.

Ett avseende, vari det föreligger olikhet mellan kommittéförslagen och de båda övriga förslagen, är beträffande frågan, huruvida stadgandet om skydd för yngre skog skall avse all inom den angivna gränsen hänförlig skog eller endast den, som är av en viss kvalitet och kvantitet. Medan skogsvårdsstyrelsernas delegerade och domänstyrelsen i likhet med den provisoriska lagen valt det förra alternativet, hava kommittén och reservanten, följande det senare, föreslagit tvenne restriktioner, nämligen dels, i kvalitativt hänseende, att skogen skall vara växtlig och dels, i kvantitativt hänseende, att den skall utgöra bestånd, som är eller kan förväntas genom tillväxt bliva slutet. Kommittén yttrar härom:

*Kvalitets- och
kvantitets-
begränsning.*

»Det är emellertid icke all skog intill den angivna åldern, som bör komma i åtnjutande av det särskilda skyddet. Att under detta inordna bestånd, som icke äro av tillfredsställande såväl kvalitet som kvantitet, har intet skäl ty markens produktionsförmåga kommer därmed icke till sin rätt; tvärtom må dylika bestånd hellre avverkas, enär därmed följer skyldighet att sörja för sådan återväxt, som anges i 2 §. I förslaget har därför såsom förutsättning för ungskogens särskilda skyddande fordrats, att den är *växtlig och i bestånd, som är eller kan förväntas genom tillväxt bliva slutet*. Härmed tror kommittén sig hava funnit bestämmelser av den smidighet, varförutan en ungskogslag icke kan bliva verkligt tillfredsstäl-

Bihang till riksdagens protokoll 1923. 1 saml. 82 häft. (Nr 104.)

lande, men vilka på samma gång icke äro så allmänt eller teoretiskt avfattade, att de lämna rum för vitt skilda tolkningar eller eljest bliva svårtillämpliga och på grund av därav följande bevisningssvårigheter ägnade att förtaga det med skyddsbestämmelserna avsedda syftet. Kommittén är övertygad om att det för den med skogsförhållanden något så när förtrogne skall icke allenast vara förenat med vida mindre tvekan och villrådighet att införa ett visst bestånd avgöra, huruvida det är att hänföra till sådan ungskog, som i förslaget angives, eller icke, än att säga, om det genomsnittligt är av den eller den fixa åldern, utan även gå lika lätt att i det konkreta fallet träffa ett dylikt avgörande som att bedöma förhållandena efter den nuvarande lagens 1 §.»

Från ett flertal håll, däribland skogsvårdsstyrelsernas delegerade och domänstyrelsen, har emellertid påståtts, att de omförmälda bestämmelserna skulle vara för obestämda och svårtolkade. Domänstyrelsen har framhållit, att uttrycket »växtlig ungskog i bestånd» måste, såsom av den anförda motiveringen framginge, från lagens tillämpning undandraga vad kommittén kallat för oväxtlig ungskog men också, syntes det styrelsen, växtliga ungskog»grupper. Styrelsen har vidare yttrat:

»Beträffande först undantagandet ifrån lagens tillämpning av de »oväxtliga» ungskogsbestånden, så vill styrelsen framhålla, att det i en mängd fall kommer att bli synnerligen svårt att avgöra, huruvida ett bestånd skall anses växtligt eller icke. Vissa marker av låg bonitet, på vilka dock skogsproduktion kan försiggå, komma alltid att uppvisa ungskogar av väsentligt lägre tillväxtkapacitet än ungskogar på bättre mark. Här blir det då den rent subjektiva uppfattningen, som måste följa utslaget. Och grundar sig denna icke på bl. a. erfarenheter från orterna, kunna ödesdigra konsekvenser uppstå av denna definiering i detalj. Detta med avseende på svårigheten att skilja emellan vad som anses vara växtlig eller oväxtlig ungskog. Men synes kommittén, som velat helt lössläppa avverkningen av den oväxtliga ungskogen, därjämte hava förbisett alla de talrika fall, då ungskogsbestånd, vilka genom påverkning av yttre omständigheter, såsom allt för stark beskuggning eller upprepad insekts- och frostsador fått sin tillväxt till den grad nedsatt, att desamma skäligen kunna rubriceras såsom oväxtliga, genom ändamålsenlig behandling, enkanneligen gallring, kunna försättas i så pass nöjaktigt skick, att de rätt så väl kunna försvara sin existens. Styrelsen vill med andra ord hava sagt, att kommittén genom att tillåta avverkning av s. k. oväxtliga ungskogsbestånd icke tagit sikte på de utvecklingsmöjligheter, som i själva verket finnas. Som nyss framhållits kan paragrafen tolkas så, att densamma icke vore tillämplig på sådana marker, där växtliga ungskogsgupper finnas, men där desamma äro så skilda från varandra genom mindre områden, att man aldrig kan beräkna att här erhålla ett slutet ungskogsbestånd. Det skulle i sådant fall, förmenar styrelsen, vara allt annat än för skogsvård och skogshushållning gagnelikt, om dylika ungskogsgupper på grund av nyssnämnda tolkning av paragrafen saklöst skulle kunna nedhuggas. Visserligen inträder ju reproduktionsskyldighet efter avverkning av såväl oväxtliga ungskogsbestånd som ock växtliga ungskogsgupper, men avsikten med paragrafen att bereda skydd åt ungskogen, har icke vunnits i detta fall.»

Till vidare belysning må anföras vad i motsvarande delar yttrats i motiverna till den provisoriska lagen. Det heter där angående principerna för lagens räckvidd, att det statliga reglerandet av avverkningen syntes böra inskränkas till bestämmelser, varigenom förebyggdes uppenbar vanskötsel av den växtliga, utvecklingsdugliga ungskogen, varjämte i fråga om den närmare avfattningen anføres:

»Ehuru kalavverkning av ungskog i regel icke är förenlig med god skogshushållning, kan skogens tillstånd och beskaffenhet dock i vissa fall berättiga till även sådan avverkning, exempelvis om beståndet är uppdraget av trädslag, som i allmänhet icke passa för vårt land (tall av tysk härkomst) eller där den uppkomna ungskogen icke är lämplig för förhandenvarande ståndort (gran på torr momark) eller där beståndet genom föregående oriktigt utförda avverkningar blivit så söndertrasat och utglesnat, att det icke kan anses försvarligt att låta marken ifråga vara upptagen av dessa beståndsrester, ändock de utgöras av ung skog, eller slutligen där beståndet i större omfattning angripits av skadeinsekter eller varit utsatt för hårdare snötryck m. m. dylikt. Under angivna eller liknande förhållanden bör ankomma på skogsvårdsstyrelsen att giva tillstånd till kalavverkning av eller annan förnygringshuggning i den unga skogen. Utan sådant tillstånd bör avverkning av ungskog icke få äga rum i annan form än ändamålsenligt utförd gallring.»

Valet mellan de nyss antydda båda alternativen bliver i viss mån beroende av, huruvida det av praktiska skäl, med hänsyn till bestämmelsernas effektivitet, är nödvändigt att låta dessa omfatta även den sämre skogen. Redan beträffande den provisoriska lagen har detta ansetts vara fallet, ehuruval med dess system att icke belägga någon avverkning med straff med mindre den varit av skogsvårdsstyrelsen direkt förbjuden, några bedömnings- eller bevisningsvanskligheter i fråga om under skogsvårdsstyrelsens förbud icke ställd skog näppeligen torde kunna förekomma; och har sådant förbud meddelats, lär det vara så avfattat, att även då berörda vanskligheter äro uteslutna. Ån mera lär emellertid då vara att befara, att ett lämnande av den mindre värdiga skogen utanför lagen skulle försvaga dennas effektivitet, då, såsom i det nya förslaget, kriminella påföljder anknytas direkt till av lagen själv givna förbuds föreskrifter. Om nämligen efter skedd avverkning tvist uppkomme, huruvida det avverkade varit sådant, att det icke fallit under skyddsbestämmelserna, torde det i regel bliva så gott som omöjligt för skogsvårdsstyrelsen att hävda sin ståndpunkt, huru riktig denna än vore. Redan på grund härav har jag ansett det lämpligt att i det nya förslaget upptaga den generella omfattningen av skyddsbestämmelserna, detta så mycket hellre som det innebär en fortsatt tillämpning av vad som gällt sedan den provisoriska lagens tillkomst.

Härtill kommer emellertid det synnerligen vägaude skälet, att den

Departement-
schefen.

yngre skog, som under förhandenvarande förhållanden kan synas vara mindrevärdig, vid en riktig behandling kan i väsentlig mån förbättras och komma till utveckling.

Räckvidden av
skyddet åt
yngre skog.

Den tredje huvudpunkten i fråga om den yngre skogen gäller räckvidden av det skydd, som bör beredas densamma. Det är nämligen icke så, att all avverkning i den tillväxande skogen är av ondo; tvärtom kräver en god skogsskötsel i regel att bestånden icke lämnas orörda, tills de uppnått högre ålder, utan böra de i god tid behandlas med ändamålsenliga gallringar.

Kommittén, och lika härmed *reservanten*, har som förutsättning för skyddsbestämmelsens tillämplighet angivit, att ett bestånd »är eller kan förväntas genom tillväxt bliva slutet», samt stadgat, att sådant bestånd i regel icke må avverkas annat än genom gallring och icke heller vid sådan så hårt utglesas, att beståndets förmåga att sluta sig äventyras.

I kommitténs motiver yttras härom:

»Såsom av 1896 års kommitté framhölls, erfordras jämväl i de väl slutna bestånden av växtlig ungskog utgallring av en del träd för att främja de återstående tillväxt, och utgör varje åtgärd, som försvårar en lönande användning av det virke, som kan erhållas utav äldre undermåliga träd eller av gallringsvirke, ett direkt hinder för uppkomsten av en rationell skogshushållning. Det gäller därför att tillse, icke blott att de meddelade skyddsbestämmelserna varda effektiva, utan även att de icke binda skogsägaren på ett sätt, som länder till men för honom och de berättigade näringar, som äro avnämare av virke med andra än timmerdimensioner. Att i det senare hänseendet dimensionslagar lätt kunna verka menligt, är uppenbart, och den utväg, som försökts att råda bot därpå, genom att låta vederbörande myndighet i vissa fall medgiva undantag från avverkningsförbudet, kan näppeligen anses tillfredsställande. Ägnat att verka åt motsatt håll eller i riktning av otillräcklig effektivitet var återigen ett sådant förslag som domänstyrelsens då enligt detta icke skulle såsom skövlande eller förödande av ungskog anses sådan avverkning, som skedde för skogsvårdens främjande genom hjälpgallring eller hyggesrensning. Ty på sätt 1896 års kommitté påpekade, var därmed ett vitt fält öppnat för skogsinnehavares individuella uppfattning och möjligheten att under namn av hyggesrensning eller beredningshygge bedriva en hänsynslös skövling.

Dessa i olika riktningar gående vanskligheter har kommittén sökt undvika genom att låta förbudet omfatta *totalavverkning* eller så hård *utylesning* av *växtliga ungskogsbestånd*, att deras förmåga att sluta sig äventyras, men däremot medgiva ägaren att fritt företaga gallring, som ej går så långt som nu sagts. Härigenom har alltså möjlighet lämnats skogsägaren att verkställa gallring eller ljushuggning utan att därför erfordras myndighets tillstånd, men på samma gång har för dylik huggning satts en gräns, mera objektiv än i domänstyrelsens förslag innehölls och som i regel ej torde vara svår att iakttaga.»

Skogsvårdstyrelsernas delegerade och *domänstyrelsen* hava upptagit den provisoriska skogslagens bestämmelse, enligt vilken endast sådan

avverkning i ungskog är tillåten, som avser beståndets ändamålsenliga utveckling genom gallring. Domänstyrelsen har särskilt betonat, att denna bestämmelse vore att föredraga framför kommitténs föreskrifter härutinnan.

Då de i ärendet inkomna yttrandena förete ett bestämt ställningstagande till förmån för ett bibehållande av den provisoriska lagens uttryckssätt, har jag ansett mig böra följa detta.

Departement-
chefen.

Den grundregel för avverkning i yngre skog, som sålunda uppstälts, lärer emellertid icke kunna bliva gällande utan vissa undantag.

Markens
omläggning
för annat
kulturändamål.

Framst åsyftar jag därvid grundsatsen, att föreskriften om skogsmarks användning till skogsbörd icke får hindra, att marken i stället varder använd för annat kulturändamål.

Denna grundsats gäller ju icke endast vid ungskogsbestämmelser och har också i ett par av förslagen, nämligen kommittémajoritetens och domänstyrelsens, icke särskilt nämnts i sammanhang med berörda bestämmelser, utan fått en allmängiltigare plats i förslagen. För domänstyrelsens del har detta medfört, att för en med yngre skog beväxt marks omläggning till trädgård, åker etc. icke erfordras förut inhämtat samtycke av skogsvårdsstyrelsen till skogens avröjande. Domänstyrelsen medgiver, att detta generella frigivande, som bibehållits från 1903 års lag, vid tillämpningen av denna visat sig rätt ofta missbrukas, men har, för att icke lägga hinder i vägen för ett lojalt utnyttjande av sagda undantagsbestämmelser, ansett korrektiv däremot böra givas uti efteråt skeende beivran av påtagliga missbruk. En dylik beivran skulle enligt styrelsens förslag ske sålunda, att skogsvårdsstyrelsen påkallade syn, där den befarade, att skog avverkades i annan avsikt än för markens uppodling till åker eller äng eller för att användas till betesmark etc. samt hos överexekutor erhöles avverkningsförbud, för vars hävande fordrades ställande av säkerhet för markens återförande i skogbärande skick inom viss tid, därest den då ej tagits i anspråk för uppgivet ändamål. Härigenom har domänstyrelsen ock velat undvika, att skogsvårdsstyrelsen skulle behöva sträcka sin kontrollerande verksamhet på ett område, där skogsvård icke kunde ifrågakomma. Kommittén åter har, då den givit bestämmelserna rörande skogsmarks omläggning till annat ändamål en allmängiltigare plats i lagen, dock därtill fogat föreskrift att, om å marken finnes skog, som fölle under det i lagen stadgade ungskogsskyddet, skogen icke finge avverkas, förrän skogsvårdsstyrelsen prövat för omläggningen stadgade förutsättningar föreligga och förty till avverkningen lämnat sitt tillstånd.

Vad själva den nya användning beträffar, för vilken omläggningen må äga rum, föreligger icke någon meningsskiljaktighet. I samtliga förslagen upptagas således uppodling till trädgård, åker eller äng samt användning till byggnadstomt eller likartat ändamål eller till bete.

I 1903 års lag har medgivandet att omföra skogsmark till annan användning icke omgärdats med några närmare bestämmelser. Till följd härav hava ock, såsom nyss antytts, missbruk förekommit, framför allt i fråga om betets användning, och det är klagomålen häröver, som föranlett markerandet i förslagen av verkliga åtgärder för ernåendet av en varaktig betesproduktion. Dessutom har i kommitténs, reservantens och skogsvårdsstyrelsernas delegerades förslag upptagits en *normerande bestämmelse i kvalitativt hänseende*, nämligen det helt naturliga kravet, att ett för omläggning ifrågasatt område skall vara lämpligt för den nya användningen, och detta krav gäller icke endast vid avsedd användning till bete, utan även i övriga fall. Kommittén anför härom:

»Förevaron av sistnämnda förutsättning har i förslaget fordrats icke blott för användning till betesändamål utan även för andra brukningssätt. Även om hittills någon undskyllan med markens användning på något av dessa andra sätt icke i avsevärd mån förekommit, är det nämligen långt ifrån uteslutet, att invändningar om sådant användningssätt kunna komma att tillgripas, om de nu så vanliga påståendena om användning till bete bliva mindre lätta att utnyttja. En varning härutinnan har man att hämta från Öland, varest, så länge 1903 års lag där gällde, såsom annorstädes betesinvändningarna florerade, men sedan gottlandslagens bestämmelser blivit gällande, enligt vilka ett anlåtande av skogsmark i betessyfte icke får äga rum annorledes än genom dess uppodling till äng, ett förebärande av att marken skall uppodlas till åker blivit särdeles vanligt, i överensstämmelse med vad å Gottland förut varit och alltjämt är förhållandet.»

Denna vidsträcktare omfattning har domänstyrelsen icke velat vara med om, utan i dess förslag har det uttryckliga lämplighetskravet inskränkts till att gälla omläggning till betesmark, detta uppenbarligen av den anledning att, såsom nyss nämnts, det huvud-akligast är i detta hänseende som missbruk av lagens medgivande förekommit.

Likasom kravet på ett markområdes lämplighet för en ifrågasatt ny användning är en kvalitetsklausul, kan det även vara fråga om en *normerande bestämmelse* därvid i *kvantitativt hänseende*. Enligt 1903 års lag få dess stadganden icke utgöra hinder för skogsmarks utläggande till *nödig* beteshage eller i övrigt för brukande av *nödig* betesmark till betning av hemdjur. Denna bestämmelse om det nya betesområdets nödighet har kommittén icke velat upptaga på skäl, som angivits sålunda:

Skulle vid särskiljandet av betesmarken hänsyn tagas till att denna vore nödig, uppstode frågan, huru denna nödighet skulle bestämmas. Att på något sätt beräkna en normal kreatursstock å en fastighet, t. ex. efter arealen av dennas olika ägoslag eller dylikt vore alltför schablonmässigt för att vara tillfredsställande. På den ena av två fastigheter med lika förutsättningar kunde ju ägaren mera lägga an på kreatursskötsel och mejerihantering, medan på den andra han huvudsakligen inriktade sig på sädesproduktion, och med dessa olika brukningssätt vore givetvis behovet av bete också olika. Och om en egendom komme i handen på en ny ägare, som ville lägga om brukningsättet, skulle denne då vara därutinnan bunden genom den fördelning utav betes- och skogsmark, som skett under den förre ägarens tid, eller skulle en ny fördelning få — eller, från andra sidan sett, behöva — ske, så snart en omläggning i brukningsättet hade en dylik förändring till förutsättning? Betesmarkens nödighet såsom villkor för dess avskiljande skulle vidare förutsätta en prövning och fastställelse därav utav någon myndighet; närmast skulle väl därvid ifrågakomma en administrativ sådan, men därom torde säkerligen 1903 års riksdagsutskotts uttalande, att en dylik utvidgning av den administrativa befogenheten icke kunde påräkna stöd i den allmänna meningen i landet, fortfarande äga sin riktighet. Beträffande hela spørsmålet om betesmarks »nödighet» gällde emellertid, att så länge betesproduktionen ansåges som en högre kulturform än skogsproduktion, det också måste anses oegentligt att kräva förstnämnda produktionsnödighet för en egendom för att den skulle med avseende på ett visst markområde tillerkännas företräde framför den sistnämnda.

Kommittéreservanten har ansett det som allmän regel, alltså icke blott i fråga om betes användning, böra gälla, att omläggning av skogsmark icke får i varje särskilt fall ske i vidare omfattning än med hänsyn till föreliggande förhållanden ändamålet skäligen kan påkalla. Denna föreskrift har synts reservanten behöflig, då utan densamma ägaren till en med ungskog bevuxen men till odling tjänlig mark t. ex. skulle kunna under naken uppgift om tillärnade vidlyftiga odlingsföretag påyrka att få undanröja skogen till så stor omfattning, att den kallagda markens omförande till odlad jord påtagligen vida överstege hans och egendomens behov och resurser.

Skogsvårdsstyrelsernas delegerade hava anslutit sig till reservanten; domänstyrelsen däremot kvarstår närmast på 1903 års lags ståndpunkt att stadga omfattningsbegränsning i fråga om bete men ej för andra fall. Styrelsens förslag lyder härutinnan, att omläggning till betesmark må ske allenast, då marken är härtill lämplig och ej i större omfattning än som skäligen kan erfordras för tillgodoseende av behovet av bete för å fastigheten eller därmed sambrukad fastighet vinterfödda kreatur.

I nära sammanhang med frågan, huruvida i lagen vissa förutsättningar böra angivas för rätten att omföra skogsmark till annat bruk, står spørsmålet, huruvida markägaren må för sådant ändamål efter eget bedömande utan vidare borthugga den annars skyddade skogen eller

om han därtill bör inhämta *tillstånd av skogsvårdsstyrelsen*. Såsom redan förut angivits, har domänstyrelsen icke ansett detta sistnämnda erforderligt, varemot de tre övriga förslagen innehålla stadgande av sådan innebörd, därvid skogsvårdsstyrelserna, om de finna av lagen fordrade förutsättningar vara för handen, icke få vägra tillstånd till avverkningen.

Bland avgivna yttranden är i förevarande del särskilt att uppmärksamma följande av skogsvårdsstyrelsen i Stockholms län gjorda uttalande:

Att användning av mark för högre kulturändamål än skogsproduktion icke skulle genom skogslagstiftningen förhindras, vore givetvis i sin ordning. Men erfarenheterna från den tid 1903 års lag varit i tillämpning hade tyvärr visat, att åtminstone en av dessa bestämmelser, nämligen den om byggnadstomtens frihet från skogsodlingstvång, varit ett ofta utnyttjat kryphål för skogsskövling. Särskilt hade Stockholms län varit utsatt för dylik under tomtstyckningens täckmantel bedriven vanvård å ofta rätt stora skogscomplex. Man hade låtit upprätta »tomtkartor», och till och med stadsplaner över egendomarna, och när tomterna sedan varit ett fullbordat faktum, hade man menat att skogsvårdsstyrelsen ej kunde påfordra skogskultur. Tomterna hade i regel funnit köpare, vilket torde hava berott på att de salubjudits till mycket låga priser. En förklaring till dessa vore att styckningsföretaget kunde göra en god affär, även om det rent av skulle skänka bort dylika »tomter», ty i och med överlåtelsen bleve det kvitt allt skogsodlingstvång, som ofta måste uppskattas till icke mindre än 400 å 500 kronor per hektar, och denna summa överstege otvivelaktigt oftast det pris, som av bolaget betaltes för själva marken vid egendomens inköp. Vid flera av de inom länet verkställda tomtstyckningarna hade det på grund av markens beskaffenhet och läge ganska tydligt framgått, att styckningen endast varit ett svepskäl för vederbörande att opåttalt kunna verkställa skövling av skogen. Skogsvårdsstyrelsen hade därför varit betänkt att på dessa ställen påkalla laga undersökning och på så sätt framtinga skogskultur. Men då tomterna till stor del funnit köpare och dessa senare antytt, att det varit kristiden, som hindrat dem att börja bebygga tomterna, hade styrelsen ansett sig böra avvakta den närmaste framtiden.

Departement-
schefen.

I likhet med vad som skett i samtliga förslagen finner jag avverkning böra få äga rum för markens uppodling till trädgård eller åker, för dess användning till byggnadstomt eller annat liknande ändamål eller för dess omläggning till betesmark eller äng.

Beträffande frågan, huruvida tillstånd av skogsvårdsstyrelsen skall erfordras vid avverkning för nu angivet ändamål, anser jag, att skillnad bör göras mellan å ena sidan uppodling till trädgård eller åker och användning till tomt eller annat liknande ändamål samt å andra sidan de övriga undantagen. De skäl, som anförts för fordrande av dylikt tillstånd, synas mig vad de förra angår icke vara av beskaffenhet att böra därtill föranleda.

Såsom förutsättning för rätt till avverkning för nu angivna ända-

mål synes mig dock böra fordras, att marken är för det ifrågavarande ändamålet lämplig och icke av större ytvidd än som kan anses skäligt.

Jag övergår härefter till frågan om undantag för uttag till oundgängligt husbehov. Husbehovs-
fång.

Kommittén, dess reservant och skogsvårdsstyrelsernas delegerade hava alla medgivit avverkning av ungskog utöver vad huvudregeln tillstod för tillgodoseende av fastighetens eller därmed sambrukad fastighets oundgängliga husbehov eller av sådan rätt till husbehovsfång från fastigheten, som tillkommer innehavare av servituts- eller nyttjanderätt, vilken uppkommit före lagens utiärdande, allt dock allenast i fall tillgång till annan skog å fastigheterna icke finnes eller behovet icke lämpligen kan tillgodoses från sådan. I analogi med vad som föreslagits för de i 3 § första mom. avsedda fall skulle dock även här fordras, att skogsvårdsstyrelsen prövat de angivna förutsättningarna föreligga och förty lämnat tillstånd till avverkningen, vari således skulle ligga förpliktelse för styrelsen att i ty fall lämna tillståndet. Att dessutom kommittéreservanten och skogsvårdsstyrelsernas delegerade upptagit bestämmelsen om att tillståndet skall begränsas till vad förhållandena skäligen finnas påkalla, torde i detta fall icke innebära någon saklig olikhet med kommittén, då väl en sådan begränsning här ligger i sakens natur.

Domänstyrelsens förslag innefattar däremot icke något medgivande av undantag från ungskogsbestämmelserna med hänsyn till husbehovsvirke.

Emot ett eftergivande av ungskogsskyddet gentemot det oundgängliga husbehovet har invänts, att därigenom hela skyddet skulle alltför väsentligt försvagas, alldenstund så snart ägaren begagnat sin fria rätt att avverka och sälja all övrig skog, så att endast ungskogsbestånd funnes kvar, även detta snart komme att gå åt till nödigt husbehov. Det lär icke kunna förnekas, att det ligger fog uti denna invändning, och att ett fullt tillgodoseende av syftemålet med ungskogsbestämmelserna, att få landets fastigheter försedda med skogstillgång, talar för domänstyrelsens ståndpunkt härutinnan. A andra sidan är emellertid principen om en skogsägares rätt att å sin skog taga ut sitt husbehov så fast rotad i den allmänna uppfattningen och hittills respekterad i lagstiftningen, att jag icke ansett mig kunna åtminstone för det närvarande förorda dess fullständiga upphävande. Jag har därför i denna punkt sökt finna en medelväg, som kunde vara antaglig ur båda de motsatta synpunkterna, och i sådant hänseende, med Departementschefen.

bibehållande av de i förslagen angivna förutsättningarna för husbehovsrättens utövande, föreslagit, att skogsvårdsstyrelsen skulle äga att pröva även andra omständigheter och endast om sådana motiverade ett avverkningstillstånd hava att lämna detta. Härmed har ock såsom en naturlig konsekvens ansetts böra följa rätt för styrelsen att, om den efter en dylik prövning beviljar avverkningstillstånd, därvid tillika meddela villkor eller andra föreskrifter, som kunna finnas påkallade. Den friare prövning, som i det nu framlagda förslaget tillagts skogsvårdsstyrelsen, torde nämligen ofta nog kunna resultera i att en begäran om utsträckt avverkning lämpligast bör varken helt avslås eller helt beviljas utan erhålla villkorligt bifall. Genom dessa bestämmelser torde såväl den antydda möjligheten för skogsägaren att tilltvinga sig rätt att hugga sin yngre skog vara utesluten som även i fall, där utan ägarens förskyllan endast sådan skog finnes, denne icke vara ovillkorligen hänvisad till att köpa vad han till sitt husbehov tarvar utöver gallringsvirke.

Beredande
av nödbete.

I detta sammanhang vill jag ock nämna ett av kommittén under 2) i dess 7 § upptaget stadgande, vilket ansetts såsom ett nödvändigt appendix till husbehovsbestämmelserna. Stadgandet innebär, att om bete för ägarens hemdjur icke stode att få eller kunde beredas å någon fastighetens redan varande betesmark eller för sådan användning direkt lämpad mark, så skulle i sådant nödläge det erforderliga betet få anskaffas å ungskogsområde, även om detta icke vore lämpat för varaktigt betesbruk. Motivet till detta stadgande har som nämnt varit, att om annars skyddad ungskog finge spolieras för uttagande av nödigt husbehovsvirke, detta icke kunde vägras för tillgodoseende av nödigt kreatursbete, då sådant ju innebure en användning till högre kulturändamål än det förra.

Stadgandet har icke upptagits uti något av de andra förslagen, och synes mig i varje fall vara ur praktisk synpunkt av så ringa betydelse, att det icke skäligen kan behöva medtagas i lagen.

Rationell
skogshushållning.

Såsom ett tredje fall av medgiven utsträckning utav ungskogsavverkning upptager kommitténs förslag, att den sker för sådan anordning eller omläggning med avseende på en egendoms skogshushållning, som icke är stridande mot grunderna för en god skogsvård. Vad härmed avsetts har i motiven uttryckts så, att ett avverkande i förtid borde få ske, där det påkallades av skogshushållningshänsyn och alltså garanti finnes för att den förtidiga avverkningen bleve ersatt genom den därefter tillämpade skogsvården på egendomen, och såsom exempel på dithörande förhållanden har anförts utbytande av det förefintliga

trädslandet emot ett annat, åstadkommande av olikåldrade bestånd, övergång från blädning till traktuggning eller ändring i uppgjort traktuggningssystem. Likaså kunde vara att hit räkna avverkning av julgranar, emedan om på en ort någon skulle vilja använda ett visst område av sin skogsmark direkt till julgransproduktion, detta icke borde vara i och för sig förbjudet utan kunna i den nu angivna ordningen tillåtas.

Kommitténs avfattning har synt reservanten något dunkel, och denne har därför, utan att som det synes åsyfta någon olikhet i sak, formulerat bestämmelsen att avse sådana fall, där avverkningen vore betingad av skogsbeståndets tillstånd och beskaffenhet eller eljest överensstämde med grunderna för god skogsvård.

I skogsvårdsstyrelsernas delegerades förslag, liksom helt naturligt i domänstyrelsens, återfinnes icke någon motsvarighet till ifrågavarande stadgande, men det är att ihågkomma, att i dessa förslag undantagsmedgivande med hänsyn till beståndets tillstånd och beskaffenhet absorberats i själva huvudbestämmelsen.

Att sådana fall, som här av kommittén avsetts, böra få föranleda dispens från de strängare skyddsbestämmelserna torde icke vara annat än riktigt, då däri ingående förhållanden ju äro att betrakta såsom skogligen fullt lojala. Med kommittéreservanten måste jag emellertid instämma uti att kommitténs avfattning icke är av önskvärd tydlighet; jag har därför sökt att åt hithörande stadgande i det överarbetade förslaget giva en tydligare avfattning.

Departementschefen.

Tredje paragrafens tredje moment, om användning av virke, som jämlikt denna paragraf blivit avverkat för husbehov, är lika med 8 § första stycket i kommitténs förslag (8 § i reservantens); i skogsvårdsstyrelsernas delegerades förslag saknas motsvarighet. Det har satts ifråga, huruvida icke stadgandet vore obehövt och således kunde utgå. Kommitténs motivering lyder sålunda:

Förfoganderätt till avverkat virke.

Avverkat för husbehov.

»Bestämmelserna i denna paragraf hava sin motsvarighet i 2 § av den gällande gottlandslagen. Då det i första stycket av sistnämnda paragraf stadgades, att om någon ville annorledes än till gårdens behov förfoga över virke, som blivit för sådant ändamål avverkat, han måste därtill söka skogsvårdsstyrelsens tillstånd, erhöi detta sin motivering i svårigheten att effektivt upprätthålla en bestämmelse, som gjorde saluavverkningen beroende på särskilt tillstånd, om husbehovsavverkningen samtidigt lämnades fri; det bleve nämligen ofta vanskligen att ingripa mot en oanmäld saluavverkning, om denna uppgaves avse virke för husbehov. Av lika stor nödvändighet är ett stadgande av berörda innebörd icke, där jämväl husbehovs-

virket avverkats efter tillstånd, då ju detta föregås av noggrann prövning utav det behov, för vars tillgodoseende avverkningen skall företagas, men även här ligger dock möjligheten av ett missbruk från skogsägarens sida icke så fjärran, att icke en bestämmelse av dylikt innehåll får anses vara på sin plats. Särskilt torde det lätt nog kunna inträffa, att en skogsägare begärde avverkning av ungskog enligt 7 § 1) för ett behov, som vore obestridligt, men sedan tillgodosåge detsamma med material av annat slag; skogsvårdsstyrelsen skulle i dylika fall svårigen kunna neka avverkningstillstånd med hänvisning till möjligheten av sistberörda tillvägagångssätt. Ävenså är det exempelvis tänkbart, att om ägaren av en fastighet, för vars husbehov avverkning måste ske enligt 7 § 1), stod i begrepp att förvärva en angränsande fastighet med god skogstillgång, han passade på att dessförinnan skaffa sig tillstånd till avverkningen av ungskog på förstnämnda fastighet. För dylika fall torde gälla vad i motiven till gottlandslagen anfördes, att visserligen skogsägaren genom att förfoga över virket annorledes än till husbehov skulle utsätta sig för att bli behandlad såsom den där svikligen tillnarrat sig avverkningstillstånd, men att utredningen angående dylika förhållanden mången gång skulle vara förenad med stora svårigheter, samt att till följd härav och då det jämväl vore lämpligt, att en skogsägare, vilken av en eller annan skäligen anledning önskade avyttra virke, som verkligen blivit för husbehov avverkat, anvisades en utväg att säkerställa sig mot misstanke för brottsligt förfarande, det ifrågavarande stadgandet torde vara på sin plats».

Departementschefen.

Förutom det av kommittén själv påpekade förhållandet, att det ifrågavarande stadgandet icke är av lika stor nödvändighet för kommittéförslaget som för gottlandslagen, kan det visserligen yttermera sägas, att behovet därav än mera minskats beträffande departementsförslaget. På grund av den däri skogsvårdsstyrelsen lämnade större friheten ifråga om beviljande eller vägrande av husbehovsavverkning kan nämligen skogsägaren icke, såsom i de av kommittén anförda exemplen, tilltvinga sig ett avverkningstillstånd. Tvärtom skulle skogsvårdsstyrelsen, därest skogsägaren befundes använda det avverkade till annat ändamål än husbehov, hava all anledning att vägra honom vidare licenser. Men å andra sidan kan det också sägas, att ett förebärande av falskt syfte med en avverkning bör bedömas strängare, om man därigenom lyckats tillnarra sig myndighets tillstånd till avverkningen än om man — såsom i gottlandslagen — ej behövt sådant tillstånd för den händelse det uppgivna syftet varit verkligt. Vid sådant förhållande har jag ej funnit anledning att frånga kommittéförslaget i denna del.

Avverkat för beredande av nödbete eller för rationell skogshushållning.

Andra stycket i kommitténs 8 §, med dit hänvisande bestämmelse i 13 §, innehåller stadgande, att ungskogsvirke, som avverkats för ändamål, varom i 7 § 2) eller 3) av kommitténs förslag sägs, d. v. s. för beredande av nödbete eller för omläggning av en egendoms skogshushållning, skulle såvitt lämpligen ske kunde användas till husbehov, samt att om någon ville förfoga annorledes över dylikt virke, han skulle söka skogsvårdsstyrelsens tillstånd därtill.

Även detta stadgande är hämtat från gottlandslagen, och såsom skäl för dess upptagande har kommittén anfört, att frånvaron därav kunde bliva en drivfjäder för en om sin skog mindre öm ägare att hitta på förevändningar för att medelst bestämmelserna i de nämnda lagrummen komma åt den skyddade ungsbogen, ävensom att en skogsägare, som fått avverkningstillstånd för något av de nyss omnämnda ändamålen, sedermera, om han fritt finge sälja det därvid avverkade virket, skulle kunna pressa sig till rätt att avverka ytterligare därutav för oundgängligt husbehov. Vad den sistnämnda synpunkten beträffar, har den bortfallit med den vidgade prövningsbefogenhet, som tillagts skogsvårdsstyrelsen i det nu framlagda förslaget, och den förstnämndas tillgodoseende har häri blivit möjliggjord genom styrelsens rätt att i sammanhang med tillstånds beviljande meddela vissa föreskrifter; däruti kan nämligen ingå bestämmelse om viss användning av virket. Jag har därför ej funnit påkallat att upptaga ifrågavarande bestämmelse i lagförslaget.

4 §.

Beträffande stadgandena i denna paragraf torde jag få hänvisa till vad jag tidigare anfört vid angivandet av lagens syfte och räckvidd.

Dock vill jag här erinra, att uttrycket i 1903 års lag att skogens återväxt »uppenbarligen äventyras» givit anledning till anmärkningar, varför det syns mig riktigast att låta ordet »uppenbarligen» utgå.

Vidare må anmärkas, att undantag från stadgandet i paragrafens andra stycke naturligtvis bör medgivas dels för avverkning till oundgängligt husbehov och dels då fråga är om skogsmarks omläggning till annan användning. Bestämmelse i sistnämnda hänseende återfinnes i 9 §.

5 §.

Komm. 6 §; reserv. 9 §; deleg. 7 §; domänst. 7 §.

I denna paragraf, som giver möjlighet att av skogsvårdsstyrelsen erhålla yttrande om tillämpligheten av 2 eller 4 § å viss skog, har, på därom framställd anmärkning, till förebyggande av onödiga framställningar till skogsvårdsstyrelsen, intagits uttrycklig bestämmelse därom, att sådana endast må göras av den, som av avverkningen har intresse.

6 §.

Komm. 16—18 §§; reserv. 10—12 §§; deleg. 8, 9 §§.

Rörande bestämmelserna i denna paragraf torde annat icke vara att framhålla, än att från kommittéreservantens förslag införts en be-

stämmelse om rätt för skogsvårdsstyrelse att inhämta utlåtande från i lanthushållning sakkunnig person.

7 §.

Komm. 2 §; *reserv.* 27 § 1 mom., 28 §, 30 § 1 mom.; *deleg.* 15 § 1 mom.; *domänst.* 4 § 1 mom.

Reproduktionskyldighet efter avverkning.

Denna paragraf innehåller grundstadgandet om reproduktionsskyldigheten och är alltså en av de viktigaste i lagen. Kommitténs, reservantens och skogsvårdsstyrelsernas delegerades förslag förete i denna del nära överensstämmande linjer. Domänstyrelsen intager däremot härutinnan en mera egenartad ståndpunkt.

Återväxtens beskaffenhet och återväxtåtgärder.

Såsom grundval för reproduktionsbestämmelserna har *kommittén* angivit, att de innebära en närmare utformning av den i 1 § intagna allmänna bestämmelsen om skogsmarks användning för skogsbörd eller att med uttagandet för ekonomiskt tillgodogörande av befintligt skogskapital — varom det i denna paragraf är fråga — följer skyldighet att sörja för möjligheten av ett nytt sådant skördande å den mark, där avverkningen skett. För ernäendet härav är det emellertid icke nog att återväxt kommer att finnas, utan den måste ock motsvara vissa fordringar ifråga om myckenhet och beskaffenhet. Dessa fordringar har *kommittén* ställt i relation till förefintliga lokala förutsättningar: återväxten skall vara av sådan täthet och beskaffenhet, att densamma med hänsyn till rådande naturförhållanden må anses nöjaktig. Endast då kan skogsmarken sägas komma till verklig användning för skogsbörd. Beträffande de åtgärder, som erfordras för erhållandet av sådan återväxt, har *kommittén* efter en utförlig jämförande utredning kommit till det resultat — man ihågkomme att det här är fråga om ordinära, icke om svårföryngrade marker — att varken några biologiska skäl föreligga så utredda, att på dem kan eller bör grundas ett fastslående i lagen av den naturliga föryngringens anlitande framför den kulturella, eller ur ekonomisk synpunkt en sådan olikhet mellan de båda föryngringssätten förefinnes, att lagen bör giva det ena företräde framför det andra. *Kommittén* fortsätter vidare härom:

»Härtill kommer, att praktiska svårigheter av ej ringa betydelse skulle möta med avseende på ett i lagen föreskrivet anlitande av den naturliga reproduktionen framför den kulturella. Sålunda måste därvid en lösning sökas av sådana konflikter, som kunde uppstå till följd av motsättningen mellan det med lagens krav på naturlig återväxt följande bibehållandet av samma trädslag som det förutvarande och markens större eller mindre olämplighet för detta eller annars ägarens önskan att utbyta det mot ett annat, som han anser för sig förmånligare. En sådan följd av lagbestäm-

melserna, att en person genom dem bleve tvingad att skaffa sämre aterväxt än han måhända önskade, måste naturligtvis förebyggas. Framför allt torde emellertid svårigheter komma att knyta sig till avgörandet utav, när den naturliga föröyringens tvångsvisa användning skulle ske. Ett förläggande av avgörandet för varje särskilt fall till skogsvårdsstyrelserna torde svårligen kunna komma i fråga. Dels skulle detta för dem medföra en oerhörd arbetsbörda och dels torde med ett så allvarligt ingrepp i den enskilda skogsägarens bestämmanderätt denne kunna göra anspråk på att det allmänna också övertog ansvaret för att avgörandet bleve riktigt träffat, eller med andra ord för följderna av ett eventuellt felbedömande av de föreliggande förhållandena. Måste alltså till undvikande av dylika konsekvenser med ett generellt stadgande i lagen, att där betingelser för en naturlig reproduktion föreläge, denna också skulle kunna anlitas, avgörandet överlämnas åt skogsägaren, torde härav nödvändiggöras en påföljd för denne i händelse av oriktigt förfarande, och denna påföljd kunde icke stanna vid ett igångsättande av kultur i stället för den oriktigt uraktlåtna fröträdsföröyringen, ty i så fall bleve hela stadgandet illusoriskt, utan måste bliva kriminell. Men en dylik straffbestämmelse skulle icke blott vara svår att göra tillbörligt effektiv — man tänke på svårigheten för skogsvårdsstyrelsen att förebringa bevisning om att förhållandena före avverkningen varit sådana, att självsåddsföröyring bort anlitas — utan även i övrigt vara förenad med stora betänkligheter i betraktande av de även för en fackman avsevärda vanskligheter, som i månget fall kunna vara förknippade med ett rätt bedömande av frågan självsådd eller kultur.»

Vare sig naturlig eller kulturell föröyring väljes, vilket alltså skogsägaren själv må avgöra, skall han enligt kommittéförslaget vidtaga alla åtgärder, som för ett gott resultat äro erforderliga, och detta skall, enligt ordalagen, ske på sådant sätt, att skog av föreskriven beskaffenhet kommer att finnas å området inom skälig tid efter avverkningen. Någon närmare detaljering härav har kommittén icke ansett erforderlig eller lämplig.

Detta sistnämnda har däremot *reservanten* gjort, i vilkens förslag det såsom närmare utveckling av den allmänna regeln heter (28 §): »Förefinnas på det område, vara — — — åtgärder skola vidtagas — —, icke fröträdd till det antal och av den beskaffenhet, som erfordras för markens försättande genom självsådd i skogbärande skick, eller är föröyring icke att påräkna från skog, befintlig intill området, skall nödig sådd eller plantering äga rum. Så dessa åtgärder fel eller visar sig, att uppkommen nyskog går ut, eller varder den skadad, skall i mån av behov hjälpkultur eller ny odling ske, och fortfar skyldigheten att sålunda vidmakthålla uppkommen skog till dess denna nått den utveckling, att den ej längre är att räkna såsom plantskog.»

Skogsvårdsstyrelsernas delegerade hava av dessa bestämmelser upptagit den sista punkten och ställt den i omedelbar följd till huvudregeln (15 § 1 mom.).

Samtliga tre förslagen hava vidare till sina nu omhandlade reproduktionsbestämmelser fogat en föreskrift att om och i den mån sådant vore för beredande av den fordrade återväxten erforderligt, å avverkningsområdet kvarstående träd och buskar skulle borttagas, och enligt kommitténs motiver har detta skett till förekommande av tveksamhet i berörda hänseende.

Vad härefter beträffar reproduktionsbestämmelserna i *domänstyrelsens förslag*, är dettas mot de övriga förslagens bestämmelser direkt svarande stadgande att sammanställa med det av styrelsen såsom avverkningsregel beträffande äldre skog betecknade stadgandet i dess 1 § 1 mom. De båda stadgandena lyda:

»1 § 1 mom. Å skogsmark, tillhörig enskilde, må vid avverkning av annan skog än ungskog bestånds eller grups slutenheter ej hävas i sådan grad, att beståndets eller gruppens vidare utveckling eller fortbestånd äventyras, med mindre avverkningen utföres såsom föryngringshuggning.»

4 § 1 mom.: Sker avverkning i strid mot 1 § eller uppkommer efter sådan föryngringshuggning, som omförmäles i samma § 1 mom., ej inom skälig tid naturlig föryngring av beskaffenhet, att den med hänsyn till växtplatsens belägenhet och förhållandena i övrigt motsvarar en rationell skogshushållnings fordringar, skola för erhållande av nöjaktig återväxt erforderliga kulturåtgärder vidtagas. Slå vidtagna åtgärder fel, skall i mån av behov skogsodling ånyo ske. Skyldigheten att vidmakthålla uppkommen skog fortfare till dess skogen nått sådan utveckling, att den ej längre är att räkna såsom plantskog.»

Motiverna till det förstnämnda stadgandet hava redan återgivits i ett annat sammanhang, och torde alltså få hänvisas dit.

Rörande de krav, som enligt domänstyrelsens förslag böra ställas på återväxten angives i motiverna följande:

»Då föryngring genom självsädd icke blott är medgiven utan även kan sägas vara i viss mån förordad genom bestämmelserna uti 1 § 1 mom. (= i domänstyrelsens förslag), synes nödvändigt precisera, huru den återväxt, som uppkommit genom självsädd, bör vara beskaffad för att kunna godtagas. En skogstrakt eller ett bestånd av blandad barr- och lövskog kan nämligen föryngringshuggas på så sätt att barrskogen helt avverkas, medan fröträd ställas av lövträd såsom björk eller asp. Under sådana förhållanden erhålles ofta synnerligen lätt föryngring av dessa båda lövträdsslag. Uppställes däremot det krav på återväxten, att densamma skall motsvara en rationell skogshushållnings fordringar, måste noggrant övervägas, huru återväxten skall vara beskaffad för att motsvara dessa. Inträder föryngring allenast genom uppslag av björk och asp, lär avverkaren icke kunna undandraga sig den honom åvilande skyldigheten att vidtaga åtgärder för åstadkommande av återväxt av med hänsyn till skogsskötselns fordringar lämpliga trädslag. Det tillkommer härvid skogsvårdsstyrelsen tillse att den skog, som uppkommer efter avverkningen, blir av sådan beskaffenhet, att markägaren erhåller den avkastning av marken, som han med skäl kan påfordra.»

Förutom vad förut återgivits medtog kommitténs — och även reservantens — förslag även en bestämmelse av innehåll, att om återväxt bereddades annorledes än genom självsädd, därtill finge väljas annat trädslag än det avverkade, dock icke sådant som vore för växtplatsen uppenbarligen olämpligt. I kommitténs motiver säges det härom:

»Enligt kommitténs mening bör markägaren hava rätt att själv bestämma det trädslag, vari återväxten skall ske, utan annan inskränkning än att, där annat reproduktionssätt än självsädd tillitas, något trädslag, som är för växtplatsen uppenbarligen olämpligt, icke får väljas. Att i vidare mån betaga honom bestämmanderätten skulle vara att gå för långt. Kan ägaren medelst självsädd få sådan återväxt, som enligt denna paragraf fordras, bör det icke förvägras honom, även om ett utbyte, t. ex. av granen å en sedan längre tid tillbaka granproducerande mark emot tall, vore i och för sig riktigare. Bliver det fråga om att utbyta det förutvarande trädslaget mot ett annat, bör detta senares lämplighet eller olämplighet å växtstället bedömas allenast efter de biologiska förhållandena, icke ur ekonomiska synpunkter. Något hållbart skäl, varför i nu förevarande hänseende skogsvårdsmyndigheten skulle mera än i andra frågor tillerkännas rätt att för en skogsmarksägare träffa ett avgörande ur sistberörda synpunkter, läser icke kunna förebibras. Med den nuvarande utvecklingen av kommunikationer, de olika virkeslagens användning o. s. v. torde det dessutom vara synnerligen svårt, för att icke säga omöjligt, att på förhand avgöra, huruvida det ena trädslaget kan komma att lämna en större eller säkrare valuta än det andra. Man tänke exempelvis på, hurusom aspen ända till de senaste åren på det stora hela betraktats nära nog som ett skogsgräs, vilket på allt sätt borde utrotas, men smäningsom börjat få förespråkare såsom ett under lämpliga växtförhållanden synnerligen värdefullt skogsträd. Framför allt efter världskrigets utbrott har den i en oanad grad stigit i värde och anseende, till följd av aspvirkets användning för tändsticksindustrien. Medan denna förut fått sitt virkesbehov tillfredsställt huvudsakligast från de ryska aspskogarna, hava efter krigsutbrottet de svenska asptillgångarna kommit till heders, och detta icke blott å enskilda skogsmarker, utan även å kronans skogar har man inriktat sig härför. I allmänhet torde kunna sägas, att lövträden över huvud taget blivit orättvist förbisedda såsom mindervärdiga i jämförelse med barrträden, och med sådana förhållanden som de nyss återgivna och dem liknande för ögonen torde man icke hava anledning att anse den av ovan omförmälda skogsvårdsstyrelse¹ uttalade farhågan för att med en sådan markägarens bestämmanderätt, som enligt förslaget tillerkännts honom, denne alltför ofta skulle begagna sig härav för att på de ställen, där lövskog, särskilt björk, går lätt till, taga denna såsom återväxt, alltför tungt vägande. Det må för övrigt erinras, att även vid reproduktion i sådana trädslag som björk och asp lagens fordringar på återväxtens nöjaktighet äga sin giltighet och alltså medföra vidtagandet av för ernäendet därav erforderliga åtgärder. Sålunda skulle ett sådant tillvägagångssätt, som omförmäls från Blekinge och Kristianstads län, att i blandskogar av barr- och lövträd, t. ex. gran och björk, alla till pappersved användbara granar, sålunda under fröbarhetsåldern, uttagas och kvar bliver ett mindervärdigt björkbestånd, icke enligt förslagets bestämmelser kunna tolereras.»

¹ Gävleborgs län, i yttrande över preliminärt lagutkast.

Intagandet i lagen av den ifrågavarande bestämmelsen har från flera håll rönt starka motsägelser. Sålunda har av Sveriges Skogsägareförbund anförts, att densamma kunde medföra, att landets värdefulla barrskogar i stor utsträckning komme att omföras till mindrevärdiga lövskogar.

Reproduk-
tionsskyldig-
hetens be-
gränsning till
det avverka-
des värde.

Slutligen anser jag mig böra omnämna, att reservanten i sitt förslag gjort den generella begränsningen av reproduktionsförpliktelsen efter avverkning, att därest åtgärder för återväxtens betryggande skulle erfordras till kostnad, överstigande värdet å rot av det avverkade, åtgärder dock ej finge fordras till större kostnad än som motsvarade nämnda värde (30 § 1 mom. 1 st.). Hans motivering härtill lyder:

»Enligt min åsikt kan man icke billigtvis fordra, att verkställd avverkning skall medföra reproduktionsskyldighet i vidare mån än som motsvarar det avverkade virkets värde. Denna begränsning, som i sin allmänhet uttalas i första punkten av 30 §, får sin egentliga betydelse i fråga om avverkning i s. k. skräpskog. Där kan helt visst hända — antalet fall skall dock säkerligen bliva obetydligt — att värdet av den avverkade skogen icke täcker kostnaden för områdets försättande i nöjaktigt skick. Åtgärder i sådan syftning böra då enligt min mening begränsas allenast till någon del av området, så långt det avverkade virkets värde kan räcka.

Jag är visserligen icke främmande för den tanken, att det allmännas intresse av skogens vidmakthållande och goda vård kan i vissa fall fullt motivera en fordran på, att en markägare skall till skogens fromma nedlägga kapital, även där icke detta kapital vunnits ur skogen själv. Det anbragta kapitalet kommer ju honom själv till godo genom skogsmarkens förbättring, och den tvungna kapitalplaceringen kan så till vida sägas överensstämma med hans eget välförstådda intresse. Jag tror dock, att anspråken härvidlag på den enskilde icke böra uppställas annat än för fall av någon större betydelse och där hans eget intresse i saken är så pass talande, att han icke gärna kan undgå att — åtminstone för sig själv — erkänna dess tillvaro, där följaktligen ej heller en tvångsföreskrift rimligtvis kan strida mot hans rättskänsla. Dylika förhållanden torde knappast föreligga här. En skräpskogsavverkning, så ringa att det avverkade virkets värde ej täcker kostnaden för försättande i skogbärande skick av det område, över vilket avverkningen sträckt sig, kan väl svårligen hava bestått i områdets kallläggning eller i någon annan form av slutavverkning. Har sådan mera omfattande avverkning ägt rum, då räcker nog det avverkades värde för hela områdets iståndsättande. En avverkning däremot av den art, som här är i fråga — där alltså trädvärdet ej förslår för angivna ändamålet — har helt visst i allmänhet formen av en planlös plockhuggning än här och än där på ett område. För dettas skogsbördighet över huvud, dålig som den redan förut var, har ett sådant förfarande ej någon synnerlig betydelse. Att nu för en dylik avverknings skull — den har kanske bestått i att uttaga ett parti julgranar å spridda ställen av ett område — fordra dettas förbättrande i dess helhet synes icke vara riktigt. Bättre då att kräva och vinna det mera rimliga mått av markförbättring, som ligger däri, att någon del av området försattes i skogsvärdigt skick.

Risken att genom sådan måttlighet i anspråken vålla uppkomst av kalmarker är säkerligen bra ringa; den föreligger nog egentligen blott i det fall, att området redan förut var så gott som kalmark. Antydda risk synes mig i varje fall av föga betydelse i jämförelse därmed, att, om icke den i 30 § uppställda begränsningen vidtages, lagbestämmelserna kunna föranleda ett alltför strängt och fordringsfullt förfarande mot markägaren. Genom det nya, som lagförslagen innehålla i fråga om skogsreproduktion efter avverkning, synes mig så mycket vara vunnet gentemot skräpskogen, att lagstiftaren kan ha råd att tillåta en i och för sig så skälig begränsning som den angivna.»

Kommittén hade i denna del, efter omnämnande av framkomna påståenden om återväxtskyldighetens begränsande till vad som motsvarade det avverkades värde, vidare anfört följande:

»Fullständigt otänkbart är nämligen icke, att detta värde kan vara så ringa, att det understiger kostnaderna för åvägbringandet av en tillfredsställande återväxt. I de allra flesta fall torde dock dessa kostnader utgöra endast en mindre del av berörda värde eller åtminstone stanna inom detta. Vad sådana områden angår, där reproduktionen över huvud taget är förenad med svårigheter och därav föranledda ökade kostnader, ingå de under de särskilda bestämmelser, som av kommittén föreslagits i 9—11 §§ och enligt vilka avverkningen i görligaste mån ställts i beroende av återväxtförhållandena. För de sällsynta fall utanför nämnda områden, där avverkningsvärdet icke skulle uppgå till kostnaderna för reproduktionen, kan skillnadsbeloppet aldrig bliva synnerligen stort och kommer det dessutom, om såsom av kommittén föreslagits, reproduktionsskyldigheten ålägges markägaren, denne själv till godo. Visserligen innebär detta en tvångsplacering av beloppet i fråga, men härför utan skulle, då ett efter det avverkades värde fastställt kostnadsbelopp väl icke finge användas för åstadkommandet av otillräckliga återväxtåtgärder å hela det avverkade området, utan måste nedläggas på erhållandet av en god återväxt å så stor del av området, som det räckte till för, följden bliva, att återstoden av detta bleve liggande kal. Men en sådan ökning av kalmarksarealen i landet, låt vara att den ej bleve så betydlig, kan icke i en skogsvårdslag tillåtas. Med hänsyn härtill och till de praktiska svårigheter och möjligheten för en om skogsvården icke nitälskande avverkare att föranleda sådana, som den ifrågasatta begränsningen skulle medföra, torde den angivna strängheten vara en nödvändighet, och så mycket mindre har kommittén hyst någon tvekan härvidlag som densamma icke är någon nyhet, utan redan förefinnes enligt 1903 års lag. Då det från vissa håll uttalats farhågor för att utan en begränsning av reproduktionsskyldigheten till värdet av det avverkade många gamla glesa eller oväxtliga bestånd skulle komma att få stå kvar, ity att man ej skulle våga hugga någon mindervärdig skog av fruktan för att därigenom ikläda sig större kostnader än valutan av det avverkade, så hava dessa farhågor hittills icke vunnit sådan bekräftelse av erfarenheten, att därav skulle motiveras ett medgivande av nämnda begränsning. Det vill för övrigt synas kommittén som om den antydda faran icke skulle vara avhjälpd med en inskränkingsbestämmelse av nämnda innebörd; för en skogsägare av dylikt sinnelag torde det nämligen vara föga skillnad, om han efter en avverkning nödgades för reproduktion utgiva hela den därigenom erhållna valutan eller därtill ännu något mera. Ett fullt tillmötesgående av sådana skogsägares beräkningssätt skulle måhända först vinnas

med ett avklippande av reproduktionsskyldigheten vid exempelvis halva värdesumman av det avverkade. Förslag i sådan riktning hava heller icke saknats, men kunna givetvis med hänsyn till det anförda ännu mindre än de ovan angivna vinna något beaktande.»

Departement-
mentschefen.

Vad först angår frågan om föryngringsättet har jag vid övervägande av de skäl, som anförts för olika ståndpunkter, kommit till den uppfattningen, att lagen icke bör giva obetingat företräde åt den ena framför den andra. Ofta nog äro förhållandena sådana, att en naturlig föryngring är att föredraga — den medför inga direkta utgifter för skogsägaren och den naturliga sådden sker från fröträd, som äro acklimatiserade på trakten, — men stundom äro nog kulturåtgärder rent av nödvändiga, såsom vid avverkning av skräpskog eller vid införandet av ett lämpligare trädslag än det avverkade.

Det har därför synt mig riktigast att hålla möjlighet öppen för tillämpning av den föryngringsmetod, som i varje fall är lämpligast; jag vill härvid erinra, att förhållandena i hög grad växla i de olika landsdelarna.

Beträffande åter spörsmålet, huruvida markägaren bör ställas under kontroll jämväl med avseende å de trädslag, som skola införas å avverkat område, så bör markägaren givetvis i detta hänseende lämnas viss frihet. Därav följer dock ingalunda, att varje återplantering skall godkännas utan hänsyn till huru olämpligt det planterade trädslaget än är. Frågan torde emellertid i praktiken ordna sig utan alltför stora svårigheter, om den allmänna fordran uppställes, att återväxten skall vara nöjaktig.

Att begränsa återplanteringsskyldigheten till visst belopp i förhållande till det avverkade virkets värde har ej synt mig lämpligt.

8 §.

Komm. 3 §; reserv. 27 § 2 mom., 30 § 2 mom.; deleg. 15 § 2 mom.; domänst. 4 § 2 mom.

Reproduk-
tionsskyldig-
het i andra
fall än efter
avverkning.

En av de viktigare punkter, vari kommittén velat fullständiga 1903 års lag, gäller skyldigheten att vidtaga återväxtåtgärder även i andra fall än efter avverkning. Sådan skyldighet saknas för närvarande fullständigt, men att den bör införas, därom råder ingen oenighet. I vissa delar av vad som därvid kan komma ifråga föreligga däremot olika meningar.

De faktorer, förutom avverkning, genom vilka ett sådant ingrepp kan ske i ett skogsbestånd, att reproduktionsskyldighet för ägaren bör

inträda, sammanfattas av kommittén uti naturhändelser, betning av hemdjur och åverkan.

Såsom naturhändelser har kommittén uppräknat inträffande av brand, storm, snö, is, hagel, frost, vattenflöden samt förekomst av svampar, insekter och vilda djur, och närmare redogörelse lämnas för arten och omfattningen av de olika därav orsakade skadorna å skogen.¹ I kommitténs lagtext angives såsom konstituerande reproduktionsskyldighet »skada genom brand, storm, snöbrott, insektshärjning eller annat dylikt».

Naturhändelser.

Reservanten har i sitt förslag medtagit de uttryckligen nämnda fyra fallen: brand, storm, snöbrott eller insektshärjning men uteslutit »eller annat dylikt». Han har nämligen ansett reproduktionsskyldigheten efter kalamitetsfall böra begränsas till sådana, som till sin verkan å skogen vore någorlunda jämförliga med avverkning, vilket kunde sägas om de fyra särskilt angivna fallen. Dessutom har reservanten funnit kommitténs förslag lida av en viss osäkerhet i begränsningen, ity att han förmenat det ej hava varit kommitténs mening, att ansvarigheten skulle inträda vid *varje* fall, då träd blivit skadade genom naturhändelse, men att om någon inskränkning vore åsyftad, den föga klarlades genom begagnande av ett så svävande uttryck som »annat dylikt».

Skogsvårdsstyrelsernas delegerade och domänstyrelsen hava anslutit sig till reservationen i denna punkt.

Mig synes icke tillräcklig anledning föreligga att göra en sådan inskränkning i stadgandet, som i de tre sistberörda förslagen skett. Om den till grund för stadgandet liggande principen är riktig, torde den böra gälla lika väl för sådana arter av fall, som inträffa mera sällan, som för oftare förekommande sådana.

Departementschefen.

I detta sammanhang torde jag ock få yttra några ord om det förslag, som kommittén framlagt till särskild lag angående åtgärder till förekommande och hämmande av insektshärjningar å skogar.

Särskilt förslag till lag mot insektshärjningar.

Med framhållande av att skogsvårdsbestämmelser med hänsyn till förut berörda skadegörelser kunna dels avse förekommandet eller hämmandet av själva skadegörelserna och dels gå ut på avhjälpandet av de uppkomna skadorna, anför kommittén, hurusom det egentligen endast är brand- och insektshärjningar, varemot några direkta lagbestämmelser äro möjliga. Kommittén erinrar härefter om lagen om förekommande och släckning av skogseld, vilken lag gäller för alla skogar i landet,

¹ Komm. bet. I sid. 187—203.

men att några bestämmelser till bekämpande av insektshärjningar ej för närvarande finnas, samt anför vidare, att vad som i sistberörda hänseende kunde erfordras vore i likhet med skogseldsstadgandena av beskaffenhet att böra gälla icke blott för de skogar, som avsetts skola ingå under kommitténs förslag angående enskilda skogar, utan även för andra enskilda skogar, och att på grund härav de bestämmelser i ämnet, som av kommittén ansetts nödiga och lämpliga, innefattats i ett särskilt förslag. Huvudgrunderna i detta äro, att om förödelse genom insekter eller fara därför varsnades i en skog, ägaren skulle utan dröjsmål underätta skogsvårdsstyrelsen, som hade att föranstalta om undersökning å stället, att om därvid förödelser eller faran funnes kräva åtgärder till större omfattning och kostnader än vederbörande skogsägare skäligen borde vidkännas, styrelsen själv eller av Kungl. Maj:t förordnad person skulle leda arbetena därmed, men om de erforderliga åtgärderna vore mindre, styrelsen hade att föreskriva sådana till utförande av skogsägarna, samt att dessa i vartdera fallet vore pliktiga utgöra vissa arbeten eller prestationer, däri ingående viss gottgörelse för de av det allmänna vidtagna åtgärderna.

Kommittéreservanten har i stället för denna särskilda lag i sitt förslag till skogsvårdslag intagit en paragraf (104 §) av innehåll, att om i skog yppade sig skada genom insekter eller fara för sådan, skogsvårdsstyrelsen skulle vara berättigad att vidtaga de för skadans eller farans bekämpande erforderliga åtgärder, som kunde anses påkallade av god hushållning med skogen, samt vidare att skogens ägare skulle vara pliktig härför utgiva viss ersättning. Reservationen innefattar alltså i jämförelse med kommittéförslaget den lindringen för skogsägaren, att han blott skulle hava att iakttaga en neutral eller passiv hållning gentemot skogsvårdsstyrelsens arbete med skyddandet av hans skog mot insektsförödelsen.

Varken av *skogsvårdsstyrelsernas delegerade* eller av *domänstyrelsen* hava upptagits några bestämmelser i det ifrågavarande hänseendet. Domänstyrelsen har dels framhållit, hurusom så gott som alla de myndigheter och framför allt kommunalstämmor och dylika representanter för den lokala uppfattningen i orterna, vilka i sina över betänkandet avgivna yttranden berört ifrågavarande lagförslag, samstämmigt uttalat, att detsamma icke kunde anses vara av behovet påkallat ävensom att det ålade skogsägaren en anmälningsplikt, som för honom i de allra flesta fall icke vore möjlig att fullgöra, dels ock för egen del förklarar sig icke vara övertygad om att för närvarande ett verkligt behov före-

läge av lagstiftning på ifrågavarande område samt förty icke kunna biträda förslaget.

Även jag har den uppfattningen, att några lagstadganden i detta ämne icke torde vara erforderliga. Efter den följd av år, varunder skogsvårdsstyrelserna varit verksamma, och med det ökade intresse för en rätt skogsvård, som därunder uppkommit, läser man kunna räkna med att sådana utslag av motsträvighet och direkta svårigheter från skogsägarnas sida, som omförmäls hava förekommit vid myndigheternas bekämpande av nunnehärjningarna i Södermanland och Östergötland 1898—1902,¹ icke vidare skola förekomma, utan att tvärtom skogsägarna med all förståelse för sitt eget bästa skola bistå skogsvårdsstyrelserna i dylika fall utan några lagstadganden därom.

Departement-
schefen.

Såsom ett andra huvudfall, där reproduktionsförpliktelse kan och bör uppkomma även utan föregången avverkning, har kommittén upptagit skada genom betning av hemdjur. *Kommitténs* ståndpunkt i denna gamla och omdebatterade fråga är alltså, att hembetning väl må ske på skogsmark men med den ansvarsrisk för ägaren, att om därigenom skada sker å skogen, så att den ej är av i lagen stadgad nöjaktighet, han har samma reproduktionsskyldighet som efter avverkning. Härom yttrar kommittén:

Betning av
hemdjur.

»Vad betning av skogsägarens hemdjur beträffar, har under 1 § här ovan framhållits, hurusom utövningen av bete på skogsmark sedan gammalt ägt rum i vårt land, men att på sista tiden den uppfattningen alltmera gjort sig gällande, att såväl betningen som skogsskötseln skulle vinna på en skilsmässa och varderas förläggande till sin särskilda mark. Brytningen mellan denna äldre och nyare åskådning har kommit till ett tydligt uttryck vid kommitténs diskussionsmöten i orterna, där såväl uttalanden för det oinskränkta skogsbetets bibehållande som yrkande om förbud mot allt sådant bete förekommit. Det stora flertalet har dock intagit en mellanställning och ansett skogsbete böra få utövas, men med mer eller mindre långt gående inskränkningar av den nuvarande friheten, varjämte olika förslag i sistnämnda avseende framlagts. Dessa likasom andra i ämnet framkomna förslag hava huvudsakligen gått ut på att, med eller utan kombinationer däremellan, förbjuda dels betning av vissa slags kreatur å skogen och dels skogsbetning under viss årstid.

Härutinnan gäller för närvarande kungl. kungörelsen den 28 januari 1876. Genom denna förordnades, att å ohägnad mark, som skulle anses vara till gemensamt mulbete upplåten, skulle, därest samtliga delägare ej annorlunda överenskomme, betande av får och getter vara förbjudet inom vissa län å tider och i omfattning, som närmare för varje län angavs, dock att det ej vore delägare i betesmarken för-

¹ Komm. bet. I sid. 528.

menat att å sitt eget område beta getter och får, såvida han om dem hölle sådan vård, att de icke inkomme på annans område, varförutom, därest i något av de nämnda länen jämkning i den sålunda stadgade fridlysningstiden funnes påkallad, Konungens befallningshavande ägde att därom hos Kungl. Maj:t göra hemställan. Med tillämpning av sistnämnda stadgande har utsträckning av det ursprungliga förbudet meddelats i flera av de angivna länen. varjämte vissa delar av ytterligare ett län (Kopparbergs) lagts under enahanda förbud.

Av betydligt vidare omfattning, såväl med hänsyn till den mark, som därmed avses, som i övrigt, är den bestämmelse, vilken utgör andra stycket av 12 § i 1903 års lag och som överlämnar åt Konungen att, om det för skogsåterväxtens skyddande inom visst län prövas erforderligt, att rätt till bete å skogsmark varder för viss tid av året inskränkt, därom meddela särskilda föreskrifter. Denna möjlighet att inskränka skogsbetet — vilken föreslogs av ett par motionärer vid 1903 års riksdag, på det att rätten till bete måtte bliva på ett mera lämpligt sätt reglerad och tillika kunna mera avpassas efter förhållandena inom olika delar av landet, samt av riksdagen antogs med hänsyn därtill, att faran för skogsåterväxten genom betning kunde i högst betydlig grad förminskas, om betesrätten inskränktes till den den tid av året, då kreaturen hade verkligt gräsbete — gäller sålunda vilken skogsmark och vilka betesdjur som helst. Någon tillämpning därav har emellertid icke förekommit.

Ett bibehållande eller vidare fortgående på denna väg att ernå det skyddande av skogsåterväxten emot betning, vilket kan anses erforderligt, genom lokala eller eljest speciella föreskrifter, skulle icke vara förenligt med kommitténs förslag i övrigt. Nämnda tillvägagångssätt har nämligen till förutsättning en betesrättens principiella prevalens framför skogsåterväxten, däruti mer eller mindre tillfälliga undantag må göras genom de speciella föreskrifterna. men denna betets hittillsvarande prevalens har kommittén frångått i sitt förslag, där i stället å skogsmark bevarandet av skogen hävdats framför betesnyttningen. Kommittén har dock icke ansett ett direkt förbud mot all skogsbetning erforderligt eller lämpligt, då i många fall sådan betning kan äga rum utan någon egentlig skada på återväxten, utan trots den därutinnan nödvändiga återhållsamheten kunna ernås genom skogsägarens eget beprövande, därest ett så långt gående av betningen, att skogen därigenom varder sämre än i 2 § angivits, för honom medför skyldighet att sörja för ny återväxt, som är tillfredsställande. Uti den härom i förevarande paragraf intagna bestämmelsen ligger sålunda förslaget grundregel beträffande betning av skogsägarens hemdjur å hans skog.»

Kommittén hänvisar dessutom rörande särskilda bestämmelser för regelns iakttagande å sådan mark, som skall anses vara till gemensamt mulbete upplåten, till sitt förslag till ändring av 5 § i 1857 års stängselsförordning, varjämte kommittén påpekar, att fredandet av en skogsmark mot betning kan vara att räkna som en skogsvårdsåtgärd och såsom sådan komma i tillämpning i det särskilda fallet genom föreskrift av vederbörande myndighet eller överenskommelse mellan skogsvårdsstyrelsen och skogsmarksägaren.

Från kommitténs ståndpunkt har *reservanten* tagit avsteg. Han yttrar gent emot kommittén följande:

»Det område, där skadan skett, *kan* naturligtvis vara ganska skarpt begränsat. Skadan kan ju hava bestått i att kreaturen nedtrampat eller avbetat en späd skogsväxtlighet å något visst till sitt omfång noga avgränsat fält. Detta är emellertid långt ifrån det allmänna fallet. Det regelmässiga är nog, att kreaturen, strövande omkring på skogsområdet, där göra skada litet varstans, än genom att nedtrampa eller avbeta späda plantor, än genom att avbita nya skott på ungskog, än genom att avbryta grenar eller spädare stammar. Vad blir nu följden enligt kommittéförslaget vid sådan vanlig form av skadegörelse?

Förpliktelsen skulle, om man strängt håller sig till ordalagen i kommitténs ifrågavarande båda paragrafer, ha en ytterst omfattande innebörd. Hela det område, som kunde sägas behöva blivit skadat, skulle försättas i nöjaktigt skogbärande skick genom därför behövliga åtgärder utan hänsyn till om den konstaterade skadan står i något rimligt förhållande till de erforderliga åtgärdernas omfång eller kostnad. Detta kan väl icke rimligtvis hava varit kommitténs mening. Skola då åtgärderna vidtagas på sådant sätt, att blott de sporadiska fläckar, där skadan ägt rum, skola upphjälpas? Skall härvid iakttagas en så långt i detalj gående specifikation, att om t. ex. än här än där en skada ägt rum, sträckande sig måhända å ena platsen till förtrampning av några plantor, å en annan till avbitning av några färska grenskott, å en tredje till några gren- eller stambrott, varje sådan separat skada skall genom sin särskilda reglering botas och just på *dess* plats en reproduktion och nyskapning åga rum? Ej heller detta synes mig möjligt.

Väl må man erkänna önskvärdheten därav, att skogsbetningen varder inskränkt. Jag tror dock icke det vara billigt att tillägga skogsintresset en så ovillkorlig och allmännelig prevalens, som den anförda grundsatsen synes mig innebära. Å många orter är nog rätten till skogsbyte alljämnt för jordägaren verkliga behövlig. Att erkänna tillvaron av en på verkligt behov grundad betesrätt men på samma gång därmed förbinda skyldighet att bota och avhjälpa sådan skada, som, om rättigheten överhuvud skall utövas, rimligtvis icke *kan* undvikas, förefaller mig icke rättmätigt. Om de ytterst stora svårigheterna att i verkligheten hålla grundsatsens tillämpning vid makt, torde det tidigare anförda nog i sin mån lämna vittnesbörd. Till vad där sagts kan läggas ett påpekande av den ytterst tunga och odiösa uppgift, som skulle åläggas skogsvårdsstyrelsen genom skyldigheten att fiskaliserande följa alla dessa betesskador, som ske i våra skogar och att reagera mot dem med yrkanden om skogsbotning. Vilken hart när oöverkomlig uppgift, försvårad än mera genom den nästan outtömliga rikedom av invändningar, vilken här kan motses, såväl i fråga om skadans omfång som — icke minst — i fråga om beskaffenheten och vidden av de botningsåtgärder, som i de särskilda fallen skulle verkställas.

Skall önskvärd inskränkning ske i skogsbetningen, synes den mig böra vinnas, icke genom konstruerande av en botningsskyldighet vid skedd betesskada — en skyldighet, som jag befarar måste komma att stanna så gott som enbart på papperet —, utan genom bestämmelser av det preventiva skyddssyfte, som utfärdade betesförbud av större eller mindre omfattning innebära. Genom dem vinnes möjligt.

het att lämpa sig efter de skiljaktigheter, som olika trakter i förevarande avseende erbjuda. Kommittén har, med sin betesbotning i handom, strukit ett streck över de ansatser till förbudsreglering, som vår nuvarande lagstiftning innehåller. Jag tror dock, att man bör bygga på och utveckla den ståndpunkt härutinnan, som vår lagstiftning hittills principiellt intagit.»

Även *skogsvårdsstyrelsernas delegerade och domänsstyrelsen* hava i likhet med reservanten icke medtagit hemdjurs betning bland de faktorer, som kunna föranleda reproduktionsskyldighet.

Departementsschefer.

Vid bedömandet av denna fråga torde först förhållandet mellan denna och nästföregående paragraf böra klargöras. Såsom kommittén erinrat, kan bland reproduktionsåtgärderna efter en avverkning ingå områdets fredning mot betesdjur, vilket med andra ord vill säga, att om skada ändock sker genom sådana djur, den måste repareras. Reproduktionsskyldighet efter en företagen avverkning inbegriper alltså i sig även skyldighet att reparera återväxten under plantstadiet åkommen betesskada.

De fall av betesskada med ty åtföljande reproduktionsskyldighet, som komma under förevarande paragraf, äro alltså dels sådana, som skett å återväxt efter avverkning, sedan densamma nått över plantstadiet, och dels sådana, som inträffat där ingen reproduktionsplikt på grund av avverkning förelegat. De förra fallen torde väl icke bliva så omfattande, när den skada, som betesdjur förorsaka den växande skogen, förnämligast tillskyndas denna under dess plantstadium; dock lär det ingalunda vara uteslutet att särskilt getter kunna åstadkomma ej oväsentlig skadegörelse även å skog, som nått över nämnda stadium. Av större betydelse äro däremot säkerligen de senare fallen. Hit komma såväl kulturer, vilka verkställts utan att någon lagstadgad förpliktelse därtill förelegat, som ock genom självsådd från angränsande bestånd på gamla kalmarker uppkommen återväxt; att dessa skulle få prisgivas åt betesdjur synes ej riktigt. Väl kan det sägas, att där en skogsmarksägare visat sådant intresse för skogsvården, att han frivilligt företagit skogskulturer, han också kan presumeras taga fortsatt vård om dessa, och att sålunda några stadganden i syfte av skydd mot betning icke för sådana fall torde behövas; men det kan ju inträffa, att efter utförandet av dylik kultur fastigheten övergår till en ny ägare, vilken lämnad åt eget val skulle låta den verkställda kulturen förfaras. Särskilt otillfredsställande är sådant för den händelse kulturarbetet blivit utfört med understöd från skogsvårdskassan. Reservanten har också funnit nödigt att för

sådant fall stadga särskild förpliktelse för skogsmarksägaren att vidmakthålla kulturen (103 §).

Vad angår skogsmark, som besätts från angränsande bestånd, synes det icke vara annat än naturligt, att markägaren åläggas taga vara på en sådan honom tillfallen gratiskultur.

Jag finner således övervägande skäl tala för att, i likhet med kommittén, upptaga betning av hemdjur bland de faktorer, som enligt förevarande paragraf kunna föranleda reproduktionsskyldighet. Därmed är emellertid den frågan fortfarande öppen, huruvida det bör stå skogsmarksägaren fritt att, vid den risk ifrågavarande paragraf stadgar, släppa sina djur å skogsmarken eller om sådan betning bör bli föremål för förbud, vare sig genom direkt stadgande i lagen eller i sådan ordning, som angives i 1876 års kungörelse angående betning av får och getter eller i 12 § andra stycket av 1903 års lag om rätt för Konungen att för visst län föreskriva inskränkning av rätten till bete å skogsmark för viss tid av året. Kommittén har förmenat, att dylika inskränkningar i en annars medgiven betesrätt icke skulle vara förenliga med principen om skogsvårdskravets företräde framför skogsbetningen. Om emellertid nämnda princip hävdas på det av kommittén valda sättet, att om betningen förorsakar skada å skogen, denna skall botas, så lär den väl icke bli rubbad, i fall man därjämte meddelar betesförbud.

Övergår man alltså till spørsmålet, huruvida det bör vara tillräckligt med att såsom kommittén stadga botningsskyldighet efter timad betesskada eller om det för skogens effektiva skyddande mot betning kan behövas även direkta förbud däremot, så torde skillnad böra göras mellan samfälld betesmark och annan mark. Beträffande den senare har jag ansett särskilda bestämmelser icke erforderliga. Däremot lära sådana böra meddelas ifråga om samfälld betesmark; men dessa bestämmelser torde lämpligen böra inflyta i 1857 års stängselförordning.

Rörande den av kommittén angivna tredje gruppen av skadeverkande faktorer yttrar kommittén:

»Sådan betning, som vore olovlig, inginge under begreppet åverkan, tillika med vad i övrigt enligt 24 kap. strafflagen vore att dit hänföra eller på grund av särskilda författningar skulle i enlighet därmed anses. De skadegörelser, som skedde genom åverkan, vore helt naturligt av jämförelsevis liten betydelse. Ett och annat fall funnes omförmålt i olika redogörelser, såsom t. ex. i skogsvårdsstyrelsens i Halland berättelse för 1916, där det meddelades, att en av styrelsens kulturer blivit delvis förstörd genom olovligt färbete.»

Medan kommittén sålunda stadgar skyldighet att besörja nöjaktig återväxt vid alla fall av vad som enligt lagen är att hänföra under

•
Åverkan.

åverkan, vare sig alltså denna bestått i olovlig avverkning eller ägt rum på annat sätt, låter reservationsförslaget skyldigheten gälla allenast vid sådan åverkan, som sker genom avverkning. Skogsvårdsstyrelsernas delegerade och domänstyrelsen medtaga icke alls åverkan såsom grund för någon reproduktionsförpliktelse.

Departementschefen.

Om en skogsägare, som fått sin skog förstörd exempelvis genom antändning från ett lokomotiv, skall vara förpliktad ombesörja ny skogsbörd, bör detsamma gälla den skogsägare, vilken fått sin skog spolierad genom olovlig avverkning av en granne. Konsekvensen synes mig fordra, att om reproduktionsskyldighet föreskrives vid det ena fallet av skada å skogen, den även stadgas för det andra.

Reproduktionspliktens begränsning.

Vad angår frågan om omfattningen av den reproduktionsförpliktelse, som enligt det föregående bör förefinnas uti ifrågavarande fall' eller närmare uttryckt frågan, huruvida sagda förpliktelse bör vara lika oinskränkt som vid reproduktion efter företagen avverkning eller om någon mildring däri bör medgivas, anföres i kommitténs motiver härom:

»Om skyldigheten att ombesörja återväxtåtgärder efter avverkning i första hand baserar sig därpå, att den, som tager en skörd av skogsmarken, också bör sörja för en liknande möjlighet för en senare markägare, ehuruval detta i sig inkluderar ett förbud mot vanhävdande av skogsmarken, så kan det väl sägas, att skyldigheten att vidtaga reproduktionsåtgärder efter en av naturhändelse eller dylikt förorsakad skadegörelse närmast är ett, ehuru i annan form uttryckt, förbud mot vanhävd, men även denna skyldighet faller tillbaka på principen om en skogsskördtagares plikt att sörja för en ny skörd. I flertalet fall bliver det nämligen även efter en inträffad skadegörelse värde kvar i den läderade skogen, som måste bortrörjas för beredandet av ny, tillfredsställande skogsbörd. Skillnaden mellan de båda fallen blir, att det vid sådan avverkning, som avses i 2 §, är fråga om ett efter skogsägarens eget skön, på tid och i omfattning, som av honom själv bestämts, för ekonomiskt ändamål skeende uttagande av skogen, men här om ett uttagande därav, som påtvingas ägaren i skogsvårdande syfte. Ur dessa förhållanden har huvudregeln för den skyldighet att ombesörja reproduktionsåtgärder efter skadegörelse, som kommittén föreslagit, syntts kommittén böra härledas: att den avkastning, som är möjligt att få ut, där här avsedd skadegörelse inträffat, skall användas för beredandet av återväxt, så långt detta erfordras, men att å andra sidan ej heller mera än avkastningen behöver nedläggas på åtgärder därför. Till den avkastning, som sålunda kan komma i fråga, är att räkna dels det kvarvarande av den läderade skogen och dels ersättning för skadan, som kan erhållas av någon försäkringsinrättning eller skadeståndspliktig. Vare sig markägaren gör sig det läderade beståndet till godo genom dess användande för egen räkning eller genom försäljning, kan det icke anses ligga något obilligt däri, att han nödgas omflytta det till följd av den timade händelsen lösgjorda skogskapitalet, helt eller till en del, i ett nyväxande sådant, då ju dels tillgodogörandet av det skadade icke hän-

fört sig till något ägarens eget direkta ekonomiska syfte därmed och dels det är i hans eget intresse att det äger rum, innan såväl det läderade som marken alltför mycket förfäres eller försämras. Skulle det i något fall, även med den gjorda begränsningen av reproduktionsskyldigheten, bliva allt för betungande för en markägare att fullgöra de erforderliga återväxtåtgärderna, lär det få antagas, att vederbörande skogsvårdsstyrelsens understöd är att påräkna.

Vad angår utrönandet och fastsläendet av ett läderat bestånds kvarvarande värde, där enighet om detta icke kan mellan skogsvårdsstyrelsen och markägaren ernås, hava några bestämmelser därom i lagen icke ansetts behöfliga. Där för avröjandet av en med skadegörelse övergången mark ingripande sker från skogsvårdsstyrelsens sida, lär styrelsen icke underlåta att jämväl föranstalta om en uppskatning av det läderade beståndet, och även annars torde det icke vara föräntat med några svårigheter att få en tillförlitlig värdering därav i sådana fall, där en inträffad skada är av beskaffenhet att bliva mera allmänt vederlig, såsom vid brand, mera omfattande snöbrott eller insektshärjning. Om återigen i andra fall en skogsägare själmant, utan att meddela sig med skogsvårdsstyrelsen, företager en avverkning och sedan beträffande reproduktionsåtgärderna vill göra gällande sådan begränsning av kostnaderna därför, som i 3 § angives, lär han äga bevisskyldighet rörande det sålunda påstådda mindre värdet hos det avverkade och alltså i händelse han brister härutinnan få full reproduktionsskyldighet enligt 2 §.

Det torde vidare vara naturligt, att ersättning för den lidna förlusten, som markägaren erhåller, skall i ovan angivna omfattning användas till botande av skadan. Vid skadeståndsregleringar i anledning av de icke sällsynta skogseldar, som förorsakas av järnvägsdrift, upptagas i regel särskilt kostnader för reproduktionen. Med nuvarande brist på bestämmelser i ämnet kan det inträffa och har ofta inträffat, att skogsmarksägaren icke vidtager någon som helst av de för trygghandlet av återväxt erforderliga åtgärderna, utan helt enkelt stoppar det därför avsedda beloppet i fickan. Detta är uppenbarligen icke tillfredsställande, varken ur skogsvårdssynpunkt eller för rättsmedvetandet. Med hänsyn till skogsmarksägarens reproduktionsskyldighet lär det icke kunna deduceras fram någon skillnad mellan det fall, att han avverkar och säljer sin skog, och det, att skogen brinner upp eller eljest tillintetgöres och han får full ersättning därför.

Ett förhållande, som ej sällan torde kunna förekomma vid skada, som förorsakas genom vatten, men näppeligen är tänkbart vid andra skadegörelser, är emellertid, att skadan föranledes av något i laglig väg tillkommet företag, såsom uppdämning i sammanhang med anläggning av vattenverk eller flottning. I dylika fall bör givetvis för skadan utgående ersättning icke användas på att söka åstadkomma återväxt, då detta skulle vara tämligen bortkastat. Något direkt stadgande härom i lagen har dock ansetts obehöfligt. Där vattenskadan bliver permanent, kan det ju sägas, att en sådan förändring i de rådande naturförhållandena inträtt, som eo ipso medför nedsättning eller upphävande av reproduktionsförpliktelsen — på grund av dennas i 2 § fastslagna beroende av nämnda förhållanden —, men även där exempelvis en årligen vid flottningssäsongen återkommande översvämning av skogsstränder äger rum torde det ligga i sakens natur, att några kostnader icke nedläggas på resultatlösa reproduktionsåtgärder. I allmänhet lär ock detta förhållande återspegla sig vid beräkandet av den för dylika skador utgående ersätt-

ningen, ity att denna allenast avser direkt eller indirekt uppkommen förlust, men icke beräknas omfatta utgifter för åstadkommandet av återväxt.

Såsom lagtextens ordalag 'den ersättning, markägaren i anledning av skadan *uppburit eller kunnat uppbära*' avse att angiva, uppstår och utmätas ägarens på skadestånd fotade reproduktionsskyldighet endast med det belopp, han verkligen utbekommit eller med iakttagande av skyldig omsorg kunnat utbekomma. Han kan således icke förpliktas att vidtaga några åtgärder för återväxten förskottsvis eller till större del av ett honom behörigen tillerkänt skadestånd än den skadeståndsskyldige förmått erlägga, men å andra sidan kan han icke genom att skänka efter eller icke bry sig om att taga ut det skadestånd, han kunde få, göra sig fri från den mot nämnda belopp svarande reproduktionsskyldigheten. Huru vid tvistigheter i hithörande fall bevisskyldigheten bör förläggas, är att avgöra efter vanliga processrättsliga regler.

Om de anförda begränsningarna och jämkningarna i reproduktionsskyldigheten äro att återföra till den omständigheten, att berörda skyldighet uppkommit utan något skogsmarksägarens otillättna åtgörande eller förvällande, så följer härav, att där ett kausalsammanhang mellan en markägarens skuld och skadan förefinnes, begränsningarna och jämkningarna böra försvinna. Kommittén har ock i sista stycket av förevarande paragraf intagit ett stadgande härom. Det naturliga i att markägaren i dylika fall åläggas en reproduktionsskyldighet utan nyssberörda inskränkningar torde framgå, om man jämför förhållandet med det, att skadegörelsen förorsakas av en annan än markägaren. Den skadefällande är då förpliktad att till fullo ersätta skadan och markägaren att för den erhållna ersättningen bota densamma, och någon anledning, varför det allmänna intresse, som i nämnda fall kräver skadans fulla botande, skulle nöja sig med en reproduktionsskyldighet av mindre omfattning i fråga om en av markägaren själv framkallad skadegörelse, lär icke kunna förbringas. Markägaren bliver att betrakta såsom sin egen skadeståndsgivare; en inskränkning i reproduktionsskyldigheten skulle med andra ord innebära en nedsättning i ersättningskyldigheten, vartill som sagt fog ej lär förefinnas.

Av de sätt, varpå en skogsmarksägare kan förorsaka skada å skogen och härigenom bliva fullt ansvarsskyldig för vidtagandet av reproduktionsåtgärder, torde främst vara att märka betning av hemdjur, vilken kommittén, såsom ovan sagts, icke ansett sig kunna eller böra helt förbjuda. Men även med hänsyn till sådana skadefaktorer, som sammanförts under beteckningen naturhändelser, kan en skogsägare göra sig skyldig till åtgörande eller underlåtenhet, som medför fullständig reproduktionsskyldighet. Särskilt är detta fallet beträffande brand och insektshärjningar, därigenom att skogsägaren ådrager sig ansvar enligt 19 kap. i allmänna strafflagen eller gör sig skyldig till förseelse mot skogseldslagen eller, om den föreslagna lagen om åtgärder mot insektshärjningar varder antagen, emot denna. Ett dylikt förfarande har emellertid icke gjorts till nödvändig förutsättning för inträdandet av ägarens fulla reproduktionsskyldighet, utan denna konstitueras i förslaget även genom ett uppsåtligt förorsakande av skadegörelsen, som icke är en direkt lagstridighet. Ett uppsåtligt åsättande av eld å egen skog, där denna är så belägen, att vån ej är, att elden därifrån kan spridas till människors boningar eller vistelserum eller viss annan egendom (kyrkor, konungens slott, fäste m. m.), är exempelvis icke i lag belagt med straff, såframt det icke sker i uppsåt att bedraga för-

säkringsgivare eller i annan sådan sviklig avsikt, men även för det visserligen praktiskt föga tänkbara fallet, att en skog ägde ett dylikt ur eldspridningssynpunkt ofarligt läge (t. ex. å ett skår långt ute i havsbandet), och ägaren därå uppsåtligen satte eld, bör full reproduktionsplikt åligga honom. En samma påföljd medförande vattenskada kan vållas av markägaren genom uraktlåtenhet att fullgöra honom åliggande skyldighet att rensa bäckar eller andra vattendrag, att hindra utsläppandet av sågkvarnsavfall i vattnet, att hålla dammläcka öppen o. s. v. Jämväl ett vållande av stormskada är tänkbart; om en skogsägare vid erhållandet av tillstånd till avverkning å mark i ett för vindar exponerat läge fått sig förelagt att därvid kvarlämna en del av beståndet såsom stormkappa, men uraktlåter detta, och sedan en storm nedbryter skog, till vars skydd stormkappan varit behövlig, torde skogsägaren få anses som vållande till skadan i här ifrågavarande mening. Beträffande övriga skadefaktorer torde däremot möjligheten av ett skogsägarens vållande ligga mera fjärran.»

Dessa synpunkter hava ock omfattats uti de övriga förslagen, dock med den olikheten, att inträdandet av ovillkorlig full reproduktions-skyldighet av skogsvårdsstyrelsernas delegerade och domänstyrelsen icke stadgats för något fall samt av kommittéreservanten endast ifråga om brandskada, för vilket fall han upptagit kommitténs generellare bestämmelser om markägarens uppsåt eller vållande.

Domänstyrelsen har dessutom i sitt förslag intagit en klausul om att där fullgörandet av den stadgade reproduktionsskyldigheten skulle för visst fall bliva synnerligen betungande, skogsvårdsstyrelsen skulle på ansökan få medgiva skälig begränsning därav. I vissa fall skulle nämligen, yttrar domänstyrelsen, denna skyldighet kunna bliva alltför betungande. Därest ett skogsområde till mindre del utgjordes av gammal sparad och värdefull skog, hemmanets kanske enda tillgång på sådan, och hela detta område bleve härjat av skogseld samt marken därvid så hårt skadades, att för dess återförsättande uti skogbärande skick erfordrades särskilt dyrbara kulturåtgärder, såsom planteriug i fyllda gropar, till vilka fylljorden måste hämtas på långt avstånd, syntes det, även om markägaren från det avbrända området genom försäljning av den därifrån avverkade skogen eller eljest skulle erhålla tillräckligt belopp för att bekosta dessa dyrbara kulturer, ganska hårt om han skulle tvingas omedelbart till skogen återbörda de värden, vilka utan hans åtgörande från skogen lösgjorts och vilka värden förut för honom representerat en förhållandevis avsevärd och lätt åtkomlig kapitaltillgång.

Sveriges Skogsägareförbund har beträffande förevarande spörsmål anført.

Förbundet kunde ej ansluta sig till förslagens stadganden om den omfattning, i vilken markägaren skulle vara skyldig att själv bekosta skogsodlingsåtgärderna. Det vore enligt förbundets förmenande ingalunda lämpligt att kombinera skogs-

odlingsåtgärdernas omfattning med värdet av den på grund av olyckshändelsen avverkade skogen. Det funnes intet reelt samband mellan dessa båda omständigheter, eller någon anledning, varför en skogsodling å ett brandfält skulle avbrytas och återstoden av brännan förbliva kol, så snart kulturkostnaden uppnått den brandskadade skogens värde. Denna princip ledde till att, om plantbestånd eller ungsogor överginges av skadegörelser, inga återväxtåtgärder alls bleve vidtagna. Men det torde vara ett lika stort allmänt intresse, att skogskultur skedde i dylika fall som om en äldre eller medelålders skog, där avverkningen gäve värden, överginges av skadegörelse. Förbundet kunde av denna orsak ej biträda förslaget att sammankoppla reproduktionsåtgärdernas omfattning med den skadade skogens värde.

Å andra sidan torde man emellertid icke kunna fordra, att markägaren ensam skulle vidkännas kostnaden för full skogsodling å de skadade markerna. Detta skulle ofta för honom bliva ytterst betungande. Han hade först gjort en kanske avsevärd förlust genom själva skadan å skogen: skulle han så därefter företaga dyrbara skogsodlingar, bleve det måhända drygare än hans ekonomi förmådde bära. Då det ju framför allt vore ett allmänt intresse, att de av icke självförvälad skada övergångna markerna ej förbleve improduktiva, syntes det därför vara rättvist och rimligt, att det allmänna genom skogsvårdsstyrelsen städse medverkade till skadans avhjälpande i form av bidrag till skogsodlingens utförande. Så skedde ju i regel redan nu genom frivilligt åtagande av skogsvårdsstyrelserna. Dessas deltagande i dylika kostnader vore emellertid fullständigt beroende av styrelsernas eget gottfinnande, och markägarna hade nu ingen som helst trygghet för att erhålla bidrag av skogsvårdsmedel, om de skogsodlade å skadade marker. Än mindre ägde de någon visshet om den omfattning, i vilken sådant bidrag eventuellt kunde påräknas.

Skulle nu emellertid, på sätt förbundet föreslagit, markägaren städse vara skyldig att verkställa skogsodling efter det skogen skadats genom olyckshändelse, så borde han äga full visshet om dels att den alltid vore fullt berättigad att påfordra bistånd av skogsvårdskassan samt dels till vilka belopp detta bistånd *minst* kunde påräknas. Förbundet funne det därför vara lämpligt att i lagen intoges bestämmelse därom, att då markägare enligt lagens föreskrift skogsodlade å plats, där kulturen betingats av genom olyckshändelse vällad skada, skogsvårdsstyrelsen städse skulle vara skyldig att bidraga minst med viss, i lagen föreskriven andel av kostnaden. Denna andel syntes ej böra sättas lägre än till hälften av omkostnaderna för förnyngsarbetet, oavsett kostnaderna för borttagande av salutugligt virke. En sådan bestämmelse hindrade givetvis icke, att skogsvårdsstyrelsen, då den funne särskilda skäl föreligga, kunde bidraga med mera än hälften.

Det vore alldeles nödvändigt att denna bidragsskyldighet från det allmännas sida inrycktes i lagen. Full visshet om likhet inför lagen hade skogsägarna knappast eljest.

Departement-
schefen.

Det föreligger alltså här det anmärkningsvärda förhållandet, att medan den högsta skogsvårdsmyndigheten, domänstyrelsen, ansett, att skogsägaren endast bör åläggas en till visst värde begränsad kulturskyldighet och att även denna må kunna i särskilda fall ytterligare inskränkas, så har det från skogsägarnas sida förklarats, att full skogsodlingsskyldighet bör stadgas för en skogsägare efter skogen övergången skada, med bidrag likväl av allmänna medel till minst halva kostnadsbeloppet. Det

kunde vid detta förhållande måhända synas som om intet skäl vidare föreläge att stadga någon inskränkning i reproduktionsskyldigheten i förevarande fall. Men först och främst är att märka, att skogsägareförbundet torde få anses företråda huvudsakligen de större skogsägarna, och att det för de mindre kunde bli betungande att verkställa full skogsodling, även om de erhöle lagstadgat bidrag till halva kostnaden därför. Det skulle sålunda för dessa skogsägare även med förbundets förslag bli av stor betydelse att erhålla ytterligare bidrag, utöver det lagstadgade minimum, men sådant bidrag skulle fortfarande bli beroende av skogsvårdsstyrelsens gottfinnande. Vidare synes förbundet icke hava beaktat de båda fall av full botningsskyldighet, som föreslagits, nämligen då markägaren av den för skadan ansvarige får uppbära full ersättning och då han själv förorsakat skadan. Att även i dylika fall bidrag till skogsodlingen skulle lämnas ur skogsvårds-kassan, synes icke vara befogat. I övrigt synes mig de för reproduktionsskyldighetens begränsning anförda skälen vara giltiga och då därtill domänstyrelsen ansett sig böra hemställa om så stor eftergift uti botningsskyldigheten, som skett, har jag funnit en obegränsad skyldighet icke kunna sättas ifråga.

Att vad domänstyrelsen till stöd för sitt berörda eftergiftsstadgande anført är beaktansvärt kan icke förnekas. Dock synes mig ett lättande av markägarens skyldighet icke lämpligen böra ske på det av domänstyrelsen föreslagna sättet. I synnerligen betungande fall lär markägaren kunna påräkna bidrag ur skogsvårds-kassan, därom emellertid intet lagstadgande bör vara erforderligt.

Något skäl, varför markägaren icke skulle vidkännas full reproduktionsskyldighet, därest han själv orsakat skadegörelsen, torde vara svårt att finna.

Förutom begränsningen av kostnadsbeloppet har den omständigheten, att avverkningen i de nu förevarande fallen gjordes obligatorisk, av kommittén ansetts böra medföra den jämkningen i reproduktionsbestämmelserna, att beträffande tiden för bortskaffandet av kvarvarande träd eller buskar, där sådant för den nya skogsåterväxten erfordrades, hänsyn skulle tagas till arbetskostnader och avsättning. Dessa faktorer skulle nämligen enligt kommitténs förmenande vid ett alltför rigoröst tillvägagångssätt härutinnan lätt kunna för markägaren medföra förluster, vilka ej skulle stå väl tillsammans med avverkningens och reproduktionsarbetets tvångskaraktär. Berörda medgivande har ock upptagits av reservanten, varemot såväl skogsvårdsstyrelsernas delegerade som domänstyrelsen uteslutit detsamma. Domänstyrelsen har därvid som skäl anført,

Bihang till riksdagens protokoll 1923. 1 saml. 82 häft. (Nr 104.)

Tiden för
reproduk-
tions-
åtgärder.

att medgivandet ifråga, som visserligen kunde betingas av billighets-
hänsyn, i många fall kunde såväl försvåra som fördyra beredandet av
återväxt.

Departement-
schefen.

Då denna av domänstyrelsen anförda farhåga torde äga fog för
sig och då den till grund för bestämmelsen liggande synpunkten av
billighet gentemot markägaren lärer vinna beaktande av skogsvårds-
styrelserna även utan lagstadgande därom, har något sådant icke heller
upptagits i det omarbetade förslaget.

9 §.

1 stycket: *Komm.* 12 §; *reserv.* 41 § 1 mom.; *deleg.* 20 §; *domänst.* 3 § 1 st.
2 stycket: *Komm.* 13 §; *reserv.* 42 §; *deleg.* 20 §; *domänst.* 3 § 2 st.

I samtliga förslagen har bibehållits bestämmelsen i 1903 års lag,
att skyldigheten att sörja för återväxtåtgärder icke skall gälla å för-
sumpad skogsmark, där skogens tillväxt och återväxten uppenbarligen
omöjliggöras av markens beskaffenhet och betäckning.

Det har anmärkts, att detta ibland kunde verka för stor frihet
och att man borde föreskriva användning av en del utav avverknings-
vinsten till förbättring av marken. Särskilt hava dessa anmärkningar
gällt skyddsskogarna och exponerade marker, där sagda frihet förmenats
kunna medföra allvarliga olägenheter genom att bidraga till utbredd
försumpning.

Departement-
schefen.

Det nu gällande stadgandet är såväl med hänsyn till sin orda-
lydelse som enligt de vid dess tillkomst anförda motiven att tolka mycket
snävt, och några klagomål över detsamma eller dess tillämpning hava
mig veterligen icke försports. Då det emellertid synes skäligt, att där
försumpning kan förhindras eller återväxt vinnas genom t. ex. avdikning,
som ej är att anse såsom oskäligt betungande, en sådan åtgärd också
vidtages, har ifrågavarande paragraf erhållit en därefter jämkad avfattning.

10 §.

Komm. 4 §; *reserv.* 29 §; *deleg.* 18 §; *domänst.* 9 §.

Under förarbetena till 1903 års lag framkommo skilda förslag i
frågan, vem ansvaret för vederbörliga återväxtåtgärder borde påvila.¹
Den slutliga ståndpunkten i lagen blev, som bekant, att markägare och
avverkare äro gentemot det allmänna lika ansvariga för åtgärdernas vid-

¹ Komm. bet. I s. 212—215.

tagande, men med rätt för den förstnämnde att av den senare söka åter vad han därför fått utgiva.

Kommittén har häri föreslagit den ändringen, att markägaren ensam skulle bära nämnda ansvar, dock med det tillägg, enligt 24 § i kommitténs förslag, att skogsvårdsstyrelsen skulle vara berättigad att, om densamma nödgats föranstalta om reproduktionsåtgärder, utfå kostnadsersättningen därför av avverkaren i stället för av markägaren, med regressrätt sedan för den förre mot den senare. Kommitténs utläggning rörande de synpunkter, som äro att beakta i dessa frågor, torde med hänsyn till frågornas stora betydelse få återgivas i sin helhet:

»Vid behandlingen av spörsmålet om ansvarigheten för nödiga reproduktionsåtgärder bör man skilja mellan skyldigheten att föranstalta om själva åtgärderna och det slutliga eller ekonomiska ansvaret för dessa.

Skyldighet att föranstalta åtgärderna.

Att den förra skyldigheten endast bör tillkomma den, som vid åtgärdernas vidtagande äger skogsmarken, har synts kommittén påtagligt. Det är till egendomens och alltså ägarens fromma som reproduktionen företages och det bör därför kunna förväntas, att den i regel av honom utföres med noggrannhet och omsorg, varemot en främmande, för fastighetens bästa likgiltig avverkare i allmänhet torde söka komma ifrån sin skyldighet så lättvindigt som möjligt och endast fullgöra det allra nödortftigaste. Arbetskostnaden bör ock ställa sig billigare, om arbetet utföres av ägaren och hans folk än om den oftast ej på platsen boende avverkaren skall ombestyras det, och denna minskning i omkostnaden kan räknas som en vinst för markägaren, emedan, om avverkaren skall svara för arbetet, härför givetvis göres ett avdrag å köpeskillingen, motsvarande avverkarens *drygare* arbetskostnad. Ävenså blir ett utförande av odlingsarbetena genom en annans arbetsfolk alltid förenat med den vanskligheten, att det kan leda till förvecklingar mellan verkställaren och markägaren, med hänsyn till arbetsfolkets tillträde till fastighetens område, behovet av betesfred och eventuellt inhägnande av kulturplatsen m. m. Det torde ock varit dessa och andra sådana olägenheter, som vid förslaget granskning inför högsta domstolen föranledde en ledamot att, ehuru väl han ansåg ansvaret för markens återställande i skogbärande skick böra åligga avverkaren, dock uttala, att de därför nödiga åtgärderna icke borde få ombesörjas av denne, utan skulle på hans bekostnad vidtagas antingen av skogsvårdsstyrelsen eller, under vederbörlig kontroll, av markägaren, där denne föredroge detta. För skogsvårdsstyrelsernas del torde ock reproduktionsåtgärdernas förläggande uteslutande på markägaren så till vida medföra en fördel som styrelserna, vilka visserligen även enligt den gällande lagen äga att vända sig direkt mot ägaren, om de så vilja, men mången gång ansett sig böra i första hand taga avverkaren för huvudet, ofta med påföljd att sedan nödgas attackera även ägaren, endast få en part att hålla sig till beträffande utförandet av återväxtåtgärderna.

Vad här är sagt om annan avverkare än ägare gäller även om en ägare, som efter av honom själv företagen avverkning försålt eller eljest frånträtt fastigheten. — Ett bibehållande å den fastighetsägare, som fått sig ålagt att vidtaga

vissa åtgärder å en fastighet, av denna skyldighet, även sedan han frånträtt äganderätten till fastigheten, förefinnes i lagen den 25 juni 1909 angående uppsikt å vissa jordbruk i Norrland, Dalarne och Värmland i fråga om avhjälpandet av vanhävd.¹ Detta har motiverats därmed, att bestämmelsen vore nödvändig till förekommande av lagens kringgående genom egendomens överlåtande till någon, som på grund av ekonomiskt obestånd vore oförmögen att fullgöra skyldigheten. Att det emellertid icke förbisågs, att därmed vore förknippade olägenheter av ovan antydd art, framgår däruv att det — på anmärkning av högsta domstolen — ansågs nödvändigt att samtidigt intaga bestämmelse om skyldighet för den nye innehavaren att tåla åtgärdernas vidtagande av en annan. Då sådant stadgande icke infördes i 1903 års skogslag, kan detta måhända hava sin förklaring däri, att åtgärder för åstadkommande av skogsåterväxt äro mindre ingripande i en fastighets skötsel än åtgärder till avhjälpande av vanhävd å dess inägor och byggnader och därför näppeligen kunna tänkas stöta på motstånd från markinnehavarens sida. I denna skogsåterväxtåtgärdernas mindre omfattning i jämförelse med ett avhjälpande av jordbruksvanhävd ligger emellertid ock en olikhet i fråga om behovet att på antytt sätt förebygga uteblivandet av erforderliga restitutionsåtgärder till följd av egendomens övergång till en därtill oförmögen ägare. Risken av ett sådant uteblivande torde nämligen på nyssnämnda grund i och för sig icke vara så stor i fråga om skogsproduktion, även om åtgärdernas utförande icke får ske genom någon annan än den, som vid tiden därför är ägare av fastigheten, men än mera är den ju helt och hållet borta, då lagen stadgar, att om annat slår fel, åtgärderna skola ombesörjas av skogsvårdsstyrelsen: enligt 1909 års vanhävdslag får däremot intet motsvarande ingripande av myndighet äga rum. Frågan gäller med andra ord beträffande åtgärder enligt skogsvårdslagen icke, såsom i nyssnämnda lag, säkerställande av själva åtgärdernas utförande, utan beredandet av en ekonomisk säkerhet för desamma å skogsvårdsstyrelserna.

Ekonomiskt ansvar för åtgärderna. a) Ägare — avverkare.

Då i 1903 års lag det slutliga eller kostnadsansvaret för de erforderliga reproduktionsåtgärderna lades på avverkaren, grundade sig detta, såsom ovan anförts, på uppfattningen av en avverkning, varå reproduktionsåtgärder måste följa, såsom en överträdelse av lagen och alltså av avverkaren såsom en lagöverträdare. Denna uppfattning kan kommittén icke dela. Vad i 1 § av 1903 års lag anges såsom vanskötsel av skogsmarken är nämligen icke, trots den olyckliga avfattningen däruv i förbudsform, något i egentlig mening förbjudet, utan till sin reella innebörd allenast ett angivande av de förutsättningar, under vilka lagen kräver en skyldighet att vidtaga åtgärder till betryggandet av återväxt. Vem denna skyldighet skall åligger, bör därför bero på, vem som framkallat dessa förutsättningar för densamma, och detta är enligt kommitténs förmenande markägaren och icke innehavaren av den upplåtta avverkningsrätten, så framt denna icke av innehavaren överskrides. Då i riksdagens skrivelse det sades, att den förpliktelse att jämte avverkaren svara för

¹ »8 §. — — Har. efter det åtagande enligt 5 § eller föreläggande enligt 6 § skett. fastigheten genom köp, byte eller gåva övergått till ny ägare, svare likväl den förre ägaren för åtagandets eller föreläggandets fullgörande, där ej med jordbrukskommissionens medgivande ansvarigheten av nye ägaren övertagits.

Innehavare av jord vare skyldig tåla, att annan, som är ansvarig för avhjälpande av befintlig vanhävd, vidtager de åtgärder å fastigheten, som därför erfordras.»

reproduktionsåtgärder, som det ansetts nödigt att ålägga den avverkningensrätten upplåtande skogsägaren, icke innebure någon orättvisa, enär denne sistnämnde genom att vid upplåtelsen iakttaga nödig försiktighet borde kunna trygga sig mot kostnader i följd av avverkarens eventuella överträdelse av lagens föreskrifter, så är redan här erkänt det berättigade i att fordra en viss omsikt hos en skogsägare, ehuru väl detta anspråk på skogsägaren icke sträcktes längre än till ett hans så att säga borgensansvar för avverkaren gentemot det allmänna, så att från dettas sida återväxtåtgärderna eller kostnaderna därför kunde utkrävas även av skogsägaren, men denne, om så skett, skulle hava regressrätt mot avverkaren. Ägarens ansvarighet bör emellertid icke stanna vid detta. Vare sig han själv avverkar skogen så, att reproduktionsåtgärder bliva nödvändiga, eller han gör sådan upplåtelse åt en annan, att denne kan göra det utan att överträda sitt avtal, är det ägaren, som förfogar över sin skog och tager avkastningen därutav. Om han därvid säljer träden först sedan han avverkat dem eller om han med köparen avtalar, att denne skall verkställa avverkningen, synes detta icke kunna motivera någon olikhet beträffande ägarens skyldighet att sörja för återväxt. I det förra fallet får han högre köpeskilling, men skall själv vidkännas avverkningenskostnaden, i det senare får han lägre köpeskilling men slipper nämnda kostnad.

Från en skogsvårdsstyrelse — i Gävleborgs län — har det sagts, att det stora flertalet avverkningensrätter å skog försålles av småbönder, som knappast kunde skriva sina namn, än mindre förutse, huru en avverkning skulle skötas, och att, då i allmänhet lämpligt biträde ej stode till skogsägarnes förfogande vid upprättande av köpekontrakt, det icke vore möjligt för dem att däri få in bestämmelser om sättet för avverkningarnas utförande: till följd härav och då skogsägarna ofta för sin ekonomi vore beroende av att få sin skog försäld, kunde skogsavverkarna mången gång få vilka kontraktsbestämmelser som helst, blott de erforderliga penningarna betaltes. Det vore sålunda de små skogsägarna, icke avverkarna, som behövde skogslagens hjälp. — Häremot må det emellertid, med erinran att, på sätt i riksdags-skrivelsen antyddes, det icke går för sig att släppa efter alla anspråk på skogsägarnes omdöme och kännedom om rådande förhållanden och bestämmelser, framhållas, att vare sig de gällande skogsvårdsbestämmelserna med avseende på reproduktionsansvarigheten äro av innehåll, som i 1903 års lag anges, eller i överensstämmelse med kommitténs förslag, det måste ingå såsom ett av de viktigaste leden i skogsvårdsstyrelsens undervisande och bispringande verksamhet att där kunskapen och uppfattningen om skogen och de med dennas ägande följande förpliktelser är så ringa, som antytts, avhjälpa nämnda missförhållande genom att meddela upplysningar om de gällande bestämmelserna och bereda möjlighet för skogsägarna att erhålla sakkunnig hjälp vid upprättandet av avverkningenskontrakt. Men detta skogsvårdsstyrelsens arbete torde säkerligen både vara lättare och slå djupare rot, om det baseras på en lagens bestämmelse om reproduktionsplikt för skogsägaren själv än om det skall hänföra sig till den nuvarande regeln att avverkaren är den i sista hand ansvarige. Genom att sålunda få en bestämdare skyldighet enligt lagen och en klarare uppfattning därom samt ett effektivt biträde vid sina avverkningensrättsupplåtelser torde skogsägarna erhålla en starkare både ansvars- och säkerhetskänsla i fråga om sin skog och härigenom den hjälp, varav den omförmälda skogsvårdsstyrelsen förmenat dem vara i behov, givas dem vida bättre och varaktigare än därigenom, att med bibehållandet av avverkarnes nuvarande ansvarighet desse till

äventyrs kunna förmås att fara fram med något större försiktighet än av dem erhållna lösliga kontrakt nödga dem till. Om den föreslagna förändringen i ansvarighetsbestämmelserna skulle komma att för avverkningsrättsköpare medföra svårigheter eller dröjsmål med uppgörandet av skogsaffärer, är därom intet ont att säga, då detta närmast torde drabba de mindre önskliga av dessa, varemot sunda och lojala affärer icke torde hindras därav, och därför ej heller en skogsägare, som är i behov av att sälja sin skog, bliva avskuren från möjligheten att få detta realiserat på ett tillfredsställande sätt.

Vad beträffar den under förarbetena till 1903 års lag framställda anmärkningen, att återväxtskyldighetens förläggande på markägaren ofta måste innebära en stor obillighet och särskilt i Norrland, där vidsträckta skogsmarker på lång tid äro upplåtna till avverkning åt sågverksbolag, i många fall skulle leda till jordägarnes ruin, så torde denna anmärkning närmast hava syftat till då redan befintliga upplåtelser, d. v. s. sådana, som tillkommit innan någon återväxtskyldighet fanns i lag stadgad, och ägde givetvis härutinnan fog. Beträffande dylika upplåtelser blev emellertid genom riksdagens ändringsförslag redan enligt 1903 års lag reproduktionsskyldigheten förlagd på avverkningsrättsinnehavaren ensam, och häri göres icke någon ändring enligt kommitténs förslag.¹ Icke heller har kommittén beträffande avverkningsrättsavtal, som ingåtts under 1903 års lags giltighetstid, ansett någon rubning kunna göras i det enligt nämnda lags bestämmelser uppkomna förhållande mellan skogsägarens och avverkarens reproduktionsansvarighet, ehuru väl, såsom ovan antytts, nämnda förhållande är ägnat att vid tillämpningen föranleda olägenheter.

Med förläggandet av det definitiva reproduktionsansvaret på markägaren i stället för avverkaren torde även vinnas mera klarhet och stadga i förhållandet mellan desse till fromma för dem båda. Då en avverkningsrätt upplåtes, bliver det att taga hänsyn till denna skogsägarens skyldighet vid bestämmandet av köpeskillingen, varvid avverkaren givetvis lär få vidkännas en ökning i denna, men denna ökning bör vara för honom att föredraga framför att hava efter avverkningen kvarstående efterräkningar. Skogsägaren å sin sida vet från början, vad han har att rätta sig efter, och slipper såsom nu, då avverkaren skolat ombesörja återväxtåtgärderna och köpeskillingen beräknats lägre med hänsyn härtill, den i riksdags-skrivelsen antydda risken att en vacker dag, om avverkaren lyckas undandraga sig eller finnes urståndsatt att fullgöra sina förpliktelser, få träda emellan med påföljd, att sålunda få vidkännas återväxtkostnaderna två gånger — ett med nu gällande bestämmelser möjligt förhållande, som väl är till fromma för det allmänna, men står föga väl tillsammans med principen om avverkaren såsom den för återväxten rättvisligen ansvarige. Med förslaget bestämmelser rörande reproduktionsansvaret skulle ock undvikas en annan oegentlighet, i motsatt riktning mot den nyss angivna, vilken för närvarande kan uppstå till följd därav, att i den händelse av ägare avverkningsrätt upplåtits till annan och denne gjort sig skyldig till vanskötsel, återväxtansvarigheten jämte eventuell regressrätt mot avverkaren tillagts jämväl en senare ägare till fastigheten än den, som meddelat upplåtelsen. Då det härom i riksdagens skrivelse yttrades, att detta läggande av ansvarigheten å den senare ägaren icke innebure någon orättvisa mot denne, enär han vid förvärvet icke torde underlåta att taga hänsyn till, huruvida uppenbar vanskötsel å egendomen ägt rum,

¹ Se 13 § i 1903 års lag och 37 § i kommitténs förslag.

torde härmed asyftats, att om den senare ägaren finner sådan vanskötsel hava ägt rum, att reproduktionsåtgärder blivit nödvändiga, han vid köpeskillingens bestämmande betingar sig avdrag för dessa. Men i så fall finnes intet skäl att medgiva honom regressrätt för de havda kostnaderna gentemot avverkaren, utan tvärtom kan en dylik rätt ju medföra, att den nye ägaren finge en dubbel ersättning för sina berörda kostnader, nämligen dels en indirekt, genom nedsättning i köpeskillingen, av den förre ägaren och dels en direkt utav avverkningsrättsinnehavaren.

I 1908 års gottlandslag har ansvaret för reproduktionsåtgärderna förlagts olika, allteftersom den desamma föranledande avverkningen skett med vederbörligt tillstånd eller olovligen.¹ Medan för sistnämnda fall lagen upptagit reglerna i 1903 års lag, har med avseende på det förstnämnda ett strängare krav på skogsägaren gjort sig gällande på det sätt, att med stadgande av förstahandsansvar såväl för skogsmarkens ägare som för annan avverkningsberättigad denne sistnämnde tillerkänts rätt att, där ej annat blivit avtalat, av ägaren söka åter vad han nödgats utgiva — ett förhållande alltså, rakt motsatt regeln i 1903 års lag. Denna olikhet mot nämnda lag i fråga om den definitiva ansvarigheten motiverades med att då avverkningen bedrevs med vederbörligt tillstånd, den icke kunde, såsom i motsvarande fall enligt 1903 års lag, anses innebära en lagöverträdelse, utan att kostnaden för återväxtåtgärderna här tvärtom tedde sig såsom en helt normal omkostnad för uttagandet av en del av skogskapitalet, från vilken synpunkt alltså borde bestämmas, på vem denna kostnad borde stanna. Denna fråga, hette det, torde i regel komma att avtalsvis regleras i sammanhang med avverkningsrättens upplåtande; där så ej skedde, vore den väl i viss mån beroende på de föreskrivna åtgärderna och den upplåtna avverkningsrättens beskaffenhet, men komme säkerligen i regel att besvaras därhän, att ansvaret borde stanna på markägaren, då han bleve den, som kunde påräkna nyttan av åtgärdernas företagande, och den avverkningsberättigade, vars intresse allenast ginge ut på att uttaga viss bestämd del av skogstillgången, i allmänhet icke finge antagas hava vid avverkningsavtalets slutande tagit i beräkning de extra utgifter för skogens tillgodogörande, som kunde betingas av föryrngringsförhållandena i det särskilda fallet. Till förekommande av svårlösliga rättstvister fastslogs emellertid den ovan angivna regeln.

Denna för Gottland fastslagna regel rörande det slutliga ansvaret för återväxtåtgärderna står, såsom synes, i överensstämmelse med den av kommittén förfäktade meningen; någon egentlig avvikelse därifrån ligger det nämligen icke i gottlandslagens medgivande åt kontrahenterna att genom deras avtal upphäva avverkarens regressrätt mot markägaren, enär i händelse av ett dylikt avtal avverkarens berörda rätt givetvis varder tillgodosedd på annat sätt. En annan sak är, huruvida en dylik avtalsbefogenhet kan anses lycklig, eller om icke det länder till större enkelhet och reda för parterna vid uppgörandet av deras avtal, att frågan är på ett bestämt sätt genom lagen ordnad. Kommittén har för sin del, såsom av dess förslag synes, varit av den senare meningen.

Såsom ovan anförts, har det på sina håll uttalats, att ehuru väl markägaren vore den för återväxtåtgärderna egentligen ansvarige, dock till beredande av större säkerhet för deras vidtagande även avverkaren borde hava ansvar därför, antingen lika med markägaren eller först i andra hand. Till den del härmed avsetts möj-

¹ I de fall, där avverkning får ske utan tillstånd, föreligger som bekant ingen reproduktionsskyldighet.

ligheten att få själva utförandet av reproduktionsåtgärderna verkställt genom avverkaren är något sådant icke blott enligt kommitténs ovan angivna mening olämpligt utan även med den såväl i 1903 års lag som i förslaget stadgade skyldigheten för vederbörande skogsvårdsstyrelse att i sista hand ombesörja åtgärdernas vidtagande obehövt. Vad återigen beträffar en avverkarens *ekonomiska* medansvarighet för återväxtåtgärderna, synes även denna kommittén vara ur ren säkerhetssynpunkt obehövt. Om, såsom i förslaget avses, skyldigheten att ersätta av skogsvårdsstyrelsen för vidtagna återväxtåtgärder havda kostnader följer äganderätten till marken samt styrelsen för kostnaderna beredes betalningsrätt ur fastigheten före inteckningar,¹ torde nämligen all risk för skogsvårdsstyrelserna att icke få sina kostnader ersatta vara utesluten.

På de skäl, som sålunda anförts, har kommittén icke kunnat biträda den av skogsvårdsstyrelsernas flertal uttalade meningen, att både markägare och avverkare borde göras ansvarige för vidtagandet av reproduktionsåtgärder, utan ansett det riktiga vara, att ansvaret för dessa lägges på markägaren ensam. I likhet med vad som ägt rum i 1916 års lag om expropriation och 1918 års vattenlag ävensom det föreliggande förslaget till lag om skifte av jord har här även intagits bestämmelse om vem som skall, därest äganderätten till skogsmarken är föremål för tvist, anses såsom ägare till densamma.

Vad beträffar den från skogsvårdsstyrelsehåll gjorda invändningen, att markägarens ensamma ansvarighet skulle medföra ett ökat jobberi med skogsegendomar, torde densamma förlora sin giltighet med införande av förslagets bestämmelser om skydd för växtlig ungskog och skogar i exponerat läge; genom dessa bestämmelser torde nämligen, såsom förut uttalats, ett effektivt botemedel mot dylikt jobberi bliva ernått. I viss mån har emellertid den angivna synpunkten, att en avverkare bör få känna ansvar med tillgodogörandet av en skogsskörd, blivit beaktad i förslaget, då däri intagits bestämmelse om rätt för skogsvårdsstyrelsen att, där den så äskar, hos avverkaren utfå kostnadsbeloppet för de nödiga återväxtåtgärderna, med rätt i ty fall för avverkaren att av markägaren söka åter vad han sålunda måst utgiva.² Härmed har äsyftats dels att i möjligaste mån befria skogsvårdsstyrelserna från nödvändigheten att för utfående av sin fordran bringa den fastighet, vartill skogsmarken i fråga hörer, till försäljning och dels, som sagt, att bibringa avverkaren den erinran om att han icke utan alla påföljder för sig själv kan vid avverkningen gå fram huru som helst, vilken enligt de ovan återgivna påpekandena från skogsvårdsstyrelsehåll visat sig nyttigt och välbehövt.

b) Föregående — efterföljande ägare.

Beträffande förhållandet mellan en föregående och en efterföljande ägare hava de nuvarande bestämmelserna lett till olika uppfattningar om, huruvida den senare har någon reproduktionsförpliktelse efter en av den förre före äganderättens övergång företagen avverkning. Sålunda har det på vissa håll ansetts, att lagens stadgande, att ägare av skogsmarken är ansvarig för återväxtåtgärder, därest avverkningsrättsinnehavare gjort sig skyldig till vanskötsel, utesluter ett dylikt ägarens ansvar för den händelse den avverkning, som gett upphov till vanskötseln, företagits av en företrädare i äganderätten, men i ett 1913 av Kungl. Maj:t avdömt rätts-

¹ Se 25 § i förslaget.

² Se 24 § i förslaget.

fall har en annan tolkning gjort sig gällande. Å ett skogsområde, som ägdes först av en person G. och sedan av ett bolag, företogo dessa, var under sin ägaretid, avverkning till ungefär hälften vardera, varefter skogsvårdsstyrelsen vid domstol yrkade åläggande för bolaget att vidtaga återväxtåtgärder å hela området; bolaget bestred att kultivera å den hälft, där G. avverkat. Sedan häradsrätten funnit upplyst vara, att å ifrågavarande mark avverkningen så bedrivits, att skogens återväxt uppenbarligen äventyrats, och under åberopande av 4 § i skogsvårdslagen bifallit skogsvårdsstyrelsens talan, förklarade hovrätten bolaget icke ansvarigt för återplantering å större del av ifrågakomma område än den hälft därav, som varit föremål för avverkning av bolaget självt. Kungl. Maj:t ansåg däremot, att bolaget beträffande de delar av området, där avverkning bedrivits av G., i så måtto gjort sig skyldigt till vanskötsel, att bolaget underlåtit att vidtaga erforderliga åtgärder för återväxtens betryggande, och fastställde förty det slut, vartill häradsrätten kommit.¹ En jämförelse av de olika uppfattningar, som sålunda gjort sig gällande hos de olika instanserna, är av synnerligt intresse. Häradsrätten ansåg tydligen lagens ovan angivna stadgande icke böra tolkas snävt efter ordalydelsen, och medgivnas måste, att då den i riksdagens merberörda skrivelse uttalade tillförsikten, att en tillärdnad köpare av en egendom icke underlåter att taga reda på behövlige skogsåterväxtåtgärder, åberopats till stöd för köparens med förvärvet inträdande skyldighet att föranstalta dylika åtgärder, därest den desamma nödvändiggörande avverkningen företagits av en avverkningsrättsinnehavare, det är så mycket märkligare, om den icke ansetts böra medföra nämnda skyldighet, såvida avverkningen gjorts av den förre ägaren själv, som detta lärer innebära ett undantag från den allmänna regeln, att den, som köper något i befintligt skick och icke behöri gen gör sig underkunnig om detta, får stå sitt kast; och någon anledning att över huvud taget i fråga om skog eller skogsmark mera än i fråga om andra köpeobjekt fritaga en nybliven ägare från påföljder av hans försumlighet att förvissa sig om dess beskaffenhet, synes icke kunna förebringas och ännu mindre något skäl att i detta avseende särskilja det fall, att en tidigare ägare verkställt avverkning, varefter krävas reproduktionsåtgärder, i motsats till det att enahanda förfarande ägt rum från en avverkningsrättsinnehavares sida. Hovrätten och Kungl. Maj:t voro återigen ense om att denna häradsrätts extensiva tolkning icke vore riktig, men medan hovrätten så att säga stannade vid detta, fann Kungl. Maj:t bolaget hava genom sin underlåtenhet att å det av G. avverkade området vidtaga erforderliga åtgärder självt begått en förseelse mot lagen — ett sätt att se saken, enligt vilket alltså 1903 års lags bestämmelser i denna del skulle överensstämma med den i kommittéförslaget intagna ståndpunkten av reproduktionsskyldighetens inträdande med förvärvet av äganderätten till marken.²

Då förslaget å andra sidan innehåller den olikheten från nu gällande regler, att en ägare, som själv företagit avverkning, bliver fri från reproduktionsskyldigheten i och med försäljningen av marken, så är det berättigade i detta fritagande

¹ Holm. Nytt Jurid Ark., Avd. I, 1913 sid. 25.

² Det må ock anmärkas, att ehuru Kungl. Maj:t fastställde det slut, vartill häradsrätten kommit, häradsrätts och Kungl. Maj:ts utslag för bolaget inneburo den olika konsekvensen, att medan enligt det förra bolagets reproduktionsförpliktelse grundades på ett dess »borgens»-ansvar gentemot det allmänna och förty väl skolat sedan medföra regressrätt mot G., en sådan rätt däremot icke kunnat tillkomma bolaget enligt Kungl. Maj:ts på en bolagets egen direkta förskyllan grundade utslag.

att hämta från samma grund som ovan angivits i fråga om den nye ägarens underkastande under ansvaret i och med inträdet i äganderätten: att dennas övergång bör utgöra en slutuppgörelse mellan dem, vid vilken *köprojektet övertages i befintligt skick* och sålunda vardera vardera kontrahenten, men enkannerligen köparen, har att se till, vad därmed kan följa.

Förenandet av ansvaret för reproduktionsåtgärderna med äganderätten till fastigheten på det sätt, att en ägare icke blott bliver underkastad detsamma i och med inträdet i äganderätten, utan även frigöres därifrån med frånträdandet, torde ävenledes, på samma sätt som ovan är sagt beträffande markägare och avverkningsrättsinnehavare, i fråga om en föregående och en efterföljande ägare å ena sidan medföra större enkelhet och reda i förhållandet mellan dem och å andra sidan icke behöva föranleda några farhågor för bristande säkerhet för vidtagandet av nödiga återväxtåtgärder eller kostnaderna därför. Någon motsvarighet till den i 24 § för avverkningsrättsinnehavare stadgade skyldigheten att till skogsvårdsstyrelsen utgiva ersättning för reproduktionskostnaderna har emellertid icke ansetts böra stadgas beträffande tidigare ägare till fastigheten; visserligen kan det ena av de med berörda stadgade avsedda syftena, att bespara skogsvårdsstyrelsen omgången med fastighetens drivande till försäljning för kostnadernas utfående därur, gälla lika väl här, men däremot har det andra syftemålet, att verka återhållande vid en avverkning, syntts icke äga tillämplighet på den, som därvid är ägare av skogen och marken, ty även om denne har i sinnet att efter avverkningen sälja fastigheten, torde det, med de förpliktelser, som enligt förslaget följa eller kunna följa med inköpet av en fastighet, och en djupare insikt härom hos allmänheten, för lättheten att sälja och för bestämmandet av köpeskillings storlek bliva av betydelse, huru vid avverkningen förfarits.»

Även *kommittéreservanten* har anslutit sig till ståndpunkten, att markägaren ensam bör vara ansvarig för återväxtåtgärderna. men han har icke velat vara med om bibehållandet från nuvarande lagstiftning av den rest av ansvarighet för innehavare av upplåten avverkningsrätt, som kommittén upptagit i sin 24 §. De skäl, som av kommittén anförts i denna punkt, hava icke syntts reservanten tillräckligt talande för att motivera en avvikelse från de klara linjer, kommittén i detta ämne uppställt och i övrigt konsekvent genomfört.

Skogsvårdsstyrelsernas delegerade hava däremot i fråga om ansvaret för reproduktionsåtgärder vidhållit 1903 års lags ståndpunkt. De yttra härom följande.

Kommittén och reservanten hade lagt skyldigheten för återväxtåtgärdernas vidtagande ensamt på markägaren. Till de skäl härför, som av kommittén anförts, syntes böra läggas jämväl det, att det dock vore markägaren eller hans efterföljare i äganderätten, som i sista hand droge nyttan av återväxtåtgärderna. Det vore icke minst i deras intresse de skedde. Ehuru således principiella skäl talade för att man endast hölle sig till markägaren, syntes det dock praktiskt sett vara lämpligt att icke släppa avverkaren. Denne förefore säkerligen vid avverkningen på ett helt annat sätt, om han visste, att han själv kunde få svara för återväxten, och därtill komme att det säkerligen i de flesta fall vore han och icke markägaren,

som vore den ekonomiskt starke och av vilken det följaktligen bleve lättast att framtvinga eller erhålla säkerhet för återväxtåtgärderna. För att erhålla tillräcklig säkerhet i detta avseende hade kommittén i sin 25 § och reservanten i sin 38 § tillskapat en förmånsrätt uti fastighet för ogulden kulturkostnad, en förmånsrätt, som skulle utgå före inteckningarna. En dylik tyst förmånsrätt finnes visserligen redan nu i några fall i vår rätt men vore för visso i juridiskt avseende ett otin och verkade till rubbande av fastighetskrediten. Att införa nya sådana måste på det bestämdaste avrådas. Under dessa förhållanden hade delegerade stannat vid att i sitt förslag vidhålla den ståndpunkt, som intagits av 1903 års lag.

Domänstyrelsen har funnit kommitténs motivering för sin ståndpunkt i denna fråga oangriplig och med hänsyn därtill de praktiska skäl, som skogsvårdsstyrelsernas delegerade andragit till förmån för sina bestämmelser, vara av mera underordnad betydelse. De delegerade hade, yttrar domänstyrelsen, i avsikt att på tillräckligt tidigt stadium kunna rättande ingripa i en felaktig avverkning sammanbundit frågan om, på vem reproduktionsskyldigheten skulle läggas, med frågan om, vem som träffades av det avverkningsförbud, som tillgreps för vinnande av rättelse. Domänstyrelsen hade emellertid den uppfattningen, att det finnes möjlighet framgå på en linje, som utgjorde en kompromiss emellan de båda förslagen. Till vad styrelsen föreslagit härutinnan återkommer jag senare.

Jag finner visserligen starka skäl tala för den av kommittén och domänstyrelsen intagna ståndpunkten att lägga ansvaret för reproduktionen enbart på markägaren. Departement-
schefen

Den av mig omfattade åsikten, att redan genom själva avverkningen kan så förfaras att återväxten äventyras, föraleder emellertid bibehållandet av visst reproduktionsansvar för avverkaren. Med ett sådant ansvar för ögonen torde denne ofta komma att vid avverkningen förfara varsammare än om reproduktionsskyldigheten åvilade enbart markägaren. Härtill kommer, att den senare understundom torde visa sig sakna den ekonomiska bärkraften för bekostandet av erforderliga kulturåtgärder.

Vad angår det inbördes ekonomiska förhållandet mellan avverkaren och markägaren synes mig dock riktigast, att den förre har regressrätt gent emot den senare, i den mån han ej överskridit sin avverkningsrätt. Har han däremot genom ett överskridande av sin rätt själv försakat kostnaden, bör denna naturligtvis slutligen stanna å avverkaren såsom den vållande, även om skogsvårdsstyrelsen i första hand vänt sig mot markägaren.

Om svår-
föryngrade
skogar

Skyddsskogar
och svår-
föryngrade
skogar.

Såsom jag ovan framhållit, har kommittén bland de huvudavseenden, i vilka 1903 års skogsvårdslag är bristfällig såsom återväxtlag, angivit, att den ämna icke förmår meddela effektivt skydd beträffande de skogsmarker, där till följd av svåra föryngringsförhållanden en särskild försiktighet är av nöden vid behandlingen av befintligt bestånd och beredandet av återväxt. Sådana skogar, vilka sålunda *för sitt eget fortbestånd* kräva en dylik försiktighet, hava i kommittéförslaget blivit kallade *skogar i exponerat läge* och äro att till sitt begrepp skilja från skogar, vilkas oavbrutna befintlighet är av vikt för beredandet av skydd mot olägenheter och faror, som hota *annat än skogen själv*, och vilka med hänsyn härtill vanligen benämnas *skyddsskogar*. En skog i exponerat läge behöver icke vara en skyddsskog, likasom en skyddsskog icke nödvändigtvis är befintlig i exponerat läge, men ofta nog inträffar givetvis, att en skog, som är hänförlig till endera kategorien, jämväl går in under den andra. Uti 1903 års skogslagstiftning lades skogar, vilkas bestånd erfordras till skydd mot flygsandsfält eller fjällgränsens nedgående, under namn av skyddsskogar in under en särskild lag. I övrigt fördes enskildas skogar, utan avseende å deras lättare eller svårare återväxtförhållanden, under samma bestämmelser i den huvudsakligen återväxtföreskrifter innehållande nya skogsvårdslagen. Snart nog visade sig emellertid dessa bestämmelser otillfredsställande i fråga om marker, där skogens reproducering var förenad med svårigheter, och redan år 1908 avlätos i anledning därav underdåniga skrivelser av såväl riksdagen som skogsvårdsstyrelsernas möte. Från styrelserna inforrades uppgifter på alla de konkreta fall inom respektive landstingsområden, »där ingen skogsåterväxt alls rimligen kunde förväntas efter en oförsiktig avverkning och då skogen därjämte vore av betydelse för angränsande traktens klimat». De inkomna uppgifterna visade att skogsmarker, som för sitt bibehållande i skogbärande skick tarva en särskild omvårdnad, finnas i en avsevärd omfattning och i stort sett utgöra större sammanhängande områden. Kommittén fann därför tanken på ett fränskiljande av dessa områden och deras läggande under särskilda generella bestämmelser ligga nära till hands likasom det ock därvid framställde sig som ett naturligt spørsmål, huruvida icke det lämpligaste sättet härför vore att föra sagda områden från den allmänna skogsvårdslagen in under skyddsskogslagen. Emellertid hade även sistnämnda lag visat sig otillfredsställande i flera avseenden, vadan före avgörandet av frågan om nya områdens överflyttande dit från den allmänna skogsvårdslagen måste till prövning företagas frågan om skyddsskogslagens bristfälligheter och deras avhjälpan. Vid sin härutinnan företagna prövning har

kommittén kommit till det resultatet, att botandet av skyddsskogslagens brister borde ske genom enahanda bestämmelser, som föreslogos i den nya allmänna skogsvårdslagen, och att om så skedde, intet skäl finnes för bibehållande av den särskilda skyddsskogslagen. I följd härav har kommittén också, i stället för att lägga enligt dess förslag nyförklarade skogar i exponerat läge under sistnämnda lag, sedan denna reviderats, föreslagit att upphäva densamma och föra in de därunder lydande skogarna under den nya allmänna skogsvårdslagen och dess bestämmelser om skogar i exponerade lägen.

Detta kommitténs förslag om de nuvarande skyddsskogarna har mött gensagor från flera håll, och jag har icke heller ansett mig kunna biträda detsamma, utan bibehållit en särskild skyddsskogslag. Till de närmare skälen härför återkommer jag vid förslaget till sagda lag.

Vad angår under den föreslagna allmänna skogsvårdslagen fallande skogar, som av kommittén benämnts skogar i exponerat läge och i departementsförslaget svårföryngrade skogar, hava de samma icke blott av kommittén och dess reservant utan även av skogsvårdsstyrelsernas delegerade lagts under särskilda strängare bestämmelser, avseende huvudsakligen, att avverkning för annat ändamål än husbehov ej må ske utan tillstånd av skogsvårdsstyrelsen. Men den stora skillnaden föreligger härvid, att *kommittén* och *reservanten* låta vederbörande myndighet på förhand dekretera, att vissa skogar äro av den beskaffenhet att de böra lyda under de strängare bestämmelserna, medan enligt de *delegerades förslag* varje skogsägare har att bedöma, huruvida hans skog och den därå tillärnade avverkningen äro av beskaffenhet, att han bör inhämta skogsvårdsstyrelsens tillstånd eller icke, med risk vid felbedömning, av kriminell påföljd. I de delegerades motiv framhålles, hurusom härigenom och med den i förslaget skogsvårdsstyrelsen tillerkända befogenheten att inskrida med förbud, om avverkning sker i strid mot de ifrågavarande bestämmelserna, hela den vidlyftiga apparat, som eljest måste igångsättas rörande ifrågavarande skogar och som föreslagits av kommittén och reservanten bleve överflödig.

Olika förslag till skydd åt svårföryngrade skogar.

Enligt *domänstyrelsens förslag* skall grundbestämmelsen i dess 1 § I mom., att vid avverkning av annan skog än ungskog bestånds eller grupps slutenhet ej må hävas i sådan grad, att beståndets eller gruppens vidare utveckling eller fortbestånd äventyras, med mindre avverkningen utföres såsom föryngringshuggning, gälla även svårföryngrade skogar. Såsom förut anförts, skulle nämligen enligt domänstyrelsens motiver vid en föryngringshuggning beaktas, att för föryngringen kräv-

des ej blott markens beredande och besåning samt tillräckligt med ljus, utan jämväl under vissa förhållanden visst skydd för plantskogen under dess uppväxt, i följd varav fall kunde inträffa och detta särskilt i exponerade lägen eller där jordmänen vore synnerligen ömtålig för uttorkning, att hyggena måste högst väsentligt begränsas till sin areal och jämväl understundom förläggas på visst sätt. Likasom enligt skogsvårdsstyrelsernas delegerades förslag har skogsägaren alltså att själv bedöma hithörande förhållanden och likasom där löper han härvid risk att ådraga sig straffpåföljd.

Vid jämförelse mellan de olika principerna i, å ena sidan, kommitténs och dess reservants förslag samt, å andra sidan, de delegerades och domänstyrelsens, framställer sig beträffande de båda sistnämnda dels ur subjektiv synpunkt frågan, huruvida hos den enskilde skogsägaren kan förutsättas en sådan insikt, att ett felaktigt tillvägagångssätt bör medföra straffpåföljd, och dels ur objektiv synpunkt frågan, huruvida de ömtåliga reproduktionsförhållandena bliva tillräckligt skyddade utan sådana dekret, som kommitténs förslag innebär. Båda dessa frågor hava varit under behandling inom kommittén, och jag tillåter mig återgiva dennas utredning:

»Av dessa skogsvårdsstyrelsernas meddelanden (= om exponerade marker) framgår icke blott, att skogsmarker, som för sitt bibehållande i skogbärande skick tarva en särskild omvårdnad, finnas i en avsevärd omfattning, utan även, att dessa i stort sett utgöra större sammanhängande områden. Ett fullföljande av den utav domänstyrelsen framkastade tanken på ett frånskiljande av dessa områden och deras läggande under särskilda generella bestämmelser ligger sålunda nära till hands. Ett annat tillvägagångssätt, innefattande, utan ett särläggande av de antydda områdena, en prövning från fall till fall, är det, som i riksdagens ovanberörda skrivelse¹ antytts. Då i denna det säges, att rätten att genom ställande av säkerhet befria sig från avverkningsförbud — försåvitt densamma över huvud kunde medgivas — borde ställas i beroende av de följder, som en fortsatt avverkning kunde medföra för skogens återväxt, ligger nämligen häri, att det skydd, som erfordras för skogsmarker av ifrågavarande beskaffenhet mot att efter för hård avverkning bliva liggande öde, skulle kunna ernås på det sätt, att i varje aktuellt blivit fall, d. v. s. där en påbörjad eller tillärd avverkning hotade att bliva för hård, vederbörande skogsvårdsstyrelse ingrepe med begäran om förbud mot vidare avverkning och att sålunda meddelat förbud finge upphöra allenast om och i mån detta kunde ske utan fara för föryngringen. Härvid är emellertid först att märka, att med dylika bestämmelser avverkningsförbudet, vilket i 1903 års lag allenast åsyftar att *framvinga återväxtåtgärder å redan avverkad mark*, skulle för de angivna fallen få en helt annan karaktär, nämligen av en *fredningssätgård gentemot den*

¹ 1908, nr 64, med anhållan om utredning, i vad mån inskränkning borde ske i rätten att genom ställande av pant eller borgen bringa meddelat avverkningsförbud att upphöra, samt framläggande av förslag, vartill utredningen kunde giva anledning.

ännu icke avverkat skogen. Vidare följer av den stadigvarande karaktären i de naturförhållanden, som göra skogens läge exponerat, önskvärdheten av att ett en gång inlett fredningsåtgörande bliver ständigt fortfarande, men en dylik permanens är icke förenlig med naturen hos det i riksdagsskrivelsen avsedda avverkningsförbudet, ty detta skulle icke räcka längre än som vore nödvändigt för säkerställande av återväxten för den gången. För varje gång en skogsmark i exponerat läge bleve föremål för avverkning skulle alltså eventuellt samma procedur och samma påpasslighet av skogsvårdsstyrelsen behövas för att rädda marken från att läggas öde. Och ej blott med avseende på varaktigheten av ett avverkningsförbud skulle det påtänkta förfarings sättet visa sig otillfredsställande, utan även beträffande själva tillkomsten därav. Ehuru väl det kan förutsättas, att varje skogsvårdsstyrelse känner väl till de trakter inom dess verksamhetsområde, vilka äro av förevarande ömtåliga beskaffenhet, och därför följer där skeende avverkningar med särskild uppmärksamhet, torde det bliva alltför svårt för styrelserna att gentemot desamma iakttaga den nyss antydda, nödvändiga påpassligheten. Till underlättande av styrelsernas omsikt i dylikt hänseende har från vissa håll föreslagits skyldighet för skogsägare eller skogsköpare att före en tillämnad avverkning göra anmälan därom hos skogsvårdsstyrelsen. Då ett inskränkande av en dylik anmälningsskyldighet till fall av förevarande beskaffenhet, d. v. s. där återväxt genom sådd eller plantering skulle vara förenad med svårigheter, icke torde kunna komma i fråga, på grund därav att bedömandet, huruvida dylikt fall föreläge eller ej, näppeligen kunde överlämnas åt vederbörande markägare eller skogsköpare, skulle endast återstå att låta anmälningsskyldigheten gälla för avverkning å *alla* skogsmarker. Men även om fullgörandet av skyldigheten — genom lämpligt ordnat tillhandahållande av anmälningsblanketter m. m. — kunde göras tämligen litet betungande, vore ett stadgande av sådan omfattning ägnat att väcka betänkligheter, emedan därunder finge inordnas varje, även den minsta avverkning. Ty då även en litet omfattande avverkning under svåra förhållanden kan vålla obotlig skada vore i och med medgivandet av undantag också den avsedda nyttan av förfarandet försvagad. Denna nytta torde för övrigt icke heller eljest bliva alltför avsevärd, enär påföljden för en underlåten anmälan väl icke kunde bliva annan än jämförelsevis ringa böter, och en dylik påföljd kan tänkas just i sådana fall, där en avverkning tarvade särskild varsamhet, icke verka avskräckande för den, som ville i en rask vändning totalavverka en värdefull skog, den han trodde sig i händelse av skogsvårdsstyrelsens uppmärksamgörande på avverkningen få endast till en mindre omfattning tillgodogöra sig. Svårigheten för skogsvårdsstyrelserna att i tid uppmärksamma alla skeende avverkningar är så mycket allvarligare som med hänsyn till de ifrågasvarande skogsmarkernas ömtålighet i fråga om återväxtnöjligheten det är nödvändigt att ett inskrådande kan ske, innan en avverkning nått en sådan omfattning, att återväxtåtgärder praktiskt taget ej vidare äro möjliga. Men med ett sådant tillvägagångssätt, som det i 1903 års lag föreskrivna och något annat har icke i riksdagsskrivelsen förutsatts — för meddelandet av ett avverkningsförbud torde det vara fara värt, att på grund av den därmed förenade omgången förbudet alltför ofta skulle komma för sent. Ett beaktande härav gjordes i ett år 1904 av Gottlands läns landsting till Kungl. Maj:t ingivet förslag att angående vården av enskildes skogar på nämnda ö — där jämväl på grund av ogynnsamma klimatiska och geologiska förhållanden skogens föryngring i större eller mindre utsträckning

är förenad med svårigheter — utfärda en lag av samma lydelse som 1903 års allmänna skogsvårds lag utom vad anginge vissa paragrafer. En av dessa skiljaktigheter var nämligen tillkommen just i syfte att avhjälpa nyssberörda fara för avverkningsförbudens försentkommande och inefattade ett tillägg i 1903 års lags 5 § av innehåll, att det i detta lagrum omförmälda förbud skulle kunna meddelas redan vid den i lagens 2 § avsedda skogsundersökningen, såvida förrättningsmännen vore om beslutet ense, med skyldighet likväl för dessa att inom viss tid underställa förbudet Konungens befallningshavandes prövning. Härom yttrade emellertid, med all rätt, vederbörande departementschef, att en dylik bestämmelse lätt kunde komma att rubba den ställning, som enligt 1903 års lag borde tillkomma skogsvårdsstyrelsen, och väsentligen skulle försvaga garantierna för skogsägarens rätt, utan att dock i synnerlig grad höja lagens effektivitet.

Ett tillvaratagande av återväxtnöjligheterna å skogsmark, där de äro ömtåliga, på det sätt, att varje sådant markområde så att säga sättes under särskilda bestämmelser allenast om och så länge som fara för återväxtnöjligheternas förspillande är direkt för handen, har i betraktande av det anförda synts kommittén icke kunna komma i fråga. Vikten av att i tid få nödiga bestämmelser i kraft och det konstanta i de förnygringen besvärliggörande naturförhållandena mana till ett inordnande en gång för alla av sådana skogsmarker under nödiga varsamhetsbestämmelser.

Vad då angår ett dylikt inordnande, finge det måhända rent principiellt, med utgående ifrån att dylika strängare bestämmelser icke böra utsträckas att gälla annan mark än av naturförhållandena nödvändigtvis betingas, anses riktigast att därvid följa allenast de rent biologiska gränserna och särskilja varje markområde av ifrågavarande beskaffenhet, vare sig stort eller litet, regelbundet eller oregelmässigt format. Emellertid giver det sätt och den omfattning, vari ifrågavarande skogsmarker förekomma, såsom redan antytts, en naturlig anvisning på ett avgärdande av större sammanhängande trakter, där över huvud taget sådana förhållanden äro rådande, som här avses, och ett dylikt tillvägagångssätt måste i all synnerhet om därvid hänsyn tillika tages till förut givna gränslinjer, såsom vattendrag, höjdsträckningar, administrativa eller äganderättsgränser, enligt kommitténs mening ur flera synpunkter tillerkännas bestämda företräden. Sålunda kan fastställandet av exponerat-läges-naturen ske på en gång för ett större område. Skulle däremot ett minutiöst följande av de biologiska förhållandena leda till ett avgärdande av ett flertal jämförelsevis mindre, från varandra skilda områden, torde detta nödvändigtvis komma att medföra, att allt efter hand som varje sådant område konstaterades såsom exponerat, detsamma också bleve för sig förklarat som sådant, enär i annat fall det säkerligen bleve utsatt för en skyndsam och skarp avverkning. Men ett dylikt, av vederbörande myndighet igångsatt, successivt fastslående av exponerat-läges-natur skulle, bortsett från den i detta fall större svårigheten att överallt anlägga samma måttstock vid bedömandet av naturförhållandena, säkerligen framkalla missnöje och avund bland skogsägarna, då därigenom *en* granne kanske ej så obetydligt längre finge behålla sin fria rådighet över skogen, sedan en annan blivit underkastad de strängare stadgandena, och härigenom är det också tänkbart, att dessa stadganden och hela förfarandet kunde komma att tilläggas en betydelse, som icke borde eller behövde tillkomma dem ur synpunkten av deras praktiska

räckvidd¹. Mot bakgrunden av sådana förhållanden kunde, om man ville vidhålla principen om ett särskiljande, även fläckvis, av varje biologiskt ömtåligt skogsområde, det synas mera tilltalande att, såsom i vissa utländska lagar i fråga om dekretandet av skyddsskogar tillgår, förlägga initiativet i stället för hos myndigheten hos skogsägaren själv, nämligen så till vida som intet åtgöres för berörda ändamål, förrän ägaren i skogen företager eller ämnar företaga något, som kan framkalla en i lagen angiven fara, varemot skogen skall utgöra skydd. Även ett dylikt system, som i olika lagar fått olika modifikationer, har emellertid sina betänkligheter. Då sålunda den *österrikiska* lagen överlämnar åt skogsägaren att på grund av lagens stadganden själv bedöma, huruvida hans skog har skyddsskogs-egenskap eller ej, och låter honom bära det fulla ansvaret, eventuellt straffet, för alla skyddsskogsvidriga handlingar, ity att skyddsskogssegenskapen fastslås av domstolen först i sammanhang med väckt påstående om straff för otillåtet förfarande, måste häremot erinras, att med dylika bestämmelser skogsägaren drives till att, så snart han är tveksam om skogens natur av exponerad eller ej, noga iakttaga de för skogar av förstberörda natur stadgade inskränkningar, med risk att eljest, om än handlande i god tro och kanske enligt en skogstekniskt försvarlig uppfattning, likväl i händelse av ett annat bedömande av de föreliggande förhållandena utav vederbörande myndigheter, hava gjort sig förfallen till straff. Att ett dylikt osäkerhetsläge måste vara olidligt för en samvetsgrann skogsägare och såväl härigenom som annars verka allt annat än till fromma för en god skogsvård, torde ligga i öppen dag. I *Bayern*, där likaledes ansvaret på angivet sätt är lagt på skogsägaren, är sedan 1896 möjlighet beredd för denne att i förväg över sin skogs natur skaffa sig ett uttalande av vederbörande myndighet, vilket sedan äger rättslig verkan. Emot detta sätt att ordna saken kan anmärkas, att då det gäller att fastställa särskilda områden med särskilda förhållanden, det är oegentligt att framkalla förklaringar rörande andra områden, att de icke äro sådana. I ännu högre grad gäller denna anmärkning de lagar, enligt vilka varje skog skall betraktas som skyddsskog så länge icke motsatsen blivit av vederbörande myndighet fastställd: för vissa, i lagen angivna handlingar har varje skogsägare att på förhand begära tillstånd, vars meddelande eller förvägrande kan eller måste följa med hänsyn till, om skogen har karaktär av skyddsskog eller icke. Detta är förhållandet i *Baden* beträffande uppbrytande av skogsmarken och kalhuggning, i *Frankrike* och *Elsass-Lothringen* beträffande det förra.»

Härförutom torde ock få anföras vad skogsvårdsstyrelsen i Stockholms län i denna fråga yttrat. För nämnda läns vidkommande spelade, såsom styrelsen framhållit, frågan om särskilt skydd för skogarna i skärgården och längs kusterna en betydande roll, och styrelsen tillstyrkte därför i sitt yttrande över kommittébetänkandet på det livligaste, att kustområdena bleve föremål för särskild undantagslagstiftning och att sådan inskränkning i rätten till avverkning därstädes, som kommittén och dess reservant föreslagit, komme till stånd. Beträffande

¹ Sättet att genom myndighets föranstaltande på en gång utmärka och i ett offentligt register införa skogar av viss natur tillämpas beträffande skyddsskogar i Würtemberg, den del av Preussen, som hör till Oderområdet, Schweiz, Ungern, Italien.

det av de delegerade i denna punkt framlagda förslaget (deras 2 §) förklarade skogsvårdsstyrelsen, att detsamma vore alltför knapphändigt, ity att det skulle medföra ett betänkligt osäkerhetstillstånd för skogsägaren, därest gränsen för dylika områden ej skulle efter sakkunnig utredning fixeras, utan det i stället skulle lämnas åt skogsägaren att i varje särskilt fall avgöra, huruvida en ovarsam avverkning kunde äventyra eller försvåra återväxten.

Sedermera har på särskild framställning av omförmälda skogsvårdsstyrelse uti den provisoriska skogsvårdslagen av 1920 intagits en bestämmelse av innehåll, att om det beträffande skog inom kustområde vore att befara, att genom ovarsam avverkning återväxten skulle äventyras, försenas eller försvagas, länsstyrelsen finge på framställning av skogsvårdsstyrelsen förordna att för den skog skulle gälla enahanda inskränkning i avseende å rätten till avverkning, som i berörda lag stadgats rörande skog å fastighet, som efter den 14 maj 1918 genom köp, byte eller gåva övergått till annan än föregående ägarens make, skyldeman i rätt upp- och nedstigande led, syskon eller syskons avkomling. Härav föranledda frågor får jag senare beröra vid övergångsbestämmelserna.

Departementschefen.

På de skäl, som sålunda anförts och nu återgivits, och då den av kommittén och dess reservant hävdade principen för skydd åt svår-föryngrad skog i viss mån redan godtagits av statsmakterna, har densamma jämväl bibehållits i departementets förslag.

11 §.

Komm. 9 § 2—4 mom.; reserv. 70 §; deleg. 2 §.

Angivandet av de förutsättningar, under vilka skogar må förklaras för svår-föryngrade skogar, har avfattats på grundval av skogsvårdsstyrelsernas i bil. D återgivna uppgifter och är i stort sett lika lydande i alla tre förslagen, där särskilda bestämmelser i ämnet upptagits. Det har anmärkts, att avfattningen vore alltför omfattande, men häremot kan framhållas, att blotta förefintligheten av de angivna omständigheterna icke vore nog för en skogsmarks inordnande under strängare bestämmelser, utan att därjämte de därav framkallade förhållandena skola vara sådana, att en ovarsam avverkning av befintlig skog måste befaras göra återväxten omöjlig eller över hövan sen eller underhållig. Vidare bör en dubbel garanti mot för långt gående förordnanden av ifrågasvarande innebörd ligga däruti, att initiativet skall utgå från vederbörande skogsvårdsstyrelse samt särskild syn och undersökning föregå

beslutet. Det må härvid ock anmärkas, att det lärer vara Konungen obetaget att, om i något fall så skulle visa sig vara av förhållandena påkallat, medgiva att en skog, varom förordnats, att den skall lyda under bestämmelserna om svårförnygrade skogar, ej längre skall vara underkastad dessa bestämmelser.

Att Gottland och Öland ansetts böra omedelbart gå in under bestämmelserna om svårförnygrade skogar, har redan förut omnämnts.

Till frågan om kuststräckorna inom Stockholms län återkommer jag, såsom nyss angivits, vid övergångsbestämmelserna.

12 §.

Komm. 10 §; reserv. 70 § jmf. med 45—47 §; deleg. 2 §.

Beträffande inskränkningen i ägarens fria förfoganderätt över svårförnygrad skog är först att märka, det i samtliga förslagen med särskilda bestämmelser för sådana skogar de för avverkning i yngre skogsbestånd gällande föreskrifter avsetts skola gälla även för förstberörda skogar. Detta lärer ock vara riktigt, enär det torde kunna inträffa, att av skogens karaktär av svårförnygrad föranledda restriktioner icke i och för sig skulle behöva sträcka sig så långt som det stadgade skyddet för yngre skog, men någon anledning att låta detta bliva mindre å svårförnygrade skogar än å andra naturligen icke kan förefinnas.

Verkan av förordnande att skog skall anses svårförnygrad.

Den egentliga frågan är emellertid, huru långt den av ifrågasvarande skogars beskaffenhet föranledda inskränkningen i förfoganderätten därutöver skall sträcka sig. Som huvudregel lärer härvid självklart böra gälla, att avverkning till annat ändamål än husbehov får ske endast efter vederbörligt tillstånd.

Från denna regel har i kommitténs förslag medgivits undantag beträffande torra träd. Kommittén har lämnat avverkningen av sådana helt fri, i enlighet med vad som skett i 1915 års båda förordningar om skogar inom Västerbottens och Norrbottens län¹. Reservanten har ansett ett dylikt undantag från ansökningsplikten icke böra göras, enär en härutinnan medgiven frihet skulle kunna begagnas för avverkning, där torrskogsegenskapen vore minst sagt omtvistlig. I stället har reservanten trott sig finna en rättmätig och billig lösning av frågan genom att stadga, att om avverkningsansökning avsåge torrskog, avverkningstillstånd ej finge vägras, med mindre skogens kvarhållande ansåges erforderligt med avseende å det skydd för annan skog, som den kunde lämna.

I avseende å torra träd.

¹ Komm. bet. I s. 287—289.

Departementschefen.

Väl torde det vara riktigt, att från ren skogsvårdssynpunkt något behov icke förefinnes att inbegripa torra träd under förbudet mot fri avverkning och icke heller lära den från Västerbotten och Norrbotten vunna erfarenheten hava givit något starkare stöd åt de av reservanten anförda farhågorna för missbruk av en fri avverkningsrätt rörande sådana träd. Emellertid torde sagda farhågor böra tillrättas större fog med hänsyn till de förhållanden, som skulle bliva en följd av den nu föreslagna lagen och det har därför synts mig lämpligast, att till upprätthållandet av lagens effektivitet låta förbudet mot avverkning omfatta även torra träd. Med den struktur, som skyddsbestämmelserna rörande den yngre skogen fått i förslaget, skulle det icke heller stå väl tillsammans och ej heller bliva av någon väsentlig betydelse, om äldre torra träd bleve frigivna.

Husbehovsuttag.

Beträffande härefter frågan, huruvida den av dessa skogars beskaffenhet föranledda inskränkningen bör beröra även husbehovsrätten, så har kommittén härutinnan ställt sig på ståndpunkten av husbehovsuttagets företrädare framför skogsvårdens intresse, men för att dock bereda detta något skydd föreslagit, att där det funnes angeläget, att viss trakt av skogen eller vissa träd i möjligaste mån fredades från avverkning, skogsvårdsstyrelsen skulle äga att, om skogen i övrigt kunde antagas lämna erforderlig tillgång till virke för husbehovet samt märkligt men därigenom ej skulle åsamkas ägaren, föreskriva att avverkning till husbehov inom sådan trakt eller av sådana träd ej finge äga rum utan särskilt tillstånd av skogsvårdsstyrelsen. Men skulle det efteråt visa sig, att för husbehovets tillgodoseende oundgängligen erfordrades, att skog eller träd, som omfattades av sådan föreskrift, toges i anspråk, skulle tillstånd till avverkning därav för nämnda ändamål icke få vägras.

Berörda bestämmelser hava ock upptagits i huvudreservantens förslag. En annan ledamot av kommittén har i denna fråga varit av särskild mening, av innehåll att å de ifrågavarande markerna rätt till fritt husbehov icke kunde medgivas utan att man därigenom reve ned vad man i övrigt byggt upp i fråga om garanti för skogens bevarande å berörda marker, att husbehovsavverkningens inordnande under samma bestämmelser som annan avverkning kunde ske utan några alltför avsevärda praktiska svårigheter, att en dylik anordning i själva verket vore den med skogsägarnas sanna intresse mest förenliga, samt att densamma icke borde av skogsägarna kännas såsom ett onödigt tryck¹.

Sistnämnde kommittéledamot åberopar i sin reservation det yttrande,

¹ Komm. bet. I s. 623—629.

som avgavs av departementschefen vid framläggandet år 1908 av förslag till ny skogsvårdslag för Gottland, vilket yttrande var av följande lydelse:

»Man torde hava att välja emellan att låta skogsägaren själv bestämma, i vilken omfattning och på vilket sätt avverkning skall bedrivas, med skyldighet likväl för honom att svara för de återväxtåtgärder, som kunna bliva erforderliga, eller att låta åtminstone de för skogsskötseln mera betydande avverkningarna bedrivas allenast i överensstämmelse med skogsvårdsmyndighetens på förhand meddelade föreskrifter, men utan skyldighet för den, som ställer sig dessa föreskrifter till efterrättelse, att i vidsträcktare omfattning sörja för återväxten. Valet mellan dessa olika möjligheter synes ytterst bero på, huruvida å den ort, för vilken det gäller att lagstifta, skogsodlingsåtgärder äro ekonomiskt möjliga eller icke. Att framtvinga sådana åtgärder, där de icke utan åsidosättande av en rationell hushållning kunna företagas, är uppenbarligen icke rimligt, och en fri förfoganderätt över skogen, som kan föranleda åläggandet av ruinerande skogsodlingsföretag, är reellt sett av ringa värde. På orter med ogynnsamma återväxtförhållanden är icke blott statens, utan även den enskilde skogsägarens intresse bäst tillgodosett genom en sådan sakernas ordning, att skogsägaren tvingas att vid avverkningens bedrivande taga sådan hänsyn till återväxten, att behovet av alltför kostsamma skogsodlingsåtgärder undvikas.»

För min del har jag icke kunnat undgå att finna de skäl beaktansvärda, som andragits uti sistberörda reservation. Särskild uppmärksamhet förtjänar det däri åberopade departementschefsyttrandet. Departementschefens ord avsågo visserligen endast avverkning till avsalu, men äga självfallet sin giltighet beträffande varje avverkning, varmed skall följa reproduktionsskyldighet. Då ett eftergivande av nämnda skyldighet i förevarande avseende ej lærer kunna komma i fråga, måste därför en inskränkning ske uti den ovillkorliga husbehovsrätten. Härvid torde det dock ej vara nödvändigt att gå så långt som i den omförmälda av en kommittéledamot yttrade särskilda meningen föreslagits, att helt borttaga rätten att fritt uttaga för husbehov. Även om ett så radikalt tillväggångssätt kunde praktiskt genomföras, skulle det alltför starkt bryta sig mot den hittillsvarande uppfattningen och alstra en ovilja mot lagen, som bleve till men för dennas lyckliga tillämpning. Man torde kunna få en åt båda håll tillfredsställande lösning genom att giva skogsvårdsstyrelserna befogenhet att, där reproduktionsvanskligheterna äro särskilt stora, förbjuda även husbehovsavverkning utan tillstånd, men i övrigt lämna densamma fri. Genom den sålunda skogsvårdsstyrelsen tillagda befogenheten och då skogsägaren beträffande sitt omedelbara husbehovsuttag är bunden av enahanda bestämmelser som de i 2—4 §§ meddelade samt underkastad reproduktionsplikt, lærer det vara nöjaktigt

Departementschefen.

sörjt för skogsvårdsintresset. Å andra sidan torde de i det ovanberörda yttrandet vid gotttandslagens tillkomst frambållna vanskligheterna för skogsägaren utav en kombination av reproduktionsskyldighet och fritt husbehovsuttag bliva i görligaste mån undanröjda genom den föreslagna fredningsbefogenheten för skogsvårdsstyrelserna, samt sålunda och då med uppväxandet av ungskogar under de nya skyddsbestämmelserna alltmera gallringsvirke kommer att stå skogsägarna till buds, även dessas berättigade husbehovskrav bliva tillgodosett.

I avseende å
avverkning
för upp-
odling.

För det fall, att avverkningen avser skogsmarkens omläggning till annat ändamål än skogsbörd, har här på grund av ifrågavarande skogsars ömtåliga beskaffenhet såsom ytterligare förutsättning utöver vad som föreskrivits beträffande yngre skog, stadgats, att befintlig skog icke behöver bibehållas till skydd mot ödeläggelse av angränsande markar. Detta är en skyddsskogssynpunkt. Dess reella innebörd och behov torde icke behöva närmare utvecklas, men då i skyddsskogslagen såsom konstituerande faktorer endast upptagits fara för fjällskogens nedgående och flygsandsfält, har bestämmelsen inrymts här.

I avseende å
avverkning
för annat
än husbehov
eller upp-
odling.

För avverkning, som icke avser husbehov eller uppodling, har av kommittén och reservanten föreslagits, att avverkning i den omfattning, att särskilda åtgärder skulle erfordras för återväxtens betryggande, allenast finge medgivnas, om sådana åtgärder kunde företagas utan oskäligen kostnad.

Emot detta stadgande har anmärkts, att det vore egendomligt, att en skogsägare skulle genom lagen kunna förhindras att kalavverka ett glest och luckigt skogsbestånd endast av den anledning att lagens handhavare ansåge den kultur, markägaren därefter vore skyldig och villig att utföra, bliva alltför dyrbar. Om kommittén hade utgått från att statsanslag till dylika kulturer lagenligt skulle utgå, hade intet varit att säga om en dylik inskränkning av skogsekonomisk beskaffenhet, men utan denna förutsättning funnes ej fog för ifrågavarande inskränkning i lagen. Enda berättigade inskränkningen i detta fall vore den växtbiologiska, nämligen att vederbörande tjänsteman ansåge, att de kulturåtgärder, som skulle vara villkoret för en kraftigare avverkning, ägde för små förutsättningar att lyckas. Berörda inskränkning borde därför utgå och i stället borde i sammanhang med stadgandet om vederbörande skogsvårdsmyndighets föreskrivande av vissa återväxtåtgärder vid beviljandet av avverknings-tillstånd meddelas bestämmelse i lagen av innebörd, att dylika åtgärder ej finge utan markägarens begivande föreskrivas till den omfattning

eller av den beskaffenhet, att desamma skulle förorsaka honom skogs-ekonomiskt oskäligen kostnad.

Till denna uppfattning, att om de genom en avverkning nödvändigblivande reproduktionsåtgärderna skulle ställa sig ekonomiskt oskäligen, detta icke borde utgöra hinder för avverkningens företagande, såvida ägaren ändock vore villig åtaga sig kostnaderna, kan jag icke ansluta mig, utan har jag, i likhet med kommittén, funnit de vid tillkomsten av den gällande gottlandslagen, därifrån det ifrågavarande stadgandet är hämtat, av departementschefen anförda skälen för detsamma äga full giltighet även för dess upptagande i den nu föreslagna lagen. Han erinrade om att gottlandslagens ledande princip ytterst vore densamma, som låge till grund för 1903 års allmänna skogsvårdslag. Det gällde nämligen i båda fallen att söka förmå skogsägaren att vid skogstillgångens tillgodogörande och behandlingen av avverkad skogsmark taga nödig hänsyn till skogens återväxt. Huruvida och i vilken omfattning begärt tillstånd till avverkning borde av styrelsen beviljas, borde sålunda just bliva beroende på vad som kunde anses vara med skogens återväxt förenligt. Denna regel komme uppenbarligen att i tillämpningen leda till ytterst växlande resultat allt efter olika förnygringsförhållanden. Sålunda måste skogsvårdsstyrelsen vara långt mera njuugg, då fråga vore om mark, där återväxten uteslutande eller huvudsakligen vore beroende på skogens egen reproduktionsförmåga, än då fråga vore om mark, där skogsodlingsåtgärder med framgång kunde företagas. I sistnämnda fall kunde nämligen avverkning medgivas i mycket stor utsträckning, om föreskrifter angående odlingsåtgärder samtidigt meddelades. Sålunda frågan, om man under vissa förutsättningar kunde räkna med naturlig reproduktion, som frågan, huruvida skogsodling vore möjlig, skulle naturligtvis bedömas icke från växtbiologisk, utau från skogsekonomisk synpunkt. Att naturlig återväxt någon gång i framtiden kunde påräknas eller att återväxt på artificiell väg kunde framkallas, vore icke tillräckligt, utan skogsvårdsstyrelsen skulle se till, att trots avverkningen återväxt på ena eller andra vägen kunde förväntas inom rimlig tid och utan oskäligen kostnader. Då anledningen till, att särskild skogslagstiftning måste anses påkallad för Gottlands del, väsentligen vore att söka uti de svårigheter, som där mötte för skogsodlingsföretag, hade det ansetts lämpligt att genom uttryckligt stadgande hos skogsvårdsstyrelsen inskräpa vikten av att vid bedömandet av förnygringsmöjligheterna icke taga i betraktande andra åtgärder till återväxtens betryggande än sådana, som kunde utan oskäligen kostnad företagas.

Den ifrågavarande bestämmelsen har alltså bibehållits.

Departementschefen.

*Förfogande-
rätt över virke,
som avverkats
för husbehov.*

Angående 3 mom. i paragrafen och dess innehåll hänvisas till vad som sagts beträffande 3 mom. i 3 §.

13—16 §§.

Komm. 15—18 §§; *reserv.* 55, 59 §§.

Dessa §§ torde icke erfordra närmare motivering. Beträffande 16 § är dock att bemärka, att, då avverkning skett efter vederbörligt tillstånd, reproduktionsskyldigheten endast bör omfatta vad i sådant hänseende blivit av styrelsen föreskrivet i samband med tillståndets beviljande.

17 och 18 §§.

Komm. 20, 21, 30 §§; *reserv.* 32, 33, 43, 61 §§; *deleg.* 16, 19 §§; *domänst.* 9—11 §§.

*Befogenhet att
ingripa vid
försummad
reproduktion.*

Det har redan vid frågan om bestämmelser för avverkning även i äldre skog framhållits, att skillnaden därutinnan mellan kommitténs och dess reservants förslag, å ena sidan, samt skogsvårdsstyrelsernas delegerades och domänstyrelsens, å den andra, även för med sig en skillnad ifråga om skogsvårdsstyrelsens befogenhet att ingripa mot skogsägaren.

Enligt 1903 års lag äger skogsvårdsstyrelsen, där den finner skälig anledning antaga, att avverkning så bedrives eller efter avverkning med marken så förfares, att skogens återväxt uppenbarligen äventyras, att hos länsstyrelsen påkalla undersökning av en skogsstatens tjänsteman med två gode män. På basis av denna undersökning har skogsvårdsstyrelsen att söka träffa överenskommelse med markägaren om vederbörliga åtgärder för markens återställande i skogbärande skick. Kan ej sådan överenskommelse träffas, eller eftersättes överenskomna åtgärder, skall saken dragas inför domstol, som äger föreskriva, vilka reproduktionsåtgärder böra vidtagas, samt den tid, inom vilken de skola vara fullgjorda, vid äventyr att de eljest varda verkställda av skogsvårdsstyrelsen på den försumliges bekostnad. Härjämte kan domstolen eller dessförinnan, om den verkställda undersökningen konstaterat vanskötsel, överexekutor meddela förbud mot vidare avverkning å ägarens skogsområde, intill dess de föreskrivna åtgärderna blivit verkställda. Dock skall sådant förbud upphöra, om pant eller borgen ställes för åtgärdernas fullgörande.

I dessa bestämmelser har nu *kommittén* — om man bortser från de särskilda reglerna för svårförnygrade skogar — gjort den ändringen, att utan några direktiv för själva avverkningen vissa fordringar uppställts på kvarvarande eller nyblivande skogsbörd efter avverkningen,

varjämte det föreskrivits, att, om åtgärd erfordras för erhållande av sådan skogsbörd men icke företages inom behörig tid, skogsvårdsstyrelsen skall ingripa och avfordra markägaren överenskommelse, innefattande samtliga erforderliga åtgärder och tiden för varje åtgärds fullgörande. Härför behöves icke påkallas och avvaktas undersökning å platsen av skogsstatstjänsteman. Kommer ej överenskommelse till stånd, måste det liksom för närvarande bliva domstolsprocedur. Eftersättes överenskommelsen eller av domstolen föreskriven åtgärd, har styrelsen att föranstalta därom, men i förra fallet behöves icke, såsom nu, hänskjutande till domstol, utan försummelsen kan konstateras genom besiktning av styrelsens fackbildade tjänsteman jämte två gode män.

Reservanten har häruti samma bestämmelser som kommittémajoriteten.

I *skogsvårdsstyrelsernas delegerades* förslag har till effektuerande av nödvändigblivna reproduktionsåtgärder stadgats, att om reproduktionsåtgärder bliva erforderliga, skogsvårdsstyrelsen skall söka överenskommelse med den för återväxten ansvarige om samtliga åtgärder och om tiden därför. Kan ej överenskommelse träffas, skall hos länsstyrelsen begäras syn av skogsstatstjänsteman, på grundval härav skall nytt försök göras om överenskommelse, misslyckas även detta, måste domstolsvägen anlitas; detta sistnämnda blir ock fallet, om överenskommelse träffats, men åtgärderna eftersätts. Dessutom kan skogsvårdsstyrelsen, om för återväxten kommer att i mera betydande omfattning erfordras sådd, plantering eller andra jämförelsevis kostsamma kulturåtgärder, fordra ställande av säkerhet för kostnaden. För framtvingande härav kan, sedan undersökning av skogsstatstjänsteman hållits, erhållas förbud mot eljest i lagen medgiven avverkning.

Om kommitténs och reservantens förslag i dessa delar hava delegerade uttalat, att detsamma innebure en avgjord försämring i 1903 års lags bestämmelser, vilket de utlagt sålunda:

»För närvarande äger en skogsvårdsstyrelse inskrida, så fort den finner, att en skogsavverkning så bedrives, att återväxten äventyras. Den kan på så sätt redan vid början av en avverkning tilltvinga sig säkerhet för återväxten. Jämför man dessa bestämmelser med kommitténs 20 § och reservantens 32 §, så finner man, att enligt dessa får en skogsvårdsstyrelse vidtaga åtgärder i återväxthänseende först sedan den funnit att åtgärd, som i sådant avseende bör vidtagas, icke blivit inom behörig tid verkställd, d. v. s. med andra ord, avverkningen får bedrivas hur som helst. Det är först efter att denna avslutats och »behörig tid» därefter gått till ända, som skogsvårdsstyrelsen får börja röra på sig. Vad detta betyder med hänsyn till den blivande återväxten torde icke behöva närmare påpekas. Det är tydligt, att skall man verkligen kunna förmå en avverkare att vidtaga betryg-

Bihang till riksdagens protokoll 1923. 1 saml. 82 häft. (Nr 104).

gande åtgärder för återväxten, så skall man söka träffa överenskommelse med honom, medan avverkningen pågår och med möjlighet att eljest kunna förhindra avverkning, intill dess säkerhet för dessa åtgärders vidtagande erhållits. Med det intresse han har, att avverkningen skall få fortgå, bliver det vanligen lätt, att med honom komma överens. Härav hava säkerligen alla skogsvårdsstyrelser en lycklig erfarenhet, och det lär icke finnas någon anledning att eftergiva på den möjlighet, som enligt nu gällande lag för närvarande förefinnes.

Vi hava därför i vår 16 § i stort sett bibehållit 1903 års lags stadganden i förevarande avseende. Den enda reella skillnad, som förefinnes, är den, att enligt nämnda lag har man icke tänkt sig, att överenskommelse emellan skogsvårdsstyrelse och avverkare skall träffas, förrän av länsstyrelse föranstaltad undersökning hållits, under det att vi, i likhet med vad som säkerligen i praktiken redan äger rum, tänkt oss att överenskommelse skall kunna träffas utan föregående officiell undersökning. Emellan de föreliggande förslagen, å ena sidan, och 1903 års lag samt vårt förslag, å den andra, förefinnes därjämte den olikheten, att enligt de förra skall omöjligheten att träffa överenskommelse omedelbart följas av instämning till domstol, under det att enligt de senare första steget bör bliva påkallandet av en utav länsstyrelsen förordnad undersökning med möjlighet att därefter kunna komma till överenskommelse med undvikande av domstolsförfarande. Även härutinnan torde erfarenheten bära vittnesbörd om lämpligheten av 1903 års bestämmelser.»

Domänstyrelsens förslag innehåller i huvudsak samma stadganden som skogsvårdsstyrelsernas delegerades med hänsyn till nödiga reproduktionsåtgärders vidtagande. Däremot har icke domänstyrelsen upptagit delegerades stadganden om krav på säkerhets ställande och avverkningsförbud, utan beträffande dylikt bibehållit systemet i 1903 års lag. Domänstyrelsens kritik av de förra förslagen och motiven för sitt eget lyda sålunda:

»Kommittens föreskrifter ansluta sig direkt till den ledande grundtanken i betänkandet att icke ingripa i en avverkning, som bedrives i skog, vilken icke kan rubriceras som ungskog. Häruti ligger enligt styrelsens mening lagförslagets största svaghet. Och innebär detsamma långt ifrån någon förbättring uti härutinnan nu gällande bestämmelser utan fasthellre en avgjord försämring. Skogsvårdsstyrelsens ingripande torde nämligen i allmänhet komma så sent, att de kulturåtgärder, som slutligen måste utföras, bliva till såväl sin omfattning som kostnaderna väsentligt större än om ingripandet kommit på ett tidigare stadium. — — —

Ombudsmötets (= delegerades) förslag skiljer sig i förevarande hänseende avgjort från såväl betänkandet som reservationen samt ansluter sig nära till nu gällande allmänna skogsvårdslag. Det vill på ett tidigt stadium rättande ingripa mot en lagstridig avverkning och söker genom omedelbart avverkningsförbud frampressa dels rättelse i avverkningen dels säkerhet för vidtagande av erforderliga kulturåtgärder. Till skillnad mot nu gällande skogsvårdslag vill ombudsmötets förslag tillägga skogsvårdsstyrelsen befogenhet att omedelbart meddela avverkningsförbud och detta även utan föregående syn på ort och ställe av ojävig förrättningsman. Innan sådant förbud må meddelas, skall fastighetsägaren, eller där annan än

denne bedriver avverkningen, avverkaren beredas tillfälle att yttra sig i ärendet. Finner emellertid skogsvårdsstyrelsen saken sådan, att den ej kan tåla dylikt uppskov, må avverkningsförbud dock tillsvidare meddelas av skogsvårdsstyrelsen, och träder sådant förbud utan hinder av besvär genast i kraft. Besvär över dylika eller andra skogsvårdsstyrelsens beslut må anföras hos Kungl. Maj:ts befallningshavande. I motiven till förslaget återopas den omständigheten, att besvär ju alltid kunna anföras över skogsvårdsstyrelsens beslut såsom tillräcklig säkerhet för att den vidgade befogenhet, som lämnats skogsvårdsstyrelsen, icke kommer att missbrukas.

Domänstyrelsen, som finner bestämmelsen om möjlighet att genom avverkningsförbud kunna reglerande ingripa på ett tidigt stadium mot en lagstridig eller oriktig avverkning synnerligen ändamålsenligt, måste emellertid uttala sin stora betänksamhet mot att under normala förhållanden lämna skogsvårdsstyrelserna en så betydligt vidgad befogenhet. Dels torde skogsvårdsstyrelserna med hänsyn till deras organisation icke vara skickade att självständigt och på i övrigt tillfredsställande sätt behandla fall av så grannlaga natur, som i detta avseende kunna förekomma, dels torde det ock vara mera överensstämmande med allmän svensk rättsuppfattning att förbud av förevarande slag meddelas av de exekutiva myndigheterna, vilka äro utrustade med särskild befogenhet att omedelbart upprätthålla samma förbud.

Styrelsen har såsom förut nämnts icke funnit lämpligt att på sätt nu gäller enligt provisoriska skogslagen giva skogsvårdsstyrelsen rätt att meddela avverkningsförbud.

Under normala förhållanden, då man har att räkna med en jämn och sund utveckling av näringslivet och konjunkturerna på trävarumarknaden, kan det icke vara erforderligt att utrusta skogsvårdsstyrelsen med sådan myndighet. För ett rätt tillgodoseende av även den enskildes befogade anspråk på att få sina åtgöranden opartiskt bedömda, innan han hindras i tillgodogörandet av sin egendom, erfordras enligt styrelsens förmenande, att sådan syn å ort och ställe i allmänhet företages, som i 1903 års lag är föreskriven. De skäl, som anförts mot en sådan anordning eller att förrättningsman bland skogsstatens tjänstemän i regel icke stått att erhålla så skyndsamt, som varit önskligt, kan styrelsen icke tillerkänna giltighet eller avgörande betydelse. Emellertid läser det av praktiska skäl icke vara fullt lämpligt att föreskriva, att sådan undersökning alltid skall hållas, innan skogsvårdsstyrelsen får ingripa mot överträdelse av lagen eller underlåtenhet att fullgöra dess föreskrifter. Ofta nog kan en sådan överträdelse eller underlåtenhet vara av ganska ringa omfattning, och ej mindre ofta kan det inträffa att markägaren är villig att enbart efter en hänvändelse från skogsvårdsstyrelsen vidtaga rättelse. För att spara kostnader och jämväl undvika onödigt omgång, anser styrelsen, att nuvarande stadgande i detta hänseende, vilket kanske får tolkas såsom redan inrymmande en sådan möjlighet, bör givas nu föreslagen formulering.»

Den stora betydelse sättet för en avverknings bedrivande har för återväxten har ej kunnat av någon bestridas. För närvarande äger också skogsvårdsstyrelse att inskrida, så fort den finner en avverkning äga

Departementschefen.

rum under sådana former, att återväxten äventyras; den synnerliga betydelsen härav har starkt framhållits såväl av skogsvårdsstyrelsernas delegerade som av domänstyrelsen.

Med den avfattning, som givits åt 4 § i det inom departementet utarbetade förslaget, är redan angivet, att jag i princip ansluter mig till 1903 års lags ståndpunkt i sakfrågan.

Däremot synes det mig, att de i 2 § av 1903 års lag meddelade föreskrifter angående undersökning, vilka nog understundom kunna medföra en viss omgång, böra utgå.

Korrektiv mot missbruk av rätten att omlägga skogsmark till annat kulturändamål.

I fråga om lagbestämmelser till förhindrande av missbruk utav rätten att omlägga skogsmark till annan användning har kommittén anfört, hurusom det först gällde att få bestämd en tidpunkt, inom vilken de för omläggningen erforderliga åtgärderna skulle vara vidtagna, samt vidare att giva regler för förfarandet, i den händelse åtgärderna icke inom den bestämda tiden fullgjordes. I det förra hänseendet innehåller kommitténs förslag dels att i de fall, där för omläggningen erfordras tillstånd av skogsvårdsstyrelsen, denna tillika skall bestämma tiden därför, dels ock att i andra fall styrelsen skall begära skriftligt åtagande av markägaren att inom viss av styrelsen godkänd tid verkställa erforderliga åtgärder samt om sådant åtagande ej kan erhållas stämma in saken till domstol, som har att utsätta skälig tid för åtgärderna. I det senare hänseendet är stadgat, att, om den på ena eller andra sättet bestämda tiden försittes, domstolen må på talan av skogsvårdsstyrelsen efter omständigheterna förelägga ny tid för omlägningsåtgärder eller förordna om markområdets återförsättande i skogbärande skick.

Dessa bestämmelser hava upptagits även av kommittéreservanten, allenast med den olikheten att även i de fall, där tillstånd för omläggningen erfordras, tiden för dennas verkställande skulle bestämmas i den ordning, som kommittén angivit för andra fall. Detta har av reservanten motiverats med att den tid, som vore behövlig, kunde vara väsentligen beroende av omfattningen och beskaffenheten av åtgärderna. Dessa skulle emellertid bestämmas eller kunde ifrågasättas böra föreskrivas av skogsvårdsstyrelsen.

Skogsvårdsstyrelsernas delegerades förslag upptager inga föreskrifter i förevarande avseende.

Domänstyrelsen har ansett tillräckligt korrektiv emot missbruk därav finnas i stadgandena, att, om skogsvårdsstyrelsen finner skälig anledning antaga, att skog avverkas i strid mot lagen eller att med marken så förfäres, att skogens återväxt äventyras eller att eljest jämlikt

lagen stadgad skyldighet att betrygga återväxt åsidosättes, skogsvårdsstyrelsen äger påkalla syn, att, om denna giver vid handen, att missbruk av bestämmelserna om rätt till annan användning av marken är att befara, överexekutor må på begäran av skogsvårdsstyrelsen meddela avverkningsförbud i större eller mindre omfattning, om vilket förbud i huvudsak skall gälla, vad i utsökningslagen sägs om skingringsförbud, att det meddelade förbudet skall upphöra, där hos överexekutor ställes av skogsvårdsstyrelsen godkänd pant eller borgen för fullgörande av de åtgärder, som finnas erforderliga för skogsmarkens återställande i skogbärande skick, samt att sådan pant eller borgen jämväl skall innefatta säkerhet för att åtgärderna företagas vid viss av skogsvårdsstyrelsen bestämd tidpunkt, därest skogsmarken ej då skulle vara använd för det nya ändamålet ifråga.

Jag har funnit de av kommittén i förevarande avseende upptagna bestämmelserna lämpliga samt upptagit dem i 17 § av det inom departementet utarbetade förslaget. Departementschefen.

Att den av kommittén vidtagna förändringen att inordna en eventuell syneförrättning såsom ett led i domstolsutredningen innebär givna fördelar synes mig påtagligt. Vad däremot angår kommitténs bestämmelse, att syneförrättaren skall utses av länsstyrelsen och det därför anförda skälet, att det i regel torde ställa sig svårare för domstolen än nämnda myndighet att utse lämplig person, så har jag icke funnit detta skäl vara bärande, utan föreslagit även detta ärendes förläggande till domstolen. Domstols- och undersökningsförfarande.

19 §.

Komm. 22 §; reserv. 35 §; deleg. 18 § 5 st.; domänst. 5 § 4 st.

Beträffande denna av kommittén föreslagna bestämmelse har ej gjorts erinran.

20 §.

Komm. 23 §; reserv. 36 §; deleg. 16 §; domänst. 10 §.

Emot kommittéförslagets bestämmelse, att vid den i förevarande paragraf omförmälda besiktning två gode män skola biträda, har anmärkts, att detta i många fall kunde vara onödigt och dyrt, varförutom det föreslagits, att en möjlighet att undslippa besiktning borde beredas därigenom att i överenskommelse med markägaren finge intagas ett dennes eftergivande därav.

Det först anmärkta förhållandet medgives vara riktigt, men om det skulle avhjälpas på det sätt, att skogsvårdsstyrelsens tjänsteman ensam finge verkställa besiktningen, kan jag icke biträda detta. En dylik besiktning skulle nämligen icke alltid äga den auktoritet, som vore önskvärd. Det sistberörda förslaget skulle icke kunna tillämpas, där även annan än markägaren är ansvarig för återväxtåtgärder, och icke heller torde det i övrigt vara så lyckligt, enär därigenom bleve lämnat öppet, huru i dylika fall ett konstaterande av försummelsen borde ske. Emellertid synes mig en lösning i båda de anmärkta hänseendena kunna vinnas genom en bestämmelse, att besiktning icke erfordras, därest vederbörande erkänner försummelsen. Därigenom kan ock den förenklade proceduren stå till buds för andra fall än där en överenskommelse blivit träffad. Angående sättet eller formen för ett erkännande torde intet behöva föreskrivas, då det ju ligger i styrelsens intresse att sörja för, att det sker bevisligt.

21 och 22 §§.

Komm. 24, 25 §§; reserv. 37, 38 §§.

*Ersättning till
skogsvårds-
styrelse för
vidtagna
återväxt-
åtgärder.*

I fråga om den säkerhet, som bör stå skogsvårdsstyrelsen till buds för utfående av ersättning för av densamma verkställda återväxtåtgärder, har kommittén föreslagit bestämmelser i tre hänseenden.

*Uttagande
genom över-
exekutor.*

Det första av dessa återfinnes i 21 § av det nu framlagda förslaget och innefattar, att överexekutor skall äga hos vederbörande omedelbart uttaga kostnaden för åtgärder, som av skogsvårdsstyrelsen föranstaltats enligt 20 §.

Kommitténs förslag föreskrev såsom förutsättning därför, att kostnadsbeloppet blivit av länsstyrelsen godkänt. Med denna bestämmelse — vartill kommittén såsom förebild åberopat bl. a. liknande föreskrift i väglagen — sammanhänger att den, hos vilken ett sålunda fastställt belopp uttagits, icke skulle äga rätt att däremot anställa klander eller eljest söka återvinning. Detta återigen har enligt motiven väsentligen berott på den av kommittén jämväl föreslagna rätt för skogsvårdsstyrelsen att i stället för av markägaren utfå kostnadsersättningen av vederbörande avverkningsrättshavare, där sådan finnes, samt dennes eventuella regressrätt mot markägaren. Dessa befogenheter låta nämligen enligt vad kommittén utförligt undersökt icke väl förena sig med stadganden om markägarens rätt till återvinningstalan.

Det vederlag för en domstolsprövning, vilket sålunda, bestående

i ersättningsanspråkets prövning av länsstyrelsen, innan överexekutor finge bereda verkställighet däråt, enligt kommitténs förslag skulle erbjudas markägaren, har kommittéreservanten icke ansett tillfyllest. Han har funnit det omöjligt att tillstödja den omedelbara indrivning, varom här är fråga, med mindre den förbindes med rätt till återvinningstalan. Att påyrka en dylik rätt har för honom icke mött något hinder, då han, såsom förut anförts, icke föreslagit någon befogenhet för skogsvårdsstyrelsen att för ifrågavarande slags kostnader vända sig mot avverkningsrättshavare.

I skogsvårdsstyrelsernas delegerades och domänstyrelsens förslag förekommer intet stadgande av berörda innehåll.

För min del anser jag, att då skogsvårdsstyrelsens ingripande varit en tjänsteplikt och det ombesörjda arbetet sådant, som det lagligen ålegat markägaren eller avverkaren att fullgöra, styrelsen bör kunna med minsta möjliga omgång erhålla ersättning för sina kostnader.

Departement-
schefen.

Det andra avseendet, vari kommittén velat tillförsäkra skogsvårdsstyrelsen trygghet att kunna utfå ersättning för havda reproduktionskostnader, är själva fastighetens bärande av ansvaret härför, på sätt i förevarande 22 § anges. Samma bestämmelse har ock reservanten. Skogsvårdsstyrelsernas delegerade och domänstyrelsen hava däremot icke medtagit densamma. De förras skäl härför äro, såsom redan ovan återgivits, att en dylik tyst förmånsrätt vore i juridiskt avseende ett oting och verkade till rubbning av fastighetskrediten, vadan införandet av nya sådana förmånsrätter måste på det bestämdaste avrådas; i liknande riktning har domänstyrelsen uttalat sig. Kommittén har motiverat sin mening på följande sätt:

Säkerhet i
fastigheten.

»Kommitténs ståndpunkt är redan i det föregående antydd: att den fastighet var till den ifrågavarande skogsmarken hörer, bör såsom pant häfta för de därå nedlagda återväxtkostnaderna. Den plats i förmånsrättsordningen, som därvid bör tillkomma detta ersättningsanspråk, synes ock kommittén vara genom detsammes härledande från på marken verkställda arbeten naturligen anvisad till 6 § i 17 kap. handelsbalken. Beträffande de i detta lagrum och därtill sig anslutande bestämmelser om förmålda fordringsrätter kan nämligen — i motsats till sådana fordringar, som avses i 9 § av samma kapitel — en dylik direkt anknytning till den ifrågavarande fastigheten sägas vara rådande. Särskilt påtaglig visar sig den lika karaktären hos skogsväxtåtgärder och odlingsföretag medelst utdikningar eller vattenavtappningar, för vilka företag lån beviljas av allmänna medel med förmånsrätt till betalning ur egendomen enligt 17 kap. 6 § handelsbalken. Då emot tillerkännandet av en dylik förmånsrätt åt ifrågavarande fordringar det invänts, att densamma skulle inverka

menligt på inteckningshavares rätt, kan kommittén icke dela denna uppfattning, enär, såsom jämväl däremot framhållits, en sålunda belastad egendom måste anses hava stigit i värde med belopp, motsvarande utgiften för skogskulturen. Av detta skäl torde ock den jämväl uttalade farhågan för av förmånsrätten vållad skada för den allmänna fastighetskrediten allt mindre komma att besanna sig, i mån som allmänheten kommer till insikt om det angivna förhållandet.»

Departement-
schefen.

Dessa skäl synas mig vägande, och härutöver vill jag ytterligare understryka det jämväl av kommittén gjorda uttalandet, att fastighetens ställande såsom pant för det genom återväxtåtgärdernas vidtagande uppkomna fordringsanspråket vore synnerligen naturligt på grund av den kvalitetsförbättring och värdeförhöjning, som egendomen genom åtgärderna erhållit.

Deposition
på förhand.

Slutligen har kommittén som ett tredje avseende, vari säkerhet borde beredas skogsvårdsstyrelsen för ersättning av förevarande art, upptagit bestämmelser, innefattande möjlighet för styrelsen att i vissa fall få sådan säkerhet deponerad i förväg. Dessa bestämmelser innehålla i huvudsak: *att* om avverkning företages på sådant sätt, att för erhållande av återväxt komme att i mera betydande omfattning erfordras sådd, plantering eller andra jämförelsevis kostsamma kulturåtgärder, skogsvårdsstyrelsen äger att av markägaren fordra säkerhets ställande för den kostnad dessa åtgärder beräknas medföra, *att* om ej inom skälig tid efter anfordran säkerhet ställes, länsstyrelse må på styrelsens ansökan meddela avverkningsförbud av större eller mindre omfattning, *samt att* dylikt förbud skall upphöra, där yrkad säkerhet ställes eller erforderliga återväxtåtgärder av den därtill skyldige vidtagits eller betalning för åtgärd, som på hans bekostnad utförts, blivit skogsvårdsstyrelsen gottgjord.

Som synes, innebär detta i viss mån ett bibehållande av det nuvarande kombinationssystemet med avverkningsförbud och ställande av säkerhet, men med väsentligen olika applicering till lagens stadganden i övrigt. Från bestämmelserna hava kommitténs huvudreservant och en annan ledamot tagit avstånd, i det de funnit dem sakna skäl och förty ej hava bort ingå i förslaget. Sistnämnda ledamot har därvid ansett, *att* kommittéförslagets övriga stadganden till betryggande av skogsvårdsstyrelsens gottgörelse för verkställda reproduktionsåtgärder av den därtill förpliktade, äro fullt tillräckliga, *att* den egentliga anledningen till bestämmelsernas upptagande i förslaget icke heller torde varit synpunkten av ett säkerhetsställande, utan en obenägenhet att borttaga ett institut, som kommittén ansett hava vid tillämpningen av 1903 års lag visat sig

i avsevärd grad underlätta skogsvårdsstyrelsernas arbete, samt att bestämmelserna sådana de avfattats lämnade rum för allvarliga invändningar.¹ Huvudreservanten har — med förklaring, att om nyssberörda ledamots utgångspunkt vore riktig, eller att övriga bestämmelser i förslaget vore tillräckliga, den därpå grundade kritiken och reservationen syntes honom fullgiltiga — även ansett, att i regeln den realsäkerhet, som skogsvårdsstyrelsen finge sig tillerkänd, skulle vara nog betryggande. Han har dock tänkt sig möjligheten av att så i ett eller annat fall icke vore förhållandet. Den risken, att någon gång förmånsrätten kunde visa sig otillräcklig, finge man emellertid hellre taga än att på angivet sätt framtvinga en säkerhet av annan art än förmånsrätten. Däremot kunde och borde man reagera mot en annan möjlighet, nämligen att fastighetsägaren genom ensidiga åtgärder förminskade förmånsrättens värde. Botemedlet häremot vore att finna uti bestämmelser, byggda på den i 181 § utsökningslagen överexekutor tillerkända befogenheten att, när skäl därtill äro, sätta fast egendom med vad därtill hörer under förbud att säljas eller skingras.²

Skogsvårdsstyrelsernas delegerade hava, som redan förut antytts, i sitt förslag upptagit kommittémajoritetens förevarande bestämmelser, därvid de förklarar, att sådana avverkningsförbud, varom här vore fråga, väl sällan torde förekommit under tillämpningen av 1903 års lag, men att anledning dock icke syntes föreligga att avstå från den möjlighet, som här förefunnes, att erhålla säkerhet för att åtgärder för återväxt bleve vidtagna.

Vad domänstyrelsens förslag angår, har däri, som jämväl tidigare nämnts, bibehållits avverkningsförbudet i dess struktur enligt 1903 års lag.

Då man, såsom jag enligt det anförda ansett vara riktigt, tillerkänner skogsvårdsstyrelsen dels rätt att genom överexekutor omedelbart utfå ersättning för havda kostnader och dels förmånsrätt för dessa uti fastigheten, torde därmed styrelsens utfäende av ersättningen vara tillräckligt säkerställt. Den av kommitténs huvudreservant framhållna möjligheten, att för ett eller annat fall mera kunde behövas, torde näppe-
 ligen få någon praktisk betydelse. Det torde för övrigt icke vara uteslutet, att vad han med hänsyn till en sådan möjlighet velat vinna genom sin utveckling av stadgandet i 181 § utsökningslagen, skulle kunna erhållas redan genom anlåtande av enbart nämnda stadgaude. Att upptaga reservantens antydda bestämmelser har därför synt mig icke vara

Departement-
 chefschefen.

¹ Se Komm. bet. I sid. 631—633.

² Komm. bet. II sid. 36, 39 § samt sid. 178 o. följ.

erforderligt. Av det anförda framgår, att jag icke heller funnit nödigt upptaga kommittémajoritetens bestämmelser om rätt att påfordra deposition eller att för framtvingande härav erhålla avverkningsförbud.

En annan sak är, att avverkningsförbud kan bära meddelas av annan anledning; till denna fråga återkommer jag vid behandlingen av nästa paragraf.

23—25 §§.

Under 23 § har intagits bestämmelse angående meddelande av avverkningsförbud till förhindrande av överträdelser mot lagen. 1903 års lags bestämmelser i sådan riktning hava visat sig vara ett verksamt medel för skogsvårdsstyrelserna, då det gällt att förhindra eller avbryta avverkningar, som företagits utan hänsyn till återväxtmöjligheterna. Särskilt i de fall, då en naturlig föryngring erfordras för erhållande av tillfredsställande återväxt, kunde det bliva rent av ödesdigert, om skogsvårdsstyrelse ej skulle kunna ingripa mot en avverkning, som skulle omöjliggöra dylik föryngringsmetod.

Det inom departementet utarbetade förslagets bestämmelser om avverkningsförbud äro i väsentliga avseenden grundade på stadgandena i 1903 års lag. I enlighet med vad den provisoriska lagen därom innehåller har emellertid inryckts den bestämmelse, att avverkningsförbud må kunna meddelas redan om endast utstämpling eller därmed jämförlig förberedande åtgärd för avverkning ägt rum. Därjämte har med hänsyn till det ändamål, man med ett förbud vill vinna och då detta ändamål lätt kunde förfelas, om förbudet finge upphävas genom ställande av säkerhet, den om sådant upphävande i 1903 års lag förefintliga bestämmelsen uteslutits.

26 §.

Komm. 32 §; reserv. 13 och 44 §§; deleg. 10 §; domänst. 14 §.

Såsom påföljd för avverkning i strid mot bestämmelserna i lagen eller mot föreskrift, som enligt densamma meddelats, har i samtliga förslagen stadgats dels straff och dels förlust av det avverkade virket. I fråga om straffskalan har kommittén bibehållit vad som gäller uti 1903 års lag och flertalet övriga gällande skogsförfattningar, däribland även den provisoriska lagen, nämligen böter från och med tjugufem till och med femhundra kronor. Samma straffskala har reservanten.

Skogsvårdsstyrelsernas delegerades förslag upptager två olika straffskalor. Den ena, som är lika med vad nyss nämnts, gäller för det fall, att någon företager avverkning i uppenbar strid mot de i lagen givna

bestämmelser. Den andra avser avverkning, som sker i strid mot av skogsvårdsstyrelsen meddelat förbud eller anvisning, och omfattar böter från och med femtio till och med tiotusen kronor eller fängelse i högst sex månader. I delegerades motiv yttras härom:

»Att straff bör följa för den, som överskrider bestämmelser i lagen, är uppenbart och har också föreslagits av såväl kommittén som reservanten. Såsom vi förut anfört, torde det emellertid icke vara antagligt, att dylika straffbestämmelser ofta komma i tillämpning. Den skyldige kommer att förklara, att han icke förstått, att vad han avverkat varit att hänföra till ungskog eller att avverkningen stritt emot grunderna för god skogsvård, och det bliver endast i ytterst flagranta fall, som domstolarna i trots av ett sådant påstående finna sig kunna ådöma straff. Annat bliver naturligen förhållandet, när skogsvårdsstyrelse utfärdat förbud mot avverkning. Då förtjänar ett sådant förebärande icke längre avseende, och då kommer straffet att drabba den skyldige. Vi hava därför i 10 § föreslagit dels straff för den, som förfarit i strid emot lagens bestämmelser dels straff enligt en högre straffskala för den, som bryter emot av skogsvårdsstyrelse meddelat förbud eller anvisning. I sistnämnda avseende har jämväl nu gällande provisoriska lag straffbestämmelser, men under det att i denna högsta straff är 500 kronors böter, hava vi föreslagit ett straffmaximum av 10,000 kronors böter eller fängelse i högst sex månader. Detta vårt förslag har föranletts, dels till följd av den frestelse, som mången gång kan förefinnas att överskrida ett förbud med hänsyn till den stora ekonomiska vinst, som därav skulle kunna erhållas, dels med avseende å arten av förseelsen, vilken innebär ett uppenbart trots emot ett av behörig myndighet meddelat förbud. Det kan visserligen i förstberörda avseende erinras, att då vi i likhet med kommittén och reservanten därjämte föreslå, att det avverkade virket eller dess värde skall vara förbrutet, så skulle häri ligga ett tillräckligt skydd mot frestelsen av ekonomisk vinning, men dylika stadganden bliva lätt illusoriska genom svårigheten att få virket taget i beslag, medan det ännu är i avverkarens besittning och möjligheten för denne att undanskaffa annan sin egendom.»

Domänstyrelsen har föreslagit en straffskala av böter från och med tjugufem till och med tvåtusen kronor.

Uti åtskilliga avgivna yttranden även från skogsvårdsstyrelsehåll, har anmärkts, att stadgandet av fängelsestraff skulle vara alltför rigoröst och ägnat att väcka motvilja mot lagen i dess helhet. Å andra sidan har den av kommittén föreslagna böteskalan ansetts för låg. Sålunda har länsstyrelsen i Jämtlands län yttrat, att med hänsyn till de betydande värden, det här kunde vara fråga om, och om man därjämte toge i betraktande penningvärdets fall, maximibeloppet femhundra kronor borde väsentligt höjas. Länsstyrelsen erinrade härvid tillika om att sådant i allmänhet skett i författningar, som utfärdats under kristiden, ehuru väl icke i de provisoriska skogslagarna; sistnämnda förhållande förmenar länsstyrelsen hava berott på att man velat bibehålla överensstämmelse med 1903 års lag.

Departementschefen

Det synes mig riktigt, att ett överträdande av meddelat avverkningssförbud bedömes strängare än andra överträdelser av lagens föreskrifter. I det förslag, som jag låtit utarbета, har upptagits en böteskala från och med femtio till och med femtusen kronor. Däremot ansluter jag mig beträffande frågan om medtagande i straffskalan även av fängelsestraff till dem, som ansett sådant icke böra ske. I övriga fall synes mig ett straffmaximum av ettusen kronor vara tillräckligt. Med föreskriften om förverkande av det avverkade virket bliva påföljderna för olovlig avverkning ändock ganska effektiva.

27 §.

Komm. 33 §; reserv. 14 §; deleg. 11 §; domänst. 15 §.

Åtalsrätt.

Enligt 1903 års lag tillkommer åtalsrätt »kronobetjante så ock de till skogsvårdsstyrelsens biträde anställda tjänstemän».

En dylik dubbel befogenhet att anställa åtal, dels för vederbörande kronobetjante och dels för vederbörande skogsvårdsmyndighets personal, förefinnes även i skyddsskogslagen, 1909 års lag om husbehovsskogar och gottlandslagen, nämligen i de båda förstnämnda för »kronobetjante samt tjänstemän och betjante vid skogsstaten» och i gottlandslagen för »kronobetjante så ock skogsvårdsstyrelsen och de till dess biträde anställda tjänstemän».

I 1915 års väster- och norrbottniska skogsförordningar är däremot åtalsrätt medgiven allenast allmän åklagare. Enligt de av Kungl. Maj:t framlagda förslagen hade åtalsrätt tillerkänts kronobetjante samt de tjänstemän vid skogsstaten, som hade att övervaka tillämpningen av de respektive förordningarna, men av riksdagen företogs angivna begränsning, på skäl, att då den skogsägande befolkningen med avseende å dispositionsrätten över skogen ställts i visst beroende av skogspersonalen, det vore av stor vikt, att ett gott förhållande rådde dem emellan, och att följaktligen bestämmelser, som vore ägnade att rubba detsamma, borde undvikas, vartill komme, att bestyret med utförandet av åtal inkräktade på skogspersonalens tid, vilken borde ägnas åt skogarnas skötsel. Ändringen av uttrycket »kronobetjant» till »allmän åklagare» betingades av numera vedertaget bruk att använda sistnämnda beteckning.

Vid framläggandet av den provisoriska skogsvårdslagen för 1918 års riksdag var 1903 års lags bestämmelse om åtalsrätten bibehållen. Av utskottet åberopades vad i denna fråga förekommit vid antagandet utav nyssnämnda förordningar för Väster- och Norrbotten, varefter utskottet förklarade sig anse, att vad därvid anförts ägde motsvarande giltighet ifråga om den framlagda provisoriska lagen. I enlighet härmed

föreslogs den ändringen i propositionsförslaget, att åtalsrätt endast skulle tillkomma allmän åklagare, och detta blev även riksdagens beslut.

Kommittén har i förevarande fråga anslutit sig till gottlandslagens bestämmelse. I sina motiver har kommittén härom — med anmärkande av nyssberörda förhållande rörande den provisoriska lagen — yttrat:

»Vad angår frågan om åtalsrätt för skogspersonalen eller icke samt den vid antagandet av de gällande väster- och norrbottniska förordningarna emot en dylik rätt anförda motiveringen, är det väl ovedersägligen av vikt, att ett gott förhållande är rådande mellan allmänheten och sagda personal, men att därför framtagna denna rätten att åtala skogsvårdsföreseelser torde icke vara riktigt. Med större fog än som kan finnas för att anse berörda rätt skola medföra rubbning av nämnda goda förhållande, synes det nämligen kommittén kunna sägas, att saknaden av nämnda rätt för skogsvårdsmyndigheterna är ägnad att medföra en sådan verkan. Ty om från de allmänna åklagarnes sida skulle underlätas att beivra ett förfarande, som av skogsvårdsmyndigheterna förklarats vara lagstridigt, måste givetvis detta vara ägnat att undergräva respekten för de sistnämnda, men till ett »gott förhållande» i verklig och bestående mening mellan allmänheten och skogsvårdsmyndigheterna bidrager icke ett den förras medvetande om de senares oförmåga att beivra ett åsidosättande av deras eller lagens föreskrifter. Därtill fordras i stället en allmänhetens respekt för skogsvårdsmyndigheterna, grundad på insikten om deras förmåga att själva sätta makt bakom ordet. Att återigen icke skogsvårdsmyndigheterna ensamma, utan även de allmänna åklagarne i förslaget erhållit åtalsrätt, har sin grund dels däri, att där en författning avser förhållanden, som äro av ett allmänt intresse, allmän åklagare icke utan särskilda skäl bör avstängas från åtalsrätten, och dels i den ovan återgivna, av riksdagen anförda synpunkten av önskvärd tidsbesparing för skogspersonalen till egentliga skogsvårdsarbeten.

Rörande frågan, vilken skogsvårdsmyndighet eller personal bör äga åtalsrätt, förefinnes såsom ovan synes, en olikhet mellan 1903 års lag och den gällande gottlandslagen, i det att den förra fränkänt, men den senare tillagt skogsvårdsstyrelsen nämnda rätt. Något skäl för denna gottlandslagens avvikelse från 1903 års lag, vilken senare emellertid åberopades såsom förebild, angavs icke vid den förras tillkomst, men en tillräcklig förklaring torde vara, att medgivandet av åtalsrätt åt skogsvårdsstyrelsen i och för sig är mera naturligt än att nämnda rätt skall tillkomma styrelsens tjänstemän, men icke denna själv. Vid framläggandet av förslaget till den nu gällande skogsförordningen för kustlandet i Väster- och Norrbotten yttrade departementschefen ifråga om åtalsrätten, att det icke torde vara behövt eller ens lämpligt att medgiva sådan rätt även åt tillsyningsmän, utan tillfyllest, att sådan befogenhet tillkomme, förutom kronobetjante, överjägmästare och skogsingenjörer; om exempelvis en skogsingenjör icke funnit skäl till åtal i visst fall, borde det ej tillkomma vederbörande tillsyningsman att på egen hand ingripa med dylikt åtal, vartill komme, att erforderlig kompetens för vederbörligt utförande av talan i mål om förbrytelse mot förordningen icke alltid kunde förutsättas hos tillsyningsmän. Lika väl som enligt denna i kommitténs ögon riktiga argumentering en av de lägre gradernas personal icke bör kunna väcka åtal, då de mera kvalificerade tjänstemännen ansett sådant ej böra ske, lika väl bör emellertid, om enligt skogsvårdsstyrelsens förmenande orsak till åtal föreligger, anställandet av sådant icke göras

beroende av att en styrelsens tjänsteman är av samma mening; med nuvarande bestämmelser är emellertid detta förhållandet ifråga om 1903 års lag, då enligt denna någon skyldighet för skogsvårdsstyrelsernas tjänstemän att på order av sin styrelse anställa åtal icke förefinnes.

Än mera faller det oegentliga i 1903 års lags bestämmelser i ögonen i de fall, där de för frågan om åtal av betydelse varande förhållandena kunna vara mera ömtåliga och för den skull åtalsrätten anses böra fränkännas allmän åklagare. Ett sådant fall föreligger enligt kommitténs förmenande, då en för omläggning av skogsmark till annan användning erforderlig åtgärd blivit eftersatt. Det diskretionära bedömande, som för detta fall påfordras, kan nämligen svårigen tillerkännas någon annan än den högsta skogsvårdsmyndigheten, skogsvårdsstyrelsen. Särskilt påtagligt lär det vara i betraktande av att bötespåföljden kan vara baserad på en överenskommelse mellan vederbörande markägare och skogsvårdsstyrelsen. I enlighet härmed har kommittén i tredje stycket av förevarande paragraf föreskrivit, att tillämpning av den i 32 § 3 mom. stadgade bötespåföljden må påstås endast av skogsvårdsstyrelsen.

För övriga fall däremot har kommittén på grund av de till skogsvårdsstyrelsens biträde anställda tjänstemännens — forsligt utbildade och sekreterare — ställning och verksamhet i förhållande till styrelsen samt de kvalifikationer, som de äga, ansett det lämpligt, att även desse må äga åtalsrätt, och alltså upptagit gottlandslagens bestämmelser i ämnet, med utbytande, i enlighet med vad i 1915 års skogsvårdsförordningar skett, av beteckningen kronobetjante mot allmän åklagare».

Kommittéreservantens förslag överensstämmer med majoritetens. I de *delegerades* och *domänstyrelsens* förslag har däremot bibehållits den provisoriska lagens bestämmelse.

Uti avgivna yttranden har, särskilt från skogsvårdsstyrelsehåll, uttalats betänkligheter mot att tillerkänna åtalsrätt allenast åt allmänna åklagarna, under framhållande av att dessa saknade tillräcklig fackkunskap, för att kunna sköta rättegångar av ifrågavarande slag samt dessutom redan förut vore så strängt upptagna av tjänstegöröromål, att de svårigen kunde ägna behörlig tid åt dessa.

Skogsvårdsstyrelsen i Västernorrlands län har sålunda anfört.

Om en allmän åklagare kunde anses kompetent att eventuellt utan medverkan från skogsvårdsstyrelsens sida anställa åtal, då det gällde att fastslå en avverknings behörighet allenast efter förefintliga dimensioner å fällda träd, såsom fallet vore enligt den väster- och norrbottniska kustlandslagen, så gällde det här förhållanden av för lekmannen så otillgänglig och sammansatt art, att allenast på grundliga studier fotad kunskap i ämnet finge anses tillräcklig för att tillfredsställa rätts-säkerhetens krav. Visserligen kunde man förutsätta, att en allmän åklagare efter misslyckade försök inför domstol skulle i fortsättningen taga sig till vara och rådföra sig med vederbörande skogsvårdsstyrelse, men det vore att befara, att de redan begångna felgreppen dessförinnan hunnit skapa ett misstroende mot själva lagen, som aldrig kunde helas. Faran för en olycklig utveckling av antydd art bleve givetvis större i samma mån som ombyten av landsfiskaler ofta förekomme på en

plats, och det hade från alla synpunkter varit lyckligast, om allmän åklagare först efter anmälan från vederbörande skogsvårdsstyrelse blivit befogad att anställa åtal i mål av tillhörande beskaffenhet. — Skogsvårdsstyrelsens tjänstemän borde icke under några förhållanden uppträda såsom åklagare inför domstol.

Från en annan sida har skogsvårdsstyrelsen i Södermanlands län sett saken, då densamma förklarar sig på grund av ett konkret fall under sitt handhavande av den provisoriska lagen, finna ett kvarstående av dennas stadgande om enbart allmän åklagares åtalsbefogenhet olämpligt.

Styrelsen hade i ett ärende, där allmänne åklagaren icke velat anställa åta i den utsträckning, som styrelsen ansett önskligt, hänvänt sig till justitiekanslers-ämbetet, men härifrån hade framhållits, att allmänne åklagaren, som stode ansvaret för behörigheten av anställt åtal, måste tillerkännas en viss prövningsrätt ifråga om förutsättningarna för åtalet. Under sådana förhållanden torde bliva följden, att allmänne åklagaren icke ansåge sig kunna åtala i andra fall än när förseelsen vore så uppenbar, att svaranden ovillkorligen måste bliva fälld till ansvar. Men då det här gällde tolkningen av en speciell lag, vari man icke kunde förutsätta, att allmänne åklagaren hade ingående kännedom och i en sådan lag alltid torde komma att uppstå ärenden av tvistig beskaffenhet, så komme följaktligen dessa att ofta bliva undandragna den utredning och det klagörande, som endast kunde vinnas genom en domstolsbehandling. Att frågan om åtals anställande eller ej skulle vara helt och hållet beroende av allmänne åklagaren, under det att skogsvårdsstyrelsens prövning av saken skulle vara aldeles betydelslös, syntes därför icke vara lämpligt. Styrelsen föreslog därför antingen att såsom i kommitténs och reservantens förslag lika behörighet att åtala förseelser av ifrågavarande beskaffenhet måtte tillkomma allmän åklagare och skogsvårdsstyrelse samt de till dess biträde anställda tjänstemän eller, om detta icke kunde bifallas, att det måtte åligga allmän åklagare att efter därom från skogsvårdsstyrelsen gjord anmälan ovillkorligen anställa åtal.

Den åsikt, som riksdagen omfattat rörande hithörande spörsmål i den provisoriska lagen, måste givetvis vinna allt beaktande. Emellertid föreligger en väsentlig olikhet mellan de omförmälda väster- och norrbottnensförordningarna och den provisoriska lagen, å ena sidan, samt det nu ifrågavarande lagförslaget, å den andra, beträffande de förhållanden, som i ett visst fall måste bedömas för att avgöra, huruvida åtal bör anställas eller icke. Härutinnan lära de båda återgivna skogsvårdsstyrelseyttrandena innehålla fullgiltiga vittnesbörd, och i betraktande av dessa måste man ock erkänna det berättigade i de uti yttrandena vidare framhållna synpunkterna. Det må ytterligare framhållas, att skogsvårdsstyrelserna ju äro de, som hava att eventuellt föra talan om utförandet av erforderliga återväxtåtgärder, och att man med hänsyn därtill måste känna sig så mycket mera tveksam om det riktiga i att förlägga befogenheten att påyrka kriminell påföljd allenast hos allmänne åklagaren,

Departementschefen.

som det mången gång skulle bliva samma omständigheter, som komme under utredning och prövning i båda hänseendena. På grund av det anförda har kommitténs och reservantens på gottlandslagens stadgande byggda förslag synts mig böra i huvudsak följas. Dock har jag i olikhet med dem ansett tillräcklig anledning icke förefinnas, att i vissa fall lägga åtalsrätten eubart i skogsvårdsstyrelsens hand; lämpligast synes vara, att enhetliga bestämmelser om åtalsrätten gälla.

Beslagsrätt.

Det spørsmål, som uppställer sig beträffande rätten att verkställa beslag av olovligen avverkat eller använt virke, är, på sätt kommittén yttrat, huruvida denna rätt bör tillkomma allenast dem, som hava rätt att anställa åtal, eller jämväl andra. Med den ståndpunkt departementsförslaget intager i fråga om åtalsrätten blir spørsmålet förenklat till, huruvida beslagsrätt bör lämnas även den lägre hos skogsvårdsstyrelserna anställda skogspersonalen.

Sådan rätt var föreslagen uti det förslag till skogsvårdslag, som framlades vid 1903 års riksdag, och detta skedde på föranledande av ett yttrande inom högsta domstolen vid lagförslagets granskning där. Nämda yttrande innebar, att då skogsvårdsstyrelsernas tjänstemän enligt förslaget skulle omedelbart tjänstgöra hos styrelsen och sålunda väl finge antagas bliva i allmänhet bosatta i länens residensstäder, syntes, för att stadgandet om beslag skulle bliva verksamt, beslagsrätt böra tilläggas även de i orterna bosatta tillsyningsmännen med skyldighet för dem att för åtals anställande anmäla beslaget hos behörig åklagare. Vederbörande riksdagsutskott anförde emellertid häremot: Befogenheten att verkställa beslag innebure otvivelaktigt alltid en viss fara för rätts-säkerheten, vilken fara växte i proportion till värdet av det gods, som kunde bliva föremål för beslag. Då de beslag, som kunde komma att verkställas enligt den föreslagna lagen, kunde omfatta virkespartier av avsevärt värde, hade utskottet ansett i hög grad angeläget, att lagens bestämmelser beredde största möjliga skydd mot skada genom obehöriga beslag. I sådant hänseende borde, bland annat, befogenheten att verkställa beslag ej anförtros åt de till skogsvårdsstyrelsens biträde anställda tillsyningsmän. — I enlighet härmed borttogs den ifrågasatta befogenheten för dessa av riksdagen ur lagen.

Enligt de gällande väster- och norrbottniska förordningarna tillkommer åtalsrätt, såsom nämnt, endast allmän åklagare, men rätt att taga i beslag virke, som skall anses förbrutet, dessutom den förvaltande och bevakande personal vid skogsstaten, som har att övervaka tillämpningen av förordningarna.

Den provisoriska lagen medgiver beslagsrätt för skogsvårdsstyrelsernas tjänstemän, men ej för deras tillsyningsmän.

Kommittén har däremot föreslagit, att även dessa sistnämnda böra få beslagsrätt. Dess motiver angiva härom:

»Vad särskilt 1915 års kustlandsförordning beträffar, torde den utsträckta beslagsrätten hava sin förklaring i de för nämnda förordning säregna bestämmelserna, med förbud mot undermåligt virkes transporterande eller uppläggande på vissa platser, vilka bestämmelser för sin effektivitet göra en dylik rätt av behovet påkallad. Denna synpunkt gör sig emellertid enligt kommitténs förmenande med lika fog gällande beträffande kommitténs nu framlagda förslag. Det skäl, som av 1903 års riksdag anfördes emot beslagsrättens utsträckande till skogsvårdsstyrelsernas tillsyningsmän, att därmed icke vore berett erforderligt skydd mot skada genom obehöriga beslag, synes kommittén så mycket mindre böra gälla gentemot synpunkten av lagens effektivitet som det omförmälda skyddet torde vara tillfredsställande ernått genom de övriga bestämmelser i nämnda syfte, som av riksdagen infördes i lagen och vilka nu i kommitténs förslag bibehållits.

Till dessa bestämmelser hör bland annat, att beslaget skall vara förfallet, om ej inom viss tid efter detsamma åtal varder i laga ordning anställt. En dylik bestämmelse infördes först, på grund av en därom av högsta domstolen gjord erinran, i 1903 års propositionsförslag, varvid åtalstiden sattes till sextio dagar från beslaget. Denna tid förkortades av riksdagen i virkesägarens intresse till trettio dagar. Övriga bestämmelser i det angivna syftet omförmålas under nästa paragraf.»

Reservantens förslag är i förevarande del lika med kommitténs, med den olikheten, att tiden för anmälan hos åtalsberättigad av ett av skogsbetjänt verkställt beslag bestämts till fjorton dagar samt tiden för anställande av åtal till sextio dagar.

De delegerade och domänstyrelsen hava följt den provisoriska lagen, dock med den skillnaden för domänstyrelsens del, att denna ansett beslagsrätt böra tillkomma även skogsvårdsstyrelsen.

Beträffande rätten att belägga förbrutet virke med beslag har kommitténs och reservantens förslag synts mig vara att föredraga, då, på sätt i kommitténs motiver anförts, tillräcklig trygghet mot obefogade beslag torde finnas.

I fråga om den tid, inom vilken åtal skall anställas för att icke verkställt beslag skall förfalla, torde den i provisoriska lagen av riksdagen insatta tidsfristen om sextio dagar, hämtad från 1915 års förordningar för Väster- och Norrbotten, vara väl lång. Även om den må vara påkallad för förhållanden i nämnda delar av landet, torde den dock kunna förkortas för landet söder därom, och då bör detta jämväl ske för tillgodoseende av de synpunkter, som av 1903 års riksdag anfördes för fixerandet av tiden till trettio dagar. Att bibehålla denna

korta tid lärer dock icke vara tillrådligt, med hänsyn till förhållandena i en del av de utav lagen berörda länen men på sätt av länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län har föreslagits, torde en tid av fyrtiofem dagar kunna tillgodose de olika synpunkterna.

Med hänsyn härtill har ock tiden för anmälan av verkställt beslag ansetts lämpligen kunna bestämmas till fjorton dagar.

28 §.

Komm. 34 §; reserv. 15 §; deleg. 12 §; domänst. 16 §.

Rörande bestämmelserna i denna paragraf må endast anmärkas, att en likalydande bestämmelse återfinnes i 1903 års lag. Stadgandet, som erhöll sin slutliga avfattning vid samma års riksdag, avsåg att, såsom under nästföregående paragraf antytts, bereda största möjliga skydd mot skada genom obehöriga beslag. Liknande föreskrifter återfinnas i andra gällande skogsförfattningar.

29 §.

Komm. 35 §; reserv. 16 §; deleg. 13 §; domänst. 17 §.

I 1903 års lag, skyddsskogslagen, gottlandslagen och de väster- och norrbottniska förordningarna är om fördelningen av ådömda böter ävensom genom försäljning av förbrutet virke uppkommen behållning m. m. föreskrivet, att en fjärdedel skall tillfalla åklagaren samt tre fjärdedelar vederbörande skogsvårds-kassa resp. kronan. Där beslag verkställts av annan än åklagaren, skall enligt sistnämnda förordningar beslagtagaren erhålla hälften av åklagareandelen.

I det ursprungliga förslaget till den provisoriska lagen var stadgat, att en fjärdedel skulle tillfalla åklagaren samt återstoden skogsvårds-kassan i det landstingsområde och skogsaccisfonden i den kommun, där avverkningen ägt rum, till lika fördelning dem emellan. Den åt åklagaren inrymda rätten till andel uteslöts av departementschefen, så att hela beloppet av böter m. m. bleve fördelat mellan vederbörande skogsvårds-kassa och skogsaccisfond.

Kommittén har för sin del föreslagit samma bestämmelser som i 1903 års lag och gottlandslagen, med tillägg om uppdelning av åklagarens andel, där annan än denne verkställt beslag.

Reservantens förslag företer den olikheten därmed, att däri uttryckligen sagts — vad sakens natur enligt hans yttrande väl krävde — att vid åtal av skogsvårdsstyrelsen eventuellt ådömda böter m. m. skola utan delning tillfalla skogsvårds-kassan, dock med särskild beslagares rätt oförkränt.

Skogsvårdsstyrelsernas delegerade och domänstyrelsen hava upptagit stadgandet i den provisoriska lagen.

Jag har ansett mig böra följa kommittéreservantens förslag, med den jämkning likväl, att visst maximibelopp bestämts för åklagarens andel i böter m. m. Departementchefen.

30 §.

Komm. 36 §; reserv. 17 §; deleg. 14 §; domänst. 18 §.

Inom kommittén var ifrågasatt, huruvida i något av de med bötesstraff belagda fallen det vore skäligt och lämpligt med en bestämmelse, att förvandling av böterna till fängelsestraff, för den händelse medel till böternas fulla gäldande saknades, icke finge ske. Kommittén fann dock ej så vara förhållandet, och icke heller i de andra förslagen har något dylikt satts i fråga. Ej heller jag finner någon anledning därtill föreligga.

31 och 32 §§.

Dessa paragrafer innehålla föreskrifter om fullföljd av talan mot skogsvårdsstyrelses och mot domstols beslut; bestämmelserna överensstämma med 1903 års lags och gottlandslagens stadganden i ämnet.

Komm. 37—39 §§; reserv. 107, 109—112, 119 §§; deleg. 25, 26 §§; domänst. 21—23 §§. Övergångsbestämmelser.

Beträffande innehållet i övergångsbestämmelserna torde följande få anföras.

De under 1) och 5) upptagna reglerna äro, åtminstone i huvudsak, överensstämmande i kommitténs, reservantens och domänstyrelsens förslag, om än de delvis erhållit olika utformning uti reservantens förslag.

Beträffande de frågor, som berörts under 3), är att märka, att därvid hänsyn måste tagas även till den provisoriska lagen och dess upphörande. Man har sålunda att taga i betraktande kriminella och civila påföljder av förhållanden, som uppkommit under tillämpning av 1903 års lag, av Gottlands- och Ölandslagarna och av den provisoriska lagen, men icke hunnit slutregleras före dessa lagars upphörande. Huvudregeln härvid torde, i enlighet med allmänna rättsgrundsatser, vara att frågorna om kriminell påföljd samt om reproduktionsskyldighet och dess omfattning skola bedömas enligt den äldre lagen, men procederet för ordnande av nämnda skyldighet följa de nya bestämmelserna.

Beträffande Gottland och Öland har, i huvudsaklig överensstämmelse med vad reservanten upptagit i sitt förslag, ansetts erforderligt att meddela bestämmelse för det fall, att utsyning eller avverkningstillstånd erhållits enligt den tidigare lagen, men vederbörande icke hunnit begagna sig därav före den nya lagens trädande i kraft. I dylikt fall torde nämligen det en gång lämnade tillståndet böra gälla även därefter, även om detsamma skulle fått ett annat innehåll enligt den nya lagens föreskrifter. Dock måste givetvis därför en slutgräns sättas, varvid den nya lagens femårsbestämmelse ansetts lämpligen böra tillämpas.

I 1920 års provisoriska lag infördes och i 1921 och 1922 års lagar kvarstår en bestämmelse, att om beträffande skog inom kustområde är att befara, att genom ovarsam avverkning återväxten skulle äventyras, försenas eller försvagas, må, ändå att den fastighet, vartill skogen hör, icke efter den 14 maj 1918 övergått till ny ägare, länsstyrelsen på framställning av skogsvårdsstyrelsen förordna, att för den skog skall gälla enahanda inskränkning i avseende på rätten till avverkning, som stadgats beträffande skog å fastighet, som efter nyssnämnda dag genom köp, byte eller gåva övergått till annan än föregående ägarens make, skyldeman i rätt upp- och nedstigande led, syskon eller syskons avkomling. Sådant förordnande må även i samband med framställning, som nyss sagts, meddelas av skogsvårdsstyrelsen att gälla till dess länsstyrelsen beslutit i ärendet.

Denna bestämmelse har vunnit tillämpning inom Stockholms län, där länsstyrelsen den 3 mars 1921 meddelat förordnande av angivna innebörd rörande följande kustområden, nämligen:

av *Öknebo härad*: det område, som begränsas av vägen från länsgränsen i söder över Pilkrog, Bränninge, Södertälje och Hall till Berga;

av *Svartlösa härad och Sotholms härad*: områdena väster och söder om vägen från Svartlösa härads gräns över Berga, Snäckstavik, Fituna, Fräcksta, Hoxla, Lyngsta, Vansta till Ösmo, öster om järnvägen från Ösmo till Drevviken, söder om Sotholms härads gräns från Drevviken till Erstaviken,

samt hela Nacka socken med Saltsjöbadens köping;

hela *Värmdö skeppslag*;

av *Danderyds skeppslag*: områdena öster och söder om järnvägen från Stockholm till Osterskär;

av *Akers skeppslag*: områdena söder om järnvägen från Stockholm till Österskär och öster om landsvägen från Åkersberga till Östanå ävensom Roslagskulla socken;

av *Frötuna och Länna skeppslag*: Rådmansö och Blidö socknar och områdena öster och söder om landsvägen från Östanå över Bergshamra, Penningby, Hysingsvik och Vreta till Nänninge;

av *Bro och Vätö skeppslag*: områdena öster om vägen från Ilsholmen över Nysättra, Andersvedja, Lill-Råda, Söderby och Bredsättra till Söder-Råda.

De förhållanden, som sålunda och eventuellt på något annat håll föreligga, hava synts lämpligast inordnas under den nya lagen på sätt av punkt 6) framgår.

Föredragande departementschefen uppläser härefter ifrågavarande inom departementet utarbetade *förslag till skogsvårdslag* av den lydelse, bilaga A vid protokollet i detta ärende utvisar, samt hemställer, att lagrådets yttrande över förslaget måtte inhämtas för det ändamål, som i § 87 regeringsformen omförmäles.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan behagar Hans Maj:t Konungen lämna bifall.

Ur protokollet:
Julius Söderhjelm.

BII. A.

Förslag
till
Skogsvårdslag.

Härigenom förordnas som följer:

1 §.

1 mom. Skogsmark skall enligt vad i denna lag stadgas användas till skogsbörd.

Uppsikt över att detta varder iakttaget skall för varje landstingsområde, där denna lag äger tillämpning, utövas av den skogsvårdsstyrelse, som där skall finnas, samt de av skogsvårdsstyrelsen till biträde antagna tjänstemän och tillsyningsmän ävensom de inom kommunerna tillsätta skogsvårdskommittéer.

I fråga om skogsmark, som är underkastad bestämmelserna i denna lag och belägen inom området för stad, som icke deltagar i landsting, utövas tillsynen av skogsvårdsstyrelsen inom det landstingsområde, varav staden omgives.

2 mom. Från tillämpningen av denna lag undantagas:

- 1) skogar, belägna inom Västerbottens eller Norrbottens län;
- 2) sådana nedom Västerbottens län belägna skogar, som äro underkastade bestämmelserna i förordningen angående utsyning å viss skog inom Västerbottens och Norrbottens läns lappmarker med flera områden;
- 3) inom Kopparbergs och Gävleborgs län vid storskifte avsatta häradsallmänningar och besparingsskogar;
- 4) skogar, som lyda under lagen angående vård av kommunskogar, sockenallmänningsskogar samt vissa stiftelsers, föreningars och sällskaps skogar;
- 5) skyddsskogar samt skogar å flygsandsfälten i Hallands län;
- 6) statens till bergshanteringens understöd anslagna skogar;
- 7) skogar å statens utarrenderade jordbruksdomäner och å eklestastika boställen; samt
- 8) övriga här ovan ej nämnda skogar, varå förordningen den 26 januari 1894 angående hushållningen med de allmänna skogarna i riket äger tillämpning.

Om vanliga skogar

A. M. S.

2 §.

Skog, som icke nått den ålder och utveckling, vid vilken självföryngring kan enligt ortens förhållanden i allmänhet erhållas (*yngre skog*), må icke utan särskilt tillstånd av skogsvårdsstyrelsen avverkas annorledes än genom för skogens utveckling ändamålsenlig gallring.

Vad sålunda stadgats utgör dock ej hinder för avverkning i syfte att uppodla marken till trädgård eller åker eller att använda den till byggnadstomt eller annat liknande ändamål, allt under förutsättning, att marken är för det ifrågavarande ändamålet lämplig och icke av större ytvidd än som kan anses skäligt.

3 §.

1 mom. Tillstånd till avverkning i yngre skog för markens omläggning medelst röjning och andra för ändamålet erforderliga åtgärder till betesmark för varaktigt betesbruk eller till äng må av skogsvårdsstyrelsen icke vägras, där marken är för det ifrågavarande ändamålet lämplig och icke av större ytvidd än som kan anses skäligt; ägande skogsvårdsstyrelsen bestämma viss tid, inom vilken erforderliga åtgärder för markens nya användning skola vara vidtagna.

2 mom. I övrigt må tillstånd till avverkning i yngre skog beviljas allenast:

1:o) där för tillgodoseende av fastighetens eller därmed sambrukad fastighets oundgängliga husbehov eller av sådan rätt till husbehovsfång från fastigheten, som tillkommer innehavare av servituts- eller nyttjanderätt, vilken uppkommit före denna lags utfärdande, icke finnes tillgång till annan skog å fastigheterna eller behovet icke lämpligen kan tillgodoses från sådan; eller

2:o) där avverkningen är avsedd att ingå såsom led i en rationell skogshushållning eller eljest överensstämmer med vad som kräves för en god skogsvård.

Tillstånd, varom i detta mom. sägs, må lämnas allenast, där skogsvårdsstyrelsen finner skäl därtill föreligga; ägande styrelsen vid sådant tillstånd jämväl meddela de villkor eller andra föreskrifter, som av förhållandena kunna påkallas.

3 mom. Virke, som jämlikt 2 mom. 1:o) blivit avverkat för husbehov, må ej användas för annat ändamål utan skogsvårdsstyrelsens tillstånd.

4 §.

Avverkning av skog, vilken icke är att anse såsom yngre, må ej så bedrivas och ej heller må efter avverkningen med marken så förfaras, att skogens återväxt äventyras.

Ej heller må utan skogsvårdsstyrelsens tillstånd avverkning för annat ändamål än i 3 § 2 mom. 1:o) sägs äga rum i sådan omfattning, att fastigheten därigenom skulle komma att för framtiden lida brist på behöflig skog efter ortens förhållanden.

5 §.

Vill någon, med hänsyn till av honom tillärnad eller påbörjad avverkning, påkalla yttrande av skogsvårdsstyrelsen, huruvida viss skog är att anse såsom yngre eller huru avverkning bör företagas utan att stadgandena i 2 eller 4 § varda överträdna, äge han därom göra skriftlig ansökan hos skogsvårdsstyrelsen.

6 §.

1 mom. Finner skogsvårdsstyrelsen förutgående undersökning å marken vara behöflig för prövning av fråga, varom i 3 eller 5 § sägs, verkställes sådan undersökning av någon styrelsens skogligt bildade tjänsteman; ägande styrelsen jämväl, där sådant av förhållandena påkallas, inhämta utlåtande från i lantushållning sakkunnig person.

Kostnad för dylik undersökning eller utredning skall utgå av medel, som av skogsvårdsstyrelsen förvaltas; dock skall nödig hantlangning utgöras av sökanden.

2 mom. Skogsvårdsstyrelsens slutliga beslut i ärende, varom i 3 eller 5 § sägs, skall vara skriftligen avfattat samt, beträffande i 3 § avsett fall, så fort ske kan bevisligen tillställas sökanden.

7 §.

Där vid avverkning icke kvarlämnats skog av sådan täthet och beskaffenhet, att densamma med hänsyn till rådande naturförhållanden kan anses nöjaktig, samt en tillfreds-tällande återväxt ej heller blivit tryggad därigenom, att fröträd kvarlämnats, skola vidtagas sådana åtgärder, som äro erforderliga för att nöjaktig återväxt inom skälig tid efter avverkningen kommer att finnas å det avverkade området. Därå uppkommen skog skall vidmakthållas, till dess densamma nått den utveckling, att den ej längre är att räkna som plantskog.

8 §.

Uppkommer i skog skada genom brand, storm, snöbrott, insekts-härjning eller annan dylik händelse eller genom betning av hemdjur eller genom åverkan, skall vad i 7 § föreskrivits om vidtagande av åtgärder för betryggande av nöjaktig återväxt efter avverkning äga motsvarande tillämpning.

Där markens ägare ej uppsåtligen förorsakat eller genom åsidosättande av någon honom åliggande skyldighet vållat skadegörelsen och denna ej heller uppkommit genom betning av hemdjur, må åtgärder för återväxtens betryggande icke fordras till större kostnad än som motsvarar värdet av de vid skadegörelsen fällda träd, som finnas kvar å området eller av ägaren tillgodogjorts, ävensom av de kvarstående träd, vilka blivit så skadade, att de ej böra bibehållas eller eljest måste såsom hinderliga för betryggandet av nöjaktig återväxt borttagas, jämte den ersättning markägaren i anledning av skadan uppburit eller kunnat uppbära.

9 §.

Å försumpad skogsmark, där skogens tillväxt och återväxten uppenbarligen omöjliggöras av markens beskaffenhet och betäckning samt ej heller kunna utan oskäligen kostnader tryggas genom särskilda åtgärder, äge vad i 2, 4, 7 och 8 §§ stadgats icke tillämpning.

Ej heller utgöre vad i 4, 7 och 8 §§ stadgats hinder för skogsmarks omläggning till användning, varom i 2 § samt 3 § 1 mom. sägs, såframt marken är för det ifrågavarande ändamålet lämplig och icke av större ytvidd än som kan anses skäligt.

10 §.

För vidtagande av åtgärder, som kunna vara erforderliga för betryggande av skogsåterväxt, är skogsmarkens ägare ansvarig. Är tvist om äganderätten till marken, skall såsom ägare anses den, vilken med äganderättsanspråk innehar densamma.

Har av ägare avverkningsrätt upplåtits till annan, vare jämväl denne ansvarig för vidtagande av de återväxtåtgärder, som av hans avverkning föranledas, men må han, därest ej annat blivit avtalat, av markens ägare söka åter vad han för sådant ändamål utgivit, i den mån han icke genom överskridande av den upplåtna avverkningsrätten själv varit vållande till att åtgärderna måst vidtagas.

Om svårföryngrade skogar.

11 §.

1 mom. Där på grund av skogsmarks belägenhet i havsbandet eller på höjder eller eljest i särskilt exponerat läge eller till följd av andra naturomständigheter, såsom jordinånens beskaffenhet, jordlagrets tunnhet eller markens benägenhet för försumpning, det måste befaras, att i händelse av ovarsam avverkning av befintlig skog återväxt skulle omöjliggöras eller ock återväxt, som kunde förväntas uppkomma, skulle bliva oskäligt sen eller underhaltig, må på framställning av skogsvårdsstyrelsen och efter förutgången syn och undersökning Konungen förordna, att skogen skall såsom *svårföryngrad* vara underkastad de i 12—16 §§ meddelade bestämmelser.

Förordnande, varom nu sagts, må även meddelas av länsstyrelsen att gälla, intill dess Konungen i ärendet beslutat.

2 mom. Skogar å Gottland och Öland skola utan förordnande, varom i 1 mom. sägs, vara underkastade de i 12—16 §§ meddelade bestämmelserna.

12 §.

1 mom. I fråga om uttagning av husbehovsvirke i svårföryngrad skog skola bestämmelserna i 2—4 §§ äga motsvarande tillämpning.

Dock äge skogsvårdsstyrelsen, där den finner nödigt att vissa träd överhållas såsom fröträd eller att till skydd för återväxten avverkning till husbehov inom visst område tillsvidare ej må äga rum, meddela föreskrift härom; skolande i ty fall fröträden förses med tydliga märken och sådant område, varom nyss sagts, å marken tydligt utmärkas, varefter avverkning av fröträden eller inom området ej må ske, förrän skogsvårdsstyrelsen därtill lämnat tillstånd.

2 mom. För annat ändamål än i 1 mom. är sagt må avverkning äga rum allenast med tillstånd av skogsvårdsstyrelsen.

Avser avverkning markens uppodling till trädgård eller åker, dess användning till byggnadstomt eller annat liknande ändamål eller dess omläggning medelst röjning och andra för ändamålet erforderliga åtgärder till betesmark för varaktigt betesbruk eller till äng, skall, där marken är för det ifrågasatta ändamålet lämplig och icke av större ytvidd än som kan anses skäligt, tillstånd till avverkningen meddelas, såframt den till avverkning ifrågasatta skogen icke finnes böra bibehållas till skydd mot ödeläggelse av angränsande marker.

I övrigt vare ägare av svårföryngrad skog berättigad att erhålla

tillstånd till avverkning på en gång i så stor utsträckning, som är med skogens återväxt förenlig, dock med iakttagande dels i tillämpliga delar av bestämmelserna i 2 och 3 §§ och dels därav att avverkning i den omfattning, att särskilda åtgärder erfordras för återväxtens betryggande, allenast må medgivas, om sådana åtgärder kunna företagas utan oskäligen kostnad. Avverkning, varom nu sagts, må dock icke beviljas till sådan omfattning, att fastigheten därigenom skulle komma att för framtiden lida brist på behöflig skog efter ortens förhållanden.

3 mom. Virke, som avverkats för husbehov, må ej användas för annat ändamål utan skogsvårdsstyrelsens tillstånd.

13 §.

Då tillstånd till avverkning lämnas, meddele skogsvårdsstyrelsen vid angivandet av omfattningen jämväl de föreskrifter i avseende på sättet för avverkningen, som må vara erforderliga, samt bestämme den tid, högst fem år, för vilken tillståndet skall gälla.

Vid tillstånd enligt 12 § 1 mom. andra stycket eller 2 mom. tredje stycket skall skogsvårdsstyrelsen tillika föreskriva de åtgärder, som prövas erforderliga för erhållande av återväxt efter avverkningen av sådan täthet och beskaffenhet, att densamma med hänsyn till rådande naturförhållanden kan anses nöjaktig, ävensom utsätta den tid, inom vilken dessa åtgärder skola vara fullgjorda.

Tid för fullgörandet av åtgärder, som erfordras för ändamål, varom i 12 § 2 mom. andra stycket sägs, skall ock av skogsvårdsstyrelsen bestämmas, då tillstånd till avverkning lämnas.

14 §.

Vid tillstånd till avverkning enligt 12 § 1 mom. andra stycket eller 2 mom. tredje stycket skall i allmänhet ske utsyning, som på skogsvårdsstyrelsens förordnande verkställas av någon dess skogligt bildade tjänsteman. Vid utsyningen skola de utsynade träden genom förrettningsmannens försorg förses med skogsvårdsstyrelsens stämpelmärke såväl vid roten som å stammen vid brösthöjd; börande vid meddelandet av avverkningstillstånd föreskrivas, att vid avverkningen det roten åsatta märket skall kvarlämnas å stubben.

I stället för utsyning må, där sådant finnes vara tillräckligt, allenast anvisning äga rum av viss trakt, därå avverkningen får företagas; skolande därvid gränserna för trakten tydligt utmärkas.

Finner skogsvårdsstyrelsen uppenbart, att genom avverkning, var till tillstånd sökes, skogens återväxt icke äventyras, vare utsyning eller anvisning ej erforderlig.

15 §.

1 mom. Finner skogsvårdsstyrelsen förutgående undersökning å marken vara erforderlig för prövning av fråga, som omförmäles i 12—14 §§, skola bestämmelserna i 6 § 1 mom. äga motsvarande tillämpning.

2 mom. Skogsvårdsstyrelsens slutliga beslut i ärende, varom i 12—14 §§ sägs, skall avfattas skriftligen och så fort ske kan bevisligen tillställas sökanden.

16 §.

De i 7—10 §§ givna bestämmelser skola äga motsvarande tillämpning i fråga om svårföringrad skog, med iakttagande dock,

att i fall, varom i 13 § andra stycket sägs, skyldigheten att vidtaga åtgärder för återväxts betryggande vare begränsad till vad skogsvårdsstyrelsen föreskrivit; samt

att onläggning av skogsmark till användning, varom i 2 § samt 3 § 1 mom. sägs, icke må äga rum, såvida marken finnes böra fortfarande användas för skogsbörd till skydd mot ödeläggelse av angränsande marker.

Gemensamma bestämmelser.*Om tillsyn å lagens efterlevnad.*

17 §.

Finner skogsvårdsstyrelsen, att åtgärd, som skall vidtagas för betryggande av återväxt, icke varder verkställd så snart lämpligen kan ske, och har icke bestämmelse om dess vidtagande meddelats enligt vad förut i denna lag föreskrivits, söke styrelsen med den eller dem, som lagenligt äro ansvariga för återväxtens betryggande, träffa överenskommelse om samtliga de åtgärder, som för berörda ändamål böra vidtagas, och om den tid, inom vilken envar av dem skall vara fullgjord. Sådan överenskommelse skall avfattas skriftligen.

Vill markägaren omlägga skogsmark till annan användning, skall, där ej skogsvårdsstyrelsen vid meddelande av avverkningstillstånd fastställt tid för verkställande av därför erforderliga åtgärder, markägaren på begäran av skogsvårdsstyrelsen lämna skriftligt åtagande att inom viss av styrelsen godkänd tid vidtaga dylika åtgärder.

18 §.

1 mom. Kan ej överenskommelse, som i 17 § omförmäles, träffas eller lämnas ej åtagande, varom där sägs, stämme skogsvårdsstyrelsen in saken till domstol.

Domstolen äger föreskriva de åtgärder för återväxtens betryggande, som av förhållandena påkallas, eller, där fråga är om skogsmarks omläggning till annan användning, meddela de föreskrifter, till vilka omständigheterna kunna föranleda; och skall domstolen tillika förelägga viss skälig tid, inom vilken vad sålunda föreskrivits skall vara fullgjort.

2 mom. Fullgöres icke inom bestämd tid vad markägare, som vill omlägga skogsmark till annan användning, för sådant ändamål åtagit sig eller fått sig förelagt, må på talan av skogsvårdsstyrelsen domstolen efter omständigheterna förelägga ny tid för fullgörande av erforderliga åtgärder eller förordna om markområdets återförsättande i skogbärande skick och föreskriva för sådant ändamål erforderliga åtgärder.

3 mom. Finner domstolen undersökning på marken böra före målets avgörande företagas, äger domstolen, med angivande av de hänseenden, i vilka undersökning påkallas, meddela förordnande för skogsstatstjänsteman att med biträde av två ojäviga gode män, vilka av förrättningsmannen utses bland dem, som till ledamöter av ägodelningsrätt eller till gode män vid lantmåteriförrättning i orten äro valda, företaga sådan undersökning och däröver avgiva redogörelse.

Kostnaden för undersökning, varom nu sagts, skall förskjutas av skogsvårdsstyrelsen, men stanna på den, som av domstolen vid målets slut därtill provas skyldig.

19 §.

Vad genom föreskrift, som av skogsvårdsstyrelse meddelats jämlikt bestämmelserna i denna lag, eller genom överenskommelse eller markägares åtagande eller genom domstols utslag blivit bestämt om åtgärder för betryggande av återväxt eller för skogsmarks omläggning till annan användning samt om tiden därför vare gällande även mot framtida ägare av skogsmarken.

20 §.

Har den tid för vidtagandet av åtgärd till återväxtens betryggande, vilken blivit bestämd genom föreskrift av skogsvårdsstyrelse eller genom överenskommelse eller domstols utslag, gått till ända, och förekommer anledning antaga, att åtgärden icke fullgjorts, låte skogsvårdsstyrelsen genom besiktning å marken undersöka förhållandet. Dylik besiktning verkställs efter styrelsens förordnande av någon dess skogligen bildade tjänsteman jämte två av styrelsen tillkallade sådana gode män, som i 18 § 3 mom. omförmälas. Till sådan förrättning skall markägaren samt, där skogsvårdsstyrelsen avser att gent emot annan göra

gällande förpliktelse att ansvara för återväxten, jämväl denne genom styrelsens försorg bevisligen kallas. Redogörelse över förrättningen skall till skogsvårdsstyrelsen avgivas.

Erhålles vederbörandes erkännande, att föreskriven åtgärd icke fullgjorts, vare besiktning, som nyss sagts, icke av nöden.

Det ankommer på styrelsen att föranstalta om vidtagande av åtgärd, som enligt första eller andra stycket befunnits eftersatt.

21 §.

Har åtgärd blivit enligt 20 § genom skogsvårdsstyrelsens föranstaltande vidtagen, äger på framställning av styrelsen överexekutor låta hos vederbörande omedelbart uttaga kostnaderna för såväl själva åtgärden som föregående besiktning, allt under förutsättning, att försummelse befunnits föreligga och kostnadsbeloppet medelst behöriga räkningar styrkes.

Vill den, hos vilken kostnad sålunda uttagits, emot det uttagna beloppet anställa klander eller eljest söka återvinning, stämme in talan därom till domstol sist inom tre månader därefter.

22 §.

Går fastighet, vartill hörer skogsmark, å vilken på föranstaltande av skogsvårdsstyrelsen företagits åtgärd enligt 20 §, till försäljning efter utmätning eller i anledning av konkurs, äge styrelsen att ur köpeskillingen utfå ogulden kostnad för samma åtgärd jämte föregående besiktning med enahanda förmånsrätt, som i 17 kap. 6 § handelsbalken är stadgad för avgäld av fast egendom. Dock upphøre förmånsrätten att gälla, därest styrelsen icke inom tre månader efter det besiktning enligt 20 § ägt rum eller i nämnda paragraf omförmält erkännande lämnats, hos domaren gör anmälan, att styrelsen vill taga sådan förmånsrätt i anspråk.

Sådan anmälan skall införas i inteckningsprotokollet å nästa rättegångsdag under lagtima ting, så ock i inteckningsboken. När full betalning skett, skall ock anmälan härom göras och i inteckningsprotokollet och inteckningsboken införas efter vad nu sagts.

Om avverkningsförbud, ansvarsbestämmelser m. m.

23 §.

Sker avverkning i strid mot bestämmelserna i denna lag eller mot föreskrifter, som enligt densamma meddelats, eller företages utstämpling

eller därmed jämförlig åtgärd för avverkning, som kan antagas komma i strid mot lagens bestämmelser eller föreskrifter, varom nyss nämnts, äger domstol, där talan i mål enligt denna lag är anhängig, att i den mån sådant finnes vara av nöden samt kunna ske utan förnärmande av annans rätt meddela förbud att, intill dess av domstolen angivna åtgärder blivit verkställda, å den fastighet, varå avverkning sålunda ägt rum eller planlagts, utan skogsvårdsstyrelsens tillstånd verkställa avverkning; ägande domstolen begränsa förbudet att gälla allenast viss del av fastigheten eller eljest inskränka förbudet såsom genom tillåtelse att avverka träd av vissa mått eller att avverka till den av förbudet berörda fastighetens eller med denna sambrukad fastighets oundgängliga husbehov.

Förbud, varom ovan sägs, må jämväl, innan målet av domstolen prövats, meddelas att gälla tills vidare, till dess domstolen slutligt dömt i målet.

Avverkningsförbud går genast i verkställighet.

24 §.

Avverkningsförbud må ock på begäran av skogsvårdsstyrelsen av överexekutor meddelas; och skall i fråga om dylikt förbud i tillämpliga delar lända till efterrättelse vad här ovan stadgats om avverkningsförbud, som av domstol meddelas, så ock vad i utsökningslagen om skingringsförbud sägs; dock att pant eller borgen för skada, som genom åtgärden kan tillskyndas vederparten icke erfordras.

25 §.

Finnes avverkningsförbud ej längre vara erforderligt, må, på framställning av vederbörande rättsägare, domstolen förklara, att detsamma skall upphöra.

26 §.

1 mom. Företager någon avverkning i strid mot av domstol eller överexekutor meddelat avverkningsförbud, straffes med böter från och med femtio till och med femtusen kronor.

Företager någon eljest avverkning i uppenbar strid mot bestämmelserna i denna lag eller i strid mot föreskrift, som enligt densamma meddelats, eller förfogar någon mot bestämmelserna i denna lag öfver virke, som blivit avverkat till husbehov, straffes med böter från och med tjugufem till och med ettusen kronor.

Då till straff enligt detta mom. dömes, skall tillika det avverkade

virket, där det ligger å skogen kvar eller, om det är bortfört, fortfarande är i avverkarens besittning, tagas i beslag och dömas förbrutet. Undgår dylikt virke beslag, är den, som låtit verkställa avverkningen, skyldig att utgiva ersättning med belopp, motsvarande värdet av samma virke.

2 mom. Eftersättes åtgärd, som erfordras för skogsmarks omläggning till annan användning och för vars vidtagande tid blivit bestämd efter vad i denna lag stadgats, vare straffet böter från och med fem till och med femhundra kronor; dock vare, där under den föresatta tiden flera varit för åtgärdens vidtagande ansvariga, den av dem, som finnes ej hava i avsevärd grad bidragit därtill, att åtgärden icke blivit fullgjord, från ansvar fri.

3 mom. Inuefattar förfarande, varom här är fråga, förbrytelse mot allmänna strafflagen, skall vad förut i denna paragraf är stadgat ej vinna tillämpning; dock skall delägare i samfälld skog, som genom sitt förfarande tillika missbrukat sin rätt i samfälligheten, hava förverkat vad å honom belöper av det avverkade virket samt, där hans andel i virket undgår beslag, därför utgiva ersättning efter ty här förut är sagt.

27 §.

Allmänne åklagaren så ock skogsvårdsstyrelsen och de till dess biträde anställda tjänstemän äge lika behörighet att åtala förseelser, varom i 26 § sägs, samt att med beslag belägga virke, som kan dömas förbrutet. Sistberörda befogenhet tillkomme jämväl de hos skogsvårdsstyrelsen anställda tillsyningsmän; har någon av dessa gjort beslag, skall han, så snart ske kan och senast inom fjorton dagar, göra anmälan därom hos någon av de åtalsberättigade.

Varder ej inom fyrtiofem dagar, från det beslag skedde, åtal i laga ordning anställt, vare beslaget förfallet.

28 §.

Virke, som enligt denna lag dömes förbrutet, skall av åklagaren försäljas å offentlig auktion, så kungjord som om auktion å utmätt lös egendom är stadgat. Begär, innan frågan om virkes förverkande slutligen prövats, virkets ägare, att försäljning skall äga rum, eller finner, på anmälan av åklagare, överexekutor, att fara är för virkets förstörelse eller att kostnaden för dess förvarande skulle bliva större än skäligen är, förordne överexekutor, att virket skall säljas i den ordning nyss sagts; och skall i ty fall virkets ägare, där han är känd och inom riket boende, eller, där han bor utom riket men inom riket har känt ombud, som

Bihang till riksdagens protokoll 1923. 1 saml. 82 häft. (Nr 104.) 19

äger att för honom mottaga stämning och avgiva svaromål, ombudet genom åklagarens försorg bevisligen underrättas om auktionen minst åtta dagar, innan den hålles. Anmälan av åklagare, varom här ovan sägs, skall vara åtföljd av fullständig, av två trovärdiga män styrkt förteckning, utvisande verkets mängd och beskaffenhet.

29 §.

Böter, som enligt denna lag ådömas, ävensom genom försäljning av förbrutet virke uppkommen behållning och utdömd ersättning för virke, som undgått beslag, fördelas så, att en fjärdedel, dock högst ettusen kronor, tillfaller åklagaren samt återstoden den av vederbörande skogsvårdsstyrelse omhänderhavda skogsvårds-kassan; dock att, där någon av de hos skogsvårdsstyrelsen anställda tillsyningsmän verkställt beslaget, denne skall av åklagarandelen undfå hälften. Har skogsvårdsstyrelsen anställt åtalet, skall det belopp, som eljest skulle tillkomma åklagaren, tillfalla skogsvårds-kassan.

Försäljes i beslag taget virke, innan det dömts förbrutet, skall, till dess frågan därom blivit slutligen avgjord, försäljningssumman ned-sättas i riksbanken på sätt särskilt är stadgat; och skall om sådana medels insättning i bankinrättning gälla vad i 160 § utsöknings-lagen sägs.

30 §.

Saknas medel till fulla gäldandet av böter, vartill någon enligt denna lag fälles, skall förvandling ske enligt allmänna strafflagen.

Om fullföljd av talan.

31 §.

1 mom. Den, som med skogsvårdsstyrelsens slutliga beslut i ärende, varom i 3, 4 samt 12—14 §§ sägs, icke åtnöjes, äger att däröver hos länsstyrelsen anföra besvär sist innan klockan tolv å trettionde dagen efter det han av beslutet erhållit del; och skall underrättelse därom i be-slutet meddelas.

Påkallar klaganden hos länsstyrelsen undersökning på marken eller finner länsstyrelsen eljest sådan undersökning vara av nöden, förordne länsstyrelsen en skogsstatens tjänsteman att med biträde av två sådana gode män, som i 18 § 3 mom. omförmälas, å stället undersöka förhål-landet och däröver avgiva redogörelse. Kostnaden för dylik under-

sökning skall förskjutas av medel, som av skogsvårdsstyrelsen förvaltas, men kan genom länsstyrelsens slutliga beslut åläggas klaganden, om han påkallat undersökningen. Nödig hantlangning skall av klaganden utgöras.

2 mom. Över länsstyrelsens beslut må klagan föras hos Konungen genom besvär, som skola ingivas till jordbruksdepartementet före klockan tolv å trettionde dagen från den dag klaganden erhöll del av samma beslut.

32 §.

1 mom. Har domstol under rättegång meddelat avverkningsförbud på sätt i 23 § sägs, gäller angående klagan över det beslut vad i 16 kap. 10 § rättegångsbalken stadgas.

2 mom. Över rättens slutliga utslag i mål enligt denna lag föres klagan genom besvär.

Övergångsbestämmelser.

Denna lag, varigenom upphäves lagen den 24 juli 1903 (nr 79) angående vård av enskildes skogar, lagen den 13 juni 1908 (nr 44) angående vård av enskildes skogar inom Gottlands län samt lagen den 13 april 1922 (nr 158) om fortsatt tillämpning av lagen den 20 juni 1913 angående vård av enskildes skogar på Öland, skall träda i kraft den 1 juli 1923.

Dock skall vid den nya lagens tillämpning iakttagas:

1) Är, då denna lag träder i kraft, avverkningsrätts-, servituts- eller nyttjanderättsavtal, som ingåtts före den 1 januari 1905, fortfarande gällande, vare, där åtgärder för återväxtens betryggande bliva erforderliga i anledning av avverkning, som innehavaren av nämnda rätt företager, denne men icke markägaren underkastad ansvarighet för åtgärdernas vidtagande.

Gäller vid denna lags trädande i kraft avtal, som nyss sagts, ingånget under det 1903 års skogsvårdslag ägt tillämpning, skall beträffande ansvarigheten för åtgärderna till återväxtens betryggande efter avverkning, som företages på grund av sådant avtal, fortfarande gälla vad i sådant hänseende i sistnämnda lag varit stadgat.

2) Stadgandet i 4 § andra stycket skall icke utgöra hinder för tillgodogörande i enlighet med vad förut gällande lag medgivit av avverkningsrätt, som upplåtits före lagens ikraftträdande.

3) Beträffande avverkning, som ägt rum före denna lags ikraftträdande, skall förut gällande lag äga tillämpning; dock att dels i fråga

om den ordning, vari överenskommelse eller domstolsbeslut må ernås angående för återväxtens betryggande erforderliga åtgärder, den nya lagen skall gälla, dels ock förbud enligt tidigare lag ej vidare må meddelas.

4) Har beträffande skog på Gottland eller Öland utsyning skett eller eljest avverkningstillstånd meddelats enligt den förut där gällande lagen, men avverkningen icke hunnit utföras innan den nya lagens ikraftträdande, må den verkställas därefter, dock icke senare än inom den vid tillståndets meddelande bestämda tiden eller, om sådan ej bestämts, inom fem år från meddelandet.

5) Vad i den nya lagen stadgas om skyldighet att vidtaga åtgärder till betryggande av återväxt i anledning av skada, varom i 8 § sägs, gäller icke, där sådan skada uppkommit före denna lags trädande i kraft.

6) Är jämlikt tidigare gällande lag om tillfälliga åtgärder till förekommande av skövling av skog å fastighet i enskild ägo förordnande av länsstyrelse meddelat beträffande skog inom kustområde, vare så ansett som hade förordnandet meddelats jämlikt 11 § 1 mom. andra stycket i den nya lagen; och gånge ärendet till Konungen. Här framställning om förordnande, varom nyss nämnts, skett till länsstyrelse men denna icke däröver meddelat beslut före den nya lagens ikraftträdande, skall framställningen anses avse vad i denna lags 11 § 1 mom. sägs; och skall av skogsvårdsstyrelsen i samband med framställningen meddelat förordnande, där detsamma är gällande den 30 juni 1923, ej anses hava förfallit med den då upphörande lagen.

7) Kommer skog, som varit underkastad bestämmelserna i lagen angående vård av kommunskogar, sockenallmänningsskogar samt vissa stiftelsers, föreningars och sällskaps skogar, att lyda under denna lag, skall föreskrift om åtgärder för återväxtens betryggande, som jämlikt förstnämnda lag meddelats, fortfarande lända till efterrättelse, och skola i övrigt beträffande skyldighet att vidtaga dylika och andra skogsvårdsåtgärder tillämpas bestämmelserna i denna lag, även med avseende på förhållanden, som uppstått under det den förra lagen var tillämplig. Förseelse, som under sistberörda tid begåtts, straffes efter vad då gällde.

Bil. B.

Betänkande över skogslagstiftningskommitténs lagförslag av den 9 december 1918

Avgivet av kommitterade, utsedda å mötet mellan skogsvårdsstyrelserna i riket den 25—28 november 1919.

Till Rikets Skogsvårdsstyrelser.

Vid möte mellan skogsvårdsstyrelserna i november 1919 blev i anledning av det utav skogslagstiftningskommittén avgivna betänkandet, till vilket reservation anmälts av kommitténs ordförande, herr landshövdingen K. S. Husberg, utan att dock denna reservation vid mötet förelåg uti officiell form, beslutat att utse en kommitté med uppdrag att, så snart nämnda reservation föreläge, utarbeta ett betänkande och underställa detsamma ett kommande mötes prövning, och blevo vi undertecknade utsedda att utgöra nämnda kommitté.

Sedan reservationen under innevarande års vinter blivit i tryck tillgänglig, hava vi numera granskat de två i ämnet sålunda avgivna förslagen och därefter utarbetat ett nytt förslag, som vi nu härmedelst få till skogsvårdsstyrelserna överlämna.

Allmän motivering.

Beträffande själva de huvudprinciper, som synas böra ligga till grund för en ny lagstiftning i ämnet, bedja vi till en början få anföra följande.

1903 års lag angående vård av enskildes skogar är en ren återväxtlag. Något hinder kan icke läggas i den enskildes rätt att bedriva avverkning av skog. Det enda han har att iakttaga är, att skogens återväxt icke uppenbarligen äventyras och den enda påföljd om så sker är den, att den skyldige är pliktig vidtaga de åtgärder, som för återväxtens betryggande äro erforderliga. De enda förbud mot avverkning, som enligt lagen kunna meddelas, äro uteslutande avsedda för att bereda säkerhet för att återväxtåtgärderna bliva fullgjorda. Erhålles annan säkerhet i sådant hänseende, upphör avverkningsförbudet. Huru otillfredsställande dessa bestämmelser än i skogsvårdshänseende numera måste anses vara, utgjorde de dock på sin tid ett betydelsefullt första steg på den väg, på vilken alla vänner av vår skogsvård säkerligen nu vilja skrida vidare.

Det dröjde icke heller länge efter lagens ikraftträdande, förrän röster började höjas för ytterligare lagbestämmelse uti ämnet. Redan vid 1910 års

riksdag väcktes motion om utredning för tryggande av den yngre och växtligare skogen och i den skrivelse till Kungl. Maj:t, som riksdagen med anledning av denna motion avlät, erinrades om svårigheten att åstadkomma tillfredsställande lagbestämmelser, vilka tillräckligt tydligt angåve gränserna för skogsägarens befogenhet, och ifrågasattes i stället, om ej mera kunde vinnas genom ett lämpligt utvidgande av skogsvårdsstyrelsernas befogenhet att verkamt ingripa till hindrande av en avverkning, varigenom uppenbarligen ett ungt, växtligt skogsbestånd skulle komma att ödeläggas.

Vi hava anfört en del av denna riksdagsskrivelses innehåll därför, att därav synes framgå, att riksdagen redan år 1910 synes hava tänkt sig, att man borde giva skogsvårdsstyrelserna befogenhet att ingripa mot en pågående avverkning av ungskog. Under det att den år 1911 tillsatta skogslagstiftningskommittén arbetade, visade det sig ock för statsmakterna nödvändigt att utan att avvakta resultatet av detta arbete giva skogsvårdsstyrelserna en befogenhet, som innebar icke endast möjlighet att inskrida mot olämplig avverkning av ungskog utan avsevärt därutöver. Det var krisåren och de med dem följande frestelserna till skogsskövling, som nödvändiggjorde en sådan lagstiftning. Här är ej erforderligt att redogöra för denna lagstiftnings närmare innehåll. Detta är av alla känt. Endast det anse vi oss böra konstatera, att hade icke denna kristidslag funnits med dess befogenhet för skogsvårdsstyrelserna att meddela förbud mot olämplig avverkning av ungskog eller i vissa fall mot avverkning, som strede mot grunderna för god skogsvård eller som berövade en fastighet dess husbehovsskog, så skulle säkerligen med de höga virkespriser, som under de senaste åren rätt, vidsträckta marker varit skövlade på all skog och årtionden fått sota för en tillfällig kristidsvinst. Men vi anse oss också kunna konstatera något mer. Ehuru skogsvårdsstyrelserna måst gå fram med fasthet och bestämdhet vid sitt övervakande av kristidslagens efterlevnad, så lär man dock i stort sett kunna säga, att även de, som träffats av förbuden, hava insett lämpligheten av desamma och särskilt torde markägarna hava förstått, att dessa förbud i längden komma att lända till deras eget bästa.

Det framgår härav, att denna kristidslag länt det allmänna till det bästa och därjämte erkänts såsom klok och befogad även av dem, som träffats av densamma. Sällan lärer därför ett så lämpligt tillfälle vara givet att begagna sig av dessa förhållanden för att i skogsvårdens intresse icke endast till definitiva upphöja de lagbestämmelser, vilka såsom provisoriska visat sig så fördelaktiga, utan jämväl skrida vidare på den sålunda inslagna vägen.

Huru har nu skogslagstiftningskommittén och dess reservant begagnat sig av de sålunda föreliggande förhållandena? Så vitt vi kunnat finna hava de icke alls gjort det. Det är tydligt, att man intagit sin ståndpunkt till föreliggande spørsmål, innan kristiden med dess lagar och dess erfarenheter blivit kända och den ståndpunkt, man sålunda erhållit, har man därefter icke velat övergiva. Man har ansett kristidens mera rigorösa bestämmelser endast uppbäras av denna tids särskilda förhållanden och därför böra med densamma försvinna. Vad som sålunda yttrats gäller visserligen framför allt det betänkande, som avgivits av kommitténs majoritet, men synes dock i stort sett träffa även det förslag, som avgivits av reservanten. Båda de avlämnade förslagen innehålla visserligen förbud emot olämplig avverkning av ungskog och vad be-

träffar reservationen även emot viss avverkning av annat växtligt, slutet skogsbestånd, men dessa stadganden kunna icke anses bjuda en tillfredsställande garanti emot åtgärder, som stå i strid emot god skogsvård. Till stöd för detta påstående torde vara nog att erinra, att omdömena om vad som är att hänföra till vare sig ungskog, även om kommitténs och reservantens definition härpå skulle godtagas, eller till växtligt, slutet skogsbestånd, i praktiken torde komma att bliva så växlande och så obestämda, att det endast skulle bliva i undantagsfall, som domstolarna komme att finna tillräckliga förutsättningar föreligga för inträdande av de påföljder för överträdande av ifrågavarande bestämmelser, som av kommittén och reservanten föreslagits. De föreslagna förbudsstadgandena skulle därför komma att bliva fullkomligt ineffektiva. Vad kommitténs och reservantens förslag i övrigt innehålla, är i stort sett att hänföra till återväxtbestämmelser. Att enbart sådana icke äro tillräckliga för bestryggande av god skogsvård har erfarenheten redan givit vid handen.

Det är tydligt, att vi med denna åsikt om innehållet av kommitténs betänkande och reservationen icke kunna tillstyrka, att dessa läggas till grund för blivande lagstiftning i ämnet.

Härtill anse vi oss böra foga ännu en anmärkning emot de avgivna förslagen. Det vid skogsvårdsstyrelsernas möte nästlidna höst tillsatta utskott, som hade att yttra sig om kommitténs betänkande, framhöll, att förslaget syntes vara svårfattligt samt gå för mycket i detalj. Till detta omdöme måste även vi ansluta oss och finna vi detsamma även gälla reservationen. Inom kommittén har man uppenbarligen under de sju år, som arbetet räckt, samlat ett synnerligen rikhaltigt material för att bedöma det föreliggande spörsmålet, men det har tydligen sedermera visat sig svårt att sovra ut detaljerna och få fastslagna endast de grundläggande principerna. Man har här, kanske mer än vanligt nu för tiden i lagstiftning, sökt träffa bestämmelser för alla tänkbara fall och man har därvid säkerligen råkat ut för den fara, som föreligger vid alla dylika lagstiftningsförsök. Förhållandena äro så växlande, även de mest lika fall förete vid närmare undersökning så många skiljaktigheter, att den, som skall leva efter eller tillämpa lagen, vid upprepade tillfällen nödgas konstatera, att det för honom just föreliggande fallet icke blivit i lagen förutsett. Det torde därför vara riktigare, att lagen fastslår principerna och sedan överlämnar åt den enskilde, myndigheterna och i sista hand domstolarna att draga de för förhållandena i fråga tillämpliga slutsatserna. Genom ett sådant förfarande undgår man jämväl en annan olägenhet, för vilken kommittén och dess reservant icke gått fria, den nämligen att drunkna i detaljer. De framlagda lagförslagen äro säkerligen konstrikt uppförda byggnader, i vilka den tränade juristen och även en annan ämbetsman kunna lära sig att hitta, men vilka dock för den enskilde alltid skulle komma att verka som labyrinter, där han aldrig skulle lyckas finna sig till rätta.

När det nu gällt för oss att uppdraga de grundlinjer, efter vilka enligt vår mening den nya lagstiftningen bör läggas, hava vi icke kunnat undgå att fästa det största avseende vid ovan redan omnämnda förhållande, att den nu gällande lagstiftningen med inberäkning av kristidslagen mot skövling av skog visat sig verka i synnerligen lycklig riktning i skogsvårdshänseende samt därjämte av intresserade parter mottagits med förståelse och förtroende. Vi

hava därför ansett det vara riktigt och lämpligt att grunda de nya lagbestämmelserna på 1903 års skogslag samt lagen den 11 juni 1920 om tillfälliga åtgärder till förekommande av skövling av skog å fastighet i enskild ägo.

Från den sistnämnda lagen hava vi hämtat förbudet mot avverkning av ungskog. I olikhet med kommittén och dess reservant hava vi avstått från försöket att giva en definition å ungskog. Vi hava funnit den av dem givna, oavsett dess svårdefinierbara termer såsom »växtlig» ungskog och »i bestånd, som kan väntas bli slutet», icke träffa all ungskog och hava icke lyckats finna någon annan, som under alla förhållanden innefattar all ungskog utan att samtidigt omfatta mer än som därmed avses. Det har emellertid synts oss så mycket mindre nödvändigt att erhålla en definition i detta avseende, som det i praktiken icke torde möta svårighet att avgöra, vad som under förhanden varande förhållanden är att hänföra till ungskog, och torde detta hava blivit av erfarenheten bekräftat under de krisår, den provisoriska lagen varit gällande.

Provisoriska lagen innehåller vidare förbud mot avverkning, ifall den strider mot grunderna för god skogsvård eller fastigheten därigenom skulle komma att lida brist på behöflig skog efter ortens förhållanden. Även denna bestämmelse hava vi upptagit i vårt förslag. Den gäller emellertid enligt kristidslagen allenast i fråga om fastigheter, som efter den 14 maj 1918 genom köp, byte eller gåva övergått till annan än föregående ägarens skyldeman i rätt upp- och nedstigande led, syskon eller syskons avkomling, och gäller icke beträffande avverkning på grund av upplåtelse, som skett före den 15 maj 1918. Dessa inskränkningar hava vi däremot icke kunnat godtaga. Det är uppenbart, att är nu ifrågavarande förbud ur skogsvårdssynpunkt önskvärt i fråga om vissa fastigheter, framstår samma önskvärdhet jämväl beträffande andra. Det har naturligen också varit hänsynen till den gamle ägaren och avverkningshavaren, som framkallat inskränkningen i förbudet. Såsom allmän regel torde böra gälla att, därest staten i det allmännas intresse finner en inskränkning i en bestående rätt önskvärd, är den berättigad att vidtaga denna inskränkning, men är å andra sidan skyldig att, för den händelse den enskildes rätt därigenom kan anses bliva på ett stadigvarande sätt kränkt, därför utgiva ersättning. Härav följer i nu föreliggande fall, att rätten att utfärda förbudet finnes för staten. Det återstår endast att tillse, huruvida därav skulle för staten följa någon ersättningsskyldighet. Vad då till en början beträffar fastighetsägaren, så kan det naturligen någon gång medföra olägenhet för honom att icke få bedriva en avverkning så, som han finner det för sig vara för tillfället lämpligast, men för honom kvarstår dock alltid rättigheten att en annan gång, om ock något längre fram i tiden, företaga avverkningen. Sin äganderätt har han alltid kvar, och vanligen läser det väl vara så, att trädet tilltager i värde genom att få kvarstå. Statens rätt att utfärda avverkningsförbud utan ersättningsskyldighet hava statsmakterna redan begagnat sig utav beträffande ungskog. Samma grund läser föreligga jämväl beträffande nu ifrågasatt förbud. Något mer invecklade bliva däremot förhållandena, då det gäller bestående avverkningsrätter. Det är emellertid till en början att märka, att alltsedan den 1 januari 1905 har avverkningsrätt icke kunnat upplåtas för längre tid än 5 år och för tiden dessförinnan till den 1 januari 1890 ej längre tid än 20 år. Den före sistnämnda dag gällande bestämmelsen om högst 50 års upp-

låtelseid har i stort sett haft giltighet sedan ikraftträdandet av förordningen den 13 juni 1800 angående städsel och lega av jord på landet. Det är vidare att uppmärksamma, att de sedan år 1918 för varje år utkommande provisoriska skogslagarna från giltigheten av nu förevarande förbud undantagit allenast upplåtelser, som skett före den 15 maj sistnämnda år. Då dylika lagar med samma bestämmelse torde komma att utfärdas, intill dess den nya skogslagen blir gällande, och detta ej torde kunna beräknas ske före den 1 januari 1923, kommer det nu ifrågasatta utan något undantag gällande förbudet att träffa endast följande upplåtelser, vilka icke förut träffats av likadant förbud, nämligen dels de, som ingåtts under tiden 1 januari—15 maj 1918, för motsvarande tid 1923, dels ock 50 års upplåtelser, som ingåtts före den 1 januari 1890, för tiden 1 januari 1923—1 januari 1940 i den mån, de under den tiden äro giltiga. Den förstnämnda gruppen torde med hänsyn till den återstående korta avverkningstiden icke vara förtjänt av vidare uppmärksamhet, men antalet av till den senare gruppen hörande avverkningsrätter lär kunna vara mer avsevärt. För båda grupperna gäller emellertid att, därest en avverkningsrättsinnehavare till följd av den nya lagstiftningen icke kan tillgodogöra sig träd, som till honom upplåtits, så lär han enligt vanliga civilrättsliga regler vara berättigad att härför begära ersättning, antingen av upplåtaren eller dennes rättsinnehavare på den grund, att han icke erhållit vad till honom försålts, eller av fastighetsägaren, vilken till följd av den nya lagen kommer att göra en vinst på avverkningsrättsinnehavarens bekostnad därigenom, att de försålda träden bliva i fastigheten kvarstående efter upplåtelsetidens utgång. Det blir följaktligen samma förhållande som beträffande det under kristiden redan gällande förbudet mot avverkning av ungskog. I fråga om denna har lagstiftaren icke ansett sig vara förhindrad att utan skyldighet att utgiva gottgörelse stadga förbud oavsett giltigheten av dessförinnan avslutade avverkningsupplåtelser och samma rättsgrund synes därför äga sin fulla giltighet även beträffande det nu ifrågasatta förbudet.

För överträdelse av de sålunda föreslagna förbuden, nämligen mot avverkning av ungskog, avverkning mot grunderna för god skogsvård eller avverkning, som skulle beröva en fastighet dess husbehovsskog, hava vi föreslagit straffbestämmelser. I överensstämmelse med vad vi redan anført vid kritiken av kommitténs och reservantens förslag, hava vi emellertid icke vågat antaga, att det ofta skall komma att inträffa, att domstolarna anse sig kunna tillämpa dessa straffbestämmelser å en avverkare, som föregiver sig hava handlat i fullkomligt god tro. För att förebygga en sådan ineffektivitet hos förbudsstadgandena hava vi från kristidslagarna upptagit bestämmelser om befogenhet för skogsvårdsstyrelserna att utfärda förbud mot fortsatt eller tillämnad avverkning samt om höga straff för överträdelser av sådana förbud. Häri ligger en hörnsten i vårt förslag. Har en avverkare fått ett sådant förbud eller en anvisning av skogsvårdsstyrelsen, att han endast får bedriva en avverkning på ett visst sätt, så kan han icke komma sedan och undskylla sig med, att han icke förstod, att hans avverkning var stridande mot lagen. Allenast genom en sådan befogenhet hos skogsvårdsstyrelserna kunna våra skogar räddas från skövling.

Det är tydligt, att det kommer att sägas, att härigenom varder för stor

Bihang till riksdagens protokoll 1923. 1 saml. 82 häft. (Nr 104.) 20

makt lagd i skogsvårdsstyrelsernas händer. Då man emellertid medgiver varje rättsinnehavare, att hos länsstyrelse och Kungl. Maj:t anföra klagan mot de meddelade förbuden och därvid själv förebringa bevisning samt därjämte påkalla syn av en statens tjänsteman med biträde av ojävige gode män, så lären därigenom samma garanti vara lämnad mot oförståndigt tillämpande av lagen, som gives i fråga om åtskilliga andra fall av likartad beskaffenhet. Så vitt vi hava oss bekant, har icke heller under kristiden, då samma befogenhet funnits hos skogsvårdsstyrelserna, berättigade klagomål försports över dessas handhavande av de ifrågavarande provisoriska lagarna.

Med berörda befogenhet hos skogsvårdsstyrelserna följer jämväl en annan fördel. Såväl kommittén som reservanten hava för att erhålla tillfredsställande garantier mot oklok och olämplig avverkning av skyddsskogar eller skogar i exponerade lägen nödgats införa vidlyftiga bestämmelser, innefattande bland annat rätt för Kungl. Maj:t att på vederbörlig framställning meddela förordnande, att avverkning där må äga rum endast med tillstånd av skogsvårdsstyrelsen. Lämnar man däremot, såsom vi föreslå, skogsvårdsstyrelse befogenhet att vid befarad avverkning av skog, som ur skogsvårdssynpunkt icke må avverkas, utfärda förbud, så bliver det i full överensstämmelse med det sålunda uppbyggda systemet, att skogsvårdsstyrelse får rätt att jämväl inskrida med förbud mot avverkning av nu berörda skogar eller anvisning, huru avverkningen må bedrivas. Hela den vidlyftiga apparat, som eljest måste igångsättas och som föreslagits av kommittén och reservanten, bliver härigenom överflödig, och skogsavverkarens rätt emot obehörigt inskridande lären vara tillräckligt skyddad genom den honom tillerkända rätt att klaga över skogsvårdsstyrelsens beslut. Det är vidare att märka, att beträffande skog av ifrågavarande beskaffenhet inom kustområde är stadgande redan meddelat i den senaste provisoriska lagen av den 11 juni 1920. Här är det visserligen överlämnat åt vederbörande länsstyrelse att på framställning av skogsvårdsstyrelsen meddela förordnandet i fråga, men det är dock tillerkänt skogsvårdsstyrelse rätt att utfärda provisoriskt förbud.

Vad slutligen beträffar frågan, vilka skogar skola lyda under den nya skogslagen, så berör detta spörsmål såväl frågan om huruvida lagen bör gälla för landet i sin helhet, eller om vissa områden böra undantagas som ock frågan, om vilka slag av skogar, som böra hänföras under lagen. I dessa hänseenden är att märka, att kommittén utarbetat en särskild lag angående vård av enskildes skogar, men från tillämpning av denna lag undantagit 1) skogar, belägna inom Gottlands, Västerbottens och Norrbottens län, 2) sådana nedom Västerbottens län belägna skogar, som äro underkastade bestämmelserna i förordningen angående utsyning å viss skog inom Västerbottens och Norrbottens läns lappmarker med flera områden, 3) skogar, som lyda under lagen angående vård av kommunskogar, sockenallmänningsskogar samt vissa stiftelsers, föreningars och sällskaps skogar, 4) inom Kopparbergs och Gävleborgs län vid storskifte avsatta häradsallmänningar och besparingsskogar samt 5) skogar å å flygsandsfälten i Hallands län. Kommittén har vidare framlagt dels ett särskilt förslag till lag angående vård av de under 3) omnämnda skogarna, därvid kommittén nödgats särskilt definiera de skogar, vilka skola lyda under den lagen, dels en lag om häradsallmänningar. Reservanten däremot har undan-

tagit Västerbottens och Norrbottens län, men därefter framlagt ett fullständigt förslag angående värden av sådana skogar, vilka icke äro att räkna som allmänna. Därvid har han emellertid nödgats komma med särskilda bestämmelser för de olika slagen av skogar nämligen i 2 kapitlet angående sådana skogar, för vilka ej enligt 3 eller 4 kapitlet särskilda föreskrifter skola gälla, i 3 kapitlet angående skogar, för vilka särskilda bestämmelser skola gälla på grund av deras belägenhet eller beskaffenhet, varunder hänföras bland annat skogarna inom Gottlands län och skogarna på Öland samt i 4 kapitlet angående skogar, för vilka särskilda bestämmelser skola gälla av annan grund än skogarnas belägenhet eller beskaffenhet, under vilket kapitlet erhållas stadganden bland annat för kommunsskogar, för vissa stiftelsers skogar och för hushållningssälls-kaps skogar och slutligen har reservanten utarbetat ett särskilt förslag till lag angående häradsallmänningar.

Det är uppenbart att med dessa särskilda bestämmelser för särskilda slag av skogar och dessa huvudavdelningar och underavdelningar hava kommittén och reservanten icke kunnat undgå uppräknningar och hänvisningar, vilka icke minst bidra till att göra förslagen svåra att förstå och överblicka.

För vår del hava vi till en början ansett det riktigast att låta lagens huvudbestämmelser gälla för alla skogar, som ej äro hänförliga till statens skogar, samt därutöver meddela särskilda föreskrifter för sådana skogar, som, utan att vara hänförliga till statens skogar, icke befinna sig i enskild ägo. Vi tro oss därigenom hava vunnit enkelhet och klarhet beträffande frågan om, för vilka skogar de olika stadgandena skola gälla. Genom att undantaga skogar, som äro till statens hänförliga, hava vi från lagens tillämpning undandragit ej allenast de rena statskogarna utan även sådana, som tillhöra ecklesiastika boställen eller statsinstitutioner av vare sig det ena eller det andra slaget. Det kommer således icke att finnas någon skog, för vilken tillsyn icke utövas antingen av statens tjänstemän eller av en skogsvårdsstyrelse och dess tjänstemän. Vad beträffar lagens tillämpningsområde hava vi i likhet med kommitténs majoritet funnit oss böra undantaga dels Gottland och Öland, för vilka för närvarande gälla särskilda lagar, emot vilka i stort sett några anmärkningar icke framstälts, dels ock Norrbottens och Västerbottens län samt de nedanför sistnämnda län belägna skogar, för vilka lappmarkslagen för närvarande gäller. I dessa tvenne län och i fråga om sistnämnda skogar råda särskilda förhållanden, vilka synas böra göras till föremål för undersökning, innan ny lagstiftning för dem införes, men synes det dock böra ifrågasättas, huruvida icke den av oss utarbetade lagen lämpligen skulle kunna gälla jämväl för nämnda län och skogar. I motsats emot kommittémajoriteten hava vi däremot ej funnit anledning undantaga de av kommittén, såsom ovan nämnts, under 3)—5) omförmälda skogar.

Innan vi avsluta denna vår mera allmänna motivering till vårt lagförslag, är det för oss en plikt att giva vårt fulla erkännande av det synnerligen omsorgsfulla arbete, som såväl kommitténs majoritet som dess reservant nedlagt på förevarande fråga. Det är ett betydande material, som samlats, en beaktansvärd omsikt, varmed det synnerligen svåra ämnet behandlats och slutligen mycken skarpsinnighet, som utvecklats vid förslagets utarbetande. När

vi ansett oss redan nu oakttat den korta arbetstid, som stått oss till buds, kunna framlägga ett lagförslag, så beror detta icke minst därpå, att vi hava haft en ovärderlig hjälp av de förslag, som utarbetats av kommittén och dess reservant.

Speciell motivering.

Vad beträffar lagens rubrik, så har ju kommitténs reservant särskilt nedlagt mycket skarpsinne för att erhålla en tillfredsställande sådan. För att kunna använda uttrycket »sådana skogar, som icke äro att räkna såsom allmänna», har han nödgats i lagen angående hushållningen med de allmänna skogarna i riket införa en definition å vad som förstås med »allmän skog». En sådan definition är farlig genom att den icke bliver tillräckligt uttömmande och synes därför böra undvikas. För vår del hava vi ansett det vara nog, att genom rubriken angiva, att lagen gäller för all skog, som ej är hänförlig till statens skogar. Någon svårighet lärer det i praktiken icke komma att uppstå att avgöra, huruvida statens eller en skogsvårdsstyrelsens tjänsteman skall hava att befatta sig med tillsynen av en skog. Måhända kommer vår rubrik till en början att förefalla något tung, men hava vi ansett hänsynen härtill böra vika för vikten att hava en fullt uttömmande benämning å lagen.

1—2 §§.

Vad beträffar 1—2 §§ äro redan i den allmänna motiveringen framlagda de skäl, som föranlett oss att föreslå dessa för hela lagförslaget grundläggande bestämmelser.

3 §.

3 § avser avverkning å mark, som redan är apterad för ett ändamål, som måste anses innebära högre jordkultur än den rena skogsmarkens. Det bör kanske särskilt påpekas, att det föreslagna undantaget för betesvall endast avser sådan, som redan är genom tillfredsställande åtgärder ordnad och således ej avverkning för anordnade av en sådan betesvall. För sistnämnda fall gäller stadgandet i 4 §.

4 §.

Den undantagsbestämmelse, som är given i 4 §, ansluter sig närmast till det av reservanten avgivna förslaget.

Från rättigheten att utan skogsvårdsstyrelsens tillstånd verkställa avverkning uti de i nämnda paragraf omförmälda fall hava vi dock undantagit avverkning av skog, som utgör nödigt skydd mot flygsandsfält. Det händer nämligen lätt att förevarande, vid kusten belägna skogar äro de enda, som tillhöra ett hemman, och att då medgiva avverkning där utan tillstånd, även om det blott skulle vara till husbehov, skulle lätt kunna medföra avsevärda faror. Det är ock att märka, att för närvarande är avverkning i dessa skogar utan vederbörligt tillstånd icke tillåten. Vi hava jämväl känt oss tveksamma, huruvida man bör tillåta avverkning även för ett sådant ändamål som husbehov å skogar, som utgöra skydd mot fjällgränsens nedgående. En sådan rättighet finnes

emellertid för närvarande, och har det under vårt arbete blivit upplyst, att i stort sett har någon olägenhet härav icke försports. Härtill kommer att vi, i likhet med kommittén och reservanten, inskränkt rättigheten att avverka till husbehov till att gälla endast för oundgängligt husbehov samt därjämte, jämväl i överensstämmelse med kommittén och reservanten, medgivit avverkningsrätt endast under den förutsättningen, att tillgång till annan skog å vederbörande fastigheter icke finnes, eller att behovet icke lämpligen kan tillgodoses från sådan. Då de fastigheter, varom här är fråga, i regel torde hava tillgång till husbehovsvirke, utan att behöva anlita skyddsskogen, torde det med den avfattning paragrafen sålunda erhållit endast bliva i undantagsfall, som avverkning för ifrågavarande ändamål kommer att äga rum i skyddsskogen, och får enligt paragrafens lydelse under alla förhållanden avverkning av ungskog icke ske utan skogsvårdsstyrelsens tillstånd. Det är också tydligt, att i alla de fall, då skogsvårdsstyrelsen har att meddela tillåtelse, äger den ock att uppställa de villkor, som måste uppfyllas, för att tillståndet skall lämnas.

I detta sammanhang anhålla vi att till besvarande få upptaga en av skogsvårdsstyrelsernas möte till oss remitterad motion, i vilken påpekats svårigheten att tolka bestämmelsen angående skog till husbehov samt hemställts, att denna fråga vid kommande lagstiftning måtte vinna nödigt beaktande. Redan det utskott, som förehade nämnda motion till behandling, fann, att begreppet skog till husbehov i nu gällande lag bäst klargjordes vid tillämpning av lagen. Jämväl vi anse det icke möjligt att på ett tillfredsställande sätt giva en definition på vad, som menas med husbehov. Behovet i detta avseende är så växlande, och de omständigheter, som spela in vid bestämmande av det samma äro så olikartade, att det torde icke vara möjligt att giva någon allmängiltig regel för vad, som avses med husbehov. Detta måste avgöras från fall till fall och i händelse av tvist avgörandet överlämnas åt de prövande myndigheterna.

5—8 §§.

5 § har sin motsvarighet i kommitténs 15 § 2 mom. samt reservantens 7 §.

Stadgandena i 6 § äro hämtade från 6 § i den provisoriska lagen av den 11 juni 1920. Bestämmelser därstädes om rätt för skogsvårdsstyrelse att inhämta utlåtande från vissa ämbetsmän har dock ansetts lämpligen böra överflyttas till lagen angående skogsvårdsstyrelser.

7 § bestämmelser motsvaras av stadgandena uti kommitténs 6 och reservantens 9 § samt föreskrifterna i 8 § av den nämnda provisoriska lagens 7 och 8 §§. Vi hava dock ansett en klagande över en skogsvårdsstyrelses beslut alltid böra hava rätt att erhålla undersökning å marken, därest han en sådan påkallar. Befinnes en dylik anhållan sakna fog, blir det ju alltid han, som får vidkännas kostnaderna för undersökningen.

9 §.

Enligt 9 § skall det åligga den, som begär sådant yttrande av skogsvårdsstyrelse, som i 4 eller 7 § omförmäles, att bestrida kostnaderna för därav föranledd undersökning, utredning eller anvisning. Det är uppenbart, att så

bör vara förhållandet, då nämnda åtgärder företagits i sökandens eget intresse och på hans begäran. Däremot bör tydligen kostnaderna för undersökning enligt 8 § förskjutats av skogsvårdsstyrelsen, varefter det får bero på länsstyrelsens avgörande, om de jämväl slutligen skola stanna å styrelsen eller ersättas av vederbörande klagande. Stadgandet angående sistberörda kostnader motsvaras av 18 § 2 stycket i kommitténs förslag och 12 § 2 stycket i reservantens.

10 §.

Att straff bör följa för den, som överskrider bestämmelser i lagen, är uppenbart och har också föreslagits av såväl kommittén som reservanten. Såsom vi förut anfört, torde det emellertid icke vara antagligt, att dylika straffbestämmelser ofta komma i tillämpning. Den skyldige kommer att förklara, att han icke förstått, att vad han avverkat varit att hänföra till ungskog eller att avverkningen stritt emot grunderna för god skogsvård, och det bliver endast i ytterst flagranta fall, som domstolarna i trots av ett sådant påstående finna sig kunna ådöma straff. Annat bliver naturligen förhållandet, när skogsvårdsstyrelse utfärdat förbud mot avverkning. Då förtjänar ett sådant förbärande icke längre avseende, och då kommer straffet att drabba den skyldige. Vi hava därför i 10 § föreslagit dels straff för den, som förfarit i strid emot lagens bestämmelser dels straff enligt en högre straffskala för den, som bryter emot av skogsvårdsstyrelse meddelat förbud eller anvisning. I sistnämnda avseende har jämväl nu gällande provisoriska lag straffbestämmelser, men under det att i denna högsta straff är 500 kronors böter, hava vi föreslagit ett straffmaximum av 10,000 kronors böter eller fängelse i högst sex månader. Detta vårt förslag har föranletts, dels till följd av den frestelse, som mången gång kan förefinnas att överskrida ett förbud med hänsyn till den stora ekonomiska vinst, som därav skulle kunna erhållas, dels med avseende å arten av förseelsen, vilken innebär ett uppenbart trots emot ett av behörig myndighet meddelat förbud. Det kan visserligen i förstberörda avseende erinras, att då vi i likhet med kommittén och reservanten därjämte föreslå, att det avverkade virket eller dess värde skall vara förbrutet, så skulle häri ligga ett tillräckligt skydd mot frestelsen av ekonomisk vinning, men dylika stadganden bliva lätt illusoriska genom svårigheten att få virke taget i beslag, medan det ännu är i avverkarens besittning och möjligheten för denne att undanskaffa annan sin egendom.

11—14 §§.

11—14 §§ angå rätten att taga virke i beslag, försäljning av dylikt virke, ävensom åtalsrätt samt fördelning och förvandling av böter och motsvaras av paragrafer med samma nummer i nu gällande provisoriska lag.

15 §.

Vårt förslag övergår härefter till de bestämmelser, som avse åstadkommande av återväxt.

15 § 1 mom. motsvarar delvis kommitténs 2 § samt delvis och till huvud-

saklig del 27 och 28 §§ i reservantens förslag. Någon närmare motivering torde därför icke vara erforderlig. Paragrafens 2 mom. motsvaras av kommitténs 3 § och hava vi i likhet med denna ansett de återväxtåtgärder, som i där förutsatta skadegörelsefall åläggas, böra begränsas till sådana, som motsvaras av vad vederbörande efter skadan ägt rätt uppbära i skadeersättning eller kunnat erhålla genom att tillgodogöra sig å området kvarvarande träd. Bland uppräknade skador förekomma jämväl förlust till följd av insektshärjning, men vilja vi i detta sammanhang påpeka, att vi uti vårt förslag icke upptagit de stadganden, som kommittén föreslagit i en särskild lag angående åtgärder till förekommande och hämmande av insektshärjningar å skogar. Vi hava nämligen ansett, att de faror för våra skogar, som i detta avseende kunna förefinnas, icke ännu åtminstone hava visat sig så ofta förekommande, att en särskild lagstiftning med hänsyn härtill är erforderlig.

16 §.

I sammanhang med motiveringen till vår 16 § komma vi in på en fråga, vid vars lösande såväl kommittén som reservanten enligt vår mening vidtagit en avgjord försämring i 1903 års lags bestämmelser. Enligt dessa sistnämnda får en avverkning ej så bedrivas eller efter avverkningen med marken så förfaras, att skogens återväxt uppenbarligen äventyras och har sådan vanskötsel å skogsmark ägt rum, är den, som låtit densamma komma sig till last, pliktig vidtaga de åtgärder, som för återväxtens betryggande äro erforderliga. Det är vidare stadgat, att om skogsvårdsstyrelse finner skälig anledning antaga, att skogsmark är utsatt för vanskötsel, varom nu är sagt, så äger den att påkalla laga åtgärder för att erhålla säkerhet för, att återväxten bliver betryggad. Det är härav tydligt, att för närvarande äger en skogsvårdsstyrelse inskrida, så fort den finner att en skogsavverkning så bedrives, att återväxten äventyras. Den kan på så sätt redan vid början av en avverkning tilltvinga sig säkerhet för återväxten. Jämför man dessa bestämmelser med kommitténs 20 § och reservantens 32 § så finner man, att enligt dessa får en skogsvårdsstyrelse vidtaga åtgärder i återväxthänseende först sedan den funnit att åtgärd, som i sådant avseende bör vidtagas, icke blivit inom behörig tid verkställd, d. v. s. med andra ord, avverkningen får bedrivas hur som helst. Det är först efter att denna avslutats och »behörig tid» därefter gått till ända, som skogsvårdsstyrelsen får börja röra på sig. Vad detta betyder med hänsyn till den blivande återväxten torde icke behöva närmare påpekas. Det är tydligt, att skall man verkligen kunna förmå en avverkare att vidtaga betryggande åtgärder för återväxten, så skall man söka träffa överenskommelse med honom medan avverkningen pågår och med möjlighet att eljest kunna förhindra avverkning, intill dess säkerhet för dessa åtgärders vidtagande erhållits. Med det intresse han har, att avverkningen skall få fortgå, bliver det vanligen lätt, att med honom komma överens. Härav hava säkerligen alla skogsvårdsstyrelser en lycklig erfarenhet, och det lärer icke finnas någon anledning att eftergiva på den möjlighet, som enligt nu gällande lag för närvarande förefinnes.

Vi hava därför i vår 16 § i stort sett bibehållit 1903 års lags stadganden

i förevarande avseende. Den enda reella skillnad, som förefinnes, är den, att enligt nämnda lag har man icke tänkt sig, att överenskommelse emellan skogs-vårdsstyrelse och avverkare skall träffas, förrän av länsstyrelse föranstaltad undersökning hållits, under det att vi, i likhet med vad som säkerligen i praktiken redan äger rum, tänkt oss att överenskommelse skall kunna träffas utan föregående officiell undersökning. Emellan de föreliggande förslagen, å ena sidan, och 1903 års lag samt vårt förslag, å den andra, förefinnes därjämte den olikheten, att enligt de förra skall omöjligheten att träffa överenskommelse omedelbart följas av instämning till domstol, under det att enligt de senare första steget bör bliva påkallandet av en utav länsstyrelsen förordnad undersökning med möjlighet att därefter kunna komma till överenskommelse med undvikande av domstolsförfarande. Även härutinnan torde erfarenheten bära vittnesbörd om lämpligheten av 1903 års bestämmelser.

17 §.

17 § har i huvudsakliga delar sin motsvarighet uti 4—6 §§ i 1903 års lag samt 26—28 §§ i kommitténs förslag. Under tillämpningen av 1903 års lag torde det hava visat sig, att sådana avverkningsförbud, varom här är fråga, sällan förekomma, men synes dock anledning icke föreligga att avstå från den möjlighet, som här förefinnes, att erhålla säkerhet för att åtgärder för återväxt bliva vidtagna.

18 §.

Vad beträffar frågan, å vilken person ansvaret för återväxtåtgärdernas vidtagande bör vila, så framgår av 1903 års lag att enligt denna skyldighet i första hand åligger avverkaren men i andra hand markägaren. Kommittén och reservanten hava däremot lagt skyldigheten ensamt på den sistnämnde. Till de skäl härför, som av kommittén anförts, synes böra läggas jämväl det, att det är dock markägaren eller hans efterföljare i äganderätten, som i sista hand draga nyttan av återväxtåtgärderna. Det är icke minst i deras intresse de ske. Ehuru således principiella skäl tala för, att man endast håller sig till markägaren, så synes det dock praktiskt sett vara lämpligt att icke släppa avverkaren. Denne förfar säkerligen vid avverkningen på ett helt annat sätt, om han vet, att han själv kan få svara för återväxten och därtill kommer, att det säkerligen i de flesta fall är han och icke markägaren, som är den ekonomiskt starke, och av vilken det följaktligen blir lättast att framtinga eller erhålla säkerhet för återväxtåtgärderna. För att erhålla tillräcklig säkerhet i detta avseende hava kommittén i sin 25 § och reservanten i sin 38 § tillskipat en förmånsrätt uti fastighet för ogulden kulturkostnad, en förmånsrätt, som skulle utgå före inteckningarna. En dylik tyst förmånsrätt finnes visserligen redan nu i några fall i vår rätt men är för visso i juridiskt avseende ett oting och verkar till rubbande av fastighetskrediten. Att införa nya sådana måste på det bestämdaste avrådas. Under dessa förhållanden hava vi stannat vid att i vårt förslags 18 § vidhålla den ståndpunkt, som intagits av 1903 års lag. Dess ordalag äro emellertid icke fullt lyckliga, enär

dessas, ifråga om markens ägare, syfta allenast på det fall, att avverkningsrätt upplåtits, och ej det, då avverkning företagits av en föregående ägare. Ehuru även denne senare jämväl nu lär kunna åtkommas jämlikt lagens grunder och med hänsyn därtill, att jämväl under hans tid med marken så förfarits, att återväxten äventyras, synes det vara lämpligt att bestämt utsäga, att nämnda skyldighet under alla förhållanden åligger även en blivande markägare, och hava vi avfattat andra stycket i 18 § i överensstämmelse härmed.

19—20 §§.

19 § har sin motsvarighet i 4 § av 1903 års lag liksom 20 § delvis i 12 § av samma lag samt i kommitténs 12 och 13 §§ samt reservantens 41 och 42 §§.

21—24 §§.

I 2 kapitlet hava vi föreslagit sådana bestämmelser, som vi anse böra gälla för andra under lagen lydande skogar än de, som äro i enskild ägo. Det är uppenbart, att för dessa skola först och främst gälla de stadganden, som äro meddelade för de enskildes skogar. Förbud för avverkning av ungskog och iakttagande av grunderna för god skogsvård samt skogsvårdsstyrelsernas rätt och plikt att tillse, att dessa bestämmelser iakttagas skola följaktligen vara gällande jämväl för nu ifrågavarande skogar. Men samhället synes hava rätt att i sin tillsyn över dessa skogar gå längre än ifråga om dem, som tillhöra enskilde. De tillhöra, dessa skogar, kommuner av vare sig det ena eller andra slaget i stiftelser, hushållningssällskap m. fl. De äro således bildade, icke för att tjäna stundens tillfälliga behov utan för att vara ett stadigvarande stöd för sin ägare eller till äventyrs även för att skapa och bevara ett fortfarande skogsbestånd. Med hänsyn härtill synes det vara statens plikt att vaka däröver, att dessa skogar jämväl skötas med det mål för ögonen, som varit anledningen till deras bildande. Detta har också iakttagits av kommittén och reservanten. De hava båda föreslagit, att för dessa skogar skola gälla särskilda bestämmelser, vilka i båda förslagen äro synnerligen detaljerade. De överensstämman emellertid bägge därutinnan, att därest dylika skogar äro av den omfattning och i övrigt av den beskaffenhet att hushållningsplan kan med fördel å dem tillämpas, så skola de skötas efter en sådan plan, och skall denna plan av skogsvårdsstyrelsen fastställas. I dessa avseenden äro vi fullkomligt ense med kommittén och reservanten och hava i 21 § 2 mom. upptagit en bestämmelse härom med angivande tillika, i likhet med dessa, av de allmänna grunder, som böra tillämpas vid planens uppgörande. Därjämte hava vi dels uti 22 § upptagit en bestämmelse om, att länsstyrelse på yrkande av skogsvårdsstyrelse äger att tillhålla en skogsägare att upprätta en hushållningsplan vid äventyr att den eljest varder av skogsvårdsstyrelsen upprättad på ägarens bekostnad dels uti 23 § för överträdande av hushållningsplanens föreskrifter, föreslagit samma straff, som äro stadgade i 10 § 2 och 3 mom. samt 11—14 §§ dels ock slutligen i 24 § föreskrivit samma processuella regler, som äro lämnade i 8 § för där avsedda fall. Härutöver hava vi däremot icke ansett några ytterligare bestämmelser erforderliga. Med den ställ-

ning, som skogsvårdsstyrelsen enligt vårt förslag i allmänhet skall intaga till all den skog, som lyder under ifrågavarande lag, bör man icke, enligt vår mening, insnöra vare sig denna styrelse eller den skogsägare, varom här är fråga, uti några detaljerade bestämmelser, utan synes man kunna med fullt förtroende överlämna åt dem själva att träffa de anordningar, som med iakttagande av de angivna allmänna normerna anses lämpliga. Överskrider därvid skogsvårdsstyrelsen sin befogenhet, så finnes klagorätt till länsstyrelse och Kungl. Maj:t och iakttager skogsägaren icke sina skyldigheter, så ut-sätter han sig för stadgade straff.

Från de bestämmelser, som sålunda äro givna för nu ifrågavarande skogar, hava enligt vårt förslag undantag gjorts dels för häradsallmänningar och dels för skogar, som förvaltas av skogsvårdssällskap, för vilkas verksamhet äro gällande av Kungl. Maj:t fastställda stadgar. Det är väl att märka, att för dessa tvenne slag av skogar skola gälla samtliga i 1 kapitlet införda bestämmelser. Förvaltningen av dessa skogar är således skyldig att iakttaga förbudet emot avverkning av ungskog och föreskrifterna om god skogsvård samt äro i dessa avseenden underkastade tillsyn av vederbörande skogsvårdsstyrelse. Däremot hava vi ansett oss kunna fritaga dem från föreskrifterna i 2 kapitlet. Vad häradsallmänningarna beträffar beror detta därpå, att, enligt vad vi hava oss bekant, särskilda bestämmelser redan äro utarbetade för skötseln av dessa utav personer, som äro intresserade av en tillfredsställande vård av dem, och komma säkerligen vid utfärdande av en för dessa allmänningar gällande lagstiftning skogsvårdens intressen att varda till fullo iakttagna. Vidkommande däremot det senare slaget av skogar, så synes man böra redan däruti hava en garanti för att god skogsvård iakttages att de förvaltas av sällskap, som just äro bildade i skogsvårdens intresse, och då därtill kommer, att fordran uppställes på att ett dylikt sällskaps stadgar skola vara fastställda av Kungl. Maj:t för att undantagsbestämmelser skola träda i tillämpning, därvid Kungl. Maj:t icke läser underlåta att föreskriva, att erforderliga skogshushållningsplaner skola upprättas, har garantien synt oss vara fullt tillfredsställande. Skulle nämligen ett dylikt sällskap missvårda de till deras förvaltning överlämnade skogar, läser Kungl. Maj:t icke dröja med att upphäva den sanktion, som de erhållit genom fastställelse av sina stadgar. För sistberörda undantag synes tala dels den omständigheten, att en lättnad därigenom torde beredas ett sällskap av ifrågavarande slag i dess uti hög grad oppmuntransvärda strävan att förmå landsting och andra kommunala samfälligheter att bilda skogsallmänningar, dels ock den lindring, som ett dylikt undantag torde komma att medföra för skogsvårdsstyrelserna i de bördor, som den nya lagen kommer att pålägga dem. De bliva säkerligen i alla fall i hög grad avsevärda.

25—26 §§.

Vad övergångsbestämmelserna beträffar synes oss med den nära anslutning till 1903 års lag, som vårt förslag innebär i fråga om skyldighet att vidtaga återväxtåtgärder, någon anledning icke föreligga att undantaga den nya lagens bestämmelser i fråga om avverkning, som ägt rum före lagens ikraft-

trädande. Däremot bör den tydligen icke gälla, om sådan olyckshändelse, som omförmäles i 15 § 2 mom. övergått en skog, innan lagen trätt i tillämpning, och har bestämmelse härom givits i 25 §.

I 26 § hava vi föreslagit stadgande om att jämlikt äldre lag eller givet förordnande meddelat förbud mot avverkning eller lämnad anvisning, som är gällande vid lagens trädande i kraft, skall fortfarande äga giltighet, intill dess skogsvårdsstyrelse på grund av befogenhet enligt denna lag annorlunda förordnar. Vi hava därvid särskilt erinrat om förordnande eller anvisning enligt skyddsskogslagen för att därigenom inskräpa, att de skogar, som enligt denna förklarats vara skyddsskogar, skola allt fortfarande anses vara sådana, och följaktligen stadgandet i 2 § uti den nya lagen gälla, intill dess skogsvårdsstyrelsen annat bestämmer. Det är annars att befara, att vederbörande skogsägare skola förmena att på grund av numera inträdda förhållanden ute å marken vad som förut ansetts vara skyddsskog icke är att som sådan anse och därför där bedriva avverkning, innan skogsvårdsstyrelse hinner ingripa. Det tillkommer sedermera skogsvårdsstyrelsen att undersöka, huruvida förhållandena verkligen utvecklats så, att en befintlig skyddsskog icke längre är att såsom sådan anse, och därför i större eller mindre mån eftergiva på det av Kungl. Maj:t meddelade förordnandet liksom det å andra sidan naturligen kan inträffa att skog, om vilken förordnande hitintills icke givits, att den är att betrakta, såsom skyddsskog, sedan, till följd av stadgandet uti 2 § i den nya lagen, är att dit hänföra.

I den allmänna motiveringen hava vi redan anført, att vi i olikhet med kommittén från lagens tillämpningsområde, icke funnit anledning undantaga vare sig kommunskogar och därmed likställda skogar, för vilka kommittén föreslagit en särskild lag, eller inom Kopparbergs och Gävleborgs län vid storskitte avsatta häradsallmänningar och besparingsskogar eller slutligen skogar å flygsandsfälten i Hallands län. Vad de sistnämnda skogarna beträffar så har, sedan genom nådigt brev den 26 juli 1860 förordnats, att ägarna av flygsandsfälten i Halmstads, Tönnersjö och Höks härader av Hallands län skulle ställa sig till efterrättelse de föreskrifter för flygsandsfältens beagnande, som av Kungl. Maj:ts befallningshavande eller vederbörande skogsbetjänte bleve lämnade, Kungl. Maj:ts befallningshavande genom kungörelse den 31 december 1861 förordnat, bland annat, att den skog, som redan funnes eller framdeles uppvuxit å dessa fält skulle för vederbörande ägares gemensamma räkning skötas samt behandlas efter den föreskrift och anvisning, som av överjägaren meddelades, varjämte stadgat vite, bland annat, för fällande och skadande av träd och skogsplantor å flygsandsfälten.

Någon anledning att icke ställa dessa flygsandsfält under bestämmelserna i den nya lagen finnes tydligen icke.

Lag angående skogsvårdsstyrelser.

Vi hava utarbetat ett nytt förslag till lag angående skogsvårdsstyrelser. Någon större ändring i vad som nu gäller i motsvarande förordning innehåller emellertid icke vårt förslag. Till den nya lagen hava vi överflyttat den i 1903 års lag förefintliga bestämmelsen därom, att för varje landstings-

område skall finnas en skogsvårdsstyrelse. Vi hava nämligen funnit det vara lämpligare, att detta stadgande, som är av mera organisatorisk art, har sin plats i denna lag i stället för i den till allmän efferrättelse utfärdade skogslagen. Att vi till förevarande lag jämväl överflyttat bestämmelsen om befogenhet för skogsvårdsstyrelse att inhämta yttrande från vissa tjänstemän, hava vi redan omförmält.

I 3 § hava vi, i olikhet med kommittén, infört den numera allmänt vedertagna titeln länsjägmästare på den forstligt bildade tjänsteman, som under skogsvårdsstyrelsen skall vara den högste chefen för den styrelsen underlydande personalen liksom för allt det arbete, som enligt den av oss föreslagna nya skogslagen skall tillkomma skogsvårdsstyrelse. Vi hava därjämte uteslutit den av kommittén föreslagna bestämmelsen därom, att därest mer än en länsjägmästare skulle erfordras, Konungen skulle äga att på framställning av skogsvårdsstyrelse därom förordna. Enligt vår åsikt bör det nämligen aldrig ifrågakomma, att inom varje landstingsområde finnes mer än en länsjägmästare, men däremot hinder icke möta att, på sätt i vissa län redan skett, under honom anställa biträdande länsjägmästare. Sådana böra emellertid kunna anställas utan att frågan underställes Kungl. Maj:ts prövning och hava vi därför uti 5 § upptagit bestämmelse om behörighet för skogsvårdsstyrelse att anställa bland annat biträdande länsjägmästare.

I detta sammanhang anse vi oss böra påpeka, att vi, i olikhet med kommittén, icke uti vårt förslag upptagit någon bestämmelse, som utgår ifrån att en befattning som skogsvårdsinspektör skall vara inrättad. Redan det vid senaste möte tillsatta utskott, som behandlade förevarande ärende, ansåg det ej behöfligt, att denna befattning inrättades med hänsyn till den ställning skogsvårdsstyrelserna skulle komma att intaga i förhållande till inspektören och den risk, som förelåge, att styrelserna då så småningom skulle utvecklas till ämbetsverk. Till denna åsikt ansluta vi oss. För närvarande arbeta skogsvårdsstyrelserna med sin av Kungl. Maj:t utsedde ordförande och sina två förtroendemän från länet utan påtryckningar eller direktiver från ovanstående ämbetsmän och endast med hänsyn tagande till gällande lagar och till för varje län förefintliga förhållanden. Vi tro, att det skulle vara lyckligt, om så finge fortfara. Den ifrågasatta organisationen skulle lätt kunna leda till ett stöpande i samma form och en byråkratism, vilka böra undvikas.

Lag om ändrad lydelse av 5 § i lagen den 14 juni 1907 om servitut.

Förslaget överensstämmer med kommitténs förslag.

Lag om ändrad lydelse av 2 kap. 36 § i vattenlagen den 28 juni 1918.

I tillämpliga delar överensstämmer även detta förslag med kommittéförslaget.

Lag om ändrad lydelse av § 5 i förordningen den 21 december 1857 om ägors fredande emot skada av annans hemdjur samt om stängselskyldighet.

Här förligger en fråga, som för visso icke är lätt att lösa till följd därav, att här står intresse mot intresse. A ena sidan skogsvården, som helst skulle kräva förbud för varje betning i skogsmark av fruktan för skador å unga skogsplantor, å andra sidan lantbrukarens behov att under sommaren erhålla bete för sina kreatur. Med hänsyn till det senare behovet, som säkerligen i många trakter av vårt land ännu är trängande, är det tydligt, att lagstiftaren måste framgå med den yttersta försiktighet och det är först när den allmänna insikten om nödvändigheten att skydda skogsplantorna och om faran i sådant hänseende av betning vuxit sig stark, som man kan gå fram mot det mål, som hägrar för skogsvårdens varme vän.

Den största fara, som i detta hänseende för närvarande föreligger, är tydligen betning av får och getter.

Enligt förevarande lagstadgande i dess nuvarande lydelse skall, därest stängsel ej finnes emellan ägor, som bestå av skog, utmark eller beteshage å ömse sidor, den ohägnade marken anses vara till gemensamt mulbete upplåten, där ej annorlunda är avtalat. Emellertid är i flertalet län bete av får och getter förbjudet å mark, varom nu är fråga, antingen under hela året eller under viss del av detsamma. Kommittén har nu föreslagit, att betning av får och getter endast får utövas av en var markägare å hans eget område och såvida han om dem håller sådan vård, att de icke inkomma å annans område. Reservanten har däremot föreslagit förbud för allt betande av getter och får å ifrågavarande mark annat än i inhägnad beteshage med rätt dock för Konungen att medgiva undantag för de län eller delar av län, där sådant må finnas erforderligt. Med hänsyn till den fara för det unga skogsbeståndet, som i detta avseende förefinnes och då reservantens förslag tydligen är mera effektivt än kommitténs, hava vi anslutit oss till vad den förre föreslagit med den ändring allenast, att dispens icke må meddelas förrän efter landstings och hushållningssällskaps hörande.

I fråga om betande av andra kreatur har kommittén föreslagit, att de olika markägarna, som av betesrätten begagnade sig, skulle bilda ett beteslag med skyldighet att efter beslutade och fastställda grunder utgiva ersättning för vållad skada å växande skog eller hinder eller men för återväxten. Emot detta förslag har reservanten riktat en skarp kritik, därvid påpekande bland annat svårigheten att erhålla en tillfredsställande grund för ersättningens utgående. I denna kritik instämma vi till alla delar och tro icke, att den av kommittén föreslagna vägen är framkomlig.

Reservanten har i stället föreslagit, att beträffande betande av andra kreatur än getter och får skall Konungen äga att, efter landstingets och hushållningssällskapets hörande, antingen meddela förbud mot dylikt bete för länet i dess helhet eller för del därav eller ock föreskriva viss inskränkning i rätten därtill.

Vi äro de första att erkänna, att ett sådant stadgande skulle ur skogsvårdssynpunkt vara mycket önskligt, men vi tro icke tiden ännu vara mogen för en sådan bestämmelse. Det är i många delar av vårt land ännu alldeles

nödvändigt för den stora del av befolkningen, vilken av boskapsskötsel hämtar sin huvudsakliga inkomst, att under sommarmånaderna få hava sina nötkreatur ute på det gemensamma mulbetet, och att överlämna fortvaron av denna rätt åt avgörande allenast efter hörande av landsting och hushållnings-sällskap och de tillfälliga strömningar, som där kunna göra sig gällande, anse vi oss icke kunna tillråda. Ett sådant förslag skulle väcka en misstämning och en misstro mot hela vårt förslag till skogslag, som säkerligen icke vore lyckliga för förslaget antagande av de lagstiftande myndigheterna. När vi således avråda från anslutning till reservationen i denna del, så anse vi oss därjämte böra tillägga, att den skada å unga skogsbestånd, som åstadkommes av andra kreatur än får och getter, är dock säkerligen icke jämförbar med den, som de senare åstadkomma.

Reservanten har vidare föreslagit en viss fördelning av de böter, som skulle ådömas enligt detta lagrum, samt ådömande av straff jämväl enligt allmänna strafflagen, om brott emot densamma ägt rum, men synes särskilda bestämmelser om fördelning av böter i förevarande fall ej böra äga rum och lärer det ådömande jämväl av straff enligt strafflagen, varom reservanten föreslagit särskilt stadgande, komma att äga rum på grund av allmänt gällande straffrättsliga regler även utan särskilt lagstadgande.

Slutligen hava vi att till besvarande upptaga en motion vid skogsvårdsstyrelsens möte, vilken blivit till oss överlämnad. Den avser den konflikt, som förmenas kunna uppkomma emellan å ena sidan avverkning på grund av ståndskogslikvid enligt 101 § skiftesstadgan och å andra den provisoriska lagens avverkningsförbud. I anledning av denna motion har vederbörande utskott uttalat, att anledning förefinnes, att gällande bestämmelser icke medgiva annan tolkning, än att den provisoriska skogslagen äger tillämpning även å avverkning enligt nämnda lagrum i skiftesstadgan, men att ett förtydligande dock synes önskvärt. — För oss framstår det som uppenbart, att när statsmakterna stifta en lag, som meddelar förbud för avverkning av skog utav viss beskaffenhet, så har härigenom den rätt att verkställa ståndskogslikvid genom avverkning av sådan skog blivit upphävd, och vederbörande skiftesdelägare hava därefter rätt att erhålla ståndskogslikvid på andra i skiftesstadgan medgivna sätt. Någon anledning att verkställa något förtydligande för att detta förhållande skall bliva klarlagt har icke synts oss förefinnas.

CARL HEDERSTIERNA.

A. J. HANSSON
i Bringåsen.

W. DYBECK.

JOH. KARSBERG.

KARL F. MELLQUIST.

Halmstad den 19 augusti 1920.

Förslag

till

Lag angående vård av enskildes och andra till statens ej hänförliga skogar

1 kap. Enskildes skogar.

Om averkning av skog.

1 §.

1 mom. Å fastighet i enskild ägo må averkning av ungskog ej ske annorledes än genom för beståndets utveckling ändamålsenligt gallring så framt ej vederbörande skogsvårdsstyrelse med hänsyn till skogens tillstånd och beskaffenhet finner skäligt medgiva, att averkning sker under annan form.

2 mom. Ej heller må å fastighet som ovan sagts averkning av annan skog äga rum, ifall averkningen strider mot grunderna för god skogsvård eller fastigheten därigenom skulle komma att lida brist på behöflig skog efter ortens förhållanden.

2 §.

Avverkning må ej heller utan skogsvårdsstyrelsens tillstånd företagas, om genom densamma kan befaras, att nödigt skydd mot flygsandsfält eller fjällgränsens nedgående minskas eller att — på grund av markens belägenhet i havsbandet eller på höjder eller eljest särskilt exponerat läge eller till följd av andra naturomständigheter, såsom jordmånens beskaffenhet, jordlagrets tunnhet eller markens benägenhet för försumpning förhållandena äro sådana — en ovarsam averkning av befintlig skog skulle omöjliggöra eller äventyra återväxt eller ock den återväxt, som kunde förväntas uppkomma, skulle bliva oskäligt sen eller underhållig.

3 §.

Vad i 1 och 2 §§ stadgats gäller icke skog, som finnes inom område för trädgård, åker, odlad äng eller genom tillfredsställande åtgärder ordnad betesvall samt ej heller skog å byggnadstomt eller annan därmed jämförlig mark.

4 §.

Skog, varå 1 och 2 §§ äga tillämpning, med undantag dock för skog, som utgör nödigt skydd mot flygsandsfält, må avverkas utan inskränkning, som där angivits.

1) för tillgodoseende av fastighetens eller därmed sambrukad fastighets oundgängliga husbehov eller av sådan rätt till husbehovsfång från fastigheten, som tillkommer innehavare av servituts- eller nyttjanderätt, vilken uppkommit före denna lags utfärdande; varande dock i dessa fall avverkningen tillåten allenast i fall tillgång till annan skog å fastigheterna icke finnes eller behovet icke lämpligen kan tillgodoses från sådan;

2) för markens uppodling till trädgård, åker eller äng, för dess användning till byggnadstomt eller annat jämförligt ändamål eller ock för dess omläggning medelst röjning och andra för ändamålet erforderliga åtgärder till betesmark för varaktigt betesbruk, dock att avverkning icke må ske för ändamål, som i denna punkt sagts, med mindre marken är för sådant ändamål lämplig.

Avverkning, som här avses, må dock ifråga om skog, som omförmäles i 1 § 1 mom., icke äga rum, förrän skogsvårdsstyrelsen prövat densamma vara tillätlig enligt de i denna paragraf angivna grunder och förty till avverkningen lämnat tillstånd. Dylikt tillstånd må i varje särskilt fall icke av styrelsen lämnas i vidare omfattning, än styrelsen med hänsyn till föreliggande förhållanden finner ändamålet skäligen påkalla.

5 §.

Tillstånd till avverkning, som av skogsvårdsstyrelsen meddelas jämlikt denna lag, vare ej gällande utöver fem år från den tid, då tillståndet gavs, eller utöver den kortare tid, som i särskilt fall kan vid tillståndets meddelande av styrelsen bestämmas.

6 §.

Sker avverkning i strid mot ovan givna föreskrifter eller företages utstämpling eller därmed jämförlig åtgärd för avverkning, som uppenbarligen skulle komma i strid med föreskrifterna i denna lag, äger skogsvårdsstyrelsen meddela förbud att å den fasthet, varå avverkning sålunda ägt rum eller planlagts, eller så stor del därav, som skäligen prövas, utan skogsvårdsstyrelsens tillstånd verkställa avverkning; dock att förbud, som föranledes av avverkning i strid mot 1 § 1 mom., eller av planlagd avverkning, må gälla allenast i det förra fallet skog, som i nämnda moment avses, och i det senare skog, som enligt planen skulle avverkas.

Innan sådant förbud, som i första stycket sägs, varder meddelat, skall fastighetens ägare samt, där avverkning verkställts eller planlagts av annan, jämväl denne beredas tillfälle att yttra sig i ärendet; finner skogsvårdsstyrelsen saken sådan, att den ej kan tåla dylikt uppskov, må den dock meddela förbud tillsvidare och intill dess annorlunda varder förordnat.

Förbud, som nu sagts, skall utan hinder av besvär genast träda i kraft.

7 §.

Önskar markägare eller innehavare av avverkningsrätt med hänsyn till tillämnad avverkning yttrande av skogsvårdsstyrelsen, huruvida eller i vad mån avverkning må bedrivas, utan att stadgande i denna lag varder överträtt,

äge han därom hos skogsvårdsstyrelsen göra ansökan i den ordning, som av styrelsen jämlikt stadgande i 5 § av lagen angående skogsvårdsstyrelser bestämts, och åligger det styrelsen att snarast möjligt i ärendet meddela skriftligt beslut.

Skogsvårdsstyrelsen äge jämväl med hänsyn till ullaämnad eller pågående avverkning lämna avverkare skriftlig anvisning, huru avverkningen bör bedrivas.

8 §.

Är någon missnöjd med skogsvårdsstyrelsens beslut på grund av stadgande i detta kapitel, äger han att hos länsstyrelsen anföra besvär. Har genom beslutet förbud mot avverkning meddelats eller sökt tillstånd till avverkning vägrats, vare rätt till klagan över sådant beslut ej till viss tid inskränkt, men övriga besvär skola till länsstyrelsen ingivas sist innan klockan tolv å trettionde dagen efter det den missnöjde av beslutet erhållit del, och skall underrättelse därom i beslutet meddelas.

Påkallar klaganden undersökning på marken, eller finner länsstyrelsen eljest sådan undersökning vara av nöden, förordne länsstyrelsen en skogsstatens tjänsteman att med biträde av två ojävige gode män, vilka av förrättningsmannen utses bland dem, som till ledamöter i ägodelningsrätt eller till godemän vid lantmäteriförrättning i orten valda äro, å stället verkställa undersökning och däröver avgiva redogörelse.

Över länsstyrelsens beslut må klagan föras hos Konungen genom besvär i den ordning, som för ekonomimål i allmänhet är stadgad.

9 §.

Kostnad för undersökning, utredning eller anvisning, som skogsvårdsstyrelsen funnit i fall, som i 4 och 7 §§ omförmälas, erforderlig, skall av sökanden bestridas.

Kostnad för undersökning, varom i 8 § förmäles, skall förskjutas av medel, som av skogsvårdsstyrelsen förvaltas, men kan genom länsstyrelsens slutliga beslut åläggas klaganden, om han undersökningen påkallat.

10 §.

1 mom. Företager någon avverkning i uppenbar strid mot ovan givna bestämmelser, vare straffet böter från och med tjugufem till och med femhundra kronor, och skall det avverkade virket, där det ligger kvar inom området för avverkningen eller, om det är bortfört, fortfarande är i avverkarens besittning, tagas i beslag och dömas förbrutet. Undgår dylikt virke beslag, är den, som låtit verkställa avverkningen, skyldig utgiva ersättning med belopp motsvarande virkets värde.

2 mom. Sker avverkning i strid mot av skogsvårdsstyrelse, enligt vad ovan nämnt är, meddelat förbud eller anvisning, straffas den, som förbudet eller anvisningen överträtt, med böter från och med femtio till och med *Bihang till riksdagens protokoll 1923. 1 saml. 82 häft. (Nr 104.)* 22

tiotusen kronor eller med fängelse i högst sex månader; och vare beträffande det avverkade virket eller ersättning därför lag, som i 1 mom. sägs. Har efter avverkningen förbudet eller anvisningen genom utslag, som äger laga kraft, upphävts, må icke virke dömas förbrutet eller ersättning utdömas, som här är sagt.

3 mom. Ej må straff, som ovan är stadgat, i vad det avser böter eller fängelse, tillämpas, där förseelsen enligt allmänna strafflagen bör beläggas med strängare straff; skolande delägare i samfälld skog eller mark, som vid avverkning, varom nu är fråga, tillika missbrukat sin rätt i samfälligheten, hava förverkat vad å honom belöper av det avverkade virket, samt, där hans andel i virket undgår beslag, därför utgiva ersättning efter ty här förut är sagt.

11 §.

Rätt att med beslag belägga virke, som skall anses förbrutet, tillkomme allmän åklagare samt de till skogsvårdsstyrelsens biträde anställda tjänstemän, men rätt att utföra åtal äge endast allmänne åklagaren. Har någon av de till skogsvårdsstyrelsens biträde anställda tjänstemän gjort beslag, skall han, så snart ske kan och senast inom fjorton dagar göra anmälan därom hos allmänne åklagaren.

Varder ej inom sextio dagar, från det beslaget skedde, åtal i laga ordning anställt, vare beslaget förfallet.

12 §.

Virke, som, enligt vad ovan sagt är, dömes förbrutet, skall av åklagaren försäljas å offentlig auktion, så kungjord som om auktion å utmätt lös egendom är stadgat. Begär, innan frågan om virkes förverkande slutligen prövas, virkets ägare, att försäljning skall äga rum, eller finner, på anmälan av åklagare, överexekutor, att fara är för virkets förstörelse eller att kostnaden för dess förvarande skulle bliva större än skäligt är, förordne överexekutor, att virket skall säljas i den ordning nyss sagts; och skall i ty fall virkets ägare, där han är känd och inom riket boende eller, där han bor utom riket men inom riket har känt ombud, som äger för honom mottaga stämning och avgiva svaromål, ombudet, genom åklagarens försorg bevisligen underrättas om auktionen minst åtta dagar, innan den hålles. Anmälan av åklagare, varom här ovan sägs, skall vara åtföljd av fullständig, av två trovärdiga män styrkt förteckning, utvisande virkets mängd och beskaffenhet.

13 §.

Böter, som enligt 10 § ådömas, ävensom enligt samma paragraf genom försäljning av förbrutet virke uppkommen behållning eller utdömd ersättning för virke, som undgått beslag, fördelas lika mellan skogsvårds-kassan i det landstingsområde och skogsaccisfonden i den kommun, där avverkningen ägt rum.

Försäljes i beslag taget virke, innan det dömts förbrutet, skall, till dess frågan därom blivit slutligen avgjord, försäljningssumman nedsättas i riksbanken på sätt särskilt är stadgat; och skall om sådana medels insättning i bankinrättning vidare gälla vad i 160 § utsökningslagen sägs.

14 §.

Saknas medel till fulla gäldandet av böter, vartill någon enligt vad ovan är stadgat fälles, skall förvandling ske enligt allmänna strafflagen.

Om betryggande av återväxt utav skog.

15 §.

1 mom. Där vid avverkning skog icke kvarlämnas å det område, varå avverkning företages, eller skog, som kvarlämnas, icke är av sådan täthet och beskaffenhet, att densamma med hänsyn till rådande naturförhållanden må anses nöjaktig, skola för erhållande av återväxt skogskultur eller eljest erforderliga åtgärder vidtagas på sådant sätt, att skog, som nu sagts, inom skälig tid efter avverkningen kommer att finnas å området. Slå vidtagna åtgärder fel eller visar sig, att uppkommen nyskog går ut eller varder skadad, skall i mån av behov hjälpkultur eller ny odling ske, och fortfar skyldigheten att sålunda vidmakthålla uppkommen skog, till dess denna nått den utveckling, att den ej längre är att räkna såsom plantskog. Om sådant är för beredande av nöjaktig skogsbörd behövt, skola, i den mån det kan vara för ändamålet erforderligt, å avverkningsområdet kvarstående träd och buskar borttagas.

2 mom. Sker skada å skog genom brand, storm, snöbrott eller insekts-härjning, skall vad i föregående mom. stadgats om vidtagande av åtgärder för återväxten äga motsvarande tillämpning, dock ej till högre kostnad än som motsvaras av värdet av vad som efter berörda händelse avverkas eller bort avverkas jämte den ersättning, som den för återväxten ansvarige i anledning av skadan ägt uppbära.

16 §.

Har avverkning så bedrivits, eller skada så uppkommit, att åtgärder jämlikt 15 § skola vidtagas, eller har annorledes än genom avverkning med marken så förfarits, att skogens återväxt uppenbarligen äventyrats, söke skogsvårdsstyrelsen med den för återväxten ansvarige träffa överenskommelse om samtliga de åtgärder, som för betryggande av återväxt böra av honom vidtagas, och om den tid, inom vilken desamma skola vara fullgjorda. Sådän överenskommelse skall skriftligen avfattas.

Kan ej överenskommelse träffas, äger skogsvårdsstyrelsen hos länsstyrelsen påkalla undersökning av avverkningsområdet. Länsstyrelsen förordnar i anledning härav en skogsstatens tjänsteman att med biträde av två ojävige gode män, vilka av förrättningsmannen utses bland dem, som till

ledamöter i ägodelningsrätt eller till gode män vid lantmåteriförrättning i orten valda äro, å stället undersöka förhållandet och däröver till skogsvårdsstyrelsen avgiva redogörelse med förslag till de åtgärder, som för markens återställande i skogbärande skick må finnas nödiga. Stanna synemännen i olika meningar, varde de särskilda meningarna skogsvårdsstyrelsen meddelade.

Kan ej heller sedan nämnda undersökning hållits överenskommelse, såsom ovan sagts, träffas, eller hava, efter det överenskommelse träffats, de avtalade åtgärderna blivit eftersatta, äger skogsvårdsstyrelsen att vid domstol anhängiggöra och utföra talan emot vederbörande.

17 §.

Företages avverkning på sådant sätt, att för erhållande av återväxt, som i denna lag stadgas, kommer att i mera betydande omfattning erfordras sådd, plantering eller andra jämförelsevis kostsamma kulturåtgärder, äge skogsvårdsstyrelsen av vederbörande fordra betryggande säkerhets ställande för kostnad, som dessa åtgärder av styrelsen beräknas medföra.

Varder ej inom skälig tid efter anfordran sådan säkerhet ställd, må länsstyrelsen på ansökan av skogsvårdsstyrelsen, sedan undersökning hållits, som i 16 § sagts, och därvid fört protokoll ingivits, där skäl prövas föreligga och det kan ske utan förnärmande av annans rätt, meddela förbud att å skogsområdet verkställa eljest enligt denna lag medgiven avverkning i den mån sådant förbud erfordras för erhållande av säkerhet, som ovan nämnts.

Om förbud enligt denna paragraf gälle i tillämpliga delar vad i 8 kap. utsökningslagen om skingringsförbud sägs; dock att pant eller borgen för skada, som kan genom åtgärden vederparten tillskyndas, icke erfordras och att för hindrande av återgång av förbudet sådan överenskommelse, som i 16 § sägs, skall vara av lika verkan som lagsökning och rättegång i nämnda kap. tillägges.

Avverkningsförbudet upphör, där yrkad säkerhet ställes eller erforderliga åtgärder till återväxtens betryggande vidtagits av den därtill skyldige eller betalning för åtgärd, som på hans bekostnad utförts, blivit skogsvårdsstyrelsen gottgjord.

18 §.

Den, som bedrivit avverkning, är pliktig vidtaga de åtgärder, som enligt här förut givna bestämmelser böra äga rum för betryggande av återväxt.

Är avverkare annan än markens ägare, eller har äganderätten till marken övergått till annan än avverkaren, åligge nämnda skyldighet jämväl ägare till marken, med rätt dock för denne att av avverkaren söka åter, vad han sålunda nödgats utgiva.

Vid ändring av ägoområdet blir ansvaret förenat med äganderätten till den fastighet, i vars ägoområde marken i fråga efter ändringen ingår. Är tvist om äganderätten, skall såsom ägare anses den, vilken med äganderättsanspråk innehar fastigheten.

Med äganderätt avses här även stadgad åborätt så ock fideikommissrätt, och har den bemärkelse, vari uttrycket ägare här användes, en häremot svarande omfattning.

Vad genom överenskommelse, som omnämnes i 16 §, eller domstols laga kraft ägande utslag blivit bestämt om åtgärder, som skola vidtagas för betryggande av återväxt, samt om tiden därför, vare gällande jämväl mot framtida ägare av marken.

19 §.

Har jämlikt 16 § talan blivit till domstol instämd, äger domstolen föreskriva de åtgärder, vilka för återväxtens betryggande å det avverkade området böra vidtagas, samt förelägga viss tid, inom vilken samma åtgärder skola vara fullgjorda, vid äventyr att de eljest varda av skogsvårdsstyrelsen på den försumliges bekostnad verkställda; ägande domstol, där skäl därtill äro, meddela sådant förbud, som i 17 § omförmält är.

Över rättens slutliga utslag föres klagan genom besvär; angående klagan över förbud, som under rättegången meddelas, gälle vad i 16 kap. 10 § rättegångsbalken stadgas. Avverkningsförbud går genast i verkställighet.

20 §

Skyldighet att efter avverkning betrygga återväxt av skog, äger ej tillämpning på områden, som avses för ändamål, som i 4 § 2 mom. omförmälas, samt ej heller å försumpad mark, där skogens tillväxt och återväxten uppenbarligen omöjliggöres av markens beskaffenhet och betäckning.

2 kap. Andra än enskildes till statens ej hänförliga skogar.

21 §.

1 mom. Vad här ovan är stadgat i fråga om skog å fastighet i enskild ägo gäller jämväl all annan skog, som ej är att hänföra till statens skogar.

2 mom. För skog, som i 1 mom. avses, skall härutöver gälla, att, därest den har den omfattning och beskaffenhet, att hushållningsplan kan med fördel därå tillämpas, sådan plan skall för densamma upprättas gällande för en tid av minst tio högst tjugu kalenderår. Denna plan skall vara lämpad efter skogens beskaffenhet och rådande ortsförhållanden samt vara upprättad enligt sådana på vetenskapen och erfarenheten grundade regler, som äro ägnade att försätta och bibehålla skogen i forstligt tillfredsställande skick samt bereda största och möjligast jämna behållna avkastning därifrån. Hushållningsplanen fastställas av skogsvårdsstyrelsen.

3 mom. Vad i 2 mom. är stadgat, gäller icke för häradsallmänningar eller för skogar, som förvaltas av skogsvårdssällskap, för vilkas verksamhet äro gällande av Kungl. Maj:t fastställda stadgar.

22 §.

Bliver icke för skog, för vilken jämlikt 21 § hushållningsplan skall finnas, sådan plan upprättad, äger länsstyrelsen på yrkande av skogsvårdsstyrelsen förelägga skogens ägare att dylik plan uppgöra och till skogsvårdsstyrelsen ingiva vid äventyr att, därest detta icke inom förelagd tid sker, skogsvårdsstyrelsen äger på ägarens bekostnad planen upprätta.

23 §.

Överträder någon bestämmelser i hushållningsplan, som jämlikt föreskrift i detta kapitel fastställts, gälle vad i 10 § 2 och 3 mom. samt 11—14 §§ är stadgat; och äge skogsvårdsstyrelsen att på den försumliges bekostnad fullgöra enligt hushållningsplanen föreskriven åtgärd, som blivit eftersatt.

24 §.

Klagan över skogsvårdsstyrelses och länsstyrelses beslut på grund av stadgande i detta kapitel, fullföljes i den ordning, som i 8 § sägs.

Övergångsbestämmelser.

25 §.

Vad i 15 § 2 mom. stadgas om skyldighet att vidtaga åtgärder för betryggande av återväxt gäller icke, där i nämnda mom. omnämnd skada uppkommit före denna lags trädande i kraft.

26 §.

Jämlikt lagen den 24 juli 1903 angående skyddsskogar eller annan äldre lag i ämnet eller givet förordnande meddelat förbud mot avverkning eller lämnad anvisning, som är gällande vid lagens trädande i kraft, skall fortfarande äga giltighet, intill dess skogsvårdsstyrelse på grund av befohgenhet enligt denna lag annorlunda förordnar.

Genom denna lag upphävas:

lagen den 24 juli 1903 angående vård av enskildes skogar;
lagen den 24 juli 1903 angående skyddsskogar;
förordningen den 24 juli 1903 angående förvaltningen av städernas skogar;
Kungl. Maj:t nådiga brev den 27 juli 1860 angående flygsandsfälten i vissa härader i Hallands län.

Dock att vad hitintills gällande lagar innehålla beträffande påföljd av förseelse mot samma lagar skall, i avseende å förseelse begången under tiden för sådan lags giltighet, äga tillämpning även efter det lagen i övrigt upphört att gälla, samt att lagen den 24 juli 1903 angående skyddsskogar skall även efter nu förevarande lags ikraftträdande tillämpas i fråga om utsyning och avverkning, som å sådan skog ägt rum före nämnda tid.

Denna lag träder i kraft den ...

Denna lag äger icke tillämpning i avseende på:

1:o) Skogar, belägna inom Gottlands, Västerbottens eller Norrbottens län samt Öland.

2:o) Sådana nedom Västerbottens län belägna skogar, som äro underkastade bestämmelserna i förordningen angående utsyning å viss skog inom Västerbottens och Norrbottens läns lappmarker m. fl. områden.

Förslag
till
Lag angående skogsvårdsstyrelser.

Med upphävande av förordningen angående skogsvårdsstyrelser den 24 juli 1903 förordnas som följer:

1 §.

Tillsyn å efterlevnaden av lagen angående vård av enskildes och andra till statens ej hänförliga skogar och med stöd av denna lag meddelade föreskrifter utövas för varje landstingsområde, där lagen äger tillämpning, av en skogsvårdsstyrelse, samt av denna till biträde antagna tjänstemän och tillsyningsmän ävensom inom kommunerna tillsatta skogsvårdskommittéer.

Är landstingsområde så vidsträckt eller eljest förhållandena därinom sådana, att den i denna paragraf omförmälda tillsyn icke lämpligen kan av en skogsvårdsstyrelse utövas, ankomme på Konungen att på framställning av landsting och hushållningssällskap om flera sådana styrelser förordna.

I fråga om skog, som är underkastad bestämmelserna i nämnda lag men belägen inom området för stad, som icke tillhör landsting, utövas tillsynen av skogsvårdsstyrelsen inom det landstingsområde, varav staden omgives.

2 §.

Skogsvårdsstyrelse skall bestå av tre med skogsförhållandena i orten förtrogne män, utsedda för tre år i sänder, en såsom ordförande av Kungl. Maj:t, en av landstinget och en av hushållningssällskapets förvaltningsutskott. Finnes inom landstingsområde mera än ett hushållningssällskap, och skall där ej finnas mer än en skogsvårdsstyrelse, utses för varje hushållningssällskap en ledamot samt av landstinget så många ledamöter, som hushållningssällskapen äro. Suppleanter till lika antal som ledamöterna utses för samma tid och på enahanda sätt som dessa.

Sammanfaller landstingsområde icke med verksamhetsområdet för ett eller flera hushållningssällskap, förordnar Kungl. Maj:t, med iakttagande, i den mån sådant ske kan, av ovan stadgade grunder, huru med utseende av ledamöter i skogsvårdsstyrelse och suppleanter för dem skall förfaras.

3 §.

Hos skogsvårdsstyrelse skall såsom länsjägmästare vara anställd en forstligt bildad man, vilken genomgått Kungl. Skogshögskolans eller Skogsinstitutets högre kurs.

4 §.

För besluts fattande inom skogsvårdsstyrelse fordras, att densamma skall vara fulltalig. Vid förfall för den av Kungl. Maj:t utsedde ordföranden inträder såsom ordförande den i styrelsen äldste ledamoten eller, där de äro samtidigt till ledamöter valda, den till levnadsåren äldste, samt i dennes ställe den för honom utsedde suppleanten. Äro vid omröstning inom styrelsen meningarna delade, bliver den mening gällande, varom de flesta sig förenat; äro rösterna för olika meningar lika delade, gäller den mening, som biträdes av ordföranden.

5 §.

Skogsvårdsstyrelse har till uppgift att

a) befrämja den enskilda skogshushållningen genom utbredande av kunskap i skogsskötsel, beviljande av bidrag till och utförande av arbeten för skogskultur, tillhandahållande av skogsfrö och plantor samt vidtagande i övrigt av åtgärder, ägnade att befordra en förbättrad skogshushållning;

b) utöva den uppsikt och vidtaga de åtgärder, som jämlikt gällande skogsvårds- och andra lagar på skogsvårdsstyrelse ankomma, samt beträffande de åtgärder, styrelsen i sådant avseende vidtager, så ock om beslut, som på styrelsens framställning av domstol eller annan myndighet enligt nämnda lagar meddelats, lämna upplysning, när sådant begäres;

c) föra noggrann förteckning över de inom styrelsens verksamhetsområde befintliga skogar, som äro underkastade gällande bestämmelser angående andra än enskildes till statens ej hänförliga skogar;

d) förvalta de medel, som genom skogsvårdsavgifter eller eljest inflyta till skogsvårdskassan;

e) antaga och med omhänderhavda medel avlöna dels länsjägmästare och sekreterare, där särskild sådan erfordras, dels ock därutöver, i den mån så prövas nödigt, biträdande länsjägmästare, andra tjänstemän och tillsyningsmän ävensom kontorsbiträden samt att utfärda instruktioner för dessa.

Önskar ägare eller innehavare av skogsmark sakkunnigt biträde vid skogens skötsel och vård eller anvisning huru en tillämnad avverkning bör bedrivas eller vilka åtgärder i avseende å avverkad skogsmarks behandling böra vidtagas, må skriftlig anmälan därom göras hos skogsvårdsstyrelsen i den ordning, som av styrelsen bestämts, ägande styrelsen förordna lämplig person att lämna sökanden det biträde eller de upplysningar han begärt.

På skogsvårdsstyrelse ankommer att föreskriva de villkor, under vilka skogsägare må erhålla biträde av styrelsens tjänstemän eller tillsyningsmän; ägande styrelse därvid att i fall av behov lämna dylikt biträde avgiftsfritt.

Där sådant av förhållandena påkallas, äger skogsvårdsstyrelse inhämta utlåtande från i lanthushållning sakkunnig person såsom lantbruksingenjör, länsagronom eller jordbrukskonsulent.

Skogsvårdsstyrelse har att vid fullgörande av sin uppgift ställa sig till efterrättelse det reglemente, som Kungl. Maj:t, efter styrelsens förslag, samt landstingets och hushållningssällskapets förvaltningsutskotts hörande, fastställer.

6 §.

För att medverka vid utförandet av den skogsvårdsstyrelse enligt 5 § a) och b) tillkommande uppgift i avseende å skogsvården skall, där skogsvårdsstyrelsen så påfordrar eller kommun så önskar, inom kommunen tillsättas en skogsvårdskommitté av tre personer, vilka för en tid av tre år utses, en av skogsvårdsstyrelsen samt de två övriga av kommunalstämman enligt den grund, som för utseende av gode män vid laga skifte är stadgad.

Skogsvårdskommitté vare skyldig att efter instruktion, som av styrelsen fastställles, lämna de meddelanden och uppgifter rörande skogsvården, som av styrelsen begäras, ävensom att i övrigt inom socknen tillhandagå styrelsen vid utövandet av dess verksamhet.

7 §.

De under skogsvårdsstyrelsens förvaltning ställda medel få ej användas för andra skogar än dem, som stå under skogsvårdsstyrelsens tillsyn.

8 §.

Ordförande och ledamöter i skogsvårdsstyrelse samt de i 9 § av denna lag omförmälda revisorer skola för varje sammanträde ävensom för de resor, som av deras berörda uppdrag föranledas och äro att såsom nödiga anse, ur skogsvårds-kassan erhålla ersättning enligt tredje klassen i gällande resereglemente.

9 §.

Skogsvårdsstyrelse åligger att före april månads utgång varje år till länsstyrelsen avgiva redovisning för sin förvaltning under näst föregående kalenderår, skolande vid denna redovisning vara fogad en kortfattad framställning angående de under styrelsens tillsyn stående skogarnas tillstånd och skötsel. Denna redovisning skall granskas av revisorer, utsedda för ett år i sänder, en av Kungl. Maj:t och de övriga till antal och enligt de grunder, som om ledamöter i skogsvårdsstyrelse är föreskrivet. Revisionsberättelsen, i vilken ansvarsfrihet för styrelsen skall till- eller avstyrkas, skall tillika med nämnda framställning angående nämnda skogars tillstånd och skötsel till trycket befordras och utdelas bland ledamöterna i landstinget och vederbörande hushållningssällskaps förvaltningsutskott minst en månad före landstingets nästa lagtima sammanträde, varjämte ett exemplar samtidigt till Kungl. Maj:t insändes.

På landstinget och hushållningssällskapet ankommer att bevilja eller vägra skogsvårdsstyrelse ansvarsfrihet för styrelsens förvaltning under det år, revisionsberättelsen omfattar.

10 §.

Ordförande och övriga ledamöter i skogsvårdsstyrelse ansvara gemensamt för de medel, styrelsen haft under sin förvaltning. Denna ansvarighet fortfar till dess förvaltningen blivit av landstinget och hushållningssällskapet eller, om klander anställs, av vederbörlig domstol godkänd, eller ock till dess natt och år efter räkenskapens avlämnande förflutit, utan att klander i laga ordning blivit anställt.

Förslag

till

Lag om ändrad lydelse av 5 § i lagen den 14 juni 1907 om servitut.

Härigenom förordnas, att 5 § i lagen den 14 juni 1907 om servitut skall erhålla följande ändrade lydelse:

5 §.

Nu är för begagnande av servitut visst ställe bestämt; kommer till följd av ändrade förhållanden servitutet att medföra verkligt men vid fastighetens bruk, och kan därutiinnan genom servitutets förflyttning till annat ställe å fastigheten fördel beredas utan förfång för den egendom, till vars förmån servitutet gäller, må, där ägaren av den fastighet, som av servitutet besväras, det yrkar, domstol förordna om servitutets förflyttning; skolande den, som begärt förflyttningen, ej mindre vidkännas kostnad, som för förflyttningen må erfordras, än även gälda vederpartens utgifter vid första domstolen.

Finnes beträffande servitut, som omfattar rätt till skogsfång eller mulbete, icke visst ställe bestämt för sådan rätts begagnande, må jämväl, under villkor, som nyss sagts, ägaren av den fastighet, som av servitutet besväras, hos domstol påkalla att rättens begagnande inskränkes till viss del av fastigheten. I dylikt fall åligger det den, som begärt åtgärden, att vidkännas för densamma erforderlig kostnad ävensom vederpartens utgifter vid första domstolen.

Där genom åtgärd av ägaren eller på grund av vägrat tillstånd av myndighet i fall, där sådant enligt lag erfordras, innehavare av servitut, som omfattar rätt till skogsfång eller mulbete och för vars begagnande visst ställe är bestämt, bliver hindrad att därinom utöva sin rätt, och å fastigheten finnes annat ställe, där rätten kan begagnas, äge servitutsinnehavaren påkalla förflyttning av servitutet; dock må, där fastighetens ägare ej vållat hindret för servitutets begagnande, förflyttning ej beviljas, i fall särdeles men därigenom skulle tillskyndas honom, och bör i fall, som i denna punkt avses, domstolen avgöra, av vem kostnaden för förflyttningen och parternas utgifter vid domstolen böra gäldas.

Angående förflyttning av servitut i sammanhang med laga skifte är särskilt stadgat.

Förslag

till

Lag om ändrad lydelse av 2 kap. 36 § i Vattenlagen den 28 juni 1918.

Härigenom förordnas, att 2 kap. 36 § i Vattenlagen den 28 juni 1918 skall erhålla följande ändrade lydelse:

1 mom. Rensning, som för bibehållande av vattens djup eller läge är av nöden, äge den, som av uppgrundningen kan lida men, verkställa utan vattendomstols prövning, som i 20 § sägs, ändå att arbete inom annans område tarvas; dock skall i ty fall denne förut därom tillsägas. Vill den, som ämnar företaga rensning, hos vattendomstolen påkalla prövning av arbetets laglighet, äge han rätt därtill; och gälle om sådan prövning vad angående byggande i vatten är i denna lag stadgat. Har prövning, som nu sagts, icke ägt rum, skall i fråga om rensning stadgandet i 26 § av detta kap. äga motsvarande tillämpning.

Jord eller annat, som vid rensning upptages, må, om ej avsevärda olägenheter vållas därav, uppläggas på närmaste strand eller föras till lämpligt ställe i närheten. Lider markens ägare men av upplaget, njute ersättning som i 9 kap. sägs.

2 mom. Till förekommande eller hävande av försumpning av mark, vara äger tillämpning lag angående vård av enskildes och andra till statens ej hänförliga skogar den äge skogsvårdsstyrelse enahanda befogenhet i avseende å rensning, som enligt 1 mom. tillkommer den, som av uppgrundningen kan lida men; och svare jordägaren för den kostnad, som för ifrågavarande ändamål kan styrelsen åsamkas.

Förslag
till
Lag om ändrad lydelse av § 5 i förordningen den 21 december 1857
om ägors fredande emot skada av annans hemdjur
samt om stängselskyldighet.

Härigenom förordnas, att § 5 i förordningen den 21 december 1857 om ägors fredande emot skada av annans hemdjur samt om stängselskyldighet skall erhålla följande ändrade lydelse:

5 §.

1 mom. Utgöras ägor, emellan vilka stängas skall, av skog, utmark eller beteshage å båda sidor, och finnes ena sidan av stängseln märkligen betungas, utan motsvarande nytta; då må, där den sidan ej själv stängseln fordrar, dess stängselskyldighet, efter ty som domaren skäligt prövar, ned sättas under vad i § 3 stadgat är.

2 mom. Finnes emellan ägor, som nu sagde äro, ej stängsel; då skall, så länge det förhållande fortfar, den ohägnade marken anses vara till gemensamt mulbete upplåten, där ej annorlunda avtalat är.

3 mom. Allt betande av getter och får å sådan ohägnad mark, som här är i fråga, vare dock förbjudet annat än i inhägnad beteshage, därest ej Konungen efter landstingets och vederbörande hushållningssällskaps hörande härifrån medgiver undantag för de län eller delar av län, där sådant må finnas erforderligt.

Den, som i strid mot betesförbud, som i det föregående av detta mom. sägs, med uppsåt släpper getter eller får i mark, böte minst tio, högst tvåhundra kronor. Brytes mot förbudet av oaktsamhet, vare straffet böter, högst femtio kronor.

Allmän åklagare så ock, där förseelsen ägt rum å mark, varöver skogsvårdsstyrelse äger tillsyn, och där skogsåterväxten blivit skadad, skogsvårdsstyrelsen och de till dess biträde anställda tjänstemän äga lika behörighet att åtala överträdelse, som i föregående punkt sägs.

Saknas medel till böternas fulla gäldande, förvandlas de enligt allmänna strafflagen.

Genom denna lag upphäves kungörelsen den 28 januari 1876 angående inskränkning i betesrätt å ohägnad mark jämte därtill sig anslutande kungörelse, i vad sagda författningar angå annan del av riket än Västerbottens och Norrbottens län.

Bil. C.

TILL KONUNGEN.

Genom beslut den 16 juni 1911 uppdrog Eders Kungl. Maj:t åt en kommitté att verkställa utredning angående vissa i statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för nämnda dag närmare angivna skogslagstiftningsfrågor och för Eders Kungl. Maj:t framlägga de förslag, till vilka den verkställda utredningen kunde föranleda. De i statsrådsprotokollet angivna lagstiftningsfrågorna berörde ändringar i lagen den 24 juli 1903 angående vård av enskildes skogar, bevarande av skogskapitalet å fideikomisseegendomar, bildande av gemensamhetsskogar och allmänningar, utvidgande av häradsallmänningar, rätten till storverksträd och ekar å sistnämnda allmänningar, nyttjandet av oskift skog, samt andra med dessa närmare angivna frågor sammanhängande skogslagstiftningsfrågor.

Sedan denna kommitté den 9 december 1918 avgivit sitt betänkande, har domänstyrelsen genom nådig remiss den 27 februari 1920 anbefallts att häröver avgiva underdånigt utlåtande. För att tagas i övervägande vid avgivande av detta utlåtande hava till styrelsen genom särskilda nådiga remisser den 25 november, den 2, 8 och 23 december 1920 samt den 5, 11, 15, 24, 26, 27 januari, den 2 mars och den 8 april 1921 överlämnats av Eders Kungl. Maj:ts vederbörande befallningshavande, skogsvårdsstyrelserna, landstingen och hushållningsskapens förvaltningsutskott i de olika länen, en del korporationer, föreningar och andra sammanslutningar i skogsvårdande syfte över detta betänkande avgivna yttranden.

Därjämte har, sedan styrelsen den 8 april 1920, jämlikt härå den 20 februari samma år erhållen nådig remiss, avgivit underdånigt yttrande över en av Sveriges häradsallmänningsförbund den 31 januari 1920 avgiven underdånig skrivelse om viss ändring i förordningen den 11 oktober 1912 om skogsvårdsavgift, genom jordbruksdepartementets ämbetsskrivelse den 16 april 1920 sagda ärende till domänstyrelsen återställt för att tagas i övervägande vid avgivandet av det genom förenämnda nådiga remiss den 27 februari 1920 infordrade underdåniga utlåtandet. Likaså hava i samma syfte till styrelsen genom jordbruksdepartementets ämbetsskrivelser den 28 januari och den 25 februari 1921 överlämnats respektive Tegefors verks m. fl. underdåniga framställning om bildande av en skyddsskogsfond och skogsvårdsstyrelsemötets underdåniga framställning om viss ändring i förordningen om skogsvårdsavgift den 11 oktober 1912.

Vidare har domänstyrelsen genom nådiga remisser den 23 oktober 1918 och den 9 november samma år anmodats att efter vederbörande skogstjänstemäns hörande avgiva underdånigt utlåtande med anledning av utav särskilda av delägarna i häradsallmänningarna tillsatta kommitterade utarbetade förslag dels till administrations-system för häradsallmänningarna dels till förordning angående häradsallmänningarna

i riket, och har till styrelsen genom nådig remiss den 19 april 1920 för att tagas i övervägande vid avgivande av infordrade utlåtandet överlämnats av vissa länsstyrelser och skogslagstiftningskommittén avgivna yttranden över allmänningsskommitterades förslag. I detta ärende har domänstyrelsen i underdånig skrivelse den 24 april 1919 anhållit få avgiva sitt underdåniga utlåtande samtidigt med att styrelsen komme att avgiva utlåtande över skogslagstiftningskommitténs betänkande.

Därjämte har domänstyrelsen genom nådig remiss den 11 juni 1919 anbefallts att efter vederbörandes hörande avgiva underdånigt utlåtande över Västerbottens läns hushållningssällskaps förvaltningsutskotts underdåniga framställning den 5 juni 1919, däri hemstälts, att Eders Kungl. Maj:t ville taga under övervägande, huruvida lagbestämmelser liknande det av skogslagstiftningskommittén nu utarbetade lagförslaget angående vård av enskilda skogar kunde vara ägnade att vinna tillämpning även inom Norrbottens och Västerbottens läns kustland. Då sistnämnda underdåniga framställning synes styrelsen hava direkt sammanhang med skogslagstiftningskommitténs förslag, har styrelsen ansett sig böra avgiva genom sistnämnda nådiga remiss infordrat underdånigt utlåtande i sammanhang med svar å nådiga remissen den 27 februari 1920.

Slutligen har genom nådig remiss den 21 april 1921 för att tagas i övervägande vid avgivande av det genom nådig remiss den 27 februari 1920 infordrade underdåniga utlåtandet överlämnats en från styrelsen för Sveriges länsskogvaktareförbund ingiven underdånig framställning därom att det täcktes Eders Kungl. Maj:t vidtaga sådan ändring i lagtexten i Förslag till Lag angående vård av enskildes skogar, Lag angående skogsvårdsstyrelser m. fl. lagförslag, avgivna av skogslagstiftningskommittén den 9 december 1918, att uttrycket »forstligt bildad», såvida detsamma icke ansåges kunna ur lagtexten helt utgå, i vilken kombination med andra ord uttrycket ifråga än förekomme, förtydligades med »högre» eller »lägre», allt eftersom med uttrycket avsåges befattningshavare hos skogsvårdsstyrelse med examen från högre eller lägre skogsskola samt att benämningen tjänstemän, respektive tjänsteman, tillsyningsmän och skogsbetjände ersattes med titeln länsjägmästare, respektive länsskogvaktare.

Till åttlydnad härav får domänstyrelsen i underdånighet anföra följande.

Nuvarande lagstiftning på området.

Då det ämne skogslagstiftningskommitténs betänkande berör omfattar snart sagt alla enskilda skogar inom riket och därjämte vissa kategorier skogar, vilka för närvarande räknas såsom allmänna och angående vilka bestämmelser återfinnas uti nådiga förordningen angående hushållningen med de allmänna skogarna i riket den 26 januari 1894, synes det styrelsen lämpligt att här meddela en kortfattad framställning av de lagar och författningar, vilka nu gälla beträffande de skogar, som i större eller mindre grad beröras i förenämnda betänkande, och för vilka i detsamma föreslås helt eller delvis nya bestämmelser. För vinnande av största möjliga överskådlighet torde det då vara mest ändamålsenligt att i redogörelsen följa den ordning, i vilken de skilda författningarna beröra dessa skogar i geografiskt hänseende med början längst norr ut.

Först är då att märka lagen angående husbehovsskogar inom vissa områden den 5 juni 1909. Denna lag avser sådana särskilda och samfällda husbehovsskogar, som uppkommit vid avvitrting inom de områden av Västerbottens och Norrbottens läns lappmarker, beträffande vilka Kungl. Maj:ts befallningshavande vid tiden för nämnda lags ikraftträdande ännu icke meddelat avvitrtingsutslag. Som av rubriken till lagen framgår har med dessa skogars avskiljande avsetts att tillförsäkra vissa hemman, nybyggen eller lägenheter erforderligt husbehovsvirke. Emellertid har vederbörande fastighetsägare rättighet att utan utsyning å de särskilda husbehovsskogarna avverka för eget husbehov. Avverkning till avsalu kan under vissa förutsättningar medgivas å samma skogar, dock alltid efter förutgången utsyning genom vederbörande skogstjänsteman, varvid denne har att tillse att fastighetens tillgång på husbehovsvirke genom uthålligt skogsbruk blir säkerställd. Å de samfällda husbehovsskogarna skall all avverkning föregås av utsyning genom vederbörande skogstjänsteman. Förbrytelser mot denna lag straffas med böter, förlust av olovligen avverkat virke samt utgivande av ersättning för sådant virke, därest detsamma undgått beslag.

Närmast i följd därefter kommer nådiga förordningen den 18 juni 1915 angående utsyning å viss skog inom Västerbottens och Norrbottens läns lappmarker m. fl. områden. Denna förordning äger tillämpning å följande fastigheter, nämligen:

1) skatte- och frälsehemman samt lägenheter av skatte- eller frälsenatur inom avvitrtrade delar av Västerbottens och Norrbottens läns lappmarker samt inom Särna socken med Idre kapellag av Kopparbergs län, allmännings- och husbehovsskogar dock undantagna;

2) utom lappmarkerna belägna skattehemman, som avses i förordningen den 29 juni 1866 angående dispositionsrätten över skogen å vissa skattehemman i Norrland och Kopparbergs län;

3) till enskilda sålda kronoöverloppsmarker, vilka omförmälas i skrivelsen till kammarkollegium den 29 juni 1866 angående dispositionen av sådana överloppsmarker, som icke lämpligen kunna användas vare sig till kronoparker eller anläggning av nya hemman m. m. och kungörelsen den 26 maj 1899 angående förändring i gällande föreskrifter om åsättande av grundskatt m. m.; samt

4) inom avvitrtrade delar av de sex norra länen belägna kronohemman och krononybyggen under åborätt.

Å skogar, varå denna förordning äger tillämpning, må avverkning av barrträd för annat ändamål än fastighetens eller därmed sambrukad fastighets oundgängliga husbehov bedrivas allenast efter utsyning och stämpling av vederbörande skogstjänstemän. Sådan utsyning verkställs enligt avverkningsplan. Denna skall upprättas i huvudsak enligt principen om uthålligt skogsbruk. Brott emot denna förordning straffas efter enahanda grunder, som ovan anförts beträffande lag om vissa husbehovsskogar.

Av de skogsanslag, som vid avvitrting inom Västerbottens och Norrbottens läns lappmarker tilldelades vissa av de fastigheter, vilka nyss härovan uppräknats under punkt 1 och 4, har jämlikt därom särskilt gällande bestämmelser undantagits från ägarnas fria disposition vissa delar, vilka sammanförts till allmänningar, och gäller för dessa skogar nådiga förordningen angående allmänningsskogar i Västerbottens och Norrbottens län den 18 juni 1920. Skogsskötseln å desamma regleras *Bihang till riksdagens protokoll 1923. 1 saml. 82 häft. (Nr 104).*

genom av domänstyrelsen fastställd hushållningsplan och handhaves antingen av vederbörande skogstjänsteman eller särskilt anställd skogsförvaltare med samma skogliga utbildning, som erfordras för anställning vid skogsstaten.

För Västerbottens och Norrbottens läns kustland gäller nådiga förordningen den 18 juni 1915 om förekommande av överdriven avverkning å ungskog inom de delar av Västerbottens och Norrbottens län, som ej höra till lappmarken med de ändringar, som tillkommit genom nådiga förordningen den 19 juni 1917. Förordningen är en dimensionslag, vilken åt skogsägaren överlämnar fullständigt fri förfoganderätt över all skog, som nått ett visst mått, i detta fall en genomskärning av 21 centimeter på ett avstånd av 4.75 meter från storändan. Därjämte är det skogsägaren medgivet att, oberoende av nyssnämnda inskränkning, för oundgängligt husbehov inom skifteslaget, där fastigheten är belägen eller angränsande skifteslag, ävensom där det avverkade virket skall upphuggas till ved för att inom det område, där förordningen äger tillämpning användas för oundgängligt husbehov, verkställa avverkning. Dessa bestämmelser gälla dock endast beträffande barrskog. För annan avverkning av barrskog måste ansökan göras hos vederbörande skogstjänsteman, vilken, därest han finner sådan avverkning överensstämmande med grunderna för en god hushållning med skogen och ej heller förorsaka, att fastigheten eller därmed sambrukad fastighet kommer att sakna nödigt virke för oundgängligt husbehov, har att i behörig ordning meddela tillstånd till avverkningen. Avverkning i strid mot förordningen, vilken i allmänhet benämnes kustlandslagen, straffas på samma sätt som härovan angivits beträffande nådiga förordningen av samma dag rörande hemman inom lappmarkerna m. fl. områden, gemenligen benämnd lappmarkslagen.

Ehuruval de landsändar, vilka närmast angränsa till Västerbottens läns kustland, icke beröras av skyddsskogslagen den 24 juli 1903 utan av lagen av samma dag angående vård av enskildes skogar, torde det dock med hänsyn till sistnämnda lags vittomfattande tillämpningsområde vara lämpligast att först med några ord beröra skyddsskogslagen. Sagda lag, som tillkommit för bibehållande av skogar, vilkas bestånd erfordras till skydd mot flygsandsfält och fjällgränsens nedgående, har, ehuruval densamma icke givits begränsning till visst område, likväl icke hittills icke kommit att tillämpas inom andra delar av landet än inom Jämtlands läns fjällbygder, vissa delar av Kopparbergs och Västernorrlands län samt i ringa utsträckning jämväl inom Gottlands och Blekinge län. Enligt lagen må inom sådana områden som nyss sagts, annan avverkning än till husbehov ej äga rum annat än efter utsyning, som på statens bekostnad av skogsstatens tjänstemän verkställas. Vid sådan utsyning är skogsägaren berättigad att på en gång erhålla utsyning i så stor utsträckning, som med skogens återväxt och framtida bestånd är förenligt. Emellertid kan jämlikt 2 § inskränkning göras uti skogsägare tillerkänd rätt att avverka till husbehov. Avverkning i strid med denna lag straffas med böter, förlust av avverkat virke eller ersättningsskyldighet för sådant virke, därest detsamma undgått beslag.

Genom lag den 11 juni 1915, vilken genom nådig förordning den 11 juni 1920 förklarats fortfarande skola äga tillämpning, till den 1 juli 1921, hava särskilda bestämmelser meddelats beträffande viss samfälld skogsmark inom Kopparbergs län. Dessa bestämmelser innehålla föreskrift om att sådan skogsmark, som här avses, kan, där så prövas nödigt, ställas under förvaltning eller under avverkningsförbud.

Beträffande enskildes flygsandsfält i Hallands län har genom nädigt brev den 26 juli 1860 och Kungl. Maj:ts befallningshavandes kungörelse den 31 december 1861 meddelats bestämmelser, åsyftande att dessa marker och den skog, som där redan finnes, eller framdeles uppväxer, skulle för vederbörande ägares gemensamma räkning skötas samt behandlas efter den föreskrift och anvisning, som av »överjägaren» meddelades. Denna befogenhet har numera övergått på vederbörande skogstjänsteman. För upprätthållande av sagda föreskrift stadgades därjämte vite bl. a. för fällande och skadande av träd och skogsplantor å flygsandsfält.

För övriga delar av landet med undantag av Öland och Gottlands län gäller lagen den 24 juli 1903 angående vård av enskildes skogar. Denna lag, vars kompletterande och eventuella utvidgande skogslagstiftningskommittén fått som sin huvudsakliga uppgift, är till sin innebörd en ren återväxtlag. Enligt densamma har markägaren full frihet att handskas med sin skog och marken, varpå densamma växer, blott han ej å densamma bedriver avverkning eller efter avverkningen därmed så förfarar, att skogens återväxt uppenbarligen äventyras. Skulle emellertid vid avverkning eller efter avverkning med skogsmarken förfaras så, att nyssnämnda fara för återväxten skulle uppstå, är vederbörande skyldig att vidtaga de åtgärder, som för återväxtens betryggande äro erforderliga.

Lagens handhavande är för varje landstingsområde uppdraget åt en skogsvårdsstyrelse, vilken kan, där sådan fara för återväxten synes skola uppkomma, ingripa mot själva avverkningens utförande, och ha genom lagens bestämmelser skapats utvägar att säkerställa återväxten. Överträdelse av lagen är icke i första hand påtalbar inför domstol, utan söker lagen framtinga rättelse genom inskränkning i skogsägarens förfoganderätt över sin egendom.

Till skillnad mot förut relaterade skogslagar, vilka ifråga om återväxten äro byggda på uppfattningen om »yxan såsom bästa kulturredskapet», d. v. s. att genom riktigt utförda avverkningar återväxten bäst beredes, framträder i 1903 års lag för första gången skyldighet för skogsägaren att verkställa direkta kulturåtgärder, där sådana erfordras. Från lagens tillämpning undantages emellertid skogsmark, som skall uppodlas till trädgård, åker eller äng eller användas till byggnadstomt eller annat likartat ändamål eller utläggas till nödig beteshage eller i övrigt brukas som nödig betesmark till betning av hemdjur. Ej heller äger lagen tillämpning å försumpad skogsmark, där skogens tillväxt och återväxten uppenbarligen omöjliggöras av markens beskaffenhet och betäckning.

Sistnämnda lag har genom lagen den 11 juni 1920 om tillfälliga åtgärder till förekommande av skövling av skog å fastighet i enskild ägo kompletterats och skärpts i flera avseenden, angående vilka det för närvarande torde vara tillräckligt att erinra om de bestämmelser, som direkt avse skogens skötsel och vård. Sålunda stadgas att ungskog ej må avverkas annorledes än genom för beståndets utveckling ändamålsenlig gallring, att annan skog än ungskog å fastighet, som efter den 14 maj 1918 genom köp, byte eller eljest övergått till annan än skyldeman inom vissa led, ej må avverkas på så sätt att avverkningen strider mot grunderna för god skogsvård eller fastigheten därigenom skulle komma att lida brist på behövlig skog efter ortens förhållanden, samt att beträffande skog inom kustområde, där det är att befara att genom ovarsam avverkning återväxten skulle äventyras, försenas eller försvagas, kan förordnas, att avverkning må ske allenast med samma inskränkning

som stadgats beträffande skog å fastighet, vilken på sätt nyss sagts, övergått till ny ägare.

För Gottlands län gäller lagen angående vård av enskildes skogar inom sagda län den 13 juni 1908. Denna lag, som är utbyggd på de principer, som ligga till grund för 1903 års skogsvårdslag, utgör en rätt betydande skärpning av sistnämnda lags bestämmelser, föranledd av de säregna lokala förhållandena på Gottland, där jordmånens beskaffenhet och det i allmänhet mycket exponerade läget påfordra en särskild varsamhet vid avverkning av skog. Enligt nyssnämnda lag får å skogsmark, tillhörig enskild, avverkning för annat ändamål än för gårdens behov, för skogsmarks uppodling till trädgård, åker eller äng eller användande till byggnadstomt eller annat likartat ändamål icke äga rum annat än med tillstånd av skogsvårdsstyrelsen inom länet, sådant tillstånd till avverkning får av skogsvårdsstyrelsen meddelas allenast efter förutgången undersökning på marken samt utsyning, som på styrelsens förordnande verkställas av någon dess förstligt bildade tjänsteman. Utsyning är emellertid icke alltid nödvändig för meddelande av tillstånd till sådan avverkning. Då tillstånd till avverkning meddelas, äger styrelsen föreskriva de åtgärder, som för återväxtens betryggande prövas erforderliga. Skogsmarkens ägare är ansvarig för att de åtgärder vidtagas, som för återväxtens betryggande föreskrivas. Skogsägaren är berättigad erhålla tillstånd till avverkning på en gång i så stor utsträckning som med hänsyn tagen jämväl till gårdens framtida behov är med skogens återväxt förenlig, dock må avverkning i den omfattning, att särskilda åtgärder erfordras för återväxtens betryggande, allenast medgivas, om sådana åtgärder kunna utan oskäligen kostnad företagas. Bedrives avverkning i strid mot lagen blir påföljden böter, förlust av det avverkade virket eller ersättningsskyldighet, därest det samma undgår beslag. Som synes innefattar Gottlandslagen i huvudsak skyddsskogslagens bestämmelser men kompletteras med den allmänna skogsvårdslagens föreskrift om skyldighet för markägaren att vidtaga åtgärder för återväxten. För Öland gälla fullkomligt likartade bestämmelser, meddelade i lagen angående vård av enskildes skogar på Öland den 20 juni 1913, vilken genom lagen den 9 maj 1919 förklarats skola äga tillämpning till den 1 juli 1922.

Ehuru icke berörande vad man i allmänhet avser med enskildes skogar, torde här i detta sammanhang böra redogöras för nådiga förordningen den 24 juli 1903 angående förvaltningen av städernas skogar och detta av den anledning att uti skogslagstiftningskommitténs betänkande denna grupp av skogar sammanförts med en del andra, tämligen likartade, under en särskild lag. Beträffande städernas skogar gälla för närvarande följande bestämmelser. Skogarna skola under domänstyrelsens överinseende underkastas ordnad hushållning enligt av domänstyrelsen fastställda hushållningsplaner, som avse skogens framtida bestånd och högsta avkastning. Där förvaltningen av sådan skog ej förut av drätselkammaren uppdragits åt en från skogsinstitutet utexaminerad person, skall skogen ställas under skogsstatens vård och förvaltning, skulle skogens skötsel i det fall, att densamma omhänderhaves genom drätselkammaren icke bliva nöjaktigt utförd, kan skogen på framställning av domänstyrelsen genom Kungl. Maj:ts beslut ställas under skogsstatens vård och förvaltning.

Av samma anledning som nyss framhållits beträffande städernas skogar torde ock här böra nämnas något om häradsallmänningarna. Dessa skogar behandlas i 2 kap. av nådiga förordningen den 26 januari 1894 angående hushållningen med de

allmänna skogarna i riket. Beträffande skogsskötseln å desamma stadgas i nämnda förordning, att densamma må omhänderhavas av delägarna i häradsallmanningen under villkor att hushållningsplan för allmanningen blivit av domänstyrelsen fastställd samt att för allmanningen finnes uppgjort och fastställt reglemente. Häradsallmanningarna skola det oaktat stå under vederbörande skogstjänstemans uppsikt. Skulle allmanningens skötsel icke av delägarna nöjaktigt utföras, äger Kungl. Maj:ts befallningshavande förordna, att allmanningen skall ställas under skogsstatens vård och förvaltning. Skulle i andra fall delägarna ej vilja övertaga allmänningens vård och förvaltning skall densamma ombesörjas av skogsstaten. Bestämmelserna för häradsallmanningarna i avseende å skogens förvaltning äro sålunda i väsentliga delar överensstämmande med föreskrifterna angående städernas skogar med den skillnad likväl att, då delägarna i häradsallmanning övertagit dess förvaltning och skötsel, särskild fackligt utbildad skogsförvaltare icke ovillkorligen behöver anställas.

För att göra framställningen av de enskilda skogslagarna fullständig synes här därjämte böra lämnas en kort redogörelse för vissa författningar, som hava direkt sammanhang med dessas tillämpning. Styrelsen avser då dels nådiga förordningen den 24 juli 1903 angående skogsvårdsstyrelser, dels nådiga förordningen den 11 oktober 1912 om skogsvårdsavgift. Enligt den förstnämnda skall den skogsvårdsstyrelse, som jämlikt allmänna skogsvårdslagen skall finnas i varje landstingsområde, bestå av tre med skogsförhållandena i orten förtrogna män, utsedda för tre år i sänder: en såsom ordförande av Kungl. Maj:t, en av landstinget och en av hushållningssällskapet förvaltningsutskott. Hos skogsvårdsstyrelsen skall såsom biträde vara anställd en forstligt bildad man, vilken helst bör hava fullgjort, vad som erfordras för vinnande av anställning såsom tjänsteman i skogsstaten.

Skogsvårdsstyrelsen har till huvudsaklig uppgift att

befrämja den enskilda skogshushållningen genom utbredande av kunskap i skogsskötsel, beviljande av bidrag till och utförande av arbeten för skogskultur, tillhandahållande av skogsfrö och plantor samt vidtagande i övrigt av åtgärder, ägnade att befordra en förbättrad skogshushållning;

utöva den uppsikt och vidtaga de åtgärder, som jämlikt lagen angående vård av enskildes skogar på skogsvårdsstyrelse ankomma: samt

förvalta de medel, som genom skogsvårdsavgifter eller eljest inflyta till skogsvårdskassan.

Beträffande de under skogsvårdsstyrelsens förvaltning ställda medlen stadgas, att dessa ej få användas för skogar, tillhörande stat, kommun eller allmänna inrättningar och stiftelser och ej heller för häradsallmanningar.

I avseende å ovannämnda nådiga förordningen om skogsvårdsavgift torde vara tillräckligt att här endast erinra om att förordningen icke gäller för virke, som avverkas inom Västerbottens eller Norrbottens län, inom Särna socken av Kopparbergs län eller inom området för städer, som icke tillhöra landstingsområden.

Remissernas huvudsakliga innehåll.

Domänstyrelsen får härefter övergå till att lämna en kortfattad framställning av det huvudsakliga i skogslagstiftningskommitténs betänkande och de principer, varpå detsamma uppbyggts.

Skogslagstiftningskommittén har avgivit sitt betänkande i tvenne delar, av vilka den första innehåller de lagförslag och uttalanden, varom kommittémajoriteten enats samt den andra ett särskilt av kommitténs ordförande utarbetat lagförslag, vilket dock i väsentliga delar överensstämmer med kommittémajoritetens, men i fråga om lagarnas tillämpningsområden och lagförslagets systematisering åtskilligt avviker från kommitténs förslag. I anledning härav kommer styrelsen att vid lämnande av nu avsedda kortfattade redogörelse för kommittébetänkandet icke att närmare ingå på reservationen annat än i de avseenden, där densamma i de grundläggande principerna eller i övrigt väsentligen skiljer sig från majoritetens förslag. Detta innefattar förslag till

- 1) lag angående vård av enskildes skogar;
- 2) lag angående vård av kommunsskogar, sockenallmänningsskogar samt vissa stiftelsers, föreningars och sällskaps skogar;
- 3) lag om häradsallmänningar;
- 4) lag angående skogsvårdsstyrelser;
- 5) lag angående åtgärder till förekommande och hämmande av insektshärjningar å skogar;
- 6) lag om upphörande av kronans rätt till storverksträd och ekar å häradsallmänning;
- 7) lag om upphävande av lagen den 24 juli 1903 angående skyddsskogar;
- 8) lag om ändrad lydelse av vissa paragrafer i lagen den 13 juni 1908 angående vård av enskildes skogar inom Gottlands län;
- 9) lag om ändrad lydelse av 15 § i förordningen den 18 juni 1915 om förekommande av överdriven avverkning å ungskog inom de delar av Västerbottens och Norrbottens län, som ej höra till lappmarken;
- 10) lag om ändrad lydelse av 19 § i förordningen den 18 juni 1915 angående utsyning å viss skog inom Västerbottens och Norrbottens läns lappmarker m. fl. områden;
- 11) lag om ändrad lydelse av 10 § i lagen den 5 juni 1909 angående husbehovsskogar inom vissa områden;
- 12) lag om ändrad lydelse av 5 § i förordningen den 11 oktober 1912 om skogsvårdsavgift;
- 13) lag om ändrad lydelse av 5 § i förordningen den 21 december 1857 om ägors fredande emot skada av annans hemdjur samt om stängselskyldighet;
- 14) lag om ändrad lydelse av 5 § i lagen den 14 juni 1907 om servitut; och
- 15) lag om ändrad lydelse av 2 kap. 36 § i vattenlagen den 28 juni 1918.

Då kommittén utgått från den uppfattningen att det kommittén lämnade uppdraget icke skulle avse sådana skogar, för vilka förslag till lag eller författning avgivits av 1907 års norrländska skogsvårdskommitté, och då särskilda sakkunniga tillkallats dels för att avgiva förslag om ändring i gällande bestämmelser om fideikommiss dels beträffande delning av jord och vad därmed sammanhängde, har det förslag som under nr 1 här ovan framlagts till lag angående vård av enskildes skogar avsetts att äga tillämpning å samtliga enskildes skogar med undantag för

- 1) *dels* fideikommissskogar;
- 2) *dels* skogar, belägna inom Gottlands, Västerbottens eller Norrbottens län;
- 3) *dels* sådana nedom Västerbottens län belägna skogar, som äro under-

kastade bestämmelserna i förordningen angående utsyning å viss skog inom Västerbottens och Norrbottens läns lappmarker m. fl. områden;

4) *dels* skogar, som skulle lyda under den av kommittén här förut under nr 2 omnämnda lagen angående vård av kommunskogar, sockenallmänningsskogar samt vissa stiftelsers, föreningars och sällskaps skogar;

5) *dels* inom Kopparbergs och Gävleborgs län vid storskifte avsatta allmänningar och besparingsskogar;

6) *dels* slutligen skogar å flygsandsfälten i Hallands län.

Förslaget till *lag angående vård av enskildes skogar* innefattar bestämmelser om att skogsmark, som tillhör enskild skall med vissa undantag till skogsbörd användas, samt att, om vid avverkning å sådan mark skog icke kvarlämnas eller den, som efter sådan avverkning kvarlämnats, icke är av sådan täthet och beskaffenhet att densamma med hänsyn till rådande naturförhållanden må anses nöjaktig, erforderliga åtgärder för erhållande av återväxt skola av markägaren vidtagas på sådant sätt att skog, som nu sagts, inom skälig tid efter avverkningen kommer att finnas å området. Enahanda skyldighet beträffande åtgärder för åstadkommande av återväxt åligger dessutom markägaren, dock med viss villkorlig begränsning i avseende på kostnaderna, därest skada skulle i hans skog uppkomma genom brand, storm, snöbrott, insektsbärjning eller annat dylikt eller genom betning av hemdjur eller genom åverkan. Beträffande växtlig ungskog, stadgas, att sådan skog i bestånd, som är eller kan förväntas genom tillväxt bliva slutet, må, innan träden över huvud taget nått den ålder, i vilken användbarhet som fröträd kan efter i orten i allmänhet rådande förhållanden anses vara för handen, icke utom i vissa fall avverkas annat än genom gallring och icke heller vid sådan så hårt utglesnas, att beståndets förmåga att sluta sig äventyras.

I denna allmänna skogsvårdslag inrymmas jämväl bestämmelser angående skyddsskogar och skogar i exponerat läge. Beträffande dessa skogar skall av Kungl. Maj:t efter föregående syn och undersökning förordnas dels om deras omfattning dels att avverkning, som omfattar annat än torra träd och ej avser fastighetens eller därmed sambrukad fastighets oundgängliga husbehov, må äga rum allenast med tillstånd av skogsvårdsstyrelse. Ägare av sådan skogsmark, varom förordnande på så sätt meddelats, är dock berättigad att erhålla tillstånd till avverkning på en gång i så stor utsträckning som är med skogens återväxt förenlig; dock må avverkning i den omfattning att särskilda åtgärder erfordras för återväxtens betryggande allenast medgivnas om sådana åtgärder kunna utan oskälig kostnad företagas. Under vissa förhållanden kan inskränkning göras uti den skogsägare inom nyss angivna områden tillförsäkrade rättigheten till fri husbehovsavverkning. Tillstånd till avverkning för annat ändamål än husbehov meddelas av skogsvårdsstyrelsen antingen utan föregången utsyning eller anvisning eller ock efter anvisning av viss trakt, för vilken gränserna tydligt utmärkas, eller efter utsyning, varvid de utsynade träden genom förrättningsmannens försorg skola förses med skogsvårdsstyrelsens stämpelmärke.

Från lagens tillämpning undantages försumpad skogsmark, där skogens tillväxt och återväxt uppenbarligen omöjliggöres av markens beskaffenhet och betäckning. Sådan mark inom skyddsskogsområde eller i exponerat läge är undantagen allenast under vissa villkor.

Tillsynen å lagens efterlevnad åligger skogsvårdsstyrelsen. Denna har, därest

markägaren icke vidtager betryggande åtgärder för erhållande av återväxt, att först söka med markägaren träffa godvillig överenskommelse och att sedermera, om sådan överenskommelse icke kan träffas, anhängiggöra rättegång mot honom. För vissa fall kan emellertid skogsvårdsstyrelsen genom avverkningsförbud förmå markägaren avlämna förbindelse att utföra vissa kulturåtgärder.

Skulle avverkning företagas i strid mot bestämmelserna i lagen eller mot föreskrift eller avverkningsförbud, som meddelats, utgöres påföljden av böter, beslag å det avverkade virket, som skall dömas förbrutet, eller ersättningsskyldighet, därest det avverkade virket undgått beslag.

Det föreliggande lagförslaget inrymmer sålunda bestämmelser, som för närvarande återfinnas uti både den allmänna skogsvårdslagen och skyddsskogslagen av år 1903. I stort sett är detsamma uppbyggt på de för sistnämnda lagar grundläggande principerna men har vad den allmänna skogsvårdslagen beträffar utbyggt med föreskrifter om skydd för ungskog samt en del från Gottlandslagen hämtade bestämmelser. Till skillnad från 1903 års allmänna skogsvårdslag lägger skogslagstiftningskommittén ansvaret för återväxtåtgärders vidtagande uteslutande på markägaren samt gör överträdelse av lagen kriminell. Reservanten, som i övrigt i huvudsak kunnat vara överens med kommittémajoriteten, har velat gå ytterligare ett steg längre beträffande inskränkning uti skogsägarens förfoganderätt över sin skog, i det han meddelat föreskrift om, hur avverkningen skall bedrivas inom viss äldre skog. I fråga om den allmänna skogsvårdslagens omfattning har reservanten skilt sig från kommittémajoriteten så till vida, att han under denna lag jämväl lägger de söder om Västerbottens län belägna skogar, för vilka för närvarande lappmarkslagen av den 18 juni 1915 gäller.

I sitt förslag till lag angående vård av kommunskogar, sockenallmänningsskogar samt vissa stiftelsers, föreningars och sällskaps skogar har kommittén i 1 § upptagit de skogar, som härav beröras. Paragrafen torde böra in extenso återgivas.

1 §.

»1) Med kommunskogar menas i denna lag skogar, som tillhöra kommuner eller andra samfälligheter för vårdande av gemensamma angelägenheter, vilkas uppgift och verksamhet är bestämd genom författningar av kommunallags natur eller genom fattigvårds- eller folkskolelagstiftningen.

Som kommunskog räknas dock ej skog, vilken faller under förordningen den 26 januari 1894 angående hushållningen med de allmänna skogarna i riket.

2) Till sockenallmänningar hänföres sådana allmänningar, som jämlikt 16 kap. byggningsbalken må nyttjas av dem, som i socknen äro.

3) Med stiftelse avses här sådan inrättning, som tillkommit genom att egendom av enskild överlåtits för att under fortfarande bestånd förvaltas som särskild förmögenhet till främjande av bestämt ändamål. Å stiftelse av fideikommissnatur skall dock lagen ej äga tillämpning, och lyde i övrigt under lagens tillämpning stiftelse tillhörig skog allenast ifall förordnande härom blivit meddelat i den ordning, som i 2 § sägs.

4) I fråga om föreningars och sällskaps skogar skall lagen gälla för skogar, tillhöriga:

a) hushållningssällskap;

b) för befordrande av skogsvård i allmänt intresse bildade föreningar och sällskap.»

Dessa skogar skola stå under överinseende av skogsvårdsstyrelsen samt, där de äro av den omfattning och i övrigt av sådan beskaffenhet, att hushållningsplan kan för desamma med fördel tillämpas, skötas efter sådan plan. Hushållningsplanen skall vara lämpad efter skogens beskaffenhet och rådande ortsförhållanden samt upprättad enligt sådana på vetenskapen och erfarenheten grundade regler, som äro ägnade att försätta och bibehålla skogen i forstligt tillfredsställande skick samt bereda största och möjligast jämna avkastning därifrån. Planen fastställas av skogsvårdsstyrelsen. Närmare bestämmelser om huru sådan plan skall upprättas meddelas av Kungl Maj:t.

Beträffande skogar av nu ifrågavarande slag, för vilka hushållningsplaner icke anses böra upprättas, meddelar skogsvårdsstyrelsen de närmare bestämmelser, som finnas nödiga och lämpliga för ernående av så tillfredsställande skogsvård, som omständigheterna medgiva. För de delar av landet, inom vilka skogsvårdsstyrelser icke finnas, åligger överinseendet över denna lag den skogstjänsteman, som enligt vad därom är stadgat, där har att taga befattning med enskildes skogar. För att framtvinga planens efterlevnad och fullgörande av i densamma föreskrivna åtgärder har stadgats, att skogsvårdsstyrelsen må hos Kungl. Maj:ts befallningshavande söka föreläggande för den försumlige att den eftersatta åtgärden vidtaga vid visst lämpligt vite. Skulle sådan åtgärd icke medföra åsyftad verkan, må Kungl. Maj:ts befallningshavande på skogsvårdsstyrelsens framställning utdöma det försuttna vitet och antingen meddela nytt vitesföreläggande eller ock förordna om skogens ställande under vård och förvaltning av en eller flera gode män, som av Kungl. Maj:ts befallningshavande utses. Lagen är avsedd att tillämpas inom hela landet.

Reservanten har i sitt förslag till skogsvårdsbestämmelser angående skogar av sist berört slag framlagt föreskrifter i närmaste anslutning till kommittémajoritetens, men därjämte i lagen intagit bestämmelser om, huru avverkningsbeloppets storlek skall i planen beräknas. I övrigt skiljer han sig ifrån majoritetens förslag i följande avseenden. Sådana skogar, vilka på grund av sin natur eljest skulle hava fallit under lagen, men för vilka till följd av deras omfattning eller annan orsak hushållningsplan icke lämpligen anses böra upprättas, skola falla under den allmänna skogsvårdslagens bestämmelser. Lagens tillämpningsområde begränsas till de delar av landet, som ligga söder om Västerbottens län. Från dess tillämpning undantagas skogar tillhöriga sällskap, som bildats för befordrande av skogsvård i allmänt intresse, varjämte under lagen inrymmas skogar, vilka på ägarens yrkande ställts under planmässigt skogsbruk. En konsekvens av reservantens förslag blir bland annat, att städernas skogar söder om Västerbottens län komma att ställas under skogsvårdsstyrelsernas överinseende, medan för de i Västerbottens och Norrbottens län belägna stadsskogarna nådiga förordningen den 24 juli 1903 allt fortfarande skulle gälla.

Närmast i följd härefter har skogslagstiftningskommittén avgivit förslag till lag om häradsallmänningar. Efter att först hava lämnat föreskrifter om vad som med häradsallmänning förstås och om delägare däri samt beträffande häradsallmännings vård och förvaltning — allt bestämmelser, vilka föranledas av att häradsallmänningarna utbrytas från de skogar, som avses uti nådiga förordningen den 26 januari 1894 angående hushållningen med de allmänna skogarna i riket — intages

Bihang till riksdagens protokoll 1923. 1 saml. 82 häft. (Nr 104.) 25

i detta förslag beträffande skogsskötseln föreskrifter och bestämmelser i allt så gott som fullständigt överensstämmande med vad lag angående vård av kommunskogar m. fl. i detta avseende innehåller, dock att här ej ifrågasättes att någon allmänning skulle vara av den beskaffenhet att hushållningsplan ej för densamma skulle upprättas. Slutligen innehåller lagförslaget bestämmelser om utvidgande av häradsallmänning. Reservanten, som i ett från hans övriga fullt fristående lagförslag intagit utförliga bestämmelser om allt, som kan tänkas röra allmänningsdelägarnas gemensamma intressen, har i fråga om skogsskötseln å häradsallmänningarna i huvudsak föreslagit samma bestämmelser, som i fråga om kommuners m. fl. skogar, dock med den skillnad att han föreslagit, att skogshushållningsplan för häradsallmänning skall av allmänningsstyrelsen antagas.

Uti förslag till *lag angående skogsvårdsstyrelse* har skogslagstiftningskommittén i allt huvudsakligt följt 1903 års nådiga förordning, men föreslagit en del ändringar. Sålunda skall det hos skogsvårdsstyrelsen anställda forstligt bildade biträdet hava genomgått skogshögskolans jägmästarekurs eller skogsinstitutets högre kurs; tillika kan mer än ett sådant biträde vara anställt hos samma skogsvårdsstyrelse. I övrigt kan förslaget sägas utgöra en omredigering och ett förtydligande av nu på detta område gällande bestämmelser. Dock förtjänar att påpekas, att till skillnad mot nu gällande förordning intagits föreskrift om att endast de skogar, som stå under skogsvårdsstyrelsens tillsyn, kunna få del av de medel, som stå under sagda styrelses förvaltning. Kommuners eller allmänna inrättnings- och stiftelsers skogar och jämväl häradsallmänningar, vilka nu icke äro delaktiga i skogsvårds-kassan, skulle enligt kommitténs förslag kunna erhålla bidrag ur sagda kassa till skogsvårds-åtgärder.

Förslaget till *lag angående åtgärder till förekommande och hämmande av insekts-härjningar å skogar*, vilken lag avses skola gälla för alla skogar i hela landet med undantag av dem, som omförmålas uti nådiga skogsordningen den 26 januari 1894, stadgar för skogsägaren skyldighet att, där insekts-härjning å hans mark förmärkes, genast härom underrätta skogsvårdsstyrelsen i de orter, där sådan finnes, men eljest den skogstjänsteman, som där har att taga befattning med enskildes skogar. Markägaren ålägges därjämte att för farans bekämpande vidtaga eller bekosta de åtgärder, som skogsvårdsstyrelsen anser kunna och bära av honom utföras, ävensom att, där på skogsvårdsstyrelsens tillskyndan genom statsmakterna mera vittomfattande åtgärder i enahanda syfte komma till utförande, därvid lida det intrång, som härav föranledes. Vidare skall markägaren tillhandagå vederbörande med folk, körslor och allmänneligen förefintliga redskap. Tillsynen å lagens efterlevnad åligger förutom skogsvårdsstyrelsen och i vissa fall skogstjänsteman även kronobetjante. Försummelse att anmäla insektskada ävensom uraktläthenhet att i övrigt ställa sig till efterrättelse lagens föreskrifter medför bötesstraff.

Reservanten har icke ansett nödigt att särskild lag utfärdades i nyss berörda syfte utan har i en särskild paragraf i sin allmänna skogsvårds-lag intagit bestämmelser om att skogsvårdsstyrelsen skall, där skada yppar sig å skog av insekter, vara berättigad vidtaga för ändamålet tjänliga åtgärder.

I särskilt förslag till *lag om upphörande av kronans rätt till storverksträd och ekar å häradsallmänning* har skogslagstiftningskommittén meddelat föreskrift om, huru kronan skulle för avstående av nämnda rätt erhålla viss ersättning, där-

vid ifrågasatts att ersättningsbeloppet skulle uttagas såväl i penningar som skogsprodukter.

Övriga av skogslagstiftningskommittén avgivna här förut omnämnda förslag till ändringar i nu gällande lagar och förordningar äro, på ett undantag när, icke av principiell betydelse beträffande skogsvården, utan föranledas mer eller mindre direkt av förut relaterade förslag och utgöra en konsekvens av desamma. Styrelsen vill emellertid något uppehålla sig vid förenämnda undantag eller förslag till *lag om ändrad lydelse av 5 § i förordningen den 21 december 1857 om ägors fredande emot skada av annans hemdjur samt om stängselskyldighet*, i synnerhet som reservanten i denna fråga framlagt ett från kommitténs rätt så avvikande förslag. Medan kommittén sålunda i fråga om mark, som jämlikt nämnda förordning skall anses vara till gemensamt mulbete upplåten, föreslår att betning av getter och får endast må utövas av en var markägare å hans eget område, och så vida han om dem håller sådan vård att de icke inkomma på annans mark, föreslår reservanten, att inom andra rikets län än Västerbottens och Norrbottens allt betande av getter och får å sådan mark skall vara förbjudet annat än i inhägnad beteshage, dock att Konungen äger härifrån medgiva undantag för de län eller delar av län, där sådant må finnas erforderligt. Beträffande betning av andra kreatur stadgar kommitténs förslag att de markägare, som begagna sig av betesrätten, skola utgöra ett beteslag. Särskilda tillsyningsmän hava att för beteslaget ombesörja åtgärder till skydd för skogen och dess återväxt, och meddelas härom rätt utförliga bestämmelser. Reservanten åter föreslår att i fråga om sådant bete skall, vad angår annat län än Västerbottens och Norrbottens, Konungen äga att efter landstingets och vederbörande hushållnings-sällskaps hörande antingen meddela förbud mot dylikt bete för länet i dess helhet eller för del därav eller ock föreskriva viss inskränkning i rätten därtill.

Beträffande lagförslagens *systematisering* har reservanten följt en hel annan uppställning än kommittémajoriteten och inarbetat samtliga förslag i ett fåtal lagar, nämligen:

- 1) lag innefattande tillägg till förordningen den 26 januari 1894 angående hushållningen med de allmänna skogarna i riket;
- 2) lag angående vård av sådana skogar, vilka icke äro att räkna såsom allmänna;
- 3) lag om ändrad lydelse av 5 § i förordningen den 21 december 1857 om ägors fredande emot skada av annans hemdjur samt om stängselskyldighet;
- 4) lag angående häradsallmänningar;
- 5) lag om ändrad lydelse av 11 kap. 17 § rättegångsbalken; samt
- 6) lag om ändrad lydelse av 10 och 11 §§ i förordningen den 21 mars 1862 om kommunalstyrelse på landet, av vilka de två sistnämnda tillkommit såsom en följd av förut föreslagna lagbestämmelser.

Vid avgivande av yttranden över skogslagstiftningskommitténs nyss refererade betänkande hava av ett flertal skogsvårdsstyrelser i första rummet men även av en del länsstyrelser åberopats eller hänvisats till ett från icke officiellt håll utarbetat lagförslag angående vård av enskildes skogar m. fl., och då detsamma uppställt till jämförelse med kommittébetänkandet, anser sig styrelsen lämpligen böra i detta sammanhang i korthet redogöra för innehållet av sagda förslag. Styrelsen avser då det förslag till *lag angående vård av enskildes och andra till statens ej hänförliga skogar*, vilket på föranstaltande av rikets skogsvårdsstyrelser genom

särskilt tillsatta kommitterade avgivits den 19 augusti 1920, och som till Eders Kungl. Maj:t ingivits den 22 januari 1921 och till styrelsen genom nådigt beslut den 24 i samma månad remitterats för att tagas i övervägande vid besvarande av nådiga remissen den 27 februari sistlidet år.

Sagda förslag innefattar i 26 paragrafer bestämmelser angående skogsvården å alla icke staten tillhöriga skogar med undantag av dels skogar belägna inom Gottlands, Västerbottens eller Norrbottens län samt Öland, dels sådana nedom Västerbottens län belägna skogar, som äro underkastade bestämmelserna i förordningen angående utsyning å viss skog inom Västerbottens och Norrbottens läns lappmarker m. fl. områden den 18 juni 1915.

Lagen är uppdelad i tvenne kapitel, av vilket det första behandlar »enskildes skogar» och det andra »andra än enskildes till statens ej hänförliga skogar». Under första kapitlet falla sådana skogar, vilka icke anses böra ställas under hushållningsplan, medan för övriga skogar eller dem, som avses i andra kapitlet s. k. plantväng skall gälla.

Den allmänna skogsvårdslag, som innehålles i första kapitlet, innefattar dels ungskogsskydd, dels bestämmelse om att annan skog än ungskog ej heller må avverkas, ifall avverknigen skulle strida emot grunderna för god skogsvård eller fastigheten därigenom skulle komma att lida brist på behövlig skog efter ortens förhållanden, dels föreskrift att å skogar av skyddsskogs natur eller i exponerat läge avverkning ej må ske utan skogsvårdsstyrelsens tillstånd. Utöver dessa föreskrifter om avverkning innehåller lagförslaget jämväl bestämmelser om betryggande av återväxt av skog. Genom dessa ålägges den, som företagit avverkning, eller i visst fall markens ägare att vidtaga erforderliga kulturåtgärder, därest vid avverknigen skog icke kvarlämnats eller den som kvarlämnats, icke kan med hänsyn till rådande naturförhållanden anses vara nöjaktig. Dock åligger det jämväl den för återväxtens betryggande ansvarige att vidtaga ytterligare sådana åtgärder och hålla sådan omvårdnad om den erhållna återväxten att densamma må befinnas vara fullt nöjaktig, då den icke längre är att anse såsom plantskog. Enahanda kulturskyldighet åvilar markägaren — dock med viss begränsning i fråga om kostnaderna — i fall att skada skett å hans skog genom brand, storm, snöbrott eller insekts-härjning.

Lagens handhavande åligger skogsvårdsstyrelsen, och äger denna att, om avverkning sker i strid mot lagens föreskrifter eller åtgärd företages i och för avverkning, som uppenbarligen skulle komma i strid mot samma föreskrifter, meddela förbud för avverknigen. Skulle skogsvårdsstyrelsen finna, att avverkning så bedrives eller skada så uppkommit, att i lagen stadgade åtgärder för betryggande av återväxt av skog måste vidtagas, eller har annorledes än genom avverkning med marken så förfarits, att skogens återväxt uppenbarligen äventyras, har skogsvårdsstyrelsen att söka med den för återväxten ansvarige träffa överenskommelse om samtliga de åtgärder, som för återväxtens betryggande böra vidtagas. Skulle därjämte avverkning företagas på sådant sätt att för erhållande av nöjaktig återväxt komme att i mera betydande omfattning erfordras sådd, plantering eller andra jämförelsevis kostsamma kulturåtgärder, äger skogsvårdsstyrelsen att av vederbörande fordra betryggande säkerhets ställande för sådana kostnader.

Avverkning i uppenbar strid mot givna bestämmelser eller mot meddelat förbud eller anvisning straffas enligt detta lagförslag med böter intill tiotusen kronor

eller fängelse. Olovligen avverkat virke är dessutom hemfallet under beslag, och kan avverkaren, därest sådant virke skulle undgå beslag, ådömas ersättnings-skyldighet.

Från lagens tillämpning har i huvudsaklig överensstämmelse med 1903 års lag undantagits försumpad skogsmark.

För de under kapitel 2 hänförliga skogarna gäller, förutom vad som i första kapitlet stadgats, att, därest skog har den omfattning och beskaffenhet, att hushållningsplan kan med fördel därå tillämpas, sådan plan skall för densamma upprättas och gälla för en tid av minst tio, högst 20 kalenderår. Planen skall vara lämpad efter skogens beskaffenhet och rådande ortsförhållanden samt upprättad enligt sådana på vetenskapen och erfarenheten grundade regler, som äro ägnade att försätta och bibehålla skogen i forstligt tillfredsställande skick samt bereda största och möjligast jämna behållna avkastning därifrån. Hushållningsplanen fastställas av skogsvårdsstyrelsen. Dessa bestämmelser gälla dock icke för häradsallmänningar eller för skogar, som förvaltas av skogsvårdssällskap, för vilkas verksamhet äro gällande av Kungl. Maj:t fastställda stadgar.

Oaktat detta lagförslag tillägger skogsvårdsstyrelsen en betydligt vidgad befogenhet, har ej ifrågasatts någon som helst ändring uti skogsvårdsstyrelsernas sammansättning eller i de för deras verksamhet nu gällande bestämmelser. Ut i lagförslaget har endast intagits föreskrifter om rättighet att anföra besvär över skogsvårdsstyrelsens beslut.

I den underdåniga framställningen hava de av allmäningsdelägarna tillsatta kommitterade angivit de grunder, efter vilka allmänningarnas administration borde anordnas, sålunda.

Administrationen bör fördelas på tvenne instanser, bestående av en för samtliga allmänningar gemensam och huvudsakligen av delägarna vald styrelse samt en för varje allmänning speciell styrelse. Den gemensamma styrelsen eller överstyrelsen bör ha till uppgift att tillvarataga allmänningarnas gemensamma intressen och därjämte övervaka skogsvården, vilket icke utesluter, att staten för detta ändamål anordnar den ytterligare kontroll, som från det allmännas synpunkt kan vara påkallad. Allmänningens ekonomiska och skogliga förvaltning bör med biträde av skogsförvaltaren och bevakaren handhavas utav styrelsen för varje särskild allmänning, vilken tillsättes efter i huvudsak nu gällande grunder. Skogshushållningsplaner skola uppgöras av förrättningsmän med högre fackutbildning. Dessa skola antagas av allmäningsstyrelserna, vilka med dem träffa avtal om arvode. Grunderna för hushållningsplanerna skola å marken bestämmas av en kommission, bestående av tre medlemmar, av vilka en för en tid av fem år utses av Kungl. Maj:t bland statens skogsförsöksanstalts och skogshögskolans professorer och lektorer inom det rent skogliga området samt en av vederbörande allmäningsstyrelse, varjämte en medlem från den gemensamma styrelsen är självskriven. Sedan förslag till hushållningsplaner upprättats, skall detsamma av kommissionen prövas och fastställas.

Det av allmäningskommitterade utarbetade fullständiga förslaget till förordning angående häradsallmänningarna i riket är i huvudsak av följande innehåll.

Häradsallmänningarna skola bibehållas oförminskade, dock kan för särskilt fall och under vissa villkor del av allmänning få försäljas. Till allmänningen må ock läggas nyförvärvade områden.

Häradsallmänningarna skola skötas efter på vetenskapliga grunder upprättade

och för varje särskild allmanning allt efter dess beskaffenhet och uppgift lämpade skogshushållningsplaner.

Häradsallmänningssstyrelserna skola anställa skogligen biträden, vilka skola hava avlagt avgångsexamen från skogsinstitutet eller skogshögskolan, och må flera allmänningar intill en sammanlagd ytvidd av 7,000 hektar produktiv skogsmark kunna förena sig om ett sådant biträde.

Överstyrelsen skall bestå av minst sex medlemmar, vilka med undantag av en väljas av allmänningssdelägarna för en tid av fem år. Den återstående ledamoten utnämnes av Kungl. Maj:t efter av de valda ledamöterna upprättat förslag, upptagande tre personer, av vilka en lämnas motiverat förord. På förslag må endast den uppföras, som genomgått skogsinstitutets högre kurs eller skogshögskolans jägmästarkurs, och som genom praktisk verksamhet inom skogsbruket och utgivna skrifter eller på annat liknande sätt visat sig äga praktisk duglighet och goda teoretiska kunskaper. Den av Kungl. Maj:t utnämnda ledamoten skall tjänstgöra såsom föredragande och sekreterare i styrelsen.

Överstyrelsen har i huvudsak följande uppgifter:

att övervaka skogshushållningen å allmänningarna;

att i vissa fall övertaga allmänningss förvaltning;

att för visst fall antaga skogligt biträde;

att pröva ansökningar angående smärre jämkningar i skogshushållningsplaner;

att handhava och redovisa för sin verksamhet nödiga medel, och

att årligen utarbета och till Kungl. Maj:t och vederbörande länsstyrelser ingiva berättelse rörande sin verksamhet under näst föregående år.

Av överstyrelsen för dess verksamhet uppgjort reglemente prövas och fastställs av Kungl. Maj:t.

I hushållningsplan skall vid avverkningsbeloppets beräkning åtskillnad göras mellan för- och huvudavverkning.

Föravverkning skall föreskrivas i en omfattning, som anses motsvara beståndens behov därav. Utbytet skall endast förslagsvis bestämmas. Huvudavverkningens storlek skall beräknas efter för varje allmanning lämpade skogsvetenskapliga metoder och må i regel icke överstiga skogens tillväxt. Å sådana allmänningar, å vilka äldre och medelålders skog förekommer utöver vad som enligt omloppstiden är normalt, eller om å dessa eller andra allmänningar eljest skäl därför förefinnas, må dock huvudavverkningen, om kommissionen anser lämpligt, bestämmas högre, under villkor, att allmänningssdelägarna förbinda sig att fondera eller för inköp av skogsmark eller för vidtagande utav grundförbättringar använda de behållna försäljningsmedlen för den del av huvudavverkningen, som överskjuter tillväxten. Denna skall i hushållningsplanerna särskiljas från övrig avverkning.

Överträdelse av hushållningsplanens bestämmelser eller underlåtenhet att vidtaga i densamma föreskrivna åtgärder kan föranleda, att allmanningen, därest ej efter anmälan rättelse blivit vidtagen, kommer att ställas under överstyrelsens förvaltning. Skogsstatens och skogsvårdsstyrelsernas tjänstemän äga att till överstyrelsen anmäla missförhållanden uti allmänningarnas skogsskötsel.

I fråga om de bestämmelser, som beröra virkesavkastningens disposition och förvaltningen av häradsallmänningens kontanta tillgångar och vad därmed närmare

sammanhänger, lämnas i förslaget till förordning en del detaljerade föreskrifter, varpå det nu icke torde vara nödigt att närmare ingå. Dock må här omnämnas att, för vinnande av rättelse i överstyrelsens beslut eller åtgärder, besvär må ingivas till jordbruksdepartementet.

Avgivna yttranden.

De utlåtanden och yttranden, som i ärendet avgivits av länsstyrelserna och andra myndigheter, korporationer och sällskap m. fl. innehålla i huvudsak följande.

Länsstyrelsen i Stockholms län har uttalat att med hänsyn till de stora betänkligheter, som från flera håll framkommit mot kommittéförslaget, en betydande överarbetning av detsamma vore nödvändig. Landstinget har uttalat sig i närmaste anslutning härtill. Hushållningssällskapets förvaltningsutskott har förordat en lagstiftning med anslutning i vissa delar till den Husbergska reservationen samt med tillämpning av en del från den provisoriska skogslagen hämtade bestämmelser om möjlighet att kunna inskrida mot en felaktig avverkning, om ungskogens behandling och om förekommande av skogsskövling i samband med egendomsspekulation. Styrelsen för Sollentuna häradsallmanning har yttrat sig endast beträffande de delar av förslaget, som beröra häradsallmanningarna, och funnit desamma icke att föredraga framför nu gällande, varför någon ändring i desamma icke syntes erfordras.

Långhundra häradsallmänningsstyrelse har tillstyrkt reservantens förslag.

Länsstyrelsen i Uppsala län, som överlämnat yttranden från landstinget och hushållningssällskapets förvaltningsutskott, har upptagit till prövning i vilken grad inskränkning uti jordägarens förfoganderätt över sin skog vore av omständigheterna påkallad, och därvid, efter att hava uttalat sig för det föreslagna skyddet för ungskogen. I fråga om bevarandet av äldre skog från olämplig avverkning, mot varandra uppställt dels skogslagstiftningskommitténs mera negativa uppfattning i detta avseende och det radikala förslag, som framlagts uti det av skogsvårdsstyrelsernas kommitterade utarbetade betänkandet. Detta sistnämnda syntes vila på en minst sagt osäker rättslig grund och vara genom sin obestämdhet ägnat att vid tillämpningen å skilda orter och tider framkalla en synnerligen stor och säkerligen ofta mycket stötande ojämnhet. I övrigt ville befallningshavanden inskränka sig till att i huvudsak förorda kommittéordförandens förslag. Dock syntes detta böra särskilt genom förbättrad redaktion väsentligen förenklas. Dessutom ville befallningshavanden framhålla, att lagens effektivitet skulle väsentligen ökas, om åt skogsvårdsstyrelsen tillerkändes befogenhet att i förekommande fall själmant och på ett tidigt stadium, genom besked till markägare, respektive avverkare, fastställa skogens beskaffenhet och andra faktiska förutsättningar för det ena eller andra lagbudets tillämplighet, med den verkan att villfarelse beträffande dessa förutsättningsförhanden varo icke i något fall vidare kunde åberopas såsom straffrihetsgrund för den, som överträtt lagbudet.

Hushållningssällskapets förvaltningsutskott i Uppsala län har såsom eget utlåtande åberopat ett av särskilda kommitterade utarbetat förslag till yttrande, vari kommitténs betänkande särskilt med hänsyn till de principer, varpå detsamma vore byggt, underkastats en rätt ingående granskning, vilken resulterat i det uttalandet, att de av kommittén utarbetade förslagen i många avseenden kunde be-

*Länsstyrelser,
landsting,
hushållnings-
sällskapens
förvaltnings-
utskott m. fl.
kommunala
representa-
tioner.*

Stockholms
län.

Uppsala län.

tecknas såsom värdefulla, men även att anmärkningar av betydelse tycktes kunna framställas mot desamma, varför det vore synnerligen önskvärt att förslagen i åtskilliga delar omarbetades. I sådant avseende har framhållits, att ansvaret för felaktig avverkning borde läggas på avverkaren i stället för på markägaren, såsom kommittén föreslagit. Vidare syntes lagen om åtgärder till förhindrande av insekts-härjningar vara obehövligen, och ej heller ansåges tillsättandet av en skogsvårds-inspektör inom jordbruksdepartementet nödvändigt.

Uppsala läns landsting har meddelat sig icke vara i tillfälle att ingå i närmare granskning av skogslagstiftningskommitténs betänkande, men ansett, att tvenne över desamma utarbetade och på landstingets tillskyndan tillkomna förslag till yttrande från landstinget vore förtjänta av beaktande. Nyssnämnda tvenne förslag ansluta sig i stort sett till vad hushållningssällskapets förvaltningsutskott anfört med den något principiellt skiljaktiga ståndpunkten, att i desamma uttalas viss avslutning till 1920 års provisoriska skogslag.

Söderman-
lands län.

Länsstyrelsen i Södermanlands län har dels överlämnat till styrelsen ingivna yttranden i ärendet från hushållningssällskapets förvaltningsutskott, vilket icke gjort något särskilt uttalande, från landstinget, vilket helt anslutit sig till det förslag till utlåtande över skogslagstiftningskommitténs betänkande, som avgivits av Älvsborgs läns landsting, samt från styrelsen för Akers häradsallmänning — vilket sistnämnda domänstyrelsen ämnar referera i sammanhang med andra särskilt avgivna yttranden över förslaget till lagstiftning för häradsallmänningarna — dels ock senare avgivit eget underdånigt utlåtande. Befallningshavanden har därvid under framhållande av att kommittéförslaget, som synbarligen vilade på en synnerligen grundlig och förtjänstfull utredning, kommit att bliva alltför vidlyftigt och detaljerat, anslutit sig till de av skogsvårdsstyrelserna utarbetade lagförslagen, vilka genom sin enkelhet och praktiska syn på den föreliggande frågan vore väl förtjänta att läggas till grund för en blivande skogslagstiftning. Befallningshavanden ville därför som sin uppfattning uttala, att skogslagstiftningskommitténs föreliggande förslag ej borde utan en grundlig omarbetning upphöjas till lag.

Östergöt-
lands län.

Länsstyrelsen i Östergötlands län, som överlämnat yttranden från landstinget och hushållningssällskapets förvaltningsutskott, har åberopat dessa yttranden, varav i främsta rummet framginge, att såväl kommitténs majoritet som dess reservant i sina förslag underlätit att taga hänsyn till den tillfälliga skogslagstiftning, som gällt under krisåren, och vilken lagstiftning skulle väl ägna sig att läggas till grund för en mera permanent lagstiftning i ämnet. Under omnämnande därjämte av det förslag till lagstiftning för enskildas m. fl. skogar, som utarbetats av den av skogsvårdsstyrelserna tillsatta kommittén, har befallningshavanden, som givetvis icke vore beredd att fatta definitiv ståndpunkt till detaljerna i sistnämnda förslag, velat framhålla, att det syntes som om desamma skulle vara ägnat att på ett mera effektivt sätt än kommitténs mindre genomgripande förslag befrämja en rationell skogsvård. Befallningshavanden förutsatte väl, att invändningar av mångahanda slag komme att resas mot merberörda från skogsvårdsstyrelserna härrörande förslag. Dels skulle genom bifall till detta förslag den individuella friheten ifråga om skogsbruket i väsentlig grad kringskäras, dels komme många enligt desamma synnerligen krävande uppgifter att påläggas skogsvårdsstyrelserna och deras maktbefogenhet att härigenom väsentligt utvidgas. Huruvida dessa och till äventyrs andra invändningar mot förslaget vore så vägande, att de omöjliggjorde frågans lösning enligt rikt-

linjerna i samma förslag, torde säkerligen komma att klargöras, om åt en ny kommitté, bestående av representanter för såväl den gamla kommittén, vars medlemmar uppenbarligen förfogade över stor erfarenhet och insikt på området, som ock åt skogsvårdsstyrelserna uppdroges att närmare undersöka möjligheten av skogsfrågans lösning i huvudsaklig överensstämmelse med de principer, som av skogsvårdsstyrelsernas kommitté föreslagits. I varje händelse borde emellertid kommitténs förslag underkastas en omarbetning för vinnande av större lättfattlighet och överskådlighet samt möjligen en mera generell och mindre detaljrik avfattning. Slutligen hemställde befallningshavanden på grund av vad som sålunda anförts, att de föreliggande förslagen icke i oförändrat skick måtte läggas till grund för lagstiftning i ämnet.

Landstinget i Östergötlands län har anført, att detsamma med hänsyn till den knappt tillmätta tiden och förslagens vidlyftighet, icke kunnat göra något uttalande i ärendet.

Hushållningssällskapets förvaltningsutskott har i huvudsak anført följande.

Då till utskottets kännedom icke kommit, att några avsevärdare anmärkningar anförts mot 1903 års allmänna skogsvårdslag eller den s. k. provisoriska skogslagen, vilka båda verkat mycket gott till skogsvårdens fromma, vore utskottet av den mening, att man borde bygga på dessa redan förefintliga lagar och endast göra de ändringar och tillägg, som kunde betingas av tidsförhållandena. De provisoriska lagarna borde sålunda göras permanenta och borde omfatta alla enskilda skogar såväl upplåtna avverkningsrätter som jordägarnas egna avverkningar och oberoende om egendomen gått i handel eller icke. Som kommitténs förslag i väsentliga delar avveke från de principer, som utskottet angivit som de mest ändamålsenliga, ansåge utskottet sig icke hava anledning att i detalj ingå på kommitténs förslag. Utskottet ville dock icke underlåta att uttala önskvärheten av att de blivande skogslagarna formulerades i tydliga och lättfattliga ordalag och att de icke gjordes onödigt omständiga. Med det sålunda anförda avsåge utskottet kommitterades förslag rörande de enskilda skogarna. Angående ordnandet av lagstiftning för kommunskogar m. m. ansåge utskottet, att skogsvårdsstyrelserna icke borde betungas med uppsiktsskyldighet över häradsallmänningsarna.

Landstinget i Jönköpings län har ej kunnat finna att kommittén eller reservanten på ett lyckligt sätt lyckats lösa sin svåra uppgift i dess fundamentala delar. Landstinget saknade för den skull anledning ingå i detaljgranskning. Dock ville landstinget framhålla det mindre lämpliga i att en lagstiftning, som så djupt ingrepe i menige mans ekonomiska liv, uppställde en sådan mångfald av lagar med därav härledande utdrygad lagtext. Vidare ville landstinget erinra, att nu gällande lagar på skogsvårdens område, vilka trots sina delvis påtagliga brister dock vunnit ett visst förtroende och insteg i folkmedvetandet, utgjorde den grund, på vilken borde byggas vidare, under iakttagande av å ena sidan att den enskildes äganderätt icke trädde för nära samt å den andra att garantier ställdes mot att skogsproduktionen äventyrades genom jobbares skoningslösa exploaterande av skogsmarken.

Beträffande skogslagstiftningskommitténs förslag till lag om ändrad lydelse av 5 § i förordningen den 21 december 1857 om ägors fredande emot skada av annans hemdjur och om stängelskyldighet kunde landstinget icke ansluta sig vare sig till kommittémajoritetens eller reservantens förslag.

Hushållningssällskapets i samma län förvaltningsutskott har ansett sig i huvudsakliga delar kunna instämma i de uttalanden, som av landstinget blivit gjorda i ämnet.

Länsstyrelsen har icke ansett sig kunna till antagande förorda vare sig skogslagstiftningskommitténs förslag eller de bestämmelser, som reservationsvis äro i desamma anförda, utan har länsstyrelsen, i likhet med landsting och hushållningssällskap, i huvudsak anslutit sig till det av skogsvårdsstyrelsernas kommitterade utarbetade förslaget, dock med den ändring i 1 §, 2 mom., att endast sådana bestämmelser infördes att i växtkraftiga skogsbestånd ej finge användas ett avverknings sätt, som vore uppenbart stridande mot grunderna för god skogsvård.

Kronobergs
län.

Länsstyrelsen i Kronobergs län, som överlämnat infortrade yttranden av landstinget, hushållningssällskapets förvaltningsutskott, kommunalfullmäktige i Åsheda och skogsvårdsstyrelsen har för egen del anslutit sig till de yttranden i ärendet, som avgivits av skogsvårdsstyrelsen och hushållningssällskapets förvaltningsutskott.

Landstinget, som funnit de föreliggande lagförslagen innebära ett alltför stort ingrepp i skogsägarens förfoganderätt över sin egendom ävensom tillägga skogsvårdsstyrelsen och dess tjänstemän alltför vidsträckt maktbefogenhet, har icke kunnat förorda att ifrågasättande förslag upphöjdes till lag. Landstinget ansåge sig böra ifrågasätta, huruvida icke i 1903 års lag angående vård av enskildes skogar meddelade bestämmelser kunde anses tillräckliga gent emot en lojal skogsägare. Landstinget ville dock icke motsätta sig eller bestrida behovet av en längre gående skogslagstiftning. Denna borde emellertid icke givas sådan räckvidd som i det nu föreliggande förslaget. Landstinget ansåge sig emellertid böra i detta sammanhang uttala, att enligt dess åsikt, vars riktighet bekräftats av verkligheten, en god skogsvård befrämjades icke enbart genom tvångslagstiftningen, utan i än högre grad genom upplysningsverksamhet.

Hushållningssällskapets förvaltningsutskott har ansett, att de av skogslagstiftningskommittén föreslagna bestämmelserna, vilka kunde anses vara en utbyggnad på 1903 års lag, vore nödvändiga och kunde väntas bliva i det stora hela effektiva.

Emellertid har förvaltningsutskottet velat särskilt framhålla, att 1903 års lag lämnade skogsvårdsstyrelsen större befogenhet än det föreliggande lagförslaget att rättande ingripa mot en oriktig avverkning. Kommittébetänkandets förslag till definition å ungskog syntes därjämte mindre lämplig, då densamma säkerligen torde giva anledning till olika tolkningar. I övrigt hade utskottet intet att erinra mot förslaget till lag angående vård av enskildes skogar. Beträffande lagen angående vård av kommunsskogar m. fl. instämde förvaltningsutskottet i reservantens förslag. Den ifrågasatta skogsinspektörstjänsten syntes dock överflödig, och i fråga om bestämmelser angående ägors fredande mot skada av annans hemdjur m. m., anslöte sig förvaltningsutskottet till reservantens förslag.

Skogsvårdsstyrelsen i nämnda län, å vars yttrande länsstyrelsen i samma län åberopat sig, har, efter att först hava upptagit till prövning, vilka fordringar, som borde ställas på en fullt ändamålsenlig skogsvårdslag, uttalat, att ur ren skogsvårdsynpunkt torde kommittéförslaget näppeligen säkerställa, vad som vore önskvärdt, nämligen en rationell hushållning med de enskilda skogarna. Å andra sidan hölle emellertid skogsvårdsstyrelsen före att en åtgärd, varigenom kristidslagen av år 1920 definitivt inrymdes i skogsvårdslagstiftningen, icke skulle komma att äga erforderligt stöd i den allmänna uppfattningen om vad som i skogsvårdens intresse skäligen kunde anses av tidsförhållandena påkallat. Skogsvårdsstyrelsen har vidare framhållit att de i 3 § av förslaget till lag angående vård av enskildes skogar stadgade bestämmelserna om åtgärder för nöjaktig återväxt i följd av skada genom

betning av hemdjur blott borde gälla beträffande kulturfält eller område, där självsådd kunde påräknas eller uppkommit. Kommittébetänkandets definition på ungskog ansåge skogsvårdsstyrelsen mindre lyckligt avfattad och ägnad att bereda svårighet vid lagens tillämpning. Det föreslagna skyddet för ungskog funne skogsvårdsstyrelsen synnerligen välbetänkt och av behovet påkallat. Beträffande skydd för annan skog än ungskog ville skogsvårdsstyrelsen ifrågasätta, huruvida icke ett stadgande, som gäve styrelsen möjlighet att förhindra att å område, där markens beskaffenhet eller klimatiska förhållanden krävde särskild varsamhet, avverkning ägde rum av äldre skog i större utsträckning än som vore förenligt med bibehållande av markens produktionsförmåga eller återväxtens betryggande. I detta sammanhang ville styrelsen emellertid taga avstånd från vad reservanten i berörda hänseende föreslagit. Beträffande vidare de bestämmelser i förslaget, som avsåge tillsyn å lagens efterlevnad, syntes dessa icke i allo bereda garanti för erforderlig effektivitet. För att råda bot häremot torde det enligt styrelsens mening bliva nödigt att tillerkänna skogsvårdsstyrelsen befogenhet att meddela förbud mot fortsatt eller tillämnad avverkning, som kunde strida mot lagen, samt att lagen stadgade verksamt straff för överträdande av dylikt förbud. Beträffande lagförslaget angående kommuners m. fl. skogar anslöte styrelsen sig till det av skogssällskapet häröver avgivna yttrandet. Mot förslaget till lag angående skogsvårdsstyrelser ville styrelsen erinra, att det icke syntes lämpligt att hos en och samma skogsvårdsstyrelse anställdes mer än en länsjägmästare. I detta sammanhang ville styrelsen beträffande inrättande av den föreslagna skogsvårdsinspektörsbefattningen framhålla, att ett dylikt arrangement icke syntes skola komma att medföra något verkligt gagn. Lagförslaget angående åtgärder till förekommande och hämmande av insektshärjning å skogar syntes icke heller vara av behovet påkallat. I fråga slutligen om förslag till lag om ändrad lydelse av 5 § i förordningen den 21 december 1857 om ägors fredande emot skada av annans hemdjur samt om stängselskyldighet, förordade skogsvårdsstyrelsen den åsikt, som uttalats av reservanten. I övrigt hade styrelsen ingenting att erinra mot de lagförslag, som kunde komma att äga tillämpning inom Kronobergs län.

Kommunalfullmäktige i Asheda hava ansett, att de uti de föreliggande lagförslagen och i synnerhet förslaget till lag angående vård av enskildes skogar intagna bestämmelserna icke syntes vara avfattade i överensstämmelse med vad rättvisa och sund omsorg om enskildes ekonomiska intressen bjöde. I anledning härav och då man kunde befara att genom nämnda lagar de privata skogsägarnas initiativkraft och frivilliga skogsvårdsintresse skulle i hög grad nedsättas, ansåge sig kommunalfullmäktige böra avstyrka lagförslagen.

Länsstyrelsen i Kalmar län har överlämnat yttranden från dels landstinget dels hushållningssällskapets förvaltningsutskott, såväl inom norra som södra landstingsområdena, och för egen del som underdånigt utlåtande i ärendet åberopat sig på det av södra hushållningssällskapets förvaltningsutskott avgivna yttrandet. Nämnda förvaltningsutskott har i huvudsak anfört följande.

I samtliga de avseenden, där skogslagstiftningskommitténs förslag innehölle bestämmelser, vilka skilde sig från 1903 års skogsvårdslag syntes desamma vara nödvändiga och i stort sett effektiva. Emellertid ville utskottet framhålla, att kommittéförslagets definition å ungskog syntes mindre tillfredsställande, då densamma säkerligen komme att giva anledning till misstolkningar och tvister. Utskottet ansåge då lämpligare att använda kristidslagens formulering, varigenom medgäves

Kalmar län.

gallring, som vore för beståndets utveckling ändamålsenlig. Emot den uttryckta farhågan att skogsvårdsstyrelserna genom dylika bestämmelser skulle tilldelas alltför stor befogenhet, ville utskottet framhålla, att några olägenheter härutinnan icke torde vara att förvänta, dels med hänsyn till skogsvårdsstyrelsernas sammansättning dels därtill att möjlighet funnes för skogsägare att hos länsstyrelsen eller Kungl. Maj:t överklaga skogsvårdsstyrelsens beslut. I lagförslaget intagna föreskrifter om åliggande för skogsägare att begära tillstånd hos skogsvårdsstyrelsen dels för att få använda skogsmark till byggnadstomt m. m. dels för att få försälja därvid erhållet virke ansåge utskottet utan men för skogsvårdsintressena kunna ur lagförslaget utgå. Beträffande lagen angående vård av kommunskogar ville utskottet framhålla, att det ingalunda kunde vara lyckligt för den utmärkt gagnande och målmedvetna verksamhet, som skogssällskapen utövade, om till desamma anslutna skogar skulle ställas under plantvång. Beträffande lagförslaget rörande häradsallmänningar ansåge förvaltningsutskottet, att alltför omständliga bestämmelser härvid föreslagits. Utskottet hölle före, att den omständigheten att en skogsmark graverades av inteckning för skuld icke borde få utgöra hinder för markens inköp till häradsallmänning. Där flera häradsallmänningar förenade sig om gemensam förvaltning och anställde fackligt utbildade tjänstemän och biträden, borde desamma icke ställas under skogsvårdsstyrelsen, vilken däremot borde hava överinseende över övriga häradsallmänningar. Förslaget att skogsvårdsstyrelserna skulle få anställa mer än en länsjägmästare ansåge utskottet mindre lämpligt och ville för sin del förordna att, då en länsjägmästare ej skulle medhinna det arbete, som komme att åvila skogsvårdsstyrelsens skogligt utbildade biträde, s. k. biträdande länsjägmästare finge anställas. I fråga om ändrad lydelse av 5 § i förordningen den 21 december 1857 om ägors fredande emot skada av annans hemdjur m. m. ville utskottet för sin del biträda reservantens förslag. Emot övriga i kommittébetänkandet intagna lagförslag hade utskottet i övrigt intet att invända. Slutligen ville förvaltningsutskottet dock påpeka vikten av att nya lagbestämmelser beträffande den enskilda skogsvården måtte med det snaraste komma till stånd ävensom att alltför rigorösa bestämmelser, såsom från vissa håll ifrågasatts, knappast ännu vore tillrädliga.

Kalmar läns norra förvaltningsutskott har för sin del helt anslutit sig till det av skogsvårdsstyrelsernas kommitté utarbetade lagförslaget. Kalmar läns norra landsting har gjort samma uttalande. Södra landstinget däremot har för sin del tillstyrkt det av reservanten i skogslagstiftningskommittén utarbetade förslaget.

Gottlands
län.

Länsstyrelsen i Gottlands län har överlämnat infordrade yttranden från landsting, hushållningssällskapets förvaltningsutskott, styrelsen för Liljewalchska skogsfonden samt kommunalstämmorna i Hablingbo och Vänge socknar.

Landstinget har anslutit sig till kommittébetänkandets förslag, dock med en mindre ändring av 1 §.

Förvaltningsutskottet har uttalat sig i huvudsak på samma sätt som landstinget men för sin del ifrågasatt en obetydlig ändring i lagförslagets 1 §, andra stycket.

Liljewalchska skogsfondens styrelse har icke haft någon erinran att göra mot kommittébetänkandets lagförslag.

Kommunalstämman i Hablingbo socken har dels ansett, att föreslagna bestämmelser angående rättighet att använda skogsmark till byggnadstomt m. m. skulle medföra för stora svårigheter för markägaren och kunna verka hindrande för byggnads-

verksamheten. Emot förslaget till lag angående åtgärder till förekommande och hämmande av insektsvärningar har samma kommunalstämma framställt vissa erinringar i fråga om bestämmelserna angående anmälningskyldighet och angående böter vid försummelse därav. Kommunalstämman i Vänge socken har uttalat sig för ett bibehållande i oförändrat skick av för Gottlands län nu gällande bestämmelser angående därstädes befintliga enskilda skogar.

Länsstyrelsen i nämnda län har ifrågasatt en del tillägg och ändringar i de av skogslagstiftningskommittén för Gottlands län nu föreslagna lagarna. Länsstyrelsen har i sådant avseende ansett lämpligt, att i Gottlandslagen inrymdes åtskilliga i den allmänna skogsvårdslagen förekommande bestämmelser av allmängiltig natur såsom exempelvis angående särskilt skydd för ungskog, åtgärder för återväxt vid skada å skog genom brand, storm etc. Den av kommittén i Gottlandslagen, 1 §, företagna ändringen beträffande husbehovsavverkningen har länsstyrelsen funnit mindre ändamålsenlig och föreslagit annan särskild formulering. Den markägaren i 1 § 2 mom. tillerkända rättigheten att utan skogsvårdsstyrelsens tillstånd till trädgård uppodla skogsmark, därå skog ej finnes, har länsstyrelsen funnit knappast behöfelig eller motiverad, så länge ej skyldighet i allmänhet ålagts markägare att beträffande skogsmark, därå skog saknas, vidtaga erforderliga åtgärder för åstadkommande av återväxt. Emot bestämmelserna i Gottlandslagens 3, 7 och 8 §§ har länsstyrelsen gjort den erinran, att ett förtydligande vore behöfligt i den riktningen att föreskrifter, som meddelats angående åtgärder till återväxtens trygghet, borde under alla omständigheter kunna bringas till verkställighet. Ifråga om lag angående skogsvårdsstyrelser har länsstyrelsen velat framhålla, att densamma borde lämpligen kunna givas sådant innehåll i formuleringen, att särskild lag angående skogsvårdsstyrelsen på Gottland icke erfordrades. Vidare har länsstyrelsen ifrågasatt, huruvida erfarenheten givit vid handen, att en lag angående åtgärder till förekommande och hämmande av insektsvärningar å skogar verkligen vore av behovet påkallad, samt gjort vissa erinringar mot nu framlagda förslag till sådan lag. I öfrigt har länsstyrelsen anslutit sig till kommittéförslaget.

Länsstyrelsen i Blekinge län har med överlämnande av från landstinget och Blekinge län. hushållningssällskapets förvaltningsutskott infordrade yttranden i huvudsak anfört följande.

Länsstyrelsen, som jämväl tagit del av de inlägg och förslag, vilka skogsvårdsstyrelsernas kommitté och skogssällskapets styrelse avgivit i ärendet, hade kommit till den uppfattningen, att intet av de föreliggande förslagen syntes böra i oförändrat skick läggas till grund för en blivande lagstiftning i denna för rikets framtida ekonomiska välfärd synnerligen betydelsefulla fråga. Att såväl kommittén som reservanten framlagt väl genomtänkta och på en allsidig utredning grundade förslag, läser knappast någon kunna förneka, men å andra sidan måste man medgiva, att såsom i skogsvårdsstyrelsernas betänkande anmärkts, lagförslagen blivit alltför detaljerade och invecklade samt att stadgandena därför icke alltid hade sådan överskådlighet, som för den stora allmänheten vore behöfligt i ett ämne av förevarande art. Skogsvårdsstyrelsernas kommitterade hade själva framlagt ett nytt lagförslag, vilket de ansåge, på grund av dess överskådlighet och anslutning till nu gällande provisoriska och övriga bestämmelser om enskilda skogars vård, vara väl ägnat att tillfredsställa de krav, som borde ställas på en ny lagstiftning i frågan. Även om detta förslags stadganden, som gent emot den enskilda skogsägaren inne-

bure en betydlig skärpning och inskränkning i dispositionsrätten över skogstillgångarna med hänsyn till senare tiders erfarenhet vore värda allt beaktande, syntes dock detta förslag, som även i formellt hänseende vore bristfälligt, vara i motsats till de båda andra lagförslagen alltför knapphändigt, och därjämte innehålla luckor, som behövde fyllas, varför ej heller detta förslag kunde av länsstyrelsen tillstyrkas. Som en sammanfattning av det anförda ville länsstyrelsen framhålla, att intet av de föreliggande förslagen kunde förordas till lag i ämnet, utan syntes en bearbetning av desamma böra äga rum, innan lagstiftarnas prövning i ärendet påkallades.

Landstinget i Blekinge län har vid avgivande av sitt yttrande först uppställt de fordringar, vilka enligt landstingets förmenande borde ställas på en modern skogsvårdslag, och sammanfattat dessa sålunda:

- 1) Effektivt skydd för det växande skogskapitalet.
- 2) Avverkade markers snabba och ändamålsenliga reproduktion.
- 3) Lämplig organisation för övervakande av lagens efterlevnad.

Med hänsyn till förstnämnda synpunkt syntes det landstinget som om den provisoriska lagens bestämmelse i detta avseende bäst uppfyllde det sålunda uppställda kravet, varför tillfället nu syntes väl lämpat, att definitivt fortskrida på den inslagna vägen. Beträffande avverkade markers snabba och ändamålsenliga reproduktion hölle landstinget före, att skogslagstiftningskommitténs förslag i nämnda hänseende vore väsentligt svagare än de uti 1903 års lag härom intagna bestämmelserna. Som en sammanfattning av det anförda ville landstinget hava uttalat, att kommittéförslaget icke kunde tillstyrkas, utan ville landstinget i stället förordna en omarbetning och påbyggnad av 1903 års samt 1920 års provisoriska lagar. Beträffande förslaget om lagstiftning för hämmande av insektsjärjningar droge landstinget i tvivelsmål, huruvida rådande förhållanden verkligen påkallade en dylik åtgärd. Ifråga om bestämmelser rörande utnyttjande av gemensamt bete ville landstinget närmast ansluta sig till det av reservanten avgivna förslaget beträffande betning av får och getter. Och i fråga om betande av andra kreatur ansåge landstinget tiden ännu ej vara mogen för skärpta lagbestämmelser, huru önskvärda ur skogsvårdssynpunkt de än kunde vara. Mot övriga lagförslag, i vad de berörde länet, hade landstinget intet att erinra.

Blekinge läns hushållningssällskaps förvaltningsutskott har helt anslutit sig till landstingets nyss angivna ståndpunkt.

Kristianstads-
län.

Länsstyrelsen i Kristianstads län, som bifogat från landstinget och hushållningssällskapets förvaltningsutskott infordrade yttranden, har vid en jämförelse emellan kommitténs och reservantens förslag funnit det sistnämnda i flera avseenden vara att föredraga. Särskilt funne länsstyrelsen det senare vara mera systematiskt och lättfattligt. Angående en del detaljer uti förslaget hade länsstyrelsen emellertid velat göra en del erinringar. Sålunda har länsstyrelsen framhållit, att då besvär i rent skogliga frågor droges inför länsstyrelsen, denna saknade förutsättning att självständigt bedöma desamma. I fråga om den föreslagna lagstiftningen beträffande häradsallmänningsarna ville länsstyrelsen hemställa, att de från nu gällande stadganden bibehållna bestämmelserna om länsstyrelses befattning med kallelse till sammanträde med delägarna och med redovisning av allmänningsarnas avkastning måtte utgå, då ifrågavarande bestämmelser numera måste anses innefatta en tom formalitet och sakna varje praktisk betydelse. Slutligen har länsstyrelsen understrukit, att den i likhet med reservanten samt skogsvårdsstyrelser-

nas kommitterade och skogssällskapet icke ansåge, att några särskilda bestämmelser utöver dem, som gällde för enskilda skogar i allmänhet, borde meddelas för skogar, som tillhörde föreningar eller sällskap, vilka i allmänt intresse bildats för befordrande av skogsvården.

Landstinget i Kristianstads län har i huvudsak anslutit sig till det av skogsvårdsstyrelsernas kommitterade utarbetade förslaget till lagstiftning i ämnet.

Hushållningssällskapets förvaltningsutskott har icke ingått på någon närmare kritik eller prövning av skogslagstiftningskommitténs betänkande, men dock gjort den erinran, att genom den vidgade befogenhet, som enligt förslaget tilldelats skogsvårdsstyrelserna, en ansenlig ökning av dessas personal med en åtföljande stegring av kostnaderna för styrelserna icke kunde undvikas.

Länsstyrelsen i Malmöhus län, som i huvudsak ej funnit något mot förslaget att erinra, även om det vore önskvärt att skogsvårdsstyrelsernas ingripande mot skadlig skogsavverkning kunde ske tidigare än enligt kommitténs förslag, ville emellertid framhålla, att därest sagda förslag komme att upphöjas till lag, länsstyrelsen anslöte sig till kommittéledamoten Wiséns reservation, enligt vilken 26 och 29 §§ i förslaget angående vård av enskilda skogar borde utgå.

Malmöhus
län.

Hushållningssällskapets förvaltningsutskott i samma län har funnit det synnerligen angeläget att, efter skogsavverkning, plantering och återväxt på allt sätt främjades. I detta avseende hade de tillfälliga lagar, som under senare år tillämpats, visat sig vara effektiva. Utan att direkt vilja förorda att dessa lagar i oförändrat skick gjordes permanenta, hade utskottet helst sett, att kraftigare och mera snabbt verkande åtgärder till återväxtens främjande föreslagits, än de, vilka såväl kommitterades majoritet som dess reservant förordat. Särskilt hade utskottet fäst sig vid att tiden för skogsvårdsstyrelsernas ingripande enligt de nu framlagda förslagen, förskjutits till den tidpunkt, då det visat sig att den för återväxten ansvarige icke ämnade fullgöra sina skyldigheter.

Samma läns landsting har i huvudsak anslutit sig till förvaltningsutskottets uttalande, men därjämte velat framhålla, att för de skogar, som förvaltades av skogssällskapen, för vilkas verksamhet stadgar vore av Kungl. Maj:t fastställda, icke borde gälla andra eller strängare bestämmelser än för enskilda skogar i allmänhet.

Länsstyrelsen i Hallands län, som överlämnat utlåtanden från dels länets hushållningssällskaps förvaltningsutskott dels länets landsting, har såsom eget underdånigt utlåtande åberopat det särskilda uttalande, som vederbörande landshövding gjort i egenskap av ordförande i länets skogsvårdsstyrelse.

Hallands
län.

Hushållningssällskapets förvaltningsutskott har, under framhållande av att vare sig kommittébetänkandets eller reservantens förslag syntes innebära tillräckliga garantier för skogsvårdsintressenas tillvaratagande, avstyrkt, att någotdera av desamma lades till grund för ny lagstiftning i ämnet.

Landstinget i nämnda län har i huvudsak anslutit sig till det förslag, som utarbetats av skogsvårdsstyrelsernas kommitté, dock med det undantag, att landstinget i fråga om ansvarighet för återväxtåtgärders vidtagande ville i likhet med skogslagstiftningskommittén lägga desamma å markägaren.

Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län har ej helt kunnat ansluta sig till den åsikt, som av landstinget och hushållningssällskapets förvaltningsutskott i infordrade yttranden uttalats, nämligen att de lagbestämmelser, som föreslagits av

Göteborg
och Bohus
län.

kommitterade, utsedda på möte med skogsvårdsstyrelserna i riket, måtte läggas till grund för en ny skogslagstiftning i stället för skogslagstiftningskommitténs förslag, utan ansett att rätt väsentliga ändringar borde i skogsvårdsstyrelsernas förslag först vidtagas. Sålunda anser befallningshavanden, att sagda förslag i ett avseende går längre än vad som är erforderligt och kan anses överensstämmande med klok varsamhet i lagstiftningen. Härmed avses då bestämmelserna om avverkning i äldre skog. Härom anför befallningshavanden. Även om kristiden med dess lockelser till en intensivare skogsavverkning kunde anses hava krävt en dylik djupt ingripande lagstiftning, syntes den dock, sedan mera normala förhållanden inträtt, icke böra upprätthållas utan att tungt vägande skäl härför föreläge. Redan avverkningsförbudet för ungskogen innebure en stor utvidgning av tillämpningsområdet för 1903 års lag. Befallningshavanden betvivlade icke, att kristidslagens bestämmelser från skogsägarehåll mottagits med förståelse, men å andra sidan befarade befallningshavanden, att skogsägarna skulle ställa sig oförstående, när det gällde att även i fråga om den mogna skogen göra lagens bestämmelser permanenta. Det kunde icke förnekas, att en dylik åtgärd innebure ett omfattande och betydelsefullt ingrepp i den enskildes ekonomiska intressen, som knappast kunde sägas vara tillräckligt motiverat. Syftet med den ifrågasatta lagstiftningen torde väl huvudsakligen vara att tillse, att det oerhört betydelsefulla kapital vårt land ägde i sina skogstillgångar bevarades även för kommande generationer. Detta syfte torde väl med införandet av avverkningsförbud å ungskog hava vunnits. Med den möjlighet, som det nu ifrågavarande förslaget gäve, att vid lagens tillämpning icke tolka begreppet ungskog alltför snävt utan att tvärtom, beroende på lokala förhållanden, sätta åldersgränsen för ungskog tämligen högt, så att däri inbegrepes skogsbestånden intill dess de nått sin kraftigaste utveckling — inom länet sannolikt vid 50 eller 60 år — torde i verkligheten olägenheterna ur skogsvårdssynpunkt av att avverkningsförbud å mogen skog icke funnes, icke bliva stora. Den skyldighet, som alltid skulle förefinnas, att vid kalavverkning eller alltför hårt driven avverkning sörja för betryggande av återväxten, komme dessutom att vara ett kraftigt återhållande moment mot sådan avverkning.

Slutligen ansåge sig befallningshavanden böra erinra, att skogsvårdsstyrelserna vid tillämpning av det ifrågasatta stadgandet ofta nog skulle ställas inför synnerligen svårlösta problem. Redan de uppgifter, som lagstiftningen pålade skogsvårdsstyrelserna med avseende å tillsyn å ungskog och åtgärder för återväxt, vore av den omfattning, att en utvidgning av deras arbetsområde i och för sig skulle vålla vanskligheter.

Enligt befallningshavandens mening bjöde därför klokheten att framgå med större varsamhet och för närvarande inskränka sig till förbudet mot avverkning av ungskog. Följaktligen kunde befallningshavanden icke heller förorda det av landshövding Husberg föreslagna mindre långt gående förbudet mot avverkning i äldre skog.

Beträffande vissa bestämmelser i det av skogsvårdsstyrelsernas kommitterade utarbetade förslaget ville befallningshavanden, utöver vad redan anförts, göra vissa erinringar. I de fall att inför länsstyrelsen besvär komme att anföras över skogsvårdsstyrelsens beslut i ärenden, där sakkunskapen representerades å ena sidan av skogsvårdsstyrelsens forstligt bildade biträden och å den andra av en skogsstatstjänsteman, vore det förenat med stor svårighet för länsstyrelsen att fatta beslut,

da länstyrelsen icke hade rätt att inhämta utlåtanden från skoglig myndighet. För sådana fall syntes det som om dylik rätt borde tillerkännas länstyrelsen, och ville befallningshavanden ifrågasätta, huruvida icke statens skogsförsöksanstalt skulle för sådant fall vara den lämpliga fackligt bildade statsinstitution, till vilken länstyrelsen hade att vända sig.

Beträffande de föreslagna straffpåföljderna, böter från och med 50 till och med 10,000 kronor eller fängelse i högst sex månader, syntes desamma vid jämförelse med eljest stadgad straffpåföljd för brott emot förbud att gods skingra vara allt för höga. I detta sammanhang borde erinras, att vid utmätande av straffbestämmelserna för överträdande av föreskrifterna i den ifrågasatta skogsvårdslagen icke borde förbises, att lagen vore avsedd att tillämpas under normala förhållanden.

Beträffande den tid, inom vilken åtal skall följa på beslag å olagligen avverkat virke, har befallningshavanden ifrågasatt viss inskränkning. De föreslagna bestämmelserna angående skyldighet att vidtaga kulturåtgärder efter avverkning, även sådan som i viss mån förbättrat det förutvarande beståndet, har befallningshavanden ansett alltför stränga, och i detta avseende anslutit sig till vad landshövding Husberg föreslagit i sin reservation.

Under erinran att skogsvårdsstyrelsernas kommittébetänkande dels icke ifrågasatte någon ändring uti skogsvårdsstyrelsernas sammansättning, dels samtidigt ville giva samma styrelser en i mycket hög grad vidgad befogenhet, har befallningshavanden, under framhållande av att det såväl för allmänheten som för skogsvårdsstyrelsens egen del skulle bereda en viss trygghetskänsla, om större sakkunskap funnes inom själva styrelsen representerad, föreslagit, att antalet ledamöter i skogsvårdsstyrelsen ökades med en forstligt kunnig eller på det forstliga området särskilt erfaren person. Denne ävensom en suppleant för honom med motsvarande kvalifikationer borde kunna uppdragas åt länstyrelsen att utse. Någon statlig kontrollerande myndighet över skogsvårdsstyrelserna skulle vara icke blott obehöflig utan även kanske till och med hinderlig för skogsvårdsstyrelsernas verksamhet. Däremot torde det vara till bestämd fördel om i vederbörande statsdepartement funnes en på det forstliga området erkänt förfaren person, vilken hade att förbereda de ärenden av ifrågavarande art, som skulle dragas under Kungl. Maj:ts prövning.

Länstyrelsen i Älvsborgs län, som överlämnat yttranden från såväl landstinget som förvaltningsutskotten inom länets tvenne hushållningssällskap, har utan motivering anslutit sig till den av landshövding Husberg avgivna reservationen. Landstinget har under framhållande av att den korta tid, som stått detsamma till buds för att taga del av det vidlyftiga betänkandet, icke medgivit att ingå på någon närmare granskning av detsamma, uttalat, att landstinget icke hade något att erinra emot kommitténs förslag, i vad det avsåge åt landstinget lämnade funktioner. Dock ville landstinget framhålla, att det i avseende å sättet för förvaltningen av landstingskommuns egna skogar anslöte sig till den av kommitténs ordförande, landshövding Husberg, avgivna reservationen.

Älvsborgs läns södra hushållningssällskaps förvaltningsutskott har meddelat sig icke kunna på grund av bristande tid inkomma med yttrande i denna viktiga fråga.

Älvsborgs läns norra hushållningssällskaps förvaltningsutskott har däremot uti ett utförligt yttrande ingått på en grundlig kritik av kommittébetänkandet och

därvid i huvudsak anslutit sig till den av landshövding Husberg avgivna reservationen samt följt densamma uppställning vid avgivande av nyssnämnda kritik. Vad förvaltningsutskottet haft att erinra torde i huvudsak kunna sammanfattas sålunda. Definitionen å ungskog vore ej lycklig, utan ville utskottet i detta hänseende giva företräde åt den provisoriska skogslagens formulering, där det blott talades om ungskog utan åldersbegränsning. Likaså vore i fråga om formuleringen av bestämmelserna angående inom ungskogsbestånd tillåten avverkning den provisoriska skogslagen att föredraga. Vidare har framhållits, att lagförslagen ifråga om ett flertal avverkningar stadgade en anmälningssplikt, som vore för skogsägaren synnerligen besvärlig. Då den provisoriska lagen medgäve jordägaren att själv pröva, om undantagsbestämmelserna vore tillämpliga och sålunda berättigade honom att företaga avsedda avverkningar, vore även i detta avseende den provisoriska skogslagen att föredraga. I fråga om avverkning i viss äldre skog ville utskottet framhålla, att reservanten med sitt förslag till bestämmelser härom utgått från en skogsvetenskapligt felaktig förutsättning. Beträffande betryggandet av återväxt utav skog vore kommittéförslaget ingalunda tillfyllest, i det att detsamma icke hindrade godtagandet av björk- och aspely på hyggena såsom fullgod återväxt. Vad anginge skyldigheten att svara för återväxtens betryggande, voro de i 1903 års lag gällande bestämmelser härutinnan väsentligt mer effektiva än kommittébetänkandet. Slutligen har utskottet velat framhålla den fara, som låge uti, att kommitterade velat från lagens räckvidd undantaga den försumpade skogsmarken. Beträffande övriga här förut ej berörda delar av kommittébetänkandet ansåge sig utskottet ej böra ingå på någon kritik eller prövning av detsamma, då dessa berörde förhållanden, som inom länet antingen icke alls eller i ytterst ringa mån förekomme.

Skaraborgs
län.

Länsstyrelsen i Skaraborgs län, som överlämnat från landsting och hushållningssällskapets förvaltningsutskott infortrade yttranden, har för egen del, under framhållande av att den forstliga sakkunskapen måtte varda på nöjaktigt sätt representerad i skogsvårdsstyrelserna, utan vidare motivering tillstyrkt, att det av skogsvårdsstyrelsernas kommitterade framlagda förslaget måtte läggas till grund för en lagstiftning i ämnet.

Landstinget i Skaraborgs län har avstyrkt skogslagstiftningskommitténs förslag.

Hushållningssällskapets förvaltningsutskott, som i samband med företagen granskning av skogslagstiftningskommitténs betänkande funnit det lämpligt taga del av det av skogsvårdsstyrelsernas kommitterade utarbetade lagförslaget, har i huvudsak uttalat sig sålunda. Kommitténs förslag vore för mycket detaljerat och bleve därför svårfattligt. Det kunde ifrågasättas, om den utvidgning av skogsvårdsstyrelsernas verksamhet, som förslaget innehöle, genom att på dem lägga uppsikten över skötseln av allmänningar m. fl. skogar, kunde vara förenligt med skogsvårdsstyrelsernas nuvarande och enligt allmän uppfattning lämpliga uppgift. Skulle det emellertid befinnas lämpligt, att skogsvårdsstyrelserna erhöle denna vidgade uppgift, syntes det oundvikligt, att en utökning av dess personal ägde rum. Den kostnad, som härav följde, borde i så fall bestridas av de skogar, som föranlett densamma. I lagförslaget angående hämmande av insektshärjningar syntes det utskottet böra intagas bestämmelse om förbud för skogsägare att efter avverkning av skog låta under sommaren obarkat virke kvarligga, då härigenom insektshärjningarna befordrades. Efter att slutligen med en längre motivering hava avstyrkt sådana bestämmelser

om avverkning av skog, som innehölles uti skogsvårdsstyrelsernas kommitterades förslag, har utskottet framhållit, att en blivande skogslagstiftning borde byggas på de principer skogslagstiftningskommittén uttalat och vara sådan, att den ej ginge emot den allmänna upplåtningen i denna fråga, vilken framför allt fordrade, att intet ingripande skedde i den enskildes förfoganderätt över sin lagligen förvärvade egendom.

Länsstyrelsen i Värmlands län har, med instämmande i huvudsak uti vad landstingets och hushållningssällskapets förvaltningsutskott anfört uttalat att skogslagstiftningskommitténs förslag icke syntes kunna godtagas i föreliggande skick samt för den skull ansett sig icke böra närmare ingå på detsamma utom i vissa angivna hänseenden. Det syntes länsstyrelsen sålunda, som om den provisoriska skogslagens ungskogsskydd borde inarbetas i 1903 års lag angående vård av enskildes skogar samt att sistnämnda lags bestämmelser angående skyldighet att svara för återväxt borde bibehållas. I fråga om betänkandets föreskrift om reproduktions-skyldighet efter skada i skog genom brand m. m. dyl. vore länsstyrelsen särdeles tveksam, om sådan skyldighet vore berättigad i annat fall, än när ägaren av annan erhållit full ersättning för skadan. Straffpåföljderna i förslaget vore alltför stränga, och något behov i fråga om ändrade bestämmelser rörande ägors fredande mot skada av andras hemdjur och beträffande stängselskyldighet föreläge ej vad Värmlands län anginge.

Värmlands
län.

Landstinget och hushållningssällskapets förvaltningsutskott hava uttalat sig för en lagstiftning på samma grundval som länsstyrelsen, men har nämnda utskott därjämte ifrågasatt sådan lagstiftning för större skogskomplex, att uthålligt skogsbruk därå infördes för att bereda allmänheten en jämn tillgång till arbetsförtjänst.

I de av länsstyrelsen i Örebro län överlämnade underdåniga yttrandena från landstinget och hushållningssällskapets förvaltningsutskott hava dessa samstämmigt uttalat sig för en lagstiftning på grundvalen av 1903 års återväxtlag och den provisoriska skogslagen av år 1920. Därjämte hava dessa tagit avstånd från inrättande av en skogsvårdsstyrelserna överordnad myndighet samt framhållit, att skogar under plantvång icke borde läggas under skogsvårdsstyrelsernas uppsikt, ävensom att häradsallmänningarna borde skötas av egen skogsvårdspersonal, samt att skogs-sällskapen måtte få största möjliga mått av frihet i sin verksamhet. I anledning därav har länsstyrelsen hemställt att det måtte undersökas, huruvida ej en lagstiftning, i enlighet med vad sålunda framhållits, kunde komma till stånd.

Örebro län.

Länsstyrelsen i Västmanlands län, som beträffande förslag till lag för häradsallmänningar, åberopat sitt underdåniga utlåtande den 16 maj 1919 dels över den av häradsallmänningsskommittén verkställda utredningen rörande häradsallmänningarna dels ock det av samma kommitté utarbetade förslaget till förordning angående häradsallmänningarna i riket, har överlämnat från landstinget och hushållningssällskapet infortrade yttranden och såsom eget utlåtande åberopat vad hushållningssällskapets förvaltningsutskott i sitt yttrande anfört. Därjämte har länsstyrelsen i likhet med landstinget, vilket i allt väsentligt uttalat sig i överensstämmelse med hushållningssällskapets förvaltningsutskott, beträffande frågan om beredande av skydd för skogsåterväxten genom ändrad lydelse i stängselförordningen, velat framhålla det trängande behovet av laga skydd för återväxt å skogshyggen, där densamma äventyras på grund av tramp vid bärplockning.

Västman-
lands län.

Hushållningssällskapets förvaltningsutskott har funnit de av kommittén före-

slagna lagbestämmelserna i fråga om vård av enskildes skogar otillräckliga och för den skull ansett det med hänsyn till de goda verkningarna av de provisoriska skogslagarna av år 1918, 1919 och 1920 mindre lämpligt att nu fastställa en permanent lag av mindre effektivitet än dessa lagar. Utskottet funne sålunda alla skäl tala för, att i huvudsak den provisoriska lagens av år 1920 bestämmelser lades till grund för lagstiftningen på området, och hölle utskottet före, att nämnda lags bestämmelser angående förbud för all skogsavverkning, som strede mot grunderna för god skogsvård, borde fastställas att gälla i förslagsvis blott fem år efter fastighetsköpet i ungefärlig överensstämmelse med den danska skogsordningens före skrifter i detta hänseende.

Efter att sålunda hava klargjort sin principiella ståndpunkt till en lagstiftning, innebärande såväl skydd för skogskapitalet som skyldighet att försätta skogsmarken i fullt produktivt skick, har utskottet övergått till en granskning av kommitténs betänkande. Utskottet har därvid framhållit, förutom önskvärdheten av vissa förtydliganden och redaktionella ändringar i vissa paragrafer av lagen angående vård av enskildes skogar, att den s. k. försumpade skogsmarken ej bort undantagas från lagens tillämpning, enär genom tämligen enkla avdikningsåtgärder dylika marker kunde omföras till fullt produktiv skogsmark. Beträffande förslaget till vård av kommunskogar m. fl. har utskottet ifrågasatt, huruvida icke skogar, tillhöriga sällskap för befordrande av skogsvård i allmänt intresse, borde undantagas från lagens bestämmelser. Beträffande häradsallmänningarna har utskottet uttalat, att det vore logiskt riktigt, att dessa skogar såsom enskilda skogar ställdes under skogsvårdsstyrelsens uppsikt, och har utskottet, som vägt det av allmänningskommittéens avgivna förslaget till administrationsbestämmelser och förordning för häradsallmänningarna mot skogslagstiftningskommitténs och reservantens förslag, i huvudsak anslutit sig till kommittémajoritetens åsikt. Mot kommitténs förslag till lag angående skogsvårdsstyrelser har utskottet intet haft att erinra, men velat i detta sammanhang uttala, att utskottet icke kunnat gilla det från flera håll framställda förslaget angående inrättande av en skogsvårdsstyrelsernas överstyrelse. Likaså har utskottet uttalat att, då länsjägmästartiteln vunnit burskap, lagförslagets benämning »biträde» borde utbytas mot länsjägmästare. Därjämte har utskottet framhållit, att skogsvårdsstyrelsens rätt att pensionera den underlydande personalen borde fastslås. Beträffande förslaget till lag angående åtgärder till förekommande och hämmande av insektsvärjningar har utskottet funnit frågan för närvarande ej vara av den vikt, att däråt borde ägnas en särskild lag, utan ansett att i likhet med vad som föreslagits i reservationen, lagbestämmelser i hithörande fråga borde kunna inrymmas i den allmänna skogsvårdslagen.

Med hänsyn till den ringa förekomsten av storverksträd och ekar å häradsallmänningarna har utskottet ej funnit nödigt, att särskild lag utfärdades angående avstående av kronans rätt till dylika träd, utan föreslagit, att statsmakterna måtte förklara sig vilja utan ersättning avstå från desamma.

I valet mellan å ena sidan kommittémajoritetens förslag till lag om ändrad lydelse av 5 § i förordningen den 21 december 1857 om ägors fredande mot skada av annans hemdjur samt om stängselskyldighet och å den andra det av reservanten i detta hänseende avgivna förslaget, har utskottet funnit det senare äga ett betydande företräde. Kommittémajoritetens förslag syntes utskottet nämligen innefatta

bestämmelser, vilka vore såväl opraktiska som ägnade att lätt välla osämja grannarna emellan.

Det av reservanten väckta förslaget om lagstiftning för skogar, vilka på ägarens yrkande skulle ställas under planmässigt skogsbruk, har utskottet ej ansett sig kunna biträda.

Efter att ifråga om lagförslagets uppställning och redigering hava givit företräde åt reservationen har utskottet velat tillstyrka kommittéförslaget med de icke oväsentliga ändringar och tillägg, som sålunda föreslagits.

Länsstyrelsen i Kopparbergs län har ävenledes infordrat yttrande från länets hushållningssällskaps förvaltningsutskott och landsting samt för egen del återopat såsom eget underdånigt utlåtande vad skogsvårdsstyrelsernas ombudsmöte i Stockholm den 25 november 1920 i ärendet anfört.

Kopparbergs
län.

Nyssnämnda hushållningssällskaps förvaltningsutskott har endast anfört, att utskottet icke hade något att erinra beträffande det av skogslagstiftningskommittén framlagda förslaget till lag angående vård av kommunskogar, sockenallmänningsskogar samt vissa stiftelsers, föreningars och sällskaps skogar.

Landstinget, som funnit de av kommittén föreslagna lagstiftningsåtgärderna, i den form de i betänkandet föreläge, i en del fall oberättigade och i en del fall skadliga, har förklarat sig sakna skäl tillstyrka bifall till kommitténs förslag.

Länsstyrelsen i Gävleborgs län, som ävenledes överlämnat i ärendet infordrade yttranden från landstinget och hushållningssällskapetets förvaltningsutskott, vilka båda förklarat sig ej kunna tillstyrka, att det föreliggande kommittébetänkandets förslag måtte upphöjas till lag, har med helt kort motivering och under återopande av de goda verkningarna av 1903 års skogslag, sedan densamma kompletterats med den provisoriska lagen av år 1920, avstyrkt, att de föreslagna lagförslagen i befintligt skick skulle vinna avseende samt uttala sig för det förslag till lagstiftning på området, som framlagts av de av skogsvårdsstyrelserna tillsatta kommitterade.

Gävleborgs
län.

Länsstyrelsen i Västernorrlands län har överlämnat yttranden från landstinget, hushållningssällskapetets förvaltningsutskott och Indalslidens sockens kommunalstämma.

Västernorr-
lands län.

Landstinget har framhållit, att den påbyggnad på 1903 års lag, som innefattades uti kommittébetänkandets föreskrifter angående skydd för växtlig ungskog, syntes ägnad att av alla intresserade parter kunna godtagas. Emellertid syntes det landstinget som om det hade varit lyckligare, om skydd även i större utsträckning än reservanten ifrågasatt beretts även för annan skog än ungskog. I sådant avseende ifrågasatte landstinget visst tillägg till lagens 5 paragraf. Vidare ville landstinget framhålla, att straffbestämmelserna vore väl så stränga, och att föreskriften om att virke, som avverkats för husbehov, icke finge för annat ändamål användas, icke borde upphöjas till lag. Slutligen har landstinget framhållit, att föreslagen inskränkning i betesrätten beträffande får och getter skulle mycket hårt drabba den del av befolkningen, som för sitt uppehälle hölle dessa djur.

Hushållningssällskapetets förvaltningsutskott har i huvudsak anslutit sig till landstingets nyssnämnda uttalande, dock har utskottet gjort sig till tolk för en annan uppfattning beträffande kravet på skydd för skogsåterväxten mot kreaturs betning och ifrågasatt sådana bestämmelser, att den, som därav hade intresse, finge därom draga försorg enligt samma principer, som gällde i 4 paragraf i nuvarande stängselförordning i fråga om hägnad kring åker eller äga, som stötte emot skog.

Indalslidens kommunalstämma, som endast behandlat kommittébetänkandets

förslag beträffande betesrätt, har uttalat, att den för sin del icke kunde tillstyrka, att sagda förslag upphöjdes till lag.

Länsstyrelsen har i huvudsak anslutit sig till det av reservanten utarbetade lagförslaget. Emellertid hade det förefallit länsstyrelsen som om varken kommittémajoritetens eller reservantens förslag innebure några garantier för att ej ung och till äventys jämväl medelålders skog ödelades. Under framhållande därjämte att länsstyrelserna i allmänhet saknade förutsättning att sakligt bedöma de besvärsmål, som i skogliga frågor bragtes inför dem, har länsstyrelsen ifrågasatt, om ej åtskilliga fördelar vore att vinna i nämnda hänseende genom att en särskild skogsvårdsstyrelserna överordnad myndighet inrättades. En sådan anordning borde ock vara till särskild hjälp med hänsyn till önskvärheten av att skogsvårdsstyrelserna likformigt och med oväld tillämpade gällande lagar. Emot de av kommitterade föreslagna straffbestämmelserna hade länsstyrelsen ansett sig böra erinra, att desamma i vissa fall syntes olämpliga och i andra nog så stränga. I fråga om föreslagna ändringar i nu gällande bestämmelse om rätt till bete och hägnadsskyldighet har länsstyrelsen anslutit sig till det utlåtande, som avgivits av landstinget och hushållningssällskapets förvalningsutskott. Angående förslaget till lag om skogsvårdsstyrelser har länsstyrelsen vidare framhållit, att däri borde inrymmas bestämmelse om rätt för skogsvårdsstyrelse att till pensionering av dess personal få använda skogsvårdsmedel.

Jämtlands
län.

Länsstyrelsen i Jämtlands län har överlämnat yttrande endast från landstinget.

Landstinget har under erinran om de nu gällande skogslagarna och den svåra olägenhet, som av dessa härlets beträffande skyddsskogarna, i det att desamma, ställda under skogsstatens tillsyn, ej ansetts kunna bliva delaktiga av skogsvårdsavgifterna, framställt vissa erinringar mot lagförslagen och i sådant avseende uttalat bl. a., att definitionen å ungskog blivit synnerligen olyckligt avfattad, varigenom enligt landstingets förmenande vid rättstvister domstolarna skulle komma att beredas betydande svårigheter vid avgörande av de särskilda fallen. Efter att hava uttalat, att lagförslagen vore svårfattliga och ginge allt för mycket i detalj, har landstinget, som särskilt velat framhålla, att, i fråga om skogsvårdsstyrelserna, dessas rättigheter och skyldigheter borde vara av den avfattning och omfattning, att de kunde leda till full effekt, och att den fiskaliska rätten vore till och borde vara inriktad mot den och det, som kunde stå emot en god ordning och skogsvård, samt att det vore lika viktigt att fastslå, att skogsvårdsstyrelserna ej vore i första hand en fiskalisk myndighet, utan en institution gemensam med allmänheten och dess vitala intressen samt dess rådgivare och hjälpare, och att lösningen av en verkligt god skogsvård endast kunde vinnas genom en lagstiftning, som toge som grundvillkor och som skapade en enhetlighet i såväl bestämmelser som administration, har landstinget slutligen uttalat sig icke kunna tillstyrka, att vare sig kommittémajoritetens eller reservantens förslag lades till grund för den blivande lagstiftningen.

Länsstyrelsen har i avgivet utlåtande inledningsvis uttalat, att en skärpt skogslagstiftning till ersättande av den år 1903 genomförda vore av oundgängligt behov påkallad och borde *snarast möjligt* komma till stånd. I valet mellan å ena sidan kommittébetänkandet och å den andra huvudreservantens förslag ville länsstyrelsen för sin del giva företräde åt det förra. Detta vore vida kortare och enklare, men

lede dock av en allt för stor detaljering, dock ingalunda i så hög grad som reservantens förslag. Det närmare angivande av lagarnas omfattning, som reservanten velat ernå, syntes länsstyrelsen hava ett mera teoretiskt än praktiskt intresse, varjämte det syntes kunna sättas i fråga, om hans klassifikation över huvud taget vore riktig och för framtida behov tillfyllestgörande. Någon svårighet att bestämma tillämpningsområdet för 1903 års lag om vård av enskildes skogar hade länsstyrelsen veterligt ej framträtt i praktiken, och det syntes vara allt skäl att hålla sig vid status quo i detta hänseende såsom beprövat och hos allmänheten invant.

Beträffande den allmänna hållningen av lagförslaget formellt sett, ville länsstyrelsen erinra, att den vid flera föregående tillfällen inlagt en gensaga mot det sätt, som på senare tider med förebilder från utlandet allt mera vunnit insteg även vid lagstiftningsarbetena i vårt land, nämligen att i lagarna söka genom synnerligen utförliga detaljföreskrifter möta alla tänkbara fall, i stället för att begränsa lagarnas uppgift till att ange de allmänna reglerna, vilkas tillämpning i detaljerna överlämnades åt de handhavande eller dömande myndigheterna. Detta omfattande detaljutförande gjorde lagarna långa och svåra att sätta sig in uti för den allmänhet, som skulle rätta sig efter dem, varjämte strävandet att föra in alla tänkbara fall under lagen just öppnade portarna för luckor och missuppfattningar, som underlättade kringgåenden eller gäve anledning till tvister. Om dessa anförda satsar ägde sin tillämpning på lagstiftning i allmänhet, hade de en särskilt stor betydelse med avseende på en lagstiftning, vilken såsom den förevarande i större grad berörde den icke i särskild mening lagerfarna allmänheten. I sistberörda hänseende delade länsstyrelsen den mening, som uttalats i landstingets yttrande. Under erinran om den nu gällande provisoriska skogslagen och att med genomförande av en permanent lagstiftning å området nyssnämnda provisoriska lag skulle komma att upphöra, hade länsstyrelsen för sin del velat uttala den meningen, att i sådant fall det syntes alldeles nödvändigt att till hindrande av skogsjobberiet och den därmed förbundna rovuggningen några den provisoriska lagens motsvarande bestämmelser, om än med den modifikation, som kunde anses nödig, borde inflyta i den nya lagstiftningen.

Under erinran därefter att betydande delar av Jämtlands län upptogos av skyddsskogar har länsstyrelsen närmare ingått på de spörsmål, som beträffande dessa skogars skötsel visat sig vara av mest vitalt och aktuellt intresse. I sådant avseende har länsstyrelsen först uppehållit sig vid, under vilken myndighet sagda skogar borde ställas. Med framhållande av att åsikterna, huruvida sagda skogar borde såsom hittills vara ställda under skogsstaten eller underställas skogsvårdsstyrelserna vore rätt så divergerande inom skilda läger, ville länsstyrelsen uttala som sin åsikt, att det vore lämpligast, att skyddsskogarna komme under tillsyn av samma myndighet, som hade att tillse de enskilda skogarna i allmänhet, alltså under skogsvårdsstyrelsen. Detta hade enligt länsstyrelsens mening sin särskilt stora betydelse för den viktiga sida av tillsyningsmyndighetens verksamhet, som avsåge framkallande och understödjande av positiva åtgärder till skogsskötselns fromma. Allmänt överklagat vore det, man kunde väl säga otillständiga förhållandet, att skogsägarna å skydds-skogsområde — varifrån dock utginge skogsvårdsavgifter i likhet med skogarna utanför detsamma — icke kunde komma i åtnjutande av understöd från dessa avgifter till skogsvårdande arbeten på grund av att detta område vore undandraget skogsvårdsstyrelsens bestämmande. Enligt länsstyrelsens uppfatt-

ning, vilken uttalats i tidigare till Kungl. Maj:t avgivna yttranden, borde berörda förhållande icke utgjort hinder för anvisande av medel av skogsvårdsavgifterna till skogsförbättringsåtgärder även på skyddsskogar. En motsatt uppfattning gjordes nu gällande av skogslagstiftningskommittén, och några medel till dylika högst nödiga åtgärder torde därför ej komma att lämnas, förrän ny lagstiftning i ämnet kommit till stånd. Ifråga om de föreslagna bestämmelserna rörande skyddsskogarnas behandling ville länsstyrelsen uttala, att desamma i viss mån icke utgjorde någon förbättring av nu gällande, utan borde därför i förevarande förslags 10 paragraf uteslutna orden »framtida bestånd» bibehållas. Från sakkunnigt håll hade det vidare anmärkts, att lagförslaget i vissa fall medgäve avverkning å skyddsskogsområde utan föregående utsyning genom skogsvårdsstyrelsens försorg, nämligen om styrelsen på grund av utredning funne uppenbart, att genom den avverkning, vartill tillstånd söktes, skogens återväxt icke äventyrades. Man hade erinrat att, under det att man på andra håll började allt mera övergå till att låta stämpla sin skog genom anlåtande av skogsvårdsstyrelsen, skulle dessa »våra mest ömtåliga och i klimatiskt hänseende sämst lottade skogar» kunna göras till föremål för avverkning utan föregående utsyning, och detta efter en utredning, som vore verkställd kanske av någon länskogvaktare. Länsstyrelsen hölle före, att denna anmärkning hade fog för sig. Fara vore att härmed under skogsägarens starka påtryckning, som visat sig kunna inverka även på personer i mera ansvarsfull ställning, samt skogsvårdsstyrelsens brist på biträden kunde beredas en väg, varpå syftet med skyddsskogsbestämmelserna kunde väsentligen eluderas.

Beträffande förfarandet, då skogsvårdsstyrelsen finge anledning ingripa, följde det nya lagförslaget i visst avseende 1903 års lag, men vore detta enligt länsstyrelsens förmenande en försämring, då rätten till erhållande av förbud i avbidande på sakens slutliga avgörande borttagits. Under erinran om den behandling propositionen till 1903 års riksdag angående nu gällande skogsvårdslag rönt inom vederbörande utskott, har länsstyrelsen uttalat, att framtvingandet av skogsägarens egna åtgöranden för återväxtens säkerställande borde kunna ske genom föreläggande av verkande vite. Efter att hava gjort en del erinringar mot vissa konsekvenser av lagens bestämmelser i de fall, att rättegångar skulle komma att anhängiggöras, har länsstyrelsen vidare uttalat, att det detaljutförande, som på många punkter i lagförslaget gjorts, åstadkommit, att lagens effektivitet blivit mindre, därigenom att det ökat möjligheterna för tredskande och ovilliga skogsägare att undandra sig dess verkningar. Vidare har länsstyrelsen framhållit, att vissa bötesbelopp uppenbarligen satts allt för låga. I fråga om den beslagsrätt, som genom lagförslaget tillerkänts hos skogsvårdsstyrelsen anställda skogsbetjante, har länsstyrelsen icke funnit det vara tillrädligt att lämna dessa sådan rätt, som icke betingades vare sig av deras utbildning eller av den återhållande kraft mot obefogade beslag, som låge i deras ställning och den känslighet för påföljden av ett olaga beslag, som därmed följde.

I fråga om förslaget till lag angående vård av kommundskogar har länsstyrelsen uttalat vissa betänkligheter. Sålunda har definitionen på stiftelser icke synts vara riktigt avfattad. Vidare ville länsstyrelsen instämma i reservantens åsikt i fråga om ställande under plantvång av skogar, tillhöriga föreningar eller sällskap, som bildats i allmänt intresse för främjande av god skogsvård. Såsom en brist i förslaget rörande upprättande av hushållningsplaner för vissa skogar har länssty-

relsen vidare anmärkt, att det borde hava sörjts för, att sakkunnigt biträde för detta arbete alltid måtte kunna erhållas t. ex. genom att tillförsäkra skogsvårdsstyrelsen biträde av statens med sådant arbete sysslade tjänstemän. Länsstyrelsen, som visserligen beträffande skogar, som skulle falla under den allmänna skogsvårdslagen, förordat vite för att tvinga en tredskande markägare att fullgöra sina skyldigheter, hade, beträffande skogslagstiftningskommitténs förslag i enahanda syfte i fråga om kommuners m. fl. skogar, funnit där stadgade äventyr av vite mindre användbart, då det här gällde juridiska personer. I fråga om skogsvårdsstyrelsernas sammansättning enligt kommittéförslaget har länsstyrelsen velat göra en del erinringar. Sålunda syntes det icke lämpligt att den »forstliga» kunskapen inom styrelsen representerades endast av dess forstliga biträde, utan ifrågasatte länsstyrelsen, dels att skogsvårdsstyrelsen borde utökas med ytterligare två ledamöter, dels att den av Kungl. Maj:t tillsatte ledamoten, som tillika kunde vara sekreterare, borde vara forstligt bildad. Särskilt ville länsstyrelsen framhålla, att skogsvårdsstyrelsen efter övertagande inom Jämtlands län av tillsyn över skyddsskogarna ingalunda kunde vara tillgodosedd med det enda forstliga biträde, som lagförslaget ifrågasatte. Visserligen tillades Kungl. Maj:t i samma förslag rätt att på framställning av skogsvårdsstyrelsen, förordna om anställande av ytterligare biträden, men enbart denna bestämmelse syntes ej vara nog för erhållande av full trygghet om sakkunnig behandling av ifrågavarande viktiga och i den enskildes hushållning djupt ingripande ärenden. Härför erfordrades, att styrelsens organisation och administration utbyggdes på ett fullt betryggande sätt. Detta syntes böra ligga under Kungl. Maj:ts bestämmande och tillsyn och sålunda kunna komma till uttryck i ett reglemente, men för trygghetens skull borde detta dock vara i lagen anvisat. Mot en ifrågasatt uppdelning av Jämtlands län på två skogsvårdsstyrelser ville länsstyrelsen inlägga en bestämd protest, då en sådan åtgärd lätt kunde leda till olika principer för de båda skogsvårdsstyrelsernas verksamhet. Vad anginge ett från vissa håll framställt yrkande på inrättande av en skogsvårdsstyrelsernas centralmyndighet, ville länsstyrelsen icke förneka, att en centralmyndighet skulle kunna vara av betydelse för ett rätt utförande av det skogsvårdsstyrelserna anförtrodda handhavandet av lagstiftningen om enskilda skogar. Men huruvida redan nu och som betingelse för en förbättrad skogslagstiftning, vars snara genomförande vore av så stor vikt, en sådan myndighet borde tillskapas syntes dock tvivelaktigt.

Slutligen ville länsstyrelsen framhålla, att det föreliggande lagförslaget borde, innan det förelades riksdagen, undergå en väsentlig omarbetning.

Länsstyrelsen i Västerbottens län har överlämnat yttranden från landsting och hushållningssällskapets förvaltningsutskott, vilka båda, utan att hava ingått på någon vidare granskning av lagförslagen, uttalat sig för att desamma i tillämpliga delar väl borde kunna ersätta den inom länet för dess kustland nu gällande s. k. dimensionslagen. Länsstyrelsen har i anslutning till hushållningssällskapets förvaltningsutskott och landstinget uttalat sig för att det föreliggande lagförslaget borde kunna tillämpas inom Västerbottens och jämväl Norrbottens läns kustland. Dock har länsstyrelsen därvid ifrågasatt, att kommittébetänkandets förslag borde underkastas en viss överarbetning, därvid särskilt borde övervägas, om och vilka tillägg eller jämkningar däri kunde vidtagas, för att detsamma skulle bliva i allo lämpligt för att utsträckas till att gälla för nyssnämnda delar av landet.

Västerbottens län.

Norrbottnens
län.

Länsstyrelsen i Norrbottens län har vid avgivande av yttrande i ärendet överlämnat yttranden från landstinget och hushållningssällskapets förvaltningsutskott.

Landstinget har, under uttalande av sin anslutning till den Husbergiska reservationen, framställt vissa erinringar mot 16, 41, 103 och 104 §§ i sagda reservation samt därefter, under framhållande av att den för länets kustland gällande s. k. dimensionslagen redan vid sin tillkomst betecknats såsom en tillfällig lagstiftning, hemställt, att Kungl. Maj:t måtte låta verkställa utredning om och i vad mån den nu föreslagna skogslagen med av densamma betingade ändrade administrativa och ekonomiska förhållanden kunde antagas att gälla för Västerbottens och Norrbottens läns kustland.

Hushållningssällskapets förvaltningsutskott har intet väsentligt haft att erinra mot lagförslaget, dock har utskottet beträffande eventuella bestämmelser angående skogsbetets ordnande velat förorda reservationen

Länsstyrelsen har ingående behandlat det föreliggande kommittébetänkandet såväl i vissa detaljer som ock i synnerhet med hänsyn till de principer, varpå detsamma är byggt, och vid denna granskning särskilt tagit sikte på, huruvida de föreslagna lagbestämmelserna lämpligen borde kunna ersätta dimensionslagen. Beträffande lagverkets form och uppställning ville länsstyrelsen uttala sin anslutning till det av reservanten utarbetade förslaget. I fråga om skyldighet för skogsägaren att sörja för återväxt efter avverkningen ville länsstyrelsen utan tvekan uttala, att det föreliggande förslaget till lag angående vård av enskildes skogar väl kunde ersätta den nu gällande dimensionslagen. Vad åter anginge den princip, som låge till grund för bestämmelserna om avverkning, kunde länsstyrelsen icke skänka kommittébetänkandet sitt lika odelade gillande. Kommittéförslaget, som visserligen innehölle föreskrifter angående avverkning av växtlig ungskog i bestånd, innehölle ej några dessa föreskrifter supplerande bestämmelser rörande själva avverkningen — huvudavverkningen. I fråga om denna kunde förslaget sägas hava beträffande den ålder, då skogen ansetts vara mogen för avverkning, ställt sig på den biologiska ståndpunkten. Enligt länsstyrelsens mening kunde nämligen förslaget ej tolkas annorlunda än så, att om skogen nått fröbarhetsålder, avverkning av densamma vore tillåten under förutsättning, att av kommittén föreslagna åtgärder för återväxtens säkerställande vidtoges. Måhända skulle emellertid kommitténs förslag tolkas så, att avverkning vore under angiven förutsättning tillåten, då skogen nått den ålder, i vilken den lämpligen kunde ställas som fröträd. Skulle emellertid förslag framläggas om införande för länets kustland av en lagstiftning som proklamerade en avverkningspolitik i den ena eller andra nu angivna riktningen såsom av statsmakterna godkänd, måste länsstyrelsen på det allra livligaste avråda från förslagets antagande. Det hade nämligen visat sig att även så långt norrut som i detta läns kustland växtliga träd bure ej obetydligt med kott vid en jämförelsevis ung ålder, då de emellertid lämnade ett virkesutbyte av endast de minsta timmerdimensioner eller t. o. m. av blott propsdimensioner. Då ungskogarna därtill ofta vore så glesa, att de icke kunde »förväntas genom tillväxt bliva slutna» skulle deras skördande vid en tidpunkt, då de ekonomiskt lämnade ett i hög grad otillfredsställande resultat men kanske ännu avsatte en tillväxt, som ur räntabilitetssynpunkt fullt motiverade deras kvarstående, genom antagande av ett sådant lagförslag sägas hava vunnit statsmakternas godkännande. Det tillägg till dessa bestämmelser, som reservanten gjort, kunde ej sägas borteliminera de påpekade olägen-

heterna. Beträffande formuleringen av föreskrifter för avverkning av skog, särskilt yngre, insåge väl länsstyrelsen, att det vore förenat med stora svårigheter att här för finna de rätta uttrycken, och detta berodde därav, att skogshushållningen icke rörde sig med begrepp, vilka vore eller kunde vara skarpt fastslagna, därför att de hade en olika innebörd, allt efter de olika yttre förhållanden, under vilka skogshushållningen utövades. Man måste därför hava klart för sig, att det endast är genom praxis och hävd, som de skogliga begreppen erhöle sin för varje trakt allmänt erkända betydelse. Ur dessa synpunkter funne länsstyrelsen 5 § i kommitterades förslag icke hava erhållit lycklig formulering. Under omnämnande av de bestämmelser angående avverkning, som funnes intagna i 1918 års provisoriska skogslag, ville länsstyrelsen hava uttalat, att den ansåge, att, därest en ny skogslag för landet söder om Västerbotten uppbyggdes på någon av de angivna eller med dem likartade grunderna, det borde tagas under allvarligt övervägande, om den ej kunde gälla även för Norrbottens kustland, något som uppenbarligen bäst skedde i sammanhang med den överarbetning, som kommittéförslaget väl torde underkastas, innan det framlades för riksdagen. Den enda tvekan, som enligt länsstyrelsens mening kunde tänkas böra råda gent mot antagandet av de grunder för lagstiftning, för vilka länsstyrelsen sålunda gjort sig till tolk, vore, huruvida med en dylik lagstiftning den statliga kontrollen över den enskildes skogshushållning bleve sådan, att den kunde på ett verksamt och tillfredsställande sätt utövas av de nuvarande organen. I detta avseende kunde länsstyrelsen ej underlåta att understryka, att förslaget icke svarade mot vad som kunnat förväntas. Då länsstyrelsen hölle före, syntes det länsstyrelsen vara i hög grad önskligt, att i sammanhang med lagförslagets överarbetning en undersökning verkställdes beträffande de i detta avseende framkomliga vägarna. Beträffande förslaget till lag angående vård av kommunskogar m. fl. ville länsstyrelsen, under erinran om att kommittémajoriteten och reservanten haft betydligt skiljaktiga uppfattningar om sagda lags geografiska utsträckning, hava uttalat, att det av kommittémajoriteten framlagda förslaget till bestämmelser angående lagens handhavande inom de delar av landet, där skogsvårdsstyrelser icke funnes, icke syntes i allo kunna förordas. Vidare har länsstyrelsen framhållit, att de principer, som skulle läggas till grund för de hushållningsplaner, efter vilka sagda skogar skulle skötas, icke blivit lyckligt utformade. Länsstyrelsen hade sålunda funnit att, då härvid icke hänsyn tagits till det allmänt gällande kravet, att äldre kalmarker ovillkorligen och snarast försattes i skogbärande skick, den av kommittén föreslagna formuleringen, vilken skulle avse en rationell hushållning, icke motsvarade vad man allmänt ville inlägga i sistnämnda begrepp. Vidare ville länsstyrelsen framhålla det synnerligen olämpliga i kommittébetänkandets förslag, att en hushållningsplan genast skulle tillämpas, och först sedermera undergå granskning. Tillämpningen av en icke tillfredsställande hushållningsplan kunde vålla svårbotlig skada, och avsåge ärendet en skog i Västerbottens eller Norrbottens län, kunde frågans slutliga avgörande genom att parterna ömsevis anförde besvär hos alla instanser länge fördröjas. Efter att hava framställt vissa erinringar mot 3 § 2 mom. i förslaget till lag angående åtgärder till förekommande och hämmande av insektshärjningar å skogar, samt sedan länsstyrelsen beträffande skogsbetet uttalat sin anslutning till reservantens förslag, har styrelsen såsom en sammanfattning av sina gjorda uttalanden velat tillåta sig föreslå, att en över-

arbetning av kommitténs lagförslag måtte verkställas och därvid undersökas, i vad mån de nya bestämmelserna kunde vinna tillämpning även för kustlandet i Norrbottens län, samt vilka ändringar i administrationen, som därav kunde anses påkallade.

Skogsvårdsstyrelserna.

Skogsvårdsstyrelserna i riket hava i allmänhet tagit ställning till å ena sidan betänkandets förslag utan vidare detaljgranskning och å den andra det förslag till lagstiftning på området, som framlagts av de utav dem särskilt tillsatta kommitterade.

Skogsvårdsstyrelsen i *Stockholms län* har i huvudsak anfört följande. Redan från början ansåge styrelsen sig böra framhålla, att styrelsen icke kunde i deras nuvarande skick förorda något av de framkomna förslagen: kommittémajoritetens, reservantens eller skogsvårdsstyrelsernas. Dock ansåge styrelsen, att samtliga förslag innehölle flera synnerligen beaktansvärda uppslag, och att det därför ganska lätt borde låta sig göra att genom lämpliga extrakt från desamma få fram ett lagförslag, som skulle kunna tillfredsställa såväl skogsägarnas berättigade krav som skogsvårdsintresset. Såsom grundstomme till formen för en dylik lag ansåge styrelsen det Husbergska förslaget vara att föredraga, dels emedan detta vore avfattat med tanke på att i framtiden kunna ingå såsom ett led i en samtliga våra skogar omfattande skogslag, och dels emedan detsamma vore uppställt på ett klart och överskådligt sätt. Styrelsen ville framhålla, att det vid granskningen av de framkomna förslagen framställts så betydande anmärkningar ej blott mot de huvudprinciper, på vilka desamma uppbyggts, utan jämväl mot flertalet detaljer, att en överbearbetning blivit ofrånkomlig. Under dylika förhållanden ansåge styrelsen sig icke behöva i detalj beröra varje enskilt förslag, utan fastmer böra yttra sig företrädesvis om själva huvudprinciperna för den förestående skogslagstiftningen samt det sätt, på vilket respektive betänkanden behandlat desamma. Angående lagstiftningens omfattning ville styrelsen hava uttalat, att det ur skogsvårdssynpunkt utan tvivel vore önskvärt, om man redan nu kunde taga steget fullt ut och föreskriva kontroll av avverkning av all skog å enskilda tillhöriga fastigheter, men hyste styrelsen dock mycket allvarliga betänkligheter angående lämpligheten av en dylik åtgärd. Angående avverkning av ungskog hölle styrelsen före, att den nya skogslagstiftningen lämpligen kunde omfatta *något* mer än skogslagstiftningskommittén föreslagit, och syntes det styrelsen vara möjligt, att genom ett påpekande i lagmotiven kunna få definitionen av ungskogsbegreppet att omfatta skog av ålder ända upp till 70 år. Angående husbehovsavverkningen anslöte styrelsen sig till den grundtanke, som kommit till synes i ombudsmötets förslag om förbud att genom saluavverkning äventyra en egendoms tillgång till husbehovsvirke. I detta sammanhang ville styrelsen framhålla, att, därest på sätt styrelsen nyss ifrågasatt, skydd kunde beredas skog till 70 års ålder, en egendoms virkesbehov för egen förbrukning helt visst skulle vara säkerställd genom ungskogarnas produktion. Beträffande avverkning å egendomar, som bytte ägare, har styrelsen framhållit, att särbestämmelser rörande avverkningsmöjligheterna å dylika egendomar borde införas i lagen. Angående rättsförfarandet ansåge styrelsen att rätt att utföra åtal borde tillkomma, förutom allmänna åklagaren, jämväl skogsvårdsstyrelsen. I fråga om betryggande av återväxt av skog, finge styrelsen tillstyrka ombudsmötets förslag med viss ändring. Det av landshövding Husberg framlagda förslaget angående skogsbetet funne sty-

relsen i stort sett tillfredsställande. Med hänsyn till inom Stockholms län rådande förhållanden tillstyrkte styrelsen på det livligaste, att kustområdena bleve föremål för särskild undantagslagstiftning. Vidare har styrelsen med hänsyn till den omfattning, vari skogsegendomar inom länet uppstyckades för byggnads- och andra liknande ändamål, föreslagit vissa bestämmelser, såsom bl. a. en skärpning av begreppet »byggnadstomt» på så sätt, att avverkning tillåtes endast å redan bebyggda tomter eller å sådana, där uppförandet av byggnader vore omedelbart förestående.

De skilda förslag, som framkommit därom, att sådana icke staten tillhöriga skogar, vilka skulle ställas under plantvång, borde läggas under skogsvårdsstyrelsernas uppsikt, ville styrelsen för sin del icke tillstyrka, enär en dylik anordning måste medföra, att skogsvårdsstyrelserna skulle få helt andra arbetsuppgifter än dem, som 1903 års förordning tillagt dem. Detta innebure dessutom vissa risker, enär skogsvårdsstyrelserna genom att exempelvis nödgas fastställa hushållningsplaner, komme att bestämma även den ekonomiska skötseln av dylika skogar, ett ingripande som i många fall kunde befaras framkalla en opinion mot styrelserna och därmed förringa det förtroende, som dessa hittills lyckats förvärva sig bland skogsägarna. Vidare skulle genom en dylik omläggning den rent administrativa delen av styrelsernas verksamhet högst avsevärt ökas. En följd därav bleve, att styrelserna skulle svälla ut till små ämbetsverk, och att länsjägmästarna i högre grad än nu bleve bundna vid innearbete. Detta kunde ej vara till gagn för skogsvården. Snarare syntes då allt böra göras för att styrelserna så mycket som möjligt skulle få bibehålla sin karaktär av stödjande och rådgivande myndighet, samt att länsjägmästarna befriades från allt onödigt expeditjonsarbete för att i stället få ägna sig åt konsultativ verksamhet. Som en sammanfattning av det anförda hemställde slutligen skogsvårdsstyrelsen, att en överarbetning av det framkomna förslaget måtte verkställas samt att härvid de ovan angivna riktlinjerna för lagstiftningen måtte vinna beaktande.

Skogsvårdsstyrelsen i *Uppsala län* har uttalat sin anslutning i allt väsentligt till det lagförslag, som blivit vid skogsvårdsstyrelsernas möte 1920 godkänt.

Skogsvårdsstyrelsen i *Södermanlands län*, som icke kunnat tillstyrka de av skogslagstiftningskommittén framlagda förslagen, dels på grund av att själva grundprinciperna icke syntes motsvara nuvarande fordringar på en skogslag, dels på grund av förslagets svårfattlighet för allmänheten, har i huvudsak anslutit sig till det av skogsvårdsstyrelsernas kommitterade utarbetade lagförslaget. Mot det sistnämnda har emellertid skogsvårdsstyrelsen framställt en del erinringar. Sålunda har uttalats önskvärdheten av att åtalsrätt måtte tilläggas ej blott allmänna åklagaren utan även skogsvårdsstyrelsen samt till dess biträde anställda tjänstemän. Vidare har styrelsen ifrågasatt, att åt skogsvårdsstyrelse borde lämnas befogenhet att, där omständigheterna sådant påkalla, få överlåta sin beslutanderätt åt en eller flera ledamöter eller tjänstemän. Slutligen har skogsvårdsstyrelsen, under erinran om vissa för Södermanlands län karaktäristiska förhållanden, ansett föreslagna inskränkningar i betesrätten ingalunda vara betryggande för skogsåterväxten.

Skogsvårdsstyrelsen i *Östergötlands län* har, efter att hava avstyrkt såväl kommittémajoritetens som reservantens lagförslag i dess nuvarande form, uttalat sig för att den provisoriska skogslagen av år 1920 borde göras permanent med bl. a. den förändringen, att den komme att omfatta alla enskildes skogar, såväl upplåtna avverkningsrätter som jordägarnas egna avverkningar utöver husbehov

och oberoende av, huruvida egendomen gått i handel eller ej. I fråga om kommunskogar m. fl. har styrelsen föreslagit samma lagbestämmelser som för enskildes skogar, dock med det tillägg, att därest sådan skog hade den omfattning och beskaffenhet, att hushållningsplan kunde med fördel därå tillämpas, dylik plan skulle för densamma upprättas.

Skogsvårdsstyrelsen i *Jönköpings län* har helt anslutit sig till det av skogsvårdsstyrelsernas kommitterade utarbetade lagförslaget.

Skogsvårdsstyrelsen i *Kalmar läns södra landstingsområde* har intet haft att erinra emot kommittémajoritetens förslag.

Skogsvårdsstyrelsen i *Kalmar läns norra landstingsområde* har, utan att helt vilja godtaga skogsvårdsstyrelsernas kommitterades lagförslag, likväl uttalat sin anslutning i huvudsak till de principer, på vilket detsamma vore byggt. I fråga om det föreliggande kommittébetänkandet har skogsvårdsstyrelsen, i anledning av sin sålunda fattade ståndpunkt, icke ansett nödigt att ingå på någon detaljgranskning, men likväl gjort en del erinringar. Sålunda har styrelsen framhållit, att beträffande återväxtens betryggande kommittéförslaget vore väsentligt underlägset 1903 års lag. Angående lag för kommuners m. fl. skogar har skogsvårdsstyrelsen hänvisat till skogssällskapets yttrande. Beträffande skogsvårdsstyrelsernas organisation m. m. har styrelsen dels funnit det olämpligt, att hos samma skogsvårdsstyrelse anställdes mer än en länsjägmästare, dels ansett tillsättande av en skogsvårdsinspektör i jordbruksdepartementet ingalunda av behovet påkallat. Lagförslaget angående åtgärder till hämmande av insektshärjningar avstyrktes, och i fråga om ändrade bestämmelser beträffande skogsbetet förordades reservantens förslag. Förslaget om ändrad lydelse av 2 kap. 36 § vattenlagen tillstyrktes.

Skogsvårdsstyrelsen i *Gottlands län* har i likhet med skogslagstiftningskommittén ansett, att länet i fråga om skogslagstiftning fortfarande borde intaga en särställning. Under erinran om att skogsvårdsstyrelsen på sin tid till skogslagstiftningskommittén inkommit med hemställan om vissa ändringar i den gällande *Gottlandslagen*, vilka befunnits på grund av erfarenheter vid dess tillämpning synnerligen nödvändiga, har skogsvårdsstyrelsen vidare uttalat en del önskemål angående ytterligare lagändringar i ifrågavarande hänseenden och sammanfattat dessa i följande fyra punkter, avseende i huvudsak att förhindra skövling av skog genom förebärande av att avverkningen skedde för markens användande i annat syfte än till skogsproduktion.

1:o) Att tillstånd måtte kunna sökas och lämnas, medan skogen ännu stode på rot, sålunda innan marken vore tagen i bruk för det nya ändamålet.

2:o) Att det under vissa former måtte förbehållas skogsvårdsstyrelsen rätt att förhindra sådana avverkningsföretag, som på grund av markens beskaffenhet eller företagets omfång uppenbarligen mindre avsåge markens odling än skogens exploatering.

3:o) Att det förbehölles skogsvårdsstyrelsen att liksom i fråga om vanlig avverkning i vissa fall föreskriva åtgärder, som erfordrades för markens återställande i skogbärande skick, därest marken ej inom skälig tid toges i bruk för det ändamål, som föranlett skogsvårdsstyrelsens bifall till avverkningen.

4:o) Att sådana bestämmelser infördes i lagen, att skogsvårdsstyrelsen ägde rätt att infordra säkerhet för de åtgärder till markens återställande i skogbärande

skick, vilka till äventyrs bleve behövliga, och detta även om marken överginge i annan ägares hand.

Slutligen har styrelsen erinrat, att därest nu gällande lag angående skyddsskogar skulle upphävas, det enligt densamma förefintliga skyddet mot ovarsam husbehovsavverkning å de flygsandsfält, som funnes inom Gottlands län, skulle bortfalla. Det syntes därför skogsvårdsstyrelsen önskvärt, att någon bestämmelse angående kontroll över husbehovsavverkningen på ifrågavarande område vid skyddsskogslagens upphävande intoges i Gottlandslagen.

Skogsvårdsstyrelsen i *Blekinge län* har helt anslutit sig till det av skogsvårdsstyrelsernas kommitterade utarbetade lagförslaget.

Skogsvårdsstyrelsen i *Kristianstads län* har utan att taga definitivt ståndpunkt till kommittébetänkandets förslag gjort en del mera allmänt hållna erinringar mot detsamma.

Skogsvårdsstyrelsen i *Malmöhus län* har avgivit yttrande överensstämmande med det av skogsvårdsstyrelsen i Kristianstads län avlämnade.

Skogsvårdsstyrelsen i *Hallands län* har uttalat sig för att det av skogsvårdsstyrelsekommittén utarbetade förslaget måtte upphöjas till lag, dock med viss ändring av 1 § 2 mom. Emot detta skogsvårdsstyrelsens beslut har emellertid skogsvårdsstyrelsens ordförande avgivit reservation, vari föreslagits att skogsvårdsstyrelsekommittéens förslag borde i oförändrat skick upphöjas till lag.

Skogsvårdsstyrelsen i *Göteborgs och Bohus län* har helt anslutit sig till skogsvårdsstyrelsernas kommitterades lagförslag.

Skogsvårdsstyrelsen i *Älvsborgs län* har i huvudsak anslutit sig till lagförslaget, dock med en del ändringar, huvudsakligen av formell natur.

Skogsvårdsstyrelsen i *Skaraborgs län* har i huvudsak godkänt de lagförslag, som av skogsvårdsstyrelsernas kommitterade framlagts, men har styrelsen föreslagit en del ändringar i avsikt att förmildra desamma. Styrelsen kunde icke med nog skärpa framhålla nödvändigheten av att den personliga friheten och äganderätten icke genom lagar och förordningar bleve för skarpt kringskuren. Målet att öka intresset för skogsvård kunde helt förfelas genom stränga lagar, som satte skogsägaren i för stort beroende av skogsvårdsstyrelsen. Grundtanken i 1903 års lag vore att huvudsakligast genom upplysning sprida intresse för skogsvård, och denna tanke måste även gå igen i en blivande ny skogslag. Den provisoriska lag beträffande enskildes skogar, som ännu gällde, hade tillkommit under kristiden och hade visserligen mötts av förståelse, men denna omständighet torde tillräckligt förklaras av å ena sidan den allmänna insikten om den särskilda fara för skogsskövling, som följde av kristidens uppdrivna pris på skogsprodukter, och å andra sidan tillförsikten att den ifrågavarande lagstiftningen vore avsedd att i likhet med andra kristidslagar bortfalla vid återinträdandet av normala förhållanden. Vidare hade de ekonomiska förutsättningarna varit synnerligen gynnsamma under den provisoriska skogslagens giltighetstid, enär skogsägarnas ekonomiska ställning under kristiden så avsevärt förbättrats, att de därför ej blivit så beroende att lita till avverkning av skogen. Nu när dessa goda tider syntes nalkas sitt slut, måste man vänta, att skogsägarna skulle fordra större frihet att handskas med sina skogstillgångar. Styrelsen ville därför såsom sin åsikt framhålla, att en åtgärd, varigenom nu berörda kristidslag definitivt inrymdes i vår skogslagstiftning, icke skulle äga

erforderligt stöd i den allmänna uppfattningen om vad, som i skogsvårdens intresse skäligen kunde anses av tidsförhållandena påkallat. Vikten av att lagstiftningen på detta område icke allt för mycket strede mot allmänna uppfattningen borde icke underskattas, enär eljest lagstiftningen, i stället för att främja god skogsvård, verkade förlamande på den första förutsättningen därför: det enskilda intresset. Det torde ock vara ställt utom allt tvivel, att förlänandet av permanens åt vissa stränga bestämmelser i nuvarande provisoriska skogslag skulle nödvändiggöra en omfattande omreglering av skogsvårdsstyrelserna med tillhörande tjänstemannakår.

Skogsvårdsstyrelsen i *Värmlands län* har framställt en del erinringar mot såväl kommitténs och dess reservants förslag, som ock emot det förslag till lagstiftning, som utarbetats genom skogsvårdsstyrelsernas försorg, och för den skull förklarar sig icke kunna tillstyrka någotdera. De linjer, efter vilka den enligt skogsvårdsstyrelsens mening ofrånkomliga överarbetningen av samtliga framkomna förslag borde läggas, har styrelsen angivit till: ett bibehållande så långt som möjligt i förändrat skick av nuvarande 1903 års beprövade och för allmänheten väl kända återväxtlag. I denna stomme borde inarbetas dels provisoriska lagens ungskogsbestämmelser dels ock omredigerade efter en permanent lags krav de bestämmelser nyssnämnda provisoriska lag innefattade till skydd mot skogsskövling å egendomar, som upprepade gånger bytt ägare. Att för närvarande genom lagstiftning söka nå längre fram befarade styrelsen komme att snarare skada än gagna skogssaken inom landet.

Skogsvårdsstyrelsen i *Örebro län* har ansett, att det icke vore ändamålsenligt, om skogslagstiftningskommitténs nu föreliggande lagförslag upphöjdes till lag utan vore det riktigare och lämpligare, om nya lagbestämmelser kunde utarbetas på grundval av 1903 års återväxtlag och 1920 års provisoriska lag till förekommande av skövling av skog å fastighet i enskild ägo.

Skogsvårdsstyrelsen i *Västmanlands län* har i huvudsak anslutit sig till det av skogsvårdsstyrelsernas kommitterade utarbetade lagförslaget, men beträffande betesskyddet föreslagit, att en skogsägare, som ägde skogskulturfält i behov av betesfred å område, vilket vore till gemensamt mulbete upplåtet, och som själv ej släppte betesdjur därå, måtte av grannar och andra kunna påfordra skydd mot betning utan kostnader för sig själv.

Skogsvårdsstyrelsen i *Kopparbergs län* har uttalat sin fulla anslutning till det av skogsvårdsstyrelserna utarbetade lagförslaget.

Skogsvårdsstyrelsen i *Gävleborgs län* har hemställt, att det föreliggande kommittéförslaget ävensom reservantens förslag icke måtte till någon vidare Eders Kungl. Maj:ts åtgärd föranleda.

Skogsvårdsstyrelsen i *Västernorrlands län* har i en del avseenden framställt erinringar mot skogslagstiftningskommitténs betänkande. Sålunda har skogsvårdsstyrelsen påyrkat ett mera verkligt skydd för den skog, som, ehuru stående i sin bästa värdetillväxt och uppvisande en rik frösättning, icke kommit att falla under lagens bestämmelser på grund av den definition, som i betänkandet givits åt begreppet ungskog, och har styrelsen ansett, att sådant skydd borde beredas alla bestånd, som icke kunde anses hava nått ekonomisk mognad. Emot bestämmelserna beträffande skötseln av ungskogsbestånden har skogsvårdsstyrelsen gjort den erinran, att desamma syntes rent av försvåra eller omöjliggöra rationella beståndsvårdande huggningar i växtliga ungskogar. I detta avseende syntes den nu gällande provi-

soriska skogslagen hava lämnat ett gott uppslag, som torde tillfredsställa långt gående anspråk. Med hänvisning till samma provisoriska skogslag har styrelsen uttalat, att i en blivande skogslagstiftning borde inrymmas föreskrift om att avverkning förbjödes till sådan omfattning, att den ifrågavarande fastigheten därigenom komme att lida brist på skog efter ortens förhållanden, och överlämnat förslag till ändrad lydelse av 26 § i förslag till lag angående vård av enskildes skogar. Vidare har styrelsen funnit, att de rättsmedel, som stöde den enskilde skogsägaren till buds enligt lagförslaget, icke kunde anses skäligen tillfredsställande. Då betänkligheter jämväl blivit uttalade rörande kompetensen hos den synenämnd, som enligt förslaget skulle hava att verkställa den undersökning på marken, vartill en företagen avverkning kunde giva anledning, hade skogsvårdsstyrelsen i detta sammanhang velat framkasta tanken på viss förändrad sammansättning av sagda nämnd och framlagt förslag härtill. Emot inrättande av en skogsvårdsöverstyrelse, varom förslag under offentlig diskussion framkommit, ville skogsvårdsstyrelsen inlägga en bestämd protest. Därest ökat rättsskydd för den enskilde skogsägaren i allt fall skulle anses önskligt, syntes det styrelsen mera ändamålsenligt, att avsedd rättelse skedde genom ombildning av skogsvårdsstyrelserna, varigenom desamma tillfördes mera sakkunskap. Beträffande kommittébetänkandets förslag till ändrade bestämmelser i fråga om skogsbetets tillgodogörande, ville skogsvårdsstyrelsen avgjort förorda det av reservanten framlagda. Styrelsen ville vidare ifrågasätta, huruvida det vore lyckligt, såsom kommittén föreslagit, att endast allmän åklagare skulle få utföra de rättegångar, som av lagförslagen föranleddes, då denne näppeligen besuttede härför erforderlig kompetens. Utöver vad skogsvårdsstyrelsen förut anfört beträffande skogsvårdsstyrelsernas sammansättning, ville styrelsen hava uttalat, att det hade varit önskligt, om i lag angående skogsvårdsstyrelser kunnat inrymmas bestämmelser om att skogsvårdsstyrelserna finge använda under deras förvaltning ställda medel till pensionering av styrelserna underlydande personal.

Slutligen har skogsvårdsstyrelsen uttalat sig för den av herr Sahlberg avgivna reservationen beträffande söder om Västerbottens län belägna skogar, vilka enligt nu gällande bestämmelser vore underkastade utsyningstvång.

Skogsvårdsstyrelsen i *Jämtlands län* har, under uttalande av att 1903 års skogslag samt den provisoriska lagen av år 1920 vore väl ägnade att läggas till grund för nya lagbestämmelser, icke ansett sig böra tillstyrka vare sig kommittémajoritetens eller reservantens förslag såsom lämpade att läggas till grund för den blivande lagstiftningen. Däremot ville styrelsen obetingat förorda det av skogsvårdsstyrelsernas kommittéerade utarbetade lagförslaget. Emellertid syntes det styrelsen kunna ifrågasättas, huruvida i sistnämnda förslag intagna bestämmelser rörande skyddsskogarna vore tillfyllest. Därest emellertid skyddsskogarna, vilka uppenbarligen fordrade en noggrannare tillsyn än övriga enskildes skogar, komme att på sätt skogsvårdsstyrelsernas kommitté föreslagit ställas under skogsvårdsstyrelsernas tillsyn och vård, ville styrelsen hava uttalat, att det vore att förutse, att skogsvårdsstyrelsens utgifter för dessa skogar komme att väsentligen överstiga de ifrån dessa områden utgående skogsvårdsavgifterna. Det syntes därför vara förenat med rättvisa och billighet, att staten bidroge till kostnaderna för dessa skogars vård med ett belopp, motsvarande dess kostnader för skogsstatstjänstemännens tillsyn och den fria utsyningen.

Skogssällskapet har lämnat en vidlyftig utredning angående den av sällskapet bedrivna verksamheten samt hemställt, att de skogar, som vore till sällskapet avslutna, ej måtte underkastas några strängare lagstiftningsbestämmelser än som gällde för enskildes skogar i allmänhet.

Norrlands skogsvårdsförbund, som å allmänt möte i Östersund och under exkursion till skyddsskogsområdet i norra delarna av Jämtlands län sommaren 1920 underkastat det av skogslagstiftningskommittén utarbetade förslaget till lagbestämmelser i fråga om skyddsskogarna en ingående granskning, har uppdragit åt sin styrelse att inför Eders Kungl. Maj:t framlägga de synpunkter på denna fråga, som av skogsvårdsförbundet därvid framhållits. Efter en ingående motivering har skogsvårdsförbundet i underdånighet hemställt, att vid en blivande granskning av skogslagstiftningskommitténs lagförslag, i vad det rörde skyddsskogsområdena i Kopparbergs, Västernorrlands och Jämtlands län, följande synpunkter måtte varda beaktade.

1) Då efter skogsmarks avverkning särskilda åtgärder för skogens föryngring erfordras, böra sådana under alla omständigheter komma till utförande.

2) Medelålders växtlig skog inom skyddsskogsområdet beredes samma skydd som växtlig ungskog.

3) Från skyddsskogarna inflytande skogsvårdsavgifter böra särskilt bokföras och uteslutande användas till förmån för dessa skogar.

4) Skogsvårdsavgifter till ett belopp motsvarande det, som influtit från skyddsskogarna i Jämtlands län under den tid, då anslag ej beviljats för skogsvårdsåtgärder å dessa skogar, gottgöras i skogsvårdsstyrelsens räkenskaper samma skogar och användas, på sätt i föregående punkt sagts, uteslutande till deras förmån.

5) För utförande inom skyddsskogsområdet av skogsvårdsåtgärder, som befinnas nödiga, för att skogarna skola kunna fylla sin uppgift som skyddsskogar, men som på grund av svårartade markförhållanden eller dylikt icke anses rimligen böra åläggas markägaren, lämnar staten ekonomiskt understöd.

6) Av de i punkterna 3, 4 och 5 omnämnda avgifter och medel bildas en under allmän förvaltning stående skyddsskogsfond, från vilken efter ansökan anslag beviljas för skogsvårdsarbeten, vilka där de ej av skogsstatens personal planläggas, skola av densamma i avseende på sin planläggning granskas och i fråga om sättet för sitt utförande avsynas.

7) Skyddsskogarna böra allt fortfarande bibehållas under skogsstatens uppsikt och kontroll. Till förrättningsmän vid utsyningarna å desamma böra endast förordnas tjänstemän med skoglig erfarenhet. Tillstånd till avverkning för annat ändamål än husbehov bör endast undantagsvis medgivnas annat än efter stämpling. Effektiv kontroll över utsyningarna bör anordnas.

8) Skogsägare, som i sin tjänst har anställd fackligt utbildad skogstjänsteman, må på framställning kunna erhålla domänstyrelsens tillstånd för sådan tjänsteman att under vederbörlig kontroll handlägga utsyningsförrättningar å sina skyddsskogar. Har skogsägaren genom sakkunnig person låtit utarbeta hushållningsplan för skog inom skyddsskogsområdet, bör han äga rätt att få sådan plan granskad av vederbörande överjägmästare och fastställd att tjäna till ledning vid skogens skötsel; därvid må skilda skogar kunna sammanföras till en gemensam hushållsenhet.

9) I domänstyrelsen bör inrättas en särskild byrå för handläggande av ärenden rörande enskildes under statskontroll stående skogar.

Skogsägareförbundet har efter ett inledande anförande, vari förbundet, som ansåge lagförslagets systematisering och formulering vara av underordnad betydelse, likväl uttalat, att det i sagda hänseende ville giva företräde åt reservantens förslag. Förbundet har därefter övergått till behandling av de skogligt fackliga bestämmelserna i de båda lagförslagen och därvid följt kommitténs uppställning och paragrafindelning. I huvudsak har förbundet anfört följande.

I fråga om den skogsodlingsskyldighet, som jämlikt 2 § i lagen angående vård av enskildes skogar ålagts markägaren, ville förbundet giva företräde åt den ifrån kommittéförslaget avvikande mening, som reservanten uttalat, då han inskränkt skyldigheten att borttaga kvarvarande sämre skog till de fall, då den i skogen företagna avverkningen medverkat till det kvarvarande beståndets mindre nöjaktiga skick. Likaså har förbundet funnit den fordran, som av kommittén uppställts beträffande återväxtens beskaffenhet, oskäligt sträng, särskilt med hänsyn till de i norra delarna av landet rådande förhållandena. Den i lagförslaget visserligen villkorligt intagna bestämmelsen, att, i den mån det kunde vara för ändamålet erforderligt, på avverkningsområdet kvarstående träd eller buskar borttoges, hemställde förbundet måtte helt och hållet utgå ur lagtexten. Vidare ville förbundet erinra, att i följd av sagda paragrafs formulering möjlighet icke uteslutits, att efter avverkning uppkommande björk- och aspstry skulle kunna godtagas såsom fullgod återväxt. Det vore, ville förbundet understryka, i högsta grad farligt, att i lagen intaga en bestämmelse, som icke blott möjliggjorde utan till och med understödde villsträckt skogsmarkens överförande från barrskog till björk- och aspproduktion. Mot 3 § ville förbundet erinra, att detsamma ej kunde biträda det nya förslaget att sammankoppla reproduktionsåtgärdernas omfattning med den skadade skogens värde. I detta sammanhang framhölle förbundet, att det funne lämpligt, att i lagen intoges bestämmelser därom att, då markägaren enligt lagens föreskrift skogsodlade å plats, där kulturen betingades av genom olyckshändelse vållad skada, skogsvårdsstyrelsen städse skulle vara skyldig bidra med viss i lagen föreskriven andel av kostnaden. Mot formuleringen av 5 § har förbundet velat erinra, att det måste vara alldeles felaktigt att sätta den ålder, då de olika trädslagen bleve dugliga till fröträd, i någon sorts förhållande till den tidpunkt, då ungskogsskyddet kunde upphöra. Enligt förbundets förmenande borde gränsen läggas så, att skogen vore skyddad under hela *den tid som massatillväxten vore livligast, d. v. s. ett stycke in i den åldersperiod, som man hittills plägat beteckna som skogens medelålder.* I förenämnda hänseende ansåge förbundet, att den provisoriska skogslagens formulering vore att föredraga framför skogslagstiftningskommitténs. Förbundet ville därför hemställa, om ej en sådan formulering borde sökas, som lämnade möjlighet att *skydda det uppväxande skogskapitalet under hela den tid, då detta stode i sin bästa tillväxt.* I fråga om den avverkning, som vore tillåten inom ungskog, ville förbundet likaså giva företräde åt den formulering, som i den provisoriska skogsvårdslagen kommit till uttryck. Den anmälningsplikt, som i 7 och 13 §§ ålades skogsägaren, därest ungskog skulle avverkas för markens uppodling till trädgård, åker eller äng samt betesmark, hade förbundet funnit ändamålslös och såsom sådan skadlig. Något annorlunda låge emellertid saken, då det vore fråga om avverkning av ungskog för beredande av betesmark, och funne förbundet därför, i likhet med kommittén och

reservanten, att särskilda garantier borde skapas emot, att ett falskeligen föregivet betesbehov skulle kunna leda till skövling av växtlig ungskog. Bestämmelserna i 8 § att skogsägare, som erhållit tillstånd att avverka växtlig ungskog, skulle vara skyldig att »så vitt lämpligen ske kan» använda det därvid erhållna virket till husbehov, har skogsvårdsförbundet funnit synnerligen olämpliga. Vad paragrafens reella innebörd i övrigt beträffade, ville förbundet på det kraftigaste protestera mot denna bestämmelse. I fråga om 9—11 §§, vilka avhandlade bl. a. lagbestämmelser angående skyddsskogarna, hade skogsägareförbundet en ifrån kommittén avvikande åsikt om det sätt, på vilket skogsstaten skött sin befattning med nämnda skogar. Visserligen kunde det medgivas, att berättigade anmärkningar kunnat göras mot de stämplingar, som utförts under de första åren av skyddsskogslagens tillämpning. Men denna anledning till klagomål hade dock numera bortfallit. Skyddsskogsstämplingarna verkställdes nu för tiden i allmänhet tillfredsställande och gäve ej anledning till berättigat klander. Kommittén syntes emellertid vid avgivande av sitt förslag ej hava till fullo beaktat, att stämplingarna å skyddsskogarna vore ett säsongarbete, som sommartid krävde väsentligt ökade arbetskrafter. Svårighet att anskaffa dylika komme att förefinnas för skogsvårdsstyrelserna i minst lika hög, om ej i rent av högre grad än för domänstyrelsen. Det vore måhända i känslan härav, som kommittén velat lossa på de nuvarande bestämmelserna om skyddsskogsutstyningarnas utförande. Enligt dessa bestämmelser skulle individuell utsyning, d. v. s. stämpling av varje särskilt träd, ske under skoglign bildad tjänstemans personliga ledning. Kommittén föresloge, att denna individuella utsyning ej skulle vara ovillkorlig, utan att den skulle kunna ersättas av s. k. anvisning, varvid å marken anvisades viss markerad avverkningstrakt, eller att det rent av skulle överlämnas åt skogsägaren att själv utsyna enligt ett av honom framlagt förslag. Genom dessa förenklingar av proceduren torde kommittén måhända ha tänkt sig att göra det möjligt för skogsvårdsstyrelsen att gå i land med uppgiften. Förbundet vore för sin del övertygat därom, att skulle skogsvårdsstyrelserna över huvud taget alls kunna övertaga detta arbete, så vore det alldeles nödvändigt, att det nuvarande kravet å individuell utsyning genom kvalificerat folk helt släpptes och, på sätt kommittén föreslagit, ersattes med stämpling av länsskogvaktare eller endast anvisning eller rent av fullmakt för skogsägaren att själv stämpla. Skogsvårdsstyrelsen torde nämligen aldrig bliva i stånd att sommartid uppdra den tjänstemannastyrka, som en individuell utsyning krävde. Det torde vara domänstyrelsen, vilken förfogade över en reserv av ett par hundratal extra tjänstemän, förbehållet att kunna lösa denna uppgift. Man hade ett intryck av att skogsvårdsstyrelserna i allra högsta grad komme att taga sig vatten över huvudet, om de gäve sig in på denna sak, vilken även enligt kommitténs mening icke kunde lösas utan mycket starka förenklingar i själva utsyningsförfarandet. Att dessa förenklingar skulle bliva till gagn för skyddsskogarnas skötsel och utveckling, tillåte sig emellertid förbundet att betvivla. Förbundet hade därför icke känt sig övertygat om gagnet av att överflytta skyddsskogsstämplingarna från skogsstaten till skogsvårdsstyrelserna. Det av Norrlands skogsvårdsförbund framlagda kravet på att skogsvårdsmedel från skyddsskogarna avsattes till en särskild fond, vilken finge användas blott för skogsvårdsåtgärder inom skyddsskogsområdena, ville förbundet för sin del kraftigt understödja. De i 25—27 §§ stadgade bestämmelserna om beskaffenheten av de säkerheter skogsvårdsstyrelserna vore skyldiga emottaga för föreskrivna kulturåtgärder hade förbundet funnit vara

allt för stränga. Härmed hade förbundet i huvudsak anført vad förbundet ansåge sig hava att erinra mot lag angående vård av enskildes skogar. Beträffande lagens tillämpningsområde ville förbundet med instämmande i landshövding Husbergs och disponenten Sahlbergs reservationer hemställa, att den nya lagen måtte få gälla jämväl för de söder om Norrbottens och Västerbottens län belägna skogar, för vilka för närvarande den s. k. lappmarkslagen gällde. I detta sammanhang ville förbundet jämväl hemställa, att det måtte tagas under omprövning, huruvida ej den s. k. dimensionslagen i Norr- och Västerbottens läns kustland nu kunde upphävas för att ersättas med en blivande lag angående vård av enskildes skogar. Beträffande lag angående vård av kommunskogar m. fl. har förbundet uttalat sin anslutning till reservantens förslag beträffande skogar anslutna till skogssällskapet. I fråga om häradsallmänningsarna ville förbundet i huvudsak instämma i det yttrande, som av Sveriges häradsallmänningsförbund avgivits. Angående skogsvårdsstyrelsernas organisation framhölle förbundet, att bristen på enhetlighet och konsekvens i de olika skogsvårdsstyrelsernas arbeten, vilken brist just bottnade i deras alltför självständiga ställning, vore det största felet i den nuvarande skogsvårdsstyrelseinstitutionen. De av skogslagstiftningskommittén framlagda förslagen beträffande dels skogsvårdsstyrelserna, dels inrättande av en skogsinspektörsbefattning i jordbruksdepartementet vore ingalunda ägnade att i någon mån råda bot för de brister, som i berörda hänseende av förbundet nu framhållits. Förbundet funne sig därför i motsats till kommittén böra påyrka inrättande av ett överordnat organ för skogsvårdsstyrelserna, till vilket allmänheten kunde få vända sig i de fall, då densamma ansåge en skogsvårdsstyrelses åtgärd eller beslut olämpligt eller obefogat. Ett sådant centralorgans betydelse läge emellertid ej endast i dess egenskap av klagoinstans. Detsamma skulle jämväl tillse, att kontinuitet och i vissa frågor jämväl likformighet erhöles i skogsvårdsstyrelsernas arbete och lagtolkning, så att ej sådana förhållanden kunde uppkomma som att, vad som på ena sidan länsgränsen vore tillåtet, ansåges som lagbrott på den andra. Den ifrågasatta överstyrelsen behövde icke enligt förbundets mening organiseras såsom ett ämbetsverk eller någon byrå i ett förutvarande ämbetsverk, utan borde kunna uppbyggas på samma sätt som skogsvårdsstyrelserna själva med förordnade ledamöter, vilka vid behov sammanträdde. En sådan styrelse kunde exempelvis bestå av tre personer: en med juridisk utbildning och de båda övriga skogligen bildade. Hos denna styrelse borde fast anställas en eller flera skogsvårdsinspektörer, vilka skulle vara framstående skogsmän. Förutom de erinringar, som förbundet nu framställt mot kommittéförslaget till lag om skogsvårdsstyrelser, ville förbundet därjämte hava framhållit, att i sagda lag borde inflyta bestämmelser om grunderna för fördelning skogsägarna emellan av de medel, som skogsvårdsstyrelserna omhänderhade för understödjande av den enskilda skogsvården. Tillika syntes det förbundet oundgängligt nödvändigt, att i samma lag meddelades bestämmelser om, att den av Kungl. Maj:t tillsatta revisorn skulle vara en skogligen bildad person. Skogsägareförbundet hade beträffande lag angående åtgärder till förekommande av insektshärjningar velat uttala, att förbundet funne det ytterst tvivelaktigt, huruvida denna lag skulle kunna vara till nytta, och om den skulle kunna praktiskt tillämpas. I betesfrågan anslöte förbundet sig till de av landshövding Husberg framlagda förslagen.

Jordkommissionen har mot det framlagda förslaget till lag angående vård av enskildes skogar framhållit, att det syntes nödvändigt, att bestämmelser till skydd

mot överdriven avverkning av enskilde tillhörig äldre skog meddelades, och utgjorde enligt kommissionens förmenande frånvaron av sådana lagbestämmelser en betänkelig brist i förslaget. Kommissionen kunde ej förbise, att säkraste medlet för bevarande av skogskapitalet å enskildes skogar vore att beträffande alla skogar av sådan storlek, att det lämpligen låte sig göra, stadga skyldighet, att de skulle skötas enligt av skogsvårdsmyndigheterna fastställda planer. Att kommissionen emellertid icke nu ansåge sig kunna som allmän regel förordna ett sådant system för samtliga större skogar, hade uteslutande sin grund däri, att kommissionen icke kände sig fullt övertygad om, att en lagstadgad planhushållning med hänsyn till därmed för- enade ekonomiska och tekniska förhållanden låte sig redan nu genomföras, vartill komme att syftemålet med en dylik lagstiftning torde i väsentlig mån kunna vinnas på annat sätt. Kommissionen avsåge därmed, att förberörda syfte i huvudsak skulle kunna vinnas genom upphöjande till lag av de bestämmelser angående av- verkning, som framlagts av skogsvårdsstyrelsernas kommitterade. Vidare ville kommissionen ifrågasätta, huruvida icke därjämte i en blivande skogslag beträffande enskilde tillhöriga skogar av den omfattning och beskaffenhet, att hushållningsplan kunde med fördel därå tillämpas, borde inrymmas ett stadgande att, därest så prövades för bevarande av en jämn tillgång på skogsprodukter inom orten eller eljest ur allmän synpunkt erforderligt, åt länsstyrelsen kunde inrymmas befogenhet att på framställning av skogsvårdsstyrelse föreskriva, att planhushållning därå skulle införas. Emot kommittébetänkandets bestämmelser i 2, 3, 5, 7, 10, 14 och 35 §§ har jordkommissionen framfört en del erinringar och föreslagit vissa ändringar. Förslaget till lag om ändrad lydelse av 5 § i förordningen den 21 december 1857 om ägors fredande emot skada av annans hemdjur och om stängselskyldighet har kommissionen avstyrkt. Slutligen har kommissionen ifrågasatt, huruvida anställandet av en skogsvårdsinspektör verkligen vore av behovet påkallat. Emot vad jord- kommissionen sålunda anfört hava tvenne av dess ledamöter reserverat sig.

*Skogslats-
tjänste-
männen.*

Överjägmästarna i riket, vilkas yttranden i ärendet domänstyrelsen ansett sig böra infordra, hava avgivit desamma på en tid, då skogsvårdsstyrelsernas kommitterades förslag ännu icke var offentligt och i allmänhet känt, om vilket sist- nämnda förhållande styrelsen velat erinra.

Överjägmästarna i Övre och Nedre Norrbottens distrikt hava yttrat sig allenast beträffande de delar av betänkandet, vilka kunde hava avseende på skogar inom de av dem förvaltade distrikten, och hava därvid uttalat sin anslutning till reservantens förslag. Överjägmästaren i Nedre Norrbottens distrikt har emellertid därutöver framhållit, att han icke kunnat biträda sagda förslag beträffande de söder om Västerbotten belägna för närvarande under utsyningstväng ställda skogarna.

Överjägmästaren i Skellefteå distrikt har visserligen i huvudsak gjort samma uttalande som överjägmästaren i Övre Norrbottens distrikt, men framställt en del erinringar mot vissa särskilt angivna paragrafer såväl beträffande innehåll som formulering. I fråga om lagstiftning angående skogsbetet har man emellertid ansett att 1896—99 års skogskommittés förslag i sagda avseende borde vara att föredraga framför de nu framlagda.

Överjägmästaren i Umeå distrikt har yttrat sig över det föreliggande kommittébetänkandet särskilt med hänsyn till möjligheten av att i detsamma föreslagna lagar skulle i tillämpliga delar kunna avlösa för Västerbottens läns kustland nu

gällande dimensionslag. I sådant avseende har överjägmästaren ansett önskvärt, att åldersgränsen för ungskog sattes högre än skogslagstiftningskommittén avsett. Vidare har överjägmästaren velat framhålla, att skogsvårdens fordringar måste gå framför husbehovskravet i fråga om virke. Ävenledes har överjägmästaren framställt erinran emot att den försumpade skogsmarken undandragits från lagens bestämmelser. Efter att hava gjort en del anmärkningar beträffande vissa paragrafer i betänkandet, har överjägmästaren uttalat, att det Husbergska förslaget med beaktande av de gjorda detaljanmärkningarna icke blott vore att föredraga framför kommitténs förslag, utan ock syntes kunna närmelsevis motsvara fordringarna på en lag angående vård av enskildes skogar, avsedd att tillämpas jämväl inom Västerbottens läns kustland.

Överjägmästaren i Härnösands distrikt har anslutit sig till reservantens förslag.

Överjägmästaren i mellersta Norrlands distrikt, inom vilket den absolut största delen av skyddsskogarna är belägen, har i huvudsak yttrat sig med hänsyn till för dessa skogar föreslagna lagar. Han har därvid anfört, att ehuru väl på vissa områden av de nuvarande skyddsskogarna en större frihet vid avverknigen skulle kunna medgivas t. ex. genom anvisning, han dock hölle före, att avverknigarna å den ojämförligt största delen av skyddsskogsområdet vore av den ömtåliga natur, att utstämplingen ovillkorligen borde utföras av fullt fackligt utbildad personal. Överjägmästaren vore icke principiellt emot en anordning, varigenom skyddsskogarna överflyttades från skogsstatens uppsikt och kontroll till att lyda under annan myndighet. Skogssvårdsstyrelserna med deras nuvarande organisation, i vilken kommittébetänkandet icke föreslagit någon egentlig förändring, vore emellertid icke skickade att nu taga hand om skyddsskogarna, och gällde förut ifrågasatt lindring i utsyningsförfarandet å skyddsskogarna endast under den förutsättningen, att desamma bibehölls under skogsstaten. Vidare ville överjägmästaren tillstyrka inrättandet av en överstyrelse över landets skogsvårdsstyrelser med tillräcklig myndighet att utöva verklig ledning av dessa styrelser numera mycket viktiga och ofta mycket grannliga verksamhet. Kommitterades förslag, sådant det föreläge, ville överjägmästaren emellertid bestämt avstyrka.

Överjägmästaren i Dalarnes distrikt har i huvudsak uttalat sig på samma sätt som överjägmästaren i Mellersta Norrlands distrikt beträffande skogsvårdsstyrelserna och förutsättningarna för deras omhändertagande av skyddsskogarna.

Överjägmästaren i Bergslagsdistriktet har uttalat sin anslutning till det väsentliga uti landshövding Husbergs reservation, men framhållit, dels att gränsen för kulturernas plantstadium måtte fixeras till femton år, dels att för varje landstingsområde av Kungl. Maj:t efter domänstyrelsens förslag bestämdes viss ålder för den skog, som avsåges med benämningen ungskog. Efter att hava framhållit att skogsvårdsstyrelserna behövde tillföras mera fackkunskap, och att en överstyrelse för desamma behövde inrättas, har överjägmästaren förordat, att en blivande allmän skogsvårdslag finge omfatta även Norr- och Västerbottens läns kustland.

Överjägmästaren i Stockholm—Gävle distrikt, som uttalat önskemålet, att en blivande skogslagstiftning för enskildes skogar måtte inriktas på dels skogsmarkens bibehållande i full produktivitet dels skogskapitalets skyddande mot skövling, har ansett, att för städernas skogar och häradsallmanningarna nu gällande lagbestämmelser borde bibehållas. Slutligen har han såsom sin mening framhållit,

att landshövding Husbergs reservation i det stora hela syntes avgjort innehålla riktigare synpunkter än kommittémajoritetens förslag;

att skogar, som enligt Husbergs förslag skulle behandlas enligt hushållningsplaner, borde stå under skogsstatens, icke skogsvårdsstyrelsens uppsikt;

att den allmänna skogsvårdslagen syntes böra utökas med bestämmelser om skydd för skogar, som bytte ägare, i likhet med det, som provisoriska skogslagen nu innehöller;

att möjlighet borde beredas skogsvårdsstyrelserna att ingripa redan då en avverkning — även i äldre skog — planerades, alltså icke först sedan återväxten äventyrats;

att skogsvårdsstyrelserna borde åläggas anordna ombudsmöten minst vart tredje år och åläggas utföra de vid dessa möten fattade besluten; samt

att bl. a. av hänsyn till att statsanslag utginge till skogsvårdsstyrelserna, en högre instans syntes böra skapas för nödig kontroll och uppsikt över deras verksamhet, vilken instans lämpligen torde böra förläggas inom jordbruksdepartementet.

Överjägmästaren i östra distriktet har beträffande förslaget till lag angående vård av enskildes skogar framhållit, att det icke vore nog, att den växande ungskogen tryggades, utan att jämväl den äldre skogen erfordrade skydd, särskilt i fråga om fastigheter, vilka titt och ofta bytte ägare. Det vore ävenledes en brist i lagförslagen, att desamma icke behandlade skogar till fideikommissegendomar. Beträffande städernas skogar och häradsallmänningar har överjägmästaren gjort samma uttalande som överjägmästaren i Stockholm—Gävle distrikt samt slutligen ansett, att de av landshövding Husberg i dennes reservation framhållna synpunkterna i allmänhet syntes honom riktigare än kommitténs förslag, men att kontrollen å skogar, för vilka efter Husbergs förslag skogshushållningsplaner skulle komma att tillämpas, borde överlåtas åt skogsstaten och ej åt skogsvårdsstyrelserna, att skogsvårdsstyrelsernas myndighet borde utvidgas, så att det bleve dem möjligt att ingripa vid en avverkning så tidigt, att återväxtens äventyrande kunde förebyggas, samt att över skogsvårdsstyrelserna för kontrollerande av deras verksamhet borde inrättas en central myndighet.

Överjägmästaren i Smålands distrikt har beträffande skyddsskogarna framhållit, att då en individuell utsyning d. v. s. stämpling av varje särskilt träd i varje fall vore oeftergivlig, tillsynen å dessa skogar icke kunde överlämnas till skogsvårdsstyrelserna. I fråga om sagda styrelser har överjägmästaren vidare uttalat, att det vore absolut nödvändigt, att dessa sorterade under en gemensam överstyrelse och föreslagit, att denna inrangerades såsom en särskild avdelning i domänstyrelsen under en överdirektör såsom närmaste chef.

Överjägmästaren i södra distriktet har i valet mellan kommitterades förslag och den Husbergska reservationen föredragit den senare, ehuruval i densamma ej de biologiska synpunkterna kommit till synes. Den omständigheten att den försumpade skogsmarken vore undantagen från lagens bestämmelser, ansågs överjägmästaren vara en synnerligen stor brist i lagförslaget. Beträffande de föreslagna bestämmelserna rörande skyddsskogarna ville överjägmästaren framhålla, att inga som helst verkliga skäl förefunnos för att uppdelna dessa skogar uti verkliga skyddsskogar och skogar i exponerat läge. Ehuruval det kunde vara för skogsstaten fördelaktigt att slippa omsorgen om skyddsskogarna, betvivlade överjägmästaren, att

skogsvårdsstyrelsen hade bättre förutsättningar och större möjligheter än skogsstaten att sköta dessa ömtåliga skogar. Det måste anses som en given försämring att rörande dessa skogar frångå kravet på utstämpling av saluavverkning för att, där skogsvårdsstyrelsen prövade så lämpligt, låta den ersättas av vissa anvisningar rörande avverkningarnas utförande. Efter att vidare hava gjort en del erinringar mot bestämmelserna i och avfattningen av en del paragrafer har överjägmästaren slutligen framhållit, att kommittéförslagen ej i föreliggande skick kunde förordas till antagande.

Överjägmästaren i västra distriktet har utan att vare sig av- eller tillstyrka de föreliggande lagförslagen framställt en del erinringar mot vart och ett av dem i huvudsak sådana, vilka av andra överjägmästare eller myndigheter redan förut andragits, men dessutom erinrat om följande. Bestämmelserna i 3 § i förslaget till lag angående vård av enskildes skogar beträffande markägares skyldighet att vidtaga kulturåtgärder å mark, vilken övergått av skogseld, reducerades till ingen betydelse, då markägaren icke vore skyldig vidtaga kulturåtgärder till högre belopp än den förödda skogens värde, för det fall att marken varit bevuxen med så ung skog, att den genom eldsolyckan blivit värdelös. Beträffande lagen angående skogsvårdsstyrelser har överjägmästaren framhållit, att i fråga om tillsättande av skogsvårdsstyrelsens forsligt bildade biträden det vore synnerligen önskvärt, att normerande bestämmelser utfärdades, så att ej som nu skogsvårdsstyrelsen skulle kunna utnämna vilken den behagade utan att taga någon som helst hänsyn till meriter, erfarenhet och ådagalagd kompetens. Den grannliga ställning, som skogsvårdsstyrelsens nyssnämnda biträden och skogsvaktare intoge gent emot skogsägarna inom deras tjänstgöringsområde, syntes böra föranleda, att föreskrift utfärdades därom att nämnda tjänstemän ej utan skogsvårdsstyrelsens medgivande i varje särskilt fall ägde åtaga sig skogsförrättningar eller skogsförvaltning åt enskilda. En del skogsvårdsstyrelser hade emellertid redan nu meddelat en dylik föreskrift. Med hänsyn till den stora anhopning eller fondering av de medel, som ställts till skogsvårdsstyrelsernas förfogande, syntes det överjägmästaren lämpligt, att, då skogsvårdsstyrelserna säkerligen för närvarande hade lyckats åstadkomma sådana fonder till belopp, avsevärt överstigande 3,000,000 kronor, antingen en nedsättning uti de nu utgående skogsvårdsavgifterna skedde eller ock att skogsvårdsstyrelserna berättigades använda uppkomna överskott å sådana medel till inköp av kala skogsmarker. I varje fall syntes det dock som om anledning förefunnes till övervägande om ej skogsägare, som avstått ifrågavarande medel med skäl borde beredas avsevärt större fördelar i avseende på skogsvården på sina ägor än nu vore fallet, så att medlen verkligen komme skogsvården till godo. Slutligen har överjägmästaren gjort en erinran om att det knappast vore berättigat, att staten, som själv helt bekostade skogsvården å sina skogar, drabbades av skogsvårdsavgifter för virke, som försålts från desamma, samt som stöd härför åberopat kommitténs i motiven uttalade åsikt, att skogsvårdsavgift borde utgå endast från skogar, som ägde åtnjuta bidrag från skogsvårds-kassa.

Domänstyrelsen vill nu övergå till de yttranden, som dels infordrats jämlikt nådiga remisserna den 23 oktober och 19 november 1918 dels överlämnats med nådiga remissen den 19 april 1920, allt rörande de på delägarnes i häradsallmänningsarna föranstaltande utarbetade förslagen ej blott till administrationssystem för sagda skogar utan ock till förordning angående häradsallmänningsarna i riket.

*Särskilda
yttranden
rörande
häradsall-
männingsarna.*

Länsstyrelserna i *Stockholms, Södermanlands, Uppsala, Kalmar och Skaraborgs län* hava i huvudsak intet haft att erinra mot sagda förslag. Länsstyrelsen i *Kopparbergs län* har avstyrkt förslagen, enär desamma icke vore effektiva med hänsyn till den kontroll från statens sida, som sagda skogar oundgängligen måste underkastas. Länsstyrelsen i *Västmanlands län* däremot har i huvudsak gillat de principer, som ligga till grund för förslagen, men hemställt, att tillsynen över häradsallmänningsarna måtte överflyttas från skogsstaten till skogsvårdsstyrelsen. Länsstyrelsen i *Örebro län* har endast erinrat om, att den befattning länsstyrelsen för närvarande hade med allmänningsstyrelsens tillsättande och redovisning icke borde undandragas länsstyrelserna. Länsstyrelsen i *Östergötlands län*, som i huvudsak anslutit sig till ett från vederbörande överjägmästare i ärendet infordrat yttrande, vari denne, förutom annat som länsstyrelsen för sin del icke kunnat biträda, framhållit, att såsom bestämmelserna i förslaget till förordning för häradsallmänningsarna angående beräkandet av skogsavkastningen vore formulerade, föreskrifterna ingalunda utgjorde någon garanti mot, utan fasthellre syntes anvisa till en betydande överavverkning, har framhållit, att den föreslagna överstyrelsen knappast kunde anses ändamålsenlig, utan ville länsstyrelsen föreslå, att densamma ersattes med nämnder, som tillsattes för de särskilda länen. Tillika har länsstyrelsen ifrågasatt, om icke prövning och fastställande av hushållningsplaner borde åligga domänstyrelsen.

Skogslagstiftningskommittén, som jämväl anmodats yttra sig över förenämnda förslag, har utan vidare återoppat sig på det av kommittén i detta hänseende avgivna förslaget, varvid kommitténs ordförande erinrat om sin i ärendet avgivna reservation.

Här vore visserligen platsen att närmare redogöra för det yttrande, som Sveriges häradsallmäningsförbund den 15 februari detta år avgivit, men då det samma innehåller en del mindre väsentliga förslag till komplettering av det utav häradsallmäningskommittéerna framlagda förslaget till förordning för häradsallmänningsarna har styrelsen funnit lämpligare att längre fram och i samband med kritik av nyssnämnda förordning referera ifrågavarande yttrande.

Överjägmästarna i Bergslags, västra, södra och Smålands distrikten hava avstyrkt förslagen och därvid erinrat bl. a., att statens kontroll bleve fullständigt utesluten, att föreskrifterna om sättet för skogsavkastningens beräkning i hushållningsplanerna ledde till en uppenbar överavverkning, att det icke vore lämpligt, att statsmakterna genom sina organ icke finge tillfälle att bestämma de hushållningsprinciper, som skulle tillämpas för de skilda häradsallmänningsarna, samt att kostnaderna för förvaltningen, särskilt överstyrelsen, blevo alltför dyrbara. Därjämte har uttalats tvivel om, huruvida det skulle vara möjligt att uppdriva avkastningen från häradsallmänningsarna till den grad, som kommittéerna ifrågasatt. Överjägmästaren i östra distriktet har ej haft annat att mot förslaget erinra än, att dels överstyrelsen skulle få för ringa verksamhet och bliva för dyr, dels att skogsindelningsskissionen mer än väl kunde undvaras och ersättas av domänstyrelsen, dels att bestämmelserna om årsavverkningens beräkning i skogshushållningsplanerna ej kunde tolkas annorlunda än ledande till en betydande överavverkning. Slutligen har överjägmästaren ansett, att den enda betryggande kontrollen från det allmänna sida erhöles genom nuvarande organisation för densamma. Av de i ärendet hörda jägmästarna hava fyra antingen tillstyrkt förslagen eller ej haft något vidare att

mot desamma erinra, tolv framställt en del erinringar huvudsakligen emot vissa detaljer och fem helt avstyrkt desamma.

Styrelsen för Åkers häradsallmänning har uttalat sig för att nu för häradsallmänningarna gällande lagstiftning måtte få bestå samt framhållit, att förvaltningen av dessa skogar genom vederbörande jägmästare visat sig synnerligen ändamålsenlig och billig. En förvaltning enligt skogslagstiftningskommitténs förslag komme att medföra betydande och obehövliga kostnader.

I anledning av nådiga remissen den 11 juni 1919 angående Västerbottens läns hushållningssällskaps förvaltningsutskotts förenämnda underdåniga framställning har domänstyrelsen infordrat vederbörande överjägmästares underdåniga yttranden i ärendet. Av dessa hava överjägmästarna i Övre Norrbottens och Skellefteå distrikt tillstyrkt hushållningssällskapets förvaltningsutskotts hemställan. Överjägmästaren i Nedre Norrbottens distrikt har avstyrkt densamma. Överjägmästaren i Umeå distrikt har, under åberopande av vad han i särskilt yttrande över skogslagstiftningskommitténs betänkande anfört, förklarat sig anse, att det Husbergska förslaget med vissa ändringar vore att med tanke på eventuell tillämpning inom Västerbottens läns kustland föredraga framför själva kommittébetänkandet.

Domänstyrelsens yttrande över de särskilda förslagen.

Då i detta synnerligen omfattande ämne föreligga icke mindre än tre skilda förslag till lagstiftning, nämligen kommittémajoritetens, reservantens, landshövding Husbergs, och det av skogsvårdsstyrelsernas kommitterade utarbetade och på ombudsmötet den 27 november 1920 godkända förslaget till lagstiftning på området, torde det, innan styrelsen här nedan övergår till en närmare behandling av de framlagda förslagen vara nödvändigt, att styrelsen tager ställning till frågan om det system, efter vilket en lagstiftning på området lämpligen bör uppbyggas och vilket av de nyssnämnda förslagen, som mest ansluter sig till denna styrelsens uppfattning. Härvid synes det styrelsen som om man i betydande utsträckning borde taga hänsyn till avsikten med ifrågavarande lagstiftning, och får styrelsen i sådant hänseende framhålla, att densamma i långt högre grad än annan lagstiftning synes böra vara ej så mycket restriktiv utan fast hellre inriktad på att åstadkomma ett direkt positivt resultat, så långt detta är möjligt med hänsyn till jämväl de andra uppgifter, som varje lag måste anses hava. Denna direkt positiva uppgift skulle då vara att fostra och vägleda den skogägande svenska allmänheten till en rätt hushållning med den stora nationalförmögenhet, vilken i större eller mindre utsträckning lämnats i vars och ens vård. Då man icke har rättighet att förutsätta, att denna allmänhet över huvud taget besitter någon större vana eller färdighet i att läsa lagar och författningar, synes det vara icke blott önskligt utan ock nödvändigt, att vid utformande av lagbestämmelserna taga största möjliga hänsyn härtill, och vill styrelsen såsom ett icke oviktigt led häruti påpeka önskvärdheten av att i de skilda lagförslagen ej behandlas mera än som är oundgängligen nödvändigt för lagens tillämpning inom just det område den avser. Styrelsen vill med andra ord, ehuruval grunderna för lagverkets systematisering ej härmed få anses vara uttömmande behandlade, hava uttalat, att den blivande lagstiftningen för enskildes skogar bör i nyss påpekade hänseende så nära som möjligt ansluta sig till den nuvarande.

Visserligen skulle häremot kunna göras en del invändningar, särskilt ur lagteknisk synpunkt, men kunna också dessa vederläggas därmed, att man enligt styrelsens förslag endast fortgår på en beprövad och såsom ändamålsenlig hittills befunnen väg. Det av ovannämnda tre förslag, som närmast ansluter sig till styrelsens åsikt om, huru lagstiftningen på ifrågavarande område bör systematiseras, är det av kommittémajoriteten avgivna, vilket styrelsen kommer att här nedan beteckna med benämningen »betänkandet», och vilket styrelsen i huvudsak kommer att följa i sitt yttrande över de skilda förslagen, de principer, varpå de äro byggda, och de i desamma förekommande detaljföreskrifterna.

*Lag angående
vård av
enskildes
skogar.*

I det föregående har styrelsen redogjort för de skilda lagförslag, som betänkandet innehåller. Bland dessa intager då förslaget till *Lag angående vård av enskildes skogar* ej blott det första utan ock det mest betydande rummet. I motiven till lagförslaget har kommittén uttalat, att detta vore byggt på följande principer. Skogsmarkens bibehållande till skogsbörd och åtgärder för återväxtens betryggande, skyddande av den växtliga ungskogen samt bevarande av återväxtmöjligheterna å sådana ställen, där särskilt ogynnsamma förhållanden äro rådande, och har kommittén därjämte såsom en sammanfattning av de centrala skogsvårdsbestämmelserna i sitt förslag framhållit, att till nyss uttalade principer också slöte sig bestämmelser, avseende angivandet av de undantag från skogsmarkens användning till skogsbörd, som kunde förekomma, de regler, som erfordrades rörande vederbörande myndighets tillstånd till avverkning eller annat i de av lagen angivna fallen, bestämmelser om tillsyn av lagens efterlevnad och straffpåföljder för överträdelser samt slutligen gränserna för lagens tillämplighet.

Beträffande de principer, varpå lagförslaget uppgives vara byggt, vill styrelsen för närvarande endast hava uttalat, att desamma måste anses innebära ett minimum i fråga om de krav, som från det allmännas sida, kunna göras i fråga om inskränkning uti den enskildes fria förfoganderätt över sin skog. Sedan styrelsen här nedan upptagit till prövning om och i vad mån de i förslaget förekommande detaljbestämmelserna kunna sägas uppbära nyssnämnda principer eller vara ägnade att i tillämpningen effektivt omsätta desamma, har styrelsen för avsikt att framlägga sin uppfattning om, på vilken grundval en lagstiftning av nu ifrågavarande art bör uppbyggas.

Betänkandets förslag till lag angående vård av enskildes skogar innehåller 39 paragrafer, inordnade under följande grupperubriker:

»Om skogsmarks bibehållande för skogsbörd samt om åtgärder för återväxtens betryggande.»

»Särskilda bestämmelser angående växtlig ungskog.»

»Särskilda bestämmelser angående skyddsskogar och skogar i exponerat läge.»

»Om skogsmarks undantagande från användning till skogsbörd.»

»Närmare föreskrifter rörande tillstånd, som av skogsvårdsstyrelsen meddelas.»

»Om tillsyn å lagens efterlevnad.»

»Straffbestämmelser» samt

»Övergångsbestämmelser.»

Under den första grupperubriken falla paragraferna 1—4 och då desamma äro till allra största del grundläggande för förslaget i sin helhet, torde det vara nödvändigt att ordagrant återgiva de särskilda paragraferna.

1 §.

»Skogsmark, som tillhör enskild, skall, där ej enligt denna lag undantag härifrån må äga rum, till skogsbörd användas.»

Domänstyrelsen kan ej annat än med stor tillfredsställelse konstatera, att en dylik föreskrift kommit att inrymmas i lagförslaget, men vid en närmare granskning av detsamma och de undantag från paragrafens tillämpning, som i paragraferna 12—14 omnämnas, måste styrelsen likväl framhålla, att dess betydelse i väsentlig grad förringats. Dock är det icke allenast på grund av de i lagen gjorda undantagen, som paragrafen i verkligheten i många fall är och kan bliva värdelös. Styrelsen vill då särskilt erinra om, att paragrafens kategoriska föreskrift, att all sådan skogsmark, som i densamma avses, skall till skogsbörd användas, icke kan tillämpas å äldre kala marker, enär beträffande dylika markägaren icke ålagts någon kulturskyldighet. Likaså förhindrar icke lagförslaget en å skogsmarken fortgående försumpning att slutligen omföra marken till sådan beskaffenhet, att densamma kommer utanför lagens räckvidd. Även i en del andra fall är bestämmelsen om skogsmarkens användande till skogsbörd i och för sig själv — helst som intet ansvar stadgats för underlåtenhet att fullgöra dess föreskrifter — utan betydelse, och härtill skall styrelsen återkomma vid behandling av 3 §. Styrelsen kan icke värja sig för den uppfattningen, att den första paragrafen huvudsakligen tillkommit för att fastslå den regel, varifrån längre fram i lagförslaget angivna undantag, skulle komma att utgöra avsteg. Det förtjänar ock att här erinras, att såväl uti reservantens förslag, här i fortsättningen betecknad med »reservationen», som ock i det på skogsvårdsstyrelsernas föranstaltande utarbetade förslaget, här nedan benämnt »ombudsmötets förslag», motsvarande bestämmelser icke finnas intagna.

2 §.

»Där vid avverkning skog icke kvarlämnas å det område, varå avverkningen företages, eller skog, som kvarlämnas, icke är av sådan täthet och beskaffenhet, att densamma med hänsyn till rådande naturförhållanden må anses nöjaktig, skola för erhållande av återväxt erforderliga åtgärder vidtagas på sådant sätt, att skog, som nu sagts, inom skäligen tid efter avverkningen kommer att finnas å området. Därvid skola, i den mån det kan vara för ändamålet erforderligt, å avverkningsområdet kvarstående träd eller buskar borttagas.»

»Beredes återväxt annorledes än genom självsädd, må därtill väljas annat trädslag än det avverkade, dock icke sådant, som är för växtplatsen uppenbarligen olämpligt.»

Paragrafen avhandlar som synes de fall, då efter avverkning reproduktionskyldighet inträder, samt meddelar vissa bestämmelser, om hurudan återväxten skall vara för att kunna godtagas. Det är då först anmärkningsvärt, att i paragrafen icke återfinnas från den fackliga terminologien hämtade uttryck. Härigenom har lämnats ett oberättigat stort inflytande åt den rent subjektiva uppfattning, som från icke fackkunnigt håll kan komma att göras gällande, medan fackmannen däremot har berövats stödet av en rent facklig term. Paragrafen synes därför, i vad dess första mening beträffar, vara mindre lyckligt formulerad. Föreskriften uti andra meningen av paragrafens första stycke torde hava tillkommit i avsikt att för allmänheten klargöra, att vid kulturåtgärder det kan bliva nödvändigt företaga rens-

ning av de avverkade markerna. Emellertid inbegripes enligt vanlig terminologi jämväl hyggesrensningen uti kulturåtgärder. Det synes därför ej blott överflödigt att i lagtexten hava inrymt nämnda bestämmelser, utan håller styrelsen före, att dessa föreskrifter i vissa fall skulle kunna medföra en helt annan verkan än som egentligen åsyftats, d. v. s. föranleda markägaren att avröja sådan återväxt, som efter friställning kan repa sig, eller som av en eller annan anledning kan tillsvidare med fördel överhållas å hyggestrakten.

Det har framhållits, att paragrafen, förutom annat, skulle vara avsedd att råda bot mot den brist, som förefunnes uti 1903 års skogsvårdslag, och bestode däruti, att sistnämnda lag icke förhindrade uppkomsten av s. k. skräpskogar. Det vill med andra ord säga, att jämlikt nu gällande bestämmelser myndigheterna icke kunde ingripa mot en avverkning, varvid kvarlämnades en del till fröproducering mer eller mindre odugliga individer, någorlunda jämnt fördelade över avverknings-trakten, och vilken avverkning så långt ifrån gagnat föryngringen, att den tvärt om hindrat densamma, då härigenom marken utsattes för förvildning.

Domänstyrelsen betvivlar starkt, att avsikten med dessa bestämmelser i verkligheten kommer att nås, ty ingenting hindrar avverkaren, att även enligt förslaget bedriva avverkningarna på samma sätt, som hittills i många fall förekommit, d. v. s., så att efter avverkningen återstår en s. k. skräpskog eller maskerat kalhygge. Visserligen inträder för honom reproduktionsskyldighet, men till följd av vissa bestämmelser i lagen, som längre fram komma att avhandlas, kan denna skyldighet för honom träda i kraft först så sent, att den avverkade skogsmarken hunnit förvildas.

Skillnaden mellan nu gällande lag och den föreslagna blir i sagda hänseende då den, att ehuru avverkningen allt fortfarande kan bedrivas på så sätt, att efter densamma uppkommer ett hygge, som varken är berett för återväxt ej heller innehåller trädindivider, vilka fortfarande kunna försvara sin existens, reproduktions-skyldighet enligt förslaget inträder men i ett flertal fall enligt nu gällande lag icke kan utkrävas av vederbörande.

Jämväl i ett annat avseende innehåller paragrafen föreskrifter, som till sin konsekvens kunna bliva särdeles ödesdigra för skogsbruket. Det kan nämligen tänkas, och detta har med skärpa framhållits i flera av de i ärendet avgivna yttrandena, att vid avverkning av barrskogsbestånd, där förutsättning funnits att påräkna självsådd av barrträd, densamma blir fördröjd. Under tiden inträder emellertid naturlig föryngring av asp eller björk, vilken i fråga om tillväxt och slutenhet lämnar intet övrigt att önska, men förkväver den tilläventyrs förefintliga återväxten av barrskog. Här skulle sålunda beredas möjlighet för en markägare, vilken drager sig för de stora kostnader, som ovillkorligen medfölja ett omförande av dylik föryngring av lövskog till barrskogsåterväxt, att med stöd av paragrafens ordalydelse få en sådan på naturlig väg åstadkommen lövskogsföryngring godtagen såsom lag-enlig, ehuru det ur skogshushållningssynpunkt i många fall ingalunda kan försvaras, att låta marken i fråga övergå från barrskogsproduktion till producering av lövskog, vilken sistnämnda på grund av avsättningsmöjligheterna mycket väl kan tänkas på ifrågavarande mark vara så gott som värdelös.

Ytterligare en konsekvens av paragrafens formulering kan såsom i reservationen påpekats ur densamma härledas, ehuru väl det är möjligt, att detta icke varit avsett, nämligen att vederbörande, som å en trakt, varå skogen icke tillfredsställd

de fordringar, som paragrafen uppställde, bedrivit avverkning, som varit skogen till nytta, men ändock ej kunnat försätta densamma i fullt nöjaktigt skick, kan komma att på grund av denna sin åtgärd åläggas att såväl borttaga den skog, som å trakten finnes kvar, som ock att fullständigt kultivera densamma.

Föreskriften i paragrafens andra stycke synes mindre vara av behovet påkallad, då det väl icke kan förutsättas, att en markägare, som skyldigkännes att åstadkomma återväxt genom kulturåtgärder, med hänsyn till de stora kostnader, som alltid åtfölja en kultur, oberoende av trädslaget, som användes, skulle därvid välja för platsen olämpligt sådant. Likaså synes det obehövt att lämna honom uttryckligt medgivande att därvid välja annat trädslag än det avverkade.

Såsom totalomdöme om paragrafen får styrelsen uttala, att om det avsedda målet med densamma verkligen skall kunna nås, bör den fullständigt omarbetas, och direkta föreskrifter meddelas angående sättet för en avverknings utförande, därvid en erkänd facklig terminologi bör komma till användning.

Såväl reservationen som ombudsmötets förslag innehålla samma definition på den skog, som, kvarlämnad efter avverkning, må anses nöjaktig eller såsom återväxt tillfredsställande. Sistnämnda lagförslag innehåller noggranna bestämmelser angående sättet för avverkning av all skog, medan reservationen meddelar bestämmelser endast angående avverkning av viss skog. Med hänsyn härtill har formuleringen av begreppet nöjaktig skog och återväxt i dessa tvenne förslag mindre betydelse än uti betänkandet. Emellertid har i såväl reservationen som ombudsmötets förslag framhållits, att det icke vore nog att ålägga vederbörande endast kulturskyldighet, varför därjämte upptagits bestämmelser om skyldighet att i mån av behov utföra hjälpkultur eller »nyodling», vilken skyldighet skulle gälla, till dess att den uppkomna »nyskogen» icke längre vore att räkna såsom plantskog. Bestämmelsen om att reproduktionsskyldighet skulle åvila vederbörande i sådan utsträckning, synes domänstyrelsen synnerligen lämplig.

3 §.

»Uppkommer i skog genom brand, storm, snöbrott, insektshärjning eller annat dylikt eller genom betning av hemdjur eller genom åverkan, skall, ändå att förhållande, som i 2 § sägs, ej föreligger, vad i nämnda paragraf stadgats om vidtagande av åtgärder för betryggande av nöjaktig återväxt, äga motsvarande tillämpning, dock med iakttagande:

1:o) att åtgärder för det avsedda syftet icke må fordras till större kostnader än som motsvara värdet av de vid skadegörelsen fällda träd, som finnas å området kvar eller av ägaren tillgodogjorts, ävensom av de kvarstående träd, vilka blivit så skadade, att de ej böra bibehållas, eller eljest måste såsom hinderliga för betryggandet av nöjaktig återväxt borttagas, jämte den ersättning, markägaren i anledning av skadan uppburit eller kunnat uppbära; och

2:o) att där vid verkställandet av åtgärder jämlikt denna paragraf det erfordras, att kvarvarande träd borttagas, markägaren må härför tillgodonjuta så lång tid, som påkallas av billig hänsyn till arbetskostnad och möjlighet för verkets avsättning.

Har markägaren uppsåtligen förorsakat skadegörelsen eller har denna vållats genom betning av egna kreatur eller därigenom, att markägaren åsidossatt någon honom lagligen åliggande skyldighet, gälle dock icke vad i 1:o) och 2:o) sagts.»

Denna paragraf innehåller för skogslagstiftningen helt nya bestämmelser, vilka

vid första påseendet, ehuru väl befogade, kunna synas nog så stränga. Emellertid mildras dessa i hög grad genom de i mom. 1 och 2 gjorda undantagen. Sålunda kan bemärkas, att kulturskyldighet ej inträder, då efter timad skada någon inkomst från det av skadegörelsen övergångna området icke tillföres markägaren, såsom t. ex. då ungskog, vilken ej nått 20-årsåldern, härjats av skogseld och ägaren av en eller annan anledning icke kunnat erhålla ersättning för den övergångna skadegörelsen, eller då s. k. slånvuxna bestånd belägna långt från avsättningsort och följaktligen icke lämnande avsättningsbart virke förstörts genom snöbrott.

Det medgivande, som i paragrafens andra mom. gjorts åt markägaren, kan ju visserligen betingas av billighetshänsyn, men styrelsen kan ej underlåta att framhålla, att detta medgivande i många fall kan såväl försvåra som fördyra beredandet av återväxt. Reservationen och ombudsmötets förslag innehålla i huvudsak liknande bestämmelser, men hava inskränkt orsaken till reproduktionsskyldighetens inträdande till skada, som förorsakats genom brand, storm, snöbrott och insektsvärjning. Domänstyrelsen får med instämmande i de skäl, som i reservationen angivits för sagda inskränkning, uttala sin anslutning härtill.

4 §.

»För vidtagande av åtgärder, som enligt de här förut givna bestämmelser, kunna vara erforderliga för betryggande av skogsåterväxt, är skogsmarkens ägare ansvarig. Är tvist om äganderätten till marken, skall såsom ägare anses den, vilken med äganderättsanspråk innehar densamma.

Om det ansvar för kostnaden för dylika åtgärder, vilket må åligga avverkare, till vilken avverkningsrätt upplåtits av ägaren, stadgas i 24 §.»

I denna paragraf har skogslagstiftningskommittén lagt skyldigheten att sörja för återväxtens betryggande med undantag allenast för ett fall å markägaren ensam.

Ser man då frågan om skyldighet att besörja om återväxt alldeles fristående, torde man få giva berättigande åt de skäl, som i betänkandet härutinnan anförts, nämligen att det är markägaren, som i första hand antingen genom egen avverkning eller upplåtande av avverkningsrätt ger upphov till förhållanden, som kunna föranleda åtgärder för beredande av återväxt, ävensom att det är han, som i sista hand njuter fördelarna av att skogsmarken försättes i produktivt skick. Reservanten har ännu mera ovillkorligt lagt reproduktionsskyldigheterna på markägaren, i det han icke gjort det undantag härutinnan, som i betänkandets 24 § angivits. Det har varit så mycket lättare för kommittémajoriteten och reservanten att utbygga sina förslag efter dessa linjer, som de i motsats till såväl 1903 års skogsvårdslag som ock ombudsmötets förslag icke velat ingripa mot en oriktig avverkning för att i tid få densamma rättad medelst avverkningsförbud. Ombudsmötets förslag bygger däremot så gott som helt och hållet på bestämmelserna i 1903 års lag och har därför i avsikt att på tillräckligt tidigt stadium kunna rättande ingripa i en felaktig avverkning sammanbundit frågan om på vem produktionsskyldigheten skall läggas med frågan om vem, som träffats av det avverkningsförbud, som tillgripes för vinnande av rättelse. I reservationer har uti 29 § tillagts en del förtydligande bestämmelser angående vem som är markägare i syfte att binda reproduktionsskyldigheten vid just den fastighet, där kulturåtgärderna kommit eller skola komma till utförande. Dessa kompletterande bestämmelser har även ombudsmötets förslag upptagit.

Betänkandets motivering för sin ståndpunkt i denna fråga torde få anses

oangriplig, och med hänsyn därtill torde de praktiska skäl ombudsmötets förslag andragit till förmån för sina bestämmelser i detta hänseende få anses vara av mera underordnad betydelse. Domänstyrelsen har därför den uppfattningen, att det torde finnas möjlighet framgå på en linje, som utgör en kompromiss emellan dessa båda förslag. Härtill återkommer styrelsen senare.

Under grupprubriken »särskilda bestämmelser angående växtlig ungskog» falla 5—8 §§.

Av dessa är 5 § särskilt betydelsefull och anmärkningsvärd, i det att densamma innehåller bestämmelserna om skydd för ungskog. Härmed har också kommittén tagit ett förhållandevis rätt långt gaende steg till inskränkning av den enskilde markägarens föfoganderätt över sin skog. Kommittén har emellertid ansett behovet av ungskogsskydd alldeles oavvisligt och därjämte uttalat, att den allmänna meningen ovillkorligen gäve stöd åt en sådan inskränkning.

Vid fixerande av den övre gränsen för begreppet ungskog har kommittén sökt finna ett uttryck för det beståndets utvecklingsstadium, då detsamma skulle kunna lämna till fröträäd användbara individer. Härmed har kommittén ansett sig kunna meddela bestämmelser, vilka skulle kunna tillämpas inom skilda delar av landet med hänsyn till där rådande olika förhållanden utan att samtidigt behöva fixera någon viss ålder på bestånd eller enskilda trädindivider. Det kan med hänsyn härtill vara lämpligt att här erinra om den motivering, som kommittén åberopat beträffande omfattningen av skyddsbestämmelserna i förevarande paragraf.

Kommittén upptager först till granskning de skyddsbestämmelser, som innehållas uti s. k. dimensionslagar och det förslag till lag angående skydd för ungskog, som av domänstyrelsen 1895 avgavs. Beträffande dimensionslagarna framhåller kommittén, att dessa icke gagna beståndets utveckling. Angående domänstyrelsens förslag, som innefattade ett fixerande av viss åldersgräns för ungskog i skilda delar av landet, vore detsamma icke tillräckligt effektivt, då enligt detta icke skulle såsom skövlande eller förödande av ungskog anses sådan avverkning, som skedde för skogsvårdens främjande genom hjälpgallring eller hyggesrensning, ty på sätt 1896 års kommitté påpekade, vore därmed ett vitt fält öppnat för skogsinnehavares individuella uppfattning och möjligheten av att under namn av hyggesrensning eller beredningshygge bedriva en hänsynslös skövling.

Med anledning av det sätt, varpå skogslagstiftningskommittén här återgivit innehållet uti förenämnda förslag till ungskogslag och den kritik, som ägnats detsamma av 1896 års kommitté, anser sig styrelsen böra göra en del erinringar.

Av det sammanträngda referatet kan vid en hastig granskning framgå, att sagda förslag varit så bristfälligt avfattad i avseende på det rent skogliga, att det med lagen avsedda ändamålet icke skulle kunna nås, utan att fast hellre lagförslaget inbjöde till direkt skogsskövling. Så är emellertid icke förhållandet. I motiven återger kommittén 1896 års kommittés kritik av domänstyrelsens nyssnämnda lagförslag bland annat i följande ord: »vidare och då i förslaget på fullgiltiga skäl stadgades att avverkning av ungskog för skogsvårdens främjande genom hjälpgallring och hyggesrensning ej skulle rubriceras såsom skövling av ungskog — — —.» Härav torde då framgå, att domänstyrelsens förslag, i vad detsamma berör det rent skogliga, icke kunnat antastas. Svagheten uti det framlagda lagförslaget bestod emellertid däri, att uppsikten över lagen närmast anförtrotts åt kommunalnämnd och kronobetjäning, av vilka man icke kunde begära sakkunskap på området. Dessas

åligganden inskränkte sig dock till att hos Kungl. Maj:ts befallningshavande göra anmälan om förödelse av ungskog. Sedan sådan anmälan till Kungl. Maj:ts befallningshavande inkommit, skulle undersökning genom vederbörande jägmästare med biträde av gode män verkställas. På så sätt blev dock varje fall bedömt av sakkunnig person. Lagförslagets svaghet låg sålunda egentligen i organisationen för lagens efterlevnad och ej i de rent fackliga föreskrifterna, vilka under inga förhållanden synas böra eller på sin tid bort kunna misstolkas, allra minst i den riktning, som skogslagstiftningskommittén antytt. I kommitténs motiv framhålles vidare.

De i olika riktning gående vanskligheter — som voro förknippade såväl med en dimensionslag som ock domänstyrelsens lagförslag av år 1895 — hade kommittén sökt undvika genom att låta förbudet omfatta *totalavverkning eller så hård utglesning av växtliga ungskogsbestånd, att deras förmåga att sluta sig äventyrades*, men däremot medgiva ägaren att fritt företaga gallring, som ej ginge så långt som nu sagts. Härigenom hade alltså möjlighet lämnats skogsägaren att verkställa gallring eller ljushuggning utan att därför erfordrades myndighets tillstånd, men på samma gång hade för dylik huggning satts en gräns mera objektiv än den som i domänstyrelsens förslag innehölles, och som i regel ej torde vara svår att iakttaga. Även härvidlag hade dock åt skogsägaren beretts rättighet att i tvivelaktiga fall erhålla ett uttalande av skogsvårdsstyrelsen att hålla sig till. Genom att sålunda dels oväxtlig ungskog och dels så mycket av den växtliga, som kunde tagas utan att förrycka beståndsslutenheten finge avverkas, torde ock det legitima behovet av småvirke bliva tillgodosett, så långt begäras kunde.

Domänstyrelsen, som väl inser den stora svårighet som föreligger, då det gäller att bestämma en gräns för ungskogens högsta ålder så avpassad, att densamma tydligt anger, att beståndet nått sådan utveckling, att detsamma, där förhållandena i övrigt detta medger, kan förnygringshuggas i avsikt att erhålla förnygring på naturlig väg, vilket torde ha varit kommitténs mening, vill närmare ingå på denna fråga vid angivande här nedan av sitt förslag till liknande lagbestämmelser. Emot paragrafens formulering och innehåll i övrigt måste styrelsen emellertid göra en hel del erinringar.

Uttrycket »växtlig ungskog i bestånd» måste, såsom av den anförda motiveringen framgår, undandraga från lagens tillämpning, vad kommittén kallat för oväxtlig ungskog, men också, synes det domänstyrelsen, växtliga ungskogsgrupper.

Beträffande först undantagandet ifrån lagens tillämpning av de »oväxtliga» ungskogsbestånden, så vill styrelsen framhålla, att det i en mängd fall kommer att bliva synnerligen svårt att avgöra, huruvida ett bestånd skall anses växtligt eller icke. Vissa marker av låg bonitet, på vilka dock skogsproduktion kan försiggå, komma alltid att uppvisa ungskogar av väsentligt lägre tillväxtkapacitet än ungskogar på bättre mark. Här blir det då den rent subjektiva uppfattningen, som måste följa utslaget. Och grundar sig denna icke på bl. a. erfarenheter från orterna, kunna ödesdigra konsekvenser uppstå av denna definiering i detalj. Detta med avseende på svårigheten att skilja emellan, vad som anses vara växtlig eller oväxtlig ungskog. Men synes kommittén, som velat helt lössläppa avverkningen av den oväxtliga ungskogen, därjämte hava förbisett alla de talrika fall, då ungskogsbestånd, vilka genom påverkning av yttre omständigheter såsom allt för stark beskuggning eller upprepade insekts- och frostsador fått sin tillväxt till den grad nedsatt, att desamma skäligen kunna rubriceras såsom oväxtliga, genom ändamåls-

enlig behandling, enkannerligen gallring, kunna försättas i så pass nöjaktigt skick, att de rätt så väl kunna försvara sin existens. Styrelsen vill med andra ord hava sagt, att skogslagstiftningskommittén genom att tillåta avverkning av s. k. oväxtliga ungskogsbestånd, icke tagit sikte på de utvecklingsmöjligheter, som i själva verket finnas. Som nyss framhållits kan paragrafen tolkas så, att densamma icke vore tillämplig på sådana marker, där växtliga ungskogsgrupper finnas, men där desamma äro så skilda från varandra genom mindre områden, att man aldrig kan beräkna att här erhålla ett slutet ungskogsbestånd. Det skulle i sådant fall, förmenar styrelsen, vara allt annat än för skogsvård och skogshushållning gagneligt. om dylika ungskogsgrupper på grund av nyssnämnda tolkning av paragrafen saklöst skulle kunna nedhuggas. Visserligen inträder ju reproduktionsskyldighet efter avverkning av såväl oväxtliga ungskogsbestånd som ock växtliga ungskogsgrupper, men avsikten med paragrafen att bereda skydd åt ungskogen, har icke vunnits i detta fall.

I fråga om den avverkning, som inom växtliga ungskogsbestånd skulle vara tillåten, har kommittén utformat bestämmelserna sålunda, att sådana bestånd icke må avverkas annat än genom gallring och icke heller vid sådan så hårt utglesnas, att beståndets förmåga att sluta sig äventyras.

Om kommittén härmed avsett, att endast gallring skulle vara formen för inom sådana ungskogsbestånd medgiven huggning, torde definitionen på dylik huggning i huvudsak vara riktigt avfattad. Men då av motiven framgår, att även ljushuggningar skulle vara tillåtna uti ungskogsbestånden, får styrelsen erinra om, dels att ljushuggningar icke böra förekomma inom ungskogar, dels att med ljushuggning enligt den fackliga terminologien avses en i beståndet så djupt ingripande avverkning, att beståndets slutenhet häves.

Reservanten har i sitt lagförslag meddelat samma föreskrifter angående avverkning i ungskog.

Ombudsmötets förslag däremot upptager den provisoriska skogslagens bestämmelser om ungskogsskydd, enligt vilka endast sådan avverkning i ungskog, som avser beståndets ändamålsenliga utveckling genom gallring, är tillåten. Sistnämnda bestämmelse angående avverkning i ungskog synes styrelsen vara att betydligt föredraga framför betänkadets och reservationens nyssberörda föreskrifter härutinnan. Enligt styrelsens förmenande måste sålunda 5 § icke anses motsvara, vad kommittén enligt motiven därmed åsyftat, vadan en väsentlig omarbetning av bestämmelserna angående ungskogsskyddet är ofrånkomlig.

Då betänkadet endast i 5 § meddelar bestämmelser om sättet för avverkning, men såväl reservationen som ombudsmötets förslag upptagit föreskrifter angående avverkning i annan skog än ungskog, torde det vara nödvändigt att här något närmare ingå därpå.

Reservanten har i 18 § intagit bestämmelser om att växtligt, slutet skogsbestånd, vari träden över huvud taget nått den ålder, vid vilken användbarhet såsom fröträd efter de i orten i allmänhet rådande förhållanden är för handen, icke må avverkas på sådant sätt, att i följd därav särskilda kulturåtgärder bliva nödvändiga för åstadkommande av nöjaktig återväxt. Han har därmed utan att vilja bestämt uttala sig till förmån för en förnygring på naturlig eller konstlad väg såsom varande den under alla förhållanden bästa likväl avsett att taga vara på de tillfällen, då ett skogsbestånd, vilket passerat den övre åldersgränsen för vad han avsett med

begreppet ungskog, skulle kunna föryngras på naturlig väg. Ehuru väl avsikten synes synnerligen vällovlig, måste styrelsen ändock erinra, att en sådan detaljerad definition, som lämnats å ett skogsbestånd av avsedd beskaffenhet, redan genom sin ordrikhet lätt kan medföra olika tolkningar och därmed anledning till försök att kringgå lagens bestämmelser. Men icke nog härmed. Det är icke enbart skogsbeståndets beskaffenhet, som är avgörande för frågan, huruvida detsamma bör föryngras genom ställande av fröträd, d. v. s. på naturlig väg eller genom kalavverkning, åtföljd av kultur. — Styrelsen förbigår här de gränfall, då mindre kalhyggen beräknas kunna förses med naturlig föryngring genom besåning från hyggets kanter. — Läge och markbeskaffenhet äro faktorer, som härpå kunna inverka i minst lika hög grad. Å vissa marker, vilka hava benägenhet att fort gräsbindas efter avverkningen, och där läget ingalunda kan sägas vara exponerat, men friställda träd på grund av markbeskaffenhet och rådande vindar lätt stormfällas, kan det vara felaktigt att förmå en markägare att söka erhålla naturlig föryngring. Ty följden av att på dylika marker ställa fröträd kommer helt säkert i de flesta fall att bliva den, att fröträden stormfällas, marken gräsbindes och förvildas i förväntan på naturlig besåning, och att slutligen intet annat återstår än att vidtaga kulturer, vilka skulle hava ställt sig väsentligt billigare, om de kommit tidigare till utförande. Härjämte bör också beaktas, att en särskild och successivt skeende avverkning av de stormfällade fröträden kommer att lämna väsentligt lägre behållning än om desamma fått avverkas i samband med hygget i övrigt.

Ombudsmötets förslag, vilket i fråga om ungskogsskyddet, icke innehåller någon särskild definition å ungskogens högsta åldersgräns, har beträffande all annan skog föreskrivit, att densamma icke må avverkas på sätt, som strider mot grunderna för god skogsvård, eller så att fastigheten därigenom skulle komma att lida brist på behöflig skog efter ortens behov. Dessa bestämmelser, vilkas räckvidd är i väsentlig mån beroende av den innebörd, man vill giva ordet »skogsvård», utgöra i varje fall, även om man skulle vilja likställa ordet »skogsvård» med »beståndsvård» och ej såsom ifrån en del håll ifrågasatts utsträcka begreppet »skogsvård» ända därhän att innefatta, vad man benämmer »uthålligt skogsbruk», att så långt gående ingrepp i den enskildes förfoganderätt över sin skog, att domänstyrelsen icke tvekar uttala, att den allmänna meningen icke för närvarande torde komma att finna dylika bestämmelser berättigade.

Mot syftemålet med 6 § har domänstyrelsen ingen erinran att göra utan synas meddelade föreskrifter i denna riktning uteslutande vara till gagn.

7 § avhandlar de fall, då avverkning av ungskog utan de inskränkningar, som i 5 § angivits, må vara tillåten. Styrelsen finner det helt naturligt, att där sådana behov föreligga, som i punkterna 1, 2 och 3 angivas, dispens från 5 paragrafens bestämmelser bör vara medgiven. Styrelsen är emellertid ej övertygad om, att det för alla nyss berörda fall kan vara nödigt att först inhämta skogsvårdsstyrelsens tillstånd. En dylik anmälningsplikt lär nämligen ej sällan kunna kännas nog så tryckande och besvärlig, då det rör sig om en förhållandevis obetydlig avverkning. Till förhindrande av ett illojalt utnyttjande av dessa medgivanden lär kunna utfinnas fullt effektiva bestämmelser, vilka ingalunda böra ses med så oblida ögon som nyssnämnda anmälningsplikt.

8 § innehåller bestämmelser om, huruledes virke, som avverkat på grund av medgivande i 7 §, skall användas. Domänstyrelsen kan visserligen finna det

logiskt, att virke, som avverkats jämlikt 7 § 1 mom. skall användas till husbehov. men finner det däremot synnerligen opåkallat att meddela föreskrift om att virke, -om avverkats jämlikt 7 §, 2 och 3 mom. skall, där så lämpligen ske kan, till husbehov användas.

Dessa föreskrifter, som äro hämtade från de för Gottland och Öland nu gällande lagarna, kunna ju i dessa skogfattiga delar av landet, där virkestillgången i allmänhet ej på långt när täcker det lokala behovet, vara befogade, men i en lag, avsedd för hela landet i övrigt upp till gränsen mot Västerbotten, synas de icke böra förekomma. Under varje förhållande torde en lagföreskrift, som göres beroende av vad som kan anses lämpligt eller ej, för att sättas i funktion, ingalunda vara annat än i nödfall att förordas, och är styrelsen förvissad om, att allmänheten ej gärna skulle se, att skogsvårdsstyrelsens tjänstemän började undersöka. på vad sätt i förevarande fall avverkat virke användes. Sista momentet i 8 § bör därför ur förslaget utgå. och vill styrelsen jämväl ifrågasätta, huruvida icke hela paragrafen bör uteslutas.

»Särskilda bestämmelser angående skyddsskogar och skogar i exponerat läge» avhandlas i 9—11 §§.

Denna avdelning avser att ersätta lagen angående skyddsskogar den 24 juli 1903. Kommittémajoriteten har föreslagit uppdelning av de skogar, som skulle falla under sagda lagbestämmelser uti dels egentliga skyddsskogar, vilkas bestånd erfordras till skydd mot flygsandsfält och fjällgränsens nedgående, dels ock sådana skogar, där föryngringen av flerahanda orsaker såsom exponerat läge, tunn och mager jordmån skulle kunna vid oförsiktig avverkning bliva antingen omöjliggjord eller särskilt svår att erhålla i nöjaktigt skick inom rimlig tid. För båda dessa grupper av skogar föreslås fullkomligt enahanda behandling, och ifrågasätter kommittén ej heller skiljaktiga åtgärder för att få marker av nyssnämnda tvenne slag förklarade vara av sådan beskaffenhet, som föranleder ifrågasatta inskränkningar beträffande ägarens disposition över skogen å desamma.

I fråga om dessa bestämmelser, som innefattas uti 9 § 1 och 2 mom., och jämväl övriga, som avse skyddsskogar och därmed jämförliga skogar får styrelsen framhålla, att dessa enligt styrelsens mening icke böra inarbetas i den allmänna skogsvårdslagen utan intagas i en särskild lag angående skyddsskogar.

Bestämmelserna i 9 § 3 mom. synas vara ägnade att vid fall av behov med fördel kunna tillämpas. Mot bestämmelsen i 4 mom. första stycket, att de inom Kopparbergs, Västernorrlands och Jämtlands län belägna skyddsskogarna alltjämt skola anses såsom skyddsskogar och allt fortfarande hemfallna under bestämmelserna i paragrafens 1:a mom. har styrelsen intet att erinra, varemot bestämmelsen uti sista stycket av 4 momentet, varigenom Öland förklaras i sin helhet vara hänfört till skogar av exponerat läges natur, ej synes ändamålsenlig. Styrelsen får nämligen ifrågasätta, om verkliga skäl härtill förelegat, eller om det icke varit lämpligare att i huvudsak bibehålla för denna landsdel nu gällande bestämmelser, vilka i allt väsentligt ansluta sig till Gottlandslagen. Det senare synes i varje fall mera befogat, ej blott ur synpunkten att något egentligt klander av för sagda landsdel gällande enskild skogslag icke förekommit utan ock med hänsyn därtill, att de skogliga förhållandena på Öland och Gottland äro ganska ensartade.

10 § avhandlar bestämmelserna om den ägare till skyddsskogar eller skogar i exponerat läge tillkommande förfoganderätten över sin skog. Emot 1 och 2 mom.

torde i huvudsak ej så mycket vara att erinra. Dock anser styrelsen, att någon kulturskyldighet icke bör åligga markägaren, enär dels avverkningen — med undantag för husbehov — å dessa skogar alltid bör föregås av stämpling genom sakkunnig person, dels kulturåtgärderna ej sällan här draga betydligt högre kostnader än å andra marker. Föreskrifterna i 3 mom. åter lära i vissa fall, bokstavligen tolkade, kunna giva anledning till ett vidsträcktare utnyttjande av en skyddsskog för betesändamål än som kan med en sådan skogs egentliga uppgift vara förenat, varför styrelsen anser, att dessa bestämmelser icke böra i lagen intagas. Beträffande 4 mom. vill styrelsen göra samma anmärkning som förut beträffande 8 §. Under påpekande av vad styrelsen framhållit beträffande 5 § föranleda bestämmelserna i 5 mom. icke till något styrelsens vidare yttrande.

11 § ersätter 2 § i nuvarande skyddsskogslag, men har till paragrafen fogats några helt nya bestämmelser, varigenom staten ålagts att för vissa tänkbara fall sörja för att en skogsägare inom skyddsskogsområdet, vilken icke får för eget husbehov utnyttja sin skog, må erhålla antingen husbehovsvirke in natura eller ock kontant ersättning för anskaffandet av sådant virke. Rent teoretiskt sett torde ju ej så mycket vara att mot sagda bestämmelser erinra, men föreställer sig domänstyrelsen, att desamma näppeligen skola komma till användning i praktiken. Skulle det bliva erforderligt att till den grad, som här ifrågasatts, inskränka en skogsägars förfoganderätt över sin skog, lär nämligen brukningen av en sådan fastighet bliva så besvärlig, särskilt om densamma är långt belägen ifrån kommunikationsled — och detta torde med hänsyn till skyddsskogarnas läge bliva regel — att ägaren så gott som undantagslöst torde föredraga att på sätt som i andra stycket sägs, avstå från fastigheten.

Härmed skulle egentligen de erinringar varit framställda, som styrelsen velat rikta mot betänkandets bestämmelser angående skyddsskogar, men då härtill ansluta sig vissa föreskrifter i 16 §, som avhandla, hur tillstånd till avverkning inom skyddsskogarna eller skogar i exponerat läge skall meddelas, anser sig styrelsen i detta sammanhang böra närmare ingå på denna fråga eller huru avverkning för avsalu enligt förslaget får bedrivas.

Enligt betänkandet kunna trenne olika former för dylik avverkning förekomma. *Antingen* en stamvis skeende utsyning och stämpling av träden *eller* anvisning av viss trakt, vars gränser skola å marken angivas *eller ock* tillstånd till avverkning genom skogsägaren själv utan vare sig utsyning eller anvisning. Vad kommittémajoriteten här ifrågasatt och vartill reservanten också anslutit sig, finner domänstyrelsen vara i hög grad betänkligt.

I regel äro samtliga här ifrågavarande skogar av den ömtåliga natur, att ett till synes mera obetydligt misstag uti deras behandling kan medföra de största svårigheter för skogens framtida föryngring och bestånd. Man må blott erinra om att föryngringsfrågan beträffande dessa skogar långt ifrån kan anses löst, utan att man i detta hänseende allt fortfarande står på försökens och utredningarnas stadium. Läger man härtill, att skogsbruket på de allra flesta av dessa marker icke kan göras räntabelt, torde härav aldeles tydligt framgå, att det vid avverkning å sådana skogar fordras mycket mera såväl teoretisk utbildning som praktisk erfarenhet för att rätt leda avverkningen än beträffande sådana skogar. för vilka den allmänna skogsvårdslagen gäller.

Såsom något i hög grad anmärkningsvärt beträffande icke fackmäns på om-

rådet åsikt angående denna ömtaliga fråga rörande avverkning inom skyddsskogarna, vill styrelsen här erinra om vad länsstyrelsen i Jämtlands län i sitt underdåniga utlåtande anført. Länsstyrelsen tager där helt avstånd från betänkandets förslag och framhåller, att det givetvis icke kan vara riktigt, att då man eljest i den allra största omfattning övergått till avverkning efter stämpling genom sakkunnig person, nu på dessa särskilt svärförnygrade skogar låta avverkning kunna försiggå till och med utan någon som helst anvisning på ort och ställe. Såväl Norrlands skogsvårdsförbund som ock skogsägareförbundet hava kraftigt framhållit behovet av att nuvarande utsyningsförfarande bibehållas å skyddsskogarna och lämpligheten av att utsyningarna allt fortfarande utföras genom skogsstatens personal.

I detta sammanhang kan styrelsen icke underlåta att framhålla, att den kritik, som av skogslagstiftningskommittén ägnats de av skogsstaten verkställda utsyningarna å skyddsskogarna, vederlagts av såväl Norrlands skogsvårdsförbund som ock skogsägareförbundet. Styrelsen anser sig för den skull icke hava något att i denna sak vidare tillägga än att de av skogspersonalen å skilda tider verkställda utsyningarna i stort sett få anses giva uttryck åt den uppfattning angående huru dylika utsyningar borde utföras, som vid tiden för utsyningarnas verkställande varit gällande. Om berörda kritik ses mot sagda bakgrund, och det förhållande beaktas, att vid tidigare utförda utsyningar virkessortiment, som vid en senare granskning befunnits böra uttagas, vid utsyningstillfället icke ägt saluvärde och därjämte observeras, vad styrelsen nyss anført ifråga om det alltjämt ännu olösta problem, som heter skyddsskogarnas förnygring, torde ej mycket av denna kritik kvarstå såsom berättigad.

Ombudsmötets förslag behandlar i 2 § till synes väl kort hela skyddsskogsproblemet och anser frågan vara tillfredsställande löst genom att skogsvårdsstyrelserna skola meddela tillstånd, innan avverkning för avsalu må äga rum å skyddsskogar och skogar i exponerat läge, varvid skogsvårdsstyrelserna skulle äga rättighet att fullkomligt efter gottfinnande bestämma om, hur dylikt tillstånd skulle meddelas.

»Om skogsmarks undantagande från användning till skogsbörd» avhandlas i 12 och 13 §§. Här angivas de fall, då undantag från bestämmelserna uti 1, 2 och 3 §§. men särskilt i 1 §, kunna få äga rum.

12 § innehåller i huvudsak samma bestämmelser som punkt 3 i 12 § av 1903 års skogsvårdslag, endast kompletterad med visst tillägg, föranlett därav att betänkandet i sin allmänna skogsvårdslag inryckt bestämmelserna om skyddsskogar.

Beträffande detta tillägg måste styrelsen framhålla vådorna av att avverkning å försumpad mark inom skyddsskogsområdet enligt betänkandet kan medgivas utan föregående utsyning. Inom skyddsskogsområdet finnas nämligen i större omfattning än kanske å några andra trakter i landet försumpade skogsmarker, vilka visserligen icke utan rätt betydande kostnader kunna omföras till verkligt produktiva marker, men vilka dock genom skogens bibehållande å desamma i viss mån kunna förhindra försumpningens utvidgande till angränsande marker. En oförsiktig kalhuggning å dylika skogar kan därför lätt få en rätt ödesdiger inverkan på angränsande bestånd, även om skogarnas bibehållande icke är absolut nödvändigt för att förhindra fjällgränsens nedgående.

13 § behandlar de fall, som i första stycket av 12 § gällande skogsvårdslag angivas. Dock har betänkandet gjort frihet från lagens tillämpning, då det gäller

skogsmarks uppodling till trädgård, åker eller äng, uppröjande till beteshage eller användande till byggnadstomt eller annat likartat ändamål, beroende av huruvida marken vore för ändamålet lämplig och huruvida, därest marken vore belägen inom skyddsskogsområde, hinder icke mötte med hänsyn till de för sådant område gällande lagbestämmelser. Uti paragrafens andra stycke föreskrives, att, därest å marken finnes ungskog eller skogen är belägen inom skyddsskogsområde, avverkning å densamma ej må äga rum, förrän skogsvårdsstyrelsen därtill lämnat tillstånd. Slutligen stadgas vissa bestämmelser om användningen av det virke, som på så sätt komme att avverkas.

Av första styckets formulering, sedd i anslutning till 1 §, skulle man kunna få den uppfattningen att i fråga om kal skogsmark, dess användande för nyssnämnda ändamål skulle vara beroende av huruvida den vore för varje särskilt fall lämplig, en bestämmelse, som synes skäligen överflödigt, då 1 § ej kunnat göras till sin verkan effektiv, och i varje fall är ägnad att åstadkomma oklarhet om vad som med paragrafen egentligen avses. Men icke nog härmed. Om man också utgår ifrån den förutsättningen att förutom beträffande område av skyddsskogsnatur stadsgandet medgiver jämväl avverkning av skog å områden, som skulle uppodlas till trädgård, åker eller äng, uppröjande till beteshage eller användande till byggnadstomt, så synes det, att mot frågans bedömande ur lämplighetssynpunkt, kunna göras en del befogade erinringar. Det torde sålunda med fullt fog kunna erinras därom, att det må vara markägaren förbehållet att själv avgöra, huruvida användandet av skogsmarken för annat ändamål än skogsbörd kan för hans vidkommande vara mest fördelaktigt, även om för den utomstående det kan synas tivelaktigt, om marken verkligen lämpar sig för det ena eller andra ändamålet. Lagbestämmelser av nu ifrågasatt art torde helt visst för allmänheten komma att kännas mycket betungande och i varje fall såsom ett orättmätigt ingrepp uti deras lojala förfogande över sin egendom. Det är givet, att bestämmelser måste finnas, vilka förhindra att lagen kringgås under uppgiven avsikt att använda skogen för icke avsett ändamål, men då böra dessa bestämmelser också vara inriktade på att bestraffa sådana lagöverträdelser och hämma verkningarna av desamma på så tidigt stadium som möjligt, något som dock ej är fallet med ifrågavarande bestämmelser. Även de i andra stycket meddelade föreskrifterna om anmälningsplikt beträffande där omförmäld avverkning kunna på samma grunder betecknas såsom nog så stränga. Någon större avverkning av skog för angivna ändamål, utom då fråga är om att bereda bete — i vilket fall styrelsen anser att kommitténs bestämmelser om markens lämplighet för ändamålet äga fog — torde icke i allmänhet förekomma, och synes det som om markägaren åliggande kulturskyldighet kunnat vara tillräckligt korrektiv mot nämnvärd skogsskövling. Beträffande föreskrifterna om, huru det i förevarande fall avverkade virket skall användas, vill styrelsen göra samma erinran som förut ifråga om 8 §.

Föreskrifterna uti 14 §, vilka medgiva uppskov med vidtagande av åtgärder för betryggande av nöjaktig återväxt, sedan avverkning av skog medgivits för erhållande av kreatursbete, eller genom skada å skog av annan orsak bete för kreatur kunnat erhållas, torde knappast vara av den betydelse att de lämpligen böra i lagen förekomma.

Såväl reservationen som ombudsmötets förslag innehålla i huvudsak liknande bestämmelser beträffande marker eller skogar, som undantagas från lagens tillämp-

ning, dock med någon skärpning i fråga om betesmarkens beskaffenhet. Reservationen upptager endast beträffande för husbehov avverkat virke kravet, att detsamma skall för sagda ändamål användas. Ombudsmötets förslag har ej några bestämmelser om, huru avverkat virke skall användas.

Under rubriken »Närmare föreskrifter rörande tillstånd, som av skogsvårdsstyrelsen meddelas» behandlas i 15—18 §§. Bestämmelserna uti 15 § 1 mom. första och andra styckena, däri stadgas, att skogsvårdsstyrelsen skall vid meddelande av tillstånd till avverkning jämväl lämna föreskrift om på vad sätt avverkningen må bedrivas och om de åtgärder, som skola vidtagas för återväxtens betryggande, äro uteslutande till gagn. Beträffande åter tredje stycket vill domänstyrelsen framhålla att, då skogsvårdsstyrelsen inlåter sig på att fastställa viss tid, inom vilken uppodling av skogsmark till trädgård, åker eller äng, dess uppröjande till beteshage eller användande till byggnadstomt eller likartat ändamål, skall vara verkställd, skogsvårdsstyrelsen synes hava kommit in på ett område, som strängt taget bör ligga helt utanför dess verksamhet. Domänstyrelsen förmenar, att det hade varit rättigare och mer i överensstämmande med en skogsvårdslag att i sådana fall, som här avses, såsom allmän regel föreskriva, att, därest skogsmark icke för sagda ändamål inom viss tid verkligen kommit till användning, reproduktionsskyldighet omedelbart skall inträda. Föreskrifterna i paragrafens 2 mom. synas styrelsen knappast erforderliga.

16 § har styrelsen redan förut i annat sammanhang behandlat, i vad den berör avverkning av skog inom skyddsskogsområde eller i exponerat läge. Vad paragrafen därutöver innehåller om undersökning å marken, innan skogsvårdsstyrelsens beslut meddelas, föranleder ingen erinran från domänstyrelsens sida, men torde direkt föreskrift ej vara nödig.

17 §, som innehåller föreskrifter om, huru besvär må anföras över skogsvårdsstyrelsens beslut och jämväl över av Kungl. Maj:ts befallningshavande i sådana ärenden meddelade beslut föranleder — fränsett, att styrelsen icke anser, att länsstyrelserna skola utgöra en besvärinstans i dylika ärenden — ingen särskild erinran från styrelsens sida.

Emot 18 § synes i och för sig intet vara att erinra.

19—31 §§ äro inrangerade under grupprubriken »Om tillsyn å lagens efterlevnad».

19 § föranleder ej annan erinran än att enligt styrelsens mening ej mer än en skogsvårdsstyrelse torde vara erforderlig inom varje landstingsområde.

Föreskrifterna uti 20—29 §§ angiva, huru skogsvårdsstyrelsen har att förfara, då vederbörande icke uppfylla dem antingen direkt enligt lagen åvilande eller genom särskilt avtal eller dom pålagd skyldighet att vidtaga åtgärder för betryggande av återväxt.

Gången av denna procedur är då följande. Har markägare åsidosatt skyldigheten att inom behörig tid jämlikt lagen vidtaga åtgärder för betryggande av återväxt, skall skogsvårdsstyrelsen med honom härom söka träffa överenskommelse. Kan sådan överenskommelse ej träffas, skall styrelsen instämma saken till domstol, som ålägger markägaren vidtaga vissa för återväxtens betryggande erforderliga åtgärder samt fastställer den tid, inom vilken de skola vara utförda. Skulle denna tid gå till ända, utan att åtgärderna blivit vidtagna äger skogsvårdsstyrelsen att låta utföra desamma. För sina härav föranledda kostnader kan styrelsen genom

Bihang till riksdagens protokoll 1923. 1 saml. 82 häft. (Nr 104.) 32

överexekutor låta hos skogsmarkens ägare eller hos avverkaren, med s. k. regressrätt för denna hos markägaren, uttaga kostnaderna, dock icke till högre belopp än som av Kungl. Maj:ts befallningshavande godkännes. Skulle sådan fastighet, som här avses, gå till försäljning efter utmätning eller i konkurs, äger skogsvårdsstyrelsen att med viss förmånsrätt ur köpeskillingen för fastigheten utfä o gulden kostnad för verkställda kulturarbeten. Dock har styrelsen att inom viss tid hos domaren göra anmälan om, huruvida styrelsen vill begagna sig av denna sin rätt.

Skulle avverkning företagas på sådant sätt att för erhållande av återväxt komme att i mera betydande omfattning erfordras jämförelsevis kostsamma kulturåtgärder, äger skogsvårdsstyrelsen att av markägaren fordra säkerhets ställande för den kostnad, som dessa åtgärder beräknas medföra, och meddelas uti 26 § närmare bestämmelser om huru sådan säkerhet skall vara beskaffad. Skulle säkerhet ej inom skälig tid ställas, kan skogsvårdsstyrelsen hos Kungl. Maj:ts befallningshavande erhålla avverkningsförbud dels för markägaren dels ock, då avverkaren är annan person än markägaren, för den förre beträffande annan honom tillhörig skog. Sådant avverkningsförbud upphör emellertid, där yrkad säkerhet ställes uti erforderliga åtgärder vidtagas av den därtill skyldige eller betalning för åtgärd, som på hans bekostnad utförts, blivit skogsvårdsstyrelsen gottgjord. I övrigt innehålla sagda paragrafer en del detaljbestämmelser angående undersökning å marken och vem kostnaderna härför skola drabba.

Samtliga dessa föreskrifter ansluta sig direkt till den ledande grundtanken i betänkanDET att icke ingripa i en avverkning, som bedrives i skog, vilken icke kan rubriceras som ungskog. Häruti ligger enligt styrelsens mening lagförslagets största svaghet, och innebär detsamma långt ifrån någon förbättring uti härutinnan nu gällande bestämmelser utan fasthellre en avgjord försämring. Skogsvårdsstyrelsens ingripande torde nämligen i allmänhet komma så sent, att de kulturåtgärder, som slutligen måste utföras, bliva till såväl sin omfattning som kostnaderna väsentligt större än om ingripandet kommit på ett tidigare stadium. Jämförda med dessa, man vore frestad att säga, till synes rätt så humana bestämmelser angående utkrävandet av markägarens kulturskyldighet verka föreskrifterna i 25 och 26 §§ om säkerställande av skogsvårdsstyrelsens risker, då kulturåtgärderna utföras av nämnda styrelse, onödigt stränga, särskilt bestämmelserna uti 25 §, och detta har med skärpa från en hel del håll påpekats, kunna till och med vara ägnade att i betänklig mån rubba fastighetskrediten och torde ingalunda vara av behovet påkallade. Beträffande beskaffenheten av den säkerhet, som jämlikt 26 § må av skogsvårdsstyrelsen godtagas, kan väl medgivas, att dylika bestämmelser lämpligen böra finnas i ett lagförslag sådant som det förevarande, men med avseende på deras reella innebörd torde en väsentlig avprutning kunna göras. Styrelsen skulle för sin del kunna finna det tillfyllestgörande, om beträffande säkerheten endast stadgades, att den skulle vara sådan, att den av skogsvårdsstyrelsen kunde godtagas.

Bestämmelser om ställande av säkerhet för kulturåtgärder torde kunna bliva till avsevärt gagn.

I övrigt har styrelsen intet väsentligt att erinra beträffande nu icke berörda detaljer uti 20—29 §§.

30—31 §§ föranleda med hänsyn till deras syfte ingen erinran från styrelsens sida.

Ombudsmötets förslag skiljer sig i förevarande hänseende avgjort från såväl betänkanDET som reservationen samt ansluter sig nära till nu gällande allmänna

skogsvårdslag. Det vill på ett tidigt stadium rättande ingripa mot en lagstridig avverkning och söker genom omedelbart avverkningsförbud frampressa dels rättelse i avverkningen dels säkerhet för vidtagande av erforderliga kulturåtgärder. Till skillnad mot nu gällande skogsvårdslag vill ombudsmötets förslag tillägga skogsvårdsstyrelsen befogenhet att omedelbart meddela avverkningsförbud och detta även utan föregående syn på ort och ställe av ojävig förrättningsman. Innan sådant förbud må meddelas, skall fastighetsägaren, eller, där annan än denne bedriver avverkningen, avverkaren beredas tillfälle att yttra sig i ärendet. Finner emellertid skogsvårdsstyrelsen saken sådan, att den ej kan tåla dylikt uppskov, må avverkningsförbud dock tillsvidare meddelas av skogsvårdsstyrelsen, och träder sådant förbud utan hinder av besvär genast i kraft. Besvär över dylika eller andra skogsvårdsstyrelsens beslut må anföras hos Kungl. Maj:ts befallningshavande. I motiven till förslaget återopas den omständigheten, att besvär ju alltid kunna anföras över skogsvårdsstyrelsens beslut såsom tillräcklig säkerhet för att den vidgade befogenhet, som lämnats skogsvårdsstyrelsen, icke kommer att missbrukas.

Domänstyrelsen, som finner bestämmelsen om möjlighet att genom avverkningsförbud kunna reglerande ingripa på ett tidigt stadium mot en lagstridig eller oriktig avverkning synnerligen ändamålsenligt, måste emellertid uttala sin stora betänksamhet mot att under normala förhållanden lämna skogsvårdsstyrelserna en så betydligt vidgad befogenhet. Dels torde skogsvårdsstyrelserna med hänsyn till deras organisation, vartill styrelsen återkommer längre fram, icke vara skickade att självständigt och på i övrigt tillfredsställande sätt behandla fall av så grannliga natur, som i detta avseende kunna förekomma, dels torde det ock vara mera överensstämmande med allmän svensk rättsuppfattning att förbud av förevarande slag meddelas av de exekutiva myndigheterna, vilka äro utrustade med särskild befogenhet att omedelbart upprätthålla samma förbud.

Under grupprubriken »Straffbestämmelser» falla 32—36 §§. Beträffande dessa vill styrelsen framhålla, att uti 32 § 2 mom., stadgad påföljd för dem, som utan skogsvårdsstyrelsens medgivande till annat ändamål än husbehov använder virke, som avverkats för ändamål, varom i 7 § 2 eller 3 mom. samt 10 § 3 mom. eller 13 §, andra stycket, säges, måste betecknas såsom synnerligen sträng, och synes det styrelsen i anslutning till vad styrelsen i detta avseende förut anført, som om sagda straffpåföljd borde kunna ur förslaget utgå. Bestämmelsen i 32 § 3 mom., att där flera under viss tid varit ansvariga för kulturåtgärders vidtagande den av dem, som finnes ej hava i avsevärd grad bidragit därtill, att åtgärden icke blivit fullgjord, skall vara från ansvar fri, torde bliva ganska svår att i praktiken rättvist tillämpa och synes därför jämväl böra utgå. Mot de i 33 § förekommande bestämmelserna har styrelsen intet annat att erinra än att benämningen skogsbetjante å de hos skogsvårdsstyrelsen anställda lägre tjänstemännen med viss skoglig utbildning kommit till användning. Då sagda benämning med avseende å skogsstatspersonalen för flera år sedan avskaffats, torde inga skäl nu föreligga att bibehålla densamma beträffande skogsvårdsstyrelsernas personal.

Mot övriga paragrafer, tillhörande denna grupp ävensom betänkandets förslag till övergångsbestämmelser för nu behandlade allmänna skogsvårdslag har styrelsen intet annat att erinra än att styrelsen i överensstämmelse med vad ombudsmötet föreslagit anser, att den provisoriska skogslagens föreskrifter angående fördelning av böter m. m. äro att föredraga framför vad kommittén föreslagit.

Såsom en *summerfattning* av vad styrelsen här senast anfört och som ett slutligt totalomdöme om betänkandets förslag till *lag angående vård av enskildes skogar* får styrelsen framhålla, att enligt styrelsens förmenande de principer, varpå skogslagstiftningskommittén sagt sig vilja bygga lagförslaget i vissa ej oväsentliga delar icke blivit konsekvent eller i tillräcklig grad fullföljda vid avfattningen av förslagets detaljbestämmelser. Ehuru lagförslaget innehåller åtskilliga beaktansvärda uppslag, synes det dock, om man från ser ungskogsskyddet, icke vara ägnat att i högre grad än 1903 års lag befrämja en förbättrad skötsel av de enskilda skogarna. Förslaget synes och genom sin detaljrikedom öppna vidgade möjligheter att kringgå lagens bestämmelser, varjämte detsamma genom hänvisningar till än en än en annan paragraf eller delar därav, bliver för allmänheten svårfattligt. Slutligen torde lagförslaget genom den anmälningsplikt, som det i en del fall ålägger den enskilde beträffande helt obetydliga avverkningar, samt de till synes obefogade ingrepp, förslaget gör uti skogsägarens förfoganderätt över sin skog, komma att framstå såsom allt annat än för allmänheten tilltalande. Då reservationen i allt väsentligt i nu berörda hänseende ansluter sig till betänkandet, men i ännu högre grad innehåller detaljerade föreskrifter och låtit den allmänna skogsvårdslagen inarbetas uti en för samtliga, icke staten tillhöriga skogar, avsedd lag, varigenom densamma blivit än mer svårfattlig för allmänheten, nödgas styrelsen om reservationen i denna del avgiva enahanda omdöme som beträffande betänkandet.

Ombudsmötets förslag synes visserligen effektivt i fråga om införande av en bättre skötsel å de enskilda skogarna i landet och är ur denna synpunkt att föredraga framför såväl betänkandet som reservationen. Emellertid torde det ej finnas förutsättningar för att den allmänna meningen inom landet skall komma att uppbära ett lagförslag, som så djupt ingriper i den enskildes förfoganderätt över sin skog. För att på ifrågakvarande område genom lagstiftning främja en utveckling måste man tillse, att steget framåt för varje gång ej göres längre än vad de vid tillfället rådande förhållandena oundgängligen kräva. Förutsättningarna för att i den omfattning, som här skett, i detta förslag till permanent skogslag bibehålla den provisoriska skogslagens bestämmelser äro ej heller numera tillfinnandes, sedan kristiden med dess högkonjunktur efterföljts av en allmän depression. Talet om att allmänheten enbart befunnit sig väl av den provisoriska skogslagens verkningar, torde möjligen haft fog för sig under själva kristiden, då den rikliga penningtillgången beredde skogsägaren andra möjligheter till förvärv än genom ett realiserande av sitt skogskapital — enbart värdet av en tämligen normal årsavverkning kunde då tillfredsställa rätt betydande krav på kontanta medel. Helt annorlunda lär nog omdömet av en dylik lag bliva, då vid nedgående konjunkturer eller i övrigt tämligen normala förhållanden en egendomsägare skulle för sin ekonomiska existens behöva i större omfattning omvandla egendomens mognade skogskapital i pengar men finner sig förhindrad därtill av en sträng skogslag.

Men även om man ser frågan ur skogsvårdsstyrelsernas egen synpunkt och tager hänsyn till deras huvudsakliga och första uppgift, sådan denna i 1903 års riksdags uttalande kommit till uttryck, nämligen att *främja och understödja den enskilda skogshushållningen*, synes det för främjande av ett dylikt arbete ej vara ändamålsenligt att utrusta skogsvårdsstyrelserna med befogenhet att i den grad, som här ifrågasättes, ingripa i den enskildes ekonomiska hushållning.

Såsom nr 2 bland de av skogslagstiftningskommittén utarbetade lagförslagen kommer förslag till *Lag angående vård av kommunskogar, sockenallmänningsskogar samt vissa stiftelsers, föreningars och sällskaps skogar.*

De skogar, för vilka denna lag skall gälla, äro upptagna i dess första paragraf, som torde böra in extenso återgivas.

Lag angående vård av kommunskogar, sockenallmänningsskogar samt vissa stiftelsers, föreningars och sällskaps skogar.

1 §.

»1. Med kommunskogar menas i denna lag skogar, som tillhöra kommuner eller andra samfälligheter för vårdande av gemensamma angelägenheter, vilkas uppgift och verksamhet är bestämd genom författningar av kommunallags natur eller genom fattigvårds- eller folkskolelagstiftningen.

Som kommunskog räknas dock ej skog, vilken faller under förordningen den 26 januari 1894 angående hushållningen med de allmänna skogarna i riket.

2. Till sockenallmänningar hänföras sådana allmänningar, som jämlikt 16 kap. byggningsbalken må nyttjas av dem, som i socknen äro.

3. Med stiftelse avses här sådan inrättning, som tillkommit genom att egendom av enskild överlåtits för att under fortvarande bestånd förvaltas som särskild förmögenhet till främjande av bestämt ändamål. Å stiftelse av fideikomissnatur skall dock lagen ej äga tillämpning, och lyde i övrigt under lagens tillämpning stiftelse tillhörig skog allenast i fall förordnande härom blivit meddelad i den ordning, som i 2 § sägs.

4. I fråga om föreningars och sällskaps skogar skall lagen gälla för skogar, tillhöriga

- a) hushållningssällskap;
- b) för befordrande av skogsvård i allmänt intresse bildade föreningar och sällskap.»

Om man från denna lags tillämpning undantager dels sådana under punkt 4 b angivna skogar, vilka ofta nog till betydande del utgöres av ungsskogar eller kalmarker, ävensom de skogar, vilka på grund av sin omfattning och beskaffenhet i övrigt äro sådana, att hushållningsplan för desamma icke kan med fördel tillämpas, har styrelsen intet att erinra mot vad kommittén anfört beträffande lämpligheten av att sagda skogar ställas under s. k. plantvång. Såsom skäl för nu gjorda undantag vill styrelsen ytterligare framhålla. Föreningar och sällskap, som bildats för befordrande av skogsvård följa i regel i sin verksamhet konsekvent ett utstakat program, och är denna deras verksamhet ofta bestämd uti ett av Kungl. Maj:t fastställt reglemente. Avsikten med dessa sällskaps verksamhet är att understödja och förmedla sammanförandet av större eller mindre skogsparcer till ett lämpligt förvaltningsobjekt, avsett att i framtiden lämna dess ägare de fördelar, som en väl skött skog kan bereda denne. Det är alltså ett nydaningsarbete i direkt skogsvårdande intresse, som av dessa sällskap bedrives, och lär det alltså få anses berättigat, att åt ett dylikt sällskap lämnas all den handlingsfrihet, som är för ändamålet nödvändig. I sådant avseende synas de böra äga rättighet såväl att försälja en del av viss skogsegendom som också att enligt beståndsvårdens fordringar på en gång uttaga ett avverkningsbelopp, kanske åtskilligt större än vad en fastställd hushållningsplan medgiver. I avseende åter å andra under lagen fallande skogar, för vilka av anledning, som nyss sagts, hushållningsplaner icke

ämpligen kunna upprättas, synes det styrelsen som om ingen giltig anledning förefunnes att bibehålla dessa under denna lag, utan torde det ur alla synpunkter vara mest lämpligt, att för dessa låta den allmänna skogsvårdslagens bestämmelser gälla.

Frågan, huruvida stiftelse, som i 1 § avses, med hänsyn till sitt ändamål och omfattningen av sin verksamhet kan anses vara av vikt för det allmänna, avgöres enligt förslaget av Kungl. Maj:ts befallningshavande på framställning av skogsvårdsstyrelse eller vederbörande skogstjänsteman.

Då lagen är avsedd att äga tillämpning över hela landet och sålunda även inom orter, där för närvarande skogsvårdsstyrelser icke finnas, har kommittén beträffande sistnämnda delar av landet måst begagna sig av de skogsstatstjänstemän, som där hava uppsikten över enskildes skogar för att upprätthålla lagens bestämmelser.

Domänstyrelsen kan därför icke biträda den åsikt, som kommittén låtit komma till uttryck i 5 § 2 och 3 mom.

Huruvida skogar, som falla under denna lag, kunna anses vara av den beskaffenhet och omfattning, att hushållningsplan för desamma lämpligen bör upprättas, avgöres av de myndigheter, som fått lagens överinseende sig tillagt.

Enligt domänstyrelsens mening bör emellertid skogens beskaffenhet och omfattning i första hand och ej den omständigheten, att den besittes av viss kategori ägare vara avgörande för, huruvida skogen bör falla under nu förevarande lag eller den allmänna skogsvårdslagen.

6 § innehåller bestämmelser om huru den hushållningsplan bör vara beskaffad, som för de med lagen avsedda skogarna skall upprättas. Planen skall vara lämpad efter skogens beskaffenhet och rådande ortsförhållanden samt upprättad enligt sådana, på vetenskapen och erfarenheten grundade regler, som äro ägnade att försätta och bibehålla skogen i forstligt tillfredsställande skick samt bereda största och möjligast jämna avkastning därifrån. Man torde om dessa för skogsskötseln å ifrågavarande skogar grundläggande principer våga uttala den förmodan, att skogslagstiftningskommittén härmed sökt få ett uttryck för vad man skulle kunna kalla ett något modifierat uthålligt skogsbruk. Styrelsen vill lämna därhän, huruvida nämnda formulering må anses lyckligt funnen, men finner sig föränlåten att erinra därom, att så länge bestämmelsen i paragrafens sista stycke kvarstår, att mot ägarens bestridande föreskrift icke må i hushållningsplanen meddelas om att vid dess upprättande befintliga kalmarker skola försättas i produktivt skick, man icke kan säga, att en på så sätt upprättad hushållningsplan verkligen är ägnad att försätta och bibehålla skogen i forstligt tillfredsställande skick. Ty för att verkligen nå detta mål, är det en oeftergivlig fordran, att kalmarkerna snarast möjligt förses med fullgod återväxt. För övrigt torde med fog kunna erinras, att en skogshushållningsplan, upprättad enligt nyssnämnda grunder, icke tager sådan hänsyn till skogsbrukets härighet såsom affär som godsägaren med rätta kan fordra.

Behörig att upprätta hushållningsplan är endast sakkunnig person, men vilka kvalifikationer, som fordras hos en sådan förrättningsman angivas icke i betänkandet.

Sedan uti 7 § meddelats vissa bestämmelser om de förarbeten och utredningar, som skola företagas, innan planen upprättas — angående vilka detaljer närmare bestämmelser meddelas av Kungl. Maj:t — bestämmes, att hushållningsplanen skall fastställas av skogsvårdsstyrelsen. Planen skall visserligen insändas till den

skogsvårdsinspektör, som skall finnas i jordbruksdepartementet för att av denne granskas, men träder, oavsett denna granskning, genast i kraft.

Till frågan om skogsvårdsstyrelsernas kompetens att kunna handlägga sådana ärenden, som röra indelning å och fastställande av skogshushållningsplaner för skogar av ifrågavarande art, ämnar styrelsen återkomma i ett annat sammanhang nämligen vid granskning av förslaget till lag angående skogsvårdsstyrelser. Emellertid finner sig styrelsen redan nu föranlåten ej blott att framhålla önskvärdheten av att i lagen något närmare angivas kvalifikationerna hos den sakkunnige person, som kan erhålla uppdrag att verkställa skogsindelning, utan även att det måste betecknas såsom mindre lämpligt, att en icke granskad skogshushållningsplan omedelbart må tillämpas.

Uti 8 § 2 mom. intagen bestämmelse om att kostnaden för indelningsförrättning skall till viss del betalas av statsverket, finner domänstyrelsen icke motiverad. enär det måste anses ställt utom varje tvivel, att då en skog är av den omfattning och beskaffenhet, att hushållningsplan för densamma kan upprättas, skogen också bör kunna ensam bära de med planens upprättande förenade kostnaderna. Den i motiven här uppdragna parallellen emellan lappmarksskogarna och nu ifrågavarande skogar finner styrelsen vara mindre lyckligt funnen. Flertalet ägare till lappmarks-skogarna tillhöra nämligen en kategori, hos vilken man ej kan förutsätta skall finnas vare sig initiativ till att på egen hand ombestyrja upprättande av avverkningsplaner eller en ekonomi, som icke skulle hårt påfrestas av att ensam bära kostnaderna för en dylik plans upprättande. Att staten i dessa fall får helt vidkännas kostnaderna, är således enligt styrelsens mening fullt befogat.

Ehuruväl styrelsen redan förut tagit avstånd från att de smärre skogar, för vilka ej hushållningsplaner lämpligen kunna upprättas, men vilka av kommitterade inryckts under lagen, skulle under densamma bibehållas, vill styrelsen ändock beträffande föreskrifterna uti 9 §, sista meningen, hava erinrat, att kostnaden för sådan hantlangning, som där ifrågasättes, vid förrättning, vilken närmast är att rubricera såsom en kontrollåtgärd från skogsvårdsstyrelsens sida, icke lämpligen bör åläggas skogens ägare.

I 13 § finnas intagna vissa bestämmelser, som medgiva skogsvårdsstyrelsen rättighet, att så snart den finner anledning härtill, vidtaga ändring uti fastställd hushållningsplan, medan från skogsägarens sida framställd begäran om ändring i planen icke får bifallas, utan att synnerliga skäl härför kunna anföras.

Det i 14 § stadgade förbudet att utan skogsvårdsstyrelsens medgivande verkställa någon som helst avverkning på skogar under denna lag, innan hushållningen å desamma blivit på något i lagen omförmålt sätt reglerad, synes onödigt sträng. Det borde hava varit tillräckligt att för sådana fall förbjuda avverkning till avsalu men lämna ägaren rättighet att för husbehov i varje fall utnyttja skogen. Bestämmelsen har givetvis föranletts därav, att sagda skogar, till dess hushållningen blivit på sätt som i lagen ifrågasättes, reglerad, äro ställda utanför lagen. Hade man emellertid låtit frågan om skogarnas inrangerande under ifrågavarande lag i första hand vara beroende av, huruvida hushållningsplan med hänsyn till skogens beskaffenhet och omfattning lämpligen skulle upprättas, och dessförinnan ansett dem vara hemfallna under den allmänna skogsvårdslagen, hade berörda inskränkning i föfoganderätten till skogen icke behövt ifrågakomma.

15 § meddelar bestämmelser om, huruledes bot skall rädas för följderna av

sådan avverkning, som skett i strid mot hushållningsplanen, eller då annan överträdelse av densamma ägt rum. För dylika fall äger skogsvårdsstyrelsen föreskriva, vad som skall åtgöras, samt även jämlikt 13 § bestämma om ändring uti hushållningsplanen.

16 § föreskriver, att om något som enligt hushållningsplanen skolat ifråga om skogsskötseln företagas, blivit eftersatt, och den eftersatta åtgärden är nödvändig för skogens behöriga skötsel, må skogsvårdsstyrelsen hos Kungl. Maj:ts befallningshavande söka föreläggande för den försumlige, att vid visst lämpligt vite vidtaga den eftersatta åtgärden. Försittes vitet, må detsamma utdömas, och antingen nytt vitesföreläggande meddelas eller ock, där omständigheterna därtill föranleda, av samma myndighet förordnas om skogens ställande under vård och förvaltning av en eller flera gode män, som av Kungl. Maj:ts befallningshavande utses.

I 17 §, sista stycket, förordnas, att förvaltning av gode män upphör, där så av skogens ägare yrkas, och Kungl. Maj:ts befallningshavande efter skogsvårdsstyrelsens hörande finner omständigheterna det medgiva.

18 § stadgar uti 1 mom. bötespåföljd från och med 25 till och med 10,000 kronor för den, som vid förvaltningen av under denna lag hörande skog i egenskap av ägarens ställföreträdare företagit eller föranstaltat om avverkning eller annan åtgärd, som enligt lagen eller jämlikt densamma meddelad föreskrift icke må äga rum.

Skogslagstiftningskommittén har genom sålunda föreslagna korrektiv mot överträdelse av lagen ansett sig hava fått till stånd ett förfarande, som, enligt dess eget uttalande, icke behövde få smaken av ett ställande under förmyndarskap såsom genom överlämnandet av förvaltningen åt skogsstaten enligt härom för häradsallmänningar och städers skogar nu gällande bestämmelser.

Kommittén har i stället enligt eget uttalande funnit ett lämpligt sätt vara, att förvaltningen uppdroges åt särskilt därtill utsedda gode män. Medelst denna form för förvaltning genom andra vunnes större smidighet och ett lättare återgående till förvaltningen av ägaren själv. I motiven har kommittén utförligt framlagt skälen för de föreslagna lagbestämmelserna. Efter att först hava lämnat en redogörelse för de beträffande häradsallmänningar och städers skogar nu gällande bestämmelser om påföljd för uraktlåtenhet att följa hushållningsplanens föreskrifter eller vanvård av dessa skogar, har kommittén anført följande. Emot detta system kunde åtminstone för den händelse det skulle få så vidsträckt tillämpning som å här ifrågasvarande skogar göras allvarliga invändningar. Visserligen skulle i händelse av förelupen oegentlighet vederbörande först anmanas att vidtaga rättelse, men om detta ej gjorde någon effekt, måste skogens ställande under skogsstaten tillgripas, antingen det begångna felet vore stort eller litet, och detta torde mången gång innebära en onödig disproportion mellan fel och botemedel. Ävenså vore detta medel en alltför tungrodd apparat. Sedan skogsstatens förvaltning en gång kommit till stånd å en skog, torde den vara svår att få borttagen. Varken i fråga om städernas skogar eller beträffande häradsallmänningarna funnes några bestämmelser i den riktningen, och ej heller vore något uttalande i detta ämne att hämta i förarbetena till de gällande bestämmelserna. Härtill komme vidare en omständighet, som i kommitténs ögon vore av stor betydelse: den ovilja mot en förvaltning genom statens tjänstemän, som vore tillfinnandes hos vederbörande intressenter. Även om densamma kanske delvis framkallats just utav den karaktär av straffpåföljd för skogsdelägarna,

som enligt det anförda åtföljde förvaltningens övertagande av skogsstaten, så vore det dock säkerligen också en känsla av nämnda skogsstatsförvaltning, såsom ett i och för sig onödigt förmyndarskap, som gjort densamma så illa sedd. Med hänsyn till dessa nu anförda omständigheter hade kommittén sökt utfinna andra sätt att gå tillväga, där ett åsidosättande av den fastställda hushållningsplanens föreskrifter ägt rum. Ett dylikt åsidosättande kunde vara positivt, d. v. s. överträdande av något i planen förbjudet eller negativt, d. v. s. uraktlåtenhet att fullgöra något i planen föreskrivet. Emellan dessa båda fall syntes kommittén en skillnad föreligga, som icke beaktats i berörda båda förordningar. I det förra vore ett kriminellt drag övervägande, och det borde därför såväl vara belagt med straff, som medföra boiningsskyldighet d. v. s. att vidtaga vad som erfordrades för de skedda skadornas avhjälpande. I sistberörda avseende gällde det alltså att få de erforderliga åtgärderna fastslagna. Härutinnan lämnades bestämmelser i 15 §, varigenom skogsvårdsstyrelsen tillerkändes befogenhet att giva föreskrifter efter de föreliggande omständigheterna. Några åtgöranden för att få skogsägaren att fullgöra sin berörda förpliktelse torde däremot icke i detta sammanhang vara av behovet påkallade. Härav följde, om frångåendet av skogens förvaltning från ägaren icke vore en ren straffpåföljd, utan i sig innebure ett sätt att få till stånd nödiga skogsvårdsåtgärder, att ett skogsägarens berövande av skogens förvaltning icke hade sin plats såsom en åtgärd till följd av en positiv förseelse mot de för skogens skötsel fastställda föreskrifterna. Hade åter igen i skogens vård och förvaltning något blivit uraktlåtet, som bort företagas, vore detta till sin innebörd redan bestämt — vare sig i den fastställda planen eller genom föreskrifter, som meddelas enligt 5 § 2 mom. eller 10, 13, 14 och 15 §§ — och det gällde endast att få det utfört. Här kunde alltså ett frångående av skogens förvaltning från dess ägare passa i stycke, men därförutom syntes i många fall ett utförande av det uraktlåtna kunna frampressas av skogsägaren själv, nämligen därigenom, att vite förelades honom beträffande utförandet.

Domänstyrelsen kan visserligen mycket väl förstå avsikten med den anförda motiveringen och följa skogslagstiftningskommitténs tankegång däri. Däremot kan styrelsen, som velat se mera till lagförslagets rent praktiska konsekvenser än de teorier, som kommittén sagt sig vilja tillämpa, icke komma till samma slutledningar, som skogslagstiftningskommittén. Styrelsen avser härmed kommitténs uttalande, att ett skogsägarens berövande av skogens förvaltning icke har sin plats såsom en åtgärd till följd av en positiv förseelse mot de för skogens skötsel fastställda föreskrifterna.

Innan styrelsen emellertid övergår härtill, anser sig styrelsen vara uppkallad att bemöta det sätt, varpå kommittén velat tyda bestämmelserna uti 1894 års skogsordning angående häradsallmänningarna och 1903 års förordning angående städernas skogar, därom att i fall av överträdelse av hushållningsplanen eller underlåtenhet att fullgöra däri meddelade föreskrifter, häradsallmänningars och städernas skogar skulle ställas under skogsstatens vård och förvaltning. Kommittén har i sagda föreskrifter enbart velat se en straffpåföljd och detta av den anledning, att annan påföljd icke för sagda fall funnes stadgad, samt därjämte uttalat, att då en anmaning till rättelse icke blivit följd, måste en dylik skogs ställande under skogsstaten tillgripas, antingen det begångna felet vore stort eller litet. Domänstyrelsen vill häremot erinra, att en dylik tolkning måste rubriceras såsom alltför snäv. Ty

då nyssnämnda författningar icke angiva överträdelse eller underlåtenhet av ifrågavarande art såsom brott, vilka medföra särskild straffpåföljd, och därjämte förut-ätta, att åsidosättandet av en skogshushållningsplans bestämmelser skall prövas såväl av flera skogliga instanser som ock av länsstyrelserna, läser det icke kunna tänkas, att ett relativt obetydligt fel skall kunna medföra en åtgärd av den omfattning, vilken såsom sista rättelse är att tillgripa i fråga om ett allvarigare åsidosättande av en skogshushållningsplans bestämmelser. Denna yttersta åtgärd har endast i något enstaka undantagsfall behövt tillgripas, enär en anmaning i regel varit nog för att åstadkomma rättelse.

En omständighet, som i detta sammanhang icke får förglömmas och som väl skogslagstiftningskommittén icke behövt vidröra — särskilt icke för avsikten med sin argumentering, för vilken den snarare borde hava varit mindre välkommen — är nämligen den att uti nyssnämnda båda förordningar ifrågasättes att skogar av nu ifrågavarande art kunna få vara ställda under skogsstatens vård och förvaltning av den anledningen att vederbörande ägare härigenom skulle beredas tillfälle att för en billigare kostnad än säkerligen fallet bleve om särskild, skogligt bildad förvaltare skulle anställas, få sina skogar skötta av fullt fackkunnig person. Skogsstatens befattningstagande med dessa skogar kan sålunda föränledas av helt annan anledning än skogslagstiftningskommittén i detta fall berört, och då särskilt beträffande häradsallmänningsarna och jämväl i fråga om städernas skogar ej så få begagnat sig av denna möjlighet, finner domänstyrelsen det särdeles anmärkningsvärt att skogslagstiftningskommittén utan att härför kunna åberopa någon bevisning påstått förefintligheten av ovilja mot en förvaltning genom statens tjänstemän, vilken är tillfinnandes hos vederbörande intressenter, ett uttalande, som gjorts på sådant sätt, att detsamma måste generaliseras och anses såsom ett uttryck för en stadgad åsikt hos samtliga intressenter i landets häradsallmännings- och städers skogar.

Skogslagstiftningskommittén har i sin nu berörda motivering ävensom vid själva lagtextens avfattning gjort sig mycken möda att giva ett skogsägarens berövande av skogens förvaltning karaktären av icke-straffpåföljd och för att tydligt framhäva detta behandlat fall av överträdelse utav skogshushållningsplanens föreskrifter i en särskild paragraf 15 och i annat lagrum stadgat ända till 10,000 kronors böter såsom påföljd härför. Rent formellt sett, torde häremot kanske ingenting vara att erinra, och skogslagstiftningskommitténs teorier i detta avseende torde kanske också vara oantastliga. Men genom det mellan 13, 15 och 16 §§ rådande sammanhanget blir dock den slutliga, om också ej första och direkta påföljden av en överträdelse av vad i fastställd hushållningsplan föreskrivits, den, att skogsägaren kan skiljas från skogens förvaltning. Ty har sådan avverkning, som i hushållningsplanen icke medgivits, av ägaren företagits, och skogsvårdsstyrelsen med anledning härav funnit sig föränlåten att föreskriva ändringar i hushållningsplanen för botande av de menliga följderna av den icke tillåtna avverkningen, lära vederbörande myndigheter för att få dessa åtgärder utförda, därest icke förelagt vite har åsyftad verkan, icke kunna underlåta att förordna om skogens ställande under vård och förvaltning av gode män.

Den enda verkliga och slutligt bestående skillnaden emellan nu gällande bestämmelser i nyssberörda hänseende uti 1894 års skogsordning och 1903 års förordning angående städernas skogar å ena sidan samt skogslagstiftningskommitténs

nu föreliggande förslag ä den andra är då den att enligt de förra den, som företrätt skogsägaren, icke kan ådömas personligt ansvar samt att, då förvaltningen av skogen fräntagits ägaren, föreskrifter saknas om huru sagda förvaltning skall kunna till ägaren återlämnas, medan enligt det senare en överträdelse av en hushållningsplans föreskrifter medför dels som direkt påföljd bötesstraff för vederbörande dels ock som påföljd i andra hand ägarens skiljande från skogens förvaltning, vartill kommer att utväg åstadkommits för att denne må kunna återfå förvaltningen av sin egendom.

Styrelsen har med det anförda velat inlägga en protest mot kommitténs försök att giva ett skogsstatens övertagande av en skogs förvaltning, som icke blivit nöjaktigt utförd, karaktären av straffpåföljd, medan ett överlämnande av dylik förvaltning åt gode män enligt kommitténs förslag skulle såsom ett medel att i sista hand framtinga vissa åtgärder för vederbörande skogsägare kännas mindre fränstötande.

Bestämmelserna uti 18 § 1 mom., vilka styrelsen redan förut i viss mån berört, synas allt för stränga.

Styrelsen vill vidare ifrågasätta, huruvida icke bestämmelserna uti 18 § 4 mom. kunna föranleda en viss svårighet i sin praktiska tillämpning. Emot sista meningen i nyssnämnda moment vill styrelsen göra samma erinran, som förut gjorts beträffande 32 § 3 mom. i lagen angående vård av enskildes skogar.

Mot övriga i detta lagförslag förekommande bestämmelser angående åtalsrätt, rättighet att i beslag taga virke, huru förfaras skall med beslagtaget virke, hur böter och viten skola fördelas, huru besvär skola anföras över vederbörande myndigheters beslut, har styrelsen intet att erinra utöver vad förut i motsvarande delar anförts beträffande lagen angående vård av enskildes skogar.

Beträffande övergångsbestämmelserna torde i huvudsak ej vara något att erinra. Dock är styrelsen ej övertygad om att föreskrifterna i 23 §, tredje stycket, äro tillfyllest för det fall att en avverkningsrättsinnehavare skulle hava, under det 1903 års skogsvårdslag ägt tillämpning, med skogen så förfarit, att kalmarker uppstått. Visserligen blir han ersättningsskyldig gent emot markägaren för de åtgärder denne för återväxtens betryggande nödgas utföra, men därest dessa åtgärder icke kommit till utförande, innan den nya lagen trätt i kraft, lära desamma icke kunna av markägaren utkrävas, då denne icke kan mot sitt bestridande i hushållningsplanen tillförbindas att skogsodla vid planens upprättande förefintliga kalmarker.

Reservanten, som upptager sitt förslag till bestämmelser angående nyss behandlade skogar uti fjärde kapitlet, undantager från lagens tillämpning dels skogar, som äro anslutna till eller förvaltas av sällskap, som bildats i direkt skogsvårdande syfte dels sådana skogar, vilka icke äga den omfattning eller beskaffenhet, att hushållningsplaner för desamma lämpligen kunna upprättas, och låter dessa falla under den allmänna skogsvårdslagens bestämmelser. Därjämte upptager reservationen till skillnad från betänkandet en helt ny grupp skogar, som böra ställas under s. k. plantvång, nämligen sådana som på ägarens yrkande ställas under planmässigt skogsbruk.

I övrigt ansluter sig reservanten beträffande grunderna för kommunskogarnas planmässiga skötsel i huvudsak till betänkandets bestämmelser härutinnan, dock med vissa skiljaktigheter. Sålunda undantages icke från planföreskrifter äldre

kalmarker. Även i ett annat hänseende syftar reservationen till att ernå ytterligare garantier för den bästa möjliga skogshushållning på sagda skogar och meddelar i sådant avseende mera detaljerade föreskrifter om hushållningsplanens upprättande. Sålunda föreskrives beträffande beräkandet av avverkningsbeloppet för perioden, att skillnad skall göras mellan för- och huvudavverkning. Föravverkning skall föreskrivas i den omfattning, som anses motsvara beståndens behov, men skall utbytet därav endast förslagsvis beräknas. Huvudavverkningens storlek får i regel icke bestämmas till mera än som motsvarar skogens tillväxt, men där å skogen förekommer äldre eller medelålders skog utöver vad som enligt den antagna omloppstiden är normalt, eller skäl eljest därtill föreligger, får huvudavverkningen bestämmas högre. Den del av huvudavverkningen, som överskjuter tillväxten, skall i planen särskiljas från övrig avverkning.

Nu angivna bestämmelser angående avverkningsbeloppets beräkning och fastställande giva emellertid vid handen, att reservanten utgått ifrån att huvudavverkningen i regel skulle motsvara skogens tillväxt. Men då han därjämte ifrågasätter föravverkningar, visserligen icke till fixerat belopp, men vilka dock med hänsyn till kravet på beståndsvårdande huggningar kunna förutsättas bliva rätt betydande, så innebär detta en avsevärd överavverkning och ett tydligt avsteg från den allmänt fastslagna, grundläggande regeln för hushållning i allmänhet och hushållning med skog i synnerhet att icke konsumera mer än vad som kapitalet verkligen avkastar. Domänstyrelsen måste därför taga bestämt avstånd från sådana skogshushållningsprinciper.

I övrigt innehåller reservationen en hel del visserligen mindre viktiga men dock beaktansvärda uppslag till detaljföreskrifter ägnade att taga all möjlig hänsyn till skogsägarens berättigade krav att få framföra sina åsikter angående skogens skötsel och att säkerställa honom för eventuella övergrepp från myndigheternas sida. Sålunda meddelas bland annat föreskrift om, att Konungen avgör, vilka kompetensfordringar som skola ställas på en indelningsförrättare.

Här bör därjämte erinras att reservanten med sin hushållningsplan avsett att redan vid dess fastställande fastslå föreskrifter även i detalj gällande under planens hela tillämpningstid. Han vill sålunda fastställa planen till efterrättelse och ej till ledning vid skogsskötseln. Härmed har emellertid reservanten kommit att klavbinda hushållningen på dessa skogar på ett sätt, som för deras behöriga skötsel ej kan vara gagneligt.

Beträffande sådana skogar, vilka på ägarens yrkande skulle ställas under planmässigt skogsbruk har styrelsen tidigare vid avgivande av underdånigt yttrande beträffande en inom riksdagen väckt motion i enahanda syfte uttalat sin anslutning till den tanke, som legat till grund härför ävensom angivit grunderna för en lagstiftning beträffande sådana skogar. Styrelsen är alltfortfarande av den uppfattningen att för skogarnas bestånd det skulle vara av betydelse om en lagstiftning i enlighet med reservantens förslag i nu berört hänseende kunde komma till stånd och får därför i huvudsak uttala sin anslutning till reservantens förslag härutinnan, därvid styrelsen dock håller före, att ett sådant lagförslag bör utarbetas i överensstämmelse med de grunder därför, som styrelsen i sitt underdåniga utlåtande den 25 februari 1919 avgav angående motionen nr 286 i riksdagens andra kammare. Dock synes det som om den i 94 § omförmälda vårdnadsskyldigheten borde kunna få in-

träda redan under det området befinner sig i dens ägo, som gör anhållan om förordnande i enlighet med paragrafen.

Ombudsmötets förslag har ägnat kommuners m. fl. skogar sin uppmärksamhet uti 2 kapitlet, där detsamma i fyra tämligen kortfattade paragrafer avhandlar de bestämmelser, som anses erforderliga för sådana »Andra än enskildes till staten ej hänförliga skogar», vilka böra underkastas s. k. plantvång. Från dessa särskilda bestämmelser undantagas häradsallmänningar, skogar, som förvaltas av skogsvårdssällskap. för vilkas verksamhet äro gällande av Kungl. Maj:ts fastställda stadgar, samt sådana skogar, vilka eljest skulle falla under ovan nämnda rubrik, men för vilka till följd av deras omfattning och beskaffenhet, hushållningsplan icke med fördel kan tillämpas. Sistnämnda trenne kategorier skogar har förslaget däremot inrymt under sin allmänna skogsvårdslag.

Den hushållningsplan, som för sagda skogar skall upprättas, skall vara grundad på samma hushållningsprinciper, som uti betänkandet här förut angivits. Planen skall fastställas av skogsvårdsstyrelsen. Länsstyrelsen har att på yrkande av skogsvårdsstyrelsen förelägga ägare till dylik skog att uppgöra och ingiva sådan plan vid äventyr, att skogsvårdsstyrelsen eljest på ägarens bekostnad låter upprätta sådan. Ifråga om överträdelse av hushållningsplanen gälla samma straffbestämmelser och påföljder som enligt 1 kapitlet i förslaget. Lagens efterlevnad och tillämpning är, utan att närmare detaljer härför angivas, lagd i skogsvårdsstyrelsens händer.

Närmast i ordningen efter kommuners m. fl. skogar avhandlar betänkandet häradsallmänningarna.

Angående dessa skogar har betänkandet i huvudsak inskränkt sig till att meddela bestämmelser, som direkt ansluta sig till skogsskötseln å desamma, men dock ansett sig nödsakad meddela vissa föreskrifter, om vad med häradsallmänning förstås och om delägare däri samt om häradsallmänningens vård och förvaltning, närmast beroende därpå att sagda skogar helt utbrutits ur förordningen den 26 januari 1894 angående hushållningen med de allmänna skogarna i riket.

Häradsallmänningarna skola skötas efter hushållningsplan, som upprättats på sätt och enligt grunder, som till alla delar överensstämmer med vad betänkandet föreslagit beträffande kommuners m. fl. skogar. Påföljderna för överträdelse av planens föreskrifter eller underlåtenhet att fullgöra desamma äro också avfattade i full överensstämmelse med nyssberörda lagförslag, varför styrelsen ej finner sig föranlåten att här vidare ingå på förslagens bestämmelser i detta hänseende.

Till skillnad emellertid från förslaget till lag angående kommuners m. fl. skogar, innehåller förslaget till skogslagstiftning för häradsallmänningarna vissa bestämmelser om dels att allmänningarna skola bibehållas oförminskade dels huru desamma skola kunna utvidgas. Utan att vilja ingå på detaljerna. huru för sistnämnda fall skall förfaras, vill styrelsen emellertid erinra, att därest häradsallmänningarna skola givas den friare ställning som skogslagstiftningskommittén avsett genom deras utbrytande från de allmänna skogarna, synas berörda bestämmelser icke vara ägnade att verkligen underlätta ett utvidgande eller en arrondering av de särskilda häradsallmänningarnas områden. Då en dylik strävan ovillkorligen måste följa med en målmedveten skogshushållning och sålunda får anses vara fullt befogad, torde det vara nödvändigt att delägarna i häradsallmänningarna tiller-

*Lag om
häradsall-
männingar.*

kännas rättighet, dels att få avyttra sådana parceller, vilka icke med fördel kunna skötas i sambruk med häradsallmanningen i övrigt, dels ock att få förvärva för ändamålet lämpade skogsfastigheter. Dock under förutsättning att härvid givas garantier för att en sådan handlingsfrihet icke orättmätigt utnyttjas i syfte, som icke har med häradsallmanningarnas uppgift något sammanhang.

Reservationen upptager ett vidlyftigt och omfattande förslag till lag angående häradsallmanningar och behandlar till synes allt, som kan beröra delägarnas intressen, även sådant, som icke står i samband med skogshushållningen. Då det skulle föra allt för långt att giva sig in på en fullständig redogörelse för förslaget, får styrelsen inskränka sig till att allenast beröra de bestämmelser, som närmast avhandla skogsskötselns ordnande.

Reservanten har i berörda hänseende likasom i fråga om sitt förslag beträffande kommunskogarna i huvudsak följt betänkandets principer men därjämte upptagit de särskilda för kommunskogarna angivna detaljföreskrifterna.

Emellertid skall enligt reservantens förslag allmäningsstyrelsen själv antaga hushållningsplan för häradsallmanningen. Till följd härav erfordras ock vissa särbestämmelser, huru förfaras skall, då allmäningsstyrelsen icke iakttagit den antagna planens föreskrifter. För övrigt innehåller förslaget en del detaljbestämmelser i syfte att i största möjliga mån bereda allmäningsdelägarna inflytande på skogens skötsel och stadgas bland annat rättighet för enskild medlem av allmäningslaget att föra talan emot plan, som för häradsallmanningen upprättats. I fråga om förändring av allmänings område vill reservationen medgiva, att viss del av häradsallmanning må kunna försäljas, men däremot icke att område, som inköpes för att tilläggas äldre häradsallmanning får vara besvärat av inteckning för fordran.

Den erinran, som styrelsen här förut framställt mot såväl betänkandets som reservationens förslag till lag för kommuners m. fl. skogar, gäller även beträffande nyss berörda båda förslag till skogslagstiftning för häradsallmanningarna med det tillägg likväl att styrelsen måste ställa sig mycket betänksam mot reservationens förslag, att styrelsen för en häradsallmanning skall antaga skogshushållningsplan för allmanningen. Ett antagande av en dylik plan är visserligen ej detsamma, som ett fastställande, men förutsätter väl ändock att skoglig fackkunskap skall finnas hos vederbörande. Detta kan emellertid ej förutsättas vara regel hos en allmäningsstyrelse även sammansatt på sätt, som reservanten föreslagit. Visserligen äro riskerna vid fastställande av en hushållningsplan för häradsallmanning enligt reservationen till följd av vissa kontrollbestämmelser ej större än beträffande kommunskogarna, men ändamålsenligheten av berörda förfarande vill styrelsen starkt ifrågasätta.

Ombudsmötets förslag inrymmer häradsallmanningarna under 1 kap. eller den allmänna skogsvårdslagen, men avhåller sig från att lämna mera ingående bestämmelser angående dessa skogar, enär förslag till föreskrifter härom vore utarbetat av för allmanningarnas skötsel särskilt intresserade personer.

I detta sammanhang vill styrelsen yttra sig över de genom nådiga remisserna den 23 oktober och den 9 november 1918 överlämnade av särskilda av delägarna i häradsallmanningarna tillsatta kommitterade utarbetade förslagen dels till administrationssystem för häradsallmanningarna dels till förordning angående häradsallmanningarna i riket.

Kommitterade hava underkastat häradsallmanningarna en grundlig granskning för att få utrönt framför allt det skogliga tillståndet å desamma och på så sätt

skapa sig en grund för en kritik av det tillstånd, vari sagda skogar befinna sig. Som ett slutligt resultat av denna undersökning hava kommitterade (på sid. 107 och 108) i sin avhandling Sveriges häradsallmänningar sammanfattat erfarenheterna om häradsallmänningarnas skogliga tillstånd sålunda:

att de fastställda hushållningsplanernas föravverknings- och huvudavverkningsbelopp äro för lågt beräknade;

att även de verkligen utgående föravverknings- och huvudavverkningsbeloppen äro för låga;

att som följd härav beståndsvårdshuggningar icke kunna utföras uti tillräcklig omfattning och äldre skog fått kvarstå längre än som varit förenligt med en god ekonomi eller betingats utav skogliga förhållanden;

att såväl beståndsvårdshuggning som föryngringshuggning icke alltid utförts på sätt, som motsvarar en nutida god skogshushållnings fordringar;

att skogsodlingen i stort sett utföres nöjaktigt och med gott resultat, var-
emot kulturvården försummas;

att dikningar verkstälts i stor utsträckning och med växlande resultat;

att å allmänningar under skogsstaten och å allmänningar under delägarna nedläggas ungefärligen lika stora kostnader på skogsodling, vilka därjämte i det allra närmaste sammanfalla med motsvarande kostnader inom kronoskogarna;

att å den förstnämnda gruppen av allmänningsskogar nedläggas större kostnader på dikning än å den andra allmänningsskogsgruppen och kronoskogarna, vilka båda senare uti detta hänseende äro jämnställda;

att å allmänningar under delägarna genom förvaltningens försorg upparbetas en större del av försäljningsvirke än å allmänningar under skogsstaten, varjämte de förra därvid nedlägga relativt större kostnader; samt

att upparbetning bedrives i större utsträckning och till ett högre förädlingsstadium å kronoskogarna än å allmänningarna.

Därjämte hava kommitterade anført. Skogsbruket syntes sålunda lämna åtskilligt övrigt att önska å allmänningarna. Kommitterade voro icke ensamma om denna uppfattning. Uti betänkandet rörande de allmänna skogarna i södra och mellersta Sverige framhölles detta upprepade gånger. Över huvud taget vore allmänningarnas skogsbruk mycket konservativt, för att icke säga efterblivet. Liten avverkning, försummad beståndsvård, någorlunda nöjaktig skogsodling, förhållandevis små inkomster och små utgifter, allt kriterium på en förfluten tids skogsbruk kunde återfinnas. Orsakerna härtill ville kommitterade sammanfatta sålunda:

att skogsvetenskapens forskningsresultat endast långsamt införts och ofullständigt utnyttjats;

att hushållningsplanerna förhindrat tillgodogörandet av äldre och övermogen skog vid den från ekonomisk synpunkt lämpligaste tiden och icke befrämjat utan i många fall i stället omöjliggjort en tidsenlig beståndsvård;

att de rådande grunderna för befordran till revirförvaltare förhindra att tillräcklig hänsyn tages till personliga och för den sökta befattningen lämpliga egen-skaper;

att revirförvaltare mot sin vilja icke kunna förflyttas, även om detta för skogsbruket inom ett visst revir skulle vara önskvärt;

att reviren äro för stora, varför revirförvaltarna icke kunnat ägna allmänningarna tillräcklig tid;

att reviren äro avgränsade på ett för allmänningarna olämpligt sätt, varigenom dels ersättningarna till statsverket för jägmästarnas tjänsteresor och för rättningar blivt onödigt stora och dels önskvärda förenklingar i såväl den skogliga som den ekonomiska förvaltningen icke kunnat genomföras i tillräcklig utsträckning;

att förvaltningen å allmänningarna under skogsstaten är delad mellan å ena sidan allmänningsstyrelsen och å andra sidan skogsstaten, varjämte förvaltnings-systemet icke är tillräckligt anpassningsbart efter skiftande virkeskonjunkturer och andra växlande förhållanden;

att den skogliga förvaltningen å nästan samtliga allmänningar under delägarna i huvudsak utövas av bevakarepersonalen;

att de ordinarie kronoskogsvaktarnas avlöning i många fall utgår i form av större helt eller delvis fria boställen;

att ingen sortering utföres av rotstående grövre saluskog, varför ofta synnerligen värdefulla till speciella ändamål begärliga träd bliva för lågt betalda;

att auktionsförsäljning användes även under sådana förhållanden, då underhandsförsäljning vore lämpligare;

att transportleder och vägar såväl inom som utom allmänningarna äro otillräckliga: samt

att allmänningarna sakna sammanslutning för tillvaratagande av gemensamma intressen.

Den kritik, som allmänningskommittéerna sålunda ägnat det skogliga tillstånd, vari häradsallmänningarna för närvarande befinna sig, har av dessa gjorts generell d. v. s., att densamma skulle i lika hög grad träffa såväl de häradsallmänningar, som äro ställda under skogsstaten som ock dem, vilka förvaltas av delägarna. Detta synes emellertid domänstyrelsen icke rättvist och ej heller framgå såsom en ovillkorlig följd av vad allmänningskommittéerna anfört under avgivande mera i detalj av nyssnämnda kritik med därvid angivna siffror.

Styrelsen har visserligen icke kunnat ingå i någon närmare prövning av huru kommittéerna i alla detaljer gått till väga vid förenämnda granskning, eller huru därvid framlagt siffermateriel erhållits och sammanförts, men vill styrelsen ändock framhålla följande.

Enligt en på sidorna 102 och 103 i förenämnda avhandling om Sveriges häradsallmänningar intagen tabell har för åren 1911—1915 årsavverkningen på häradsallmänningar under skogsstaten utgjort i medeltal 3.46 kubikmeter per hektar, utgörande i procent av virkesförrådet 2.8, medan samma avverkning å allmänningar under delägarna stigit allenast till 1.97 kubikmeter, utgörande 1.91 procent av virkesförrådet. På sid. 106 uppgives nettobehållningen per hektar duglig skogsmark å häradsallmänningar under skogsstaten till 12 71 kronor och å övriga allmänningar till 7 11 kronor. Enbart av dessa siffror att döma synes det som om skogsskötseln bedrivits med avgjort bättre resultat å den förra gruppen av häradsallmänningar än på den senare. Kommittéerna hava vidare uppgivit, att kulturåtgärder jämte övriga skogsvårdsåtgärder utförts i huvudsak till samma omfattning å båda dessa slag av häradsallmänningar. Läger man härtill vissa av de kommittéerna gjorda uttalandena därom, att i många fall skogsstatspersonalen visat stor förståelse för allmänningsdelägarnas intressen såväl i fråga om att få den största möjliga avkastning av häradsallmänningarna som ock att få utvidga desamma, och därvid på ett framgångsrikt sätt medverkat till behövliga ändringar uti hushållningsplanerna, av-

seende ökning av såväl huvudavverkningar som föravverkningar, kan man svårigen enligt styrelsens förmenande medgiva att i fråga om skogsskötseln å häradsallmänningsarna likställa allmänningar, som förvaltas av delägarna, med dem, som stå under skogsstaten.

Vidare hava kommitterade upprepade gånger uttalat, att skogsskötseln å häradsallmänningsarna i regel icke stode nämnvärt efter skogsskötseln på kronoparkerna och i sådant avseende tagit avstånd från de skogssakunnigas för södra Sverige uttalade åsikt, att häradsallmänningsarna stode i en med avseende på skogsbrukets ståndpunkt lägre klass än kronoparkerna. Domänstyrelsen vill icke bestrida, att mot skogsskötseln å en del häradsallmänningar, särskilt å dem, som stå under delägarnas förvaltning — och detta beroende på en del organisatoriska förhållanden, främst då den omständigheten, att delägarna få övertaga förvaltningen av allmänningsarna utan annat skoglignit biträde än bevakarna — kan göras vissa erinringar. Den slutledning emellertid, vartill allmänningsskommitterade å sid. 132 i nämnda avhandling kommit, kan domänstyrelsen dock icke biträda. Fast hellre synes deras uttalande, att den omständigheten att allmänningsarnas skogsbruk likväl icke stode efter kronoskogarnas talade för att styrelserna vore i stånd att själva sköta förvaltningen, så till vida vederläggas av det anförda, att skillnaden emellan resultatet av skogshushållningen å häradsallmänningar under skogsstaten och under delägarna uppenbarligen är att tillskriva den sakkunniga ledning som beträffande de förra gjort sig gällande.

Styrelsen anser sig emellertid icke med det sagda hava helt bemött det generella uttalande om det skogligna tillståndet på häradsallmänningsarna, som kommitterade avgivit. Domänstyrelsen vill nämligen hålla före, att allmänningsskommitterade icke klargjort för sig de för varje särskilt fall givna förutsättningarna, och får styrelsen framhålla, att kritiken från kommitterades sida skulle hava vunnit betydligt i vederhäftighet, om kommitterade tagit hänsyn till följande omständigheter:

att häradsallmänningsarna i regel bildats å trakter långt avlägsna från odlade bygder och vanligen belägna å de höglänta skogspartier, som utgöra gränsen mellan skilda län;

att häradsallmänningsarnas ursprungliga uppgift varit att förse häradets jordbruk med husbehovsvirke och mulbete samt virke till sådana byggnader såsom broar m. m. dylikt, vilka häradets innebyggare hade att gemensamt svara för;

att häradsallmänningsarna i regel haft en för avsättning av skogsprodukter, särskilt mindre värdefulla sådana, långt annat än gynnsam belägenhet, till dess genom kommunikationernas förbättrande i detta avseende lyckligare förhållanden inträtt;

att vid de först upprättade hushållningsplanerna hänsyn till just dessa förhållanden säkerligen i stor utsträckning tagits, samt att beträffande övriga i desamma tillämpade hushållningsprinciper planerna få anses giva uttryck för de vid varje särskilt tillfälle rådande, såsom riktiga ansedda principerna; samt

att på grund av rådande organisation och bristen på tjänstemän det till en början varit nödvändigt att fastställa skogshushållningsplanerna för ej kortare tid än 20 år.

Det kunde ock hava haft sitt stora intresse att få veta, huruvida kommitterade, då de klaga över att de beståndsvårdande huggningarna så betydligt eftersatts

Bihang till riksdagens protokoll 1923. 1 saml. 82 häft. (Nr 104.) 34

verkligt klargjort för sig om vid de skilda tillfällen, då en dylik huggning rätteligen bort göras, det därvid erhållna virket kunnat avsättas.

Det kan i detta sammanhang framhållas att i jämförelse med ett flertal enskilda skogsägare, vilka i stor utsträckning utnyttjat konjunkturena och nu besitta hårt genomhuggna skogar med glesa bestånd, som visserligen kunna sägas avsätta nöjaktigt tillväxt, men å andra sidan icke medgiva avverkningar, som kunna lämna någon egentlig inkomst. häradsallmanningarna intaga med sitt enligt kommitterades uppfattning så efterblivna skogsbruk en mycket gynnsam ställning. Den rikliga förekomsten av grov och värdefull skog, som numera lätt kan omsättas i penningar, bereder dem nämligen möjlighet att på skogsbruket nedlägga rätt så stora kostnader och bestå sig med den dyrbara förvaltning, som ifrågasatts.

Skulle kommitterade med sin granskning hava avsett allenast den tid av häradsallmanningarnas förvaltning, från vilken siffermaterialet hämtats, hade troligen det allmänna omdömet om det skogliga tillståndet å häradsallmanningarna i betydande grad behövt modifieras. Hava kommitterade emellertid avsett förhållanden, som ligga längre tillbaka i tiden, så läser här om kunna sägas, att kommitterades uttalande icke vilar på fullt riktig och rättvis uppfattning om förutsättningarna för de på skilda tider vidtagna hushållningsåtgärderna. Och härom vittnar bl. a. kommitterades uttalande på sid. 107 »att såväl beståndsvårdshuggning som förnygringshuggning icke alltid utförts på ett sätt, som motsvarar en nutida god skogshushållnings fordringar.» Ty att såsom kommitterade här tyckas hava fordrat, att exempelvis 1917 års måttstock på en god skogshushållning skulle passa in på 1910 års huggningar, synes vara en ren orimlighet.

Efter att i 6 kap. under rubriken »Kommitterades organisationsförslag» hava i mera allmänna ordalag yttrat sig om, huru kommitterade tänkt sig den blivande organisationen för häradsallmanningarna, har såsom en sammanfattning av det anförda framhållits:

att kommitterade principiellt ansluta sig till den av skogssakkunniga uti betänkandet den 17 december 1915 förordnade uppdelningen av olikartade skogar på skilda förvaltningsorgan:

att häradsallmanningarna under inga omständigheter böra i gemensamma förvaltningsområden sammanföras med de ecklesiastiska och allmänna inrättningshemman tillhöriga skogarna, enär de från alla synpunkter förete grundväsentliga olikheter i jämförelse med dem;

att kommitterade anse att skogsbruket å häradsallmanningarna bäst befrämjas, om dessa erhålla egen från statens och övriga allmänna skogar skild administration;

att allmäningsdelägarna både vilja och kunna bedriva ett gott skogsbruk å allmanningarna;

att övervakandet av detta liksom handhavandet utav gemensamma angelägenheter bör påvila en för samtliga allmanningar i huvudsak av delägarna vald gemensam styrelse;

att hushållningsplanerna upprättas och fastställas under ledning av en kommission, bestående utav en erkänt framstående skogsvetenskapsman, en representant för allmäningsstyrelsen samt en medlem uti den gemensamma styrelsen.

Det förslag till förordning angående häradsallmanningar i riket, som kommitterade utarbetat, är också uppbyggt i huvudsaklig anslutning till nyssnämnda uttalanden.

Domänstyrelsen har tidigare i detta utlåtande redogjort för huvuddragen i nämnda förslag. Beträffande detaljerna anser sig styrelsen endast behöva uppehålla sig vid dem, som röra skogshushållningen. Mot föreskrifterna att häradsallmänningsarna skola skötas enligt skogshushållningsplan samt att dylik plan endast må upprättas av förrättningsman, som genomgått skogsinstitutet, skogshögskolan eller utländsk högre skoglig läroanstalt har styrelsen givetvis intet annat att erinra än att det synes obehövt att låta en utländsk skogsman verkställa skogsindelningar inom landet å skogar av ifrågavarande art.

Angående sättet för själva hushållningsplanens upprättande torde erforderliga garantier i förslaget vara lämnade för att skogshushållningen och skogsskötselns fordringar bliva vederbörligen iakttagna, alltt dock beroende av de principer, som skola för desamma vara grundläggande. Här om saknas emellertid uti förslaget erforderliga föreskrifter, vilket måste anses såsom en betänkelig brist. Det synes nämligen styrelsen såsom en oavvislig fordran, att uti ett lagförslag rörande skogar av den art och betydelse som häradsallmänningsarna borde hava influtit fullt tydliga och klara bestämmelser om de grundläggande normerna för skogshushållningen å desamma. Allt vad som i nu föreliggande förslag i detta avseende förekommer återfinnes uti 9 §, där bestämmelse lämnas om, huru avverkningsbeloppets storlek skall beräknas. De härvid lämnade föreskrifterna överensstämma i allt väsentligt med dem, som av reservanten i skogslagstiftningskommittén föreslagits beträffande kommuners m. fl. skogar och jämväl häradsallmänningsarna. Styrelsen åberopar i detta avseende vad styrelsen här förut anfört rörande sagda bestämmelser.

Att på sätt kommitterade ifrågasatt inrätta en överstyrelse för samtliga häradsallmänningsarna anser styrelsen visserligen medföra avsevärda kostnader för häradsallmänningsarna, men dock kunna bliva till gagn, därest den erhåller en väsentligen förändrad sammansättning.

Föreskrifterna uti 11 §, att såväl skogsstatens som skogsvårdsstyrelsernas tjänstemän skulle äga att till överstyrelsen anmäla missförhållanden uti allmänningsarnas skogsskötsel, finner styrelsen mindre välbetänkta, då det ju kan förekomma, att hos dessa olika grupper av tjänstemän, kunna finnas väsentligt skiljaktiga uppfattningar angående det ena eller andra fallet. Det borde för övrigt kunnat vara tillräckligt att tillägga endera av dessa tjänstemannagrupper berörda befogenhet.

Såsom styrelsen förut angivit har Sveriges häradsallmänningsförbund beretts tillfälle att avgiva yttrande angående skogslagstiftningskommitténs lagförslag beträffande häradsallmänningsarna. Styrelsen för häradsallmänningsförbundet, vilken synes stå synnerligen nära häradsallmänningskommittén, har i detta yttrande dels framlagt en kritik över skogslagstiftningskommitténs och särskilt reservantens lagförslag, men därjämte gjort uttalanden, vilka få anses utgöra motiv för det av häradsallmänningskommittén utarbetade förslaget till förordning för häradsallmänningsarna, samt framlagt förslag till en ny paragraf i nämnda förordning ävensom viss omredigering av 2 §. Med hänsyn härtill har det syntts styrelsen lämpligast att i detta sammanhang närmare redogöra för innehållet uti ifrågavarande yttrande.

Styrelsen för Sveriges häradsallmänningsförbund, vilken här nedan kommer att benämnas förbundsstyrelsen, har i sitt yttrande under vissa huvudrubriker ingått på ovannämnda kritik och i samband därmed framlagt nyssnämnda motivering och förslag. I de delar detta yttrande icke innehåller något väsentligen nytt utöver vad

häradsallmänningsskommittéer i sitt förslag till förordning eller i arbetet Sveriges häradsallmänningar framlagt, ämnar styrelsen icke vidare ingå på sagda yttrande.

Domänstyrelsen vill då först uppehålla sig vid vad förbundsstyrelsen anfört i fråga om *förändring utav häradsallmänningens område*.

Efter att hava lämnat en kortfattad redogörelse över vad skogslagstiftningskommitténs och reservantens förslag i sagda hänseende innehålla anför förbundsstyrelsen bl. a. följande.

Hela det föreslagna tillvägagångssättet synes vara ganska invecklat och torde av många skäl knappast komma att befordra allmänningarnas utvidgning. Att allmänningstämman och icke styrelsen skulle besluta om inköp torde vara självfallet, så snart dylikt vore så betydande att utgivande av köpeskillingen därför kunde öva något mera väsentligt inflytande på allmänningens ekonomi. Att *alla* frågor om köp nödvändigtvis skulle underställas stämman, syntes dock vara överflödigt och t. o. m. onödigt, enär därigenom många gynnsamma förvärv kunde förhindras. Toge man i betraktande att styrelsen å många allmänningar utan stämmans hörande ombesörjde arbeten för en kostnad uppgående till flera tiotal tusen, ja, i vissa fall överstigande hundratusen kronor årligen, så torde den även kunna anförtros att göra mindre markförvärv, exempelvis för högst tiotusen kronor årligen. Gränsen för dess befogenhet måste bliva olika för olika allmänningar och rättas efter inkomsternas storlek och delägarnas benägenhet att lämna sin styrelse större eller mindre frihet. Detta spörsmål hörde för den skull rätteligen hemma i allmänningsreglementena, och därför hade häradsallmänningsskommittéer icke upptagit det i sitt förslag. Kommitténs förslag att frågor av denna art nödvändigtvis skulle avgöras å den *ordinarie*, endast en gång om året hållna allmänningstämman syntes alldeles olämpligt och komme säkerligen att förhindra allmänningssstyrelserna att begagna sig av många goda tillfällen till köp. Erfarenheten utvisade, att en säljare ställde ofta för att icke säga oftast såsom villkor för en eventuell försäljning, att den skulle kunna genomföras inom en ej allt för långt tilltagen tid, och vore den ej avslutad dessförinnan, förfölle hela saken. Detta gällde i all synnerhet förvärv av smärre lägenheter. Allmänningssstyrelsen syntes i alla de fall, i vilka den icke själv kunde besluta, böra hava möjlighet att när som helst kunna sammankalla delägarna för att för dem framlägga saken till avgörande.

Sedan förbundsstyrelsen därefter ingått i en närmare kritik av de utav skogslagstiftningskommittén och reservanten föreslagna villkoren för nya områdens införlivande med häradsallmänningarna, och sedan styrelsen i huvudsak uttalat sin anslutning till det principiella i reservantens förslag, fortsätter styrelsen sålunda. Nu skulle emellertid såsom förut antytts kunna inträffa, att dessa villkor förhindrade förmånliga köp. Ofta kunde delar av en fastighet förvärfvas, innan de genom lantmäteriförrättning skilts från stamfastigheten, och det komme säkerligen att ganska ofta inträffa, att tillräckligt med medel icke för tillfället funnes för inköp av ett eftersträvat område, och i ett sådant fall stode vägen med inteckning lättast öppen. Förbundsstyrelsen skulle därför vilja föreslå, att med införlivningen finge uppskjutas tio år efter förvärvet och efter prövning av länsstyrelsen ytterligare så lång tid, som i särskilda fall kunde befinnas nödvändig. Under denna tid skulle givas tillfällen att icke allenast ombesörja områdets kartläggning och behöriga skiljande från andra fastigheter, utan från desamma kunde därunder avsöndras inägor och andra för allmänningen mindre lämpliga områden. Dessutom bereddes allmänningssdel-

ägarna möjlighet till inköp, även om de för tillfället icke besutte därför tillräckliga medel. Förbundsstyrelsen, som hade sig bekant, att allmänningskommitterade visserligen avhandlat frågan om markförvärvens införlivning med den ursprungliga häradsallmänningen, men därvid stannat vid den meningen att inga särskilda föreskrifter tarvades härom, ville dock för sin del föreslå, att deras förslag utökades med en paragraf med följande lydelse, vilken lämpligen borde inskjutas efter 14 § i förslaget.

»Mom. 1. Inköp av område för häradsallmännings tillökning må, så framt reglemente icke annorlunda stadgar, ske endast efter delägarnas beslut å i reglementsens tid kungjort sammanträde.

Mom. 2. Skall köpeskillingen för förvärvat område gäldas av medel, vilka härflutit ur allmänningen, och över vilka delägarna icke äga fri rådighet, åligger det allmänningsstyrelsen att senast en månad efter köpet insända handlingarna därom jämte översiktskarta och beskrivning ävensom andra upprättade kartor och handlingar till länsstyrelsen. Denna har att pröva, huruvida området må tilläggas allmänningen samt ange villkoren härför, bland vilka alltid bör intagas bestämmelse därom, att området skall vara behörigen avskilt från annan mark och icke besväras av in-teckning för fordran eller för nyttjanderätt, som kan vara hindersam för skogsbruket. Beviljas införlivning, må därmed dröjas i högst tio år efter köpet, så framt länsstyrelsen på särskild ansökan icke medger längre tid.

Före den tidpunkt införlivning skall ske, har allmänningsstyrelsen att för länsstyrelsen styrka, att de uppställda villkoren fullgjorts, varefter länsstyrelsen förklarar området tillagt allmänningen och därom lämnar kammarkollegium och häradsrätten meddelande.

Beviljas icke införlivning eller uppfyllas icke de stadgade villkoren härför, skall området, så snart sådant utan förlust kan ske, försäljas och de influtna försäljningsmedlen disponeras på sätt i 14 § föreskrives om inkomster för den del av huvudavverkningen, som överstiger tillväxten.

Mom. 3. Område, som förvärfvas för andra medel än de i mom. 2 angivna, må, om delägarna så besluta, efter ansökan hos länsstyrelsen på i nyssnämnda moment föreskrivet sätt och, om däri angivna villkor prövas vara uppfyllda, tilläggas allmänning.

Med område, erhållet genom gåva eller testamente, förfares i fråga om dess tilläggande till allmänningen efter gåvobrevets eller testamentets föreskrifter, varvid bestämmelserna i mom. 2 i tillämpliga delar skola lända till efterrättelse.

Mom. 4. Över länsstyrelsens beslut må allmänningsstyrelse eller delägare föra klagan hos Konungen genom besvär inom trettio dagar efter delfäendet.»

Domänstyrelsen finner förbundsstyrelsens förslag till komplettering av det utav häradsallmäningskommitterade utarbetade förslaget till förordning angående häradsallmänningarna synnerligen märkligt, i vad det avser utvidgning av häradsallmänningarna genom inköp av fastigheter. Hela denna procedur med att för allmänningsdelägarnas räkning hålla dessa egendomar så att säga på hand under en längre tid innebär givetvis ett visst osäkerhetstillstånd, i det att sådana markförvärv, vilka icke tillagts häradsallmänningarna, synas komma att stå utanför den offentliga kontroll, vilken föreslagits beträffande dessa. Domänstyrelsen kan för den skull icke underlåta att uttala stora betänkligheter mot att i förevarande förordning inrymma dylika föreskrifter. Visserligen har det sin stora betydelse, om i en del fall häradsallmänningarnas områden kunna utökas och givas en för förvaltningen

väl avpassad arrondering, men lär man ingalunda kunna påstå att det föreligger ett så trängande behov härav, att man för den skull bör giva allmänningsstyrelserna och delägarna så fria händer som nu föreslagits. Beträffande särskilt den nu av förbundsstyrelsen framlagda motiveringen för att allmänningsstyrelsen skulle erhålla generellt bemyndigande att årligen till visst belopp inköpa fastigheter, vill styrelsen därjämte framhålla, att jämförelsen emellan ett handhavande av för särskilda löpande förvaltningskostnader anvisade rätt stora belopp och ett bindande av mindre belopp såsom kapitalplacering ingalunda är befogad, då den förra åtgärden avser en helt kort tidsperiod, medan den senare sträcker sina verkningar utöver en avsevärd tidsrymd.

Förbundsstyrelsen har vidare redogjort för betänkandets och reservationens förslag beträffande *överbåtelse av andel i häradssallmänning* samt därom anført. Även om denna överbåtelse begränsades till att gälla endast den tid, under vilken upplåtaren själv ägde fastighet med andel i allmänningenslaget, kunde man dock tänka sig att härigenom skapades en utväg för vissa kapitalstarka delägare att skaffa sig ett allt för stort inflytande på allmänningens angelägenheter. Förbundsstyrelsen tänkte härvid företrädesvis på för allmänningarna främmande personer och industri-företag, vilka för sin produktion gärna ville köpa och förarbeta allmänningarnas mycket grova och värdefulla virke. Ofta vore sådana delägare i en allmänning och kunde i varje fall lätt köpa en fastighet med andel däri. och sedan stode den möjligheten öppen att lätt förvärva andra delägares andelar och därigenom kunna påverka skogsskötseln i en för sig önskvärd riktning. Det syntes även förbundsstyrelsen, som om dylika överbåtelser skulle kunna komma att skapa strid och splittring bland delägarna. Hade några sådana upplåtit sin rätt och sedan funnit densamma vara mera värd än det erhållna vederlaget komme de säkerligen att känna sig besvikna, bliva missnöjda och förlora intresset för allmänningarna. Av naturliga skäl kunde ej heller de ovannämnda mera tillfälliga delägarna vara lika villiga att göra utgifter för skogsvårdens förkovran som de verkliga jordägarna. Dessutom skulle de avkastnings- och röstberättigade komma att växla i hög grad, vilket skulle komma att vålla ett visst besvär vid avkastningens fördelning och vid upprättandet och justerandet av röstlängden. Svårigheter skulle framför allt kunna uppstå vid fondering av uppkomna medel. Hade dylika hopsparats, innan den föreslagna rättigheten att överbåta delägarskap i allmänning tillkommit, och fortsattes sedan fonderingen efter det att dylika upplåtelser skett och fonden där-efter utdelades, så syntes det kunna uppstå vissa svårigheter att utreda, huru stora anpartar därav, som skulle tillkomma den verkliga delägaren och den person, till vilken han upplåtit sin delägarandel. Å andra sidan skulle utan tvivel förslaget medföra den fördel å allmänningar, å vilka virkesavkastningen fördelades in natura, att de utstämplade virkesposterna blevo större, varigenom arbetet vid utsyningen något minskades. Däremot uppstode ingen vinst därigenom att delägare, som icke själva ville avverka sina virkesposter för en längre tid överbåta sina andelar i avkastningen till annan. Detta kunde nämligen ske även under nuvarande förhållanden och där-till utan att behöva avstå från sin rätt att delta i allmänningens angelägenheter. Förbundsstyrelsen ville därför för sin del framhålla, att reservantens förslag i förevarande avseenden icke syntes innebära särskilt stora fördelar men däremot ganska stora vådor och kunde komma att medföra svårigheter.

Domänstyrelsen får i huvudsak ansluta sig till det av förbundsstyrelsen sålunda gjorda uttalandet.

Förbundsstyrelsen har vidare närmare behandlat följderna av den medverkan vid administrationen av häradsallmanningarna, som betänkandet och reservationen tillagt skogsvårdsstyrelserna. Mera i förbigående vill styrelsen här citera några uttalanden, som förbundsstyrelsen därvid funnit skäl göra. Sålunda sägs: »Det kan nu ifrågasättas om skogsvårdsstyrelserna äro skickade och lämpliga för fullgörandet av alla nämnda åligganden, och om dessa icke komma att i allt för hög grad inkräkta på deras tid och arbetskrafter, vilka ju knappast räcka till för deras nuvarande ytterst betydelsefulla arbetsfält», samt »man har alla skäl att ställa sig tveksam om, huruvida skogsvårdsstyrelserna och alla länsjägmästare besitta den speciella kunskap och erfarenhet, som erfordras för granskandet och fastställandet av hushållningsplaner. Förbundsstyrelsen hyser därför den uppfattningen att skogsvårdsstyrelsernas egentliga arbetsuppgift skulle kunna försummas, om de även i den grad och utsträckning, som förslagen förutsätta, skulle tagas i anspråk för häradsallmanningarnas administration.»

Beträffande allmänningsskommittéernas förslag i fråga om *överstyrelsen och ombudsmötet* anför vidare förbundsstyrelsen. Kommittéerna hade — 6 och 10 §§ — föreslagit att förvaltningen av sådana allmänningar, i vilkas skötsel större missgrepp eller försummelser föreläge, skulle uppdragas åt överstyrelsen, varemot kommittén och reservanten ansett, att den borde ombesörjas utav en eller flera av länsstyrelsen ut-edda gode män. Att kommittéerna velat använda överstyrelsen härför, vore en följd av grundprincipen för deras förslag, och förklarades även därav, att delägarna uti ifrågakomna allmänningar i regel torde finna det mera tilltalande, att deras egendom förvaltades utav samtliga allmanningars förtroendemän, i vilkas val de medelbart deltagit, än av personer, vilka kanske stode främmande för såväl delägarna som allmänningssaken. Mot själva de principiella grunderna i kommittéernas förslag i detta avseende hade reservanten icke gjort några invändningar, men däremot hade han betvivlat överstyrelsens möjligheter att utföra den ifrågasatta förvaltningen. Härtill kunde anmärkas, att förvaltningens detaljer skulle åligga en skogsförvaltare, vilken styrelsen hade rättighet att tillsätta, och övervakandet av densamma kunde verkställas av överstyrelsens föredragande. Ej heller reservantens andra invändning, i vilken framhölles, att det vore mindre lämpligt att överstyrelsen bleve redovisnings- och ansvarsskyldig gent emot allmänningssdelägarna, torde hava fog för sig. Regel vore ju att förmyndare redovisade och ansvarade för myndlings ägodelar, och från den statliga skogsadministrationen kunde påvisas ett flertal fall, i vilka domänstyrelsen stode i aldeles samma ställning som överstyrelsen enligt kommittéernas förslag.

Domänstyrelsen får för sin del uttala sin anslutning till det principiella uti reservantens förslag i de delar, som av förbundsstyrelsen nyss kritiserats, och vill styrelsen därjämte framhålla, att förbundsstyrelsens jämförelse mellan domänstyrelsen och av allmänningsskommittéerna föreslagna överstyrelse såsom förvaltare av myndlings egendom är ganska haltande. Överstyrelsen tillsättes nämligen på förslag av myndlingen — allmänningssstyrelsen — och avlönas jämväl av densamma. Domänstyrelsen däremot står icke i något som helst förhållande av privatintresse till de statliga myndlingar, för vilkas egendom den å tjänstens vägnar och såsom statsinstitution är redovisningsskyldig.

Under rubriken *disposition utav allmänningarnas avkastning* har förbundsstyrelsen vidare anfört. Allmänningskommittéens grundåskådning beträffande de nuvarande delägarnas rätt till inkomster från allmänningsskogen vore den, att denna rätt vore begränsad till sådana inkomster, som härflöte av den avverkning, som motsvarade tillväxten, men de inkomster, som erhöles från avverkning utöver tillväxten, skulle bevaras och förvaltas så, att även framtida delägare finge nytta av den. Inkomsterna av den förra delen av avverkningen skulle i första hand användas för att bestrida skogsbrukets löpande utgifter, och vad som därefter återstode skulle stå till delägarnas fria rådighet. Man skulle kunna kalla nämnda inkomster och utgifter för *ordinarie* inkomster och utgifter i motsats till sådana inkomster, som härflöte ur avverkning utöver tillväxten, vilka kunde kallas *extra* inkomster. Rätteligen borde även en del av de senare begagnas för skogsbrukets drift, ty även sistnämnda avverkning hade del i kostnaderna härför såsom exempelvis skogsodling, förvaltning m. m. För att förenkla administrationen och under alla omständigheter bereda möjligheter till tillräcklig avverkning genom beståndsvård föresloge emellertid kommittéens, att avverkning av sistnämnda slag alltid skulle beräknas efter beståndens behov därav och icke ställas i förhållande till tillväxten, och att endast huvudavverkningens storlek skulle göras beroende av denna. Om man nu såsom en allmän regel utginge från att de nuvarande delägarna endast borde få åtnjuta inkomsten av skogens tillväxt och icke därutöver inkomst av tillgodogjort virkeskapital, så komme de i en bättre ställning än denna regel angåve, om de utöver tillväxten finge avverkning genom beståndsvårdshuggningar. Men detta hade kommittéens sökt motväga därigenom, att de låte samtliga utgifter för driften betalas av de ordinarie inkomsterna, varigenom de extra inkomsterna *i sin helhet* och alltså utan avdrag för några som helst utgifter på ett eller annat framdeles omnämnt sätt kunde reserveras för de framtida delägarna. Vid uppdraget av hushållningsplaner hade allmänningens målsmän att meddela, huruvida de vore villiga att avsätta de eventuella extra inkomsterna för fondering, använda dem för markinköp eller för verkliga grundförbättringar. Skulle så vara förhållandet, finge huvudavverkningen, om detta vore önskvärt från skoglig synpunkt, beräknas högre än tillväxten. Den tillväxten överskjutande delen borde i regel kunna avsättas till avverkning inom en viss noggrant avgränsad trakt. Denna kunde givetvis avverkas antingen på en gång eller successivt, men under alla omständigheter skulle de inflytande försäljningsmedlen skiljas från övriga sådana, och av det föregående framginge, att de endast finge användas för de förut omnämnda framtiden avseende syftemålen och icke för den löpande skogsdriften, en sak som det skulle åligga överstyrelsen att övervaka.

Det är, synes det domänstyrelsen, synnerligen märkliga uttalande, som här framkommit. Grundprincipen ifråga om dispositionen av häradsallmänningarnas avkastning torde väl i det stora hela få anses riktig, men grunden för avverkningsbeloppets bestämmande synes däremot på goda skäl kunna angripas, då den ej sällan torde leda till en betydande överavverkning. Tillika finner styrelsen i förbundsstyrelsens nyss gjorda uttalanden ett ytterligare stöd för sin här förut framlagda mening om bestämmelserna i reservationen angående avverkningsbeloppets beräkning. Domänstyrelsen uttalade därvid att sagda bestämmelser, vilka till sitt innehåll, om än i annan formulering, återfinnas uti förslaget till förordning angående häradsallmänningarna, ovillkorligen måste medföra ett avsteg från den allmänna

hushållningsprincipen, att där icke särskilda omständigheter påkalla en hastigare avverkning, såsom ordinarie sådan icke må uttagas mer än skogens årliga tillväxt.

Det är emellertid icke blott vad som nu anförts beträffande avverkningsbeloppets beräkning som styrelsen funnit anmärkningsvärt i förbundsstyrelsens uttalanden, utan har styrelsen jämväl fäst sig därvid att ett uttagande av mogen skog, vilket ur skoglig synpunkt vore önskvärt till belopp, överstigande den årliga tillväxten, skulle göras beroende av, huruvida allmäningsdelägarna vore villiga att för visst ändamål använda sagda »överskottsavverkning». Här göres alltså en skogshushållningsåtgärd, vilken borde prövas enbart med hänsyn till rent skogliga förhållanden beroende av medgivande i viss riktning från allmänningens representanter. Visserligen kan det ur en del synpunkter såsom för att befrämja intresset för skogshushållningen vara lämpligt att låta allmäningsdelägarna få ett visst inflytande på densamma, men att till den grad låta, man kan med fog säga, tillfälliga intressen eller åsikter göra sig gällande, att man för deras skull frånginge de rent sakliga skälen för hushållningens ordnande, synes icke kunna vara tillrädligt.

Närmast efter förslag till lag om häradsallmänningar följer i betänkandet förslag till *Lag om skogsvårdsstyrelser*. Förslaget skiljer sig ej, som styrelsen förut framhållit, så särdeles mycket från nu gällande förordning om skogsvårdsstyrelser, men avviker i följande avseenden. *Lag om skogsvårdsstyrelser.*

Skogsvårdsstyrelsens forstligt bildade biträde skall hava genomgått skogsinstitutets högre kurs eller skogshögskolans jägmästarekurs och kan därjämte mer än ett sådant biträde vara hos samma skogsvårdsstyrelse anställt. Skogsvårdskommittéer skola endast finnas i de kommuner, där skogsvårdsstyrelsen så påfordrar.

Betänkandet har emellertid därjämte uti sina särskilda lagförslag inarbetat en del föreskrifter om skogsvårdsstyrelsernas verksamhet. Bland dylika bestämmelser, vilka avse skogsvårdsstyrelsernas organisation, må framhållas stadgandet om att uti ett och samma landstingsområde kan finnas mer än en skogsvårdsstyrelse.

Skogsvårdsstyrelserna hava i organisatoriskt hänseende och ifråga om kvalifikationer för deras uppgift ställts så gott som fullständigt på samma plan som i nu gällande lagstiftning. Enda skillnaden är att kompetensfordringarna på det forstligt bildade biträdet nu blivit skärpta.

Då emellertid skogslagsstiftningskommittén tillagt skogsvårdsstyrelserna en i högst väsentlig grad ökad befogenhet, varigenom deras arbetsuppgift betydligt ökats, synes det domänstyrelsen, som om man kunnat fordra att skogslagsstiftningskommittén närmare klargjort för sig arten och omfånget av den ökade arbetsuppgift, som pålagts skogsvårdsstyrelserna och med utgångspunkt härifrån upptagit till granskning, huruvida dessa styrelser vore för uppdraget behörigen kvalificerade och utrustade med tillräckliga hjälpmedel för att fullgöra sitt åliggande.

Vad först angår *arten* av den vidgade verksamhet skogsvårdsstyrelserna skulle erhålla, kan densamma i huvudsak angivas att bestå i handhavandet av skyddsskogarna och fastställandet av hushållningsplaner för kommuners m. fl:s samt häradsallmänningars skogar.

Det direkta handhavandet av en lagstiftning för skyddsskogarna med ty åtföljande utsyningar lär så gott som uteslutande komma att påvila skogsvårdsstyrelsernas skogliga biträde — vilket med hänsyn till de höjda kompetensfordringar, som enligt förslaget skola ställas på honom, får anses besitta den teoretiska ut-

Bihang till riksdagens protokoll 1923. 1 saml. 82 häft. (Nr 104.) 35

bildning, som för dylikt arbete måste fordras — men lärar detta oaktat det få anses ej blott önskvärt utan även nödvändigt att inom den styrelse, som har att avgöra frågor som sammanhånga med skyddsskogarnas rätta behandling, finnes tillräcklig sakkunskap för bedömande av dylika spörsmål.

Styrelsen har förut framhållit, att föryngningsfrågan beträffande skyddsskogarna allt fortfarande är olöst, och att man i många avseenden beträffande skyddsskogarnas behandling står på försökens och utredningarnas ståndpunkt. Även från icke skogssakkunnigt håll har denna omständighet särskilt framhållits, och torde det givetvis få anses vara en brist i lagförslaget, att icke verklig sakkunskap på det skogliga området ovillkorligen skall vara inom en skogsvårdsstyrelse representerad.

Kommittén har visserligen till prövning upptagit frågan, huruvida länsjägmästaren borde vara medlem av skogsvårdsstyrelsen, men på anförda grunder ansett sig böra nekande besvara denna fråga.

Att skogslagstiftningskommittén över huvud taget ansett sig böra föreslå skyddsskogarnas läggande under skogsvårdsstyrelserna, torde möjligen kunna hava föranletts av vissa jämförelser med förhållandena inom Gottlands län, men även om där utsyningarna i huvudsak kunnat utföras genom länsjägmästaren, lärar av anledning, vartill styrelsen här nedan skall återkomma, en dylik anordning icke lämpligen kunna genomföras å skyddsskogarna särskilt inom Jämtlands och Kopparbergs län.

Vad nyss anförts beträffande dessa skyddsskogar, att skogsvårdsstyrelserna icke vore utrustade med tillräcklig fackkunskap för att rätt kunna handhava ledningen av en skyddsskogslags tillämpning, gäller i samma omfattning beträffande det andra av skogsvårdsstyrelsernas åliggande att fastställa skogshushållningsplaner.

Ifråga om förarbetena till dylika planer skulle närmare föreskrifter meddelas av Kungl. Maj:t, och beträffande själva planernas upprättande skulle vissa närmare angivna normer följas. Planerna, vilka skulle innehålla detaljerade föreskrifter angående såväl avverkningar som kulturer och markvård, skulle fastställas för en tid av 10 till 20 år. I planerna skulle det vara skogsvårdsstyrelsen tillåtet att, då enligt dess förmenande anledning härtill finnes, föreskriva ändringar, medan skogsägaren endast, då synnerliga skäl därtill kunde anföras, skulle kunna erhålla ändring.

Det lär icke kunna undvikas, att även om den föreskrivna utredningen ävensom själva planens upprättande blivit verkställda på sådant sätt, att ingen berättigad erinran kunde göras, skogsvårdsstyrelsen med hänsyn till från skogsägarens sida eventuellt framställda önskemål kan ställas inför spörsmål av så vittgående art, att det icke är möjligt att utan ingående sakkunskap kunna avgöra desamma. Visserligen får man ju förutsätta, att skogsvårdsstyrelsen i sådana fall och väl som regel skulle höra sitt skogliga biträde, innan planerna fastställdes, men bör det från skogsägarens sida få anses vara ett rättmätigt krav, att den styrelse, som påtager sig ansvaret för en dylik åtgärd, besitter erforderlig kompetens för att självständigt kunna bedöma frågan.

Detta beträffande arten av skogsvårdsstyrelsernas vidgade arbetsuppgift.

Ifråga om dennas omfattning bör vidare till en början i fråga om skyddsskogarna framhållas, att denna är mycket större än vad skogslagstiftningskommittén synes hava föreställt sig. Enligt siffror, hämtade från statistiken hava å skydds-

skogarna inom nedanstående distrikt, utsynats följande virkeskvantiteter, vilket krävt nedanstående antal förrättningsdagar.

Distrikt.	Medeltal dagar per år.	Medeltal kubik- meter per år.	Tidsperiod år.
Mellersta Norrlands	1,332	726,301	1914—1918.... 5
Härnösands (Tåsjö revir)....	3.3	1,182	1916—1918.... 3
Dalarnas	115	35,559	1916—1918.... 3
Östra (Gottlands revir)	3	487	1915—1918.... 4
	1,453.3	78,128	

Om man härtill lägger, att inom Jämtlands län, där den huvudsakliga delen av skyddsskogarna finnes, arbetet med utsyningarna är ett säsongarbete, vilket på grund av klimatiska och lokala förhållanden är inskränkt till en tid av högst fem månader årligen, synes det hava funnits ringa grund för skogslagstiftningskommitténs påstående, att det skulle vara väsentligt lättare för skogsvårdsstyrelsen än för domänstyrelsen att uppbringa erforderligt antal förrättningsmän.

Kommittén, som visserligen avsett, att den stamvisa utsyningen inom skyddsskogsområdena skulle kunna högst väsentligt inskränkas, varigenom behovet av förrättningsmän även skulle reduceras, har icke uttryckligen ifrågasatt, att alla dessa utsyningar skulle verkställas av skogsvårdsstyrelsernas skogligt bildade biträde. Detta medför som konsekvens, att till dylika maktpåliggande förrättningar skulle kunna såsom förrättningsmän godtagas personer med lägre skoglig utbildning. Närmast till hands ligger då förmodandet att länsskogvaktare skulle kunna ifrågakomma för dylika uppdrag. I de över betänkandet avgivna yttrandena från en del skogsägare har också uttalats farhågor härför. Skulle så verkligen vara fallet, att skogslagstiftningskommittén förutsatt en dylik anordning, vill styrelsen framhålla att dessa länsskogvaktare, vilka i allmänhet torde hava genomgått någon statens skogsskola eller därmed jämbördig läroanstalt, icke vid dessa erhålla någon vare sig teoretisk eller praktisk utbildning, som kan kvalificera dem för utförande av utsyningar inom skyddsskogsområdena. Visserligen kan det ju finnas en eller annan inom denna kategori av skogsmän, vilken tack vare personlig begåvning, självstudier och stor praktik kunnat förvärva sig vissa förutsättningar för att i en del fall kunna tillfredsställande utföra en utsyning inom skyddsskogarna. Men då enligt den nya skyddsskogslagen det även skulle åligga förrättningsmannen att uppgöra förslag till eventuella kultur- och markvårdsåtgärder, får styrelsen taga bestämt avstånd från antagandet att förrättningsmän med en länsskogvaktares utbildning kunna behörigen bedöma hithörande frågor.

Såsom ett exempel på utbildningsnivån hos vissa länsskogvaktare i berörda hänseende får styrelsen hänvisa till sid. 318—320 uti betänkandet, där kommittén med synbar tillfredsställelse redogör för tillvägagångsättet, då skogsvårdsstyrelsen i Jämtlands län lämnar en markägare biträde vid utförande av »rationell avverkning», allt under villkor, att denne godkänner och förbinder sig att till alla delar följa skogsvårdsstyrelsens beslut angående de åtgärder, som skola vidtagas efter en sådan avverkning. Vid en även rätt hastig granskning av det anförda exemplet, ett konkret fall från norra delen av Jämtlands granskogsområde, faller det genast i ögonen, att förrättningsmannen, länsskogvaktaren, på marker, vilka uteslutande

ägna sig för produktion av gran, och vilka synbarligen äro av fullt medelgod och mycket god beskaffenhet, föreslagit, om skogsvårdsstyrelsen så anser nödigt, lämplig markberedning och sådd av *tallfrö*. Länskogvaktarens förslag har godkänts av länsjägmästaren och samma dag fastställts av skogsvårdsstyrelsen.

De sålunda föreslagna, godkända och beslutade kulturåtgärderna måste, att döma av den in extenso återgivna redogörelsen för detta fall, vara absolut felaktiga. Även om man får hoppas, att skogsvårdsstyrelsens i Jämtlands län nu ifrågavarande åtgärd är ett tämligen enastående förbiseende av en dylik styrelse, så har det passerade i varje fall icke kunnat skänka förtroende till kompetensen hos förrättningsmannen vid tillfället ifråga.

Skulle utsyningarna inom skyddsskogsområdena enligt skogslagstiftningskommitténs förslag väsentligen inskränkas, lär dock arbetet, som är ett säsongarbete, icke kunna utföras med den personal, som finnes hos skogsvårdsstyrelsen mera fast anställd. Det torde stöta på stora svårigheter för skogsvårdsstyrelsen i Jämtlands län att för varje år kunna uppbringa den tillfälliga arbetskraft, som skulle erfordras för utsyningarnas verkställande. Betecknar man nu dessa svårigheter även med en minskning i utsyningarnas omfattning såsom mycket stora, lära de under förutsättning, att utsyningarna allt framgent skola inom skyddsskogarna företagas i huvudsak i samma omfattning, som för närvarande — och detta är styrelsens uppfattning — få anses såsom för skogsvårdsstyrelsen oöverkomliga.

Beträffande kostnaderna för skogsvårdsstyrelsens handhavande av skyddsskogslagen har allenast skogsvårdsstyrelsen i Jämtlands län yttrat sig och därvid uttalat, att ett belopp, motsvarande statens kostnader för det nuvarande handhavandet av skyddsskogslagen, borde ställas till skogsvårdsstyrelsens förfogande. Då emellertid skogsvårdsstyrelsen anslutit sig till kommitténs förslag eller att själva stämplingsförfarandet kunde inom skyddsskogarna i väsentlig grad inskränkas, synes det styrelsen, att under sådan förutsättning de nu för sagda lags handhavande utgående kostnaderna, betydligt kunde inskränkas.

Betecknande just för frågan, huru skogsvårdsstyrelserna, särskilt i Jämtlands län, vore skickade att fullgöra sina nya åligganden är att samtliga förslagsställare och de myndigheter, som närmare ingått härpå och gillat principerna i förslagen, när det gällt de yttersta konsekvenserna eller omsättande av desamma i handling iakttagit fullständig tystnad. Lika anmärkningsvärt är också att länsstyrelsen i Jämtlands län, som för sin del å ena sidan tagit bestämt avstånd från en lättnad i utsyningsvärdet å skyddsskogarna d. v. s. påyrkat utsyningsförfarande i samma utsträckning som för närvarande, men å den andra uttalat sig för skyddsskogarnas läggande under skogsvårdsstyrelserna och i samband därmed deras omorganisering i syfte att tillföra dem mera sakkunskap, icke ägnat några ord åt konsekvenserna av sitt förslag.

Styrelsen kan visserligen förstå, att det varit förenat med rätt stora svårigheter att kunna beräkna, i vilken omfattning skogsvårdsstyrelsernas arbetsbörda skulle ökas genom att under dem lades kommuners och häradsallmännings skogar under plantvång. Emellertid hava såväl kommittén som ock reservanten synbarligen icke hyst några betänkligheter för följderna av att ålägga skogsvårdsstyrelserna övervakandet av att hushållningsplaner bleve för sagda skogar upprättade och fastställda. Länsstyrelsen i Jämtlands län har däremot tydligen icke funnit förslagen fullt tillfredsställande utan uttalat stora betänkligheter angående möjlig-

heten för skogsvårdsstyrelserna att kunna erhålla tillräckligt många och tillräckligt kompetenta indelningsförrättare för uppgörande av alla de hushållningsplaner, vilka bleve följden av att förslagen upphöjdes till lag, och helst sett, att skogsstatens tjänstemän för detta ändamål ställdes till förfogande.

Reservanten har icke avgivit något förslag till ny lag om skogsvårdsstyrelser, utan har ansett sig genom att i skogsvårdslagen inarbetas vissa bestämmelser om skogsvårdsstyrelsernas tjänsteförvaltning kunna åtnöjas med nuvarande förordning angående skogsvårdsstyrelser. Ombudsmötets förslag innehåller däremot förslag till lag angående skogsvårdsstyrelser. Detta ansluter sig i allt väsentligt till betänkandets, men skiljer sig från det detsamma däruti, att endast en länsjägmästare bör vara anställd hos varje skogsvårdsstyrelse.

Uti nära samband med nyssberörda lagförslag om skogsvårdsstyrelsernas organisation m. m. står frågan om inrättande av en skogsvårdsstyrelserna överordnad myndighet. Såväl betänkandet som reservationen hava upptagit samma förslag om tillsättande av en skogsvårdsinspektör inom jordbruksdepartementet. Denne skulle få till huvudsaklig uppgift

att inhämta noggrann kännedom om den enskilda skogshushållningens och skogsvårdens tillstånd i landet, med uppmärksamhet följa dess utveckling och för Kungl. Maj:t framlägga förslag till åtgärder från det allmännas sida, som kunna vara ägnade att främja denna utveckling;

att sammanfatta och till skogsvårdsstyrelserna överbringa meddelanden angående de i avseende å skogshushållning och skogsvård genom statens skogsförsöksanstalt eller eljest gjorda rön och erfarenheter, vilka kunna vara av betydelse för skogsvårdsstyrelsernas verksamhet;

att bereda och för chefen för jordbruksdepartementet eller uti statsrådsberedningen föredraga alla på Kungl. Maj:ts avgörande beroende frågor rörande den enskilda skogsvården i riket samt att uppsätta förslag till Kungl. Maj:ts beslut i ärendet;

att inom viss tid för varje år till Kungl. Maj:t avlämna berättelse angående den enskilda skogsvården med däri ingående sammandrag av samtliga skogsvårdsstyrelserns berättelser och skogsstatistiska uppgifter;

att fastställa uppställning av skogsvårdsstyrelsernas årsredogörelser och, i den mån så är erforderligt, formulär för i nämnda redogörelser ingående och eljest skogsvårdsstyrelsen åliggande uppgifter;

att granska de jämlikt lagarna angående vård av kommunskogar m. m. och om häradallmänningar av skogsvårdsstyrelserna fastställda, till honom insända hushållningsplaner och, där omständigheterna sådant påkalla, däri söka ändring;

att på framställning av vederbörande skogsvårdsstyrelse meddela förordnande för lämplig person att upprätta förslag till hushållningsplaner för under nyssberörda lagar lydande skogar; samt

att med råd och upplysningar tillhandagå skogsvårdsstyrelserna i deras verksamhet.

Av den förenämnda befattningshavare tillagda titeln skogsvårdsinspektör skulle man ju lätt kunna få den uppfattningen, att denne hade att inspektera skogsvårdsstyrelsernas arbete i orterna och att därmed skulle följa en skogsvårdsstyrelserna överordnad ställning. Detta har emellertid skogslagstiftningskommittén icke avsett utan med all önsvärd tydlighet uttalat, att skogsvårdsinspektörens ställning

ingalunda skulle vara sådan. Det torde under dessa förhållanden vara berättigat att framställa den frågan, huru skogslagstiftningskommittén tänkt sig, att skogsvårdsinspektören skulle inhämta noggrann kännedom om den enskilda skogshushållningens och skogsvårdens tillstånd i landet.

För att verkligen kunna med uppmärksamhet följa skogshushållningens utveckling och för Kungl. Maj:t framlägga förslag till åtgärder från det allmännas sida, som kunde vara ägnade att främja denna utveckling, synes det knappast vara till fyllest, att en person inom jordbruksdepartementet granskade och samarbetade skogsvårdsstyrelsernas årsberättelser och dessas statistiska bilagor, utan vore det väl framför allt nödvändigt att å orterna gjordes direkta rön beträffande den enskilda skogshushållningens ståndpunkt och utveckling. Huru nu den föreslagne skogsvårdsinspektören skall kunna bilda sig en uppfattning om de enskilda skogslagarnas verkan och det sätt, varpå desamma handhavas, synes styrelsen svärfattligt. Med den självständighet, som enligt kommitténs förslag skulle tillkomma skogsvårdsstyrelserna, lär ett inspekterande av deras görande och låtande genom en person, som icke är dem överordnad, och till vilkens önskingar och åsikter skogsvårdsstyrelserna icke synas vara pliktiga att taga hänsyn, näppeligen låta sig anordnas utan att slitningar och meningsskiljaktigheter komma att uppstå.

Av den förut lämnade redogörelsen för skogsvårdsinspektörens huvudsakliga tjänsteuppgift får man den uppfattningen, att han skulle komma att erhålla närmast en skogsvårdsstyrelsernas sidoordnad för att icke säga underordnad ställning. Säkerligen kommer det ej heller att befordra ett gott samarbete mellan skogsvårdsinspektören och skogsvårdsstyrelserna, att åt den förre lämnas bemyndigande att med samma rättsställning som enskild skogsägare överklaga skogsvårdsstyrelsernas beslut angående fastställande av hushållningsplaner. För övrigt synes skogsvårdsinspektören huvudsakligen få till uppgift att vara skogsvårdsstyrelsernas statistiker och såsom kommissionär stå dem till tjänst vid anskaffande av förrättningsmän för skogsindelningar å de under skogsvårdsstyrelsernas inseende ställda skogar.

Domänstyrelsen kan därför icke finna att ett tillsättande av en skogsvårdsinspektör inom jordbruksdepartementet skulle vara till något särskilt gagn. Skogslagstiftningskommitténs i samband med denna fråga gjorda uttalande, att skogsvårdsinspektören skulle i huvudsak erhålla samma uppgift som det skogskontor, vars inrättande av Norrländska skogsvårdskommittén ifrågasatts, finner domänstyrelsen knappast befogat, då vid ett närmare studium av sistnämnda skogskommittés förslag det otvivelaktigt framgår, att skogskontoret skulle hava intagit en gent emot den lokala skogspersonalen överordnad ställning, vilken sträckte sig ända därhän, att det hade att dels handlägga frågor om tillsättande av skogspersonalen dels direkt å marken kontrollera dess verksamhet.

Vid upprepade tillfällen efter tillkomsten av nu gällande förordning angående skogsvårdsstyrelser hava från enskilde skogsägare framställts krav på en statlig kontroll över styrelsernas verksamhet, och har kommittén ej heller underlåtit att omnämna detta förhållande. Styrelsen finner ett dylikt krav från allmänhetens sida fullt befogat, och är det en påtaglig brist uti nu gällande lagstiftning att bestämmelser ej finnas, huru besvär skola anföras över skogsvårdsstyrelsernas beslut. Hade dylika bestämmelser funnits, eller skogsvårdsstyrelserna sorterat under en gemensam överordnad myndighet, hade sådana, enligt styrelsens mening, uppenbara orättvisor emot skogsägarna ej kunnat under en lång följd av år opåtalat fortgå, som

att skogsägare inom skyddsskogsområdet i Jämtlands län förvägrats bidrag ur skogsvårds-kassan till kultur- och markvårdsåtgärder. Nämnda förhållande, som länsstyrelsen i Jämtlands län i sitt utlåtande karakteriserat såsom otillständigt och ansett sakna stöd i gällande författningar, torde väl i en blivande lagstiftning bliva observerat, men vittnar ändock om vådorna av att giva en på sätt som skogsvårdsstyrelserna organiserad myndighet tillfälle att självständigt och i sista hand tolka och tillämpa författningar.

I de nu över skogslagstiftningskommitténs betänkande avgivna underdåniga utlåtandena har från skogsägarehåll med synnerlig skärpa framhållits, att skogsvårdsstyrelsernas verksamhet måste ställas under någon sorts offentlig kontroll, dels för att lagar och författningar skulle bliva enhetligt och i enlighet med deras syfte tillämpade, dels för att skydda den enskilde från orättvisor. I sådant avseende har ifrågasatts, att en av de i nu gällande förordning angående skogsvårdsstyrelser omfördälda revisorerna skulle vara en skogligt bildad person, vars uppdrag även skulle omfatta en granskning ute å marken av skogsvårdsstyrelsernas verksamhet, varjämte förslag väckts om tillsättande av en samtliga skogsvårdsstyrelser överordnad central myndighet. Detta förslag har framställts av Sveriges skogsägareförbund, som ock i stora drag angivit, huru förbundet tänkt sig en dylik överstyrelse sammansatt. Förbundet, som haft tillgång till förbundsmötets förslag med dess bestämmelser, om huru besvär skulle anföras över skogsvårdsstyrelsernas beslut, har sålunda tydligen icke ansett en sådan föreskrift vara för ändamålet tillfyllest.

Då redan med nu gällande lagstiftning angående enskildes skogar krav på en statlig kontroll över skogsvårdsstyrelsernas verksamhet framställt, synes det vara ännu mera ofrånkomligt, att därest skogsvårdsstyrelserna skola tilläggas den vidgade befogenhet och ökade arbetsuppgift, som skogslagstiftningskommittén velat giva dem, en central och skogsvårdsstyrelserna överordnad myndighet tillskapas.

Huru en dylik överstyrelse enligt domänstyrelsens åsikt kan organiseras, härtill vill styrelsen längre fram återkomma.

Härefter följer i betänkandet förslag till *Lag angående åtgärder till förekommande och hämmande av insektsvärningar å skogar.*

Domänstyrelsen har tidigare lämnat en redogörelse för det huvudsakliga innehållet i denna lag, varför här knappast torde vara nödigt att närmare ingå på lagens detaljer, vilka icke äro av väsentlig innebörd. Framhållas bör dock, att en underlåtenhet från markägarens sida att göra anmälan till vederbörande myndighet om insektsvärning å hans skog medför bötesstraff från 5 till 200 kronor. Då man icke kan begära att skogsägarna i gemen här i landet skola besitta kunskaper i entomologi, synes det oberättigat att ålägga dem vid bötespåföljd anmälningsplikt rörande sådana företeelser i naturen, om vilkas orsak och verkan de icke äga kännedom. Då kontrollen över lagens efterlevnad därjämte ålagts kronobetjäningen och de lokala skogsvårdskommittéerna, vilka ej heller på detta område kunna förutsättas äga för uppdraget erforderliga kunskaper, torde ej mera vara att tillägga om detaljerna i detta lagförslag.

Så gott som samtliga de myndigheter och framför allt kommunalstämmor och dylika representanter för den lokala uppfattningen i orterna, vilka i sina över betänkandet avgivna yttranden berört ifrågasvarande lagförslag, hava samstämmigt

Lag angående åtgärder till förekommande och hämmande av insektsvärningar å skogar.

uttalat, att detsamma icke kunde anses vara av behovet påkallat ävensom att det ålade skogsägaren en anmälningsplikt, som för honom i de allra flesta fall icke vore möjlig att fullgöra.

Domänstyrelsen, som för egen del icke är övertygad om att för närvarande ett verkligt behov föreligger av lagstiftning på ifrågavarande område, får härmed uttala, att styrelsen icke kan biträda lagförslaget.

Lag om upphörande av kronans rätt till storverksträd och ekar å häradsallmänning.

Angående förslag till *Lag om upphörande av kronans rätt till storverksträd och ekar å häradsallmänning* kunde visserligen åtskilligt vara att anföra beträffande vissa detaljer och föreskrifter om sättet för en likvidering emellan kronan och häradsallmänningarna, men då styrelsen redan den 25 april 1917 i sitt då avgivna underdåniga utlåtande angående »Delar av den norrländska skogsvårdskommitténs betänkande den 16 mars 1912 och i anledning av de skogssakkunnigas för södra Sverige betänkande den 17 december 1915» tagit ställning till denna fråga och därvid uttalat, att hinder icke syntes möta för ett upphävande av kronans rätt till ekar och storverksträd å häradsallmänningarna, vilken rätt syntes kunna eftergivnas utan vederlag, och ej heller nu funnit anledning att frångå denna sin ståndpunkt, anser sig styrelsen nu icke böra ingå på vidare granskning av nu ifrågavarande lagförslag.

Lag om ändrad lydelse av vissa paragrafer i lagen den 13 juni 1918 angående vård av enskildes skogar inom Gottlands län.

Härefter följer i betänkandet förslag till *Lag om ändrad lydelse av vissa paragrafer i lagen den 13 juni 1918 angående vård av enskildes skogar inom Gottlands län*. I den allmänna motiveringen till de föreslagna ändringarna framhålles, att skogslagstiftningskommittén med desamma avsett att tillmötesgå från skogsvårdsstyrelsen i Gottlands län gjord framställning om sådana ändringar, vilka av förhållandena påkallats under lagens dittillsvarande tillämpningstid.

Nu har emellertid sagda skogsvårdsstyrelse framhållit, att kommittén delvis missuppfattat skogsvårdsstyrelsens förutnämnda framställning. Skogsvårdsstyrelsen har därför här framlagt nytt förslag om viss ändring uti de av skogslagstiftningskommittén ändrade paragraferna och därjämte uttalat önskemål om ytterligare ändringar och tillägg i lagen i syfte att bereda skogsvårdsstyrelsen möjlighet att tidigare kunna ingripa emot en oriktig avverkning samt därvid avfordra vederbörande förbindelse att eventuellt vidtaga kulturåtgärder.

Domänstyrelsen, som finner vad skogsvårdsstyrelsen i Gottlands län anfört, synnerligen beaktansvärt och även av beskaffenhet att i viss mån böra tillämpas jämväl å andra enskildes skogar, vill härtill senare återkomma, då styrelsen har för avsikt att framlägga förslag till ändrad lydelse av vissa paragrafer i Gottlandslagen.

Lag om ändrad lydelse av 15 § i förordningen den 18 juni 1915, nr 250 (kustlandslagen) samt Lag om ändrad lydelse av 19 § i förordningen s. d., nr 251 (lappmarkslagen.)

De härefter följande tvenne förslagen till lag om ändrad lydelse av inom Västerbottens och Norrbottens län nu gällande skogslagar för enskildes skogar, här förut i korthet benämnda lappmarkslagen och kustlandslagen, föranleda icke något yttrande från domänstyrelsens sida, då desamma endast avse ett konsekvent tillämpande av skogslagstiftningskommitténs förslag till lag angående kommuners m. fl. skogar och stå eller falla med sistnämnda förslags antagande eller förkastande.

Härefter följer i betänkandet förslag till *Lag om ändrad lydelse av 10 § i lagen den 5 juni 1909 angående husbehovsskogar inom vissa områden.*

I fråga om detta lagförslag gäller med hänsyn till betänkandets förslag angående upphävande av nu gällande skyddsskogs lag vad här ovan anförts beträffande förslagen till ändring i lappmarks- och kustlandslagarna.

I direkt anslutning till sin begränsning av skogsvårdslagarnas omfattning har skogslagstiftningskommittén i sitt förslag till *Lag om ändrad lydelse av 5 § i förordningen den 11 oktober 1912 om skogsvårdsavgift* och sin i övrigt vid flerfaldiga tillfällen hävdade ståndpunkt och uppfattning, att de skogar, som erlade skogsvårdsavgift, också skulle kunna åtnjuta anslag ur skogsvårdskassan, från tillämpningen av nyssnämnda förordning, undantagit sådana utom Västerbottens och Norrbottens län samt Särna socken i Kopparbergs län belägna skogar, å vilka förordningen den 18 juni 1915 angående utsyning å viss skog inom Västerbottens och Norrbottens läns lappmarker m. fl. områden äger tillämpning eller, såsom betänkandet angiver, skogar, som avses i förordningen den 29 juni 1866 angående dispositionsrätten över skogen å vissa skattehemman inom Västerbottens och Norrbottens län samt Särna socken i Kopparbergs län.

Enligt gällande förordning om skogsvårdsavgift skall för avverkat virke, som taxeras jämlikt lagen om skogsaccis, erläggas skogsvårdsavgift. Denna förordning gäller icke virke, som avverkats inom Västerbottens eller Norrbottens län, inom Särna socken av Kopparbergs län eller inom området för städer, som icke tillhöra landstingsområde. Samtliga de inflytande skogsvårdsavgifterna fördelas emellan rikets skogsvårdsstyrelser för att av dem användas till understödande av den enskilda skogsvården.

Då sagda förordning av statsmakterna antogs, uttalades av riksdagen, att skogsvårdsavgifterna skulle användas till fromma för skogshushållningen å de skogar, varifrån desamma utgått. Enär enskildes skogar inom Norr- och Västerbottens län samt Särna socken av Kopparbergs län, på grund av att för dessa särskilda skogslagar voro gällande, icke skulle komma att ställas under skogsvårdsstyrelserna, undantogs sagda delar av landet från tillämpning av bestämmelserna om skogsvårdsavgift, men förbisågos därvid de skogar av samma kategori, som lappmarks-skogarna, vilka till ett mindre antal funnos spridda inom Jämtlands, Västernorrlands och Gävleborgs län.

Beträffande användningen av skogsvårdsavgifterna stadgas i 6 § av förordningen den 24 juli 1903 angående skogsvårdsstyrelser, att de under skogsvårdsstyrelsens förvaltning ställda medlen ej få användas för skogar tillhörande stat, kommun eller allmänna inrättningar och stiftelser och ej heller för häradsallmänningar. De vid tillkomsten av nyssnämnda förordning uttalade principerna, att samma avgifter skulle tillgodokomma de skogar, varifrån de härflutit, hava sålunda icke i praktiken kunnat helt omsättas på grund av bristande överensstämmelse emellan nämnda förordning och förordningen angående skogsvårdsstyrelser. Häri-igenom hava tydligen uppstått orättvisor mot vissa skogar såsom häradsallmänningar, städers skogar m. fl. för att ej tala om statens skogar samt efter år 1914 skydds-skogarna i Jämtlands län.

I sitt förslag till lag angående skogsvårdsstyrelser har skogslagstiftningskommittén intagit bestämmelser om att samtliga de skogar, vilka ställas under skogsvårdsstyrelsernas överinseende, skola äga rätt att bekomma bidrag ur skogsvårdskassorna. Detta förslag är en konsekvens av kommitténs uttalande, att skogsvårdsavgifterna böra tillgodokomma de skogar, från vilka de härflyta. Med ett upphöjande till lag av betänkandets förslag skulle häradsallmänningarna, vilka nu erlägga skogsvårdsavgift, men icke äro delaktiga i skogsvårdskassan, beredas förmånen av att därur erhålla anslag till skogsvårdsåtgärder och sålunda bliva rättvist behandlade enligt nyss angivna principer. Häradsallmänningsförbundets framställning däremot skulle under sådana förhållanden icke vinna avseende.

Vad Tegeforsverkens m. fl:s underdåniga framställning vidkommer, så avser den väl närmast förhållanden, som ansluta sig till tiden, innan en ny skogslagstiftning kan komma att träda i kraft. Till sistnämnda fråga vill styrelsen sedermera återkomma.

Styrelsen får här uttala sin anslutning till skogslagstiftningskommitténs åsikt att de enskilda skogar, vilka erlägga skogsvårdsavgift också skola beredas förmånen av att erhålla understöd till skogsvårdsåtgärder. Styrelsen har följaktligen ingen erinran att nu i och för sig göra beträffande betänkandets förslag till ändrad lydelse av ifrågakvarande förordning.

*Lag om
ändrad lydelse
av 5 § i
förordningen
den 21 december
1857
om ägors
fredande
emot skada
av annans
hemdjur samt
om stängsel-
skyldighet.*

Vidare upptager betänkandet förslag till *Lag om ändrad lydelse av 5 § i förordningen den 21 december 1857 om ägors fredande emot skada av annans hemdjur samt om stängsel-skyldighet*. Jämväl reservationen och ombudsmötets förslag innehålla förslag till ändrad lydelse av nämnda förordning. Då i betänkandet och reservationen enligt styrelsens förmenande tillräcklig hänsyn icke tagits till förhållandena i de nordligare delarna av landet med där förekommande extensiva betesbruk, men ombudsmötets förslag ägnat denna del av frågan, som för stora delar av landet är av synnerligen stor betydelse och vikt, sin uppmärksamhet och i motiven gjort en sammanställning av betänkandets och reservationens förslag samt ägnat dessa de enligt styrelsens förmenande både saklig och rättvis kritik, tillåter styrelsen sig att därur anföra följande.

Här föreläge enligt kommitterades mening en fråga, som för visso icke vore lätt att lösa till följd därav, att här stode intresse mot intresse. Å ena sidan skogsvården, som helst skulle kräva förbud för varje betning i skogsmark av fruktan för skador å unga skogsplanter, å andra sidan lantbrukarens behov att under sommaren erhålla bete för sina kreatur. Med hänsyn till det senare behovet, som säkerligen i många trakter av vårt land ännu vore trängande, vore det tydligt, att lagstiftaren måste framgå med den yttersta försiktighet, och det vore först, när den allmänna insikten om nödvändigheten att skydda skogsplantorna och om faran i sådant hänseende av betning vuxit sig stark, som man kunde gå fram mot det mål, som hägrade för skogsvårdens varme vän.

Den största fara, som i detta hänseende för närvarande förefunnes, vore uppenbarligen betning av får och getter.

Enligt förevarande lagstadgande i dess nuvarande lydelse, skulle, därest stängsel ej funnes emellan ägor, som bestode av skog, utmark eller beteshage å ömse sidor, den ohägnade marken anses vara till gemensamt mulbete upplåten, där ej annorlunda vore avtalat. Emellertid vore i flertalet län bete av får och getter

förbjudet a mark, varom nu vore fråga antingen under hela året eller under en viss del av detsamma. Kommittén hade nu föreslagit, att betning av får och getter endast finge utövas av en var markägare å hans eget område och såvida han om dem hölle sådan vård, att de icke inkomme å annans område. Reservanten däremot hade föreslagit förbud för allt betande av får och getter å ifrågavarande mark annat än i inhägnad beteshage, med rätt dock för Konungen att medgiva undantag för de län eller delar av län, där sådant kunde finnas erforderligt. Med hänsyn till den fara för det unga skogsbeståndet, som i detta avseende förefunnnes, och då reservantens förslag tydligen vore mera effektivt än kommitténs, hade kommitterade anslutit sig till vad den förre föreslagit med den ändring allenast, att dispens icke borde meddelas förrän efter landstings och hushållningssällskaps hörande.

Ifråga om betande av andra kreatur hade kommittén föreslagit, att de olika markägarna, som begagnade sig av betesrätten, skulle bilda ett beteslag med skyldighet att efter beslutade och fastställda grunder utgiva ersättning för vållad skada å växande skog eller hinder eller men för återväxten. Emot detta förslag hade reservanten riktat en skarp kritik, därvid påpekande svårigheten att erhålla en tillfredsställande grund för ersättningens utgående. I denna kritik instämde kommitterade till alla delar och trodde icke att den av kommittén föreslagna vägen vore framkomlig.

Reservanten hade i stället föreslagit, att beträffande betande av andra kreatur än getter och får skulle Konungen äga att efter landstingets och hushållningssällskapens hörande antingen meddela förbud mot dylik betning för länet i sin helhet eller för del därav eller ock föreskriva viss inskränkning i rätten därtill.

Kommitterade vore de första att erkänna, att ett sådant stadgande skulle ur skogsvårdssynpunkt vara mycket önskligt, men trodde de icke tiden ännu vara mogen för sådana bestämmelser. Det vore i många delar av landet ännu alldeles nödvändigt för den stora del av befolkningen, vilken av boskapsskötsel hämtade sin huvudsakliga inkomst, att under sommarmånaderna få hava sina nötkreatur ute å det gemensamma mulbetet, och att överlämna fortvaron av denna rätt åt avgörande allenast efter hörande av landsting och hushållningssällskap och de tillfälliga strömningar, som där kunde göra sig gällande, ansåge sig kommitterade icke kunna tillråda. Ett sådant förslag skulle väcka en misstämning och en misstro mot kommitterades förslag till skogslag, som säkerligen icke voro lyckliga för förslaget antagande av de lagstiftande statsmakterna. När kommitterade således avrådde från anslutning till reservationen i denna del, så ansåge de sig därjämte böra tillägga, att den skada å unga skogsbestånd, som åstadkommits av andra kreatur än får och getter, säkerligen icke vore jämförbar med den, som de senare åstadkommit.

Domänstyrelsen kan i huvudsak instämma i den kritik, som ombudsmötets förslag sålunda framställt mot såväl betänkandets som reservationens förslag till ändringar i nu gällande förordning angående stängselskyldighet m. m. Likaså kan styrelsen instämma uti vad skogsvårdsstyrelsens kommitterade uttalat angående skogsvårdens önskemål i fråga om inskränkning uti det gemensamma betesbruket, och vill styrelsen därjämte giva ett erkännande åt att samma förslag beaktat de intressen, som den befolkning, vilken i de nordliga delarna av vårt land har sin egentliga utkomst av den med jordbruket förenade kreatursskötseln, har av en rättvis och ändamålsenlig lösning av denna synnerligen viktiga och ömtåliga fråga.

Ombudsmötets förslag, vilket ju är det minst restriktiva av de trenne före-

liggande, torde ändock svårligen kunna påräkna förståelse hos den allmänhet, som mest skulle komma att av detsamma beröras eller de mindre jordbrukarna i Kopparbergs och norr därom belägna län. Härom vittnar bland annat vad landsting och hushållningssällskap i Västernorrlands län anfört om ifrågavarande lagförslag. Även från andra håll inom riket hava erinringar gjorts i samma riktning, vilka samtliga torde få anses varsla om att, innan en sådan lagstiftning, som i förevarande fall föreslagits, bör komma till stånd, det torde vara nödvändigt att låta de lokala intressena bliva framförda.

Huru tilltalande än ur skogsvårdssynpunkt det kan synas vara, att betning av får och getter endast skulle tillåtas inom särskilt hägnad beteshage, får styrelsen framhålla, att ett lagstadgande härom, såsom både reservationen och ombudsmötets förslag skisserat detsamma, knappast torde kunna bliva utförbart. Här må endast erinras om, att det för dessa mindre jordbrukare i de norra länen, vilka var för sig kanske hålla endast ett mindre antal får och getter, vilka betas särskilt och å skilda trakter av den gemensamma betesmarken, skulle vara förenat med oöverkomliga kostnader att för dessa betesdjur inhägnat särskilda betesmarker, ej minst av den anledning, att skogsbetet mera sällan förekommer så rikligt och under sådana förhållanden, att detta inom ett relativt begränsat område kan vara tillfyllest för en sådan betesflock under hela betestiden.

Lag om ändrad lydelse av 5 § i lagen den 14 juni 1907 om servitut.

Emot i betänkandet upptaget förslag till *Lag om ändrad lydelse av 5 § i lagen den 14 juni 1907 om servitut*, vilket förslag även ombudsmötet upptagit, har domänstyrelsen intet att erinra.

Lag om ändrad lydelse av 2 kap. 36 § i vattenlagen den 28 juni 1918.

Betänkandets sista lagförslag är *Lag om ändrad lydelse av 2 kap. 36 § i vattenlagen den 28 juni 1918*. Detta lagförslag, som avser hela landet, tillerkänner skogsvårdsstyrelsen och i de delar av landet, där skogsvårdsstyrelse ej finnes, den skogstjänsteman, som där har att öva tillsynen å värden av enskildes och kommuners m. fl. skogar, befogenhet i samma utsträckning, som enligt 1 mom. tillkommer den, som av uppgrundningen kan lida men, att till förekommande eller hävande av försumpning av skogsmark företaga rensning enligt nyssnämnda moment. Jordägaren skall emellertid svara för den kostnad, som för ifrågavarande ändamål kan skogsvårdsstyrelsen åsamkas.

I motiven till lagförslaget har skogslagstiftningskommittén uttalat, att ifrågasätta åtgärder ingalunda skulle vara fullt effektiva för hävandet av försumpning å skogsmark eller dess förebyggande, särskilt vad beträffar de nordliga delarna av landet, men har kommittén, då likvisst för de södra delarna av landet åtskilligt vore att vinna genom ifrågasätta tillägg till vattenlagen, härav funnit tillräckliga motiv för sitt förslag.

För egen del vill domänstyrelsen särskilt understryka att hävande eller förebyggande av försumpning utav skogsmark är beroende av en del andra åtgöranden än enbart en upprensning av förut befintliga vattendrag såsom upptagande av nya avlopp eller skyddsdikningar för att här endast anföra några exempel. Det må därför betecknas såsom en brist uti lagförslaget, att kommittén icke tagit sikte på dessa synpunkter.

Frågan är för visso synnerligen omfattande och torde kräva en särskild

undersökning, varvid borde till prövning upptagas frågor sådana som, huru flera skogsägare, vilka hava gemensamt intresse av hävande av försumpning å till varandra gränsande skogsmarker, inbördes skola enligt lag kunna ordna sitt mellanhavande i ett företag för nämnda syfte, då företaget icke kan komma till stånd eller medföra något resultat utan att avdiknings- eller därmed jämförliga åtgärder företagas å samtliga marker.

Mot det föreliggande förslaget vill styrelsen därjämte göra den erinran, att det knappast synes befogat att tillägga skogsvårdsstyrelsen en rättighet, som rättvisligen endast bör tillkomma markägaren eller delägare i gemensamt företag. Kan denna invändning göras beträffande skogsvårdsstyrelsens befogenhet, synes den ännu mera vara på sin plats mot förslaget att utrusta vederbörande skogstjänsteman med samma befogenhet gent emot den enskilde. I anledning av det sålunda anförda anser sig styrelsen icke kunna förorda det föreliggande lagförslaget.

I samband med den skogslagstiftningskommittén anförtrodda utredningen för utarbetande av lagstiftning rörande gemensamhetsskogar har kommittén jämväl haft sig förelagt att verkställa utredning i fråga om behövligheten och lämpligheten av åtgärder från statens sida för beredande av understöd åt kommuner för bildande av kommunskogar. Kommittén har visserligen i denna fråga förebragt en rätt omfattande utredning, men det oaktat icke bestämt uttalat sig om behövligheten eller lämpligheten av sådana åtgärder från statens sida, utan endast inskränkt sig till att framlägga vissa synpunkter till beaktande vid fastställande av villkor för åtnjutande av statsanslag för ifrågavarande ändamål, mot vilka styrelsen för sin del icke har något att erinra.

Domänstyrelsen, som härmed i allt väsentligt avgivit den kritik styrelsen ansett sig befogad framställa mot skogslagstiftningskommitténs betänkande, vill såsom en sammanfattning av densamma framhålla,

att intet av de framlagda lagförslagen med undantag för Lag om ändrad lydelse av 5 § i lagen den 14 juni 1907 om servitut anses kunna förordas ens i huvudsakliga delar till antagande;

att skyddsskogslagens bestämmelser icke böra inarbetas uti den allmänna skogsvårdslagen;

att skogar inom inom Gottlands län och på Öland böra likställas;

att skogsvårdsstyrelserna icke böra betungas med handhavandet av lagar vare sig beträffande skyddsskogarna eller de enskildes skogar, å vilka hushållningen bör regleras genom behörigen fastställda skogshushållningsplaner;

att skogsvårdsstyrelserna böra tillföras mera sakkunskap, samt att en skogsvårdsstyrelserna överordnad institution bör tillskapas, till vilken allmänheten må äga vädjorätt i fråga om av skogsvårdsstyrelsen meddelade beslut, och vilken institution bör utrustas med befogenhet att ej minst vid utövande av sitt uppdrag att pröva skogsvårdsstyrelsens beslut och åtgärder utöva inspektion över samma styrelsers verksamhet;

att någon lagstiftning angående åtgärder till förekommande och hämmande av insiktshärjningar å skogar icke är av behovet påkallad;

att ändrad lagstiftning i fråga om ägors fredande emot skada av hemdjur samt om stängselskyldighet icke bör ifrågakomma i anledning av härom nu väckta förslag och på grund av den utredning, som hittills förebragts; samt

att någon ändrad lydelse av vissa stadganden i vattenlagen till förekommande eller hävande av försumpning & skogsmark icke bör ifrågakomma, förrän hithörande spörsmål blivit fullständigt utredda.

Härefter ämnar nu styrelsen övergå till att framlägga de förslag till lagstiftning beträffande de enskilda skogarna, som styrelsen anser vara av behovet påkallade och mer eller mindre föranledda av de yttranden, som avgivits över förenämnda betänkande.

Dessa förslag anser styrelsen kunna inrymmas uti:

- 1:o) Lag angående vård av enskildes skogar.
- 2:o) Lag angående vård av kommunskogar, besparingsskogar, sockenallmänningsskogar samt vissa stiftelser, sällskaps och föreningars skogar.
- 3:o) Lag angående häradsallmänningar.
- 4:o) Lag angående vård av enskildes skogar inom Gottlands län.
- 5:o) Lag angående skyddsskogar.
- 6:o) Lag angående skogsvårdsstyrelser och
- 7:o) Förordning angående skogsvårdsavgifter.

Domänstyrelsen har icke ansett sig böra beträffande samtliga här ovan nämnda lagar framlägga fullt utarbetade förslag till lagtext, utan i detta avseende endast förslag till

lag angående vård av enskildes skogar;

lag angående skyddsskogar och

lag angående ändring i 1—6, 8, 9 och 11 §§ av lag angående vård av enskildes skogar inom Gottlands län den 13 juni 1908.

Domänstyrelsens förslag.

1 §.

*Lag angående
vård av en-
skildes skogar.*

1 mom. Å skogsmark, tillhörig enskilde, må vid avverkning av annan skog än ungskog bestånds eller grupps slutenhet ej hävas i sådan grad, att beståndets eller gruppens vidare utveckling eller fortbestånd äventyras, med mindre avverkningen utföres såsom föryngringshuggning.

2 mom. Avverkning av ungskog å mark, som ovan sagts, må ej ske annorlunda än genom för skogens utveckling ändamålsenlig gallring, så framt ej skogsvårdsstyrelsen med hänsyn till skogens tillstånd och beskaffenhet finner skäligt medgiva, att avverkning sker under annan form.

2 §.

Med skogsmark må ej så förfaras, att skogens återväxt äventyras.

3 §.

Vad i 1 § 1 mom. stadgats gäller icke skog å mark, där skogens tillväxt och återväxten omöjliggöres av markens beskaffenhet och betäckning.

Ej heller utgör, vad i 1 och 2 §§ stadgats, hinder för skogsmarks uppodling till trädgård, åker eller äng, för dess användande till byggnadstomt eller därmed jämförligt ändamål eller för dess omläggning medelst röjning och andra för ändamålet erforderliga åtgärder till betesmark för varaktigt betesbruk; dock att sådan

omläggning till betesmark må ske allenast, da marken är härtill lämplig och ej i större omfattning än som skäligen kan erfordras för tillgodoseende av behovet av bete för å fastigheten eller därmed sambrukad fastighet vinterfödda kreatur.

4 §.

1 mom. Sker avverkning i strid mot 1 § eller uppkommer efter sådan föryngringshuggning, som omförmäles i samma paragraf 1 mom., ej inom skäligen tid naturlig föryngring av beskaffenhet, att den med hänsyn till växtplatsens belägenhet och förhållandena i övrigt motsvarar en rationell skogshushållnings fordringar, skola för erhållande av nöjaktig växt erforderliga kulturåtgärder vidtagas.

Slå vidtagna åtgärder fel, skall i mån av behov skogsodling ånyo ske. Skyldigheten att vidmakthålla uppkommen skog fortfarande, till dess skogen nått sådan utveckling, att den ej längre är att räkna såsom plantskog.

2 mom. Sker skada å skog genom brand, storm, snöbrott eller insektsvärjning, skall vad i föregående mom. stadgats om vidtagande av åtgärder för återväxt äga motsvarande tillämpning, dock ej till högre kostnad än som motsvaras av värdet på rot av ved, som efter berörda händelse kan avverkas, jämte den ersättning, som den för återväxten ansvarige i anledning av skadan ägt uppbära.

Där fullgörandet av sådan skyldighet skulle för visst fall bliva synnerligen betungande, må skogsvårdsstyrelsen på ansökan kunna medgiva skälig begränsning därav.

3 mom. Har med skogsmarken så förfarits, att skogens återväxt äventyras, skola för dess betryggande erforderliga åtgärder vidtagas.

5 §.

För vidtagande av de åtgärder, som enligt här förut givna bestämmelser böra äga rum för betryggande av återväxt, är skogsmarkens ägare ansvarig.

Är tvist om äganderätten, skall såsom ägare anses den, vilken med äganderättsanspråk innehar fastigheten.

Med äganderätt likställes här stadgad åborätt, så ock fideikommissrätt.

Vad genom överenskommelse, som omnämnes i 10 § eller domstols laga kraft ägande utslag blivit bestämt om åtgärder, som skola vidtagas för betryggande av återväxt samt om tiden därför, vore gällande jämväl mot framtida ägare av marken.

6 §.

Uppsikt över att vad i denna lag stadgats varder iakttaget tillkommer den skogsvårdsstyrelse, som skall finnas i varje landstingsområde, där denna lag äger tillämpning, samt de av skogsvårdsstyrelsen till biträde antagna tjänstemän ävensom de inom kommunerna tillsatta skogsvårdskommittéerna.

I fråga om enskild tillhörig skogsmark, som ligger inom område för stad, som icke deltagar i landsting, vare så ansett som om sådan mark vore belägen inom det landstingsområde, som omgiver staden.

7 §.

Vill någon med hänsyn till tillärdnad avverkning påkalla yttrande av skogsvårdsstyrelsen, huruvida visst skogsbestånd är av beskaffenhet att stadgandet i 1 §

2 mom., därå har tillämpning, eller huru avverkning bör företagas i så beskaffat bestånd eller i enlighet med föreskriften i 1 § 1 mom., utan att nämnda stadganden varda överträdde, äge han därom göra skriftlig ansökan hos skogsvårdsstyrelsen; och åligge det denna att snarast möjligt i ärendet meddela besked. Sådant besked skall vara skriftligen avfattat och, där detsamma avser sättet för avverknings utförande, därjämte innehålla föreskrift därom.

8 §.

Ägare till skogsmark, varå denna lag äger tillämpning, vare berättigad att efter skogsvårdsstyrelsens beprövande och i mån av härför tillgängliga medel erhålla anslag ur skogsvårds-kassan till frivilligt utförande av skogsvårds- eller kulturåtgärder.

Vid beviljande av sådant anslag äger skogsvårdsstyrelsen föreskriva villkor för dess åtnjutande såsom beträffande sättet för användning därav eller skyldighet att underhålla därmed bekostade arbeten.

9 §.

När på grund av inkommen anmälan eller eljest skogsvårdsstyrelsen finner skälig anledning antaga, att skog avverkas i strid mot vad härovan stadgas eller att sådant förfarande med skogsmark, som i 2 § sägs äger rum, skall styrelsen, därest ej överenskommelse enligt 10 § kan träffas, hos Kungl. Maj:ts befallningshavande påkalla undersökning, Kungl. Maj:ts befallningshavande förordnar i anledning härav en skogsstatens tjänsteman att med biträde av två ojäviga gode män, vilka av förrättningsmannen utses bland dem, som till ledamöter i ägodelningsrätt eller till gode män vid lantmåteriförrättning i orten valda äro, å stället undersöka förhållandet och däröver till skogsvårdsstyrelsen avgiva redogörelse med förslag till de åtgärder, som för markens återställande i skogbärande skick må finnas nödiga. Stanna synemännen i olika meningar, varda de särskilda meningarna skogsvårdsstyrelsen meddelade.

Sådan undersökning äger skogsvårdsstyrelsen jämväl påkalla där eljest jämlikt denna lag stadgad skyldighet att betrygga återväxt åsidosättes.

10 §.

Kan skogsvårdsstyrelsen antingen efter övervägande av de i undersökningsinstrumentet innehållna förslag eller eljest träffa överenskommelse med den, som jämlikt 5 § är ansvarig för återväxtens betryggande, om de åtgärder, som böra vidtagas för markens återställande i skogbärande skick, skall densamma skriftligen upprättas och lände därefter till efterrättelse. Till säkerhet för sådan överenskommelse äger skogsvårdsstyrelsen påfordra ställande av sådan pant eller borgen, som i 13 § sägs. Kan ej överenskommelse träffas eller hava efter det överenskommelse träffats de däri avtalade åtgärderna blivit eftersatta, äger skogsvårdsstyrelsen att vid domstol anhängiggöra och utföra talan mot vederbörande.

11 §.

Har jämlikt 10 § talan blivit till domstol instämd, äger domstolen föreskriva de åtgärder, vilka för återväxtens betryggande å den skogsmark, som är i fråga, böra vidtagas, samt förelägga viss tid, inom vilken samma åtgärder skola vara fullgjorda, vid äventyr att de eljest varda av skogsvårdsstyrelsen på den försumliges

bekostnad verkställda; och må domstolen därjämte, jämväl innan målet slutligen prövas, i den mån sådant synes vara av nöden samt kunna ske utan förnärmande av annans rätt, medela förbud, intill dess de föreskrivna åtgärderna blivit verkställda, mot avverkning å så stor del av det ägaren tillhöriga skogsområdet, som skäligt prövas, vilket förbud må antingen gälla hela skogsbeståndet eller på visst sätt inskränkas såsom genom tillåtelse att avverka träd av vissa mått eller att avverka till husbehov.

Över rättens slutliga utslag föres klagan genom besvär; angående klagan över förbud, som under rättegången meddelas, gälle vad som i 16 kap., 10 § rättegångsbalken stadgas. Avverkningsförbudet går genast i verkställighet.

12 §.

Förbud, som i 11 § sägs, må ock på begäran av skogsvårdsstyrelsen av överexekutor meddelas, där den jämlikt 9 § verkställda undersökning giver vid handen, att avverkning skett i strid mot 1 §, eller att sådant förfarande med skogsmark som i 2 § sägs, äger rum, eller att missbruk av bestämmelserna i 3 § 2 stycket, är att befara, och skäl till sådant förbud i övrigt förekomma.

Om dylikt förbud gälle i tillämpliga delar vad i utsokningslagen om skingringsförbud sägs, dock att pant eller borgen för skada, som kan genom åtgärden vederparten tillskyndas, icke erfordras.

13 §.

Förbud, som i 11 eller 12 §§ är nämnt, upphöre, där hos överexekutor ställes av skogsvårdsstyrelsen godkänd pant eller borgen för fullgörande av de åtgärder, som för skogsmarkens återställande i skogbärande skick finnes erforderliga.

Där avverkningsförbud föranletts av befarat missbruk av bestämmelserna i 3 §, 2 stycket, skall pant eller borgen, som ovan sagts, jämväl innefatta säkerhet för att åtgärderna företagas vid viss av skogsvårdsstyrelsen bestämd tidpunkt, därest skogsmarken ej då skulle vara använd för ändamål, som där avses.

14 §.

1 mom. Företager någon avverkning i strid mot bestämmelserna i denna lag eller mot föreskrift enligt 7 § eller medelst avverkningsförbud, straffas med böter från och med tjugufem till och med tvåtusen kronor, och skall det avverkade virket, där det ligger i skogen kvar, eller om det är bortfört, fortfarande är i avverkarens besittning, tagas i beslag och dömas förbrutet. Undgår dylikt virke beslag, är den, som låtit verkställa avverkningen, skyldig att utgiva ersättning med belopp, motsvarande värdet av samma virke. Har efter avverkningen förbudet blivit genom utslag, som vunnit laga kraft, upphävt, förty att förbud icke bort meddelas, må icke virket dömas förbrutet eller ersättning utdömas, som här är sagt.

2 mom. Innefattar avverkning, varom här är fråga, förbrytelse emot allmänna strafflagen, skall vad förut i denna paragraf är stadgat ej vinna tillämpning; dock skall delägare i samfällad skog, som vid överträdande av avverkningsförbud tillika missbrukat sin rätt i samfälligheten, hava förverkat vad å honom belöper av det avverkade virket samt, där hans andel i virket undgår beslag, därför utgiva ersättning efter ty här förut är sagt.

3 mom. Har någon i den i 7 § angivna ordning erhållit skogsvårdsstyrelsens

Bihang till riksdagens protokoll 1923. 1 saml. 82 häft. (Nr 104.) 37

besked att visst skogsbestånd icke vore att hänföra under bestämmelserna i 1 § 2 mom., vare för avverkning, som å samma bestånd företages, från ansvar för överträdelse av berörda bestämmelser fri.

Lag samma vare, där någon vid avverkning följer av skogsvårdsstyrelsen därom meddelad föreskrift.

15 §.

Rätt att med beslag belägga virke, som skall anses förbrutet, tillkomme allmän åklagare, samt skogsvårdsstyrelsen och de till dess biträde anställda tjänstemän, men rätt att utföra åtal äge endast allmänne åklagaren. Har någon av de till skogsvårdsstyrelsens biträde anställda tjänstemän gjort beslag, skall han, så snart ske kan och senast inom fjorton dagar, göra anmälan därom hos allmänna åklagaren.

Varder ej inom sextio dagar, från det beslaget skedde, åtal i laga ordning anställt, vare beslaget förfallet.

16 §.

Virke, som enligt denna lag dömes förbrutet, skall av åklagaren försäljas på offentlig auktion så kungjord, som om auktion å utmätt lös egendom är stadgat. Begär, innan frågan om virkes förverkande slutligen prövats, virkets ägare, att försäljning skall äga rum, eller finner, på anmälan av åklagare, överexekutor, att fara är för virkets förstörelse, eller att kostnaden för dess förvarande skulle bliva större än skäligt är. förordne överexekutor, att virket skall säljas i den ordning nyss sagts; och skall i ty fall virkets ägare, där han är känd och inom riket boende, eller, där han bor utom riket, men inom riket har känt ombud, som äger att för honom mottaga stämning och avgiva svaromål, ombudet genom åklagarens försorg bevisligen underrättas om auktionen minst åtta dagar, innan den hålles. Anmälan av åklagare, varom här ovan sägs, skall vara åtföljd av fullständig, av två trovärdiga män styrkt förteckning, utvisande virkets mängd och beskaffenhet.

17 §.

Böter, som enligt denna lag, ådömas, ävensom genom försäljning av förbrutet virke uppkommen behållning och enligt 14 § utdömd ersättning för virke, som undgått beslag, fördelas lika emellan skogsvårdskassan i det landstingsområde, och skogsaccisfonden i den kommun, där avverkningen ägt rum.

Försäljes i beslag taget virke, innan det dömts förbrutet, skall, till dess frågan därom blivit slutligen avgjord, försäljningssumman nedsättas i riksbanken på sätt särskilt är stadgat; och skall om sådana medels insättning i bankinrättning vidare gälla vad i 160 § utsökningslagen sägs.

18 §.

Saknas medel till fulla gäldandet av böter, vartill någon enligt denna lag fälles, skall förvandling ske enligt allmänna strafflagen.

19 §.

Den, som med skogsvårdsstyrelsens beslut icke åtnöjes, äger att däröver hos skogsvårdsstyrelsernas överrevision anföra besvär sist innan klockan tolv å trettionde

dagen, efter det han av beslutet erhållit del, och skall underrättelse därom i beslutet meddelas.

Den med skogsvårdsstyrelsernas överrevisions beslut missnöjde må däröver hos Konungen föra klagan genom besvär, som skola ingivas till jordbruksdepartementet före klockan tolv å trettionde dagen från den dag klaganden av beslutet erhållit del.

20 §.

Prövas för skogsåterväxtens skyddande inom viss län erforderligt, att rätt till bete å skogsmark, varder för viss tid av året inskränkt, ankomme på Konungen att, efter landstings och hushållningssällskaps hörande, därom meddela särskilda föreskrifter.

21 §.

Är, då denna lag träder i kraft avverkningsrättsservituts- eller nyttjanderättsavtal, som ingåtts före den 1 januari 1905, fortfarande gällande, vare, där åtgärder jämlikt 4 § 1 mom. bliva erforderliga i anledning av avverkning, som innehavare av nämnda rätt företager, denne men icke markägaren underkastad ansvarighet för åtgärdernas vidtagande.

Gäller vid denna lags trädande i kraft avtal, som nyss sagts, ingånget under det 1903 års skogsvårdslag ägt tillämpning, skall ansvarigheten för åtgärderna till återväxtens betryggande efter avverkning, som företages på grund av sådant avtal, fortfarande påvila den, som enligt sistnämnda lag varit underkastad ansvar för återväxtåtgärder.

22 §.

Beträffande avverkning, som ägt rum före denna lags ikraftträdande, skall förut gällande lag äga tillämpning: dock att dels i fråga om den ordning, vari överenskommelse eller domstols beslut må ernås angående för återväxtens betryggande erforderliga åtgärder, den nya lagen skall gälla dels ock avverkningsförbud enligt 1903 års skogsvårdslag ej vidare må meddelas eller, där det förut meddelats, å avverkning, som äger rum efter det den nya lagen trätt i kraft äga tillämpning i vidare mån än som med den nya lagen överensstämmer.

Vad i 4 § 2 och 3 mom. stadgas om skyldighet att vidtaga åtgärder till betryggande av återväxt gäller icke där i 2 mom. omförmäld skada uppkommit eller sådant förfarande, som i 3 mom. sägs, ägt rum före denna lags trädande i kraft.

23 §.

Kommer skog, som varit underkastad bestämmelserna i lagen angående vård av kommunskogar m. fl., att lyda under denna lag, skall föreskrift om åtgärder för återväxtens betryggande, som jämlikt förstnämnda lag meddelats, fortfarande lända till efterrättelse, och skola i övrigt beträffande skyldighet att vidtaga dylika och andra skogsvårdsåtgärder tillämpas bestämmelserna i denna lag även med avseende på förhållanden, som uppstått under det den förra lagen var tillämplig. Förseelse, som under sistberörda tid begåtts, straffas efter vad då gällde.

Denna lag äger icke tillämpning i avseende på:

- 1) skogar belägna inom Gottlands, Västerbottens och Norrbottens län samt Öland;
- 2) sådana söder om Västerbottens län belägna skogar, som äro underkastade bestämmelserna i förordningen den 18 juni 1915 angående utsyning å viss skog inom Västerbottens och Norrbottens läns lappmarker m. fl. områden;
- 3) skogar, varå lagen angående vård av kommunskogar, besparingsskogar, sockenallmänningskogar samt vissa stiftelsers, sällskaps och föreningars skogar äger tillämpning;
- 4) skogar, vilkas bestånd erfordras till skydd mot flygsandsfält eller fjällgränsens nedgående, sedan sådant förordnande i fråga om avverkning å desamma meddelats som i 1 § av lagen angående skyddsskogar sägs; samt
- 5) enskildes flygsandsfält i Hallands län.

Allmän motivering.

Då enligt domänstyrelsens uppfattning den allmänna meningen beträffande vården av vårt lands enskilda skogar kräver ett längre gående skydd för desamma än vad nu gällande lagstiftning bereder, synes det styrelsen böra vara grundläggande för hela denna fråga, huru långt man kan gå i att inskränka den enskildes förfoganderätt över sin skog. Att den växande ungskogen måste beredas skydd, därom synas meningarna icke vara delade, utan har styrelsen av de i ärendet angivna utlåtandena funnit bestyrkt, att tiden nu är innö för vidtagande av en sådan lagstiftningsåtgärd. Men att, såsom lagstiftningskommittén gjort, stanna härvid och låta skogsägaren avverka den övriga skogen på sätt honom synes för gott utan annan risk än att få svara för skogmarkens återförsättande i skogbärande skick, synes styrelsen icke lämpligen böra ifrågakomma. Om man nämligen uppställer såsom mål att av de för handen varande omständigheterna göra det bästa möjliga för skogsskötseln och särskilt återväxten, bör man ock taga vara på alla de tillfällen, som härtill kunna yppa sig. Styrelsen har visserligen här förut tagit avstånd från de bestämmelser, som dels reservanten dels ombudsmötets förslag velat få införda uti skogslagstiftningen beträffande avverkning av annan skog än ungskog, men har styrelsen ändock ej velat släppa tanken på att kunna i lagstiftningen inrycka bestämmelser om, att vid avverkning av annan skog än ungskog förnyringens intressen må kunna iakttagas på samma gång som utrymme beredes skogsägaren att utan att komma i delo med lagen eller behöva anlita skogsvårdsstyrelsens biträde kunna utföra sådana avverkningar, vilka endast avse beståndens vård och ans. Domänstyrelsen har sålunda velat gå ett steg längre än skogslagstiftningskommittén och för den skull meddelat direkt anvisning, huru avverkning i annan skog än ungskog bör bedrivas för att återväxten därav skall gagnas. Det har nämligen syntts domänstyrelsen rimligt att, då man medger den enskilde skogsägaren att utan inskränkning i fråga om kvantiteten avverka honom tillhörig skog, som icke kan hänföras till ungskog, kunna påfordra att, då avverkning företages i den omfattning att trädsmållena i skogen, d. v. s. bestånden och grupperna ej vidare kunna såsom sådana utvecklas eller bestå, densamma utföres såsom förnyringshuggning.

Genom en riktig tillämpning av sådana bestämmelser för varje särskilt fall har styrelsen ansett att behörig hänsyn kan tagas till de svårigheter, varmed för-

yngringen av vissa skogar i exponerade lägen samt å mager eller grund jordmån är förenad. Styrelsen har därför icke ansett nödvändigt att föreslå särskilda bestämmelser angående dylika skogar.

Beträffande skogsmarkens skötsel och vård har betänkanDET enligt styrelsens förmenande fäst för litet avseende vid vad i detta hänseende bör och kan göras i en skogslag och har styrelsen därför ansett nödigt att intaga vissa föreskrifter härom, vilka till sina konsekvenser medföra, att dels skogsmark icke opåttalt vare sig i samband med avverkning eller eljest får utsättas för sådan vanskötsel, att återväxten äventyras, dels sådan skogsmark, vilken nu står utanför den allmänna skogsvårdslagen eller den försumpade skogsmarken kan bliva föremål för den skogsvårdande myndighetens omvårdnad.

Då i lagförslaget angivas skogsägarens skyldigheter och meddelas föreskrift om inskränkning i hans förfoganderätt över sin skog, har det synts styrelsen rimligt och rättvist att i lagen jämväl intagas bestämmelser om hans rättigheter i fråga om att erhålla dels biträde och hjälp av den skogsvårdande myndighetens tjänstemän vid avverkningar dels direkta anslag till skogsvårds- och kulturarbeten.

Beträffande lagens handhavande har styrelsen samma uppfattning som skogslagstiftningskommittén eller att densamma bör tillkomma skogsvårdsstyrelsen. Domänstyrelsen som emellertid på förut angivna skäl icke velat tillägga skogsvårdsstyrelsen den makt och myndighet, som enligt den provisoriska skogslagen tillkommer densamma, har i huvudsak ställt sig på nu gällande skogsvårdslags ståndpunkt i detta hänseende men sökt giva skogsvårdsstyrelsen större möjligheter att ingripa mot felaktiga avverkningar och befarad vanvård av skogsmark än den har enligt sistnämnda lag.

Då den föreslagna lagen meddelar bestämmelser, huru avverkningar dels icke må utföras dels ock böra utföras, ävensom förbjuder vanskötsel av skogsmark har till skillnad från 1903 års lag ansetts nödvändigt att för överträdelser i nämnda hänseenden stadga straffpåföljd. Likaså har det befunnits nödvändigt att för upprätthållande av skogsvårdsstyrelsens prestige, då den meddelat föreskrift om huru en tillärd avverkning bör utföras, stadga straffpåföljd för uraktlåtenhet att följa sådan föreskrift. Ifråga om övriga påföljder för överträdelse av lagen ansluta sig de föreslagna bestämmelserna i allt väsentligt till 1920 års provisoriska skogslag.

Då domänstyrelsen icke ansett sig kunna förorda de i betänkanDET. reservationen eller ombudsmötets förslag intagna förslagen till ändrade bestämmelser rörande stängelskyldighet och ägors fredande mot skada av annans hemdjur, har i lagförslaget bibehållits 1903 års skogsvårdslags bestämmelser om möjlighet att stadga viss inskränkning i rätt till bete å skogsmark för återväxtens skyddande.

Beträffande de skogar, vilka skulle undantagas från lagens tillämpning, har styrelsen i huvudsak anslutit sig till kommittémajoritetens uppfattning. Sålunda hava under 1) upptagits samma skogar, som i betänkanDET å sid. 16, med tillägg för skogar på Öland. Styrelsen delar jämväl kommittémajoritetens uppfattning beträffande de skogar, varå förordningen den 18 juni 1915 angående utsyning å viss skog inom Västerbottens och Norrbottens läns lappmarker m. fl. områden äger tillämpning. Ifråga åter om skogarna inom nyssnämnda läns kustland får styrelsen utöver de skäl, som betänkanDET därom innehåller, framhålla följande.

De skogligen förhållandena inom nyssnämnda delar av landet äro av sådan art — vilket ock tydligt framhållits genom kraven på särskild lagstiftning för

dem — att det icke utan vidare kan avgöras, huruvida en lag, som beträffande landet i övrigt kan anses tillfredsställande, även uppfyller de anspråk, som med hänsyn till de särskilda förhållandena böra ställas på en för dessa trakter väl avpassad skogslag. Lämpligast torde för den skull vara att invänta antagandet av en skogsvårdslag för enskildes skogar söder om Västerbottens län, innan man upptager frågan om huruvida Västerbottens och Norrbottens läns kustland böra under densamma inrymmas. Då härtill kommer att trots allt vad den s. k. kustlandslagens vedersakare mot densamma anfört, det icke lär kunna bestridas att lagen verkat mycket gott till skogsvårdens fromma, kan styrelsen icke finna det vara förenat med någon olägenhet för vederbörande skogsägare, om lagen allt fortfarande skulle få äga giltighet.

De under 2) och 3) upptagna skogarna sammanfalla i väsentliga delar med betänkanedets förslag dock med viss ändring i fråga om de under 3) upptagna skogarna.

Skyddskogarnas eller de under 4) omnämnda skogarnas undantagande från lagens tillämpning har förut motiverats.

I fråga om 5), skogar å flygsandsfälten i Hallands län, har styrelsen anslutit sig till kommittémajoritetens uppfattning.

Styrelsen har i motsats till reservanten och ombudsmötet icke dragit i betänkande att såsom rubrik till lagen använda den nu gällande allmänna skogsvårdslagens eller lag angående vård av enskildes skogar.

I fråga om själva lagtextens avfattning har styrelsen sökt ej blott tillämpa vad styrelsen förut anfört i fråga om systematiseringen av en lagstiftning på ifrågasvarande område eller att i en och samma lag ej bör innehållas mera än som för dess tillämpning inom avsedda områden är nödvändigt, utan ock giva de särskilda lagparagraferna en sådan avfattning, att i desamma beträffande de rent skogliga förhållandena endast kommer till användning sådana facktermer och uttryckssätt, vilkas tolkning ej kan bereda fackmannen någon svårighet. Med det sålunda tillämpade tillvägagåendet har styrelsen också avsett att kunna så långt det är möjligt meddela föreskrifter, vilka utan särskilda bestämmelser i detalj skola kunna tillämpas inom skilda delar av landet allt efter sig där företeende skogliga förhållanden. Att så avvatta en lagstiftning förmenar styrelsen vara det enda riktiga under förutsättning att den myndighet, som har att i första hand tolka och tillämpa lagen, också besitter nödig fackkunskap, och härför har styrelsen velat sörja genom det förslag till lag angående skogsvårdsstyrelser, vilket styrelsen här nedan ämnar i dess huvudlinjer framlägga.

Speciell motivering.

1 §.

I 1 mom. meddelas förbud att vid avverkning av annan skog än ungskog häva bestånd eller gruppens slutenhet till den grad att beståndet eller gruppens vidare utveckling eller fortbestånd äventyras med mindre avverkningen utföres såsom föryngringshuggning.

För en skogs utveckling erfordras, att de särskilda samhällena inom skogen d. v. s. beståndet eller gruppen ständigt få hava en emot dess utvecklingsstadium svarande grad av slutenhet, och uppställer skogen jämväl för sitt fortbestånd krav i samma hänseende, då den nått den ålder, att man egentligen icke kan tala om dess vidare utveckling. Det är dessa synpunkter, som varit ledande för domänstyrelsen vid avfattande av nyssnämnda bestämmelser. Häves denna slutenhet till den grad, att beståndet och gruppen icke vidare kan i denna sin egenskap utvecklas eller fortbestå, måste skogsmannen kräva att åtgärder vidtagas för ernående av föryngring antingen detta med hänsyn till samtliga härfpå inverkanande faktorer bör ske genom kalavverkning och direkta kulturåtgärder eller genom ställande av fröträd och markens beredande för självsädd eller ock genom tillämpande av principerna för en rationell blädning.

Nämnda fordringar beträffande avverkningens utförande lägga emellertid inga som helst hinder för sådana huggningar som gemenligen benämnas beredningshuggning eller rensningshuggning, men förhindra att s. k. skräpskogar eller maskerade kalhyggen kunna få uppstå utan att skogsvårdsstyrelsen skall kunna häremot ingripa.

Härmed har domänstyrelsen också undgått de svårigheter, vilka såväl betänkanDET som reservationen haft vid karaktäriserandet av dylika avverkningar.

Domänstyrelsen är fullt medveten om att härmed i skogslagstiftningen införts en ny facklig term på skogsvårdens område nämligen ordet föryngringshuggning, vilken kanske den enskilde skogsägaren icke utan vidare kan i varje fall rätt tolka. Det torde emellertid icke vara möjligt att, då man vill fortskrida på den inslagna vägen att fostra och leda den enskilda skogsägaren till bättre insikt om vården av sin skog, undvika vissa detaljbestämmelser, men synes det styrelsen riktigare att utforma dessa med tillämpande av på området allmänt använda facktermer, om vars rätta innebörd fackmannen icke svävar i tvivelsmål, än att såsom skogslagstiftningskommittén använda uttryck, vilka icke hava vunnit burskap inom den fackliga terminologien. Med den goda uppfattning, som skogsägaren här i landet i allmänhet dock äger om det rent elementära i skogsskötsel, lär det emellertid icke möta svårighet för skogsvårdsstyrelserna att snart nog bibringa allmänheten insikt om vad som menas med föryngringshuggning.

I ordet föryngringshuggning inlägger emellertid skogsmannen jämväl en betydelse, som i vissa fall går något utöver vad här förut anförts. Det är nämligen icke tillfyllest att en föryngringshuggning för att verkligen gagna det avsedda ändamålet enbart bedrives såsom här ovan sagts, ty för föryngringen kräves ej blott markens beredande och besåning samt tillräckligt med ljus utan jämväl under vissa förhållanden visst skydd för plantskogen under dess uppväxt. I följd härav kunna fall inträffa och detta särskilt i exponerade lägen eller där jordmånen är synnerligen ömtålig för uttorkning, att hyggena av denna anledning måste

högst väsentligt begränsas till sin areal och jämväl understundom förläggas på visst sätt. Bestämmelsen om avverknings utförande såsom föryngringshuggning inbegriper sålunda också skyldighet att taga hänsyn till nyssnämnda förhållanden.

Härmed skulle också föreskrifter vara givna, vilka täcka de fall, då skogar förekomma i exponerade lägen eller under andra föryngringen försvårande förhållanden, men till den ringa omfattning att från det allmännas sida rimligtvis ej kunna krävas sådana åtgärder som att dylika skogar förklaras för skyddsskogar.

2. mom. avhandlar bestämmelserna angående skydd för ungskogar. I detta hänseende har styrelsen i huvudsak anslutit sig till den provisoriska skogslagens formulering av ifrågavarande bestämmelser. Visserligen skulle kunna givas ett visst berättigande åt en skogsägares krav på att erhålla närmare kännedom om vad som avses med ungskog såsom exempelvis dess övre åldersgräns. Men då det dels icke är möjligt att med vissa siffror för olika delar av landet angiva en sådan gräns. utan att man omedelbart skulle med hänsyn till särskilda på en ort rådande förhållanden komma i konflikt med en dylik bestämmelse, dels en definition av samma åldersgräns på sätt betänkanudet angiver icke synes styrelsen ändamålsenlig, enär den eljest enligt allmän uppfattning om vad med ungskog verkligen avses icke ger ett exakt uttryck för beståndets beskaffenhet, då det passerar ungskogens övre åldersgräns, har styrelsen icke funnit det möjligt att i lagtexten härom intaga närmare bestämmelser.

Med ungskog avses, då detta begrepp förekommer i samband med skogsindelningar i de södra och mellersta delarna av landet, de två yngsta 20-åriga åldersklasserna. medan däremot i andra delar av landet, där åldersklasserna i regel givits en omfattning av 50 år, man i allmänhet kan säga att skogen vid 80 års ålder icke längre är att räkna såsom ungskog. I stort sett skulle således ungskogens övre gräns ligga mellan 40 och 80 år. Då det emellertid av nyss angivna skäl icke låter sig göra att med särskilda siffror för skilda delar av landet fixera denna övre åldersgrän-en hos ungskogen, torde icke annat återstå än att låta den allmänna meningen på varje ort, understödd och ledd av den skogsvårdande myndighetens fackkunskap. utbilda en uppfattning om vad som med ungskog bör avses. Visserligen lära icke misstag och givetvis även missgrepp ifråga om ungskogens behandling kunna undvikas under de första åren av tillämpningen utav en lag, som stadgar sådana bestämmelser rörande ungskogen som här föreslagits, men då man ju måste förvänta, att skogsvårdsstyrelsen under sådana förhållanden skall veta att med urskiljning begagna sin makt att åstadkomma rättelser, torde risken för att lagöverträdelser, föranledda av oförstånd eller missuppfattning skola bestraffas, icke vara så stor att man på grund därav bör hysa betänkligheter mot nu föreslagna bestämmelser.

I ett flertal av de över skogslagstifningskommitténs betänkande avgivna yttrandena har påyrkats skydd icke blott för ungskogen utan ock för den växtliga medelålders skogen. Domänstyrelsen har, såsom förut framhållits, icke ansett, att man nu borde genom direkta lagstifningsåtgärder göra ett sådant ingrepp i den enskilde skogsägarens förfoganderätt över sin skog att även medelålders skog endast finge avverkas genom för beståndets vidare utveckling ändamålsenlig gallring. Fall kunna nämligen inträffa, då det för skogsägaren kan visa sig vara den mest ekonomiska hushållningen med skogen att avverka densamma, då den ännu till stor utgöres av medelålders skog, och synes en lagstiftning angående skogsvård icke

böra förhindra en skogsägare att i sådant fall på för honom mest fördelaktiga sätt få utnyttja sin egendom. Emellertid hyser domänstyrelsen den uppfattningen, att det i samma mån som allmänheten kommer till bättre insikt om vikten av att rätt vårda sin skog, den övriga åldersgränsen för begreppet ungskog kommer att flyttas allt högre och högre upp ej minst till följd av de föreskrifter angående avverkning av annan skog än ungskog, som styrelsen framlagt i denna paragrafs 1 mom. Skulle det nämligen falla någon skogsägare in att, sedan ett honom tillhörigt skogsbestånd av skogsvårdsstyrelsen förklarats icke vara ungskog, avverka detsamma i tanke att kunna genom ställande av fröträd åstadkomma sådan föryngring, som enligt lagen kan godtagas, men skogsvårdsstyrelsen skulle vara av annan åsikt och påbjuda skogskultur, torde han sedermera komma att iakttaga behörig försiktighet för att undvika de med dylika kulturåtgärder förenade avsevärda kostnaderna. Det är därför efter övervägande av alla de faktorer, som härpå kunna inverka, som domänstyrelsen förelagtit ifrågavarande bestämmelser angående ungskogen, och hyser styrelsen därjämte förhoppning att i stort sett även den medelålders skogen skall i själva verket få del av samma skydd, som enligt ordalydelsen i lagtexten endast avses att beredas ungskogen.

2 §.

Här meddelat förbud att så förfara med skogsmarken att skogens återväxt äventyras gäller oavsett, huruvida skogsmarken utsättes för sådan vanskötsel i samband med avverkning eller eljest. Den vanskötsel av ifrågavarande art, som i allmänhet kan tänkas förekomma, består däri att ytvattnets obehindrade avrinning av en eller annan anledning förhindras och att marken därigenom så småningom göres obenägen för föryngring. Markägaren synes skäligen icke böra få undandraga sig vidtagna åtgärder till undanröjande av sådant hinder. Det är emellertid givet att, även om man kan anse en markägare moraliskt förpliktad till att under alla förhållanden på bästa sätt vårda sin skogsmark, man likväl icke kan göra honom ansvarig inför lagen för vanskötsel av skogsmark annat än i de fall att vanskötseln gått så långt att återväxten äventyras.

De i denna paragraf meddelade bestämmelserna avse givetvis endast fall, som uppkomma efter en eventuell ny skogslags ikraftträdande, och hava intet avseende å förhållanden, som ligga längre tillbaka i tiden, och avse sålunda ej äldre försumpade skogsmarker, vilka förut varit undandragna lagens räckvidd.

3 §.

Här avhandlas undantagen från bestämmelserna i 1 och 2 §§. Beträffande stadgandena i första stycket hava dessa föranletts därav att domänstyrelsen icke velat från lagens tillämpning helt undantaga den försumpade skogsmarken, vilken ej sällan genom relativt obetydliga åtgärder kan återförsättas i fullt produktivt skick. Emellertid är avverkning av annan skog än ungskog å försumpad skogsmark icke underkastad lagens bestämmelser, vadan kulturskyldighet icke inträder efter dylik avverkning. I andra stycket avhandlas det fall, då en markägare bör vara berättigad att för skogsmarkens användning till annan kultur eller annat ändamål än skogsbruk få utan hinder av lagen utnyttja sin skogsmark på sätt som för honom är mest fördelaktigt. I nu gällande lag har avverkning för ändamål, varom nu är fråga, ställts helt utanför lagen, men har domänstyrelsen i anledning

av de rätt ofta förekommande missbruken av sålunda medgivna undantag funnit det nödvändigt att på sätt som skett möjliggöra ett lojalt utnyttjande av sagda undantags bestämmelser men på samma gång kunna beivra påtagliga missbruk därav. Av samma anledning hava härom meddelats vissa bestämmelser om, i vilken utsträckning skogsmark må få omläggas till betesmark.

4 §.

1 mom. Här anges de fall, då efter företagen avverkning skyldighet att vidtaga kulturåtgärder inträder.

Vidare anges, huru återväxten skall vara beskaffad för att kunna såsom sådan godtagas. Det kunde måhända synas överflödigt att härom meddela särskilda föreskrifter. Det torde nämligen ej behöva förutättas att vederbörande vid kultur medelst sådd eller plantering skulle komma att använda annat trädslag eller frö av trädslag, som icke helt lämpade sig för förhållandena och icke försvarade sin insats med hänsyn till en rationell skogshushållnings krav. Men då föryngring genom självsådd icke blott är medgiven utan även kan sägas vara i viss mån förordad genom bestämmelserna uti 1 § 1 mom. synes nödvändigt precisera, huru den återväxt, som uppkommit genom självsådd, bör vara beskaffad för att kunna godtagas. En skogstrakt eller ett bestånd av blandad barr- och lövskog kan nämligen föryngringshuggas på så sätt att barrskogen helt avverkas, medan fröträd ställas av lövträd såsom björk eller asp. Under sådana förhållanden erhålles ofta synnerligen lätt föryngring av dessa båda lövträdsslag. Uppställes däremot det krav på återväxten, att densamma skall motsvara en rationell skogshushållnings fordringar, måste noggrant övervägas, huru återväxten skall vara beskaffad för att motsvara dessa. Inträder föryngring allenast genom uppslag av björk och asp, lärer avverkaren icke kunna undandraga sig den honom åvilande skyldigheten att vidtaga åtgärder för åstadkommande av återväxt av med hänsyn till skogsskötselns fordringar lämpliga trädslag. Det tillkommer härvid skogsvårdsstyrelsen tillse att den skog, som uppkommer efter avverkningen, blir av sådan beskaffenhet, att markägaren erhåller den avkastning av marken, som han med skäl kan påfordra.

Föreskrifterna i andra stycket äro hämtade från reservationens bestämmelser i detta avseende och torde icke nu vidare behöva motiveras, då styrelsen förut uttalat sin anslutning härtill.

2 mom. Här återfinnas samma bestämmelser, som uti reservationens 27 § 2 mom., vilka styrelsen här förut förklarar sig i huvudsak kunna gilla. Styrelsen har emellertid ansett sig böra föreslå viss inskränkning uti den kulturskyldighet, som ålagts markägaren efter det hans skog övergått av skada genom naturföreteelser. I vissa fall skulle nämligen denna skyldighet kunna bli alltför betungande. Därest ett skogsområde till mindre del utgöres av gammal sparad och värdefull skog, hemmanets kanske enda tillgång på sådan, och hela detta område bleve härjat av skogseld samt marken därvid så hårt skadades att för dess återförsättande uti skogbärande skick erfordrades särskilt dyrbara kulturåtgärder såsom plantering i fyllda gropar, till vilka fylljorden måste hämtas på långt avstånd, synes det. även om markägaren från det avbrända området genom försäljning av den därifrån avverkade skogen eller eljest skulle erhålla tillräckligt belopp för att bekosta dessa dyrbara kulturer, ganska hårt om han skulle tvingas omedelbart till skogen återbörda de värden, vilka utan hans åtgörande från skogen lösgjorts och vilka värden

förut för honom representerat en förhållandevis avsevärd och lätt åtkomlig kapitaltillgång.

3 mom. Bestämmelserna i detta mom. hava föranletts av föreskrifterna i 2 §. Då föreskrifter i lagen intagits om att med skogsmark ej må så förfaras, att skogens återväxt äventyras, böra dessa kompletteras med föreskrifter om att åtgärder skola vidtagas för avlägsnande av den fara för återväxten, som genom ett oriktigt förfarande med marken kunde uppstå.

5 §.

Såsom förut anförts har styrelsen beträffande ansvaret för vidtagande av åtgärder för betryggande av återväxt anslutit sig till den ståndpunkt reservanten intagit i förevarande avseende.

6 §.

Bestämmelserna i denna paragraf återfinnas i nu gällande lagstiftning, vilken år 1920 kompletterats i de delar, som beröras i paragrafens andra stycke.

7 §.

Utöver vad ovan anförts rörande de i denna paragraf förekommande bestämmelserna får domänstyrelsen framhålla, det styrelsen ansett, att då en skogsägare av skogsvårdsstyrelsen begär råd eller anvisning beträffande en avverkning skogsvårdsstyrelsen har skyldighet att så ingående pröva frågan, att styrelsen må kunna meddela direkt anvisning om hur avverkningen skall utföras. För att emellertid en sådan anvisning icke skall kunna missförstås, har styrelsen funnit en dylik anvisning böra meddelas skriftligen under formen av direkt föreskrift. På så sätt beredes även skogsvårdsstyrelsen befogenhet och tillfälle att leda avverkningarna i rätt riktning, något som synes vara särskilt av behovet påkallat under den första tillämpningstiden för en skogslag, som meddelar direkta föreskrifter om avverkningarnas utförande.

8 §.

De här intagna bestämmelserna avse skogsägares rätt att erhålla understöd till skogsvård och kulturåtgärder å sin mark, samt innefatta därjämte en tydligt utsagd sådan rättighet för samtliga ägare till de skogar, som i lagen avses. Att tydligt framhålla detta har syntts styrelsen angeläget med hänsyn därtill att skogsvårdsstyrelserna inom vissa delar av landet hittills från erhållande av sådana bidrag helt uteslutit vissa kategorier av skogsägare.

9 §.

Här intagna bestämmelser återfinnas i huvudsak uti 2 § av nu gällande allmänna skogsvårdslag med erforderlig komplettering med hänsyn till vad som föreslagits i 1, 2 och 3 §§. Styrelsen har som förut nämnts icke funnit lämpligt att på sätt nu gäller enligt provisoriska skogslagen giva skogsvårdsstyrelsen rätt att meddela avverkningsförbud. Under normala förhållanden, då man har att räkna med en jämn och sund utveckling av näringslivet och konjunkturerna på trävarumarknaden, kan det icke vara erforderligt att utrusta skogsvårdsstyrelsen med sådan myndighet. För ett rätt tillgodoseende av även den enskildes befogade an-

språk på att få sina åtgöranden opartiskt bedömda, innan han hindras i tillgodogörandet av sin egendom, erfordras enligt styrelsens förmenande, att sådan syn å ort och ställe i allmänhet företages, som i 1903 års lag är föreskriven. De skäl, som anförts mot en sådan anordning eller att förrättningsman bland skogsstatens tjänstemän i regel icke stått att erhålla så skyndsamt, som varit önskligt, kan styrelsen icke tillerkänna giltighet eller avgörande betydelse. Emellertid lär det av praktiska skäl icke vara fullt lämpligt att föreskriva att sådan undersökning alltid skall hållas, innan skogsvårdsstyrelsen får ingripa mot överträdelse av lagen eller underlåtenhet att fullgöra dess föreskrifter. Ofta nog kan en sådan överträdelse eller underlåtenhet vara av ganska ringa omfattning, och ej mindre ofta kan det inträffa att markägaren är villig att enbart efter en hänvändelse från skogsvårdsstyrelsen vidtaga rättelse. För att spara kostnader och jämväl undvika onödig omgång, anser styrelsen att nuvarande stadgande i detta hänseende, vilket kanske får tolkas såsom redan inrymmande en sådan möjlighet, bör givas nu föreslagna formulering, som ansluter sig till bestämmelserna i 10 § om att överenskommelse, som ingås utan att undersökning hållits, blir gällande.

10 §.

Denna paragraf upptager föreskrifterna i 3 § av 1903 års lag. Den har emellertid kompletterats med föreskrift om att skogsvårdsstyrelsen, då den söker träffa godvillig överenskommelse med den, som är ansvarig för återväxtens betryggande, har rättighet att påfordra pant eller borgen för överenskommelsens säkerställande.

11 §.

Denna paragraf återger innehållet uti 4 § av 1903 års skogsvårdslag med den ändring som föranledes av att åtgärder för återväxt enligt styrelsens förslag kunna påfordras även utan föregången avverkning.

12 §.

I denna paragraf förekommande avvikelser från lagtexten uti 5 § nyssnämnda skogsvårdslag äro direkt föranledda av styrelsens förslag, 1—3 §§.

13 §.

Här har 1903 års skogsvårdslags 6 § kompletterats med vissa föreskrifter om dels att skogsvårdsstyrelsen åligger att pröva pant eller borgen, som hos överexekutor ställes, dels huru den pant eller borgen bör vara beskaffad, som skall ställas för hävande av avverkningsförbud, vilket föranletts av befarat missbruk av bestämmelserna i 3 §, andra stycket.

Genom att jämlikt 9 § giva skogsvårdsstyrelsen befogenhet att påkalla syn, där den befarar att skog avverkas i annan avsikt än för skogsmarkens uppodling till åker eller äng eller för att användas till betesmark, byggnadstomt eller annat därmed jämförligt ändamål samt enligt 12 § hos överexekutor erhålla avverkningsförbud samt jämlikt 13 § kunna påfordra säkerhet för markens återställande i skogbärande skick inom viss tid, därest den då ej tagits i anspråk för uppgivet ändamål, har styrelsen trots sig finna en utväg ej blott att förhindra dylika missbruk utan ock giva skogsvårdsstyrelsen medel därtill, dock utan att skogsvårds-